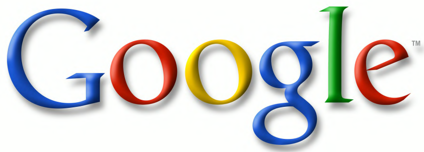

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

HARVARD LAW SCHOOL
LIBRARY

B8 d 913
OC16
33

AZ ÚRBÉR

ELMÉLETI ÉS GYAKORLATI KÉZIKÖNYVE

KIEGÉSZITVE A TELEKKÖNYVEK ÁTALAKITÁSA TÁRGYÁBAN KIADOTT IGAZSÁGÜGYMINISZTERI SZABÁLYRENDELETTEL, A TELEKKÖNYVI BETÉTEK SZERKESZTÉSÉRŐL SZÓLÓ 1886. ÉVI XXIX. T.-CZ., AZ ENNEK VÉGREHAJTÁSA TÁRGYÁBAN KIADOTT UTASITÁSSAL ÉS RENDELETEKKEL. BIRÁK, ÜGYVÉDEK ÉS ÚRBÉRI MERNÖKÖK, KÖZSÉGI JEGYZŐK ÉS A JOGÁSZ IFJUSÁG HASZNÁLATÁRA

IRTA

BAKY GEDEON

NYUG. KIR. TÖRVSZÉKI BIRÓ, KÖZ- ÉS VÁLTÓ-ÜGYVÉD

MÁSODIK BŐVITETT KIADÁS

PRINTED IN HUNGARY

BUDAPEST, 1900.
POLITZER ZSIGMOND ÉS FIA KÖNYVKERESKEDÉSE

Ára 6 korona.

☞ Az árak koronaértékben ☜

Politzer Zsigmond és fia könyvkiadóhivatalában (Budapesten) megjelent könyvek

Ágoston Péter. A tulajdonjog alaptanai . . . . 8.—
Alberious Gentilis. Nemzetközi jog. Kérdező módszerben egyetemi előadások alapján. 1892. 2.40
Angyal Pál dr. A személyi bűnpártolás. Tanulmány . . . . 5.—
— A munkamegosztás. 1898 . . . . 1.—
— Az Istenkáromlás. 1902. . . . . 3.—
Balás E. Az összes magyar büntetőtörvények gyűjteménye. Kötve . . 2.40
Balog Arnold dr. 1893 : XVIII. t.-cz. a sommás eljárásról. Jegyzetekkel és utalásokkal. (Jegyzetszélű kiadás) 1.60
— 1893 : XIX. törvényczikk a fizetési meghagyásokról. Jegyzetekkel és utalásokkal. (Jegyzetszélű kiadás) . . . . —.40
— Ügyviteli szabályok a sommás eljárásról és a fizetési meghagyásokról szóló törvényekhez. Jegyzetekkel és utalásokkal. 1894. . . . . . . 1.—
A két törvény egybekötve angol vászonkötésben 2.40
Az ügyviteli szabályokkal egybekötve, angol vszkt. 3.60
Balogh Arthur dr. Törvényhozó hatalom . . . . 4.—
Bedő Mór dr. Adalék a kereskedelmi törvény revisiójához. I. füzet . 2.—
Bors Emil. A jog- és államtudományok állapota és művelése . . . . —.40
Brachfeld Dezső. A bizományos belépési joga. 1.20
Buday D. A házasságjog bölcselete . . . . 4.—
— A házasság társadalmi védelme . . . . 2.—
Csarada János. A tengeri zsákmányjog elvei a háborúban . . . . . . 4.—
— Jogbölcseleti jegyzetek. 2. kötet . . . . 10.—
— Nemzetközi jog. . . . . 10.—
Csiky Kálmán. Jogi axiómák 1.60
Csorba. Az alapitvány jogi fogalma . . . . 2.—
Engel Zsigmond. A pénz keletkezése és fejlődése 2 füzet . . . . . 5.—
Fayer László dr. Bünügyi esetek szemináriumi használatra. II. bővitett kiadás. 1893. . . . . 1.—
Finkey Ferencz dr. A magyar büntető eljárás tankönyve II. kiadás. . 9.—
— A büntetőjog tankönyve . . . . 12.—
— Az egység és többség tana a büntetőjogban. 1895. . . . . 2.40
— A büntetőjog alapja 1896. . . . . —.40
Fellner Fr. Nemzeti vagyon becslése . . . . —.80
Ferdinandy. Államalkotó szerződések . . . . 2.—
— Magyarország közjoga . . . . 10.—
Földes Béla dr. Államháztartástan . . . . 9.—
— Közgazdasági értekezések. 2 köt. . . . . 14.—
Forgon L. Az állami lét alapja . . . . 4.—
— Adórendszerünk . . . . —.80
Frank Miksa. A magy. ált. polg. törvénykönyv tervezete és a vagyontalanok 1.—
Fráter Béla dr. A gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről szóló 1898 : XIII. t.-cz. magyarázata . . . . 4.—
Gaál. Berzeviczy Gergely élete és művei . . . . 6.—
Gál. Eljárás a vádtanács előtt. Kötve 1.60
— A római jog definitióinak betűsoros jegyzéke . . . . 3.—
Gratz Gusztáv. Tisza Kálmán . . . . 1.—
Haendel Vilmos A parlamentarismus . . . . 5.—
Hattyuffy Dezső. A gyámhatósági közigazgatás kézikönyve . . . . . 10.—
Helle B. Tanulmányok a nemzetközi magj. kör. I. . . . . 2.—
Herczegh Mihály. Magyar jogtörténet . . . . 8.—
— A párbaj keletkezése és csökkentése . . . . —.60
Huf József. Telekkönyvi rendtartás.. II. kiadás . . . . 8.—
Huszadik Század. Szerkeszti: *Gratz Gusztáv dr.* Társadalomtudományi szemle. Előfizetési ára egy évre . . . . 16.—
Ihering—Schwarz. Magánjogi esetek. II. kiadás 2.40
Illés József dr. Az ujkori alkotmányfejlődés elemei. A XV. század második fele és a XVI. század . . . . 4.—

Hungary. Laws, statutes, etc. Land tenure law

AZ

ÚRBÉR

ELMÉLETI ÉS GYAKORLATI KÉZIKÖNYV

KIEGÉSZITVE

A BIRTOKSZABÁLYOZÁSOK FOLYTÁN SZÜKSÉGESSÉ VÁLT

TELEKKÖNYVEK ÁTALAKITÁSA

TÁRGYÁBAN KIADOTT

IGAZSÁGÜGYMINISZTERI SZABÁLYRENDELETTEL

ÉS A

TELEKKÖNYVI BETÉTEK

SZERKESZTÉSÉRŐL INTÉZKEDŐ 1886. ÉVI XXIX. T.-CZIKKEI, AZ ENNEK VÉGREHAJTÁSA TÁRGYÁBAN KIADOTT UTASITÁSSAL ÉS IGAZSÁGÜGYMINISZTERI RENDELETEKKEL

ÉS AZ

ÚRBÉRI BIRTOK

(LEGELŐ, ERDŐ ÉS NÁDAS) EGYÉNENKÉNTI FELOSZTÁSÁRA.

BIRÁK, ÜGYVÉDEK ÉS ÚRBÉRI MÉRNÖKÖK, KÖZSÉGI JEGYZŐK ÉS A JOGÁSZ IFJUSÁG HASZNÁLATÁRA.

I R T A:

BAKY GEDEON

nyug. kir. törvszéki biró, köz- és váltó-ügyvéd.

MÁSODIK BŐVITETT KIADÁS.

PRINTED IN HUNGARY

SZABADKA, 1900.
WILHEIM SAMU KÖNYVÁRUS.

APR 17 1935

Előszó a második bővitett kiadáshoz.

Miután a nagyérdemü szakközönség azon kiváló megtiszteltetésben részesitett engemet, hogy az 1889. évben kiadott Urbér czimü munkám összes példányai immár elkeltek; engedve legközelebbi ismerőseim s pályatársaim megtisztelő felhivásának; de másrészről tekintve azt is, hogy első kiadásai müvemnek ezer példánybani megvétele azon meggyőződést érlelte meg bennem, hogy ezen müvem jövőben is az Urbéres természetü ügyek rendezése körül mutatkozó hézagok pótlására a legalkalmasabb utmutatóul s kézi könyvül szolgáland, ugy, hogy ennek nyomán nem csupán a jogi szakközönség, hanem a müszaki részt vezető szakértő mérnöki kar is minden fennakadás nélkül rövid idő alatt juthat el kellő eredménynyel a végczélhoz; e mellett pedig az ifju jogász nemzedék is kellő képzettséget merithet ebből a vizsgálatok sikerrel járó letételéhez.

Ezen fentebb elsorolt körülmények hatása alatt, azon meggyőződéstől vezéreltetve, hogy hosszas ügyvédi s birói gyakorlatomból meritett munkámnak ujabb bővitett kiadásával a tagositási s urbéri rendezési ügyekre vonatkozó

peres és perenkivüli eljárásnak felépitéséhez némi részben én is hozzájárulandok, siettem jelen második kiadásnak haladék nélküli kibocsájtására s a tisztelt közönség érdekében ennek leszállitott áron való elárusitására, melyet a mélyen tisztelt szakközönség szives párfogásába ajánlja

a szerző.

BEVEZETÉS.

Nem létezett és nem is létezik a continensen egy állam sem, melynek jogtörténelmi fejlődését, a mi különleges helyzetünkből s viszonyainkból keletkezett jogtörténelmi fejlődésünkhöz hasonlítani lehetne.

Századok keltek s századok multak, míg a megváltást hozó s létjogunkat biztosító 1848-iki törvények megalkotásáig eljutottunk; de nehéz küzdelmek árán jutott el a nemzet az ezen nagy év szülte üdvös s alkotmányos érzületét oly híven visszatükröző törvények megalkotásáig is, melyek azután nagy megrázkodtatásokkal söpörték el a hübériségen alapuló úrbéri viszonyokból keletkezett földesúr és jobbágyság közti különbséget; kimondották a közterheknek különbség nélkül, egyenlően és aránylagosan való viselését; örök időkre eltörölték az úrbér és az azt pótló szerződések alapján gyakorlatban volt szolgálatokat és egyéb terheket, szabaddá tették a súlyos terheket hordozó alsóbb osztályokat, s felemelték őket a szolgaságból az állam többi polgárainak sorába.

Az elmúlt nehéz idők nyomait azonban nem lehetett egyszerre csak úgy eltörölni, hogy annak utóhatását a későbbi nemzedék is ne érezze, miután egy nemzet életében századok által teremtett viszonyok s helyzetek, évtizedek során meg nem változtathatók.

De nehéz időket kellett megérni a nemzet zömének különösen addig, míg a nemzeti létünkben annyira megcsontosodott úrbéri viszonyok első rendezését Mária Therézia felséges királynénk uralkodása alatt megértük; ekkor nyer-

tek ugyanis a már csaknem tarthatatlan állapotok először némi lendületet az ugynevezett Mária Therézia-féle úrbéri rendezés által, a későbbi kifejlődés elé. Ezt követték azután több üdvös intézkedések, de különösen az 1832. és 1836. évi országgyűlések által alkotott 1832/6. évi törvények, a hol már a szolgaságra kárhoztatott jobbágyok szabad költözködése, a beruházások szabad adás vétele és a jobbágyok kezén lévő minden úrbéri természetű földbirtokokra nézve a használati jogok is részletesen szabályoztattak; míg végre az 1848-iki törvények által a volt jobbágyoknak a fent érintett földbirtokokra vonatkozó teljes tulajdoni és szabadrendelkezési joga is kimondva lett.

De ezen fennállott úrbéri viszonyokból — az úrbéri kapcsolatnak megszüntetése után is — sok oly úrbéri természetű ügyek maradtak hátra reánk, melyek még mindig megoldásra várakoznak; ilyenek a többek között az 1832/6. évi VI. X. XII-ik és az 1871. évi LIII-ik törvényczikkekben tárgyalt úrbéri úton eszközlendő rendbeszedési, arányosítási és az úrbéri úton megoldandó tagosítási, legelő elkülönzési és felosztási kérdések is sat.

Az úrbéri rendbeszedés és tagosítás között azonban — a mint azt az alábbiakból látni fogjuk — különbség létezik, ugyanis:

az 1832/6: X. t-czikk 6. 7. 8. 9. és 10. §§-ai az úrbéri úton eszközlendő rendbeszedésről intézkednek.

Ezen rendbeszedés alatt pedig azon úrbéri eljárást kell érteni, mely a határoknak a földesúr és jobbágyok közötti rendezését öleli fel.

Rendbeszedésnek tehát csak a volt földesúr és jobbágyok között, és csak azon határokban lehetett helye, a hol az összesítés és elkülönzés még keresztül nem vezettetett, és ott is csak akkor, ha azt a földesúr, vagy a jobbágyoknak nagyobb része kivánta.

Az úrbéri rendbeszedés folyama alatt elkövetett hibák megigazítása, vagy helyreállítása pedig már — ugyancsak úrbéri megszabott úton, — egyes jobbágyok panaszára is több ízben eszközölhető volt.

A rendbeszedést mindenek előtt az összesítésnek kellett megelőznie, a mikor az úrbér behozatalakori állapot az akkor készült lajstromokból, végrehajtási jelentésekből és egyéb segédadatokból már eleve kinyomozandó és a jobbágyi tartozmányok akkori állapota, a vállalkozó mérnök által eszközölt felmérés folytán meghatározandó volt; ennekutána pedig a haszonvehetetlen s a rendes mezei munkára nem alkalmas földek, közbenfekvő útak, s a határjárás által elszakasztott területek külön kimutattattak, a dülők becslése és osztályozása eszközöltetett, a jobbágyi tartozmányok állapota felméretett s meghitelesíttetett, a mikor azután a megállapított jobbágyi illetőségek, amennyire lehetséges volt egytagban — a földesúrétól egy választó vonallal elkülönítve, — kihasíttattak; végül a fennmaradó földeknek, írtásoknak és javításoknak állapota, mennyisége és értéke kinyomoztatott, s miután minden perbeli segédeszközök beszereztettek, az úriszék küldöttség kirendelése végett a megyéhez folyamodott, ki azután a felek közt fennforgó kérdéseket barátságos egyezkedés útján kiegyenlíteni igyekezett, az egybehasonlító irományokat elkészítette, s azokat a többi segédadatokkal — földkönyvvel és térképpel, — az úriszék elé terjesztette sat.

A fentebb csak röviden előadottakból tehát azt látjuk, hogy alább az I-ső rész toldalékában olvasható 1832/6. évi X. t.-cz. 6. 7. 8. 9. és 10-ik §§-aiban foglalt rendelkezések, nem a tulajdonképeni tagosítási eljárásra vonatkoznak, miután a tagosítás tárgyát már azon birtokrészletek (úrbéri jobbágy és úrbéri zsellértelkek) képezik, melyeket a volt úrbéresek a fentebb tárgyalt

rendbeszedés és elkülönítés (segregatio) folytán egyénenként és lehetőleg egytagban kihasítva, teljes tulajdoni és szabadrendelkezési joggal megkaptak, melyek azonban idők múltával adásvétel, öröklés vagy egyéb jogczímeken elidegeníttetvén, elannyira szétdaraboltattak, hogy azoknak okszerű mívelése nagy nehézségekkel és hátrányokkal járna, s így az összesítést és az egy vagy két tagbani újabbi kiosztást igénylik.

Hogy a most részletezett tulajdonképeni tagosításnak mikor legyen helye, ez irányban sem törvény, sem szabályrendelet határozottan nem intézkedik; miután az 1871. évi LIII. t.-cz. VII-ik fejezete a volt jobbágyoknak és zselléreknek az elkülönítés folytán közösen jutott legelő felosztásról rendelkezik; az ugyanazon t.-cz. VIII-ik fejezete pedig, mely már az eljárást tárgyalja, a tagosítás megengedhetőségének kérdését szintén teljesen mellőzi.

De az 1848. évi törvények is a birtokszabályozásokról alaki tekintetekben csak nagyon röviden szólanak; az orszb. ért. pedig csupán annyit jelent ki, hogy miután az úrbéri és arányosítási ügyek keresztülviteléről az 1836. 1840. és 1848. évi törvények által kellőleg gondoskodva van, az eljárásra nézve tehát további intézkedésnek szüksége fenn nem forog.

Ily körülmények között tehát felmerül azon kérdésnek tisztába hozatala, mikor lesz a tagosítás iránti kérelemnek hely adandó.

Véleményem szerint a tagosítás megengedhetőségének kérdésénél az 1832/6. évi X. t.-cz. 6-ik §-ának a) pontját kell mégis irányadóul tekinteni, mely az úrbéri rendbeszedést tárgyalja, miután az 1871. évi LIII. t.-cz. 45-ik §-a, a tagosítási eljárásra nézve is ezen törvényczikk vonatkozó szabványait rendeli alkalmazandóknak.

A most érintett t.-cz. 6-ik §-a a) pontja pedig következőképen rendelkezik.

»Ott lesz helye a rendbeszedésnek, hol azt a földesúr vagy a jobbágyok nagyobb része kivánni fogja;« a jobbágyok nagyobb része alatt minden esetre azoknak birtoktöbbsége lévén értendő.

Az úrbéri jobbágy és úrbéri zsellértelkek állományának törvényes mértéke az 1832/6. évi V. t.-cz. által lévén megállapítva, az úrbéri ügyek tárgyalásánál tehát e részben a most hivatkozott törvényczikk fog szolgálni zsinórmértékül.

Egyébiránt pedig a szoros értelemben vett magyarországi úrbéri rendbeszedési, tagosítási, legelő elkülönzesi és felosztási ügyekről a következő törvényczikkek és szabályrendeletek szólanak.

Kútfők

»az 1723. évi XVIII. t.-cz.«
»az 1791. évi XXXV. t.-cz.«
»a Mária Therézia-féle úrbér végrehajtására vonatkozó királyi utasítások 1767. és 1770-ik évekről.«
»az 1807. évi XXI. t.-cz. a tagosításról.«
»az 1832/6. évi V. VI. VII. X. és XII. t.-czikkek (lásd a Toldalékban.)«
»az 1840. évi VII. VIII. t.-czikkek.«
»az 1848. évi IX. X. XII. és XIII. t.-czikkek.»
»az 1853. évi úrbéri pátens.«
»az 1861. évi orszb. ért.«
»az 1868. évi XXXIII. és XXXVIII. t.-czikkek (lásd a Toldalékban.)«
»az 1871. évi LIII. t.-cz.«
»az 1877. évi XII. t.-cz. (lásd a Toldalékban.)«
»az 1878. évi XXVIII. t.-cz. (a mérnöki szerződésekről.)«
»az 1879. évi XXXI. t.-cz. (erdő törvény.)«

Igazságügyminiszteri rendeletek.

$\frac{3147}{\text{I. M. 1880.}}$	A birtokrendezési ügyekben működő birósági és szakértő közegek díjazása tárgyában.
$\frac{3148}{\text{I. M. 1880.}}$	A birtokrendezési előirányzatok szerkesztése, felszerelése és felterjesztése tárgyában.
$\frac{2366}{\text{I. M. 1881.}}$	A tagosítás és arányosítás esetén a mérnöki szerződések jóváhagyásának időpontja tárgyában.
$\frac{1152}{\text{I. M. 1882.}}$	A birtokrendezéseknél eljáró közegek és szakértők utazási költségeinek és napi díjaknak újabb szabályozása tárgyában.
$\frac{2144}{\text{I. M. 1882.}}$	A birtokrendezési költségek kiutalványozása tárgyában.
$\frac{51056}{\text{I. M. 1884.}}$	A birtokrendezési ügyekben követendő eljárás tárgyában, a véderdőkre vonatkozólag.
$\frac{1209}{\text{I. M. 1873.}}$	Körrendelet a közöseknek hivatalból eszközlendő elkülönzése tárgyában.

I. RÉSZ.

I. FEJEZET.

A tagosításról.

A tagosítás megengedhetősége.

1. §.

A tagosítási, arányosítási, legelő elkülönítési és felosztási ügyek és peres kérdések azon kir. törvényszék illetőségéhez tartoznak, melynek területén a rendezés vagy per tárgyát képező ingatlan birtok fekszik.

2. §.

Ott lesz helye a tagosításnak, hol a tagosítást kérők birtoka a tagosítandó birtoknak legalább fele részit képezi, és akkor lesz helye, ha a tagosításnak törvényes vagy szerződési akadályok gátul nem szolgálnak.

Jegyzet.

Törvény vagy szabályrendelet ez irányban tüzetes vezérelvül nem szolgálván, azon nézetben vagyok, hogy ha a tagosítás a határnak csak egyes részére kérelmeztetik, a megengedhetőség kérdésének eldöntésénél, nem a község egész határa, hanem annak csak azon része vehető számításba, melyre a tagosítás kérelmeztetett; miután szavazati jogosultsággal is csak azok birhatnak, kiknek birtoka tagosítás alá vétetik.

3. §.

A tagosítás minden község határára nézve külön eszközlendő, s rendszerint a község határának egész területére kiterjed.

A tagosítás kérelmezhető az egész határra, vagy pedig annak csak egy bizonyos részére is.

4. §.

Tagosítás tárgyát nem képezik.

1. Az erdők.
2. A szőlő, gyümölcsös és komlókertek.
3. A belső telkek és az azokkal egybefüggő bekerített gyümölcsös vagy szérűskertek, habár azok a külbirtokhoz tartoznának is.
4. Föveny, kavics, agyag, kőszén és egyéb bányatelepek.
5. Az ásványvíz-források, rév- és vámhelyek.

5. §.

A tagosítást a birtokosok bármelyike kérheti s az mindenkor elrendelendő, ha a tagosítást kívánók birtoka a tagosítandó birtokrészleteknek legalább fele részét képezi, s ha a tagosítás elrendelésére törvényes vagy szerződési akadályok gátul nem szolgálnak.

6. §.

Hogy a tagosítás valamely község határára megengedtethessék, mindenek előtt tudni kell azt, hogy meg van-e a törvény által követelt birtok többsége azoknak, kik a tagosítást kívánják s hogy a tagosításnak törvény vagy szerződési akadályok gátul nem szolgálnak-e?

E végből a tagosítást kívánók az illető törvényszékhez mint úrbéri bírósághoz jogiképviselőjük által ellenjegyzett kérvényt tartoznak benyujtani; mely kérvényben a helyi elnevezések szerint tüzetesen körülírandó a határnak azon része, melyre a tagosítás czéloztatik; például kérjük az összes úrbéres telkeknek és legelő földeknek

tagosíthatása tekintetéből a szavazást a helyszínén egyik bírói tagjának kiküldése mellett eszközöltetni.

Jegyzet a 6. §-hoz.

A tagosítandó területeknek a kérvénybeni tüzetes megnevezése azon oknál fogva szükséges, hogy már az érdekeltek megszavaztatása végett hozandó bírói határozatban s az ennek alapján kibocsájtandó hirdetményben megérinthető és közhírré tehető lehessen, hogy a tagosítás a határnak mely részére szándékoltatik.

7. §.

A jogosítottak megszavaztatása iránti kérvényhez a szavazási lajstrom csatolandó.

A szavazási lajstrom a községi elöljáróság által, a tagosítani kívánók szóbeli kérelmére, a catasteri birtokívekből, az érdekelt birtokosok A, B, C sorrendjében hivatalból készítendő el, a községi bíró és jegyző által aláírandó és a községi pecséttel ellátandó.

Jegyzet a 7. §-hoz.

A szavazási lajstromnak a cataszteri ívekből leendő elkészítése azon oknál fogva mutatkozik legczélszerűbbnek, mivel ezek térfogat tekintetéből megfelelnek a természetbeni tényleges állapotnak.

8. §.

A szavazási lajstrom következő rovatokból áll:

az 1-ső rovat magában foglalja az adóbirtokív számát;

a 2-ik rovat a birtokos ház számát;

a 3-ik rovat a birtokos vezeték- és kereszt-nevét, esetleg elő- vagy mellék-nevét;

a 4-ik rovat a jogosított törzsbirtokának térfogatát, cat. holdakban;

az 5. és 6-ik rovatok üresen hagyandók, s csupán a fejezetek töltendők be, és pedig:

az 5-ik rovat fejezete »a tagosítást kivánják«;

a 6-ik rovaté pedig »a tagosítást nem kivánják« kifejezésekkel és hold □ öllel;

a 7. rovat mint jegyzet-rovat szintén üresen marad.

Jegyzet.

Ha a tagosításba a közöslegelő is bevonattatnék, miután az 1840. évi VII. t.-cz. 3-ik §-a rendelkezése szerint — mely az 1836. évi VI. t.-cz. 3-ik §-át világosítja meg, — a felosztandó közös legelőből az úrbéri zsellérek is részesítendők, ez esetben a házas zsellérek beltelkei is a szavazási lajstrom egy nyitandó rovatába kitüntetendők lesznek, ezen kifejezéssel »zsellérjoggal birók.«

9. §.

Benyujtatván az ily módon felszerelt szavazás iránti kérvény, a kir. törvényszék a nyomozást az iránt, vajjon a 3-ik §-ban körülirt megkívántatóságok fennforognak-e? elrendelni tartozik. E végből a szavazás eszközlésével mindenkor egyik bírói tagját bízza meg, s egyúttal az iránt is nyomban intézkedik, hogy a beterjesztett lajstrom legalább is 14 napi határidőre — a záros határnap naptár szerint kitűzendő, — a községházánál mindenki által leendő megtekinthetés végett kitárassék, egyszersmind a folyamodókat végzésileg, a többi érdekelt feleket pedig a községben szokott módon közzéteendő dobszó, és a községben közhelyeken kifüggesztendő hirdetmény által felhívja, hogy amennyiben a szavazási lajstromra nézve észrevételeik lennének, azokat a községi elöljáróságnál a kitűzött határidőn belől, szóval vagy írásban annál bizonyosabban bejelentsék, minthogy a felszólamlási határidő lejártával többé a kifogások bírói figyelembe vétetni nem fognak.

A községi elöljáróság a bejelentett észrevételekről jegyzőkönyvet felvenni s azt a hirdetményi határidő lejártával a szavazási lajstrom kapcsában a törvényszékhez jelentés mellett beterjeszteni köteles.

10. §.

A kir. törvényszék mint úrbéri bíróság, a községi elöljáróság által beterjesztett panaszjegyzőkönyvet a ki-

küldött bírói tagnak a panaszoknak a helyszínén leendő megvizsgálása, elintézése és a szavazás eszközlése végett kiadja.

Jegyzet.

Curiai határozat értelmében a szavazás eszközlésével csak törvényszéki bíró bízható meg, különben az eljárás semmis.

11. §.

A kiküldött törvényszéki bíró hivatkozással a törvényszéktől nyert megbízatására, az észrevételezőknek megidézése, a községi elöljáróság és a felek képviselőinek értesítése mellett a szavazási lajstromnak a cataszteri birtokívekkel leendő egybehasonlítása, a bejelentett észrevételeknek megvizsgálása, azoknak elintézése s a megigazított szavazási lajstromnak hitelesítése, egyideüleg pedig az érdekelt felek megszavaztatása tekintetéből, a helyszínére, a községházához legalább is 15 napra terjedő határidőt tűz ki, a szavazáshoz a községi elöljárók közül — a személyazonosság igazolása tekintetéből, — két bizalmi férfiút kinevez, s hirdetményt bocsájt ki, melyben az érdekelt feleket, esetleg azok jogi képviselőit a szavazás idejéről és helyéről értesíti, a hirdetményt a községben kifüggeszteti, s a helyi szokás szerint a szavazás napját dobszó által is közzé téteti, azon világos kijelentés mellett, hogy csakis a tényleges szavazatok fognak figyelembe vétetni, s a tagosítás megrendelése csak azon esetben várható, ha a tagosítást kívánók szavazatának eredménye, a tagosítandó birtokrészleteknek legalább is felerészét kihozza.

Végül pedig az elöljáróságot a hirdetmények kifüggesztésére, meghirdetésére s annak igazolására, hogy ez megtörtént, felhívja.

12. §.

Elérkezvén a panaszok megvizsgálására, a szavazási lajstrom meghitelesítésére és a szavazás megejtésére ki-

tűzött határidő, a kiküldött törvényszéki bíró a helyszínén megjelen, s ugyanott a panaszok megvizsgálása, elintézése s a szavazási lajstrom egybehasolítása és hitelesítése után, a szavazást — a bizalmi férfiak jelenlétében — nyilvánosan eszközli, s a hitelesítésről, valamint a szavazás lefolyásáról és eredményéről, egyszóval egész eljárásáról a felek netáni észrevételeinek bejegyzése mellett folytatólagos jegyzőkönyvet vesz fel, s azt a szavazás eredménye szerint kitöltött szavazási lajstrom, s az összes iratok kapcsában, a megbízó kir. törvényszékhez jelentés mellett beterjeszti, — egyidejűleg az érdekelteket vagy azoknak bejelentett jogi képviselőit értesíti, hogy amennyiben eljárása ellen bárkinek is kifogása lenne, e részben a kir. törvényszék előtt előterjesztéssel élhet.

Jegyzet.

Szükségesnek tartom itt felvetni azon kérdést, hogy amennyiben a község mint politikai testület ingatlan vagyonnal rendelkeznék, a községnek mint politikai testületnek, továbbá a közintézeteknek, társulatoknak, lelkészeknek, községi jegyzőknek, tanítóknak és azon árváknak nevében, kiknek vagyona árvatárilag kezeltetik, szükséges leend-e szavazataikat tényleg érvényesíteni, vagy pedig ezeknek birtoka minden szavazás nélkül, a tagosítást kívánók birtokához számítandó.

Ez irányban sem törvény, sem szabályrendelet nem intézkedvén, miután az erdélyi részre vonatkozó 1871. évi LV. t.-cz. 19. §-a rendelkezéséhez képest ezen birtokrészletek minden tényleges szavazat nélkül, a tagosítást kívánók birtokához számítandók; nézetem szerint a magyarországi tagosítási eljárásnál is ezen elv követendő, és pedig azért, mert a tagosítás a testületek, társulatok, közintézetek és a kiskorúak érdekében, de nemzetgazdászati szempontokból s állami érdekekből is kívánatosnak és szükségesnek mutatkozik.

Ha azonban ezen elv el nem fogadtatnék, ez esetben a község nevében a községi bírót, az egész árvák nevében a községi közgyámot, ki egyszersmind azok vagyonának kezelője is, a társulatok s intézetek nevében azoknak igazgatóját, a lelkészek,

községi jegyzők és tanítók nevében pedig az illető lelkészeket, jegyzőket és tanítókat illethetné meg a szavazati jog.

Ennek eldöntése lényeges kérdés annyiban, amennyiben esetleg ha a felsőbb bíróságok más nézetet osztanának, ezen körülmény a már megejtett szavazásnak megsemmisítésére vezethetne, miáltal pedig a birtokszabályozási ügyek évekre visszavettethetnének, s így csak a közérdek szenvedne; s a feleknek is haszontalan költségek okoztatnának.

13. §.

A bírósági kiküldött a szavazási lajstrom kapcsában beterjesztvén az eljárásáról felvett jegyzőkönyvet, az úrbéri bíróság azt vizsgálat alá veszi, s ha a megejtett szavazásokból az derülne ki, hogy a tagosítást kívánók birtoka, a tagosítandó birtokrészletek felénél kevesebb, a további eljárást megszünteti.

Ez esetben a meghiusult tárgyalások költségeit a kérvényezők tartoznak viselni; egyébként pedig a birtokrendezési költségek mindegyik birtokos által, a neki jutott birtokarányhoz képest fedezendők.

Lelkészeket, tanítókat s községi jegyzőket azonban a birtokrendezési költségek semmi esetben sem terhelhetik, hanem helyettök azokat az illető egyházi és községi pénztárak fizetendik.

14 §.

Ha pedig a szavazási lajstromból az tünnék ki, hogy a tagosítást kívánók birtoka a tagosítandó birtokrészletek felét megüti, a bíróság ezen körülményt végzésileg meghatározni, s a tagosítani óhajtókat jogi képviselőjük útján erről értesíteni tartozik, azon kijelentéssel, hogy a megengedhetőség iránti elöleges keresetüket, a végzés vételétől számítandó 30 nap alatt annál bizonyosabban benyujtsák, minthogy különben úgy fognak tekintetni, mintha a tagosítástól elállottak volna, s ez esetben a

megengedhetőség iránti kereset csak újabb szavazás alapján leend megindítható.

Jegyzet a 14. §-hoz.

Ezen záros határidő kitűzése a kereset benyujtására azért szükséges, nehogy az egész közönség hónapokon, esetleg éveken keresztül várakozó helyzetbe tartassék, miután tapasztalatból jól tudjuk, hogy minden birtokrendezés a községekben kisebb-nagyobb mérvű izgatottságot szokott előidézni, mely körülmény pedig a közönségnek csak hátrányára szolgálhatna.

15. §.

A megengedhetőségi kereset tehát a zároshatáridő alatt, és annyi példányba nyujtandó be, hogy mindegyik alperesnek egy-egy példány jusson.

Ha a kereset a záros határidő alatt be nem nyujtatnék, a megejtett szavazás érvénytelennek tekintendő, s a tagosítási eljárás csak újabb kérelem és szavazás alapján lesz megindítható.

16. §.

A megengedhetőségi keresetnél azoknak, kik a tagosítás mellett szavaztak, felperesekül kell fellépni, kik azután a kereset megindításával megbízandó jogi képviselőjüknek meghatalmazó levelet adnak ki az előleges kereset megindíthatására.

Ha a tagosítás mellett szavazók közül bárki is az ügyvédi megbízást kiadni vonakodnék, az mint alperes leszen perbe idézendő.

Egyébiránt alperesként mindazok perbe idézendők, kik a szavazási lajstromban mint jogosított birtokosok előfordulnak, ha felpereseken fellépni nem akarnának.

17. §.

A kiskorúak vagy természetes és törvényes gyámjuk, kirendelt gondnokuk, vagy amennyiben teljesen árvák

lennének, s még részökre gondnok ki nem rendeltetett volna, úgy az elmebetegeknek s tékozlóknak nyilvánítottak is az illetékes árvaszék által kirendelt vagy kirendelendő gondnok által, az ismeretlen tartózkodásúak s távollévők, a bíróság által kinevezendő ügygondnok képviseletében, a község mint politikai testület pedig a községi bíró személyében lesznek megperlendők; a távollévők és ismeretlen tartózkodásúak érdekében a keresetre hozott idéző végzéssel egyidejüleg hirdetmény is kibocsájtandó, s a hivatalos hírlapban közzéteendő.

Jegyzet.

Miután a m. kir. Curia (Dtár XV. 45.) kimondotta, hogy az úrbéri kereset a községi bíró ellen intézhető akkor is, ha nem az egész község, hanem a községi birtokosoknak csak egyik osztálya ellen van irányozva; ebből következik, hogy az úrbéri ügyekben indítandó minden kereset akár az egész község, akár a községi birtokosoknak csak egyik osztálya ellen intéztetik, az érdekelt egyes birtokosoknak mint alpereseknek megnevezése nélkül s azok mellőzésével egyenesen a községi bíró, mint a község lakosának képviselője ellen is intézhető. Ez esetben tehát azok részére, kik felperesekül fel nem léptek, kereseti példány nem is szükséges. Nézetem szerint azonban a kereset ez esetben is nemcsak a községi bíró, hanem az ismeretlen tartózkodásúak részére kinevezendő ügygondnok ellen is intézendő lesz, a bíróság pedig a távollévő ismeretlen tartózkodásúak részére ez esetben is köteles leend a 17. §. értelmében ügygondnokot kirendelni, s a hirdetmény kibocsájtása iránt intézkedni.

A megengedhetőség iránti keresethez a tagosítani óhajtó község határának összes területét felölelő alábbi kimutatás csatolandó.

Kimutatás

Veresegyháza község határának összes területéről dülőnként.

A dülő megnevezése	Terület □ ölekben: szántó és rét I. oszt.	szántó és rét II. oszt.	dülő-útak	nádas és rét	legelő	szik-víz árok	útak	összesen	Jegyzet
	Tagosítás alá eső úrbéri földek								
Parlag	1157893	398765	67829	587973	387392	12877	164579	2335964	
Szállás	893457	278936	45793	321891	178121	9123	91245	1437132	
Krumpli föld	913511	163142	19357	91328	183121	9213	93564	1645974	
Közlegelő					987491				
sat.	Közös-	ben		maradt		köz-	legelő	989812	
	Tagosítás alá nem eső közs. birtokok és egyéb területek								
Községi nádak és rét								987042	
Községi epres								56811	
Árok utak a brecska és szérűs közt . .								11382	
Aradi országút								123891	
Bikityi út								106001	
sat.									
	Tagosítás alá nem eső egyéb területek								
Borány József volt uradalmi dézsmakert								6897	
Zsidó temető								11389	
Kath. temető								22489	
Beltelkek utczákkal								646959	
Szöllők, káposztások								1495374	
Itató területek								4398	
Összesen . . .								8971102	

Kelt Veresegyházán, 1887. juni 30.

Beliczay Ferencz
hites mérnök.

18. §.

A megengedhetőség tárgyában benyújtott kereset felett, az 1868. évi LIV. t.-cz. 144. §-a által szabályozott jegyzőkönyvi tárgyalásnak van helye, mindegyik félnek csak két-két perbeszéd engedtetvén meg.

A jegyzőkönyvi tárgyalás három nap alatt befejezendő; halasztásnak birtokrendezési perekben, az előleges kereset tárgyalásánál — tekintettel annak sürgős természetére, — csak mindkét fél közös megegyezésével s csak egyszer lehet helye.

19. §.

Ha alperesek a tárgyalási határidőre meg nem jelennének, s perbeszédeiket ügyvéd által képviselve a kitűzött határidőre be nem igtatnák, a törvényszék részökre újabb tárgyalási határidő kitűzése mellett ügygondnokot rendel ki. (1871: LIII. 48. §.) Makacssági ítéletnek úrbéri perekben nincs helye.

20. §.

A bíróság a megengedhetőség kérdésében ítéletileg határoz, mely ellen egész a harmadbírósághoz jogorvoslat alkalmazható. A felebbezés az ítélet kézbesítésétől számított 15 nap alatt lévén benyujtandó.

II. FEJEZET.

Az előmunkálatokról.

21. §.

A birtokrendezés megengedése iránt hozott ítélet jogerőre emelkedése után a törvényszék a felmérés, becslés, osztályozás eszközlésével, s az 1832/6. évi X. t.-cz.

6. §-ának g) pontja szerint megkívántató mindennemű segédadatok megszerzésével, egybeállításával s hitelesítésével, ideértve az összehasonlító okiratokat is, mindíg egyik bírói tagját bízza meg. (1871: LIII. t.-cz. 44. §.)

22. §.

Az előmunkálatokat képezik

a) a rendezni kívánó község és a szomszédos községek közt a határok pontos megállapítása s tisztába hozatala; s amennyiben ez barátságos úton eszközölhető nem lenne, a feleknek a határkérdés eldöntése végett az illetékes bírósághoz leendő utasítása (határjárás);

b) a szabályozási tervbe felveendő községi közlekedési és országos útvonalakra nézve az érdekelt szomszéd községek meghallgatása, a járási és illetőleg a megyei vagy országos hatóságok határozatainak kikérése;

c) a felek közt fennforgó kérdéseknek barátságos egyesség útján való megkísérlése (1871: LIII. 44. §.);

d) a tagosítás előtti egyénenkénti törzsbirtokok térfogatának kiszámítása s osztályzat szerinti kimutatása;

e) a tagosítandó területek becslése s osztályozása;

f) a haszonvehetetlen területek s a foglalások kimutatása;

g) a tagosítandó területek átalános felmérése, térkiszámítása, térképezése és hitelesítése.

Ha a tagosítás tárgyát képező területekről korábbi használható felvétel léteznék (például kataszteri munkálatok, vagy a rendbeszedés alkalmával készült térképek és térkiszámítások) és ha ezt a felek egyetértőleg alapul elfogadnák, ez esetben az egyénenkénti törzsbirtok állapotok újabb felmérése mellőzhető, s a törzsbirtokok a meglévő adatok, felvételek s kimutatások alapján lesznek kitüntetendők.

Azon körülményről, hogy a meglévő adatok a felek

részéről közmegegyezéssel elfogadtattak, jegyzőkönyv veendő fel;

h) a kiküldött bíró eljárásáról köteles folytatólagos alakban jegyzőkönyvet vezetni, a hozzá intézett kérvényeket, jogorvoslatokat, bírósági meghagyásokat és jelentéseket folyó sorszám alatt, az érkezés idejének feljegyzése mellett beigtatni, s hozandó határozatait, megkereséseit s meghagyásait, igtató számával ellátni, s a beszerzett összes adatokat, valamint az egyességi pontozatokat is, annak idején jelentés kíséretében, a megbízó törvényszékhez beterjeszteni.

A segédadatokban netán mutatkozó hiányok kiegészítése iránt, a kir. törvényszék hivatalból intézkedik. (1871. évi LIII. t.-cz. 44. §.)

Jegyzet.

A kiküldött bírósági tag a megbízó kir. törvényszék ellenőrzése alatt áll, s szükség esetén a törvényszék a kiküldöttnek utasításokat is adhat.

23. §.

Az előmunkálatok folyama alatt felmerülő kérdésekben nyomozó bírói eljárásnak van helye, s a megidézett felek elmaradása a tárgyalás megtartását nem akadályozza.

Jegyzet.

Amint a megengedhetőségi ítélet jogerőre emelkedett, a törvényszék a birtokszabályozás további vezetésével is mindíg egy bírói tagját bízza meg.

S minthogy a megengedhetőségi ítélet jogerőre emelkedése után, a tagosítás többé meg nem gátolható, továbbá

minthogy az 1832/6. évi X. t.-cz. 6. §-a g) pontja azt rendeli, hogy az osztályozás és becslés a felek s az egybehívandók jelenlétében, nemkülönben alkalmatos részre nem hajló, a felek által szabadon és egyenlő számban választandó személyek hozzájárultával történjék: ennélfogva

tekintettel arra, miszerint a tagosítási eljárásnál felmerülhető egyes kérdésekhez az érdekelt feleknek legalább is gazdászati

tekintetekből mindenesetre hozzászólási és szabadrendelkezési joguk van; továbbá

tekintettel arra, hogy a tulajdonosoknak szabadrendelkezési jogukat, a birtokrendezés folyamán is amennyire csak lehetséges, tiszteletben kell tartani; végül

tekintettel arra, hogy a birtokrendezés folyamán koronként sok oly kérdések merülnek fel, melyeket az érdekeltek hozzájárulása nélkül megoldani úgy sem lehetne, ilyenek a többek között;

a) a földmérő mérnök felfogadása;

b) a dülők s dülő útak irányának s fekvésének megállapítása, s a marha itatásra és úsztatásra szükséges útaknak kijelölése;

c) a dülő útak és marhacsapások szélességi térfogatának meghatározása;

d) az osztályozás és becslés szükségességének megállapítása;

e) a becsüsök megválasztása;

f) az úrbéri egyesség megkísérlésénéli képviselet, az egyesség elfogadása és aláírása sat.

S minthogy a kiküldött törvényszéki bíró, sem a most felsorolt, sem pedig a 22. §. a) b) c) és d) pontjaiban kifejezett kérdéseknél az érdekelt felek összeségével nem tárgyalhatna, de azok nagy tömegével czélszerű megállapodásokra sem igen juthatna: ezeknél fogva a kiküldött bírósági tagnak — a szerint, amint a volt telkes és zsellér jobbágyok a tagosítás mikéntjére nézve különböző érdekcsoportokat képeznek, — legelsőben is egy 6 vagy 12 tagból álló, a szükséghez képest azonban egész 24 tagig szaporítható szakértő bizottságot (úrbéri választmányt) kell alakítani.

24. §.

Az úrbéri bizottság megalakítása akként eszközlendő, hogy a különböző érdekcsoportok, a kiküldött bíró által hirdetményileg felszólítandók, miszerint egy a helyszínére kitűzendő határnapon a községházánál megjelenvén, a kiküldött törvényszéki bíró vezetése alatt saját kebelökből, a szükséghez képest meghatározandó bizonyos számú bizalmi férfiakat, (úrbéri bizottság) — egyidejűleg póttagokat is, — szavazás útján maguk közül válaszszanak meg, kik azután az összes érdekeltek nevében és képviseletében, a kinevezett ügygondnokok s jogi képviselők közben-

jöttével és hozzájárulásával fognak eljárni a tagosítás körül felmerülendő gazdászati kérdésekben.

A választást elmulasztó érdekcsoport helyett szakértő bizalmi férfiakat, az elöljáróság meghallgatása után, a kiküldött törvényszéki bíró hivatalból nevez ki. A megválasztott vagy kinevezett, de meg nem jelenö bizalmi férfiakat, a póttagok fogják helyettesíteni.

25. §.

Ezen bizalmi férfiakból alakult úrbéri bizottság, továbbá az ügygondnokok és a jogi képviselők fogják meghatározni az összes érdekeltek nevében:

a) hogy tekintettel a tagosítandó területek minőségére és fekvésére, az osztályozás és becslés közérdekből szükségesnek mutatkozik-e? s ha igen, hány osztály lenne felállítandó, hogy a tagosítás az egyesek megkárosításának lehető kikerülése mellett legczélszerűbben eszközöltethessék;

b) megfogja határozni a müködő mérnök közbenjöttével a dülők hosszát és fekvését, a dülők, marha itatók és az úsztatóhoz szükséges útak szélességét és irányát;

c) meghatározza, hogy az osztályok szerint az I. II. és esetleg a III-ad osztályú becsholdak hány □ ölből álljanak;

d) meghatározza a közös használatra szükséges itatók, úsztatók, temetők, faiskolák, földhányó gödrök sat. miségét, mennyiségét és fekvését;

e) müködő mérnököt fogad, s azzal a szerződést megköti;

f) a becslés és osztályozás megejtésére saját kebeléből becsüsöket választ;

g) a határjáráshoz saját kebeléből bizottságot küld ki;

h) a müködő mérnököt ellenőrzi, s esetleg a tagosítási eljárás egész folyama alatt, a netán észlelt hiányok-

tekintetekből mindenesetre ho7 ükséghez képest esetről
guk van; továbbá
tekintettel arra, hogy ; a megkövetendő
jogukat, a birtokrendezés nevében elfo
tiszteletben kell tartani; lagos jegy
tekintettel arra, h
sok oly kérdések me
lása nélkül megolda
a) a földmér
b) a dülök ... ete a
tása, s a marh ... nagyása után ju
c) a dü
meghatároz
d) az
e)
f)
ség e
sor
k

26. §.

...rvényszéki bírónak azonban kötelessé- ...z úrbéri bizottság jelentéseit figyelembe ... az azokban előterjesztetteket alaposaknak, a ...k szempontjából helyeseknek és szükségeseknek ...lná, azokra nézve haladék nélkül intézkedni tartozand.

27. §.

Az úrbéri bizottságnak a tagosítás gazdászati részére s az osztályozásra vonatkozólag szótöbbséggel történt megállapodása, bíróilag figyelembe veendő.

Jegyzet a 27. §-hoz.

Érdemleges kérdésekben, ha az úrbéri bizottság megállapodásra nem juthatna, gyakorlat szerint minden egyes kérdésekre nézve, a kiküldött törvényszéki bíró, a különböző érdekcsoportok összeségét is meghallgatja, mely esetben a szavazás birtokaránylagos többsége fog dönteni.

28. §.

Tagosítási eljárásnál müködö mérnök gyanánt, csak oklevéllel biró mérnök alkalmazható.

Ha a felfogadott mérnök személye ellen bármely irányban is kifogások emeltetnének, e részben az érdekelt fe-

leknek jegyzőkönyvi r ... csoportosított mérnöki munkála-
kiküldött törvényszék ... észtvevő közönség a vállalkozó

Jegyzet.

A birtokrendez... mérnöki munkálatokért . . .
...kötendő szer...
...övetkező ... ...alt osztályozási munkála-
...szerző... ...ként.
...n ... tervezeti munkálato-
...a...
. szerződés ... ...nyleges kihasításo-

nogy a tagosítás, ...nek készítéséért
...területek a helyi elnevezések
írassanak, hogy a tagosítás, rend... birtokkönyv,
letekből semmi ki ne maradjon. ...örüli eljá-

3. Meghatározandó, hogy a tagosít... becslés és osztályozás alá fognak-e vétetni, s ... munká-
hány osztály fog felállíttatni. ...ak —

4. Meghatározandó, hogy a vállalkozó mérnök c... kint, a külön részletekre nézve is mily díjazásban részesül... ...ek

5. Részletesen megállapítandó azon határidő, melyben ... vállalkozó mérnöknek bizonyos részlet munkálatokat teljesíte... kötelessége leend.

A szerződési feltételek ezekhez képest a következő módozatokkal és csoportokban lennének megállapítandók.

A) csoport.

a) Ezen csoportban kifejezendő, hogy köteles a vállalkozó mérnök a határjárás alkalmával a bírói meghívásra megjelenni, s az eljárás folyamán jelen lenni; továbbá köteles a tagosítás alá vett összes területek átalános felmérését eszközölni, ezekről átalános térképet készíteni, s a tagosítandó s felosztandó területek térkiszámítását eszközölni.

b) A megelőző évek hosszú során át egyes birtokosok által a földesúri magánbirtokokból és a közösekből netán eszközölt foglalásokat köteles kinyomozni, felmérni, s ezeket a felvételi térképbe beigtatni, s területileg részletenkint kimutatni.

c) A felosztási tervezetet (combinatorium) köteles elkészíteni.

d) Az összes e csoportba tartozó mérnöki munkálatokat kötelességében álland hitelesítés alá bocsájtani.

B) csoport.

a) Köteles a vállalkozó mérnök a tagosítás alá eső összes területeknek osztályszerinti kitüntetését a térképen eszközölni, e végből az osztályozás és becslés alkalmával, a becslő bizottsággal együttesen a helyszínén mindenkor megjelenni, s ugyanott mint jegyző működni.

b) Köteles a tagosítandó összes területek felosztási és kihasítási tervezetének az egyesség tartalma, a gazdászati rész tekintetében pedig az úrbéri bizottság részletes utasításai értelmében való kidolgozását teljesíteni.

c) Köteles a tényleges kiosztást a helyszínén, az egyes birtokosok illetményeinek czövekekkel való ellátása által eszközölni.

d) Köteles a tagosítás alá eső összes területekről készítendő felosztási térképet két példányban elkészíteni.

e) Köteles az egyes birtokok szélességét, hosszát, térfogatát s osztályát tartalmazó új kihasítási birtokkönyvet két példányban úgy elkészíteni, hogy a birtokkönyv egyik, vagyis a baloldali lapja, a törzsbirtokok egyénenkénti régi állapotát — a telekkönyvi lapszámok, helyrajzi számok, mívelési ágak, a térfogatok és a jogosítottak neveinek bejegyzésével, — tüntesse elő.

f) Köteles az új kihasítási birtokkönyvhöz betűsorozatos névjegyzéket és birtokrészlet lajstromot készíteni.

g) Végül az ezen csoportba tartozó mérnöki munkálatokat köteles leend hitelesítés alá bocsájtani.

C) csoport.

a) Köteles a vállalkozó mérnök az egyénenkénti törzsbirtokok kimutatását, vagyis az egyénenkénti törzsbirtok könyvet, a kataszteri munkálatok alapján név szerinti betűsorozatos rendben elkészíteni, s a mennyiben szükségesnek mutatkoznék, a kataszteri felmérés térképét és kiszámítási protoculumát beszerezni, s az egyénenkénti régi birtokokról készített birtokkönyvet, az egyesek által bejelentendő s kiderített hiányokhoz képest, bírói utasításra rectificalni.

b) Köteles a hiteltelekkönyveket lemásoltatni.

c) Végül az ezen csoportban foglalt mérnöki munkálatokat köteles leend hitelesítés alá bocsájtani.

D) csoport.

a) Köteles a vállalkozó mérnök A) B) C) név szerinti sorrendben a sorshúzási lajstromot, az érdek csoportok számához képest, két-két példányban elkészíteni s azt hitelesítés alá bocsájtani.

b) A fentebbi módon összecsoportosított mérnöki munkálatokért fizetend a tagosításban résztvevő közönség a vállalkozó mérnöknek, és pedig:

I. Az A) csoportban foglalt mérnöki munkálatokért . . . krajczárt 1600 □ öles holdanként.

II. A B) csoport a) pontjában foglalt osztályozási munkálatokért . . . krajczárt 1600 □ öles holdanként.

III. A B) csoport b) pontjában foglalt tervezeti munkálatokért . . . krajczárt 1600 □ öles holdanként.

IV. A B) csoport c) pontjában foglalt tényleges kihasításokért . . . krajczárt 1600 □ holdanként.

V. A B) csoport d) pontjában foglalt térképek készítéséért . . . krajczárt 1600 □ öles holdanként.

VI. A B) csoport e), f), g) pontjaiban foglalt birtokkönyv, betűsorozatos névjegyzék készitéséért és a hitelesítés körüli eljárásért . . . krajczárt 1600 □ öles holdanként.

VII. A C) csoport a) pontja alatt felsorolt kataszteri munkálatok beszerzéséért — ha azok szükségeseknek mutatkoznának — . . . krajczárt cat. holdanként.

VIII. A C) csoport b) pontja alatt érintett hiteltelekkönyvek lemásolásáért összesen . . . forintot.

IX. A C) csoport c) pontja és a D) csoport a) pontja alatti munkálatokért a vállalkozó mérnöknek semmi díj sem jár.

7. A vállalkozó mérnök sem fuvar, sem napszám, sem egyéb a tagosítási munkálatok körül felmerülendő kiadásaiért s munkálkodásaiért, a fentebb felsoroltakon kívül költséget vagy díjt nem követelhet; tartozik azonban minden a tagosítás körül felmerülendő kézi és igás napszámokat, irodai eszközöket, nyomtatványokat, póznákat, karókat, szóval az összes szerelvényeket a maga költségén előállítani.

Megjegyeztetik azonban, hogy a jelen szerződésben esetleg nyíltan fel nem említett, de a czélba vett tagosítási munkálatokhoz elkerülhetlenül szükséges, vagy a bíróság által követelendő munkálatok teljesítéséért, a vállalkozó mérnök külön díjat nem követelhet.

8. A vállalkozó mérnök magára vállalja a felelősséget és szavatosságot az összes tagosítási munkálatok helyességéért.

9. Köteles a vállalkozó mérnök a tagosítandó összes területekről kidolgozandó térképet 1″—100° mértékben, a lehető legnagyobb pontossággal elkészíteni.

10. A felmért területekről kidolgozandó eredeti térképek horgony, vagy vastáblákra ragasztva, a munkálatok befejezte után a birtokosság tulajdonába mennek át.

11. A vállalkozó mérnök köteles az A csoportban foglalt összes munkálatokat — ha csak általa el nem hartható akadályok közbe nem jönnek — 18 . . év végéig; a B, csoportban foglaltakat az egyesség vagy a per erdeméban hozandó ítélet jogerőre emelkedésétől számítandó 8 hónap alatt, azon esetben elkészíteni, ha általa el nem hartható akadályok fel nem merülnek, vagy esetleg a telt hónapok közbe nem esnek; a C csoportban foglalt munkálatokat pedig, minthogy azokra csak a kihasitásnál lesz szükség, valamint a D) csoportban említett sorshuzási lajstromot is akkorra elkésziteni, mikor ezeknek szüksége előálland s a bíróság által kivantatni fog.

12. A 6-ik pontban kikötött munkadíjak a következő részletekben, illetőleg módozatok szerint lesznek a közönség által, a vállalkozó mérnöknek szabályszerű nyugtaira kifizetendők, es pedig:

a) Az A) csoportbeli munkalatokért 1600 □ oles holdanként járó . . . krajczárnyi összegnek $^{3}/_{5}$ része azok befejezése után azonnal; a fennmaradó $^{2}/_{5}$ része pedig azon munkalatok hitelesítése után fizetendő ki.

b) A B) csoportban foglalt munkalatokért járo díjak következő módozatokkal lesznek kifizetendők, jelesül: minden egyes rész munkáért járo díjnak $^{3}/_{5}$ része annak befejeztekor azonnal; $^{2}/_{5}$ része pedig a hitelesítés megtörtente után.

c) A C) csoport a) es c) pontjai alatt felsorolt munkálatokért 1600 □ ölenként járó . . . krajczar, a vállalkozó mérnöknek előlegképen akkor fog kifizettetni, midőn ezt a mernök kívánni fogja; az ugyanazon csoport b) pontjaban előadott telekkönyvi másolatokért kikötött összeg pedig akkor lesz kifizetendő, ha a másolatok mind elkészültek.

13. Az úrbéri választmány a községi elöljaróságnál szigorú intézkedést eszközöl, hogy a működő mérnök a vetések közti szabad járás-kelésben és a mérésekben senki által ne gátoltassék, és hogy a kitűzött mérnöki jelek sértetlenül maradjanak.

14. A hitelesítés alkalmával netán felfedezendő hiányok pótlása a vállalkozó mérnök kötelessége, a nélkül, hogy ezekert újabb díjakat követelhetne.

15. Azon esetre, ha a vállalkozó mérnök a jelen szerződésben körülírt mérnöki teendőket hiányosan vagy hanyagul végezné,

illetve ha a jelen szerződésben vállalt kötelezettségeinek eleget nem tenne — mi a választmány által leend constatálandó, — jogában álland a választmánynak, a közönség képviseletében a vállalkozó mérnök kárára és költségére más mérnököt felfogadni, és a munkálatokat az által végeztetni.

16. A vállalkozó mérnök jelentése folytán tartozik az úrbéri bizottság a munkálatok hitelesítése iránt azonnal kérelmezni.

17. A foglalások kimutatásához szükséges térképek és egyéb adatok beszerzése közül az úrbéri bizottság segédkezet nyujtani tartozik.

18. A mérnök kívánságára tartozik a bizottság a határra vonatkozó felvilágosításokat a helyszínén megadni.

19. A mérnök halála a jelen szerződést felbontja. Az esedékessé vált munkadíjak az örökösöket illetik; az esedékessé nem vált dijakra azonban az örökösöknek igényük nincs és azok kötelesek a munkálatokat halál esetén a bírósághoz azonnal beadni.

Ezen szerződés a vállalkozó mérnökre az aláírás után azonnal kötelező; a munkaadó birtokosokra nézve azonban csak a bírósági jóváhagyás után válik kötelezővé.

20. A jelen szerződésből keletkezhető peres esetekre nézve szabadon választandó sommás bírói eljárás köttetik ki.

21. Jelen szerződési pontozatok a szerződő felek által jól megértetvén, ezennel elfogadtatik.

Kelt sat.

29. §.

A megkötött szerződés a kiküldött bírói taghoz nyujtandó be, ki azt — ha az ellen kifogások az érdekelt felek részéről nem emeltetnek, — a kiküldő bírósághoz beterjeszti, a bíróság pedig felülvizsgálás után tudomás vétel mellett a rendezési iratokhoz csatoltatni rendeli s erről a mérnököt és a feleket értesíti.

Ha azonban akár a mérnök személye ellen, akár a szerződésre vonatkozólag a felek részéről kifogások emeltetnének, e részben a felek meghallgatása után elsősorban a kiküldött bírósági tag határoz, s ha abban a felek meg nem nyugodnának, az ellen a kir. törvényszékhez, esetleg a felsőbb bíróságokhoz folyamodhatnak (curiai határozat).

Az 1878. évi XXVIII. t.-cz. értelmében a mérnöki szerződés bélyeg- és illetékmentes.

30. §.

Megalakíttatván az úrbéri bizottság, a vállalkozó mérnök felfogadása után a kiküldött törvényszéki bíró, a rendezkedni kívánó község és a szomszédos községek közötti határok tisztába hozatala, és a szabályozási tervbe felveendő községi közlekedési és országos utvonalak megállapítása tekintetéből, s a határok körüljárása czéljából, a helyszínére határidőt tűz ki, erről a megyei alispáni hivatalt végzésileg értesíti, s egyidejüleg a kitűzött határnapra a megyei törvényhatóság részéről az illető szolgabírákat, a felfogadott vállalkozó mérnököt és az érdekelt szomszédos községeket, elöljáróságaik útján meghívja s illetve megidézi, s a helyszínén mindeneket meghallgatván, amennyiben a határjárás alkalmával a határdombok fekvésére, valamint a községi közlekedési és országos útvonalakra nézve hiányok nem mutatkoznának, a községi közlekedési és országos útvonalak elnevezésének, irányának s átmérőjének bejegyzése mellett a határokat megállapítja, s a felfogadott vállalkozó mérnököt a tagosítandó területekbe — az átalános felmérés eszközlése végett, — ünnepélyesen bevezeti; ezen eljárásáról jegyzőkönyvet vesz fel, s azt a jelenlevőkkel aláíratván, felülvizsgálás és jóváhagyás végett a megyei törvényhatóságnak megküldi, s amennyiben a megyei törvényhatóság részéről helybenhagyatik, a működő mérnöknek használatul hiteles másolatban kiadja.

Jegyzet a 30. §-hoz.

A határjárás befejezése után szükséges a vállalkozó mérnököt a rendezés tárgyát képező területekbe bíróilag bevezetni.

E végből tehat a kiküldött törvényszéki bíró, az úrbéri bizottságot és a vállalkozó mérnököt végzésileg felhívja, hogy egy naptár szerint kitűzött határnapon, (ezen határnap lehetőleg a ha-

tárjárás befejezését közvetlen követő napra tűzendő ki) a község-házánál jelenjenek meg, a vállalkozó mérnöknek a rendezés alá vett területekbe leendő bírói bevezetése czéljából.

A kitűzött határnapra azután a kiküldött törvényszéki bíró a helyszínén (rendszerint a községházánál) megjelen, s onnan a vállalkozó mérnök, az úrbéri bizottság, s az ezen alkalomra a községi tanács tagjai közül kinevezett két bizalmi férfi kíséretében, a felosztandó területeknek a községhez legközelebb eső részére kiútazik, s ott a felosztandó területből egy göröngyöt felvévén, azt a működő mérnöknek ünnepélyesen átadja, (jelképi bevezetés) s egyszersmind kijelenti, hogy ezzel a működő mérnök a rendezés alá eső összes területekbe bíróilag bevezetettnek tekintendő, s amennyiben működésében ezentúl bárki által is gátoltatnék, vagy éppen ellentállásra találna, az illető ténykedése bűnfenyítő úton fogna megtoroltatni.

A működő mérnöknek ünnepélyes bírói bevezetése főképen azon oknál fogva szükséges, mivel azon esetben, ha a mérnök bírói bevezetés nélkül kezdené meg munkálatát, s abban meggátoltatnék, eredménynyel nem fordulhatna bírói segélyhez: ellenben ha már bíróilag bevezettetett, a gátló akadályok elhárítása tekintetéből nemcsak bírói segélyben részesül, de sőt azt is elérendi, hogy az ellentálló egyén fenyítő eljárás alá vonatik, s esetleges kára megtéríttetni fog. A mérnök bevezetésének megtörténtét a kiküldött bíró a községben szokott módon meghirdetteti, s közhelyeken kifüggesztendő hirdetménynyel a közönséget az ellentállás következményeiről is értesíti.

31. §.

A működő mérnöknek az átalános felméréseket és térkiszámításokat cataszt. holdakban, és pedig a tájaknak helyi elnevezése szerint, külön-külön és haladék nélkül kötelességében álland teljesíteni, az átalános térképet és térszámításokat pontosan elkészíteni, s azokat a kiküldött törvényszéki bírónak a hitelesítés eszközlése végett beterjeszteni.

32. §.

Az átalános felmérési és térszámítási műszaki munkálatok beérkezvén, a kiküldött törvényszéki bíró az úr-

béri bizottságnak s a jogi képviseletnek elöleges meghallgatása után hitelesítő mérnököt nevez ki, s az átalános műszaki munkálatok hitelesítése végett a helyszínére határidőt tűz, ahhoz az érdekelt feleket jogi képviselőjük útján, továbbá az úrbéri bizottságot, a hitelesítő és működő mérnököt megidézi.

33. §.

A hitelesítés alá bocsájtott térkép és a térkiszámítási munkálat a helyszínén kitárandó, mely alkalommal, a kiküldött törvényszéki bíró ezen munkálatokat a hitelesítő mérnöknek átadja, azon kijelentéssel, hogy a hitelesítés tárgyát ezen munkálatok képezendik; egyben a hitelesítő mérnököt az 1868. évi LIV. t.-cz. 216. §-a értelmében elölegesen megesketteti, ennek utána pedig a térképen több különböző helyeken veres irónnal próbamérési vonalakat jelöl meg, s a vonalak végpontjait betűkkel jelezvén, felhívja a hitelesítő mérnököt ezen vonalaknak felmérésére s a térfogat kiszámítására, s egyszersmind a letett esküre való figyelmeztetéssel a mérnököt odaútasítja, hogy a kijelölt hitelesítési vonalak felmérése és térkiszámítása után — midőn előbb már maga is, a bíró által kijelölt vonalakon kívül, más egyéb vonalakra próbaméréseket eszközölt volna, — adjon szakvéleményt az iránt, hogy a működő mérnök által eszközölt átalános felmérések és térkiszámítások megfelelnek-e természetben is a valóságnak, s hogy ehez képest a működő mérnök munkálatai hitelesítés alá bocsájthatók-e vagy sem? Ezen eljárásról a kiküldött bíró által jegyzőkönyv veendő fel, s az az illetők által aláírandó.

34. §.

Ha a hitelesítő mérnök mérési vagy kiszámítási hibákat fedezne fel, azokra vonatkozólag írásban részletes szakvéleményt adni tartozik.

A hitelesítő mérnök véleménye alapján, a kiküldött törvényszéki bíró a szükségesnek mutatkozó kiigazításokat végzésileg elrendeli, s az átalános műszaki munkálatokat hitelesíti, s ebbeli eljárásáról folytatólagos jegyzőkönyvet vesz fel.

Jegyzet.

Az úrbéri bizottság, és a jogi képviselők is jogosítva vannak a bíró által kijelölt próbamérési vonalakon kívül más hitelesítési vonalak kijelölésére.

III. FEJEZET.

Az érdembeni tárgyalás az »Egyesség.«

35. §.

A működő mérnök által elkészített átalános felmérési munkálatok hitelesíttetvén, s ehez képest a községi közlekedési és országos útvonalak átmérője és iránya az itatók, úsztatók, földhányó gödrök fekvése s térfogata, úgy a tagosítás alá veendő birtokrészletek összes területe is, külön-külön megállapítva és kiszámítva lévén, a kiküldött törvényszéki bíró, a működő mérnököt a tagosítási tervezet elkészítésére és bemutatására hívja fel; melynek beérkezte után a tervezetnek tárgyalására, és a felek közt netán fennforgó érdemleges kérdéseknek s átalában a tagosítás mikéntjének, s illetve a barátságos egyesség megkísérlésének eszközlésére határnapot tűz ki, melyhez a tagosítást kérelmezők jogi képviselőit, az ügygondnokokat, az úrbéri bizottságot és a működő mérnököt megidézi.

36. §.

Ez alkalommal a kiküldött törvényszéki bíró részéről mindenek előtt kijelentendő lesz, hogy az új kiosztásnál mindegyik tulajdonos járandósága lehetőleg egy tagban,

vagy a határ fekvéséhez s a helyi viszonyokhoz képest minél kevesebb részletekben, a mezőgazdaság érdekeinek megfelelőleg kell hogy kihasíttassék, és pedig úgy, hogy az új birtok, a tulajdonos előbbi birtokával lehetőleg egyenértékű legyen, s amennyiben valamely birtokos előbbeni birtokán hasznos épületek és beruházások léteznének, azok valódi értéke — ha előbbi birtokát meg nem tartaná, — annak megtérítendő; végül kijelentendő lesz a kiküldött bíró részéről az is, hogy ha a jogi képviselők, az ügygondnokok s az úrbéri bizottság a fennforgó kérdésekre nézve egyhangú megállapodásra nem jutnának, ez esetben a vitás pontokra nézve perbeszédeik beadására fognak útasíttatni. (1871. évi LIII. t.-cz. 45. §-a.)

37. §.

A tagosítás iránti egyezkedés alkalmával

1-ső sorban az lesz eldöntendő, hogy a tagosítás alá vett birtokrészletek minőségéhez képest a földek osztályozandók lesznek-e? s ha igen, legczélszerübben hány osztály lenne felállítandó?

2-od sorban eldöntendő lesz, hogy a különböző érdekcsoportok között, az új birtok hány tagban lesz kihasítandó?

Jegyzet a 37. §-hoz.

Ezen kérdéseknek elsősorbani megvitatása és eldöntése azért szükséges, mivel lehetnek oly határok is, melyeknek tagosítása a birtokosság egy részének megkárosítása nélkül éppen nem lenne eszközölhető, ha csak az osztályozás nem alkalmaztatik; már pedig úgy a kiküldött törvényszéki bírónak, valamint az érdekelt felek képviseletének is kötelességszerüleg azon irányelvet kell megtartani s követni, hogy a tagosítás amennyire csak lehetséges egyeseknek, avagy egy résznek megkárosítása nélkül eszközöltessék.

3-or. Az egyességben kitüntetendő lesz a tagosítás alá veendő területek fekvése s helyi elnevezése, továbbá

azoknak térfogata, a hitelesített átalános felmérés alapján cat. holdakban.

4-er. Megállapítandó, hogy a becsholdak I II. III-ad osztályok szerint hány □ ölből fognak állani.

5-ör. Megállapítandó lesz, hogy az új kiosztásnál az elhelyezés tekintetéből, a volt telkes jobbágyokra nézve, a kis- és nagybirtokosok között, továbbá a házas zsellérekre nézve, s átalában a különböző érdekcsoportok szerint miféle intézkedések tétessenek.

6-or. Meghatározandó, hogy az úrbéres telkek tulajdonosai 100 □ öl törzsbirtok után az I. II. és III. osztályokból hány □ ölet fognak kapni az új kiosztás szerint.

7-er. Amennyiben a közösségben volt legelők is felosztás és tagosítás tárgyát képezendik, meghatározandó lesz a kulcs s illetve a részesülési arány külön-külön a volt telkes jobbágyokra és a házas zsellérekre nézve.

8-or. Megállapítandó, hogy az iskolai alap — mely a törvény szerint a tagosítandó résznek legalább is 1%-át képezi, összesen hány cat. holdban, s a határnak mely részén fog kihasíttatni. (1868: XXXVIII. t.-cz. 39. §. és 1871: LIII. t.-cz. 88. §.)

9-er. Meghatározandó, hogy a község mint politicai testület — amennyiben ingatlan vagyonnal birna, — a lelkész, a tanító és a községi jegyző illetménye a határnak mely részén fog kihasíttatni.

10-er. Megállapítandó, hogy a dülőzés mely irányban s hány öl hosszban eszközlendő, s hogy a dülő útak és marhacsapások mily szélességben lesznek kihasítandók.

11-er. Meghatározandó, hogy a közös használatra szolgálandó temetők, földhányó gödrök, itatók, úsztatók sat. hol és mily térfogattal fognak kiadatni.

12-er. Megállapítandó, hogy a tényleges kiosztás megkezdéséig előforduló birtokváltozások, előleges bejelentés mellett az új kiosztásnál figyelembe veendők lesznek-e.

13-or. Meghatározandó, hogy ha a házastársak telekkönyvileg is külön vagyonnal rendelkeznének, ezeknek az egytagbani kihasítás — ha az általuk kérelmeztetnék, — megengedtessék-e.

14-er. Megállapítandó, hogy a maradvány földek kit fognak illetni.

15-ör. Meghatározandó, hogy a kinyomozott foglalásokkal mi történend.

16-or. Megállapítandó a tagosítás alatti területen fekvő, de kicserélés tárgyát nem képező birtokrészletek misége és mennyisége.

17-er. Meghatározandó a kiegyenlítést, vagy kárpótlást igénylő tárgyak kiegyenlítésének s kárpótlásának módozatai.

18-or. Az elhelyezések tekintetébőli sorshúzási eljárás főbb vonalaiban körülírandó.

19-er. Meghatározandó, hogy a tagosítás folytán felmerülendő költségek kik által és mily arányban lesznek viselendők sat.

Jegyzet.

Ott, hol a közlegelő még el nem különíttetett, vagy fel nem osztatott, s az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 39. §-a értelmében az iskolai alap ki nem adatott, a tagosítás alkalmával az 1871. évi LIII. t.-cz. 88. §-a rendelkezéséhez képest a törvényszékek hivatalból tartoznak felügyelni arra, hogy az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 39. §-ában foglalt intézkedésnek érvény szereztessék, mely szerint az iskolai vagyon gyarapítására, a felosztandó területnek mindenki illetményébe aránylag beszámítandó, legalább egyszázadrésze kihasítandó.

Ezen iskolai alap a község által külön számadás mellett kezelendő, s az úrbéri egyesség a kerületi tanfelügyelővel, tudomás vétel végett, a vallás és közoktatási miniszteriummal pedig jóváhagyás végett közlendő.

38. §.

Ha a tagosítás iránti úrbéri egyesség megköttetett, azt a kiküldött törvényszéki bíró az eljárásáról folytató-

lagosan felvett jegyzőkönyv és az összes beszerzett adatokkal együtt jelentés mellett a törvényszék elé terjesztendi.

39. §.

A törvényszék a felek között létrejött egyességet rendszerint csak alaki tekintetben veszi vizsgálat alá, s azt a feleknek hivatalból hiteles alakban kiadja, egyszersmind annak vagy esetleg a jogerős bírói ítéletnek végrehajtását hivatalból elrendeli.

Ha azonban az 1877. évi XII. t.-cz. 2. §-ában érintett eset forogna fenn, akkor egyesség esetén, a törvényszék a felek közt létrejött egyességet nem csak alaki tekintetben, hanem az úrbériség megállapítására nézve érdemileg is vizsgálat alá veszi (az 1877. évi XII. t.-czikket lásd a toldalékban).

40. §.

Ha az egyesség létre nem jött volna, az érdekelt felek a vitás pontokra nézve perbeszédeik beadására utasítandók; ez esetben a peres eljárásnál az 1871: LIII. t.-cz. 45. §-a szolgál irányadóul.

Különben az eljárásra nézve az 1832/6: VI. t.-cz. 3. §-a, az 1836: X. t.-cz. 6. 10. §§-ai és az 1868. évi LIV. s illetve az 1881: LIX. t.-czikkeknek a rendes perekre vonatkozó határozatai alkalmazandók.

41. §.

Midőn ügygondnok védi az alpereseket, mind az előkérdésekben, mind az érdemben hozott ítélet az alpereseknek is kézbesítendő.

42. §.

Az ugyanazon egy határra vonatkozó összes birtokszabályozási kérdések, ideértve a tagosítást, az irtványok, bérföldek, foglalások sat. iránti kérdéseket is, jövőre egy

kereset levélben foglalandók, és pedig úgy, hogy a czélbavett birtokszabályozási müveletek, amelyeknek keresztülvitelére a segédadatok szükségeltetnek, már az előkereset levélben egyenként megneveztessenek, a segédadatok beérkezte utáni érdemleges kereset levélben pedig, minden egyes kérelem külön pontban adandó elő. (1871 : LIII. 46. §.)

43. §.

Közbirtokosságokban, hol az arány még be nem hozattatott, az arányosítás az úrbéri birtokszabályozással egyidejüleg s ugyanazon bíróság előtt, de külön perben eszközlendő. (1871 : LIII. 47. §.)

44. §.

Ahol a tagosítási eljárás már folyamatban van, azzal együtt az erdő, nádas s a legelő elkülönzése és minden egyéb birtokszabályozás, úgy az irtványok, foglalások sat. iránti kérdések s egyidejüleg az arányosítás elintézése is eszközlendő.

Más esetekben a volt földesúr köteles az 1871: LIII. t.-cz. hatályba léptét követő egy év alatt a legelő, az erdő és nádas elkülönítése iránti pert megindítani, s illetőleg újabb folyamatba tenni, mi ha meg nem történnék, a tövényszék a pert a mulasztó volt földesuraság költségére, egy e czélra kinevezendő gondnok által folyamatba téteti (hivatalbóli eljárás). (1871: LIII. t.-cz. 48. §.)

45. §.

A jelen perekben hozandó ítéleteket, akár a birtokszabályozás megengedhetőségének kérdésére, akár az érdemre vonatkozzanak, másod folyamodásilag a kir. ítélő táblához, harmad folyamodásilag pedig a kir. Curiához lehet felebb vinni, és pedig még akkor is, ha a kir. ítélő tábla az első bírósági ítéletet helybenhagyta, a semmiségi okok is a felebbvitelben lévén előadhatók,

46. §.

Az ítéletek és jóváhagyott egyességek hivatalbóli felterjesztésének csak az 1877. évi XII. t.-czikk 2. §-ában körülírt esetben van helye, de csak a kir. táblához, és ha a kir. táblai határozat ellen felebbezés törvényes idő alatt be nem adatnék, a végrehajtás hivatalból rendelendő el. (1871: LIII. 51. § és 1877: XII. 2. §.)

47. §.

Birtokszabályozási perekben a végítélet ellen a felebbvitelen, és az 1836: X. t.-cz. 10. §-ában érintett kiigazítási kereseten kívül egyéb perorvoslatnak (perújításnak) nincs helye. (1871: LIII. t.-cz. 52. §)

IV. FEJEZET.

A végrehajtásról.

48. §.

A jogerejü ítélet vagy egyesség végrehajtása végett a törvényszék egyik bírói tagját küldi ki, ki a végrehajtás összes ügyeiben hivatalból s önállóan jár el, s a végrehajtás szabályszerüségéért első sorban felelős.

A kiküldött köteles az eljárása ellen, annak folyama alatt netán benyujtott észrevételeket bírói eldöntés végett a törvényszék elé terjeszteni. A törvényszék határozata ellen fennmaradván, a felebbvitel a kir. itélő táblához. (1871: LIII. 45. 50. 51. §§.)

49. §.

Amint a kiküldött törvényszéki tag a kiküldő végzést kezéhez vette, legelsőben is útasítja a müködő mérnököt, hogy a tagosítandó birtokrészleteket az ítélet vagy

egyesség értelmében megfelelő számú dülőkre ossza be, ennek utánna pedig a dülőzést úgy a természetben, valamint a térképen is a dülők számainak római számokkal leendő megjelölésével, a dülők vonalainak kihúzása és természetbeni kihasítása mellett eszközölje.

Ha a mérnök ezen munkálataiban bárki által is háborgattatnék, avagy a helyszíni méréseknél és kiczövekeléseknél ellentállásra találna, a községi elöljáróság őtet mindaddig támogatni tartozand, valamíg e részben a kiküldött törvényszéki bíró a törvénynek érvényt nem szerzend.

Jegyzet a 49. §-hoz.

Dülőzés alatt a tagosítandó vagy felosztandó területeknek gazdászati tekintetekbőli több részre való felosztását kell érteni: jelesül

miután a tagosítás következtében a tagosítandó területek összesíttettnek, s e szerint a határnak korábbi mezőgazdasági felosztása egészen eltöröltetik, annak e részbeni új felosztása szükségessé váland; mihez képest a működő mérnöknek az átalános felmérés és annak hitelesítése után legelső kötelessége leend az úrbéri bizottság megállapodásához, vagy esetleg az úrbéri egyességben kifejezettekhez képest, az összesített tagosítandó egész területet bizonyos számú dülőkre czélszerüen s úgy beosztani, hogy az a mezei gazdálkodásnak teljesen megfeleljen.

Ezen műveletet a működő mérnök első sorban a hitelesített térkép másolatán mint tervezeten az egyességnek vagy a bírói ítéletnek megfelelőleg eszközlendi, s az úrbéri egyesség, bírói ítélet avagy az úrbéri bizottság útasításainak szoros szemelőtt tartása mellett ugyanott tünteti ki azt is, hogy minden egyes dülő hány cataszt. holdat foglal magában.

Hogy pedig gazdászati tekintetekből mindenki saját tagosított birtokához hozzáférhessen, a működő mérnök a dülők mentében, egyességileg is már meghatározott irányban és térfogattal, dülő útakat hasít ki, azoknak térfogatát kiszámítja, végül pedig a dülők függőleges hosszát és szélességét kitünteti, s az ekként alakított dülőket római számokkal látja el, oly formán, hogy a községhez legközelebb eső részek a kisebb, a távolabb esők pedig a nagyobb dülő számokat nyerendik.

50. §.

A dülőzés keresztül vezettetvén, ha a tagosítandó határra nézve az osztályozás egyességileg megállapíttatott, vagy bírói ítélettel kimondatott, a kiküldött törvényszéki bíró az úrbéri bizottságot felhívja, hogy saját kebeléből egy, legalább 7 tagból álló becslőbizottságot alakítson oly formán, hogy ezen becslőbizottságban mindenik érdekcsoport egyenlő számmal képviseltessék, kik azután maguk közül elnököt választván, a megalakulásról a kiküldöttnek jelentést tegyenek.

Jegyzet az 50. §-hoz.

Amennyiben az elnökválasztásra nézve a megválasztott tagok megállapodásra nem juthatnának, ez esetben elnököt a tagok közül a kiküldött bíró fog kinevezni.

Ha a tagosító községben oly részrehajlás nélküli érdektelen egyének, kiket becsüsökül alkalmazni lehetne, nem volnának találhatók, vagy az úrbéri bizottság tagjai ellen kifogások emeltetnének; ez esetben a kiküldött bíró nyomban intézkedni tartozik, hogy a szükséges számú becsüsök, a szomszéd községbeli lakosokból — az ottani elöljáróság meghallgatása után, annak ajánlatára, kineveztessenek.

51. §.

A kiküldött a vett jelentés után, a megalakult becslőbizottság megesketése iránt a helyszínére kiútazik, előzőleg azonban a megválasztott vagy kinevezett becsüsöket a községházánál egy bizonyos napon való megjelenésre felhívja, s ezen napra a vállalkozó mérnököt is megidézi.

52. §.

A kitüzött határnapon a kiküldött, a megválasztott becsüsöket, a becsléssel járó teendőikről részletesen felvilágosítja, s különösen előterjeszti, hogy az általuk eszközlendő becslésektől fog legfőképen függeni az, hogy a tagosítás folytáni új kiosztás által senki kárt ne szenved-

jen; azért is a becslést és osztályozást a földek minőségéhez képest lelkiismeretesen, részrehajlás és minden mellék tekintetek nélkül, jólélekkel a valósághoz híven, szakismeretökhöz képest eszközöljék, s ugyan ilyen értelemben őket meg is esketteti; végül pedig a felől is felvilágosítja, hogy miután az egyesség vagy ítélet értelmében három osztály állíttatott fel oly formán, hogy az I-ső osztályú becshold 1000 vagy 1200 □ ölet; a II-od osztályú 1600 vagy 1800 □ ölet; a III-ad osztályú pedig 2000 vagy 2200 □ ölet foglaland magában, a becslést és osztályozást ennek különös figyelembe vételével, a működő mérnök és lehetőleg egy jegyzőkönyvvezető közbenjöttével, kint a helyszínén eszközöljék, s eljárásukról folytatólagos jegyzőkönyvet vezessenek. Megjegyeztetvén, hogy a becslés és osztályozási eljárás is mindenkor a bírósági kiküldött felügyelete alatt eszközlendő.

Az osztályozás és becslés foganatba vétele előtt a kiküldött eljáró bíró a működő mérnöknek meghagyja, hogy az átalános térképet magához vévén, a kinevezett becsüsökkel együtt a helyszínén folytonosan jelen legyen, a becsüsök által megbecsült, osztályozott s kijelölt területet nyomban kompoltassa ki, s azt felmérvén, az eredményt a térképen az osztályzat kitüntetése s a vonalak kihúzása mellett jegyezze be, s az osztályzat szerinti térfogatokat számítsa ki; s mindaddig, valamíg a becslési és osztályozási munkálatok nem véglegeztetnek, a becslőbizottsággal együttesen és folyton működjék.

A kiküldött törvényszéki bíró az ezen §-ban felsorolt eljárásáról jegyzőkönyvet tartozik felvenni, s azt az eljárásnál résztvevőkkel aláíratni.

53. §.

A becslés és osztályozás szüksége elő áll ott, hol a község határa — mely tagosítás alá vétetik, — oly te-

rületekből áll, melyek minőségileg és így értékükben is egymástól nagyobb mérvben eltérnek;

mert a tagosítás a tagosítandó területek összesítését s újbóli felosztását vonván maga után, ennek folytán az egyesített régi birtokrészletek helyébe a tagosítás következtében mindenki lehetőleg egy tagban kapja ki új birtokát; minthogy pedig senki előre nem tudhatja azt, hogy a tagosítás folytán nyerendő új birtoka a határnak mely részén fog kihasíttatni: ennélfogva az, ki például a tagosítás előtt $^2/_4$ telek első osztályú ingatlannal rendelkezett, nem kényszeríthető arra, hogy az új kiosztás folytán ezen első osztályú $^2/_4$ teleknek megfelelő területet a határnak bármely rosszabb minőségü részén is régi első osztályú birtokához hasonló térfogattal fogadja el, hanem amennyiben a sorshúzás folytán új birtoka oly helyre esnék, hol a terület régi birtokánál minőségileg silányabb, s így csekélyebb értékü is, az illetőt ezért kárpótolni kell oly formán, hogy a minőségileg rosszabb területből nagyobb részt nyerjen.

A tagosítandó birtokrészletek tehát, a beosztott új dülők szerint a becslőbizottság által felbecslendők, s az eredményhez képest becsholdak alakítása által akképpen osztályozandók, hogy például az I-ső osztályú becsholdak 1000 vagy 1200 □ ölet, a II-od osztályúak 1600 vagy 1800 □ ölet, a III-ad osztályúak pedig 2000 esetleg 2200 □ ölet foglaljanak magukban.

Ha azonban a tagosítandó területek minőségileg egyenértéküek lennének, vagy csak nagyon csekély eltérések mutatkoznának, ily körülmények közt a becslés és osztályozás mellőzendő, minthogy ez esetben ha az új birtok a határnak bármely részén hasíttatik is ki, joghátrányt nem vonhat maga után.

Jegyzet.

Bírói gyakorlatom folyamán azon tapasztalatra jutottam, miszerint a tagosítások alkalmával felmerült sérelmek, s az ebből folyólag keletkezett panaszok legfőképen onnan erednek, hogy a tagosító község határában elterülő földek minőségileg és így értékben is rendszerint annyira különböznek egymástól, mikép nagyobb mérvben előfordulnak oly mérvek, melyek 3000 □ öl térfogattal sem érnek fel értékben egyes más helyeken eső területeknek 1600 □ öles holdjával; ily körülmények között tehát, ha a közönség a helyzetről, a tagosítás következményeiről, s a becslés és osztályozás szükséges voltáról eleve kellőleg fel nem világosíttatik, és ha a becslőbizottság nem fogja fel helyesen feladatát, vagy pedig a tagosítás éppen az osztályozás mellőzésével vezettetik keresztül; elő állhat azon utóbb helyrehozhatatlan nagy hiba, miszerint egy birtokos, ki a tagosítás előtt első osztályú földekkel rendelkezett, a tagosítás folytán oly helyre jut, hol tagosított új birtoka harmad osztályúnak sem válik be, s mégis azt az osztályozás mellőzése, vagy a tévesen eszközölt becsbér és osztályozás következtében, vagy előbbi birtokával egyenértékben, vagy pedig első, vagy másod osztályú minőségben kénytelen lenne elfogadni.

A becslés és osztályozás mellőzése, avagy annak helytelen keresztülvitele tehát, mint a fentebbiekből látni való, esetleg egyesekre kiszámíthatatlan sulyos veszteségeket okozhat, ha ez irányban kellő időben és helyen a közönség fel nem világosíttatik.

Hogy mindezeknek eleje vétessék, a kiküldött bírósági tagnak egyik főfeladatát képezendi, miszerint az érdekelteket mindenek előtt az osztályozás és becslés nagy fontosságáról alaposan felvilágosítsa, s a mulasztások káros következményeit úgy a közönség, valamint a becslőbizottság előtt is részletesen feltárja.

Amennyiben az osztályozás egyességileg vagy bírói ítélettel kimondatott, az osztályzat szerinti bocsholdak térfogata már az egyességben vagy ítéletben meghatározandó.

54. §.

Befejeztetvén a becslés és osztályozás, a becslőbizottság ebbeli eljárásáról a felvett jegyzőkönyv beterjesztése mellett a kiküldöttnek nyomban jelentést tenni tartozik.

A kiküldött törvényszéki bíró a becslés és osztályo-

zásról felvett jegyzőkönyvet és a kimutatást a működő mérnöknek kiadja, s ugyancsak őtet oda útasítja, hogy az egyesség vagy ítéletnek megfelelőleg a jelenlegi egyéni törzsbirtok állapotokat mérje fel, vagy pedig az elfogadott s beszerzett kataszteri felmérések alapján mutassa ki, s a netáni foglalásokat egyénenként kinyomozván, azoknak térfogatát a birtokrészletek megjelölése mellett egyénenként számítsa ki, s ezen munkálatairól egy egyénenkénti törzsbirtokkönyvet készítsen, még pedig lehetőleg akként, hogy az illető telkes jobbágyok és zsellérek A B C betű sorrendben legyenek felvéve, az egyik rovatban a házszámok is kitüntetendők lévén.

Ha a tagosítás tárgyát képező birtokokról korábbi használható felvételek léteznének, (például cataszteri munkálatok) s azt a felek egyességileg alapul elfogadnák, ez esetben az újabb felmérés mellőzésével, az elfogadott adatokból készíti el a müködö mérnök az egyénenkénti törzsbirtokkönyvet a fentebbi módozatok szerint, s azt a kiküldött törvényszéki bírónak haladék nélkül bemutatja.

Jegyzet az 54. §-hoz.

Az egyénenkénti törzsbirtokkönyv alatt a müködő mérnök által könyv alakban készítendő azon kimutatást kell érteni, melylyel a tagosításban részesülőknek az összesítés és tagosítás előtti régi birtokaik egyénenként, és pedig osztályzat és térfogat tekintetéből névszerinti betűsorozatos sorrendben kimutattatnak.

Az összesítés és tagosítás folytán ugyan is rendszerint mindenki elesik azon birtokától, melyet a tagosítás előtt esetleg szétszórtan több részletekben birtokolt, hogy azok helyett azután a megejtett sorhúzás eredményéhez képest lehetőleg egy tagban kapja ki új birtokát.

A törzsbirtokkönyv készítése a többek közt főképen azon oknál fogva is szükséges, hogy abból — midőn az elkészül s a községházánál közszemlére kitűzetik, — a bíró által kibocsájtott felhívás s közzétett hirdetmény általi értesítés folytán, mindenki meggyőződhessék a felől, hogy régi birtoka — amely helyett az újat

kapni fogja, — helyesen lett-e a mérnök által kimutatva, s hogy amennyiben a felvétel bárkire nézve is hiányosnak mutatkoznék, a bíró által kitűzött határidő alatt (rendszerint 30 nap) a kiigazítás iránt felszólalhasson.

Felette lényeges adatot képez ezen törzsbirtokkönyv a tagosítási, vagy legelő felosztási eljárásnál, miután éppen ezen könyv képezendi az új kiosztási földkönyv elkészítésének egyik főalapját, miért is ennek alapos s a valóságnak megfelelő elkészítésére s felülvizsgálására, a kiküldött bírósági tag szigorúan felügyeljen.

55. §.

Az egyénenkénti törzsbirtokok és zsellérjogok kimutatása a következő alapokon eszközlendő.

Miután a volt földesúr és a jobbágyok közötti rendbeszedési eljárás, vagyis az 1836. évi X. t.-cz. 6-ik §-a szerinti összesítés és elkülönítés (segregatio) alkalmával az úrbér behozatalakori állapotok, az akkor készült úrbéri lajstromokból, végrehajtási jelentésekből és egyéb segéd adatokból kinyomoztattak, a jobbágyi tartozmányok akkori állapota felméretett s meghitelesíttetett, a fennmaradó földeknek s irtásoknak mennyisége meghatároztatott, a volt telkes jobbágyok telki állományai, és a házas zsellérek illetményei is külön-külön egyénenként kimutatva lettek: ugyanazért az ezen rendbeszedés alkalmával megigazított vagy helyesnek elfogadott eredeti úrbéri lajstromok, a rendezés folyamán készült földkönyvek és térképek szolgáljanak az egyéni kültelki állományok és zsellérilletmények számának megállapításánál s kitüntetésénél.

Ezen adatokkal szemben azonban a kataszteri felmérések alapján, ugyancsak egyénenként kimutatandó a külbirtok tényleges térfogata, annak osztályzata és a kinyomozott foglalások területe is a következő könyv alakban készítendő táblázat szerint.

Minta az 55. §-hoz.

Birtokkönyv

a Csaba községbeli tagosítandó egyénenkénti törzsbirtokokról és zsellérjogokról

a tagosítás előtti állapot szerint.

Folyó szám	Házszám	Kültelekkel és zsellérjoggal birók nevei	Az úrbéri lajstrom szerinti külbirtok 1/8-ad telkenként	A kataszteri felmérés szerinti kültelek térfogata cat. holdakban: I. oszt. hold	I. oszt. □	II oszt. hold	II oszt. □	III. oszt. hold	III. oszt. □	Hány zsellérjoggal bir	A foglalások térfogata hold	A foglalások térfogata □	Jegyzet
1	96	Adorján Péter	3	9	850	6	—	3	50	1	—	890	
2	125	Balog Pál	4	12	360	9	82	3	501	—	—	1004	
3	131 132	Csaplár Imre	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	
4	590	Dallos János	1	4	—	2	800	—	—	—	—	300	
5	1003	Erdős Károly	—	—	—	—	—	—	—	1	—	50	
6	890	Farkas Gábor	2	8	—	2	—	2	300	—	—	-	
7	59	Gál András	6	20	251	8	50	3	100	1	1	90	
		1-ső lap összege	16	53	1461	27	932	11	951	5	2	734	

Jegyzet. Amennyiben a közös legelő a tagosítással egyidejüleg fel nem osztatnék, ez esetben a zsellérjogok és a zsellérjoggal birók kitüntetése mellőzendő.

56. §.

A működő mérnök által elkészített s bemutatott egyéni törzsbirtokról és a foglalásokról szóló birtokkönyv s illetve kimutatás, a községházánál legalább is 30 napi határidőre közszemlére kitárandó, s egyben az érdekeltek a kiküldött tszki bíró által kibocsájtandó hirdetmény által felhívandók lesznek, hogy a tagosítás előtti egyéni törzsbirtokokról készített birtokkönyvet, és a foglalásokróli kimutatást, a kitűzött záros határidőben mindenki megtekintheti, s amennyiben bármely irányban is azt magára nézve sérelmesnek találná, a kitűzött határidőn belől a községházánál az úrbéri bizottság előtt panaszát szóval, vagy írásban bejelentheti, minthogy a kitűzött záros határidőn túl többé ez úton a panaszok elfogadtatni nem fognak.

57. §.

Az úrbéri bizottság ezen felszólamlási határidő első napján mindjárt a községházánál összeül, a jegyzőkönyvet azonnal megnyitja, s amennyiben az nap panaszos nem jelentkeznék, ezt a jegyzőkönyvben megjegyzi s a hivatalos óra után a jegyzőkönyvet mindennap bezárja.

Ha panaszos jelentkezik, a panasz röviden jegyzőkönyvbe vezetendő, s a panaszos féllel aláíratandó.

Példa.

Jegyzőkönyv

felvétetett Szeremlén 1888. évi Márcz. hó 31-én; a Szeremle községbeli tagosítási úrbéri ügyben, a működő mérnök által az egyénenkénti törzsbirtokokról készített kimutatás ellen egyes birtokosok részéről emelt panaszok tárgyában, a tagosítás vezetésével megbízott törvényszéki bírónak f. évi $\frac{75}{\text{k. k.}}$ sz. a. kelt útasító határozata folytán.

Jelen lévők az alólírtak.

1. Kiss István személyesen megjelenvén, panaszolja, hogy neki természetben s telekkönyvileg is 15 hold törzsbirtoka van, mégis az egyénenkénti törzsbirtokkönyvbe részére csak 12 hold törzsbirtok mutattatott ki a mérnök által, kér vizsgálatot s az eredményhez képest kiigazítást.

2. Nagy Péter panaszolja, hogy ő törzsbirtokából már több évekkel ezelőtt 5 holdat eladott Vörös Péternek, mégis részére 20 hold törzsbirtok lett kimutatva, holott neki jelenleg csak 15 hold törzsbirtoka van, ennélfogva a szintén személyesen megjelent Vörös Péterrel együttesen kérelmezik a megigazítást, s a többlet 5 holdnak Vörös Péter birtokához leendő átírását.

3. Kovács Imre személyesen megjelen és panaszolja, hogy szérűs kertje és legelő jutaléka törzsbirtokánál ki nem mutattatott, holott a tagosítás ezen birtokrészletekre is kiterjesztetett, s miután ezen birtoka együtt véve 4 hold területet képez, kéri ennek utólagos felvételét megrendelni.

A mai napon több panaszos nem jelentkezvén, a jegyzőkönyv bezáratik.

Kmft.

Aláírás a bizottság által.

Folytatva 1888. évi ápril 1-én.

Jelen lévők az alólírtak.

A mai napon panaszos nem jelentkezvén, a jegyzőkönyv bezáratik.

Kmft.

Aláírás a bizottság által.

Folytatva 1888. évi ápril 2-án.

Jelen lévők az alólírtak.

Varga József megjelen s panaszolja, hogy az ő részére a működő mérnök 900 □ öl foglalást mutatott ki,

holott ő és az ő jogelődei jelenlegi birtokát több mint 30 éve a mai határok között békésen birtokolja és birtokolták, ha tehát birtokánál foglalás mutatkoznék is, az már 1820. év előtti időből származtatott, és minthogy a kereset ez iránt 1859. évi deczember hó 31-ig különben is meg nem indíttatott, a kimutatott foglalás az 1871. évi LIII. t.-cz. 10-ik §-a rendelkezéséhez képest az ő terhére be nem számítható, kér vizsgálatot és megigazítást.

Vagy: amennyiben a panaszos birtokánál az 1820. év óta történt foglalás mutattatott ki; miután a kimutatott foglalásra nézve sem a jelen tagosítás folyamán, sem korábban 1859. év végéig a kereset meg nem indíttatott, a kereseti jog a fent hivatkozott t.-cz. értelmében elenyészett, s így a foglalás többé meg nem támadható sat.

58. §.

Lejárván a felszólamlási határidő, az úrbéri bizottság a folytatólagosan felvett jegyzőkönyvet bezárja, s azt aláírva a bírói kiküldötthöz jelentés mellett haladék nélkül beterjeszti.

59. §.

A felosztás előtti egyénenkénti törzsbirtokokról készített birtokkönyv, és a foglalásokróli kimutatás, továbbá az ezekre vonatkozólag felvett felszólamlási jegyzőkönyv, a bírósági kiküldötthöz beérkezvén, a kiküldött törvényszéki bíró a panaszosok, a jogi képviselők, az úrbéri bizottság, a működő és hitelesítő mérnökök megidézése mellett a panaszok megvizsgálása, s az egyénenkénti törzsbirtokokról és a foglalásokról készített kimutatások hitelesítése tekintetéből, de ezzel egyidejüleg a sorshúzás eszközlése végett is a helyszínére határidőt tüz ki, s a működő mérnöknek meghagyja, hogy a sorshúzási lajstromot a kitüzött határidőig elkészítve, mutassa be.

Jegyzet az 59. §-hoz.

A sorshúzási lajstrom pedig áll egy rovatos kimutatásból, melyben minden a tagosítás által érdekelt, s az új kiosztásban részesülendő felek nevei A B C betűsorozatos sorrendben bejegyzendők lesznek. A sorshúzási lajstrom a működő mérnök által két példányban készítendő el, s a kiküldött által, az úrbéri bizottság közbenjöttével felülvizsgálandó, hitelesítési záradékkal ellátandó, s az egyik példány a rendezési iratokhoz csatolandó.

Ha a sorshúzás, elöleges megállapodás s illetve megegyezés folytán érdek csoportonként lenne eszközlendő, jelesül: oly formán, hogy a zsellérjoggal birók külön, a kisebb birtokosok ismét külön, végül a nagybirtokosok szintén külön, előre meghatározott dülőkbe lennének elhelyezve, s így sorsoltatnának ki, akkor a sorshúzási lajstrom mindegyik csoportra nézve, ugyancsak A B C betűsorozatos sorrendben külön-külön lesz a működő mérnök által két-két példányba elkészítendő.

60. §.

Elérkezvén a panaszok megvizsgálására kitüzött határidő, a kiküldött bíró a helyszínére kiútazik, s ott a bejelentett panaszokat megvizsgálja, s azokat a működő mérnök nyilatkozata, a hitelesítő mérnök véleménye, a meglévő adatok és esetleg a helyszínén kihallgatandó tanúk vallomásai alapján, a panaszolkodók meghallgatása, s az úrbéri bizottság felvilágosítása után, az elért eredményhez képest külön-külön indokolt határozattal sorrendben elintézi, határozatát az illetők előtt szóval nyomban meghirdeti, a helytadó határozatokat foganatosítás végett a működő mérnöknek kiadja, s amennyiben a panaszos fél a hozott határozatban meg nem nyugodnék, ezen körülményt s illetve azt, hogy a panaszolkodó a határozat ellen felfolyamodással élt, a meghirdetési záradék után a jegyzőkönyvbe bejegyzi, ennek utánna pedig a tagosítás előtti állapotnak egyénenkénti felmérésére, a térfogatok kiszámítására és a foglalásokra vonatkozó müszaki munkálatokra nézve, a hitelesítő mérnökkel próbaméré-

seket eszközöltet, s amennyiben a tagosítás előtti törzsbirtok állapotokat kitüntető kimutatást s a kitüntetett foglalásokat a hitelesítő mérnök véleménye alapján helyeseknek találná, a kiigazítandók kiigazítása után azokat a hitelesítési záradékkal ellátja, s a működő mérnöknek kiadja.

61. §.

A foglalások kimutatása ellen emelt panaszok szintén a helyszínén vizsgálandók meg, s a régi állapot igazolására hivatkozott tanúk is — kik a mesgye vonal fennállási idejének, a birtokban lévő terület békés birtoklásának s a birtoklás időtartamának igazolására felhíva lettek, — a helyszínén hallgatandók meg. Ezen eljárásról a kiküldött által külön jegyzőkönyv vezetendő, s minden egyes panasz a bizonyítékok alapján végzésileg lesz elsősorban ugyancsak a kiküldött bíró által eldöntendő.

62. §.

A kinyomozott, de meg nem támadható foglalások után sem jár legelő, vagy erdő illetmény, de ezek be sem számíthatók senkinek illetményébe; ellenben az 1860. év elejétől történt foglalások az illetményekbe beszámítandók lesznek.

Az egyénenkénti törzsbirtokokra és foglalásokra vonatkozó kimutatások ellen emelt panaszok ekként megvizsgálva és elintézve lévén, a kimutatásoknak a hitelesítési záradékkal lett ellátása után a kiküldött bíró a sorshúzási eljárást veszi foganatba.

V. FEJEZET.

A sorshúzásról az elhelyezések tekintetéből.

63. §.

A sorshúzás alatt azon bírói eljárás értendő, melynek alapján a tagosítás folytán összesített birtokrészleteknek egyénenként leendő újbóli részletes felosztása, kiosztása s a jogosítottakat illető új birtokrészleteknek lehelyezése döntetik el.

Ezen eljárás által határoztatik meg tehát azon kiváló kérdés, hogy ki-ki elszórtan fekvő régi birtoka helyett, a tagosítás következtében melyik dülőben s a dülő mely részén fogja kapni egyesített s illetve tagosított új birtokát.

64. §.

A sorshúzási eljárás vagy az úrbéri egyességben már körvonalozandó, vagy amennyiben az egyességben bent nem foglaltatnék, a sorshúzásra kitűzött határnapon az egész eljárás az úrbéri bizottság és jogi képviselők közbenjöttével leszen megállapítandó.

Ez pedig következőleg történik.

Ha több érdekcsoportok vannak, kik a tagosítás által érdekelvék, s ha már az úrbéri egyességben meg lett határozva, hogy ezen érdekcsoportok miképpen lesznek csoportonként lehelyezendők; például a házas zsellérek csoportja a községhez legközelebb eső dülőben; az $^1/_8$-tól az $^1/_4$ telkesekig való csoport pedig a házas zsellérek után következő dülőkben; végül az $^1/_4$ teleknél nagyobb birtokkal rendelkezők csoportja a dülőnek minden további meghatározása nélkül a következő dülőkben fogják új birtokaikat kikapni. Ez esetben minthogy három külön érdekű csoport részesülend a kiosztásban, mind a három csoportra nézve A B C sorrendben külön-külön sorshúzási lajstrom készítendő a működő mérnök által.

A sorshúzásra kitűzött határnapon legelsőben is a házas zsellérekre nézve leszen eszközlendő a sorshúzás, s amennyiben a házas zsellérek több dülőben lennének elhelyezendők, a sorshúzás első sorban a zsellérek részére kijelölt dülőkre nézve eszközöltetik, úgy azonban, hogy már előzetesen jegyzőkönyvileg megállapítandó lesz, hogy azon dülőnek, mely kihúzattatni fog az úrnából, mely részén kezdődjék a kiosztás.

E végből azon dülők számai, melyekben a zsellérek elhelyezendők lesznek — például az egyesség szerint a községhez legközelebb eső dülők, — úrnába vettetnek, s amely dülő száma onnan kihúzattatik, az osztás azon dülőben fog megkezdetni, és a következő számú dülőben folytattatni.

A dülő száma kihúzattatván, ezután a sorshúzási lajstromból a jogosított zsellérek nevei írandók fel négyszögü papirkákra, s ezen papirkák szintén úrnába vettetvén, a mely egyén neve onnan kihúzattatik, az fogja kapni a már kihúzott dülőnek azon részén való új birtokát, mely rész előzetesen már jegyzőkönyvileg kijelölve lett.

És ha Nagy István neve húzattatott ki az úrnából, s Nagy István után a sorshúzási lajstromban A B C sorrendben Nagy Péter következik, akkor Nagy István mellett közvetlenül Nagy Péter, és így tovább a sorshúzási lajstrom szerint A B C sorrendben a következő zsellérek fogják kikapni új birtokaikat. És amennyiben a fentebbiek szerint legelsőben Nagy István nevével az N betű húzattatott ki az úrnából, a további kiosztásoknál az A B C rendjében végig kell menni a sorshúzási lajstromon; és ha a sorshúzási lajstromban megnevezettek egész a legutolsó V betüig kikapták illetményüket, akkor a sor az A betüvel kezdődő, s a lajstromban legelső helyen megnevezettre kerülend, a honnan a lajstrom szerint folyta-

tandó a kiosztás ismét betűsorrendben egész az N betűig, honnan a kiosztás kezdetét vette.

65. §.

A házas zsellérekre nézve a sorshúzás megtörténvén, következnek a $^{1}/_{4}$ telekig való kisbirtokosok, ezek után pedig a nagybirtokosok.

Ezekre nézve a sorshúzási eljárás ugyancsak az illető sorshúzási lajstromok alapján éppen úgy eszközlendő, mint az a zsellérekre nézve már fentebb körvonaloztatott.

Jegyzet.

Ha azon eset állana elő, hogy a dülő végére oly birtokos esnék, kinek jutaléka a dülőben fennmaradt részből ki nem kerülne, ez esetben ennek helyébe a dülő végére következő más, és pedig oly birtokos lesz helyezendő, kinek illetménye a dülőben fennmaradt részből kitellik.

Ha pedig az egyik dülő már egészen kiosztatott, és ha a következő dülő a kiosztott dülővel párhuzamos, ez esetben a kiosztás alá veendő következő dülőben a kiosztás folytatása a dülőnek azon részén veszi kezdetét, hol az előző dülőben a kiosztás befejezve lett. Ha a tagosításban részesülők külön érdekcsoportokat nem képeznének, ez esetben a sorshúzási lajstrom, az összes érdekeltek betűsorozatos sorrendjébe két egyenlő példányban lesz elkészítendő.

Mindezen körülmények azonban már előzetesen a sorshúzás kezdete előtt az úrbéri bizottság és ügygondnokok megállapodása folytán szabatosan jegyzőkönyvbe vezetendők lesznek.

Az egész eljárásról a kiküldött által jegyzőkönyv vezetendő, s az illetők által aláírandó.

VI. FEJEZET.

Az új birtokállomány földkönyvének elkészítése körüli eljárás.

66. §.

A sorshúzás eszközöltetvén, az eljáró törvényszéki bíró útasítja a müködő mérnököt, hogy az ítéletnek, vagy egyességnek megfelelőleg, a hitelesített törzsbirtokkönyv, a sorshúzási lajstrom s egyéb adatok alapján a tagosítás új térképét, az új birtokállomány földkönyvét, úgy a régi és új birtok összehasonlítási okiratát záros határidő alatt készítse el.

67. §.

Az új kihasítási földkönyv alatt a müszaki részt vezető müködő mérnök által könyv alakban készítendő (lásd 64. lapon) azon kimutatást kell érteni, melynek egyik lapján a tagosításban részesülőknek a tagosítás előtti régi birtokaik, azoknak nevei, a házszámok, a telekkönyvi betétek lapszámai, a tagosítás előtti régi birtokrészletek mívelési ága (szántó, kaszáló, rét, legelő) és térfogata; a jobb oldali másik lapján pedig, az újonan kiosztott, a régi birtokrészletek helyébe lépő új birtokrészletek, azoknak mívelési ága, osztályzata, a dülők hosszúsága és szélessége, s végül az új birtoknak cat. holdakbani térfogata mutattatik ki.

A müködő mérnök ezen munkálat előállítása tekintetéből a hiteltelekjkönyvek lemásolását eszközölni köteles, miután a régi állapot csakis a hiteltelekjegyzőkönyvek betekintése mellett tüntethető ki helyesen. A régi állapotot kitüntető baloldali lapon a telekkönyvi tulajdonos neve után a tényleges birtokos neve is bejegyzendő, ha a kettő egy személyben nem egyesül.

Ezen földkönyv egyik alapját fogja képezni a telekkönyvek átalakításának, s illetve a telekkönyvi betétek szerkesztésének.

Jegyzet.

Már fentebb megérintettem, hogy helyes tagosítási munkálat, annak szemelőtt tartása nélkül, hogy az majdan a hiteltelekkönyv átalakításának alapul szolgáland, nem készíthető;

és minthogy az ezentúl eszközlendő tagosítási eljárásnál már a telekkönyvi betétek szerkesztéséről szóló 1886. évi XXIX. t.-cz. egynémely szabványait is figyelemmel kell kísérni: ezeknél fogva a működő mérnöknek legelső kötelessége leend, a tagosítás alá vett községbeli hiteltelekjegyzőkönyvek A B lapjainak lemásolása, miután azoknak kéznél létele nélkül a földkönyv szabályszerüleg el sem készíthető.

68. §.

Az új birtokállományi földkönyv tervezete.

Hogy a régi birtok helyébe kiosztott új birtok egy tekintetre kitudathassék, a birtokszabályozásnál a kiküldött bíró által a müködö mérnök oda útasítandó, hogy a kihasítási tervezetet akként szerkeszsze, hogy abból biztosan kilehessen tudni, mely új birtokrészletek léptek a telekjegyzőkönyvek birtok lapjain bevezetett régi birtokrészletek helyébe, és mily más birtokváltozások történtek a szabályozás folytán a korábbi kiosztás elötti birtokkal.

Ezekhez képest az új birtokállományi földkönyv a következő rovatos minta szerint szerkesztendő.

Minta a 68. §-hoz.

Az új kiosztási birtokkönyv alakja.

Tagosítás előtti állapot												Tagosítás utáni új kiosztási állapot														
Folyó szám	A telekkönyvi tulajdonos és tényleges birtokos neve	Házszám	Hiteltelekkönyv száma	A telekkönyvi birtoktest megjelölése	Telekkönyvi hr. szám	A részletek mívelési ágak szerint	A felosztás alá esett közlegelő telekkönyvi hr. száma	kiterjedése cat. holdakban		A régi birtok összes területe		A kiosztott új birtok térképi száma	A részleteknek az új földadókönyvbeni hr. számai	Osztályozás szerénti minősége az új birtoknak: I. osztályú 1200 □ öles becs-hold		II. osztályú 1600 □ öles becs-hold		III osztályú 1800 □ öles becs-hold		A közös legelőből kapott cat. hold		A kiosztott új birtok összes területe cat. hold		Függőleges		Jegyzet
								h.	□	h.	□			h.	□	h.	□	h.	□	h.	□	h.	□	hosszúság	szélesség	
1	Nagy István telekkönyvi tulajdonos	67	125	A I	4564	szántó		2	800			2341		2		6	800	1						1200	400	
					5170	szántó		4																		
					5172	kaszáló		1	800																	
					5180	rét			900																	
	Kis Péter tényleges birtokos			A +	6811	szérűs-kert			1300																	
					6812	szérűs-kert	3689		900	9	800	3689 124									1200	10	400			
2	Vörös József házas zsellér	901	1800	A I	871	bel-telek	3689					3689 243									900		900			
3	sat. sat.																									

Jegyzet. Amennyiben a közlegelőbőli jutalék a törzsbirtokkal egytagban hasíttatik ki, ez esetben a közlegelő a törzsbirtokkal együtt egy térképi számot fog kapni, mégis a földkönyvben a felosztott közlegelő régi hr. száma a tagosítás előtti állapotnál mindig kitüntetendő, s a legelőjutalék térfogata az új kiosztási állapotnál szintén külön kimutatandó.

69. §.

A működő mérnöknek kötelességében álland a műszaki munkálatok elkészítésénél arra is különösen ügyelni, hogy az új kiosztási birtokrészletek hr. számai folyó sorrendben szakadatlan lánczolatos összefüggésben állíttassanak elő, s különösen, hogy két egyforma térképi számok elő ne forduljanak.

És ha valamely községben csupán az úrbéri telkek és a legelők vonatnak tagosítás alá, ellenben egyéb területekre a tagosítás ki nem terjed, a tagosítás alá nem vont birtokrészletek hr. számai érintetlenül maradnak.

Ha pedig a tagosítás tárgyát képező közlegelő még a tagosítás előtt egyénenként felosztva nem volt, hanem közösségbe birtokoltatván, telekkönyvileg is, osztatlan állapotban, a közbirtokosság nevén állott, ez esetben minthogy a tagosítással együttesen a közös legelő is felosztatik, az eldarabolás folytán az új kiosztásnál ezen közös legelőnek régi telekkönyvi hr. számai megtartandók, s alszámokkal lesznek elosztandók: például

$\frac{3689}{124}$ $\frac{3689}{243}$ $\frac{3689}{2}$ $\frac{3689}{3}$ $\frac{3689}{15}$ $\frac{3689}{37}$

sat. s ezek fogják képezni a térképi hr. számokat is; azonban a földkönyvnek azon lapjára, mely a tagosítás előtti állapotot tünteti fel, a felosztott közös legelőnek régi hr. számát minden egyes birtokos nevénél, aki csak a közlegelőből részesült, kitüntetni kell; egyben pedig, miután a felosztott közlegelő a tagosítás előtti törzsbirtoknak tartozékát képezi, minden birtokosnál kitüntetendő lesz térfogatilag is, hogy törzsbirtoka után kiki mennyit kapott a közlegelőből.

Fordulhat elő eset, hogy valaki törzsbirtoka után járó legelőjutalékát még a tagosítás előtt elidegenítette, s ezen körülmény a tagosítás folyamán okmányilag igazoltatik is, melynek folytán a legelőilletmény a vevő ja-

vára és nevénél jegyeztetik be a földkönyvbe. Ilyen esetekben a működő mérnök által a jegyzet rovatban kiteendő, hogy a törzsbirtok után járó eladott legelőilletmény kinek javára, mely térképi szám alatt és mily területtel lett a földkönyvbe felvéve. Például: a törzsbirtokok után járó legelő jutalék a 136. lapon $\frac{3689}{420}$ hr. szám alatt 900 □ öl területtel Varga Péter vevő javára vezettetett be a földkönyvbe. Az eladás s illetve a vétel azonban vagy eredeti okirattal, vagy pedig az eladó fél személyes szóbeli kijelentésével igazolandó.

70. §.

Hogy két egyforma térképi számok az új kiosztásnál elő ne forduljanak, továbbá hogy magából az új kiosztási térképből a térképi számok alapján az illető birtokos neve a földkönyvben nyomban feltalálható lehessen, végül annak megállapíthatása tekintetéből, hogy az új kiosztási hr. számok közül a földkönyvből egy sem maradt ki, a tagosítás folytán előállított új térképi hr. számok úgynevezett birtokrészlet lajstromban foglalandók, és folyó sorrendben összeírandók, s azok az új kiosztási földkönyv folyó sorszámával ellátandók.

Ezenkívül pedig a működő mérnöknek kötelességében álland egy betűsorozatos névjegyzéket is előállítani, s minden egyes birtokos nevénél annak új kiosztási birtokrészlet számait bejegyezni.

I.

Birtokrészlet lajstrom.

A 70. §-hoz.

Az új kiosztási föld-könyv folyó száma	Az új kiosztási tér-képi számok	Az új kiosztási föld-könyv folyó száma	Az új kiosztási tér-képi számok	Az új kiosztási föld-könyv folyó száma	Az új kiosztási tér-képi számok	Az új kiosztási föld-könyv folyó száma	Az új kiosztási tér-képi számok	Az új kiosztási föld-könyv folyó száma	Az új kiosztási tér-képi számok
145	1	391	7	9	13	81	19	311	25
560	2	33	8	420	14	93	20	50	26
92	3	39	9	116	15	180	21	63	27
451	4	567	10	121	16	182	22	312	28
390	5	18	11	350	17	282	23	340	29
26	6	568	12	28	18	310	24	1	30

Ehez hasonló, de külön birtokrészlet lajstrom lesz készítendő a felosztott legelő térképi számaira nézve is.

II.

A tagosításban részesült birtokosok betűsorozatos névjegyzéke.

A 70. §-hoz.

A birtokos neve	Az új kiosztási földkönyv folyó száma	Az új kiosztási térképi számok	A birtokos neve	Az új kiosztási földkönyv folyó száma	Az új kiosztási térképi számok	Jegyzet
Antal Pál	45	6	Éri Imre	189	170 3689/249	Ezen kimutatásba a felosztott legelők tér-képi számai is bevonandók.
Balogh Imre	451	341	Földes Gábor	460	25	
Csapó Péter	92	350	Görög József	461	35	
Dallos Pál	26	18	Hatos Béla	320	453	

Jegyzet.
A fentebb felsorolt műszaki munkálatok a vállalkozó mérnök által már a szerződés megkötése alkalmával figyelembe veendők lesznek, munkadíjait tehát ezek szemelött tartása mellett kösse ki, miután ezen munkálatok elkészíttetésére a rendezkedni kívánó közönség bíróilag is kötelezendő.

71. §.

A működő mérnök a most felsorolt munkálatokat elkészítvén s beterjesztvén, a kiküldött törvényszéki bíró ezen műszaki munkálatok betekinthetése végett az új birtokállomány földkönyvét a községházánál kitárja, s az érdekelt feleket záros határidő kitüzése mellett hirdetményileg felhívja, hogy a kiosztási munkálatok a községházánál mindenki által megtekinthetők, s amennyiben azok ellen bárkinek is kifogása lenne, észrevételeit a kitüzött záros határidő alatt az úrbéri bizottságnál szóval vagy írásban bejelentheti. E végből az úrbéri bizottságnak legalább is három tagja a községházánál a hivatalos órák alatt megjelenni, ott a felszólamlási határidő első napján a jegyzőkönyvet mindjárt megnyitni, s a panaszokat naponként folyó sorszám alatt jegyzőkönyvbe vezetni tartozik.

VII. FEJEZET.

A hitelesítés és birtokba vezetésről.

72. §.

Lejárván a felszólamlási határidő, az úrbéri bizottság a panaszokról felvett jegyzőkönyveket aláírva, jelentés mellett a kiküldött bíróhoz beterjeszteni tartozik.

A kiküldött törvényszéki bíró ennek folytán a panaszok megvizsgálására és a kihasítás megkezdésére a helyszínére határidőt tüz, arra a panaszos feleket, a működő

és hitelesítő mérnököket, az ügygondnokokat, jogi képviselőket és az úrbéri bizottságot megidézi, s mindeneknek meghallgatása, a panaszok megvizsgálása, próbamérések eszközlése, a hitelesítő mérnök szakvéleménye és a beszerzett egyéb adatok alapján, minden panasz felett — hivatkozással a jegyzőkönyvileg felvett panaszok folyó sorszámára, — külön-külön határoz, s amennyiben valamely panaszt alaposnak találna és kiderítené, hogy a működő mérnök munkálatai egyes részletekre nézve nem felelnek meg az ítéletnek vagy egyességnek, a hiányok megigazítását végzésileg elrendeli, annak záros idő alatti foganatosításával a működő mérnököt megbízza, ennek utánna pedig az összes műszaki munkálatokat a hozott megigazító határozatok foganatosítása, s a végleges kiosztási földkönyvnek s térképnek elkészítése végett a működő mérnöknek kiadja, és a tényleges kihasítás megkezdése iránt nyomban intézkedik.

73. §.

A megigazított műszaki munkálatok alapján a kihasítás bevégeztetvén, az eljáró bíró a már véglegesen elkészített műszaki munkálatoknak hitelesítésére, s a feleknek az új birtokba leendő ünnepélyes bevezetésére határidőt tűz, s ezt hirdetményileg is közzé teszi; az ezen alkalommal netán jelentkező panaszosokat jegyzőkönyvileg — mely folytatólagosan vezetendő s a jelentkezések sorrendjében folyó sorszámmal ellátandó, — meghallgatja, a panaszjegyzőkönyvet felülvizsgálás s véleményadás végett a hitelesítő mérnöknek kiadja, s az általa adandó vélemény alapján — hivatkozással a panaszok folyó sorszámaira, — minden egyes panasz felett külön-külön határoz, határozatát meghirdeti, s ennek nyomán a netán megigazítandók megigazítására a működő mérnököt — a megigazítást rendelő határozat kiadása mellett, — újból

útasítja, a megigazított részletes műszaki munkálatokat — földkönyv, térkép, birtokrészlet lajstrom sat. — a nyomban felveendő jegyzőkönyvre való hivatkozással, a hitelesítő záradékkal ellátja, s a jogosítottakat az új birtokba ünnepélyesen bevezeti; mely alkalommal a feleket felvilágosítja az iránt is, hogy amennyiben a végrehajtás ellen bárkinek is kifogása lenne, e részben az úrbéri bírósághoz 8 nap alatt előterjesztését benyujthatja, vagy esetleg a törvényben kiszabott idő alatt kiigazítási keresettel élhet. (1871: LIII. t.-cz. 52. §.)

Jegyzet a 73. §-hoz.

Az eljárás alkalmával folytatólagosan felvett jegyzőkönyvek az úrbéri bizottság, a jogi képviselők, a működő és hitelesítő mérnökök, esetleg a törvényhatóság részéről kiküldött s megjelent tisztviselők által is aláírandók.

Ha a tagosítás folytán kihasított birtok az új birtokosnak az úrbéri bíróság által átadatik, a régi birtokos annak termését leszedni jogosítva nincs, hacsak be nem bizonyítja, hogy az átadás a fennlévő termés leszedéséhez való jogainak fenntartása mellett történt. (Dtár 14.)

74. §.

A kiigazítás iránti kereset a végrehajtási eljárás befejezésének napjától számítandó egy év alatt az eljárt kir. törvényszékhez mint úrbéri bírósághoz nyujtandó be, jegyzőkönyvileg tárgyalandó s ítélettel döntendő el.

Később benyujtott kérelem hivatalból visszaútasítandó. (1871: LIII. 52. §.)

75. §.

A kiküldött törvényszéki bíró megbízatásához képest az ítéletet vagy egyességet végrehajtván, a hitelesített műszaki munkálatokat, az eljárásáról felvett jegyzőkönyvek és a felszólamlások kapcsában, jelentés mellett a megbízó kir. törvényszékhez beterjeszti.

76. §.

A kir. törvényszék köteles az első felvételről szóló és az új birtokállapotot kitüntető földkönyvet és térképet az adófőkönyv alakítása végett az illető pénzügyigazgatóságnak haladék nélkül megküldeni.

A pénzügyigazgatóság ezen okmányok alapján az 1868. évi XXV. t.-cz. és a pénzügyi szabályok értelmében az új adómunkálat lehető leggyorsabb elkészítését, megvizsgálását, és ennek alapján az egyéni adókivetést eszközli, ezután pedig az említett birtokrendezési okmányokat és térképet az illetékes telekkönyvi hatósághoz átküldi, ez utóbbit egyszersmind arról is értesíti, hogy mely időben fognak az új adómunkálatok rendelkezése alá bocsájtatni.

Egyidejüleg az illető adóhivatal is útasítandó lesz, hogy az adómunkálatokat az egyéni adó kivetés után az illető telekkönyvi hatóság rendelkezése alá bocsássa.

77. §.

A tagosítási eljárás folytán teljesített bírói eljárásért és létesített ügyletekért bélyeg és kincstári illeték nem fizettetik. (1878. évi XXXVIII. t.-cz.)

VIII. FEJEZET.

A költségekről.

78. §.

A tagosítás költségeit a volt telkes jobbágyok és zsellérek a mindegyikőjök részére jutott osztályozott terület aránya szerint viselendik.

Ha azonban a tagosítás iránti kérelemnek hely nem adatnék, a meghiusult tárgyalásoknak hivatalos költségeit a kérvényezők kötelesek viselni.

Jegyzet.

A m. kir. Curia kimondotta, hogy az 1871. évi LIII. t.-cz. 45. §-ának azon rendelkezése, mely szerint a birtokrendezési eljárás költségeinek fedezésére nézve az 1836: VI. t.-cz. szabályai alkalmazandók, — nem bir kihatással azon ügyekre, melyekben a birtokrendezési munkálatokért járó költségek miként leendő fedezésére nézve már előbb hozott bírói határozattal intézkedés történt. (Dtár 10.)

79. §.

A tagosítást ismételten alaptalanul kérő fél, a többi birtokosoknak okozott költségekben elmarasztalható.

Jegyzet.

Nem zárkózhatom el azon már többször szellőztetett kérdés elől sem, hogy vajjon a kiküldött bírósági tagnak az előmunkálatok beszerzése körül teljesített eljárása ellen minden lépten-nyomon benyujtandó észrevételek és felfolyamodások következtében a kiküldöttől az addig beszerzett adatok bemutatása mellett jelentés követelhető-e az előmunkálatok befejezése, s a szükségesnek mutatkozó adatok beszerzése előtt, s amennyiben a felek a törvényszék határozatában foglalt útasításokat sem találnák megnyugtatóknak, az ily elsőbírósági végzésekkel szemben további szabályszerű és egész a Curiához vezető perorvoslatnak van-e helye? s ha igen, ezen perorvoslatok jogérvényes elintézéséig az adatok folytatólagos beszerzése körüli további eljárása a kiküldöttnek felfüggesztendő lesz-e?

Következményeiben szerfelett fontos lenne ezen kérdésnek helyes megoldása, mivel a kir. törvényszék is könnyen tévedhet, és csak akkor válnék lehetségessé az, hogy hasonló kérdésekben a kir. ítélőtábla és esetleg a kir. Curia is határozzon, s ne legyenek kitéve az úrbéri perek azon eshetőségnek, hogy a kir. törvényszék által az előmunkálatokra nézve tett intézkedések és határozatok, melyek jogorvoslattal megtámadva lettek, a kir. táblán esetleg a kir. Curián, az évek mulva bekövetkező érdemleges felülvizsgálatkor vettessenek el, s ennek következtében az összes érdemleges tárgyalások és határozatok megsemmisítésével ismét az előmunkálati stadiumba tereltessék vissza az úrbéri per, — ha a kiküldött törvényszéki bírónak, és a kir. törvényszéknek az elő-

munkálatok körül teljesített eljárása s határozatai ellen bejelentett jogorvoslatok útja — az érdemleges intézkedéseket megelőzőleg is — egész a kir. Curiáig nyitva tartatnék.

Nézetem szerint miután az 1871. évi LIII. t.-cz. 44. §-a értelmében a segédadatok összeállításában észlelt hiányok kiegészítésére vonatkozó intézkedés az első folyamodású törvényszékekre van ruházva; a felek részéről a kiküldött törvényszéki tagnak az adatok beszerzése körüli eljárása ellen benyujtott észrevételek s felfolyamodások következtében, a kiküldöttől jelentés követelhető. A kiküldött által azonban csupán azon iratok, melyek éppen megtámadott eljárását tartalmazzák, lennének jelentés kapcsában beterjesztendők, s ha a törvényszéknek az észrevételek folytán hozott határozatán a felek meg nem nyugodnának, megengedendő lenne, hogy a kérdés egész a kir. Curiához — de mindig csak az éppen oda vonatkozó iratok kapcsában, — felterjesztessék. Ezen eljárással elhárítható lenne az ügynek esetleg több évre való visszavetése.

Ha tehát a kiküldött törvényszéki tagnak az előmunkálatok körüli egynémely eljárása ellen benyujtott jogorvoslatok folytán a kir. törvényszék a kiküldöttől jelentést követelne is, azzal egyidejűleg a kiküldött további eljárása fel nem függesztendő, s a kiküldött az előmunkálatok és segédadatok beszerzése körüli eljárását folytatni tartoznék; jelentése mellett pedig csak azon adatokat mutatná be a kir. törvényszékhez, melyek ellen a jogorvoslat alkalmaztatott;

mert az e féle panaszok legtöbbnyire alaptalanoknak bizonyulnak, s gyakorlatból tudjuk, hogy minden rendezés folyamán gomba módra keletkeznek, ha tehát minden egyes panaszok, vagy felfolyamodások következtében felfüggesztetnék a kiküldött további eljárása, akkor a tagosítási eljárás a közönség nagy hátrányára, a végtelenségig elhúzódhatnék.

IX. FEJEZET.

A maradványföldekről.

80. §.

Megkülönböztetendők a tagosításnál előforduló maradványföldek, az úrbéri kapcsolatból eredő maradványföldektől.

A tagosításnál előfordulható maradványföldek úgy keletkezhetnek, hogy miután a működő mérnöknek már előre ügyelni kell arra is, miszerint az egyeseket illető, előzetesen térképileg már kidolgozott s kiszámított terület mennyiség, a természetben is mindenkinek hiány nélkül kiadható lehessen, a természetbeni kihasítás alkalmával, a földmérő már rendszerint oda működend, hogy inkább maradjon fenn valamely csekély terület a tagosítandó területekből, mintsem hogy esetleg valakinek illetősége kiadható egyátalán ne lehessen.

A működő mérnöknek ezen eljárása azután — mint a tapasztalat igazolja — rendszerint azt eredményezi, hogy a kihasítások után bizonyos csekély terület (egy, két hold) az egészből fennmaradni szokott.

Ellenben az úrbéri kapcsolatból eredő úrbéri maradványföldeket képezik azon területek, melyeket a volt jobbágyok az úrbéri állománynak akár az úrbéri táblában foglalt, akár későbbi rendbeszedés alkalmával megállapított mérvén felül birnak, amennyiben se foglalásnak, se puszta teleknek, se bérföldnek nem tekinthetők, s amelyekből az 1848. évig fennállott törvények szerint a volt földesúr új telkeket tartozott volna alakítani. A volt jobbágyok ezen maradványbirtoktöbblet után legelőilletményre igényt nem tarthatnak. (1871: LIII. t.-cz. 14. §.)

Jegyzet. Curiai határozat.

1. Előbbi törvényeink szerint a földesúr csak saját jobbágyainál mutatkozott maradványföldekből tartozván új telkeket alakítani, ebből következik, mikép az úrbéri váltságösszeg is csak azon maradványföldek után jár, melyek a volt földesúr saját volt jobbágyainak birtokában találtattak.

2. Ennélfogva ezen a volt földesurat megillető váltságöszszeg meg nem állapítható s meg nem ítélhető, ha ki nem mutattatik, hogy az egyes jobbágytelkek után mennyi maradványföld találtatott. (Curiai határozat Dtár 21.)

81. §.

A zsellértelkek belsőségeinél maradvány felszámításának nincs helye. (1871 : LIII. 15. §.)

Jegyzet.
A tagosítás alkalmával a teljes kiosztás után mutatkozó maradványföldek nézetem szerint, mint azt a gyakorlat is igazolja, a község mint politicai testület javára írandók.

82. §.

A haszonvehetetlen terület az 1871. évi LIII. t.-cz. 41. §-a értelmében senki illetményébe be nem számítható, hanem ez annak tulajdona leend, kinek egyéni birtoka közé esik.

X. FEJEZET.

Puszta telkekről.

83. §.

Puszta telkeknek azon telkek tekintendők, melyek akár már mint puszta telkek, akár pedig mint bel és külsőséggel ellátott volt úrbéri házhelyek lettek az úrbéri táblába bevezetve, azonban birtokosaik által később elhagyattak.

Ezen puszta telkek azoknak, illetőleg azok jogutódainak tulajdonai lesznek, kik azoknak 1848. évi január 1-én birtokában voltak. (1871 : LIII. 7. §.)

84. §.

Puszta telkek után, melyekért országos kárpótlás fizettetett, vagy fizettetni fog, az úrbéri legelő, erdő és nádas illetmény éppen úgy kiadandó, mint más úrbéri birtokok után (1871 : LIII. 8. §.)

XI. FEJEZET.

A foglalásokról.

85. §.

Az úrbéri állománynak a földesúri magánbirtokokból, vagy akár a már elkülönzött közlegelőkből foglalás által keletkezett minden nagyobbítása, nemkülönben annak a volt földesuraság által tett foglalásból származó kevesbítése foglalásnak neveztetik.

a) az 1820. évi január 1-ig fennállott békés birtok senki által meg nem támadható.

b) az 1820. évi január 1-je óta 1859. év végéig történt foglalások iránti kereset csak azon esetben érvényesíthető, ha ezen kereset akár külön per útján, akár pedig együttesen az úrbéri rendbeszedési, legelő vagy erdő különzési perrel, már 1859. év deczember 31-ig megindíttatott.

c) mind az 1859. év végéig tett foglalások iránti kereset, amennyiben ennek az a) és b) pontok értelmében helye van, mind pedig az 1859. évi deczember 31-dike óta történt újabb foglalásokra vonatkozó kereset összefoglalandó a már folyamatban lévő úrbéri rendbeszedési, tagosítási s illetőleg a legelő elkülönzési vagy felosztási perrel, s ezzel együttlegesen jön tárgyalás és bírói eldöntés alá.

86. §.

A volt jobbágyoknál létező foglalások után legelő vagy erdő illetmény nem jár, de az 1859. év előtti foglalások, — melyek a törvényben kiszabott idő alatt meg nem támadtattak, az illetményekbe be sem számíthatók. (1871: LIII. 10. 12. §.)

XII. FEJEZET.

Az irtványokról.

Az úrbér behozatala alkalmávali rendezkedéskor s az 1832/6. évi VI. t.-czikk intézkedései által a telek haszonvételén kívül a jobbágyokat illető egyéb haszonvételek is szabályozva lettek.

Ezen haszonvételekhez tartozott a többek között a telek utáni állományba be nem számított, vagy eredetileg s egyedül a jobbágyok élelmére nem szánt úgynevezett irtványföldek használata is.

Az irtványföldek pedig úgy keletkeztek, hogy azon megyékben, ahol nagyrészt az őserdőségek foglalták el a betelepítés kezdetén az egyes községek határait, sem a földesuraság, sem a jobbágyok elegendő szántás-vetés alá eső földekkel nem rendelkezvén, ez okból a földesúr a jobbágyoknak előre meghatározott helyen s mennyiségben szántás-vetésre alkalmas erdőrészeket jelölt ki koronként való kiirtás végett, kik azután a kiirtás körül teljesített munkálataikért természetbeni adózások vagy szolgáltatásokért az erdőségtől kiirtott egész területet, vagy annak egy részét a földesúrtól bizonyos időre, avagy örök időkre is használatul nyerték meg, s ez iránt a földesúrral szóbeli, vagy írásbeli szerződésre léptek.

De nemcsak ily természetű irtásföldek jutottak a volt jobbágyok használatába; hanem ezeken kívül voltak a jobbágyoknál oly irtásföldek is, melyeket ezek a földesúr beleegyezése nélkül, vagy annak nyílt ellenmondása ellenére irtottak ki, vettek birtokukba s használatukba, s ezek, amennyiben az 1848. évi január 1-je óta keletkeztek, már foglalásoknak tekintetnek, és az 1848. évi törvények által megszüntetett úrbéri kapcsolatból fennmaradt jog- és birtokviszonyok rendezéséről szóló t.-cz. 10. és 11. §§-ainak hatálya alá esnek.

Az 1836. évi VI. t.-cz. értelmében, a jobbágyok az irtásföldeket mindaddig, míg az tőlük vagy úrbéri úton vissza nem vétetik, a földesúrral kötött szerződés vagy kötendő egyesség szerint, ha pedig ez nem eszközöltethetnék, az eddig divatban volt föld vagy haszonbér fizetés mellett használandják.

Az 1871. évi LIV. törvényczikk pedig az irtványokról következőleg szól:

1. §.

Az 1848. évi január 1-je óta, a volt földesúr beleegyezése nélkül keletkezett irtványok foglalásoknak tekintetnek; és az 1848-ik évi törvények által megszüntetett úrbéri kapcsolatból fennmaradt jog- és birtokviszonyok rendezéséről szóló t.-cz. 10. és 11. §-ainak hatálya alá esnek; azon irtványokra nézve pedig, amelyek 1848. január 1-je óta a volt földesúr beleegyezésével keletkeztek: a szerződés határozatai irányadók.

Az 1848. évi január 1-je előtt már fennállott irtványokra a jelen törvény következő határozatai alkalmazandók.

2. §.

Ha mind a visszaválthatóság, mind az irtásföldeken fekvő beruházások mennyisége iránt már a jelen törvény hatályba léptéig jogérvényes ítélet hozatott, vagy jogérvényes egyesség jött létre: a végrehajtás az ítélet, illetőleg egyesség határozatai szerint eszközlendő.

3. §.

Azon irtványokra nézve, amelyeknek visszaválthatósága jelen törvény hatályba léptekor jogérvényes ítélet által már meg van állapítva, amelyekre nézve azonban a beruházások mennyisége iránt sem jogérvényes ítélet még nem hozatott, sem jogérvényes egyesség nem jött

létre, a visszaváltás az alábbi 5-ik §-ban foglalt szabályok szerint eszközöltetik.

4. §.

Amennyiben a visszaválthatóság iránt a jelen törvény életbe léptéig sem érdemleges ítélet nem hozatott, sem jogérvényes egyesség létre nem jött: e kérdés a következő alapelvek szerint döntendő el.

Vissza nem válthatók azon irtványok:

a) amelyek valamely úrbéri telekhez törvényesen olykép csatoltattak, hogy előbbi minőségüket elvesztették, s az úrbéri telek alkatrészére váltak;

b) amelyek a volt úrbéreseknek már eredetileg életfenntartás végett engedtettek át;

c) amelyeken még szállítások léteznek, ha ezen irtványok birtokosainak ezen megszóllításokon kívül a megszálláskor egyéb úrbéri telekhez tartozó birtokuk nem volt;

d) amelyek a birtokosoknak földbér, természetbeni adózások, vagy szolgáltatások mellett, szerződésileg örök időkre adattak át;

e) amelyekre nézve a visszaváltási kereset az 1859. év végéig az illető bíróságnál be nem nyujtatott;

f) amelyek az e) pontban foglalt rendelkezés alá nem esnek, és bizonyos feltételek mellett s meghatározott időre engedtettek át, amelyekre nézve azonban a volt földesúr a visszaváltási keresetet a feltételek teljesítése s a megállapított határidő lefolyta után, 3 év alatt meg nem indította.

Mindezen irtványok a birtokosok tulajdonává válnak; ezek azonban kötelesek az ily irtványokon fekvő tartozásokat, az alábbi 7. 8. 9. 10. §§-ok értelmében megváltani.

5. §.

A jelen törvény 3-ik §-a alá tartozó irtványokra, valamint azon irtványokra nézve is, amelyek nem esvén

a fennebbi 4-ik §. rendeletei alá, ezentúl fognak visszaválthatóknak kimondatni: a visszaválthatás azon esetre, ha ennek módozata az 1832/6: t.-cz. 1-ső §-ának második bekezdésében érintett szerződés által van szabályozva, ezen szerződés értelmében, különben pedig a következő szabályok szerint hajtandó végre:

a) azon irtványokból, melyekért a birtokos évi adózás fejében tizedet, vagy kilenczedet tartozott adni: az irtványbirtokost az irtványok $^2/_3$-da, a volt földesurat pedig $^1/_3$-da illeti;

b) ahol évi adózás fejében kilenczednél nagyobb hányadrészt, például: nyolczadot, hetedet stb. volt köteles a birtokos adni: az irtvány a volt földesúr és az irtványbirtokos közt egyenlő részben osztatik meg;

c) ahol az évi adózás fejében tizednél is kevesebb hányadrész volt kiszolgáltatandó: az irtvány $^1/_4$ része a volt földesurat, s $^3/_4$ része az irtványbirtokost illeti;

d) amennyiben az évi szolgáltatás nem hányadrészből, hanem készpénz fizetésből, szolgálmányokból vagy vegyesen, mind hányadrészből, mind egyéb szolgáltatásokból állott: az évi összes szolgáltatások értékéhez képest a fentebbi a) b) és c) pontok alatt felsorolt kulcsok egyike alkalmazandó;

e) amennyiben pedig az irtványbirtokos az irtvány után semmiféle szolgáltatást, vagy fizetést nem teljesített, és ilyennek teljesítésére sem a multban nem volt köteles, sem jövőre nézve nem lenne kötelezhető; az egész irtvány öt illeti.

Ellenben ha a volt földes úrbér az irtványbirtokos semmi szolgáltatást vagy fizetést nem teljesített is, s közte és az irtványbirtokos között valamely szolgáltatásra vagy fizetésre nézve semmi megállapodás nem létezett, és bebizonyítja, hogy ily szolgáltatást vagy fizetést tulajdoni jog czímén követelni jogosítva lett volna, az irtványnak

$^{1}/_{8}$ része őt illeti, a többi pedig az irtványbirtokos tulajdonában marad.

Mindezen esetekben az irtványbirtokos beruházás, rajtfekvőség, vagy irtásbér czíme alatt a tulajdonos ellenében semmi megtérítést nem követelhet.

6. §.

Ha a visszaváltható irtvány a volt földesúrnak akár általános, akár annak egyes esetre adott engedélye mellett, vétel útján került a birtokos kezére: a visszaváltás az irtványbirtokos választása szerint vagy a vételár megtérítésével, vagy az irtvány egy részének az 5-ik §-ban megállapított kulcs szerint leendő átengedésével történik.

7. §.

A vissza nem váltható irtványokon fekvő tartozások megváltásánál, a váltságtőkét azon összeg képezi, mely az évi tartozások értékének húszszoros összegéből, $^{1}/_{6}$-od résznek beszedési és kezelési költség fejében való levonása után fennmaradt.

Ezen váltságot a birtokos köteles fizetni.

8. §.

Az évi tartozások értékének meghatározásánál, amennyiben a szolgálmány készpénzből állott: ennek öszszege szolgál alapul; ha pedig kézi vagy igás napszámból állott a szolgálmány: amannak értéke $17^{1}/_{2}$, emezé pedig o. é. 35 krral veendő fel; végre terménybeli szolgálmányok esetében az 1842—1847 (hat évi) összes terménybeli szolgálmánynak, — mely egyéb bizonyítékok hiányában bírói becsü útján lesz megállapítandó, $^{1}/_{6}$ része veendő évi szolgálmányul, s ennek értéke az 1842—1847 években (6 évi) azon vidéken fennállott közép ár szerint számítandó ki.

A szolgálmányok egyéb itt nem érintett nemeinek értéke szintén bírói becsü útján fog meghatároztatni.

9. §.

Ha az úrbéri rendbeszedés s illetőleg tagosítás még meg nem történt, a felek szabadon egyezhetnek a felett, hogy a tartozások megváltására kötelezettek az irtványok egy részét engedhessék át a volt földesúrnak.

10. §.

Az országos közvetítés segélye az irtványok megváltásaira is kiterjesztetik, s e tekintetben az 1848. évi törvények által megszüntetett úrbéri kapcsolatból fennmaradt jog- és birtokviszonyok rendezéséről szóló törvényczikk 90—95. §-ai irányadók.

11. §.

Amennyiben a felek az állam közvetítését igénybe nem veszik: a váltság összege és jelzálogi biztosítása felett szabadon egyezkedhetnek.

Tiltva van és semmis annak kikötése:

a) hogy az egyes váltság kötelezettek egymásért egyetemleges kötelezettséget vállaljanak;

b) hogy a megváltandó földek, amennyiben külön birtokosok kezén vannak, egyetemlegesen leköttessenek;

c) hogy a községi vagyon magánbirtokosok váltságtartozásaiért köttessék le jelzálogul.

12. §.

Az irtványok s azok után járó tartozások kinyomozása, valamint a váltságösszeg megállapítása körül követendő bírói eljárás ugyanazon szabályok szerint történik, amelyek az 1848. évi törvények által megszüntetett úrbéri kapcsolatból fennmaradt jog- és birtokviszonyok

rendezéséről szóló törvényczikk XI-ik fejezetében vannak megállapítva.

13. §.

Ha az irtványok jogérvényes ítélet által visszaválthatatlanoknak mondattak ki, vagy fognak ezentúl kimondatni: a volt földesurak kötelesek első esetben a jelen törvény életbe léptétől, utóbbi esetben pedig az ezentúl hozandó ítélet jogerőre emelkedésétől számítandó egy év alatt, az érintett irtványokon fekvő tartozások megváltására vonatkozó keresetöket azon törvényszékhez benyujtani, amelynek kerületében a megváltás alá tartozó irtványok feküsznek. E határidő elmulasztása a megváltási kereset elévülését vonja maga után. Amennyiben az irtványok kérdése a többi birtokszabályozási kérdésekkel együtt tárgyaltatik, a megváltási kereset a birtokszabályozási perben is érvényesíthető.

14. §.

Ha azon határokban, amelyekben a jelen törvény 5-ik §-a alkalmazásba jő, az úrbéri rendbeszedés, s illetőleg tagosítás már megtörtént: a visszaváltható irtványok természetben való felosztása gazdasági szempontból lehetőleg olykép eszközlendő, hogy az egyes irtványbirtokosok által, a volt földesúrnak átengedendő osztalékok öszszegezve, osztályozott becsholdakban, az irtványbirtokosától elkülönítve, egy tagban hasíttassanak ki a volt földesúr részére.

Ha az a helyi viszonyoknál fogva nem volna lehetséges, vagy a kellő kiegyenlítés az egyes irtványbirtokosok közt az elhelyezésre nézve nem volna eszközölhető: a volt földesúr a természetben járó osztalék helyett követelheti, hogy a visszaváltható irtványok mint megváltandó irtványok kezeltessenek; s ezen esetben a jelen törvénynek 7. 8. 10. és 11-ik §§-ai az ily irtványokra

is alkalmazandók, míg ellenben a 9-ik §. hatálya ezen esetekre nem terjed ki.

A jelen §-ban adott választási joggal azonban a volt földesúr többé nem élhet: ha a végrehajtás az 5-ik §. értelmében már megtörtént.

15. §.

Az irtványoktól járó szolgáltatások behajtása az 1881: LIX. t.-cz. 13-ik §-ának l) pontjában kijelölt bíróság előtt, az ugyanott szabályozott eljárás szerint eszközlendő.

Azonban a hátralékok, amennyiben ezek jogérvényes ítélet vagy egyesség által megállapítva nincsenek, elévülteknek tekintendők:

a) ha azok az 1862-ik évet megelőző időre esnek;

b) ha azok e hátralék iránti kereset megindítását megelőző 3 éven túl terjednek.

16. §.

Az ezen törvények alapján létesítendő ügyletekért, telekkönyvi átíratásokért és teljesített bírói eljárásért díj, bélyeg és kincstári illeték nem fizettetik.

Ezen törvény végrehajtásával a belügyi és igazságügyminiszterek bízatnak meg.

Jegyzet.

A fenti törvény Erdélyre, úgy Kraszna, Közép Szolnok, Zaránd megyékre és Kővár vidékére, valamint a Király földre nem vonatkozik.

Az 1832/6. VI. t.-cz. 1-ső szakasza következőket tartalmazza.

Azokra nézve, melyek a telek haszonvételén felül a jobbágyok hasznai közé tartoznak, következők határoztatnak.

1. §.

A telek utáni állományba be nem számított, vagy eredetileg, s egyedül a jobbágyok élelmére nem szánt minden irtásokat a jobbágyok addig, míg azok úrbéri úton vissza nem vétetnek, a földesúrral kötött, vagy a törvényes bizonyság s tiszti ügyész közbenjöttével, akik ez iránt tudósításaikat a vármegye közönségének beadni kötelesek, kötendő szabad egyezés szerint; ha pedig ez nem eszközöltethetnék, az eddig divatban volt föld vagy haszonbér fizetés mellett fogják használni, mihelyt pedig azok visszaváltatnak, nyomban az uraság szabad rendelkezése alá jutnak. Hogy pedig az irtások visszaváltása iránt meghatározott szabály legyen: azok, melyek az uraság ellenmondása mellett történtek, a reájok fordított munka megtérítése nélkül az uraság által visszavétethetnek, azokra nézve pedig, melyek az uraság ellenmondása nélkül, bármely időpontban ekkoráig tétettek, valamint azokra is, melyek iránt vagy a földesúrral kötött egyesség szolgál alapul, vagy amelyeken valamely somma pénz törvényesen fekszik, ezennel határoztatik: hogy ez utóbbiak csak a törvényesen rajtok fekvő pénz lefizetése mellett, vagy illetőleg az egyezés tartalma szerint, az előbbiek pedig, melyek iránt az érintett két eset nem forog fenn, akármikor, mindazonáltal a bírói becsü ár lefizetése mellett vétethessenek vissza. Mely bírói becsü árt úgy kell érteni: hogy mindenkor előre bocsájtatván a reája fordított munka mennyisége s minősége iránti vizsgálat, ez számba vétessék, s ezek mindenesetre úrbéri úton vizsgáltassanak meg és a kir. helytartó tanácsnak, a dolog addigi egész voltában leendő fenntartása mellett terjesztessenek fel.

Hogy a jövendőben leendő irtásokra nézve, melyek földesúri engedelem nélkül teljességgel tiltatnak, egyik vagy másik fél rövidséget ne szenvedjen, ezen földesúri

engedelem szükségkép mindenkor írásban foglaltassék, abban a visszaváltáskor megtérítendő munkabér világosan feljegyeztessék, s így az uraság jegyzőkönyvébe, ami az adásvevési szerződések okáért minden uradalomnál, s minden községnél fog tartatni, beigtattassék, az nyilván kijelentetvén: hogy a földesúr a jobbágy által írásban foglalt uradalmi engedelem nélkül tett irtásokat, törvényes bizonyság s tiszti ügyész jelenlétében, — kik arra felvigyázni kötelesek, hogy sem az úrbéri állományokból, sem a jelen törvény kihirdetése idejénél régibb irtásokból valami ez úton el ne szakasztassék, minden bér megtérítése nélkül visszaveheti; mely sommás visszavehetési juss azonban minden irtás esetében csak az ilyetén irtás használatának kezdetétől számlálandó, 3 esztendeig fog gyakoroltathatni, azok lefolyta után pedig az uradalmi engedelem nélkül tett irtások is egyedül úrbéri úton lesznek visszaszerzendők; ellenben ha a földesúr a kiváltás feltételeit írott engedelmébe foglalni elmulasztaná, akkor a kiváltás csak szabad egyezés útján történhessék meg.

TOLDALÉK

az I-ső részhez.

Az 1836. évi V. törvényczikk következőleg szól.

A jobbágytelki állományról.

Minthogy a helyek osztályzata, s a jobbágytelki állománynak ezen épült mennyisége az illető úrbéri szabályok által az ország minden részeiben már régóta meg van határozva, s annyi időtől fogva igen sok telekosztály s határrendbeszedés az érdeklett intézetekben alapul, az eddigleni úrbéri rendeletek által megállapított hely, osztályzat s állománymennyiség jövendőre is fenn fog tartatni.

Ezekhez képest ugyanazon jobbágytelki állomány, mely Magyar- és Horvátországra nézve a helyosztályzati rendszeres munka folytában Mária Therézia alatt kelt úrbéri rendelet által 1100—1200 vagy 1300 □ ölre számított holdak, vagy illetőleg kaszálók mennyiségével minden helyekre nézve kiszabatott, valamint Temes, Torontál és Krassó megyékben is minden holdra határozott 1600 □ ölekben a legelőre nézve is megállapíttatott, és végre Pozsega, Szerém és Verőcze vármegyékben különös helyosztályzat mellett és minden megyében meghatározott holdszám mértékben, jelesen Szerém és Verőcze megyékben egy hold szántóföldet 2000, a kaszálót 1000 □ ölre, Pozsega vármegyében pedig mind a szántóföldet, mind a kaszálót 1296 □ ölre számított mennyiséggel mai napig divatban vagyon, mind belső, mind külső járandóságra nézve jövendőre is alapul tartatik meg, és azért

1. §. A belső egész telki állomány (Pozsega, Szerém és Verőcze, nemkülönben Temes, Torontál és Krassó vármegyékben is meghagyatván az eddigi szokás) mindenütt egy holdban határoztatik meg, — a külső tartozmányok pedig állani fognak:

A jobbágytelki állományról.

Vármegye	Osztályzat	Szántóföldben hold	Rétben kaszáló
Abauj	Három osztályrend:		
	1-ső) rendű	22	
	2-ik) osztályban	24	
	3-ik)	26	
	A rétekre nézve:		
	Hol sarjut kaszálni lehet.		6
	Hol sarjut kaszálni nem lehet . . .		8
Arad	Négy osztályrend:		
	1-ső)	26	
	2-ik) rendű	28	
	3-ik) osztályban	30	
	4-ik)	32	
	A rétekre nézve:		
	Hol mindíg kaszáltatik a sarju . .		8
	Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		10
	Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		12
Árva	Négy osztályrend:		
	1-ső)	24	
	2-ik) rendű	26	
	3-ik) osztályban	32	
	4-ik)	40	
	A rétekre nézve:		
	Hol sarjut kaszálni lehet.		6
	Hol sarjut kaszálni nem lehet . . .		8
Bács	Négy osztályrend:		
	1-ső)	32	
	2-ik) rendű	34	
	3-ik) osztályban	36	
	4-ik)	38	
	A rétekre nézve:		
	Minden osztály iránti különbség nélkül		22
Baranya	Három osztályrend:		
	1-ső) rendű	22	
	2-ik) osztályban	24	
	3-ik)	26	
	A rétekre nézve:		
	Hol mindíg kaszáltatik a sarju . .		8
	Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		10
	Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		12
Bars	Négy osztályrend:		
	1-ső)	18	
	2-ik) rendű	20	
	3-ik) osztályban	22	
	4-ik)	24	
	A rétekre nézve:		
	Hol sarjut kaszálni lehet		6
	Hol sarjut kaszálni nem lehet . . .		8
Békés	Három osztályrend:		
	1-ső) rendű	34	
	2-ik) osztályban	36	
	3-ik)	38	
	A rétekre nézve:		
	Minden osztály iránti különbség nélkül		22

Vármegye	Osztályzat	Szántóföldben hold	Rétben kaszáló
Beregh	Öt osztályrend:		
	1-ső) rendű osztályban	18	
	2-ik) rendű osztályban	20	
	3-ik) rendű osztályban	22	
	4-ik) rendű osztályban	24	
	5-ik) rendű osztályban	28	
	A rétekre nézve:		
	Hol mindíg kaszáltatik a sarju . .		8
	Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		10
	Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		12
Bihar	Négy osztályrend:		
	1-ső) rendű osztályban	26	
	2-ik) rendű osztályban	28	
	3-ik) rendű osztályban	30	
	4-ik) rendű osztályban	32	
	A rétekre nézve:		
	Hol mindíg kaszáltatik a sarju . .		8
	Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		10
	Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		12
Borsód	Négy osztályrend:		
	1-ső) rendű osztályban	26	
	2-ik) rendű osztályban	28	
	3-ik) rendű osztályban	30	
	4-ik) rendű osztályban	32	
	A rétekre nézve:		
	Hol mindíg kaszáltatik a sarju . .		8
	Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		10
	Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		12
Csanád	Két osztályrend:		
	1-ső) rendű osztályban	36	
	2-ik) rendű osztályban	38	
	A rétekre nézve:		
	Minden osztály iránti különbség nélkül		20
Csongrád	Három osztályrend:		
	1-ső) rendű osztályban	34	
	2-ik) rendű osztályban	36	
	3-ik) rendű osztályban	38	
	A rétekre nézve:		
	Minden osztály iránti különbség nélkül		6
Esztergom	Három osztályrend:		
	1-ső) rendű osztályban	20	
	2-ik) rendű osztályban	22	
	3-ik) rendű osztályban	24	
	A rétekre nézve:		
	Hol mindíg kaszáltatik a sarju . .		6
	Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		8
	Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		10
Fejér	Három osztályrend:		
	1-ső) rendű osztályban	22	
	2-ik) rendű osztályban	24	
	3-ik) rendű osztályban	26	
	A rétekre nézve:		
	Hol mindíg kaszáltatik a sarju . .		8
	Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		10
	Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		12

Vármegye	Osztályzat	Szántóföldben hold	Rétben kaszáló
Gömör	*A kishonti kerületben:*		
	Három osztályrend:		
	1-ső) rendű	18	
	2-ik) osztályban	20	
	3-ik)	22	
	A rétekre nézve:		
	Hol mindíg kaszáltatik a sarju . .		—
	Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		6
	Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		8
Gömör	Négy osztályrend:		
	1-ső)	24	
	2-ik) rendű	26	
	3-ik) osztályban	28	
	4-ik)	32	
	A rétekre nézve:		
	Hol mindíg kaszáltatik a sarju . .		8
	Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		10
	Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		12
Győr	Három osztályrend:		
	1-ső) rendű	20	
	2-ik) osztályban	22	
	3-ik)	24	
	A rétekre nézve:		
	Hol mindíg kaszáltatik a sarju . .		6
	Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		8
	Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		10

Vármegye	Osztályzat	Szántóföldben hold	Rétben kaszáló
Heves	Négy osztályrend:		
	1-ső)	26	
	2-ik) rendű	28	
	3-ik) osztályban	30	
	4 ik)	32	
	A rétekre nézve:		
	Hol mindíg kaszáltatik a sarju . .		8
	Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		10
	Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		12
Hont	Három osztályrend:		
	1-ső) rendű	18	
	2-ik) osztályban	20	
	3-ik)	22	
	A rétekre nézve:		
	Hol sarjut kaszálni lehet		6
	Hol sarjut kaszálni nem lehet . . .		8
Komárom	Három osztályrend:		
	1-ső) rendű	20	
	2-ik) osztályban	22	
	3-ik)	24	
	A rétekre nézve:		
	Hol mindíg kaszáltatik a sarju . .		6
	Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		8
	Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		10

Vármegye	Osztályzat	Szántóföldben hold	Rétben kaszáló
Krassó	Ezen vármegyében osztályrend nem lévén; egy egész telkes jobbágy birni fog		
	Szántóföldben .	24	
	Rétben	6	
	Közlegelőben .	3	
	Belső telki járandóságban . .	1	
	Összesen:	34	
	Egy fél telkes jobbágy		
	Szántóföldben .	12	
	Rétben	4	
	Közlegelőben .	2	
	Belső telki járandóságban . .	1	
	Összesen:	19	
	Egy negyed telkes jobbágy		
	Szántóföldben .	6	
	Rétben	3	
	Közlegelőben .	1	
	Belső telki járandóságban . .	1	
	Összesen:	11	
	Egy nyolczad telkes jobbágy a körülállásokhoz képest akár rétben, akár		
	Szántóföldben .	5	
	Közlegelőben . .	1	
	Belső telki járandóságban . .	1	
	Összesen:	7	
	Némely helyeken pedig . . .	8	

Vármegye	Osztályzat	Szántóföldben hold	Rétben kaszáló
Liptó	Három osztályrend:		
	1-ső) rendű osztályban	18	
	2-ik) rendű osztályban	20	
	3-ik) rendű osztályban	24	
	A rétekre nézve:		
	Hol sarjut kaszálni lehet		6
	Hol sarjut kaszálni nem lehet		8
Mármaros	Négy osztályrend:		
	1-ső) rendű osztályban	22	
	2-ik) rendű osztályban	24	
	3-ik) rendű osztályban	26	
	4-ik) rendű osztályban	30	
	A rétekre nézve:		
	Hol mindig kaszáltatik a sarju . .		8
	Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		10
	Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		12
Mosony	Négy osztályrend:		
	1-ső) rendű osztályban	20	
	2-ik) rendű osztályban	22	
	3-ik) rendű osztályban	24	
	4-ik) rendű osztályban	26	
	A rétekre nézve:		
	Hol mindig kaszáltatik a sarju . .		—
	Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		8
	Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		10

Vármegye	Osztályzat	Szántóföldben hold	Rétben kaszáló
Nógrád	Négy osztályrend:		
	1-ső)	20	
	2-ik) rendű	22	
	3-ik) osztályban	24	
	4-ik)	26	
	A rétekre nézve:		
	Hol mindíg kaszáltatik a sarju . .		6
	Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		8
	Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		10
Nyitra	Öt osztályrend:		
	1-ső)	13	
	2-ik) rendű	18	
	3-ik) osztályban	20	
	4-ik)	22	
	5-ik)	24	
	A rétekre nézve:		
	Hol sarjut kaszálni lehet		6
	Hol sarjut kaszálni nem lehet . . .		8
Pest	Négy osztályrend:		
	1-ső)	24	
	2-ik) rendű	26	
	3-ik) osztályban	28	
	4-ik)	30	
	A rétekre nézve:		
	Hol mindíg kaszáltatik a sarju . .		8
	Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		10
	Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		12

Vármegye	Osztályzat	Szántóföldben hold	Rétben kaszáló
Pozsony	Négy osztályrend:		
	1-ső)	16	
	2-ik) rendű	18	
	3-ik) osztályban	20	
	4-ik)	22	
	A rétekre nézve:		
	Hol sarjut kaszálni lehet		6
	Hol sarjut kaszálni nem lehet . . .		8
Sáros	Négy osztályrend:		
	1-ső)	20	
	2-ik) rendű	22	
	3-ik) osztályban	24	
	4-ik)	26	
	A rétekre nézve:		
	Hol sarjut kaszálni lehet		6
	Hol sarjut kaszálni nem lehet . . .		8
Somogy	Három osztályrend:		
	1-ső) rendű	22	
	2-ik) osztályban	24	
	3-ik)	26	
	A rétekre nézve:		
	Hol mindíg kaszáltatik a sarju . .		8
	Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		10
	Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		12

Vármegye	Osztályzat	Szántóföldben hold	Rétben kaszáló
Sopron	Négy osztályrend:		
	1-ső) rendű osztályban	16	
	2-ik) rendű osztályban	18	
	3-ik) rendű osztályban	20	
	4-ik) rendű osztályban	22	
	A rétekre nézve:		
	Hol sarjut kaszálni lehet		6
	Hol sarjut kaszálni nem lehet . . .		8
Szabolcs	Három osztályrend:		
	1-ső) rendű osztályban	28	
	2-ik) rendű osztályban	30	
	3-ik) rendű osztályban	32	
	A rétekre nézve:		
	Hol mindíg kaszáltatik a sarju . .		8
	Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		10
	Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		12
Szala	Három osztályrend:		
	1-ső) rendű osztályban	18	
	2-ik) rendű osztályban	20	
	3-ik) rendű osztályban	22	
	A rétekre nézve:		
	Hol sarjut kaszálni lehet		6
	Hol sarjut kaszálni nem lehet . . .		8
Szatmár	Négy osztályrend:		
	1-ső) rendű osztályban	26	
	2-ik) rendű osztályban	28	
	3-ik) rendű osztályban	30	
	4-ik) rendű osztályban	32	
	A rétekre nézve:		
	Hol mindíg kaszáltatik a sarju . .		8
	Hol ritkán kaszaltatik a sarju . .		10
	Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		12
Szepes	Négy osztályrend:		
	1-ső) rendű osztályban	22	
	2-ik) rendű osztályban	24	
	3-ik) rendű osztályban	26	
	4-ik) rendű osztályban	30	
	A rétekre nézve:		
	Hol mindíg kaszáltatik a sarju . .		8
	Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		10
	Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		12
Temes	Ezen megyében osztályrendnek helye nem lévén		
	Egy egész telkes jobbágy birni fog		
	Szántóföldben .	24	
	Rétben	6	
	Közlegelőben . .	3	
	Belső telki járandóságban . .	1	
	Összesen :	34	

Vármegye	Osztályzat	Szántóföldben hold	Rétben kaszáló
Temes	Egy fél telkes jobbágy		
	Szántóföldben .	12	
	Rétben	4	
	Közlegelőben . .	2	
	Belső telki járandóságban . .	1	
	Összesen :	19	
	Egy negyed telkes jobbágy		
	Szántóföldben .	6	
	Rétben	3	
	Közlegelőben . .	1	
	Belső telki járandóságban . .	1	
	Összesen :	11	
	Egy nyolczad telkes jobbágy a körülményekhez képest akár rétben, akár		
	Szántóföldben .	5	
	Közlegelőben . .	1	
	Belső telki járandóságban . .	1	
	Összesen :	7	
	Némely helyeken	8	
Tolna	Három osztályrend:		
	1-ső) rendű osztályban	22	
	2-ik) rendű osztályban	24	
	3-ik) rendű osztályban	26	
	A rétekre nézve:		
	Hol mindíg kaszáltatik a sarju . .		8
	Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		10
	Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		12

Vármegye	Osztályzat	Szántóföldben hold	Rétben kaszáló
Torontál	Ezen megyében semmi osztálynak helye nem lévén		
	Egy egész telkes jobbágy birni fog		
	Szántóföldben .	24	
	Rétben	6	
	Közlegelőben . .	3	
	Belső telki járandóságban . .	1	
	Összesen :	34	
	Egy fél telkes jobbágy		
	Szántóföldben .	12	
	Rétben	4	
	Közlegelőben . .	2	
	Belső telki járandóságban . .	1	
	Összesen :	19	
	Egy negyed telkes jobbágy		
	Szántóföldben .	6	
	Rétben	3	
	Közlegelőben . .	1	
	Belső telki járandóságban . .	1	
	Összesen :	11	
	Egy nyolczad telkes jobbágy a körülményekhez képest akár rétben, akár		
	Szántóföldben .	5	
	Közlegelőben . .	1	
	Belső telki járandóságban . .	1	
	Összesen :	7	
	Némely helyeken pedig . . .	8	

Vármegye	Osztályzat	Szántóföldben hold	Rétben kaszáló	Vármegye	Osztályzat	Szántóföldben hold	Rétben kaszáló
Trencsén	Négy osztályrend:			Ung	Négy osztályrend:		
	1-ső) rendű osztályban	16			1-ső) rendű osztályban	20	
	2-ik) rendű osztályban	18			2-ik) rendű osztályban	22	
	3-ik) rendű osztályban	20			3-ik) rendű osztályban	24	
	4-ik) rendű osztályban	22			4-ik) rendű osztályban	26	
	A rétekre nézve:				A rétekre nézve:		
	Hol sarjut kaszálni lehet		6		Hol mindíg kaszáltatik a sarju . .		8
					Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		10
	Hol sarjut kaszálni nem lehet . . .		8		Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		12
Turócz	Három osztályrend:			Vas	Három osztályrend:		
	1-ső) rendű osztályban	16			1-ső) rendű osztályban	18	
	2-ik) rendű osztályban	20			2-ik) rendű osztályban	20	
	3-ik) rendű osztályban	22			3-ik) rendű osztályban	22	
	A rétekre nézve:				A rétekre nézve:		
	Hol sarjut kaszálni lehet		6		Hol sarjut kaszálni lehet . . .		6
	Hol sarjut kaszálni nem lehet . . .		8		Hol sarjut kaszálni nem lehet . . .		8
Ugocsa	Három osztályrend:			Veszprém	Három osztályrend:		
	1-ső) rendű osztályban	20			1-ső) rendű osztályban	22	
	2-ik) rendű osztályban	22			2-ik) rendű osztályban	24	
	3-ik) rendű osztályban	24			3-ik) rendű osztályban	26	
	A rétekre nézve:				A rétekre nézve:		
	Hol mindíg kaszáltatik a sarju . .		8		Hol mindíg kaszáltatik a sarju . .		6
	Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		10		Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		8
	Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		12		Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		10

Vármegye	Osztályzat	Szántóföldben hold	Rétben kaszáló
Zemplén	Négy osztályrend:		
	1-ső) rendű osztályban	20	
	2-ik) rendű osztályban	22	
	3-ik) rendű osztályban	24	
	4-ik) rendű osztályban	26	
	A rétekre nézve:		
	Hol mindig kaszáltatik a sarju . .		6
	Hol ritkán kaszáltatik a sarju . .		8
	Hol sohasem kaszáltatik a sarju . .		10
Zólyom	Négy osztályrend:		
	1-ső) rendű osztályban	18	
	2-ik) rendű osztályban	20	
	3-ik) rendű osztályban	22	
	4-ik) rendű osztályban	24	
	A rétekre nézve:		
	Hol sarjut kaszálni lehet		6
	Hol sarjut kaszálni nem lehet . . .		8
Pozsega, Szerém, Verőcze	Három osztályrend:		
	1-ső) rendű osztályban	24	
	2-ik) rendű osztályban	32	
	3-ik) rendű osztályban	40	
	A rétekre nézve:		
	Minden osztály rendre nézve . .		8

Jegyzet.

Az 1836. évi V. t. c. 1-ső §-a az 1840. évi VII. t. c. 1-ső §-a által következőleg módosittatik: »*Verőcze vármegye diakovári járásbeli minden helységek határában az eddigi szokás megtartásával, egy hold urbéri szántóföld 1620, — a kaszáló pedig 1296 □ ölekkel számittatik.*«

Az 1836. évi X. törvényczikk 6., 7., 8., 9., 10-ik §§-ai a következőket tartalmazzák.

6. §.

A helybeli határoknak úrbéri per útján eszközlendő rendbeszedése tekintetében megállapíttatik

a) Ott lesz helye ezen rendbeszedésnek, hol azt a földes úr, vagy a jobbágyok nagyobb része fogja kivánni; azon határok mindaz által, melyek a telkek összesítése,

úgy a telki állományok és legelőnek megkülönözése mellett már az előtt rendbe szedettek, vagy a jelen törvény szabálya s elvei szerint ennek utánna rendbeszedetni fognak, azok új rendbeszedés alá nem eshetnek.

b) Azon határokra nézve, melyek már egymás közti szerződés, vagy az eddig megállapítva volt szabály értelme szerint hozott, és felsőbbi megvizsgáláson is keresztül vitt birói itélet következésében szedettek rendbe, az új rendbeszedésnek czélja egyedül az összvesítés, vagy telekbeli tartozmányok, és legelőnek elkülönözése, és így a jobb és értelmesebb gazdálkodás behozatala lehet; ezen rendbeszedés által azonban a jobbágyok azon úrbéri illetősége, melyet már egyezés vagy birói itélet mellett birnak, soha meg nem fogyasztathatik, sem úrbéri tartozásaik változtatást nem szenvedhetnek, s még annál kevésbé szaporíttathatnak. Mihez képest az is magában értetődik, hogy a fennemlített esetben az előbbeni rendbeszedés alapja, és feltételei egész kiterjedésükben megtartandók lévén, a jobbágyok telki állományait mennyiségekre és minémüségekre nézve tökéletes annyit erőben kell kihasítani és kiadni.

c) A még rendbe nem szedett helyeken, hol egyezésből származott bánásmód divatoz, a rendbeszedés, ha ezt szinte a földesúr vagy a jobbágyok nagyobb része kivánná, csak az egyezés által megállapított elvekhez s feltételekhez alkalmaztatva s mindenkor a földek összesítésére és elkülönözésére való figyelemmel fog megtörténhetni.

d) Mely közbirtokosságokban nincs még behozva a törvényes arány, ott, ha valamely közbirtokos vagy a jobbágyok nagyobb része az úrbéri rendbeszedést kivánná, ez a meghatározott elvek szerint a törvényes arány behozatalával eszközlendő, s azzal együtt végrehajtandó leszen.

e) Az úrbéri rendbeszedés minden előszámlált eseteiben egyszersmind, amennyire eszközölhető, az összesítést megrendelni és végrehajtani kelletik.

A mi pedig magát, a rendbeszedési pert, s ennek elkészítése és folytatási módját illeti:

f) A per kezdetén az úriszék mindenek előtt megvizsgálja, s a beperlett okok útmutatása szerint hozandó birói itélet által határozza meg, nincs-e oly törvényes vagy szerződési akadály, mely az előrebocsájtottak értelmében kivánt rendbeszedésnek ellent állana? — Itéletét azonban minden esetben a törvényszék vizsgálata alá terjeszti; a meg nem nyugvó félnek a birtokon belőli fellebbvitel megengedtetvén.

Ezen előleges kérdésnek birói eldöntése után,

g) minthogy a rendbeszedési pernek tulajdona s természete azt hozza magával, az úrbér behozatala idejebeli állapot az akkoron készült úrbéri lajstromokból, és végrehajtási jelentésekből s egyéb segéd adatokból a törvényes bizottság, tiszti ügyész és munkálódó földmérő által nyomoztassék ki, valamint a jobbágyi tartozmányok jelen állapotja is mérettessék fel, és ezen felmérés hitelesíttessék meg, — ezek után pedig a düllők osztályzata megtétetvén, a rendbeszedési terv, a telki állományok új rajzolatát egyetemben kimutató földabrosszal együtt oly móddal készíttessék el, hogy a haszonvehetetlen, s a rendes mezei munkára nem alkalmas földek, a közben fekvő útak, valamint az olyan tájak is, melyek határjárás avagy valamely viszontagság által elszakasztattak, a földmérői számvetésből kihagyatván, az illetőségek a mennyire lehet egy tagban jelöltessennek ki, vagy a környül állásokhoz képest (figyelmeztetvén lehetőségig a szomszédságokra és vetői nyomásokra — calcatura) osztassanak fel, végre a fennmaradó földeknek, irtásoknak és javításoknak állapota, mennyisége és ezeknek illendő ára voltaképp világosíttassék ki; a düllők minémüsége s mennyiségének osztályzata iránt pótlólag különösen rendeltetvén: hogy ezen osztályzat a felek, s az egybehivandók jelenlétében nem különben alkalmatos, részre nem hajló, az uraság és jobbágyok

által szabadon s egyenlő számmal választandó személyek hozzájárultával történjék meg. Miután minden perbeli segédeszközök készen lesznek, az úri szék a megyéhez folyamodand, mely küldöttséget rendel ki, ez pedig részre nem hajló földmérő közbenjöttével a munkálkodó földmérő által késztett földabrosz, s a dülők osztályzata és a földkönyv meghitelesítése előrebocsájtásával, a felek között fennforgó kérdéseket azon felek szabad és önkénti összeegyezésükkel kiegyenlíteni igyekezzék; mely barátságos egyezés akár eszközöltetik, akár nem, a küldöttség pontos egybehasonlító irományt készít, s azt a többi segédeszközökkel nem különben a földkönyvvel és minden telki állományoknak számszerinti rajzolatát kimutató földabroszszal egyetemben mindazon környülállásoknak, melyek ezeken kivül a helyszinén kifejlődtek különös előszámlálása mellett, a dolgot addig mindig a maga épségében hagyván, az úriszék elébe terjesztendi.

h) A birói itélet által valóságosoknak és hasznot hajtóknak ismert épületek és javítások árát az fogja fizetni, kinek egyenes és hasznos birtokába kerülnek azok, s ha ez iránt a felek meg nem egyezhetnének, a fizetendő mennyiség illendő becsü által törvényesen számíttassék ki és az úriszék által határoztassék meg; az oly épületek és javítások árát azonban, melyek az előbbeni birtokosnak hasznot hajtottak ugyan, de az új birtokosra nézve haszonvehetetleneknek tekintetnének, nem az, hanem a rendbeszedést kivánó fél tartozzék az előbbeni birtokosnak megtéríteni; az úriszék által hozandó végső itélet minden esetben bővebb megvizsgálás végett lépcsőnkénti feljebbvitel útján birtokon belől, a királyi helytartó tanácsnak felterjeszteni kelletvén.

7. §.

Ily új rendbeszedés alkalmával kijelölendő telkek mennyiségét azon állomány földmérői kimérése fogja meg-

határozni, mely az úrbér behozatala idejében telki illetőségkép a jobbágyok által használtatott; minélfogva, ha az új rendbeszedés alkalmával, azon eredeti úrbéri lajstromokra nézve, melyekben akkor a jobbágyok bemondásának hibája folytán fogyatkozás tapasztaltatnék, az úrbéri lajstromok a telkek számának leszállításával fognak megigazíttatni; hogy ha pedig az úrbér behozatala idejében kimért telkek illetőségén felül valamely földek maradnának fel, ezekből az 1723. XVIII. törvényczikk rendelete szerint új úrbéri telkek alkottassanak, s ezekhez, ha az eddig birt közlegelőből ki nem telik, szinte a felmaradott földekből kihasítandó legelő is adattassék; ha mindazon által az elsőbbi esetben a jobbágyok azt bizonyithatnák, hogy azon fogyatkozás onnét eredett, mivel az uraság az úrbér behozatala óta az általok telki illetőségeken felül használt földeket elvette, akkor ezen fogyatkozás kipótlására köteleztetik az uraság-, — valamint viszont azon fennmaradott földek, melyekre nézve bebizonyíttatnék, hogy azok a közös legelőből, vagy az uraság egyéb földeiből elszántással vagy más móddal a jobbágyok által elfoglaltattak, s az úrbéri tartozmányok azokkal szaporíttattak, ezek a földesúr szabad rendelkezése alá esnek vissza, amazok pedig, melyek az 1832/6: IV. t. cz. 14. §-a értelmében haszonvehetetlenekké lettek, jegyzésbe tétessenek.

8. §.

A dolog folytában az illető földmérő által elkészített minden munka, biróikép kiküldöttek által részre nem hajló földmérő közbenjöttével hitelesíttessék meg, a felmérés költségeit pedig a földesúr viselni köteleztetvén, csupán azon esetben, melyben a jobbágyok kivánják a rendbeszedést, fogja a házi és szekeres munkák kiszolgáltatásának terhe ezeket illetni, — s mivel a határok megcsonkításából a jobbágyokra nézve is kár szokott háramlani erre nézve a munkák és költségek hozzá járulta tekinte-

tében rendeltetik, hogy ha a földesúr a helység határai iránt megtámadtatik, akkor a jobbágyok a kézi és a szekeres munkához ingyen járulni kötelesek; ellenben ha az uraság részéről mozdíttatik elő a kereset, ezen kötelesség a jobbágyokat nem illeti.

9. §.

A hol pedig a jobbágyi állományban vagy legelőben tapasztalt részbeli fogyatkozás az egész határ rendbeszedését szükségessé nem teszi, ottan fogyatkozást részben szenvedő minden jobbágy csak az úrbéri lajstrom megigazítását kivánhatja.

10. §.

Az úrbéri rendbeszedés megigazítása, annak folyamatja alatt történt számolás vagy kimérésbeli hibák helyrehozása, vagy időjártával történt fogyatkozások miatt, szinte úrbéri megszabott úton több ízben is eszközöltethető, s azt egyes jobbágyok alapos panaszára is végre kell hajtani, mely megigazításbeli perben mindazok megtartassanak és teljesíttessenek, melyek a rendbeszedési perre nézve rendeltettek és megállapíttattak.

1868. évi XXXIII. törvényczikk az úrbéri örökváltságokért a országos alapból adandó megtérítésről.

1. §.

Mindazon községeknek és volt jobbágyoknak, kik az úrbér, vagy az azt pótló szerződések alapján, akár készpénz, akár pedig természetbeli adózásokról állott úrbéri szolgálataikat az 1840. évi VII. t. cz. kihirdetése után úrbéri örökváltsági szerződések mellett 1848 évi május

1-ig megváltották: az ilynemű szerződéseken alapuló váltságtőke az alábbi 5-ik §-ban megállapított mérv szerint az országos alapból megtéríttetik, ha különben azon szerződések mind lényeg, mind alak tekintetében az 1840. évi VII. t. cz. 9. §-ában foglalt kellékeknek megfelelnek.

2. §.

A megtérítés tárgyát képezik:

az úrbéri örökváltsági szerződés értelmében lejárt s tényleg befizetett tőke részletek, melyek után azonban kamat nem jár.

3. §.

Ellenben a megtérítés nem terjed ki:

azon tőke részletekre, a melyek az országos alapból eddig már kárpótoltattak.

4. §.

Ezen országos megtérítés egyedül csak az 1848. IX. t. cz. által megszüntetett, tisztán úrbéri természetű szolgáltatások és adózások után jár; azért ha az örökváltsági szerződésekkel a községeknek, vagy egyes jobbágyoknak nem úrbéri természetű földek, vagy földesúri jogok is adattak át; az úrbériségekre eső összeg az örökváltsági szerződés alapján, s ha ez nem volna lehetséges, nyomozás útján a váltságtőke többi részétől elkülönzendő.

5. §.

A megtérítendő összeg kiszámításánál azon elv szolgál irányadóul, hogy az egyenlő legyen azon kárpótlási tőkével, a melyet az illető úrbériségekért, ha ezek meg nem váltattak volna, a földesúr vehetne az országos alapból igénybe.

Ennélfogva minden egy egész úrbéri telek, s ehez aránylag a kisebb telki állományok után, a megyéknek

és helységeknek az úrbéri törvényekben megállapított osztályaihoz képest, tőke gyanánt az alább látható táblázatban foglalt összegek lesznek megtérítendők.

6. §.

Ha az örökváltsági szerződésben kikötött váltságtőke túlhaladná az alábbi táblázatban foglalt mérvet; a megtérítendő tőke megállapításánál a jelen törvény szabályai alkalmazandók; mig ellenkező esetben, az úrbéri váltsági szerződés által megállapított váltságtőke veendő alapul.

7. §.

A jelen törvény alapján megállapítandó tőke névszerinti értékben számítandó és 1868. évi november hó 1-től folyó 5 % kamatszelvényekkel ellátott földtehermentesítési kötelezvényekben téríttetik meg.

Ezek hasonlólag az ugyanezen czím alatt kibocsátott többi kötelezvényekhez, az ország jótállása alá helyeztetvén, szabályszerü kisorsolás alá esnek; és kisorsolás után az országos pénztárnál névszerinti értékben beváltatnak.

8. §.

A jogosultság ezen országos megtérítés iránt egyedül és kizárólag azokat s illetőleg azok örököseit illeti, a kik az úrbéri örökváltsági tőke és kamat részleteket kifizették. Ez okból ha az úrbéri telek birtokosa a váltságtőke teljes letörlesztése előtt változott, a birtok előd, s a birtok utód, illetőleg ezek örökösei közt a felszámítandó megtérítési összeg, amennyiben az adásvevési szerződés mást nem határozott volna, azon arányban osztandó fel, a mely szerint azok a tőke vagy kamat fizetéshez járultak.

Ellenben az olyan birtokutód, a ki valamely megváltott úrbéri telek birtokában vétel útján akkor jutott a mikor az már az úrbéri váltság terhétől teljesen mentes volt, a

jelen törvényen alapuló országos megtérítést nem veheti igénybe.

A mely arányban a tőke vagy kamat törlesztés a község közjövedelmeiből eszközöltetett, az országos megtérítés fejében adandó közkötelezvények ugyanazon arányban a község vagyonát fogják képezni.

9. §.

Azon esetben ha az örökváltsági szerződés többek egyetemleges kötelezettsége mellett köttetett: az ily szerződésekben foglalt összes úrbériségek után a megtérítési összeg az országos alap részéről együttesen számíttatik fel, s a kielégítés is egy vagy több közös kötelezvény kiszolgáltatása által történik, az érdekelt felek feladata lévén azokat maguk közt felosztani.

10. §.

Zár határidőül a jelen törvény alapján követelendő országos megtérítés iránti folyamodványok benyújtására 1869. évi deczember 31-ke tüzetik ki, a később folyamodók ebbeli igényeiket elvesztik.

11. §.

A folyamodványok e tárgyban az országos földtehermentesítési alap igazgatóságához nyujtandók be, a mely ha a megtérítés alapjául szolgáló birtok úrbéri természetét előre bocsátott nyomozás után bebizonyultnak látja; megállapítja a megtérítési tőkét s járulékait, s e határozatáról értesíti azon birtokbiróságot, a melynek területén a megváltott úrbériségek vannak.

A birtokbiróság e határozatot közli az illető folyamodókkal, s ezeknek joguk van a kézbesítéstől számitandó 15 nap alatt a földtehermentesítési alap igazgatóságának határozatát a birtokbíróság útján felebbezni azon felebb-

viteli hatósághoz, a mely e tárgyakra nézve a bel- pénz és igazságügyi miniszteriumok személyzetéből fog szerveztetni.

A felebbviteli hatóság határozata ellen a megtérítési tőke mennyiségét illetőleg további felebbezésnek nincs helye.

12. §.

A birtokbíróság, ha a földtehermentesítési alap igazgatóságának határozata ellen a 11. §-ban kitüzött határidő alatt felebbezés nem történt, vagy felebbezés esetében mihelyt a felebbviteli hatóság határozata leérkezett: azonnal hirdetvényt bocsát ki, a melyben mindazokat, a kik a megállapított megtérítési összegre nézve igényt tartanak, (8. §.) felszólitja, hogy ebbeli igényeiket zár határidő alatt, különbeni jogvesztés terhe mellett előtte bejelentsék.

A hirdetvényi határidő sem két hónapnál kevesebb, sem három hónapnál hosszabb nem lehet, s az mind a biróság kapuján, mind pedig a hivatalos hírlap útján köztudomásra hozandó.

Ezen hirdetvényről azok, a kiknek folyamodása alapján a földtehermentesítési alap igazgatósága, illetőleg a felebbviteli hatóság határozata keletkezett, mindig külön értesítendők.

13. §.

Ha a hirdetvényi határidő leteltével a szóban forgó megtéritési tőkére nézve igény bejelentés nem történt: a birtok biróság erről 3 nap alatt a földtehermentesitési alap igazgatóságának jelentést tesz.

14. §.

Ha ellenben a hirdetvényi határidő alatt igény nyujtatik be, a birtok biróság ennek tárgyalására határidőt tüz ki, s arra mind az igénylőt, mind pedig azt, a ki ellen az igény bejelentetett, megidézi.

A tárgyalás rövid uton, jegyzőkönyvi alakban történik, s az igény fölött a birtokbiróság itéletileg dönt.

Ez itélet ellen a pprsban megengedett jogorvoslások alkalmazhatók.

A jogerőre emelkedett itélet a földtehermentesitési alap igazgatóságához szintén 3 nap alatt felterjesztendő.

15. §.

A földtehermentesitési alap igazgatósága a 13. §. esetében a folyamodók részére a 14. §. esetében pedig a hozott jogérvényes itéletben kijelölt jogosultak részére kiállitván a földtehermentesitési kötelezvényeket, ezeket kézbesités végett a birtokbirósághoz teszi át, a mely a kézbesitést rendes elismervény mellett eszközli, s ezen elismervényeket a földtehermentesitési alap igazgatóságához haladék nélkül beküldi.

Ha a földtehermentesitési kötelezvény több érdekelt felet közösen illet, (9. §) ezek annak átvételére egy közös meghatalmazottat tartoznak megnevezni.

16. §.

A birtokbiróság van hivatva itélni azon esetben is, midőn az egyetemleg kötelezett felek közt (9. §.) a megtéritési összeg felosztása fölött vita támad s közülök egyik vagy másik birói segélyt vesz igénybe.

Az ily esetben azonban a kötelezvények ha hirdetvényi határidő alatt más igénylő a folyamodókon kivül nem jelentkezett, a határidő lejártával azonnal kiállithatók, de a vita jogérvényes eldöntéséig, mint letétemény, a birtokbiróság őrizete alatt maradnak.

17. §.

Ha a megtéritésre bejelentett birtok úrbéri természete részben vagy egészben akár a földtehermentesitési

alap igazgatósága, akár pedig a felebbviteli hatóság részéről el nem ismertetik: az elutasitott félnek szabadságában áll a kézbesitéstől számitandó 30 nap alatt a kérdésben forgó birtok úrbéri természetének igazolására az illető úrbéri biróság előtt rendes keresetet inditani.

A kereset levél ez esetben a földtehermentesitési alap ellen intézendő, s az úrbéri biróság által a belügyminiszterhez küldetik be, a ki az országos alap védelmére megbizottat fog kinevezni.

Az ilyen keresetek tárgyalásánál mind az első, mind pedig a felsőbb biróságok előtt úrbéri eljárás szabályai követendők.

18. §.

Minden beadvány, kereset, elismervény, jegyzőkönyv. határozat és itélet, a mely a jelen törvény tárgyaira vonatkozik, dij-, bélyeg- és illetékmentes.

19. §.

A folyamodványok felszerelése és megbirálása s elintézése körül követendő eljárást a bel-, pénz- s igazságügyi miniszterek egyetértőleg rendeleti uton fogják szabályozni.

20. §.

A jelen törvény intézkedései által az úrbéri kárpótlás ügye végleg befejeztetvén, az országos alap ellen az 1848. IX. t. cz. alapján többé semmi követelésnek helye nem lesz.

21. §.

Erdélyben, továbbá Kraszna, Zaránd és Közép-Szolnok megyékben, valamint Kővár vidékén is az úrbéri jog- és birtokviszonyok az ország többi részeiben létezők-

től lényegesen eltérők lévén; a most emlitett területekre a jelen törvény hatálya nem terjed ki.

22. §.

A jelen törvény végrehajtásával a bel-, pénz- és igazságügyi miniszterek bizatnak meg.

Az 1868. évi XXXIII. t. cz.-hez.

Minden egy egész úrbéri telek s ehez aránylag a kisebb telki állományok után, a megyéknek és helységeknek az úrbérben s úrbéri törvényekben megállapitott osztályaihoz képest, tőke gyanánt a következő táblázatban foglalt összegek lesznek megtéritendők.

Az úrbéri örökváltságokért az országos alapból adandó megtéritésröli

táblázat.

Osztálya	a megyének / a határnak	I.						Osztálya	a megyének / a határnak	II.					
		1.		2.		3.				1.		2.		3.	
Megtéritendő összeg		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	Megtéritendő összeg		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
		735	—	682	50	630	—			682	50	630	—	577	50
		Fehér								Békés					
		Sopron								Csanád					
		Mozsony								Esztergom					
		Pozsony								Győr					
		Tolna								Nyitra					
		Vas								Pest					
		Bács-Bodrog													
		Temes													
		Torontál													

Osztálya	a megyének / a határnak	III.						Osztálya	a megyének / a határnak	IV.					
		1.		2.		3.				1.		2.		3.	
Megtéritendő összeg		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	Megtéritendő összeg		frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
		630	—	577	50	525	—			577	50	525	—	472	50
		Baranya								Abauj					
		Borsód								Arad					
		Csongrád								Bars					
		Komárom								Bihar					
		Somogy								Heves					
		Veszprém								Nógrád					
										Zala					
										Torna					

Osz-tálya a megyének / a határnak	V. 1.	V. 2.	V. 3.	Osz-tálya a megyének / a határnak	VI. 1.	VI. 2.	VI. 3.
Megtéritendő összeg	frt kr 525 —	frt kr. 472 50	frt kr. 420 —	Megtéritendő összeg	frt kr. 472 50	frt kr. 420 —	frt kr. 367 50
	Gömör Hont Szabolcs Szatmár Zemplén Zólyom				Sáros Szepes Ung Trencsen		

Osz-tálya a megyének / a határnak	VII. 1.	VII. 2.	VII. 3.	Osz-tálya a megyének / a határnak	VIII. 1.	VIII. 2.	VIII. 3.
Megtéritendő összeg	frt kr. 420 —	frt kr. 367 50	frt kr. 315 —	Megtéritendő összeg	frt kr. 367 50	frt kr. 315 —	frt kr. — —
	Bereg Ugocsa Liptó Krassó				Árva Mármaros Turócz		

A zsellér telkekért megtéritendő tőke a megye és a határ osztályzatának különbsége nélkül 52 frt 50 krban állapittatik meg.

Jegyzet.

Előbbi törvényeink szerint a földesúr csak saját jobbágyainál mutatkozott maradvány földekből tartozván uj telkeket alakitani: ebből következik, hogy az úrbéri váltság összeg is csak azon maradvány földek után jár, melyek a volt földes úr saját volt jobbágyainak birtokában találtatnak: ennélfogva ezen a volt földes urat megillető váltság összeg meg nem állapitható, s meg nem itélhető, ha ki nem mutattatik, hogy az egyes jobbágy telkek után mennyi maradvány föld találtatott (Dtár XXI. 2. és 157.) úrbéri kármentesitési ügyekben a felebbviteli határidő 15 nap. (Dtár 10.)

Az 1877. évi XII. törvényczikk.

Az 1848. évi törvények által megszüntetett úrbéri kapcsolatból fennmaradt jog és birtokviszonyok rendezését tárgyazó 1871. évi LIII. t.-cz. 45. és 51. §§-nak módosításáról és a 6-ik §. pótlásáról.

1. §.

Azon perekben, a melyeknek tárgyát az úrbériség megállapítása is képezi, az 1871. LIII. t.-cz. 45. és 51. §§-ban foglalt következő általános rendelkezéseknek:

»a törvényszék a felek közt létrejött egyezséget csak alaki tekintetben veszi vizsgálat alá« ; és

»a törvényszék által hozott ítéletek és jóváhagyott egyezségek a kir. ítélő táblához hivatalból többé fel nem terjeszthetők«,

csak akkor van helye, ha a volt földesúr vagy jogutódja az úrbériséget megállapító egyezség vagy ítélet alapján az állam irányában netalán érvényesíthető kárpótlási igényéről világosan és határozottan lemond.

2. §.

Ha az 1. §-ban érintett perekben a volt földesúr vagy jogutódja az úrbériséget megállapító egyezség vagy ítélet alapján netalán érvényesíthető kárpótlási igényéről az állam irányában világosan és határozottan le nem mond, — akkor

a) egyezség esetén a törvényszék a felek közt létrejött egyezséget nemcsak alaki tekintetben, hanem az úrbériség megállapítására nézve érdemileg is vizsgálat alá veszi, — és oly egyezségtől, a melyben több úrbériség állapíttatik meg, mint a mennyi az 1871. évi LIII. t.-cz. 44. §-a szerint hivatalból eszközölt szabályszerű nyomozás által kinyomoztatott — a jóváhagyást megtagadja.

A jóváhagyást megtagadó törvényszéki határozat a kir. táblához s onnan a kir. Curiához felebbezhető.

b) Itélet hozatal esetén a törvényszék az úrbériség kérdésében az 1871. évi LIII. t.-cz. 44. §-a szerint hivatalból eszközölt szabályszerü nyomozat alapján határoz.

c) A jóváhagyott egyezség vagy a meghozott ítélet kir. táblához hivatalból mindig felterjesztendő, mely azt az úrbériség megállapítására nézve felülvizsgálat alá veszi, szükség esetén pótnyomozást rendel, és annak alapján érdemileg határoz.

A kir. tábla határozata hivatalból nem terjesztetik fel a kir. Curiához, és ha az törnényes határidő alatt nem felebbeztetik, a végrehajtás hivatalból rendelendő el.

3. §.

Az 1871. LIII. t.-cz. 45. és 51. §§-ai — azon perekre nézve, melyeknek tárgyát az úrbériség megállapítása nem képezi — egész terjedelmükben, — azon perekre nézve pedig, a melyeknek tárgyát az úrbériség megállapítása is képezi, a jelen törvény által nem érintett intézkedéseikben továbbra is érvényben maradnak.

4. §.

Az 1871. LIII. t.-cz. 6-ik §-hoz pótlólag rendeltetik:

a) mindazok, kik vesztett úrbériségekért földtehermentesítési kárpótlást, illetőleg utólagos kárpótlást még ezután kivánnak igénybe venni, tartoznak ebbeli igényüket az annak alapjául szolgáló ítélet vagy egyezség jogérvényre emelkedésétől, ha pedig az ítélet vagy egyezség jelen törvény hatályba lépte előtt már jogérvényre emelkedett, jelen törvény hatályba léptétől számitandó 6 hónap alatt a földtehermentesitési országos alap igazgatóságánál bejelenteni, különben igényük elenyészik.

b) Urbéri perekben keletkezett itélet, illetőleg egyezség alapján kárpótlás ezentúl csak az esetben igényelhető, ha az úrbéri per, a mennyiben az a fennálló törvények és szabályoknál fogva még ezentúl is megindítható, jelen törvény hatályba léptétől számítandó egy év alatt az illetékes törvényszéknél folyamatba tétetik.

(Szentesítést nyert 1877. máj. 22-én, kihirdettetett az országgyülés mindkét házában 1877. évi május 26-án).

II. RÉSZ.

I. FEJEZET.

A legelő elkülönzésről.

1. §.

Hogy a jobbágyság azon vonó marhái részére, melyek a úri szolgálatokra és úrbéri földjeiknek mivelésére szükségképpen megkívántatnak, elegendő legelő legyen a Mária Therézia alatt kelt úrbéri rendelettel a jobbágyok részére a legelőbeli haszonélvezeti jog szintén meghatároztatott; s ezen az úrbért szabályozó királyi rendelettel kimondatott az is, hogy a földesuraság a jobbágyoknak a körülményekhez képest elegendő legelőt adni tartozik.

A fentebbiek szerint tehát az érintett kir. rendelettel a jobbágyoknak a határbeli legelőhöz csupán haszonélvezeti jogaik lettek megállapitva, melynek alapján azután a jobbágyok — a kezeiken létező jobbágy telkek és zsellér jogok arányához képest, — ezen jogaikat a határban lévő legelőkön bizonyos számú jószág kihajtásával a földes urasággal közösen gyakorolhatták; a volt jobbágyok legelőbeli illetménye azonban az úrbér által mennyiségileg meghatározva nem lett, s e részben csupán Temes, Torontál és Krassó vármegyék képeztek kivételt, a hol is minden egy egész telek után 3 hold legelő kiadása mondatott ki.

Idők multával a legelőnek közösségben való használásából zavarok és visszaélések keletkezvén, a legelő megszorításából s aránytalan használatából eredő panaszok megszüntetése, s a nemzeti iparnak előmozdítása tekintetéből, a törvényhozó testület szükségesnek találta a jobbágyságnak a legelőhöz való jogait törvényileg szabályozni; így jött létre azután az 1832—6. évi VI. t.-czikk 3-ik §-a; melylyel kimondatott, hogy a jobbágyság legelője

a földesúrétól — valahol csak azt a helyzet engedi, — ha azt a földesúr vagy a közbirtokosok közül egy, vagy végre a jobbágyoknak nagyobb része kívánni fogja szabad egyezés mellett, vagy ha az egyezség nem sikerülne, úrbéri perúton is elkülöníttessék.

A legelő elkülönzés alatt tehát azon eljárás értendő, melynélfogva a volt jobbágyok törvényileg meghatározott legelőbeli illetőségei, a volt földesúrétól tényleg elválasztatik, elhatároltatik, s a törvényben meghatározott kulcs alapján annak térfogata is megállapíttatik.

2. §.

Az 1832—6. évi VI. t.-czikk 3. §-a értelmében már a volt jobbágyok legelőbeli mennyisége — egy egész telekre rendszerinti esetekben legkisebb térfogattal 4, legnagyobb térfogattal pedig 22 holdban (1200 □ öllel) számítva állapíttatván meg, ennek alapján lesznek tehát a telkes jobbágyokat illető legelő területek minden egyes határban a jövőben megállapítandók; míg a házas zsellérek minden 8 zsellérjog után egy egész telki járandóságban részesítendők.

Megjegyeztetik, hogy oly helyeken, a hol földesúr és volt jobbágyai között a legelő elkülönzés akár egyezség, akár úrbéri perúton már végrehajtatott, az többé fel nem bontathatik. — (1848. évi X. t.-cz. 1-ső §-a).

3. §.

Az 1848. évi IX. t.-czikk értelmében az úrbériség megszüntettetvén, ez által a volt jobbágyok a használatukra rendelt legelő földekre nézve a tulajdonjogot is megszerezték.

4. §.

A legelő elkülönzés az 1832—6. évi VI. és az 1871. évi LIII-ik t.-czikkek idevonatkozó §§-ainak határozatai

szerint történik, oly megjegyzéssel azonban, hogy az úrbéri legelő illetménynek ott 4 holdban megállapított legkisebb mértéke csak azon esetben szállítható le, ha az az illető volt földesúrnak ugyanazon határbeli legelő illetőségéből ennek elégtelensége miatt ki nem kerülne.

5. §.

A legelő-illetmény képzeleti telkek után szabandó ki oly községekben,

a) hol az úrbér behozatalakor a jobbágy telkek száma nem határoztatott meg;

b) hol az úrbér végrehajtva, vagy behozva nem volt;

c) hol a község az úrbér helyett reglamentum instrumentummal volt ellátva;

d) hol az úrbéresek 1848. év előtt bel- és külbirtokait eldarabolva és szabadon adták és vették;

e) hol a maradvány földekre vonatkozó úrbéri rendbeszedési kereset 1857. évi junius hó végéig meg nem indíttatott.

Ezen képzeleti telkek alakításánál a szomszéd községek telki állományainak mérve szolgál zsinórmértékül. A házas zsellérek jelen esetben is minden 8 zsellérjog után egy egész telki járandóságban részesítendők (1832/6. VI. t-cz. 3. §), (1871. LIII. 22., 28., 39. §§.)

6. §.

A hol a gyeplegelő hiánya vagy elégtelensége miatt a volt jobbágyok a legeltetést az urasági erdőkben is gyakorolták, a legelő-illetmény az 1832—6. évi VI. t.-cz. 3-ik §-ában meghatározott kulcs szerint lesz az erdei legelőből is kiadandó.

Az erdőkből kihasított legelőrész a volt úrbéresek erdő-illetményétől külön jelölendő ki, de a csupán legelőül kijelölt téren található fák, ha a felek ez iránt máskép nem egyeztek, a volt jobbágyokat nem illetik. (1871. LIII. 40. §.)

Jegyzet a 6. §-hoz.

Megjegyeztetik itt, miszerint az úrbéri törvények értelmében a legelő kétféle, t. i. »*gyep-legelő* és *erdei legelő*«, amaz a közönségesen és kizárólag csakis legeltetésre alkalmas területekből áll, míg emez alatt azon erdőségeket kell érteni, melyek a gyep-legelő szűk volta vagy hiánya miatt jelöltettek ki az uradalom által a jobbágyok igavonó marhái részére.

7. §.

Közhasználatú csapások, útak, teljesen haszonvehetlen terek, úgy a községi utczák és a rendes közlekedéshez szükséges térségek senki illetményébe be nem számíthatók.

A haszonvehetetlen tér annak tulajdona leend, a kinek egyéni birtoka közé esik, különben a volt földesurat illeti.

A közlekedési útak, az utczák és a község beltelkén létező magánjogi tulajdont nem képező terek, községi vagyont képeznek, érintetlenül hagyatván az ily téreken másokat illető vásárjog.

A gazdasági útak és közhasználatú csapások a volt úrbéresek birtokán ezeket, a volt földesúr birtokán pedig az utóbbit illetik, de az ilyetén útakon és csapásokon kölcsönösen fennálló szolgalmak jövőre is érintetlenül maradnak. (1871. LIII. 41. §.)

8. §.

A hol a legelő elkülönzés még nem történt meg, minden egyes jobbágy vagy zsellér követelheti, hogy legelő-illetménye külön, s a mennyiben a helybeli körülmények engedik, többi birtokával együttesen hasíttassék ki. (1871. LIII. 42. §.)

9. §.

Ha a volt födesuraság a legelő elkülönzés által netalán neki jutható részről akár az 1871. évi LIII. t.-cz.

48. §-ában érintett egy év alatt, akár később lemond, a legelő elkülönzésre minden igénye elenyészik, és habár a közlegelő használatának gyakorlatában volt is, ez is végkép megszünik. (1871. LIII. 42., 43. §§.)

10. §.

Ott, hol a legelő elkülönzés a földes úr és jobbágyok között már megtörtént, a volt úrbéres zsellérek a magok legelő illetményét a volt telkes jobbágyok legelő illetményétől is elkülönithetik, ha az elkülönitést kérők legelő illetménye a zselléreket összesen illető legelőnek legalább negyedrészét teszi. — (1871. LIII. 42. §.)

Jegyzet a 10. §.-hoz.

Amennyiben a legelő elkülönzés alkalmával a volt telkes jobbágyok és házas zsellérek együttesen közösségben kapták a földes úrétól elkülönitett legelőjöket, a házas zsellérek az 1871. évi LIII. t. cz. 42. §-a értelmében követelhetik, hogy az őket illető legelő jutalék az 1836. évi VI. t. cz. 3. §-ában körülírt kulcs szerint megállapittassék, s a telkes jobbágyakétól elkülönittessék; megjegyeztetvén, hogy 8 házas zsellér részesül egy egész telki illetményben.

11. §.

Minthogy a jobbágyoknak amennyire a helyi körülmények engedik, elegendö legelöt kell kiadni, leginkább az ennek megszoritásából s aránytalan használatából eredö panaszok és perek megszüntetése tekintetéből a jobbágyi legelö a földes úrétól, a hol csak azt a helyzet engedi, ha ezt a volt földes úr, vagy a közbirtokosok közül egy, vagy az úrbéri telkekkel biró volt jobbágyoknak nagyobb része az illető törvényszékhez, mint úrbéri bírósághoz benyújtandó kérvénynyel szorgalmazni fogja, — elkülönítendö. (1832—6. VI. 3. §. és 1871. LIII. 42. §.)

12. §.

Az egyezkedés megkísérlése végett a kir. törvényszék egyik bírói tagját küldi ki, s a mennyiben az elkülönítés szabad egyezség útján nem eszközöltethetnék, az úrbéri úton, az illetékes kir. törvényszékhez benyújtandó keresettel fog eszközöltetni.

Jegyzet.

Ott, hol az 1832—6. X. t.-cz. 6. §-ában érintett úrbéri rendbeszedés még nem eszközöltetett volna, a legelő elkülönzése a rendbeszedéssel együttesen kérelmezhető.

És ha az elkülönzés szabad egyezkedés által a földesúr ellenkezése folytán eszközölhető nem lenne, a volt jobbágyok — a végből, hogy kimutatható lehessen, miszerint az elkülönzést a nagyobb rész kívánja, — első sorban megszavazás végett tartoznak folyamodni az illető törvényszékhez, mint úrbéri bírósághoz. Ezen kérvényhez melléklendő a telkes és zsellér jobbágyok névszerinti lajstroma, továbbá a jobbágy telkek számát, és a zsellérjog mennyiségét kitüntető úrbéri lajstrom.

A szavazás eszközlésével mindenkor a törvényszék egyik bírói tagja bízandó meg.

Ha a megejtendő szavazás a törvényben előírt arányt eredményezendi, ezesetben a szavazási lajstrom mellékelésével az elkülönítés iránti kereset a földesúr ellen megindítandó.

A mennyiben az egyezség megköttetnék, vagy jogerős bírói ítélet hozattatnék, a további eljárásnál az 1836. VI., X. és az 1871. LIII. t.-czikkek vonatkozó §§-ai alkalmazandók.

13. §.

A volt jobbágyság legelőjének kihasításában különösen arra kell tekinteni, hogy a legelő járandóság oly tájon ne adassék ki, mely egyátalán haszonvehetetlennek mutatkozik, például árvíz, homoktorlás stb. (1832—6. VI. 3. §.)

14. §.

A legelő elkülönzést nemcsak a gyep felosztására, hanem a megállapitott elvek és mód szerint, ha lehet-

séges más földekre is ki kell terjeszteni. — (1832|6. VI. 3. §.)

Jegyzet a 14. §.-hoz.

A legelő elkülönitése körül a telki illetmények megállapitásánál az 1879. évi XXXI. t. czikknek (erdőtörvény) a véderdőkre és a feltétlen erdőtalajra vonatkozó intézkedéseire különös figyelem forditandó.

15. §.

A volt földes urat saját rétjein, ugarjain, tarlóin és egyéb majorsági földjein a volt jobbágyok kizárásával, ellenben az urbériekben egyedül magukat a jobbágyokat fogja a legeltetési gyakorlat illetni. (1836. VI. 3. §.) Ugyanez áll kölcsönösen az erdő, nádas és legelő részekre is, melyek az elkülönzés folytán egyik vagy másik félnek jutottak. (1871. LIII. 38. §.)

16. §.

Hogy pedig a kizárólag nyert legelő hasznával minden egyes volt jobbágy is elkülönözve élhessen, a rendbeszedés alkalmával amennyire eszközölhető és a mezei gazdálkodás követelné, ha a volt jobbágyság nagyobb része kivánni fogja, minden egyes jobbágynak egész tartozmánya az illető legelővel együtt, egy tagban, vagy ha a helybeli körülmények nem engednék, legalább düllő szerint hasitandó ki.

Hogy azonban a legelő elkülönzése eseteiben, — melyet a legelőnek szük volta sem akadályozhat, — a volt földes úr csorbát ne szenvedjen, kimondatik, hogy a volt földes urat a legelő használatától, sem azért, hogy ő eddig annak gyakorlatában nem volt, sem a legelő szük volta miatt elzárni nem lehet.

Kivétetnek ez alól azon határok, melyekben a volt földes úr a legelő használatáról vagy az úrbér behozatala alkalmával lemondott, vagy későbbi rendbeszedés által

abból kirekesztetett, vagy végre szerződések alapján attól önként elállott.

Továbbá kivétetnek azon határok, a melyekben a volt földesúrnak az úrbérin kívül semmi belső vagy külső birtoka nincs és a legeltetési joggal eddig sem élt.

Ezen kivételeken kívül a szűk legelő minden egyéb esetében mind a jobbágyságnak kiadandó legelőbeli mennyiségnek, mind a földesúrnál megmaradandó résznek a helybeli viszonyok szerint leendő meghatározása az úrbéri bíróságok ítéletére bízatik.

Egyébiránt az ország legnagyobb részén előforduló rendszerinti esetekben egy egész telekre a legelőbeli haszonvételnek legkisebb mennyisége 4; legnagyobb 22 holdban (1200 □ öllel számítva) és így a kisebb állományokhoz képest aránylag alapíttatik meg, oly módon, hogy ezen határvonalak között a volt jobbágyságnak kiadandó legelőbeli mennyiségnek a jobbágyság szükségletéhez képest mérsékelten leendő meghatározása az úrbéri bíróságok ítéletére bízatik. (1832–6. V. és VI. 1. és 3. §§.)

17. §.

Azon határokban pedig, melyek az ország többi részeiben lévő arányon túl tágas és felette bő legelőkkel vannak ellátva, ezekben a fent elősorolt körülményekhez képest a rendes esetekre határozott legnagyobb illetőségnél nagyobb mennyiség is adathatik úrbéri úton; önként értetődvén, hogy a meghatározandó mennyiségek kiadása után fennmaradó legelő minden esetben és mindenütt egyedül a volt földes urat illeti. (1832—6. VI. 3. §.)

18. §.

Hogy a legelő kihasitása alkalmával az összehasonlításra nézve támadható kétségek elmellőztessenek, mind a két kath. és görög nem egyesült szertartásu plebánusi,

ugy mind a két vallásu lelki pásztori járandóság, akár legyen azoknak fiók-egyházuk, akár nem, egy egész telki, a tanitóé pedig és a helységjegyzőé külön-külön féltelki illetőséghez fognak hasonlittatni, kivévén ha ezeknek valamelyike élelme fejében nagyobb, azaz egy egész telket felülhaladó mennyiséget birna, mivel ez esetben a legelő mennyiséget is ehez kell szabni. — (1832|6. VI. 3. §)

19. §.

Nyolcz urbéri zsellérnek egy egész telki járandóság fog kiadatni.

20. §.

Végre Temes, Torontál és Krassó megyékben, melyekben a legelő illetőség már meg van határozva, az eddigi szokás továbbra is fenn fog tartatni. (1832|6. VI. t. cz. 3. §.)

21. §.

A legelő elkülönzésből felmerülő minden perek és kérdések az e. f. kir. törvényszék hatásköréhez tartoznak.

22. §.

A rendbeszedés és felmérés költségeit a földes úr tartozik viselni, s csupán azon esetben, midőn a volt jobbágyok kivánják a rendbeszedést, fogja a kézi és szekeres munkák kiszolgáltatásának terhe ezeket illetni. (1832|6. évi X. t cz. 8. §.)

A földes uraság fogja viselni azon esetben is a költségeket, midőn a legelő elkülönzés a biróság által hivatalból eszközöltetik.

Jegyzet.

Ámbár a legelő elkülönzés iránti birtokrendezési ügyek volt földes úr és jobbágyság között csekély kivétellel már megtörténtek; mégis minthogy a volt telkes jobbágyoknak és zselléreknek közösen

jutott legelő illetmények legtöbbnyire máig is közösen birtokoltatnak, az elkülönzési eljárás ezekre nézve tehát még ezentúlra is időről-időre felmerülni fog, mely alkalommal a fentebbi szabályokban felsorolt és kizárólag a legelő elkülönzésre vonatkozó törvények fognak alkalmazást nyerni; ezeknél fogva tehát hogy szükség esetén jelen munkámban az elkülönzésre vonatkozó összes törvények feltalálhatók lehessenek, czélszerünek tartottam az 1836. évi VI. t. cz. vonatkozó §-át is egész terjedelmében ide felvenni.

Igazságügyminiszteri körrendelet a magyarországi e. f. kir. törvényszékekhez. (1873. febr. 7.)

Az úrbéri kapcsolatból fennmaradt jog- és birtokviszonyok rendezéséről szóló 1871. évi LIII. t. cz. 48. §-a értelmében, a volt földes úrak a legelő, erdő és nádas elkülönitése iránti pert köteleztettek ezen törvány hatályba léptét követő egy év alatt meginditani, illetőleg újabb folyamatba tenni; a mennyiben pedig ezen kötelezettségüknek a volt földes urak eleget nem tettek, a kir. törvényszék kötelmévé vált, az érintett természetü pereket a mulasztó volt földes urak költségére, e czélra kinevezendő gondnok által folyamatba tétetni.

Az érintett pereknek a volt földes urak által leendő meginditása, illetve újabb folyamatba tétele iránt kitüzött határidő letelvén, felhivom a kir. törvényszéket, hogy a mennyiben az érintett törvény hatályba léptét követett egy év alatt folyamatba tett elkülönitési pereknek gondnokok általi meginditására eddigelé nem intézkedett volna, az érintett §. rendelkezésének saját hatáskörében mielőbb foganatot szerezzen, s a kir. törvényszék területéhez tartozó azon községekről, melyekben a legelő, erdő vagy nádas elkülönitése iránti per az 1871. LIII. t. cz. hatályba léptéig még be nem fejeztetett, kimutatást készitsen, s azt jelentése kiséretében hozzám mielőbb terjessze fel.

Kelt Budapesten, 1873. febr. 7-én. *Pauler Tivadar*, s. k.

II. FEJEZET.

Az erdei haszonvételekről az 1871. évi LIII. t. cz. következő §§-ai szóllanak.

23. §.

Urbéri rendezés alá nem esnek, hanem a volt úrbéresek tulajdonát képezik azon erdők vagy erdőrészek:

a) a melyek már az úrbérben, vagy az azt pótló regulamentum instrumentumban mint saját községi vagy házhoz osztott erdők fordulnak elő;

b) a melyek akár az úrbér, vagy az azt pótló »regulamentum instrumentum« behozatala előtt, akár azután, örök szerződés, vagy végérvényes itélet utján a községnek kizárólagos haszonvételéül adattak át.

A mennyiben ilyen erdőkben, vagy erdőrészekben egyedül csak a volt földes úr tisztjei vagy cselédei részére volt fenntartva erdei vagy legeltetési haszonvétel: az a volt úrbéresek tulajdoni jogát nem csonkitja, hanem a fenntartott fajzási vagy legeltetési haszonvételnek megfelelő erdőrész a volt földes úrnak kiadandó.

24. §.

Amennyiben a 23-ik §-ban érintett erdő vagy erdőrész a községbeli volt úrbéresek csak egy részének volt kizárólagos használatában, és a többi úrbéresek a fajzást a viszontszolgáltatások mellett a volt földes úraknak egymás erdejében gyakorolták: ezek erdő illetménye az alábbi szakaszok értelmében külön adandó ki.

25. §.

A hol a volt jobbágyok 1848. évi január 1-ig a fajzás törvényes élvezetében voltak, ahelyett számukra azon erdőből, melyben a fajzást törvényesen gyakorolták, egy, azon haszonvételnek megfelelő rész leszen kihasitandó.

Mind a volt jobbágyokat ezen kihasitott erdőrészben, mind a volt földes úrat a fennmaradó téren teljes tulajdonjog, és mindegyik felet a számára kihasitott erdőrészben az erdőrendszabályok megtartása mellett — mint erdei haszonvétel illeti.

Ezen rendelkezés az egyes volt jobbágyok, vagy az egész községek számára már kihasitott erdőkre nézve is szabályul szolgáland.

Jegyzet a 25. §.-hoz.

Az erdei haszonvételek szabályozása és a legelő elkülönitése körül a telki illetmények megállapitásánál az 1879. évi XXXI. t. cziknek (erdő törvény) a véderdőkre és a feltétlen erdőtalajra vonatkozó intézkedései figyelemben tartandók.

26. §.

Ha a már befejezett erdőszabályozásnál a volt úrbéreseknek jutott erdőben a volt földes úr részére, vagy a volt földes úrnak fennmaradt erdőben a volt urbéresek számára egyes erdei szolgáltatások s illetőleg haszonvételek tartattak fenn, ezek megváltandók.

27. §.

A volt jobbágyok számára kihasítandó erdőtér mennyisége és helye, ha az iránt egyezkedés nem jönne létre, bírói itélet által határoztatik meg.

A biróságok e végre kötelesek mindenek előtt a volt jobbágyokat az 1836. évi VI. t. cz. 4-ik §-a értelmében törvényesen illető fajzási és makkoltatási haszonvételeknek valamint az 1836. VII. t. cz. 8. §. értelmében a volt földes uraknak járó viszonszolgáltatásoknak miségét és mennyiségét kinyomozni; továbbá szakértők elöleges meghallgatása után megállapitani, vajjon minden egyes telek után aránylag mennyi erdőtér felel meg hold szám sze-

rint a helyi viszonyokra, különösen az erdő minőségére való tekintettel azon úrbéri fajzási haszonvételeknek, melyeknek gyakorlatára eddig a volt úrbéresek jogositva voltak, és a melyek ezentúl erdőtér kihasitása által lesznek fedezendők.

Nyolcz, volt úrbéri zsellér számára az erdőből egy egész telek után járó illetőség hasitandó ki.

28. §.

A telki illetmény megállapitásánál azon szabály tartandó szem előtt, hogy az erdei törvényes viszonszolgáltatások beszámitása mellett az erdőből rendszerint egy egész telekre két holdnál csekélyebb, s nyolcz holdnál nagyobb tér — holdját 1200 □ öllel számitva nem szabathatik; és csak ott, hol a helyviszonyokhoz képest ezen mérték mellett az eddigi törvényes haszonvétel nem kerül ki, lehet kivételképen nagyobb területet megállapitani, de az alábbi §-ban érintettek kivételével semmi esetben sem tizenkét holdon felül, 1200 □ öllel számitva.

Az illetmény két holdnál csekélyebb mértékekre csak ott szállittathatik le, hol a volt jobbágyok által 1848. évi január 1-ig élvezett haszonvétel oly csekély volt, hogy annak kielégitésére két holdnyi erdőtér sem kivántatik.

Továbbá ügyelni kell arra, hogy a volt jobbágyok számára oly minőségü erdőrész hasittassék ki, mely a fajzás rendes gyakorolhatására alkalmatos.

Az I-ső rész 80. §-ában a maradvány földeknél érintett községekben az erdő illetmény képzeleti telkek után szabandó ki, mely képzeleti telkek alakitásánál a szomszéd községek telki állományainak mérve szolgál zsinórmértékül.

29. §.

A hol a volt jobbágyok a volt földes úr erdejében úrbéri czimen a rendes fajzási haszonvételeken fölül fa-

kereskedést, szénégetést, vagy más kivételes haszonvételeket is gyakoroltak; úrbéri eljárás útján eszközlendő becsü alapján határozandó meg azon erdőtér mennyisége, a mely jövőre az 1848. évig élvezett haszonvételeknek megfelel, mely azonban egy egész telek után 16 holdat meg nem haladhat.

Oly községekben pedig, a hol a volt földes úr semminémü más birtokkal nem birt, s erdejében a haszonvételt a volt jobbágyok kizárólagosan gyakorolták, habár a volt úrbéresek az erdő kizárólagos használatára nézve a szakadatlan gyakorlatokon kivül egyéb jogalapot nem is képesek felmutatni, az erdei illetmény a helyi körülmények tekintetbe vételével úrbéri eljárás útján bírói határozattal 22 holdig emelhető fel.

30. §.

Ha a volt úrbéresek a volt földes úrnak valamely idegen határbeli erdejében gyakorolták a fajzást, illetményük azon erdőből hasitandó ki.

31. §.

A hol az erdőilletmények kihasitása megtörténik, vallás különbség nélkül a lelkészek számára, egy egész telki, a tanitók számára pedig féltelki erdőilletmény hasitandó ki, a mennyiben vagy gyakorlatnál, vagy egyezségnél, vagy elvégre külső birtokuknak egy, s illetőleg féltelki állományt meghaladó terjedelménél fogva nagyobb illetményre nem jogositvák.

32. §.

A volt úrbéresek számára eként kihasítandó erdőtér, mint ezeknek közös erdeje kezelendő, s a gazdálkodás az ily erdőkre nézve fennálló, vagy utóbb kibocsátandó

szabályok szerint a közigazgatási hatóságok felügyelete alatt gyakorlandók.

A lelkészek és iskolatanitók számára kihasitandó erdőilletmények is, amennyiben ez iránt a volt földes úrral más egyezmény nem jött létre, mindig a községi erdővel foglalandók össze, és ezen esetben az illetménynek megfelelő famennyiséget a község tartozik kiszolgáltatni.

Jegyzet.

A kir. Curia kimondotta, hogy a volt jobbágyokat a földes úri erdőkből illető rész, nem a belső, hanem a külső birtok jutalékát képezi.

Az erdőrész a birtoknak a kiosztás idejéni tulajdonosát illeti, habár e jutalék azon adásvételi szerződésben, melylyel e tulajdonjogot megszerezte, mint adásvétel tárgya nincs is felemlitve. (Dr. 6.)

33. §.

Addig míg az erdei haszonvételek törvény által rendeztetnek, az eddigi törvények és szabályrendeletek, úgy az ezen haszonvételek tekintetében, mint az ezekért járó viszonszolgálatokra nézve épségükben fennmaradnak.

Jegyzet.

Az erdei haszonvételekre vonatkozó 1832/6. VI. t. cz. 4-ik és az 1832/6. VII. t. cz. 8-ik §§-ai a következőleg szóllanak.

4. §. Hol a helység határában erdővel bir az uraság, és a jobbágyoknak, úgy szinte a község szolgáinak az úrbérek, vagy következő úrbéri rendbeszedések, vagy a divatozó szokás szerint engedtetett a tüzi fajzás haszonvétele, ott azokat a tüzi fajzás továbbra is ingyen illeti; mire nézve ha ez iránt panasz támadna az uraság és jobbágyok között, a megyei közgyülés által rendelendő kiküldöttségnek — mely ez iránt tudósitását beadni köteles leszen — közbenjöttével szabad egyezés leszen kötendő, mely ha nem eszközöltethetnék, a tüzi fajzás tárgya az előbocsájtottakhoz képest szokott úrbéri úton határoztassék meg; az ügynek végső elintézéseig a jobbágyok azon haszonvételben, melylyel ekkoráig éltek, megtartatni elrendeltetvén.

Azon helyeken pedig, melyeknek határában az uraság erdejében annyi épületfa találtatik, hogy abból az erdei rend sérelme nélkül eladni lehet, s a jobbágyoknak az úrbér, vagy következő úrbéri rendbeszedések, vagy pedig a divatozó szokás szerint ingyen való épületi fajzás engedtetett — a földes úr továbbra is az eddigi gyakorlatban volt, és ennél nem nagyobb mennyiségben, jobbágytelki vagy úrbéri zsellérház s istálló fedelére (ide nem értvén azonban a zsindelyt és deszkát) a szükséges fát ingyen adni köteles, egyedül a hármas törvény 1-ső része 40-ik czikkelyének rendelete esetében történő elbecsülés alkalmával szabadságában fog állani a földes úrnak az: hogy a jobbágyainak ingyen szolgáltatott épületi fák árát a becsár általános sommájából levonhassa.

Mind a két katholikus és görög nem egyesült szertartású, úgy a két vallású lelkipásztorokra és iskolamesterekre nézve egyedül azon helyekben, hol a fajzás az előtti állandó szokásnál, vagy nyilvános egyezésnél fogva eddig azokat ingyen illette, ezen szokás vagy egyezés jövendőre is a maga épségében fennmarad.

A makkoltatás a jobbágyoknak az urodalmi erdőben, de csak abban, mely lakhelyük határában fekszik, 6 krral olcsóbban, mint más idegennek, azonban csupán tulajdon szükségükre és nem kereskedés végett engedtetik meg. Temes, Torontál és Krassó vármegyékben pedig a makkoltatás a jobbágyoknak ugyanazon uradalomban, melyhez tartoznak, ha szintén határ kivüli erdeiben is, (külön uraság jobbágyai, és az olyanok, kiknek határában makkos erdő vagyon, ide nem értetvén) az eddig szokásban volt bér mellett, mely egy nagyobb darabtól csak 6, a kisebbtől pedig 3 krajczárban határoztatott meg, egyedül tulajdon, nem pedig más helyről hajtott, vagy kereskedés végett vett sertéseikre nézve a szerint leszen szabad, hogy a befogadandó sertések a makk mennyiséggel legalább három hónapig beérjék, — azon esetben pedig, ha a makk az uraság által befogadott idegen sertések száma miatt három hónapoknak lefolyta előtt elfogyva, a jobbágynak innen következett kára térittessék meg. — Végre Pozsega, Verőcze és Szerém vármegyékben a makkoltatás ekkoráig divatozott úrbéri rendelet szerint oly móddal fogja illetni a jobbágyot, szintén tulajdon szüksége, nem pedig kereskedés végett szerzett sertéseire nézve, hogy hol a makk mennyiség legalább 8 hetekre elegendő, egy nagyobb sertéstől 12, a középszerütől pedig 9, a kisebbtől végre 6 krajczárok fizettessenek bér fejébe a földes úrnak; minden alattomban behajtott darabtól ezentúl is kettős taksa fizetés állapittatván meg.

Ezeken kivül a jobbágyokat semmi egyéb kedvezés vagy haszon a határjuk körében fekvő uradalmi erdőkből nem fogja illetni, annál kevésbé követelhetnek azok valamit a határjokon kivüli erdőkben, ha csak a fajzás haszonvétele a jobbágyoknak ily határkivüli erdőkben az úrbér behozatalakor, vagy későbbi rendbeszedés, vagy eddigi gyakorlat szerint nem engedtetett; mert ez esetben a kijelölt határkivüli erdőkben a jobbágyságot a tüzi fajzás, sőt ezen §. 2-ik részében foglalt rendeléshez képest az épületi fajzás is továbbá is fogja illetni; egyébiránt pedig a földes úr saját határbeli erdeiből sem kézi müvekre, sem pálinka égetésre, vagy éppen a kereskedésre jobbágyainak fát adni nem leszen köteles; úgy a makkoltatás vagy gubacs szedés jussa is az uraságnak szabad, és szorithatatlan rendelkezésétől fog függeni; ellenben (a gesztenyét, diót és más nemes gyümölcsöket kivévén) minden egyéb erdei vad gyümölcsöknek szedése a jobbágyoknak szabad leszen.

Ha mindazáltal az erdők valamely helyekben, szántóföld vagy rét helyett adatván, a jobbágy telki állománynak részét tennék, azokkal jövendőre a jobbágyok szintúgy, mint egyéb úrbéri javaikkal szabadon és megszoritás nélkül fognak élni, a hol pedig az állományon felül akár a községnek, akár egyes jobbágyoknak külön telke után lennének kivágva, mint az épületi, úgy a tüzi fajzás, nem különben a makkoltatás és gubacs szedése is a jobbágyokat fogja illetni (fenntartatván mindezekre nézve az uraság használata is, amennyire annak gyakorlatában lenne, úgy fenntartatván mindenkor az erdővágás módjának és rendének elhatározása iránt az uraság tehetősége és fölvigyázási jussa), sőt ha az érintett erdők oly állapotban volnának, hogy megtartatván az erdei rend, a jobbágyok tüzi és épületi fajzás szükségén felül még kereskedésre is szolgálhatnának, az a jobbágyoknak megengedtetik, és e végre mindenkor az uraság rendező felügyelése alatt vágandó fák, még pedig ha az erdő összevéve az egész községet illeti, a község által meghatározandó, s ugyancsak nékie jutandó aránylagi taksa fizetés mellett, ha pedig az erdő a lakosok közt személyenkint van kiosztva, a helybeli telkes jobbágyoknak önkereskedés üzésre fizetés nélkül adattassanak ki.

8. §. Az úrbéri telkek állományába be nem foglalt erdőben fajzás használatában élő jobbágyok tartozni fognak jelesen: minden egész telkes jobbágy, s ehez aránylag a kisebb állománnyal birók lakóhelyektől két közönséges mértföldnyi távolságnál nem mesz-

szebb, az uraság által kijelölendő erdőből egy pozsonyi mértékü ölfát, a földes úr által jószága határán belől kimutatandó, és a vágás helyétől a lerakás helyéig két közönséges mértföldnél szintén messzebb nem eshető helyre hordani, s azt a fentjegyzett mértékben összerakni. A házas zsellérek pedig fejenként fél ölfa összevágásával kötelesek; azonban nem csak Temes, Torontál és Krassó vármegyékben, hol e czim alatti úri adózás eddig sem divatozott, hanem Pozsega, Verőcze és Szerém vármegyékben is, hol az a marhátlan jobbágyok által összevágott ölfa behordásának kötelessége a marhás gazdákat, de csak ezeknek lakhelyök határában fekvő erdőkre nézve illette, az e részben fennálló szokás jövendőre is fenntartatik.

Hol pedig a jobbágyok úrbér nádlás használatával élnek, ott minden földdel biró jobbágy egy egész telektől 40 kéve nád levágására, és az ölfa behordása tekintetében meghatározott távolság aránya szerinti összehordására köteles, a nádlási jótékonyságot használó zsellérek is fejenkint 20 kéve nád levágásával szintén tartoznak.

III. FEJEZET.

1871. évi LIII. t. cz. a nádlási haszonvételekről.

34. §.

Ott, a hol a volt úrbéresek az 1836. VI. t. cz. 5-ik §-a értelmében nádlási haszonvételt gyakorolnak, s a haszonvétel eddig se egyezkedés, se bírói eljárás útján nem rendeztetett, annak szabályozása olykép eszközlendő, hogy a volt földes úrral közösen használt nádastérből a volt úrbéresek számára, azok eddigi haszonvételének megfelelő rész egy egész volt úrbéri jobbágyi, vagy nyolcz volt úrbéri zsellértelek után két holdnál nem kisebb, nyolcz holdnál nem nagyobb mennyiségben kizárólagos tulajdonul hasíttassék ki, vagy pedig e helyett, a felek kölcsönös beleegyezése alapján, ugyanazon határban más egyenértékü földek adassanak.

Az illetmény kiszabásánál a volt úrbéresek által eddig teljesitett viszonszolgáltatások értéke számitásba veendő.

35. §.

A mely határokban pedig a nádlási haszonvétel rendezése már megtörtént, és a nádasnak egy bizonyos része a községeknek, vagy egyes volt úrbéreseknek akár illetményök fejében, akár az őket illető úrbéri földeken felül kizáró használatukra átengedtetett, ez teljes tulajdonukká válik, és a rajta fekvő adózások megváltandók.

36. §.

Ha nádlásnak, a melyben a volt úrbéresek nádlási haszonvételt gyakoroltak, kiszáradása akár természeti, akár mesterséges úton, már a jelen törvény életbe lépte előtt bekövetkezett, a nádlási haszonvétel szintúgy, mint a viszonszolgáltatások kölcsönösen elenyészetteknek tekintendők s a kiszáradt nádastér mind a 34., mind pedig a 35-ik §§-ok eseteiben a volt földes úr tulajdona marad.

37. §.

A viszonszolgáltatások megváltása a 35. §. eseteiben, az 1871. évi LIII. t. cz. 89—95. §§-aiban foglalt szabályok szerint eszközöltetik.

***Jegyzet** az 1871. évi LIII. t. cz. 34., 35., 36. és 37-ik §§-aihoz.*

Az 1836. évi VI. t. cz. 5-ik §-a a következőket tartalmazza:

»A mely határban nádas vagyon, és hol a nádlási haszonvétel az úrbér behozatalakor, vagy későbbi rendbeszedés által, a községnek és község szolgáinak megengedtetett, vagy ezek az eddigi gyakorlatnál fogva annak használatában voltak; ott azon nádlási haszonvétel az eddigi használat rendje szerint ezentúl is azokat fogja illetni; a mely helyeken pedig a nádas kiszáríttatott s annak haszonvétele elenyészett, azokban a jobbágyok a megszünt haszonnal együtt járó 40 kéve nádi tartozás megszüntetésén felül, semmi egyéb kárpótlást az uradalmon nem követelhetnek; kivévén azon helyeket, hol a nádasnak bizonyos része, ha szintén

40 kéve nád adózás mellett is a községnek, vagy egyes jobbágyoknak külön-külön telkek után úrbéri állományokon felül s kirekesztő használatukra, akár az úrbér, akár az uradalom által lenne kijelölve; mert az ily nádas kiszáritott földjeit a jobbágyoknak ezentúli használatára kell átengedni, a jobbágyok pedig a 40 kéve nád, eddig divatban volt tartozásnak természetben, vagy ha ez iránt a kölcsönös egyezés nem eszközölhető, a törvényhatóság által a helybeli körülményekhez képest meghatározandó annyitérőnek megadására, ezentúl is fognak köteleztetni.

III. RÉSZ.

I. FEJEZET.

A legelő felosztásról.

1. §.

A legelő felosztás alatt azon eljárást kell érteni, melynél fogva a volt telkes jobbágyokat és házas zselléreket illető, térfogat és természetbeni fekvés szerint meghatározott, a földes úrétól elkülönitett, közösségben kihasitott legelőföldek a volt jobbágyok között — ezeknek az illetékes birósághoz benyújtott kérelmére, az előzetes bírói eljárás megejtése után, az esetleg megkötött bírói egyezség, vagy pedig jogerős bírói itélet alapján, — egyénileg is felosztatik, s tényleges birtokukba adatik.

A legelő felosztásról az 1832|6. évi VI. és az 1871. évi LIII. t. czikkek vonatkozó §§-ai intézkednek, az eljárásnál tehát a most idézett törvényczikkek tartandók szem előtt.

2. §.

A volt telkes jobbágyoknak és zselléreknek közösen jutott legelő az egyesek között felosztandó, ha a felosztást kérők úrbéri birtoka, a határban lévő úrbéri birtoknak legalább egynegyed részét képezi. (1871. LIII. 42. §.)

Jegyzet.

Ha az elkülönzés már végbe ment, s a volt úrbéres zsellérek s telkes jobbágyok legelő illetőségüket közösen megkapták, a volt telkes jobbágyok legelőbeli illetményüknek felosztását külön mind-

addig nem kérelmezhetik, míg az 1871. évi LIII. t. cz. 42. §-a értelmében a maguk illetményének a zsellérek illetményétől való elkülönitését úrbéri úton nem eszközölték. Ezen szabály viszont a zsellérekre is alkalmazandó.

Ha a volt telkes jobbágyok legelő illetménye a zsellérek illetményétől már elkülönitve van; azon jobbágyoknak, kik közösségben maradni nem akarnak, jogukban áll a felosztást az egészre, vagy annak egy részére is úrbéri úton követelni azon esetben, ha a felosztást kérők úrbéri birtoka, a határban lévő úrbéri birtoknak legalább egy negyed részét teszi.

Indokolva van a részleges felosztás megengedhetősége különösen az által, hogy lehetnek oly községek, melyekben a közös legelőknek csak egy bizonyos része, fele, vagy egyharmada alkalmas arra, hogy egyénenkint felosztva, mívelés alá vétessék; míg a másik rész egyénenkint felosztva, teljesen használhatatlanná lenne; például szikviz, zsombék, s általában csak kizárólag legeltetésre alkalmas. Azért tehát, mert a legelő egy része egyénileg felosztva használhatatlanná válnék, s mint ilyen fel nem osztható, nem lehet elzárni a felosztást kérelmező többséget attól, hogy a közlegelőnek mívelésre alkalmas egyes részeit egyénenkint feloszthassa, annál is inkább, miután úgy az állami valamint a közgazdászati érdekek is a felosztás mellett harczolnak.

3. §.

A legelő felosztásból keletkező minden perek az e. f. kir. törvényszék hatásköréhez tartoznak.

4. §.

Azon kulcs, mely szerint a közösek felosztása eszközlendő, a következőkben határoztatik meg.

Midőn már a közösekből évek hosszú során át egyesek által történt foglalások térfogata egyénenkint megállapittatott, s egyúttal meghatároztatott, hogy a kimutatott foglalások mily arányban s kiknek lesznek illetményeikbe beszámitandók, továbbá midőn már a felosztandó közös területek térfogata hiteles felmérés folytán kiszámitva lett.

a) első sorban az 1868. évi XXXVIII. t. cz. 39. és az 1871. évi LIII. t. cz. 88. §§-ai értelmében a fennálló vagy netalán felállitandó népiskola alap javára az egésznek egy százaléka térfogatilag kiszámitandó;

b) másod sorban a két vallású lelkipásztori járandóság egy-egy egész telki, az iskolamesteré és a községi jegyzőé pedig külön-külön féltelki illetőség után kihasitandó, ha csak egyik vagy másik élelme fejében nagyobb, azaz egész telket meghaladó mennyiséget nem birna, mivel ez esetben a legelőt is ehez kell mérsékelni;

c) harmadsorban — betudván a betudandókat, — a házas-zsellérek illetménye az 1836. VI. t. cz. 3 §-a rendelkezéséhez képest, — mely szerint minden 8 úrbéri zsellérnek egy egész telki járandóság esik — lesz kiszámitandó;

d) mindezen illetmények és járandóságok kiszámitása és levonása után fennmaradandó terület a telkes jobbágyok részére jutand, mely azután a telkes jobbágyok között a betudandók betudása mellett úrbéri telkeik aránya szerint leszen felosztandó.

Jegyzet.

Ha a közösekből valamely terület közhasználatra fenntartatnék, ezen terület az egészből előzetesen szintén beszámitandó leszen.

5. §.

Oly községekben, hol az úrbér behozatalakor a jobbágy telkek száma meghatározva, vagy a hol az úrbér behozva vagy végrehajtva nem lett, továbbá a hol a község az úrbér helyett regulamentum instrumentummal volt ellátva, a hol az úrbéresek 1848. előtt bel- és külbirtokaikat eldarabolva szabadon adták és vették, s a hol a maradvány földekre vonatkozó úrbéri rendbeszedési kereset 1857. évi junius hó végéig meg nem indittatott, a felosztási kulcs képzeleti telkek után határozandó meg, s a felosztás az iskolai alap bevonása után az el nem évült

foglalások beszámitása mellett, — ezen és a fentebbi 4-ik §-ban felsorolt kulcs alapján eszközlendő.

6. §.

Hogy a legelő felosztás valamely községben megengedtessék, mindenek előtt tudni kell azt, hogy meg van-e a törvény által követelt birtok többsége azoknak, kik a legelő felosztást kivánják.

E végből a legelő felosztást kivánók az illetékes törvényszékhez, mint úrbéri bírósághoz jogi képviselőjük által ellenjegyzett kérvényt tartoznak benyújtani, mely kérvényben előterjesztendő, hogy ők a részökre közösen jutott legelőföldeknek egyénenkénti felosztását kivánják, s e végett az érdekelteknek megszavaztatását kérelmezik.

7. §.

A jogositottak megszavaztatása iránti kérvényhez a szavazási lajstrom csatolandó.

A szavazási lajstrom pedig a községi elöljáróság által a felosztást kivánók szóbeli kérelmére hivatalból készitendő el, s a községi biró és a jegyző által aláirva a községi pecséttel ellátandó.

Ezen szavazási lajstromba a határban lévő úrbéri birtokok és zsellértelkek összesége felveendő, és pedig a cataszteri birtok ívek alapján a képen, hogy

a) az első rovat magában foglalja az adó birtokív számát;

b) a második rovat a birtokos vagy házas-zsellér ház számát;

c) a harmadik rovat a birtokos vagy házas zsellér vezeték- és keresztnevét, esetleg elő- vagy melléknevét, A, B, C, sorrendben;

d) a negyedik rovat a telkes jobbágyok urbéri birtokának térfogatát cat. holdakban és az úrbéri zsellérházakat

e) az ötödik és hatodik rovatok üresen hagyandók, s csupán a fejezetekbe irandó be a hold □ öl;

f) a hetetik rovat, jegyzet rovat szintén üresen marad.

8. §.

Benyújtatván az eként felszerelt szavazás iránti kérvény, ennek folytán a kir. törvényszék egyik bírói tagja által a nyomozást az iránt, valjon az 1871. LIII. t. cz. 42. §-a értelmében a felosztást kérők úrbéri birtoka a határban lévő úrbéri birtoknak egynegyedrészét kiteszi-e, elrendelni, s illetve ez irányban a jogosítottak megszavaztatása iránt intézkedni tartozik, egyúttal pedig az iránt is nyomban rendelkezik, hogy a beterjesztett szavazási lajstrom legalább is 15 napi határidőre — a záros határnap naptár szerint kitűzendő, — a község házánál mindenki által leendő megtekinthetés végett kitétessék.

Egyebekben pedig a legelő felosztásra vonatkozó szavazási eljárás, annak hitelesítése, a szavazatok eredményének megállapítása, a költségeknek kik által leendő viselése, a megengedhetőség iránti kereset benyújtása, a határidők elmulasztásának következményei, a fel- és alperesség, valamint a jogi képviselet kérdése körül is már a tagositási eljárásra nézve ugyanott 10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17. és 18. §§-okban részletesen kifejtett irányelvek követendők úgy a kir. törvényszék, valamint a kiküldött bírósági tag részéről is, azon kívétellel mindazonáltal, hogy mint már fentebb is kimondatott, a legelő felosztás megrendelendő lesz akkor is, ha a felosztást kérők úrbéri birtoka a határban lévő úrbéri birtoknak egy negyedrészét teszi.

9. §.

A megengedhetőség iránti kereset annyi példányban nyújtandó be, hogy mindegyik alperesnek egy-egy példány jusson.

10. §.

Makacssági itéletnek a legelő felosztás iránti perekben sincs helye, és ha alperesek a tárgyalási határidőre ügyvédjök által meg nem jelennének, a törvényszék részökre újabb tárgyalási határidő kitüzése mellett ügygondnokot rendel ki.

11. §.

A megengedhetőség tárgyában benyújtott kereset az 1868. évi LIV. t. cz. 144. §. értelmében jegyzőkönyvileg tárgyalandó, mindegyik félnek csak két perbeszéd engedtetvén meg.

A jegyzőkönyvi tárgyalás 3 nap alatt befejezendő; halasztásnak az előkérdések megvitatásánál csak mind két fél közös megegyezésével s csak egyszer lehet helye.

12. §.

A biróság a megengedhetőség kérdésében itélettel határoz, mely ellen egész a harmadbírósághoz jogorvoslat alkalmazható.

II. FEJEZET.

Az előmunkálatokról.

13. §.

Legelő felosztási ügyekben az adatok beszerzése körül ugyanazon irány elvek követendők, mint az már a tagositási eljárásra nézve III-ik fejezet 23. és 24. §§-aiban kifejtetett.

14. §.

A mint a megengedhetőségi itélet jogerőre emelkedett, a kir. törvényszék a felmérés, becslés, osztályozás

és mindennemü segéd adatok beszerzésével, egybehasonlításával és hitelesítésével egyik bírói tagját bizza meg.

A kiküldött törvényszéki tag a legelő felosztási eljárásnál is legelsőbben úrbéri bizottságot alakít, és pedig ugyanazon módozatokkal, mint az már a tagositási eljárásnál a 24., 25., 26., 27. és 28-ik §§-aiban körülményesen leírva van.

Az úrbéri bizottság is hasonló hatáskörrel birand, mint a tagositási eljárásnál.

15. §.

Az elömunkálatokhoz tartoznak:

a) a felosztandó legelőföldek határainak tüzetes és pontos megállapítása, (határjárás) s az egész területnek mérnöki felvétele;

b) a volt úrbéresek törzsbirtokainak felvétele egyénenként és a térfogatok kimutatása, ugy az urbéri zsellérjogok számának megállapitása;

c) a felosztás alá eső legelőföldek esetleges osztályozása és becslése, s ezzel egyideüleg a hasznavehetetlen területek kitüntetése;

d) a foglalások kinyomzása, s megállapítása;

e) az általános mérnöki munkálatok hitelesítése.

16. §.

Ha a törzsbirtokokról korábbi használható felvétel létezik, és ha azt a felek alapul elfogadják, ez esetben az egyénenkénti birtokrészletek ujabb felmérése mellőzendő; a foglalások azonban ez esetben is kinyomozandók lesznek.

17. §.

Az elömunkálatok folyama alatt felmerülő kérdésekben nyomozó eljárásnak van helye.

A megidézett felek elmaradása a tárgyalás megtartását nem akadályozza.

18. §.

Az úrbéri bizottság megalakitása s a vállalkozó mérnök felfogadása után a kiküldött törvényszéki biró a szomszédos határok tisztába hozatala, a szabályozási tervbe felveendő községi közlekedési és országos útvonalak megállapítása, s egyéb fennforgó kérdések tisztába hozatala tekintetéből határjárást rendel, s e részben minden irányban hasonlólag jár el mint az már a tagositási eljárásnál körülírva van.

Jegyzet a 18. §.-hoz.

A vállalkozó mérnök felfogadása, a szerződés kiállítása, annak bemutatása, s a működő mérnöknek a felosztandó közösekbe való bevezetése körül hasonlóképen kell eljárni, mint az már a tagositási eljárásnál részletesen kifejtve van.

19. §.

A határjárás megejtése után a müködő mérnök az általános felmérések s térkiszámítások foganatositására, úgy a foglalásoknak egyénenkénti kimutatására utasítandó, melynek eszközlése után a kiküldött bíró az úrbéri bizottságnak s a jogi képviselőknek előleges meghallgatása után, hitelesítő mérnököt nevez ki, s az általános felmérési müszaki munkálatok hitelesítésére a helyszinére határidőt tüz, s a hitelesítést a tagosítási eljárásnál körülírt módon eszközli.

III. FEJEZET.

Az érdembeni egyezség.

20. §.

A működő mérnök által elkészített általános felmérési munkálatok hitelesíttetvén, a közösekbőli egyénenkénti foglalások kinyomoztatván, s az egyénenkénti foglalások beszámítandó területei megállapíttatván, midőn már a községi közlekedési és országos útvonalak, valamint a marhacsapások iránya és térfogata, s a felosztandó közöseknek összes térfogata is külön-külön meghatározva s kitüntetve lett, a kiküldött bíró a működő mérnököt a felosztási tervezet elkészítésére és bemutatására végzésileg felhivja, ennek bemutatása után pedig a tervezetnek tárgyalására, s a felek közt netán fennforgó érdembeni kérdéseknek, s általában a felosztás mikéntjének s illetve a barátságos egyezség megkisérlésének eszközlésére a helyszinére határnapot tüz ki, melyhez a felosztást kérelmezők jogi képviselőit, az ügygondnokokat, az úrbéri bizottságot és a működő mérnököt megidézi.

Ez alkalommal az úrbéri bizottság, az ügygondnokok és a jogi képviselők előlegesen értesítendők lesznek, hogy amennyiben a fennforgó kérdésekre nézve egyhangú megállapodásokra nem jutnának, e részben a vitás pontokra nézve per beszédeik beadására fognak utasíttatni. (1871. LIII. 45. §.)

21. §.

A legelő felosztás iránti egyezkedés alkalmával:

1-ső sorban az lesz eldöntendő, hogy a felosztás alá vett közösek osztályozást és becslést igényelnek-e, s ha igen, hány osztály lenne felállítandó.

2-od sorban megállapítandó, hogy a becsholdak osztály szerint hány □ ölből álljanak.

3-ad sorban meghatározandó a hiteles felmérés alapján a felosztandó terület térfogata, cat. holdakban.

4-ed sorban megállapítandó, hogy a kimutatott egyénenkénti foglalások az illetők jutalékába beszámitandók lesznek-e ?

5-öd sorban meghatározandó, hogy az elhelyezéseknél a volt telkes jobbágyokra kis- és nagybirtokosok szerint, továbbá a házas-zsellérekre nézve — tehát a különböző érdekcsoportok között, — miféle intézkedések tétetnek.

6-od sorban megállapítandó, hogy 100 □ öl törzsbirtok után az osztályok szerint hány □ öl lesz kiadandó.

7-ed sorban meghatározandó az iskolai alap térfogata cat holdakban, és annak fekvése.

8-ad sorban megállapítandó, hogy a község, mint politikai testület, a lelkész, a tanító és a községi jegyző illetménye hol fog kihasíttatni.

9-ed sorban megállapítandó, hogy a közösekből közhasználatra kivánnak-e, valamely területet fennhagyni, ha igen, menyit, mi czélra és hol ?

10-ed sorban meghatározandó a düllőzés iránya és hossza, továbbá a düllő útak és marhacsapások szélessége.

11-ed sorban megállapítandó, hogy amennyiben a házastársak külön vagyonnal rendelkeznek, ezeknek jutaléka együtt, egy tagban lesz-e kihasítandó.

12-ed sorban megállapítandó, hogy esetleg a maradvány földek kit fognak illetni.

13-ad sorban megállapítandó lesz az úrbéri bizottság hatásköre.

14-ed sorban meghatározandó lesz, hogy a birtokrendezésből keletkező költségeket kik és minő arányban viselendik stb.

Egyéb tekintetekbben pedig a további eljárásnál, a tagositásnál már kifejezett elvek lesznek követendők, —

megjegyeztetvén, hogy a haszonvehetetlen területek törvény szerint, minden beszámitás nélkül azok tulajdonává lesznek, kiknek jutaléka közé fognak esni.

22. §.

Ha a legelő felosztásra vonatkozó egyezség megköttetett, azt a kiküldött biró az eljárásáról folytatólagosan felvett jegyzőkönyv és az összes adatok kapcsában, jelentés mellett, a megbizó törvényszékhez beterjeszti.

A kir. törvényszék az egyezség felülvizsgálása, és ha egyezség nem jött volna létre a feleknek adandó utasitása tekintetéből, hasonlólag jár el, mint az a tagositásra vonatkozólag már kifejeztetett.

23. §.

Midőn ügygondnok védi az alpereseket, mind az előkérdésekben, mind pedig az érdemben hozott itélet alpereseknek is kézbesitendő.

24. §.

A legelő felosztás iránti perben hozott itéleteket akár a megengedhetőség kérdésére, akár az érdemre vonatkozzanak, másod folyamodásilag a kir. itélő táblához, harmadfokulag pedig a kir. Curiához lehet feljebb vinni, és pedig még akkor is, ha a kir. itélőtábla az elsőbiróság itéletét helybenhagyta, a semmiségi okok is a felebbvitelben lévén előadhatók

25. §.

Az itéletek és jóváhagyott egyezségek hivatalbóli felterjesztésének többé helye nem lévén, a felebbviteli határidő leteltével a végrehajtás hivatalból rendelendő el. (1871. LIII. 51. §.)

26. §.

Birtokrendezési perekben a végitélet ellen a felebbvitelen és az 1836. évi X. t. cz. 10. §-ában érintett kiigazitási kereseten kivül egyéb perorvoslatnak (perújitásnak) nincs helye.

IV. FEJEZET.

A végrehajtásról.

27. §.

A jogerejü itélet vagy egyezség végrehajtása végett a törvényszék egyik bírói tagját küldi ki, ki a végrehajtás minden részleteiben hivatalból és önállólag jár el, s a végrehajtás szabályszerüségéért első sorban felelős. Egyébiránt pedig a kiküldött törvényszéki tag a kiküldő végzés és az adatok átvétele után a becslőbizottság alakitása, a becslés és osztályozás foganatositása körül mindenekben úgy fog eljárni, miként az már a tagositásnál 50., 51. és 52-ik §§-ban körülirva van.

28. §.

Befejeztetvén a becslés és osztályozás, a becslő bizottság ebbeli eljárásáról a felvett jegyzőkönyv beterjesztése mellett a kiküldöttnek nyomban jelentést tenni tartozik.

29. §.

A kiküldött törvényszéki bíró ennek utána utasítja a müködő mérnököt, hogy az egyezség értelmében az egyénenkénti törzsbirtokokat mérje fel, a netáni foglalásokat egyénenként mutassa ki, s az egyénenkénti törzsbirtok könyvet készitse el oly módon, hogy a jogosítottak a kimutatásban betüsorrendben legyenek felvéve, a kimutatás egyik rovatában az egyénenkénti foglalásokat, egy másik rovatban pedig a házszámokat tüntesse ki, az alábbi minta szerint.

Minta a 29. §-hoz.

Birtokkönyv

a Feketehegy községbeli azon törzsbirtokokról és zsellérjogokról, melyek után a közös legelő kiosztatni fog.

Folyó szám	Ház szám	Kültelekkel és zsellérjoggal birók nevei	Külbirtok $^1/_8$-ad telkenként	A kataszteri felmérés szerinti térfogata a külteleknek cat. holdakban I. osztályu hold	I. osztályu □	II. osztályu hold	II. osztályu □	III. osztályu hold	III. osztályu □	Hány zsellér joggal bir?	A foglalások térfogata hold	A foglalások térfogata □	Jegyzet
1	187	Ador Gábor	3	9	850	6	—	3	50	—	—	600	
2	91	Boros János	4	12	360	9	82	3	501	—	—	1004	
3	1001	Cseh Antal	—	—	—	—	—	—	—	2	—	90	
4	64	Dér Imre	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	
5	2	Éles Károly	2	8	500	2	—	2	100	—	—	—	
6	751	Földi Márton	6	20	251	8	60	2	100	1	—	930	
		1-ső lap összege	15	49	1461	25	142	10	751	4	1	1024	

Ha a törzsbirtokokról korábbi használható felvételek léteznének (például cataszteri munkálatok) s azt a felek egyezségileg alapul elfogadták, ez esetben a törzsbirtokok újabb felmérése mellőzendő.

30. §.

A müködő mérnök által elkészített egyéni törzsbirtokkönyv s a foglalásokróli kimutatás bemutattatván, ezekre nézve a felszólamlások tekintetéből ugyanazon eljárás követendő, mint már a tagositási eljárásnál kifejeztetett.

31. §.

Ha panaszos jelentkezik, a panasz az úrbéri bizottság által mint a tagositási eljárásnál, röviden jegyzőkönyvbe vezetendő, s a felszólamlási határidő lejártával a kiküldött törvényszéki biróhoz beterjesztendő.

Jegyzet.

Az 1871. évi LIII. t. cz. 55. §-a rendelkezése folytán ez úttal már számos esetek fordulhatnak elő, hogy az úrbéri külső birtokok a belsőségektől elszakítva, elidegeníttettek, minek következtében a közösek felosztásánál azon kérdés is felmerülend, hogy a legelő, nádas vagy erdő illetmény az elidegenített külső birtok, vagy pedig a belsőség tartozékául lesz-e tekintendő, vagyis hogy a kiosztás a kül, vagy beltelek után lesz-e eszközlendő.

E részben az 1871. LIII. t. cz. 56. §-a következőleg rendelkezik:

»Az úrbéri telek után járó erdő, nádas és legelő illetmények szintén különváltan elidegeníthetők, mihelyt azok a telekkönyvben külön vannak kitüntetve. Ennek megtörténtéig, a mennyiben az ellenkező be nem bizonyíttatnék, a belsőség tartozékául tekintendők.

A fent hivatkozott törvényczikk rendelkezése szerint tehát mindaddig, míg a közösek telekkönyvileg is külön kitüntetve nincsenek, a felosztás alá eső erdő, nádas vagy legelő illetmények, a mennyiben az ellenkező be nem bizonyíttatnék, a belsőség tartozékául tekintendők.

Ha tehát a volt úrbéri jobbágy, a közöseknek a telekkönyvben való külön kitüntetését megelőzőleg külső birtokát a belsőségtől elszakítva, elidegenítette, a mennyiben az adásvételi jogügyletben különösen meghatározva és kifejezve nem lett, hogy a külbirtokkal a legelő illetmény is eladatott, vagy a mennyiben a külső birtok vevője azon körülményt, mikép az adásvétel alkalmával ő az úrbéri telek után járó illetményt is megvette, más módon be nem bizonyítaná, — a legelő illetmény, mint a belsőség tartozéka tekintendő, és a kiosztás is feltétlenül a belsőség után eszközlendő.

Kimondotta ezt a kir. ítélő tábla is, 1874. évi szeptember 12-én 3452. sz. a. kelt határozatával.

32. §.

A kiküldött törvényszéki tag a panaszok megvizsgálása körül hasonlólag jár el mint a tagosításnál, hozott határozatait nyomban meghirdeti, s foganatosítás végett a müködő mérnöknek kiadja; az eljárása ellen netán bejelentett, vagy hozzá benyújtott észrevételeket a felvett jegyzőkönyvhöz csatolja, s befejezés után az összes munkálatok s iratok kapcsában a törvényszéknek határozathozatal végett bemutatja.

V. FEJEZET.

A sorshúzásról.

33. §.

Az érdekcsoportoknak düllőnkénti lehelyezése, s az egyénenkénti illetmények kiosztása tekintetéből eszközlendő sorshúzási eljárásnál minden tekintetben ugyanazon elvek követendők, mint a tagosításra vonatkozólag tüzetesen körülírva vagyon.

Az eljárásról a kiküldött által jegyzőkönyv lesz vezetendő.

VI. FEJEZET.

A felosztott közlegelők földkönyvének elkészítése,

34. §.

A sorshuzás eszközlése után a kiküldött törvényszéki bíró utasítani fogja a müködő mérnököt, hogy az ítéletnek, vagy egyezségnek megfelelőleg az egyénenkénti törzsbirtokok hitelesített kimutatása, és a sorshuzási lajstrom alapján a felosztás új térképét s a felosztott közös legelőkröli földkönyvet záros határidő alatt elkészítve terjessze be.

35. §.

A müködő mérnök a vett utasitás folytán mindazok telekjegyzőkönyveinek A. és B. lapjait, kik a felosztás folytán a közösekben részesülni fognak, a B. lapon kihagyván a már fent nem álló bejegyzéseket, — lemásolni, s ennek és a beszerzett adatok és felmérések alapján a kiosztási földkönyvet elkészíteni köteles.

A földkönyv pedig a következő rovatos mintából álland:

Minta a 34-ik §-hoz.

A földkönyv alakja.

Kitüntetése azon úrbéri törzsbirtokoknak és zsellér jogoknak, melyek után a közös legelők kiosztattak.											A kiosztás utáni állapot.										
Folyó szám	A telekkönyvi tulajdonos és tényleges birtokos neve	Ház szám	A hiteltelekjegyzőkönyv száma	A telekkönyvi hr. számok	Az úrbéri törzsbirtok kiterjedése cat. h.		A zsellérjog beltelek kiterjedése cat. h.		A törzsbirtok területének öszszesége cat. h.		A kiosztott legelő illetmény térképi hr. száma	Cataszteri hr. szám	Osztályzat szerinti minősége a kiosztott legelőnek: I. osztályu 1200 □ öles becs. hold		II. oszt. 1800 □ öles becs. hold		A kiosztott legelő illetmény összes területe cat. holdakban		Függőleges		Jegyzet
					h.	□	h.	□	h.	□			h.	□	h.	□	h.	□	hosszuság	szélesség	
1	Nagy Péter	154	1210	2181	2	800					2871 120		1		1	200			800	250	
	telekkönyvi			2182	1	400															
	tulajdonos			3201	2	600															
	Kis Imre			3204		1549															
	tényleges		1301	4003	1	300															
	birtokos			4015	1	—	—	—	9	449							1	1400			
		240	431	1546	—	—	—	650			2871 590		—	900	—	—	—	900	600	250	150 □ öl foglalás illetményébe betudatott.
	Törő József																				
	telekkönyvi																				
	tulajdonos																				

36. §.

A működő mérnök a felosztandó közös legelők h. r. számainak alakításánál vagy a hitelkönyvi h. r. számokat fogja használni, mely esetben a h r. számok megosztandók lesznek, például ha a felosztás alá vett s telekkönyvileg még közösségben lévő legelők 4561. és 6582. h. r. számokkal birnának, ezen h. r. számok alszámokkal osztandók meg ilyen formán $\frac{4561}{1,}$ $\frac{4561}{2,}$ $\frac{4561}{3,}$ stb. és $\frac{6852}{1,}$ $\frac{6582}{2,}$ és igy tovább, mindaddig, míg csak az ezen h. r. számok alatti területek a kiosztás folytán ki nem meríttettek.

Több helyeken gyakorlatban van azon eljárás, hogy elejtetnek a régi tkvi helyrajzi számok, ez esetben a felosztandó részletek egészen új térképi h. r. számokkal láttatnak el. Ez esetben czélszerü, hogy az új térképi számok a községbeli telekkönyvi h. r. számok legnagyobb száma után közvetlen következő számmal vegyék kezdetüket.

Ezen eljárás azonban helytelen, de ellenkezik az a miniszteri szabályrendelettel is.

37. §.

A birtokrészlet lajstrom, valamint a kiosztásban részesültek betüsorozatos névjegyzéke, a legelő felosztásnál is épen úgy, mint a tagosításnál elkészítendő a működő mérnök által, a tagosítási eljárásnál már körülirt indokokból.

38. §.

A mint a működő mérnök az új kiosztási földkönyvet s a tervezeti térképet beterjesztette, a kiküldött törvényszéki bíró ezen munkálatok betekinthetése, a felszólamlási határidő kitüzése, a panaszok felvétele, megvizsgálása és elintézése körül hasonlóképpen fog eljárni, mint az már a tagosítási eljárásra nézve részletesen körülírva van.

39. §.

Megvizsgáltatván, s a hitelesítő mérnök véleménye alapján elintéztetvén a bejelentett panaszok, a kiküldött bíró a működő mérnököt a műszaki munkálatoknak újbóli kiadása mellett a kihasítás megkezdésére utasítja, mely mindaddig, valamíg az összes felosztandó területek kiosztva nincsenek, szakadatlanul felosztandók.

40. §.

A kihasítás bevégzése után az eljáró bíró a munkálatoknak végleges hitelesítésére, s a feleknek az új birtokba leendő bevezetésére a helyszinén határidőt tüz ki, s azt hirdetményileg is közzé teszi. — Az ezen alkalommal netán jelentkező panaszokat jegyzőkönyvbe vezeti, azokat megvizsgálja, s a hitelesítő mérnök által adandó vélemény alapján ezek iránt végzésileg határoz, végzését meghirdeti, s ennek nyomán a megigazítandókat megigazítja, a részletes műszaki munkálatokat a felveendő jegyzőkönyv alapján a hitelesítési záradékkal ellátja, s a feleket az új birtokba ünnepélyesen bevezeti, egyszersmind kijelenti, hogy a mennyiben a végrehajtás ellen bárkinek is kifogása lenne, a végrehajtás befejezésétől számítandó egy év alatt e részben kiigazítási kereslettel élhet.

41. §.

A kiküldött törvényszéki bíró megbizatásához képest az itéletet vagy egyezséget végrehajtván, a hitelesített műszaki munkálatokat az eljárásáról felvett jegyzőkönyvek, s a netán benyújtott vagy bejelentett felfolyamodások kapcsában, jelentés mellett a megbízó kir. törvényszékhez beterjeszti.

A törvényszék az új kiosztási térképet és a földkönyvet az illető telekkönyvi és adósorozati hivatallal további hivatalos eljárás végett azonnal közölni köteles.

VII. FEJEZET.

A költségekről.

42. §.

A legelő felosztási költségeket a volt telkes jobbágyok és zsellérek a mindegyiköjök részére jutott terület aránya szerint viselendik.

Ha azonban a felosztás iránti kérelemnek hely nem adatnék, a meghiusult tárgyalások hivatalos költségeit a kérvényezők kötelesek viselni.

VIII. FEJEZET.

A kiigazítási keresetekről.

43. §.

A kiigazitási kereset a végrehajtás befejezésétől számítandó egy év alatt a birtokrendezés körül eljárt kir. törvényszékhez, mint úrbéri bírósághoz nyújtandó be.

44. §.

A kereset annyi példányban szerkesztendő s adandó be, hogy mindegyik félnek egy-egy példány jusson.

45. §.

A kiigazítási kereset a helyszinén működő és esetleg a hitelesítő mérnökök meghivása, s a vonatkozó birtokrendezési adatok kitárása mellett jegyzőkönyvileg tárgyalandók, s itélettel döntendők el, mely ellen egész a harmad bíróságig felebbezésnek van helye.

A mennyiben a kiigazítási keresetnek hely adatnék, a bíróság az itéletnek végrehajtásával mindig egyik bírói tagját bízza meg.

FÜGGELÉK.

A telekkönyveknek a birtok szabályozások folytán szükségessé vált átalakításáról.

A közhitel érdeke követelvén, hogy a telekkönyv a tényleges birtoklási viszonyokat mindenkor hiven tüntesse fel, és az ingatlan javak értékének meghatározhatása végett az adófőkönyvvel is kapcsolatba hozassék; ez okból oly esetekben, midőn a telekkönyvben foglalt eddigi állapot, tagosítás, arányosítás, úrbéri rendbeszedés, legelő és erdő elkülönítés vagy bármely más birtokszabályozás folytán változást szenvedett, a telekkönyvnek megfelelő átalakítása — a törvényhozás további rendelkezéséig — a következő szabályok szerint lesz foganatosítandó; önként értetvén, hogy a mennyiben az alábbi szabályok kivételes intézkedést nem tartalmaznak, a hatályban lévő 1855. évi deczember 15-iki telekkönyvi rendelet általános szabályai ezen eljárásnál is megtartandók.

Igazságügyminiszteri szabályrendelet, kibocsájtatott az átalakításnál követendő eljárás tárgyában, 1869. évi ápril 8-án $\frac{2279.}{I\ M.}$ szám alatt.

I. Általános szabályok.

1. §.

Minden tagosítás, arányosítás, úrbér ibirtokrendezés, legelő és erdőelkülönítés, vagy oly birtokszabályozás folytán is, mely az illető határnak csak egyik részében

létesíttetett, köteles a telekkönyvi hatóság a telekkönyvet hivatalból átalakítani, és a régi birtok helyébe a »birtoklapra« a kiosztott új birtokot bevezetni.

Ezen átalakításnál a telekkönyvi hatóság felelősség terhe alatt köteles arra ügyelni:

a) hogy a régi birtokból semmi ki ne maradjon;

b) hogy a régi birtok helyébe kiosztott új birtok a telekkönyvi tulajdonos nevére vezettessék be;

c) hogy a régi birtokra szerzett minden dologbani jog az új birtokra átvezettessék, és az átalakítás következtében csorbát ne szenvedjen.

2. §.

Hogy azonban jövendőre a régi birtok helyébe kiosztott új birtok könnyebben kitudathassék, a folyamatban lévő, vagy pedig ezentul megindítandó mindennemü birtokszabályozásnál az eljáró bizottság által a müködő mérnök odautasítandó, hogy az egyéni birtok jelenlegi állapotának felmérésénél a birtokrészleteknek a telekkönyvben és telekkönyvi vázrajzokban előforduló helyrajzi számait megtartva, különösen a kihasítási tervezetet akkép szerkessze, hogy belőle biztosan ki lehessen tudni, mely új birtokrészletek léptek a telekjegyzőkönyvek birtok lapjain bevezetett régi birtokrészletek helyébe, és mily változások történtek a szabályozás folytán a korábbi birtokkal.

(Lásd a tagosítási eljárásra vonatkozó §§-ait.)

3. §.

Az úrbéri bíróság köteles az új birtok állapot hitelesítése után 8 nap alatt az első felvételről szóló, és az új birtokállapotot kimutató földkönyveket és térképet az adófőkönyv átalakítása végett az illető pénzügyigazgatóságnak átküldeni.

A pénzügyigazgatóság ezen okmányok alapján az 1868. XXV. t. cz. 9., 10., 11., 12. és 13. §§-ai, és a pénzügyi szabályok I. füzetének II. fejezete szerint az új adómunkálat lehető leggyorsabb elkészítését, megvizsgálását és ennek alapján az egyéni adókivetést eszközli, ezután pedig az említett birtokrendezési okmányokat és térképeket a telekkönyvi hatósághoz visszaküldi, ez utóbbit egyszersmind arról is értesítvén, mely időben fognak az új adó munkálatok rendelkezése alá bocsájtathatni, és mely utasítás adatott e részben az illető adóhivatalnak. Az illető adóhivatal pedig egyúttal utasítandó lesz, hogy az adómunkálatokat az egyéni adókivetés befejezése után a telekkönyvi hatóság rendelkezése alá bocsássa.

4. §.

A telekkönyvi hatóság köteles az átalakításnál, a telekkönyvi helyszinelés alkalmával megállapított részletszámok helyett a telekjegyzőkönyvekbe az egyes birtokrészletek megjelöléseül az adóföldkönyvben használt helyrajzi számokat átvenni, és azt még azon esetben is mindannyi birtokrészletre nézve foganatosítani, mikor a birtokszabályozás a határnak csak egyik részére terjed ki.

5. §.

A 4. §. rendelkezése alól kivételnek van helye:

a) ha az adóföldkönyv a birtokszabályozás alapján még ki nem igazíttatott;

b) ha az adóföldkönyv annyira hiányos, hogy abban minden egyes birtokrészlet fel nem található;

c) ha az adóföldkönyv elkészülte óta eszközölt birtokeldarabolások folytán egyes helyrajzi számok már több izben betük, vagy törtszámok által el lettek osztva.

Az a) és b) pont alatt említett esetekben a telekkönyvi hatóság helyszinelési számok alkalmazását enged-

létesíttetett, köteles a telekkönyvi hatóság a telekkönyvet hivatalból átalakítani, és a régi birtok helyébe a »birtoklapra« a kiosztott új birtokot bevezetni.

Ezen átalakításnál a telekkönyvi hatóság felelősség terhe alatt köteles arra ügyelni:

a) hogy a régi birtokból semmi ki ne maradjon;

b) hogy a régi birtok helyébe kiosztott új birtok a telekkönyvi tulajdonos nevére vezettessék be;

c) hogy a régi birtokra szerzett minden dologbani jog az új birtokra átvezettessék, és az átalakítás következtében csorbát ne szenvedjen.

2. §.

Hogy azonban jövendőre a régi birtok helyébe kiosztott új birtok könnyebben kitudathassék, a folyamatban lévő, vagy pedig ezentul megindítandó mindennemü birtokszabályozásnál az eljáró bizottság által a müködő mérnök odautasítandó, hogy az egyéni birtok jelenlegi állapotának felmérésénél a birtokrészleteknek a telekkönyvben és telekkönyvi vázrajzokban előforduló helyrajzi számait megtartva, különösen a kihasítási tervezetet akkép szerkessze, hogy belőle biztosan ki lehessen tudni, mely új birtokrészletek léptek a telekjegyzőkönyvek birtok lapjain bevezetett régi birtokrészletek helyébe, és mily változások történtek a szabályozás folytán a korábbi birtokkal.

(Lásd a tagosítási eljárásra vonatkozó §§-ait.)

3. §.

Az úrbéri bíróság köteles az új birtok állapot hitelesítése után 8 nap alatt az első felvételről szóló, és az új birtokállapotot kimutató földkönyveket és térképet az adófőkönyv átalakítása végett az illető pénzügyigazgatóságnak átküldeni.

A pénzügyigazgatóság ezen okmányok alapján az 1868. XXV. t. cz. 9., 10., 11., 12. és 13. §§-ai, és a pénzügyi szabályok I. füzetének II. fejezete szerint az új adómunkálat lehető leggyorsabb elkészítését, megvizsgálását és ennek alapján az egyéni adókivetést eszközli, ezután pedig az említett birtokrendezési okmányokat és térképeket a telekkönyvi hatósághoz visszaküldi, ez utóbbit egyszersmind arról is értesítvén, mely időben fognak az új adó munkálatok rendelkezése alá bocsájtathatni, és mely utasítás adatott e részben az illető adóhivatalnak. Az illető adóhivatal pedig egyúttal utasítandó lesz, hogy az adómunkálatokat az egyéni adókivetés befejezése után a telekkönyvi hatóság rendelkezése alá bocsássa.

4. §.

A telekkönyvi hatóság köteles az átalakításnál, a telekkönyvi helyszinelés alkalmával megállapított részletszámok helyett a telekjegyzőkönyvekbe az egyes birtokrészletek megjelöléseül az adóföldkönyvben használt helyrajzi számokat átvenni, és azt még azon esetben is mindannyi birtokrészletre nézve foganatosítani, mikor a birtokszabályozás a határnak csak egyik részére terjed ki.

5. §.

A 4. §. rendelkezése alól kivételnek van helye:

a) ha az adóföldkönyv a birtokszabályozás alapján még ki nem igazíttatott;

b) ha az adóföldkönyv annyira hiányos, hogy abban minden egyes birtokrészlet fel nem található;

c) ha az adóföldkönyv elkészülte óta eszközölt birtokeldarabolások folytán egyes helyrajzi számok már több izben betük, vagy törtszámok által el lettek osztva.

Az a) és b) pont alatt említett esetekben a telekkönyvi hatóság helyszinelési számok alkalmazását enged-

heti meg; minden egyes eset azonban a pénzügyigazgatóságnak és az igazságügyminiszternek bejelentendő.

A c) pont esetében pedig a telekkönyvvezető a törzshelyrajzi szám megtartása mellett, az elosztást önállóan eszközölheti.

Ha az adóföldkönyvbe bevezetett és a hitelesített kihasítási földkönyvben kimutatott térmérték közt eltérés tapasztaltatik: ez a kihasítási földkönyv szerint viendő át a telekkönyvbe; az ily eltérésről azonban a pénzügyigazgatóság szintén értesítendő.

II. Az új telekkönyv tervezetének elkészítése.

6. §.

A telekkönyvi hatóság a 3. §-ban érintett iratok beérkeztével egy telekkönyvvezetőt az új telekkönyv tervezetének elkészítésével megbíz.

E tervezetben különösen kitüntetendő, hogy mindegyik telekjkönyvbe a régi birtok helyébe mily új birtok fogna bevezettetni.

A tervezetben a telekjegyzőkönyvek lapszámai megtartandók, az esetben azonban, midőn több oly birtokrészlet, mely eddig több telekjegyzőkönyvbe külön volt bevezetve, az új kiosztásnál egybe csatoltatik: az egyesített új birtok a többi megszünt telekjegyzőkönyv megemlítésével csak a legközelebbi telekjegyzőkönyv birtoklapján veendő fel, a megszüntekben pedig kitüntetendő, hogy a bennök felvett birtok hová vezettetett át.

7. §.

A 6-ik §-ban említett előleges tervezet elkészítésénél a következők szolgáljanak irányul:

a) ha valamely birtoktest, mely az eddigi telekjegyzőkönyvben csak egy h. r. számmal van megjelölve,

az adóföldkönyvben akár az osztályzat, akár a művelési ág különbözősége miatt több részletre van felosztva, és így több adóföldkönyvi részletszám alatt fordul elő: az átalakításkor a kérdéses birtoktest az illető telekjegyzőkönyvbe csak egy sorszám alatt vezetendő ugyan be, a sorszám mellé azonban a birtoktestre vonatkozó adóföldkönyvi részlet számok zárjel alatt idézendők, — például 1-ső sorszám (304—315) szántóföld és rét; 160 hold.

b) Az új birtok rendszerint annak tulajdonául vezetendő be, kinek nevén a régi birtok állt. — Azonban, ha a tagosítás folyama alatt, vagy általában a telekkönyv átalakítása előtt valamely új birtokrészletre nézve a tulajdonos személyében időközben változás történt, az új tulajdonos neve a telekkönyv átalakításakor az átalakított telekjegyzőkönyvbe közvetlenül bevezetendő, ha az új tulajdonos az átalakítás előtt a telekkönyvi hatóságnál a változást igazoló okiratoknak és a felosztási földkönyv hiteles kivonatának felmutatása mellett szerzett jogának a tulajdon lapra leendő feljegyzését kérelmezte. — E bevezetés azonban a telekkönyvi hatóság által mindig oly záradékkal rendelendő el, hogy a végleges bejegyzés csak a telekkönyv átalakításakor fog eszközöltetni.

c) Az új birtok ugyanazon birtoktesti jegy és felírás alatt veendő fel, mely alatt a régi előfordul, így például 1 ¼ telek; de ha a birtok minősége megváltás folytán időközben változott, ez az átalakításkor kitüntetendő, mint például »megváltott« írtások és hasonlók.

d) Ha a maradvány írtvány, bérföldek stb. egy része váltság fejében a volt földesúrnak átengedtetett; ezen átengedett rész tehermentesen a volt földes úr nevére átvezetendő.

e) Ha több osztálytársak, valamely birtokot magok között felosztottak és a kihasítási földkönyvben már mindegyiknek osztályrésze külön van ugyan kimutatva, de a telekkönyvben még az egész birtok az örökhagyó

nevén áll, akkor az átalakítás alkalmával az egyes osztályrészek külön helyrajzi számok alatt ugyan, de még is az örökhagyó tulajdona gyanánt vezetendők be a régi telekkönyvi birtoklapra.

f) Ha ellenben az osztálytársak a már nevökre irt közös birtokot felosztották, és egyénenkint kihasították, akkor mindegyiknek osztályrésze külön lapra jegyezhető. csakhogy a közös birtokot terhelő tartozások egyetemlegesen átvezetendők.

g) Ha a legelő, erdő vagy más fekvőségek, a volt úrbéresek számára közösen és osztatlanul hasíttatnak ki: ezen ingatlanok nem a község telekjegyzőkönyvébe, hanem egy külön telekjegyzőkönyvbe vezetendők, melyben azon telkek, a melyeknek eme legelő, erdő stb. tartozmányait képezi, kiteendők, és egyúttal minden egyes teleknél a szabályszerü hivatkozás kitüntetendő.

h) Ha valamely közös legelő, erdő stb. a jogosultak között felosztatott volna, és ezen fekvőséget egy közös tartozás terhelné: az egyes részletek az illető tulajdonosok telekjegyzőkönyvébe mindaddig be nem vezettethetnek, míg a hitelező kellőleg biztosítva nincsen.

i) Ha valamely vasút vagy csatorna részére a kisajátitás már a tagosított birtokból eszközöltetett: a tagosított birtok bevezetése és a telekkönyv átalakítása alkalmával a vállalati vonal a térképen kitüntetendő; a birtoklapon pedig a kisajátított térmérték levonásával csak a fennmaradt térfogat veendő fel; a vállalati vonalnak telekkönyvezésére nézve azonban az 1868. I. t. cz. és az ahoz kiadott utasítás szabályai irányadók.

8. §.

Az új birtok bevezetésénél mindegyik birtokrészlet mellé a hihasítási, és az adóföldkönyvek alapján a térmérték és kiteendő.

9. §.

A telekkönyvvezető ezen telekkönyvi tervezetet a községtől bekivánt telekkönyvek másolatának birtoklapjára, ily másolat hiányában pedig az általa lemásolt telekjegyzőkönyvek birtok lapjára jegyzi be, s egyúttal a következő rovatokkal ellátott lajstromot vezet:

1. helyrajzi szám,
2. térképi szám,
3. telekjegyzőkönyvi lapszám. Ezen felül egy más jegyzéket is vezet, melyben a telekjegyzőkönyvek sorrende szerint a felmerülő hiányokat és észrevételeket bejegyzi. Ezenkivül tartozik még a telekkönyvvezető a térképet is lemásolni, melyen a térképi számok fekete téntával, az adóföldkönyvi és telekkönyvi h. r. számok pedig vörössel kitüntetendők.

10. §.

A térkép és birtokrészlet lajstrom azon esetben is, ha a határnak csak egyes része, illetőleg egyes düllői kerültek volna tagosítás vagy szabályozás alá, az egész határra nézve újjonan elkészítendők, és a munkálatnál mindannyi birtokrészlet megjelölésére nézve az adóföldkönyvi számok is használandók.

Ha ellenben csak a legelő, erdő vagy egyéb közös fekvőség különíttetik el, avagy osztatik fel, akkor csak ezen felosztásról felvett térvázlat csatolandó a birtokrészlet lajstromhoz, és az eddig közös fekvőség egyes részletei alszámokkal megjelöltetnek.

11. §.

A telekkönyvvezető az általa vezetett jegyzékben egyuttal feljegyzi, hogy a telekköny átalakítása következtében a teherlapon miféle változások történjenek.

E tekintetben általános szabályul szolgáljon, hogy a teherlapon semmiféle változásnak helye nincs mindazon esetekben, melyekben a telekjegyzőkönyvben foglalt birtoknak megjelölése és telekkönyvi természete az átalakítás után is ugyanaz maradand, mely alatt addig is külön álló telekkönyvi testként a telekkönyv birtoklapján előfordult.

Igy például ha a jelzáloggal terhelt telekkönyvi test a helyszinelési munkálat folytán A. I. alatt volt felvéve, és az előbbit helyettesítő új birtoktest a telekjegyzőkönyvben az átalakítás után ismét A. I. alatt forduland elő, a teherlap változást nem szenved.

Ellenben szükséges a változás bejegyzése a teherlapon:

a) ha a teherlapi bevezetés nem az egész telekkönyvi testre, hanem csak bizonyos részletszámra terjed ki, mely esetben a teherlapon azon új adóföldkönyvi szám kitüntendő, mely alatt az új birtokrészlet az átalakított telekjegyzőkönyvbe bevezettetett, mi különösen a zálogjognál, haszonbérletnél és haszonélvezetnél fordulhat elő;

b) ha oly birtok, mely a telekjegyzőkönyvben eddig egy telekkönyvi testül volt felvéve, az átalakításkor több telekkönyvi testté szétdaraboltatik; a rajta fekvő teher minden ezen új telekkönyvi testeket tartalmazó telekjegyzőkönyvbe átvezetendő, és az egyetemlegesség is mindegyikben kitüntetendő;

c) ha egyetemleges jelzáloggal terhelt birtoktestek egyesíttetnek, és annak folytán az egyetemlegesség megszünik;

d) ha a terhelt birtoknak egyes részlete a kihasítási földkönyvben másnak nevére iratott volna, vagy ha a régi birtok helyébe kiosztott új birtok csekélyebbnek mutatkozik, és egyrésze valószinüleg másnak nevére iratott

12. §.

A telekkönyvvezető a megelőző §§-ban érintett előmunkálatokat rendszerint a telekkönyvi irodában teljesíti; ha azonban a birtok ugyanazonossága, vagy más körülmény iránt felmerülö kétely csak a helyszinén volna eloszlatható, a törvényszék elnökének engedelmével és felügyelete alatt a helyszinére is kimehet.

13. §.

A telekkönyvvezető az előmunkálatokat befejezvén, azokat az összes iratokkal együtt a telekkönyvi hatóság elé terjeszti, mely azt megvizsgálja, és kiigazítván, annak a helyszinén leendő hitelesítésére határnapot tüz ki.

III. A hitelesítés.

14. §.

E határnapról a volt földes urak különbség nélkül, és a községben nem lakó összes érdekeltek végzés által felzeten külön-külön, a községben lakó többi érdekeltek pedig hirdetmény útján értesítendők.

A hirdetmény a községben helyi szokás szerint közzé teendő és egyszer a hivatalos lapba igtatandó.

A hitelesítési határnap akként tüzendő ki, hogy közte és a kézbesítés vagy kihirdetés valószinü napja között 30 napi időköz essék.

Ugy a végzésben, mint a hirdetményben is az összes érdekeltek felhivandók, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazottjaik által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet ellen netaláni észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyvek végleges átalakítása után a téves átvezetésből eredhető kifogásokat a jóhiszemü harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik.

15. §.

A hitelesítés a telekkönyvi hatóságtól e czélra kiküldendő bizottság által a helyszinén eszközöltetik.

E bizottság a telekkönyvi előadóból és az előmunkálatokkal megbizott telekkönyvvezetőből áll.

A hitelesítő bizottság feladatához tartozik:

a) pontosan megvizsgálni, hogy a tervezett új birtoklap helyesen vétetett-e fel, azaz, hogy a régi birtok helyébe kiosztott új birtok helyesen vezettetett-e át?

b) köteles a 9. §-ban említett jegyzékben felvett hiányokat és észrevételeket hivatalos nyomozás útján az érdekeltek s a községi elöljáróság meghallgatása mellett kiigazítani;

c) köteles különösen arra ügyelni, hogy a bejegyzett telekkönyvi érdekeltek jogai megvédessenek és csorbát ne szenvedjenek, ha mindjárt ezek valamelyike meg nem jelent, vagy észrevételt nem tett volna is.

16. §.

A hitelesítő bizottság eljárása nyilvános.

A bizottság köteles a községbelieket a megjelenési határnapon a helybeli elöljáróság által kidoboltatás, vagy a helyi szokás szerinti módon a megjelenésre újólag figyelmeztetni és a megjelent feleket az eljárás czéljáról és következményeiről felvilágosítani.

17. §.

A hitelesítési eljárás akkép intézendő, hogy a telekjegyzőkönyvek sorrende szerint a tervezett új birtoklap mind a kihasítási földkönyvvel, mind az eredeti telekjegyzőkönyvvel gondosan összeegyeztessék és a tulajdonos, valamint a többi érdekeltek előtt felolvastassék; mely alkalommal, valamint a már följegyzett, úgy a most elő-

adott észrevételek is tárgyalandók és felderítendők és a netán talált hiba, ha az összes érdekeltek beleegyeznek, azonnal kiigazítandó. Ezen tárgyalásoknál minden telekjegyzőkönyvre vonatkozólag külön jegyzőkönyv vezetendő és az érdekeltek által aláírandó.

Ha azonban valamelyik telekjegyzőkönyvre nézve megjegyzés nem tétetnék, ez csak az általános tárgyalási jegyzőkönyvben említendő meg és erről külön jegyzőkönyvet felvenni nem szükséges.

18. §.

A felmerülhető hibák kiigazítása szempontjából a 7. §-ban felsoroltakon kívül különösen a következők emelendők ki:

a) ha férj és nőnek, avagy több testvérnek külön birtokai egy tagban egyesíttettek, akkor ezen egyesített birtoktest a felek kívánsága szerint vagy közös tulajdonul és az egyes tulajdonosok tulajdon arányának meghatározásával ugyanazon telekjegyzőkönyvbe veendő fel; vagy pedig minden egyes tulajdonostárs része elkülönítendő, és mindegyik külön telekkönyvi testül telekkönyvezendő;

b) ha a teherlapi bejegyzés bizonyos részletre vonatkozik, akkor az újbirtok adóföldkönyvi száma kinyomozandó;

c) ha oly részletek, melyeken különböző terhek feküsznek, egy tagba egyesíttetnek, és ha a tulajdonos és az érdekelt hitelezők közt a terhek sorrendjére nézve egyezség nem jön létre: akkor az egyes régi birtokrészletek helyébe lépő új birtok elkülönözendő és mindegyik külön birtokrészletként vezetendő be;

d) a hitelesítő bizottság köteles oly birtokrészletekre nézve, melyek újonnan keletkeztek és a telekkönyvben még elő nem fordulnak, a tettleges birtokosokat a hely-

szinén kinyomozni és ezek kivánságához képest ama új birtokrészleteket, vagy azon telekjegyzőkönyveket, melyekben az illető tulajdonosok más birtokai felvéve vannak, vagy más újonnan nyitandókba bevezetni, – úgyszintén

e) a közös ingatlanoknál a birtoklási arányt felvenni, s ugyanezt a közbirtokosságokban netalán létező közös korcsmákra s malmokra nézve is eszközölni, mely utóbbiakra vonatkozólag az egyes tulajdonosokra eső illetőség mindegyik közös tulajdonostársnak saját telekkönyvi lapján kitüntetendő, a közös lapon pedig csak az ezen lapokra való hivatkozás teendő ki.

19. §.

A hitelesítő bizottság köteles a bejelentett birtokváltozásokról szóló átiratási kérelmeket a jogczímre vonatkozó iratok melléklése mellett jegyzőkönyvileg felvenni és egyuttal a birtok elnevezésére, eldarabolására s fekvésére, úgy az okiratok egyéb hiányaira vonatkozó aggályokat a felek, a községi elöljárók meghallgatása mellett felderíteni, nemkülönben az érdekelt hitelezőknek netaláni nyilatkozatait bejegyezni.

20. §.

A hitelesitő bizottság mindazon esetekben, midőn valamely részlet a fentebbiek szerint eldarabolandó, a tervázlatot hivatalból elkészíteni köteles.

21. §.

A hitelesítő bizottság munkáját befejezvén, az általános jegyzőkönyvet a községi elöljáróság által aláíratja és azt, valamint a felvett külön jegyzőkönyveket is a telekkönyvi hatóság elé terjeszti.

IV. Végleges bevezetés.

22. §.

A telekkönyvi hatóság ezen telekjegyzőkönyveket átnézi és a kiigazítások, valamint a birtokváltozások felett végzésileg határoz.

Ezen végzések az érdekelt feleknek kézbesítendők, kik az ellen az 1855. évi deczember 15-ki telekkönyvi rendelet 142—147. §§-ai szerint felfolyamodással élhetnek.

23. §.

A telekkönyvvezető az elrendelt kiigazításokat a tervezetben kitünteti, az egész munkálatot egy telekkönyvi hivatalnokkal újolag összeegyezteti, s ha hiba nem mutatkozik, erről a telekkönyvi hatósághoz jelentést tesz.

A telekkönyvi hatóság ennek folytán az egészet újolag átvizsgálja s ha mindent rendben talál, az átalakítási munkálatnak az eredeti telekjegyzőkönyvre leendő bevezetését elrendeli, és ez alkalommal egyúttal a teherlapon teendő változásokról is intézkedik.

24. §.

A telekkönyvvezető ennek folytán az eredeti telekjegyzőkönyvekben a birtok és esetleg a teherlapot a tervezet szerint a következő szabályok megtartásával kiigazítja:

a) a régi birtok a birtoklapon keresztvonalakkal áthúzatik és az új birtok ugyanazon lapra bevezettetik, mely czélra, ha szükséges, a birtoklaphoz új ív fűzendő;

b) ha a régi birtoknak csak néhány részleténél történt változás, akkor csak ezen részletek húzatnak keresztül és az azokat helyettesítő új részletek folyó sorszám alatt bejegyeztetnek, önként értetvén, hogy a változatlanul megmaradó birtokrészleteknél is a keresztülhúzandó

régi helyrajzi számok fölött az illető adókönyvi számok kitüntetendők;

c) ha csak a közösből kihasított részletek vezetendők be, a folyó sorszám megtartandó;

d) a teherlapon csak a 11. §. eseteiben történik bevezetés;

e) az átalakítást elrendelő végzés csak általános tárgyalási jegyzőkönyvbe íratik, az egyes telekjegyzőkönyvekben arra hivatkozni nem szükséges;

f) ha a birtokrészletek egyesítése folytán valamely birtoklap megszűnik, akkor az abban megjegyzendő és a megszűnt lap az irattárba elteendő, annak számával azonban a legközelebb nyitandó új lap jelölendő meg;

g) a tulajdonlapon csak akkor történhetik új bejegyzés, ha vagy a telekjegyzőkönyv egészen megszűnik, vagy pedig abba más telekjegyzőkönyvből jegyeztetett át valamely birtok, esetleg innen történt bejegyzés, vagy végre a 7. §. b) pontjában említett kivételes esetben;

h) a 22. §. szerint elrendelt birtokváltozások bejegyzése ez alkalommal szintén teljesítendő;

i) ha a 22. §. szerint elrendelt kiigazítás vagy birtokváltozás ellen felfolyamodás adatott be, ez a foganatosítást nem gátolja ugyan, azonban a felfolyamodás iktató száma az illető telekjegyzőkönyvben szabályszerűleg feljegyzendő.

25. §.

A telekkönyvvezető azzal kapcsolatosan elkészíti:

a) az új térképet, melyből a térképi számok már kihagyandók, és abba csak az adóföldkönyvi számok vezetendők fel a házszámokkal együtt; — továbbá

b) a birtokrészlet lajstromot; és

c) kiigazítja a névjegyzéket, mely munka befejezése és összeegyeztetése után erről a telekkönyvi hatósághoz jelentést tesz,

26. §.

A telekkönyvi hatóság a bevezetést megvizsgálván, azt helybenhagyja, esetleg a szükséges kiigazításokat elrendeli és egyúttal,

a) az eredeti kihasítási földkönyvet, térképet és első felvételi földkönyvet az illető úrbéri bírósághoz visszaküldi, továbbá

b) a községnek az új telekkönyv másolatát megküldi azon megjegyzéssel, hogy jövőben a telekkönyv eszerint fog vezettetni;

c) az adóhivatalnok a 3-ik §. szerint közlött adómunkálatokat visszaküldi.

V. Az átalakítás jogi hatálya.

27. §.

A telekkönyveknek ezen szabályok szerint eszközölt átalakítása véglegesnek tekintetvén, az átalakításkor közbejött téves bevezetésből származó bárminemü igények jóhiszemü harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetők. Mások irányában azonban a kiigazítás a fennálló szabályok szerint bármikor is kérelmezhető.

VI. Bélyegilleték mentesség.

28. §.

E rendeletben szabályozott átalakításra vonatkozó mindennemü jegyzőkönyv, beadvány és azok mellékletei bélyeg- és illetékmentesek.

A 14. §-ban érintett hirdetmény a hivatalos lapba díjmentesen iktatandó be

VII. A költségekről.

29. §.

A kiigazításnál felmerülő, különösen pedig a helyszinére kirendelt bizottságnak, vagy egyes telekkönyvi

tisztviselőknek kiküldetésével járó költségek a magyarországi igazságügyi alapból fedeztetnek, miért is azok a havi szükségleti kimutatásba felveendők és az e czélra az igazságügyi miniszteriumtól nyerendő előlegből fedezendők.

A szabályszerint vezetendő utazási naplók az igazságügyminiszteriumhoz beküldendők, hol azok átvizsgáltatni és a költségek a vizsgálat eredményéhez képest utalványoztatni fognak, — ezen utalványok alapján teljesített fizetésekről vezetendő számadások pedig kellőleg felszerelve, felülvizsgálat végett félévénként szintén az igazságügyminiszteriumhoz felterjesztendők.

Jegyzetek
a telekkönyveknek a birtokszabályozás folytán szükségessé vált átalakítására vonatkozó szabályrendelethez.

I.

Midőn az úrbéri biróságnak a tagosításra, arányosításra, úrbéri birtokrendezésre, legelő és erdő elkülönítésre, vagy bárminémü birtokszabályozásra vonatkozó munkálatai (térképek és az új kihasítási földkönyv) a telekkönyvi hatósághoz beérkeznek; a telekkönyvi hatóság első sorban is a földkönyvet veszi vizsgálat alá, legfőképen azon szempontból, ha vajjon abból a szabályrendelet 2-ik §-a értelmében kitudható-e, mely birtokrészletek léptek a telekkönyvek lapján bevezetett régi birtokrészletek helyébe, s mily változások történtek a szabályozás folytán a korábbi birtokkal; továbbá kitudható-e az új kiosztási földkönyvből, hogy a felosztott és kihasított legelő illetmények, mely telekkönyvi jószágtestek, mint törzsbirtokok után lettek kiosztva az illető jogosítottak részére.

A telekkönyvi hatóság továbbá felelősség terhe alatt megvizsgálja a tagosítási munkálatokat különösen azon irányban, hogy minden régi birtok helyébe az új birtok pontosan kiosztatott s bejegyeztetett-e, hogy a telekkönyvi helyrajzi számok a kiosztási földkönyvben a régi birtok állapotot kitüntető lapon kivétel nél-

kül mind elő fordulnak-e? hogy a tagosítás következtében egy területté egyesített több birtokrészletek — melyek esetleg több telekkönyvben is fordulnak elő, — térfogatilag megfelelnek-e az újonnan kihasított részletek térfogatának és hogy a kiosztási földkönyvben bejegyzett számok megegyeznek-e a térképen kitüntetett térképi számokkal.

Amennyiben ezen lényeges körülmények a kiosztási földkönyvben kitüntetve nem lennének, vagy a kiosztási földkönyv egyéb lényeges hiányokban szenvedne, az a telekkönyvi átalakítás alapjául nem szolgáltatván, mint ilyen az észlelt hiányok tüzetes megjelölése mellett a beérkezett többi műszaki munkálatokkal együtt további kiegészítés végett az illetékes úrbéri bírósághoz végzésileg visszateendő lesz, miután a rendezési munkálatok körül felmerült hiányok kiegészítésére csak az eljáró úrbéri bíróság lehet illetékes.

II.

Az új telekkönyvi tervezetnek elkészítésével megbízott telekkönyvvezetőnek pedig legelső teendője közé tartozand, hogy ha a telekjegyzőkönyvnek másolatai az illető községnél meg nem volnának, azokat — a fenn nem álló bejegyzések kihagyásával — az eredetiekről, az átalakításhoz rendelt díjnokkal lemásoltatja, ilyen nemlétében pedig maga lemásolja s azokat az eredetiekkel pontosan összehasonlítja; ennek utánna pedig az új kihasítási térképet sajátkezűleg, lehetőleg nagyobb léptékben (scala) — hogy a szükségesnek mutatkozó lejegyzések, illetőleg eldarabolások abban könnyebben eszközölhetők lehessenek, — szintén lemásolja.

A lemásolt térképen a térképi számok fekete, az adóföldkönyvi számok pedig veres tintával tüntetendők ki. (Szabr. 9. §.)

A telekkönyvvezető a tervezetet a lemásolt telekjegyzőkönyvek birtoklapjára (A lap) jegyzi be a következő folyó sorszám alatt, a sorszám mellett a birtoktestre vonatkozó adó földkönyvi részlet számok zárjel alatt idézendők, például 8 sor szám (640—645.) szántóföld a 14-ik düllőben. (Szabr. 7. §. a) pontja.)

---

154. betét szám.

A)

Birtok állási lap.

Kanizsa község.

Sorszám	Helyrajzi szám	**I. Drei achtel Session**	Terület hold	Terület □ öl	Jegyzet
1	133	Haus No. 121 sammt Hof u. Garten		964	
2	1897/a	Szántóföld a Nagyvölgyben	1	1250	
3	1937/a	» »	1	1250	
4	2171/a	» a Papközi	1	1250	
5	2211/a	» »	1	1250	
6	3775/a	» a Zöld	1	1250	
7	3815/a	» és kaszáló a vadzsályában	7	725	
8	1252	(640.645.) Szántóföld a 14-ik düllőben	16	1096	
9	1661	(1230) Legelő a 43. düllőben	2	656	

B)

Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
	Érkezett 1887. évi Ápril 24-én 15463. sz. A kir. törvényszéknek 1877. évi 366. szám alatt kelt átalakitást rendelő határozata alapján az 1252. 1661. h. r. számok alatti uj birtokrészletek, a megszünt régi 2—7 sor sz. alatti részletek helyébe itt bejegyeztetnek.	

III.

Ezekután a tervezet elkészítésével megbízott telekkönyvvezető vagy segédtelekkönyvvezető a következő rovatokkal ellátott úgynevezett birtokrészlet lajstromot vezet. (Szabr. 9. §.)

Birtokrészlet lajstrom mintája.

Helyrajzi szám	Térképi szám	Telekjegyzőkönyvi lapszám
681		5
682		940
683/a		5
684		15

stb.

Megjegyeztetik itt, hogy a fentebbi lajstromba egyenlőre csak a telekkönyvi helyrajzi számok — és pedig a legkisebb számon kezdve, — folyó sorrendben, s ezen helyrajzi számoknak megfelelő telekjegyzőkönyvek lapszámai vezetendők be. Az uj kiosztási térképi számok pedig már csak akkor lesznek bejegyzendők, midőn már minden kétséget kizárólag kinyomoztatott, hogy mely kihasítási térképi számok felelnek meg a bejegyzett telekkönyvi helyrajzi számoknak.

A térkép és birtokrészlet lajstrom azon esetben is, ha a határnak csak egyes része, illetőleg egyes düllői kerültek volna tagosítás vagy szabályozás alá, az egész határra nézve elkészítendők. (Szabr. 10. §.)

Ha ellenben csak a közös fekvőségek osztatnak fel, akkor csak ezen felosztásról felvett térvázlat csatolandó a birtokrészlet lajstromhoz, és az addig közös fekvőségek egyes helyrajzi szám alszámokkal jelöltetnek meg. (Szabr. 10. §.)

A telekkönyvvezető ezenkívül egy más jegyzéket is vezet, melyben a telekkönyvek sorrende szerint a felmerülő hiányokat és észrevételeket bejegyzi. Ezen jegyzékbe a telekkönyvvezető

feljegyzi azt is, hogy a telekkönyv átalakítása következtében a teherlapon miféle változások történjenek. (Szab. rend. 9 – 11. §.)

IV.

A mennyiben a tervezet elkészítésével megbízott telekkönyvvezető olynemű akadályokba ütköznék, melyeket csak a helyszíni nyomozás által lenne képes elhárítani, a törvényszék elnökénél teendő előleges jelentést annak beleegyező nyilatkozata után a helyszínére kiutazik, a hol is a szükséges felvilágosító adatokat beszerzi, az érdekelt feleket meghívja s kihallgatja, esetleg a községi elöljáróság véleményét is kikéri s ezen eljárásáról minden egyes esetre vonatkozólag külön jegyzőkönyvet vesz fel, s a beszerzett adatokat az átalakítási munkálatokhoz csatolja. (Szabr. 12. §.)

V.

A hitelesítés alkalmával az átalakító bizottság elsősorban pontosan megfogja vizsgálni, hogy a tervezeti új birtoklap helyesen vétetett-e fel, azaz hogy a régi birtok helyébe kiosztott új birtok helyesen vezettetett-e át. (Szabr. 15. §.)

Ezek után a bizottság a telekkönyvvezető által készített jegyzékben felvett hiányokat, a felek által előadott észrevételeket s az ezekre vonatkozó tervezeti új birtoklapokat veszi tárgyalás és szoros vizsgálat alá; mely alkalommal minden felmerült kérdések külön jegyzőkönyvileg tárgyalandók, s az eredményhez képest a szükséges lejegyzések és szétdarabolások a tervezeti térképen is keresztülvezetendők, a vázrajzok egyidejüleg felveendők s úgy ezek, valamint a felvett külön jegyzőkönyvek is a felek által aláirandók, s minden kinyomozott s felderített hiányok az érdekelt felek beleegyezésével azonnal kiigazítandók, az igy beszerzett adatok az után a felvett jegyzőkönyvek kapcsában az átalakítási iratokhoz csatoladók. (Szabr. 17. §.)

A bizottság másod sorban a telekjegyzőkönyvek sorrendje szerint azon tervezeti birtoklapokat veszi hitelesítés alá, melyekre vonatkozólag a tervezet elkészítésénél hiányok fel nem merültek, s melyekre észrevételek vagy ellenmondások sem tétettek. (Szabr. 17. §.)

Ezekre nézve a hitelesítési eljárás akkép eszközlendő, hogy a telekjegyzőkönyvek sorrendje szerint a tervezett új birtoklap mind a kihasítási földkönyvvel, mind pedig az eredeti telekjegyzőkönyvvel gondosan összeegyeztessék, és a jelenlévő összes érdekeltek előtt felolvastassék.

Az ezen irányban felveendő általános tárgyalási jegyzőkönyvbe ezen telekjegyzőkönyvek lapszámai folyó sorrendben bejegyeztetnek azon megjegyzéssel, hogy »kifogás alá nem esett telekjegyzőkönyvek.« Egyidejüleg az általános tárgyalási jegyzőkönyvben megjegyzendő lesz az is, hogy mely telekjegyzőkönyvi tervezetre emeltettek kifogások s illetve ellentmondások.

Az általános tárgyalási jegyzőkönyv a községi elöljáróság által aláirandó.

Az átalakító bizottságnak, valamint az eljáró telekkönyvi hatóságnak is különösen óvakodni kell attól, hogy az átalakítás folyamán alaptalan igény bejelentések következtében az átalakítandó telekjegyzőkönyvek tulajdoni igényekkel terheltessenek meg, miután az ilyetén eljárás által a telekkönyvi tulajdon szentsége, s a hitel lenne alapjában megtámadva s megingatva.

Midőn már a telekkönyvi hatóság a felülvizsgált s helybenhagyott tervezet alapján való bevezetést helybenhagyta, a bevezetést helybenhagyó végzéssel azt is elrendeli, hogy minden egyes átalakított telekjegyzőkönyv B. lapján az átalakítás megtörténte bejegyeztessék, miért is ennek foganatosításával a telekkönyvi irodát megbízza.

1886. XXX. Törvényczikk

a telekkönyvi betétek szerkesztéséről.

(Szentesítést nyert 1886. évi julius hó 14-én, kihirdettetett az »Országos Törvénytár«-ban, 1886. évi julius hó 22-én.)

Bevezetés.

Jelen törvénynek nem az a tárgya és rendeltetése, hogy új telekkönyvi rendtartást s hitelkönyvi rendszert állítson elő, mi a polgári törvénykönyv létrehozatala előtt czélszerüen nem is lenne eszközölhető, hanem csak az, hogy a legégetőbb hiányokat pótolja, s az eddigi nagyobb mulasztásokat helyre hozza.

És ilyen az mindenek felett, hogy jelenlegi telekkönyveinket még mindig azon ideiglenes telekjegyzőkönyvek képezik, melyek az 1855. évi tkrtás szerint, az eszközölt helyszinelési munkálatok alapján vétettek fel és a melyek a legnagyobb hiányokat, ellenmondásokat és téves adatokat foglalják magukban.

Elrendelte ugyan már az 1855. évi trendtás, hogy a hirdetményi határidő letelte után a telekjegyzőkönyvekből különös betétek készítendők, de ez nem teljesíttetett. És daczára annak, hogy azóta már 32 év mult el; a betétek, melyeknek az állandó telekkönyveket kell képezni, máig sem lettek előállítva.

Törvényhozásunk ezen mulasztás helyrehozásának továbbra is elodázását nem engedheté meg és igy a jelen törvény főczélja az lett, hogy a telekkönyvi betétek most már előállíttathassanak.

Ezzel azonban még magában véve távolról sem tétetnék elég azon jogi kivánalmaknak, melyek a birtokviszonyokban a telekkönyvekhez köttetnek; miután köztudomásu, mikép az eredeti helyszinelés alapján felvett jegyzőkönyvek a tényleges birtokállapotot legtávolabbról sem tüntetik elő hiven és valódilag.

S miután az ország legnagyobb részében ezen különös betétek szerkesztésének ideje még a messze távolban van; tekintettel arra, hogy a tagositás, arányositás, úrbéri rendbeszedés, legelő és erdőelkülönités, vagy bármely más birtokszabályozás folytán változást szenvedett telekkönyvek átalakitásánál már a jelen törvényczikkben kifejtett főbb elvekre is különös figyelemmel kell lenni, s ezen elvekhez legnagyobb részben alkalmazkodni is: ugyanazert az 1886. évi XXIX. t. czikknek a függelékbeni felvételét szükségesnek tartottam.

I. Rész.

Általános határozatok.

1. §.

Az 1855. évi deczember 15-én és az 1870. évi febr. 5-én kelt telekkönyvi rendeletek szerint vezetett telekkönyvekből, a jelen törvény értelmében, telekkönyvi betétek szerkesztendők.

Jegyzet az 1-ső §.-hoz.

Azon egyes telekkönyvi ingatlanokra vonatkozó adatok és nyilvánkönyvi jogokat tartalmazó okiratok, melyek kiválólag a telekjegyzőkönyvek alapján fognak szerkesztetni, »betétnek« neveztetnek.

2. §.

A betétek községenként 1-től kezdve folyó számokkal jelöltetnek meg és az összes betétek a község telekkönyvét képezik.

Minden ingatlan annak a községnek telekkönyvi betéteibe veendő fel, a mely községhez az ingatlan közigazgatási beosztás szerint tartozik.

(Lásd az utasitás 2. és 3-ik §§-ait.

3. §.

Mindenik betét A. birtokállási, B. tulajdoni és C. teheralapból áll.

Az A. lap, melybe az illető telekkönyvi jószágtestnek a telekjegyzőkönyvben kitüntetett jogi természete is bejegyzendő, hat rovatból áll:

Az 1-ső rovat tartalmazza a részleteknek folyó (sor) számait 1-től kezdve;

a 2-ik a részleteknek az új földadókönyvben foglalt helyrazi számait;

a 3-ik a részleteknek a földadó kataszteri munkálatokban kitett művelési águk és helyi fekvésük szerint tüzetes megjelölését.

Ugyanazon rovatokba jegyzendők be a szőlő és maradvány, vagy írtvány váltsági, valamint az ezekhez hasonló egyéb terhek.

A 4-ik rovatba irandó a kataszteri felmérés alapján a térfogat;

az 5-ikbe a kataszteri tiszta jövedelem összege; és

a 6-ikba a megjegyzések.

B. és C. lapok oly rovatokból állanak, mint a telekjegyzőkönyvi hason lapok.

(Lásd az utasítás 3. §-át).

Jegyzet a 3-ik §.-hoz.

Az igazságügyminiszternek ezen §-ra vonatkozó indoklása következőleg hangzik:

»Az ingatlanok jogi természetének bejegyzését szükségesnek tartom; mert azzal oly köztörvényi jogok lehetnek összekötve, melyek a tervezett bejegyzés nélkül igen gyakran vitásakká vál-

hatnának, és igy a tervezett bejegyzés által sok esetben szükségtelen perlekedéseknek vétetik eleje. A kataszteri térfogat és a tisztajövedelemnek a birtoklaponi bejegyzése, — habár e két adat tényleges szerződési kikötés nélkül az átruházási jogügyleteknél felelősséget nem vonhat maga után, az általános indokolásban foglaltakon kivül még azért is igen czélszerü, mert ezen adatoknak hiteles kimutatása a pénzintézetek részéről következetesen megkivántatván, a hitelt kereső közönség azon adatoknak eddigi fáradságos külön megszerzésétől ez által felmentetik. Ugy a külföldi mint a hazai pénzintézetek és a venni szándékozó közönség sokkal nagyobb bizalommal fognak viseltetni telekkönyveink iránt, ha a katasztemek állami érdekekből lelkiismeretesen gyüjtött ezen adatait telekkönyvi betéteinkben bejegyezve látandják, és a hitel alapja az eddiginél biztosabb lesz.

A kataszterről az 1875. VII. 1881. XL. és XLII. 1882. XXIX. 1884. XII. 1885. XXII. t. czikkek és az 1881. junius 13-án 1885. julius 18-án és az 1885. szept. 10-én kelt pénzügyminiszteri rendeletek szólanak.

4. §.

A betétekbe a megfelelő telekjegyzőkönyvekből csak is azok a tételek jegyeztethetnek be, a melyek a betétek szerkesztése alkalmával a telekjegyzőkönyvekben foglalt bevezetések szerint még fennállanak.

(Lásd az utasítás 4-ik §-át.)

Jegyzet a 4-ik §.-hoz.

Az eljárás folyamán a telekjegyzőkönyvek a 27., 36., 38. és 51. §§-ok rendelkezéseihez képest négyszer fognak átvizsgáltatni és a betét tervekkel összehasonlíttatni; de a négyszeri átvizsgálás mellett is nem egy olyan tétel jöhet az új betétbe, mely többé fönn nem áll, mert a kiküldött telekkönyvvezető, valamint a bizottság is csak a telekjegyzőkönyvekben foglalt bevezetések szerint többé fenn nem álló tételeket hagyhatja ki, az olyanokat pedig, melyek a telekjegyzőkönyvek szerint még fennállanak, habár azok megszüntéről tudomással birna is az új betétbe átvenni köteles.

A törvény azonban módot nyújtott arra, hogy mindazok, kiket érdekel, a betét tervek tartalmáról értesüljenek, egyúttal

alkalmat szolgáltat arra is, hogy a már megszünt tételek könnyen és gyorsan töröltethessenek.

De nincs kizárva az sem, hogy a telekkönyvvezető és a bíró jegyzéket készíthessenek azon tehertételekről is, melyek a telekjegyzőkönyvek szerint még fennállanak ugyan, de tudomásuk szerint már megszüntek, s a törlés eszközlése végett a feleket a tárgyalások folyamán értesíthessék.

5. §.

Az egy személynek kizárólagos, vagy több személynek közös tulajdonát képező jószágtestek, ha ugyanazon községnek több telekjegyzőkönyveiben vannak felvéve, és az egyes jószágtestek jogi természete vagy a C) lapbeli bejegyzések különbözősége azt nem akadályozza: a jogosultak kívánságára egy betétben, egy jószágtestté egyesítve vétetnek fel, és a vonatkozó telekjegyzőkönyvekbe bejegyzett terhek is ugyanazon betét C) lapjára jegyeztetnek be.

Ha a jogi természet, vagy a C) lapbeli bejegyzések különbözősége az egyesítést akadályozza: a jogosultak kívánságára az illető jószágtestek a szabályszerü megjelölésekkel (I. II., illetőleg †) mint különálló jószágtestek, egy betétbe vétetnek fel, és a C) lapbeli bejegyzések a terhelt egyes jószágtestek vagy részletek pontos megjelölésével jegyeztetnek be.

A betétek szerkesztésére kiküldött bizottság az ilyen kívánságot mindaddig figyelembe venni köteles, míg a helyszinén müködik.

(Lásd az utasítás 5. §-át.)

6. §.

Abban a községben, a melyben a tagosítás vagy úrbéri rendezés befejeztetett, de a telekkönyv a betétek szerkesztéséig még át nem alakíttatott (1869. évi ápril 8-án kelt igazságügyminiszteri rendelet) ezen munkálat a

betétek szerkesztésével együttesen teljesítendő, és az A. lapra a régi helyébe az új birtok jegyzendő be.

(Lásd az utasitás 6., 7., 66. §§-ait.)

Jegyzet a 6-ik §.-hoz.

Az igazságügyminiszteri indokolás szerint »a két müvelet együttes teljesitésének czélszerüsége nem csak a munka egyszerüsitése és költségkimélése, hanem az által is igazolva van, hogy a telekjegyzőkönyveknek különállóan alakitása ezen törvénynek foganatositását hosszabb időre meggátolná.«

7. §.

Ha a telekkönyvbe külön h. r. számok alatt több részletként bejegyzett ingatlan a tagosítás következtében vagy a kataszteri munkálatban egy területté egyesíttetett és az előbbi egyes részletekre vagy egy oly részletnek egyes tulajdonos társat illető jutalékára nyilvánkönyvi jog van a telekjegyzőkönyvben bejegyezve: a bejegyzésre vonatkozó iratok, továbbá a helyszinelési, a kataszteri és esetleg a tagosítási térképek, valamint a kiosztási földkönyv segedelmével és a nyilvánkönyvileg érdekelt felek meghallgatásával kipuhatolandó, hogy a nyilvánkönyvi joggal terhelt részletnek az egyesitett területből minő terület felel meg, és az hol jelölendő ki.

Az elért eredményhez képest az egyesített terület a nyilvánkönyvi bejegyzésnek megfelelően részletekre osztatik fel, a felosztást magában foglaló szabályszerü térvázrajz hivatalból elkészíttetik, és az egyes részletek ezen vázrajzon a szabályszerü törtszámokkal megjelöltetvén, a telekkönyvi rendelet intézkedéseihez képest vagy ugyanazon betét A. lapjára egymásutáni sorrendben, vagy egy más betét A. lapjára jegyeztetnek be, az A. lap 5-ik rovata azonban ama részleteket illetőleg egyelőre ki nem töltetik. (10. §)

Ugyan ezen eljárás követendő azon esetben is;

a) ha egy személynek több telekjegyzőkönyvben foglalt és különbözőleg terhelt ingatlanai, vagy

b) ha oly ingatlanok, a melyek a telekjegyzőkönyv szerint egy másik személy tulajdonát képezik, a tagosítás alkalmából a tényleges birtokos egyéb telekkönyvi ingatlanaival együtt egy tagban osztattak ki, vagy a kataszteri térképen egy számmal jeleltettek meg.

A b) pont esetében ezen eljárásnak csak akkor van helye, ha a tényleges birtokos a jelen törvény 15—18 §§-ai értelmében a kérdéses ingatlanokra nézve tulajdonosul be nem jegyezhető.

(Lásd az utasítás 7. §-át.)

Jegyzet a 7-ik §.-hoz.

Ezen szakaszra vonatkozó miniszteri indokolás következőleg szól:

»Előre láthatólag tapasztaltatni fog a betétek szerkesztésekor oly eset, hogy a tagositás vagy kataszteri felvétel alkalmával a telekjegyzőkönyv szerint külön h. r. számokkal jelölt több oly részlet egyesittetett egy területté, a melyek különbözőleg voltak terhelve, vagy melyeknek bizonyos hányadára az, kinek javára a tag (egyesitett részlet) a tagosításkor kihasíttatott, még telekkönyvi tulajdonjogot nem szerzett; és ilyent a betétek szerkesztésekor sem képes érvényesiteni. Kellett tehát gondoskodni oly czélszerü módról, melynek alkalmazása mellett egyrészt a nyilvánkönyvi jogok megóvassanak, másrészt pedig e törvény a telekkönyvi rendtartás értelmében foganatositható legyen.«

8. §.

Ha az a körülmény, hogy a tagosítás alkalmával egy tagban kihasított ingatlan milyen — elébb külön állott — részleteket helyettesít, a 7-ik §-ban felsorolt adatokból, vagy az érdekelteknek és bizalmi férfiaknak nyilakozataiból meg nem állapitható: a betétek szerkesztésével megbizott közegek kötelesek e czélból a szakértő mérnököt, lehetőleg a tagosító mérnököt meghallgatni.

(Lásd az utasítás 8., 9, 10., 61., 81. §§-ait.)

Jegyzet a 8-ik §.-hoz.

A 8-ik §-ra vonatkozó miniszteri indokolás következőleg hangzik:

»Ezen intézkedést indokolja a tagositási munkálatoknak azon tapasztalt hiánya, hogy a régi területek telekkönyvszerüleg sem a felszámitásnál meg nem jelöltetnek, sem a kiosztási földkönyvben nincs kimutatva, hogy a kiosztott uj terület mely előbbi birtokrészleteket helyettesit?«

9. §.

A mennyiben a vizrendészeti társulatok ártér fejlesztése a betétek szerkesztéséig már jogerejüleg és olyan módon eszközöltetett, hogy az egyes ártéri részletek biztosan kimutathatók: az e társulatok kötelékébe bevont ártér birtokok a betétekbe külön helyrajzi számok alatt veendők fel, és ártér minőségök az A. lap rovatában kitüntetendő.

Ha a földkönyvben egy helyrajzi szám alatt felvett ingatlannak csak egy része képez ártér birtokot: e rész a betétek szerkesztése alkalmával külön helyrajzi szám alatt elkülönítve veendő fel a nélkül, hogy e végből a jelzálogos hitelezők beleegyezése és meghallgatása szükséges lenne. A szabályszerü térvázrajznak hivatalból való elkészítésére és az elkülönített részleteknek törtszámokkal való megjelölésére, úgyszintén az A. lap 5-ik rovatának egyelőre ki nem töltésére a 7-ik §. intézkedései alkalmazandók.

(Lásd az utasítás 11. §-át.)

Jegyzet a 9-ik § -hoz.

A vízszabályozási társulatokról az 1871. évi XXXIX. t. cz. ennek módosításáról és kiegészítéséről pedig az 1879. évi XXXIV. t. czikk intézkedik.

10. §.

A 7. és 9. §§-ok alapján teljesített felosztásokról a betétek szerkesztésére kirendelt bizottság külön jegyzéket

készít és azt a térvázrajzzal együtt az illető község betéteinek elkészítése után az adókataszter nyilvántatásával megbizott pénzügyi hatóságnak megküldi.

E hatóság a kataszteri kimutatást és térképet kiigazítván és a kérdéses területből alakitott részleteknek tisztajövedelmét kiszámítván, a tisztajövedelemről az illető betét A. lapja 5-ik rovatának kitöltése czéljából (7., 9. §§.) a telekkönyvi hatóságot értesíti.

(Lásd az utasítás 13. §-át.)

Jegyzet a 10. §.-hoz.

A 10. §. rendelkezéseit igazolja azon főczél, hogy a hitel telekkönyv és a földadó kataszter adatai öszhangban legyenek.

11. §.

Ha valamely ingatlanra a telekjegyzőkönyvben telki szolgalom van bejegyezve: az uralgó jószágtestről készített betét A. lapján közvetlenül az illető birtokrészlet után a 6-ik rovatban e körülmény a szolgalommal terhelt ingatlan tüzetes megjelölése mellett kitüntetendő.

(Lásd az utasítás 14. §-át.)

Jegyzet a 11. §.-hoz.

A szolgalmi jognak az uralgó jószágtest A. birtok lapján leendő bejegyzése, nem csak a birtok értékét emelendi, de egyúttal figyelmeztetés is azokra nézve, kik az uralgó jószág tekintetében valamely jogügyletbe bocsájtkoznak.

12. §.

Azokat az ingatlanokat, a melyek a helyszinelési eljárás alkalmával felmerült mulasztás folytán, vagy azon ok miatt nincsenek telekkönyvvezve, mert a helyszinelési eljárás után képzödtek; a betétek szerkesztésével megbizott közegek a tényleges birtokos nevére veszik fel.

(Lásd az utasítás 15., 71. §§-ait.)

13. §.

A B. lapon a mennyiben a 12—15—18. §§-ok eltérő intézkedést nem tartalmaznak, csak az jegyeztetik be tulajdonosnak, ki az illető telekjegyzőkönyv szerint nyilvánkönyvi tulajdonosnak tekintendő.

Ha a telekkönyi tulajdonos az eredeti felvétel (helyszinelés) óta nem változott: a tulajdonos neve alá »eredeti felvétel alapján« kitétel, ellenkező esetben pedig a tulajdon szerzésnek jogczime (öröklés, adásvétel, ajándékozás stb.) a reá vonatkozó beadvány számának és érkezési időpontjának kitételével jegyzendő be.

Ha valamely B. lapbeli bekebelezés felfolyamodással, (folyamodással, felebbezéssel) van megtámadva: a felfolyamodás eredményétől függő telekkönyvi tételek is bejegyzendők és a még jogerőre nem emelkedett bekeblezés, a sorrendben önálló tételként veendő fel. Ugyan ily módon eszközlendő a bejegyzés a tulajdonjog előjegyzése esetében is és pedig akkor is, ha az előjegyzés felfolyamodással megtámadva nincsen.

Ha az ingatlan előbb többeknek osztatlan közös tulajdonát képezte, és az egyes jutalékok zálogjogi bejegyzéssel vannak terhelve: a B. lapra mindazon bejegyzések átvezetendők, a melyek a zálogjoggal terhelt jutalékok arányát és egymáshoz való viszonyát kimutatják.

(Lásd az utasítás 16. §-át.)

14. §.

A B. lap szerkesztésénél még a következő intézkedések tartandók meg:

1) Ha a tulajdonjog a telekjegyzőkönyvi bejegyzés szerint valamely feltételhez vagy idő meghatározáshoz van kötve, vagy utóörökösödés esete forog fenn: tulajdonosul az a személy jegyzendő ugyan be, kinek tulajdon-

joga korlátozva van, de bejegyzendő a feltétel vagy időmeghatározás, illetve az utó örökös neve is.

2. A tulajdonos személyét illető egyéb törvényes korlátozások (kiskoruság, a gondnokság alatt létel, csőd stb.) szintén bejegyzendők.

3. Ha a telekjegyzőkönyvben a telekkönyvi rendelet I. része szerint igény bejelentések, zálog visszaváltási vagy az ősiségi viszonyból származott egyéb jogok vagy törlési perek vannak feljegyezve: ezek a feljegyzéssel nyert rangsorozatban szintén bejegyzendők. Ha a feljegyzések a betét A. lapján bejegyzett részleteknek csak némelyikére vagy egy részletnek csak bizonyos hányadára vonatkoznak: a bejegyzés által terhelt részletnek új helyrajzi száma és esetleg az is kitüntetendő, hogy a feljegyzés a részletnek mily hányadát terheli.

(Lásd az utasitás 17. §-át.)

Jegyzet.

A fentebbi 13—14. §-ok részletes utasításokat adnak a »Tulajdon« lap szerkesztésére, melyek a jelen törvény intézkedései folytán is szükségesekké váltak. Ezekből kiemelendők a következők.

Szükségesnek találtatott annak kitüntetése: hogy a tulajdonjog eredeti felvételen, vagy oly szerzési jogczímen alapszik-e, mely későbbi bekeblezés tárgyát képezi — azon okból, mivel különösen az elbirtoklás iránt felmerülő kérdésekben, azon joghatály, mely telekkönyvi bejegyzés által nyeretik, lényegesen különbözik azon tulajdonjog bejegyzés hatályától, mely az eredeti felvételre van fektetve.

Ellenben a törvényben azon szabály felvétele mellőztetett, hogy a betétek szerkesztésével megbizott közegek kutassák s utánna nézzenek, vajjon a telekkönyvi bejegyzések jogerejüvé váltak, vagy függőbe vannak-e? miután ez az okirat gyüjtemény nagyrészének utóvizsgálását tenné szükségessé; de felesleges is miután a felfolyamodás fejegyzendő s nyilvántartandó, mi által a jogerejüség, vagy függőben létel kérdése tisztázható.

15. §.

A B. lap szerkesztésénél az ingatlan tényleges birtokosának tulajdonjoga jegyzedő be:

a) ha a tényleges birtokos az ingatlannak megszerzését a telekkönyvi tulajdonos által kiállított eredeti okirattal igazolja s a mennyiben ezen okirat alapján a tulajdonjog a telekkönyvi rendelet szerint be nem kebelezhető, a tényleges birtoklást helyhatósági bizonyitvánnyal vagy az eljáró bizottságnál alkalmazott bizalmi férfiaknak (40. §.) szóbeli nyilatkozatával tanusítja, vagy

b) ha irásbeli okirat hiányában a jogügylet létrejötte az átruházó telekkönyvi tulajdonosnak a bizottság előtt szóval tett beismerésével igazoltatik.

Ugyan ezen módon jegyzendő be a tényleges birtokos tulajdonjoga akkor is, ha az ingatlannak megszerzése a telekkönyvi tulajdonosnak jogerőre emelkedett bírósági átadási okirattal vagy itélettel igazolt örököse, vagy hagyományosa által kiállított, de bekeblezésre nem alkalmas okirattal, vagy a fentebbiek szerint igazolt jogutódnak a bíróság előtt szóval tett beismerésével igazoltatik.

(Lásd az utasitás 18., 22. §§-ait.)

16. §.

A tényleges birtokos jegyzendő be akkor is: ha az ingatlannak 3 évi békés birtoklását a helyhatóság és a bizalmi férfi által igazolja, és a telekkönyvi tulajdonos a betétek szerkesztésére kirendelt bizottságnak szabályszerü idézése és felszólítása (44. §.) daczára a tényleges birtokos tulajdonjoga bejegyzéseinek a bejegyzés eszközléséig ellent nem mond.

A telekkönyvi tulajdonos által a bejegyzés eszközlése után, valamint a telekkönyvi tulajdonos jogutóda által

előterjesztett ellenmondás hatályáról az 53., 61., 63. és 64. §§-ok rendelkeznek.

(Lásd az utasítás 19., 22. §§-ait.

Jegyzet a 16. §-hoz.

A 16. §. azon esetről intézkedik, mikor a tényleges birtokosnak egyátalán véve nincs okirata, melylyel tulajdonát igazolhatná, de a telekkönyvi tulajdonos még él, de nyilatkozattétel végett a bizottság előtt megjelenni nem akar.

Ekkor a tényleges birtokos, ha az ingatlannak 3 évi **békés** birtoklását a helyhatóságnak bizonyítványával és két bizalmi férfinak a bizottság előtt élő szóval teendő és jegyzőkönyvbe veendő (40., 42., 43. §.) nyilatkozatával igazolni tudja, arra kérheti a bizottságot, hogy a telekkönyvi tulajdonost saját kezeihez adandó végzéssel maga elé idézze azon kijelentéssel, hogy ha az idéző végzésben — telekkönyvi és helyrajzi szám, művelési ág és térfogat szerint — közelebbről meghatározott ingatlannak a végzésben megnevezett tényleges birtokos nevére való átírása ellen kifogása van: ellent mondását a bizottság előtt megjelenve, élőszóval terjessze elő, vagy pedig legkésőbb a telekkönyvi hatóság által kitüzendő félévi hirdetményi határidő alatt közvetlenül a telekkönyvi hatósághoz intézendő beadványba nyujtsa be. (44. §.)

17. §.

A tényleges birtokos tulajdonjoga jegyzendő be, továbbá: ha az ingatlan nyilvánkönyvön kivül több átruházásnak képezte tárgyát, és ezen átruházások mindenike szabályszerü okirattal, vagy a 15. §. értelmében teendő beismeréssel nem igazoltatik ugyan; de az, hogy a kérdéses ingatlan a telekkönyvi tulajdonos vagy igazolt örököse vagy hagyományosa (15. §.) által átruháztatott, legalább is telekkönyvi előjegyzésre alkalmas okirattal, vagy a 15. §. értelmében az átruházó szóbeli nyilatkozatával igazoltatik, a további átruházásról hiányzó okiratok pedig a helyhatóságnak azzal a nyilatkozatával pótoltatnak, hogy az illető átruházásról tudomással birnak, s ezen

felül a helyhatóság és a bizalmi férfiak bizonyítják, hogy az igénylő az illető ingatlannak tényleges birtokában van.

(Lásd az utasítás 20., 22. §-ait.)

Jegyzet a 17. §.-hoz.

Nézetem szerint a helyhatóságnak (a községi Elöljáróságnak) nyilatkozatai, melyek a bizottság előtt tétetnek, jegyzőkönyvbe foglalandók, bizonyításai pedig hivatalos alakban szabályszerüleg kiállított okiratban adandók ki.

S minthogy a bizalmi férfiaknak nyilatkozatai élőszóval történnek, ezen nyilatkozatok is a bizottság által jegyzőkönyve vezetendők.

Az irásba leendő foglalás azon bizonyos oknál fogva szükséges, mert ezen nyilatkozatok a hiányzó — s a telekkönyvi betét szerkesztésére vonatkozó — okiratokat pótolandják.

18. §.

A tényleges birtokos tulajdonjoga jegyzendő be végre: ha a telekkönyvi tulajdonos legalább 3 év előtt elhalt, vagy holléte legalább 3 év óta nem tudatik, és a helyhatóság igazolja, hogy tudomással bir azon egy vagy több átruházásról, a melyek által a tényleges birtokos a kérdéses ingatlant megszerezte, s egyszersmind a helyhatóság és a bizalmi férfiak által az is igazoltatik, hogy a tényleges birtokos maga, vagy ő és birtok elődei legalább 10 év óta az ingatlannak békés birtokában vannak.

Ha a telekkönyvi tulajdonos holléte nem tudatik: a tényleges birtokos tulajdonjoga csak akkor jegyezhető be, ha a helyszini müködés befejezéséig a telekkönyvi tulajdonos a bejegyzésnek ellent nem mond.

A telekkönyvi tulajdonos által a bejegyzés eszközlése után, valamint a telekkönyvi tulajdonos jogutóda által előterjesztett ellentmondás hatályáról az 53., 61., 63. és 64. §§-ok intézkednek.

(Lásd az utasitás 21., 22. §§-ait.)

19. §.

Tényleges birtokosnak a jelen törvény értelmében az tekintetik, a ki az ingatlant élők közötti jogügylettel vagy öröklés folytán megszerezte, és azt mint sajátját birtokában tartja, de tulajdonjoga telekkönyvileg bejegyezve nincsen.

(Lásd az utasítás 23. §-át.)

Jegyzet a 15—19. §§.-hoz.

A jelen törvény 15—19. §§-ai a legfontosabb szakaszok közé sorozandók, mert:

ezen §§-ok segélyével van czélba véve azon kimagasló eszme keresztülvitele, hogy telekkönyvveink a valósággal, vagy is a tényleges birtokállapottal összhangzásba hozassanak, mi által a telekkönyvek az ingatlanoknak és az azokra vonatkozó jogoknak hű tükrét fogják előtüntetni.

20. §.

A 15—18. §§-ok eseteiben előbb a telekkönyvi tulajdonos tulajdonjogának bejegyzése vezettetik át, és azután külön tétel alatt a tényleges birtokos tulajdonjoga jegyeztetik be.

15—18. §§-ok szerint bejegyzendő tényleges birtokosnak kizárólagos, vagy több ilyen tényleges birtokosnak közös tulajdonát képező ingatlanok, ha különben az 5-ik §. feltételei fennforognak is, egy betétbe csak akkor vehetők fel, ha mindezek az ingatlanok egy telekkönyvi tulajdonosnak kizárólagos, vagy több telekkönyvi tulajdonosnak közös tulajdonául vannak a telekjegyzőkönyvbe felvéve.

(Lásd az utasítás 24. §-át.)

21. §.

A C. lapra csak a meg nem szünt tételek és az azokra vonatkozó további bekeblezések, előjegyzések és

földjegyzések, és pedig első sorban a jelzálogilag átkebelezett tételek azzal az elsőbbséggel és tartalommal szó szerint jegyeztetnek be, a mint az illető telekjegyzőkönyv C/a. és C. lapjain előfordulnak.

Ha a tehertételek a telekjegyzőkönyvi bejegyzések szerint az A. lapon felsorolt jószágtesteknek csak némelyikére terjednek ki, — ez a C. lapon a terhelt jószágtest szabatos megjelölésével kiteendő; abban az esetben pedig, ha valamely tehertétel az ingatlannak előbb valamely tulajdonostársat illetett jutalékát terheli, az eredeti kötelezettnek neve, valamint esetleg azon hányad is kiteendő, a mely a terhelt jószágtestből az eredeti kötelezettet mint tulajdonos társat a zálogjog bejegyzése idejében tulajdonjogilag illette.

(Lásd az utasítás 25., 26. §§-ait.)

22. §.

A telekjegyzőkönyvi tulajdonos, továbbá a tényleges birtokos, ha ez utóbbinak tulajdonjoga a jelen törvény alapján (15—18. §§.) a betét B. lapjára leendő bejegyzés czéljából a betétek szerkesztésére kirendelt bizottság által igazoltnak elfogadtatott, úgy szintén az, a kinek javára valamely nyilvánkönyvi jog bejegyezve van, jogosítva vannak a telekjegyzőkönyv szerint még fennálló, de tényleg már megszünt jogra vonatkozó bejegyzésnek törlését, a törlésre alkalmas okirat alapján vagy a jogosítottnak a bizottság előtt élőszóval tett elismerése alapján az eljáró bizottság előtt kérelmezni. (Lásd az utasítás 27. §-át.)

Jegyzet a 22. §.-hoz.

A 22. §-ban igen fontos s nagy hasznú törekvés nyilvánul, midőn a még telekkönyvileg fennálló, de tényleg megszünt terheknek, vagyis a már tényleg megszünt jogra vonatkozó bejegyzéseknek törlését kivánja eszközöltetni. — Fontos ez nem csak jogilag,

a jogbiztosság érdekében, hanem nemzetgazdászatilag is az ingatlant illető hitel emelése czéljából. Az ország hitelképességének nyilvántartására; ugyan is nem lehet kedvező, hogy az állandó telekkönyvekbe, melyek az ingatlan vagyon hitelének tükréül szolgálnak, oly terhek is átvezettessenek, melyek többé nem léteznek.

Ennélfogva, hogy a törlések eszközlése minél inkább biztosíttassék, czélszerünek mutatkozott azt némi szentesítéssel is ellátni; és e czélra javaslatba hozatott, hogy a C. lapra bekeblezett kamatozó követelések után a tőke kamat-adó akkor is beszedendő, ha a hitelező a követelés megszüntét később igazolná, hogy a törlés kieszközlése az adós kötelessége volt, s ő arra a törlési engedélyt azon adó kivetése előtt okiratban megkapta, s hogy e szerint a törlés az adós mulasztásából nem eszközöltethetett, a mennyiben igazoltatnék, a bekövetkezett károkért az adós felelős. A törvényhozás azonban ezen javaslatot mellőzte.

II. Rész.

Az eljárás.

23. §.

A telekkönyvi betétek szerkesztésénél az eljárás két részből áll:

a) a tervezet elkészítéséből, és

b) a betétek szerkesztéséből.

(Lásd az utasítás 43. §-át.)

24. §.

Az eljárás első sorban azon községekben foganatosítandó, a melyekben az állandó kataszteri részletes felmérés az utóbbi években befejeztetett, vagy a korábbi felmérés a tényleges állapotnak megfelelőleg kiigazíttatott.

Az ily községek közül pedig azoknak adandó az elsőbbség, a melyekben a tagosítás, arányosítás, vagy úrbéri rendezés már befejeztetett, de a telekkönyv még át nem alakíttatott.

Az ugyan azon tekintet alá eső községekre nézve a sorrendet, melyben a betétek szerkesztése céljából az eljárás foganatosítandó, az igazságügyminiszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg állapítja meg.

Azokra a községekre nézve, a melyekben a kataszteri részletes felmérés még meg nem tétetett, vagy ha megtétetett is, de már elavult, és a tényleges állapotnak megfelelőleg még ki nem igazíttatott, valamint azokra a községekre nézve is, a melyekben akkor, a mikor a betétek szerkesztendők lennének, tagosítási, arányosítási, úrbéri rendezési munkálatok, vagy az ezekre vonatkozó perek még folyamatban vannak: a betétek szerkesztése arra az időre halasztandó, midőn az említett munkálatok végleg befejezve lesznek.

A telekjegyzőkönyvek közzététele alkalmával kibocsátott egy évi hirdetményi határidő eltelte előtt a betétek szerkesztésére vonatkozó eljárás meg nem kezdhető.

25. §.

Az előző 24. §. értelmében megállapított sorrendnek megfelelően az illető pénzügyi hatóságok a földadó-kataszteri munkálatokat az állandó kataszteri felmérés alkalmával felvett térképnek egy általok készített másodlatával együtt, az illető telekkönyvi hatóságnak megküldik.

A telekkönyvi betétek elkészítése után ez a térkép fogja a hiteles telekkönyvi térképet képezni.

26. §.

A telekkönyvi hatóság az előző §-ban érintett munkálatok vétele után a tervezet elkészítése végett egy telekkönyvvezetőt vagy segédtelekkönyvvezetőt rendel ki és egyidejüleg az illető pénzügyi hatóságot egy adókataszteri közeg kijelölése végett megkeresi.

A 9. §. esetében a mennyiben ez az ártér birtokok kimutatása és bejegyzése végett szükségesnek mutatkozik, az illető vizrendészeti társulat egy szakközeg kirendelése végett szintén megkeresendő.

27. §.

A betét-tervek elkészítése előtt a kiküldött telekkönyvvezető a telekjegyzőkönyveket gondosan átvizsgálni köteles, és ha jogerőre emelkedett elutasító végzések feljegyzéseit, vagy megszünt és hivatalból törlendő becslés és árverés feljegyzéseket talál, e feljegyzéseknek törlése végett minden ily telekjegyzőkönyvre nézve külön a telekkönyvi hatóságnak jelentést tesz.

28. §.

A kiküldött telekkönyvvezető a telekjegyzőkönyveknek az előző szakasz értelmében való átvizsgálása alkalmával külön jegyzéket készít azokról a közadóbeli tartozásokról (államadókról, illetékekről és a közadók módjára behajtandó más tartozásokról), a melyek a községbeli ingatlanokra bekebelezve vagy előjegyezve vannak.

E kimutatásban a tulajdonos neve, az ingatlan telekjegyzőkönyvi száma, a bejegyzést rendelő végzés, a bejegyzett összeg és a mennyiben a telekjegyzőkönyvből kitünik, a bejegyzés alapjául szolgáló hatósági kimutatás, vagy megkeresés száma is kitüntetendő.

A kiküldött e kimutatást a kir. adófelügyelőnek késedelem nélkül megküldi, és a kir. adófelügyelő e kimutatás vételétől számított 60 nap alatt a bejegyzett közadóbeli tartozások átvizsgálását eszközöltetni, s az egészben vagy részben megszünt tehertételeknek teljes vagy részletes kitörlése végett a telekkönyvi hatóságot hivatalból megkeresni köteles.

(Lásd az utasítás 45. §-át.)

29. §.

A 27. és 28. §§-ok értelmében beadandó jelentésekkel egyidejűleg a kiküldött telekkönyvvezető a tekkönyvi hatóságnak jelentést tesz azokról az ingatlanokról is, a melyek, vagy a melyeknek egy része, mint közös vagyon, több tulajdonostárs nevére határozatlan részekben van bejegyezve.

A telekkönyvi hatóság az e tárgyban minden ilyen telekjegyzőkönyvre külön beadandó jelentés folytán, az az összes érdeklettek beidézése mellett, hivatalból jegyzőkönyvi tárgyalást rendel, s a tulajdonjog aránya felett a netalán szükséges bizonyítási eljárás után, ítélet által határoz.

Ha ellenkező nem bizonyíttatik; valamennyi bejegyzett tulajdonostárs hányada egyenlőnek tekintetik; kivéve, ha valamely elhalt egyénnek házastársa és leszármazói vannak határozatlan részekben közös tulajdonosokul bejegyezve; mely esetben az ingatlannak egyik fele a házastárs tulajdonának, másik fele pedig fejenkénti, illetőleg törzsönkénti egyenlő osztályrészekben a tulajdonosokul bejegyzett leszármazók tulajdonának tekintetik.

Az ítélet elleni felebbezésre nézve az 1881. LIX. t.-czikk rendelkezései alkalmazandók.

Arányosítás tárgyát képező közbirtokossági közös vagyonra, azon közös havasak és legelőkre, melyekre nézve a birtoklás használati arány szerint gyakoroltatik, továbbá a volt földesúr és a volt jobbágyok között birtokrendezés tárgyát képező közös vagyonra, valamint a birtokrendezés folytán a volt jobbágyoknak kiadott közös illetőségekre a jelen szakaszban meghatározott eljárásnak helye nincsen.

(Lásd az utasítás 46. §-át.)

30. §.

A kiküldött telekkönyvvezető a betétek terveit a telekjegyzőkönyvek tartalma alapján, kiváló figyelemmel a 4. §. intézkedésére, a telekkönyvi hatóság helyiségében készíti el.

A betét tervéhez használandó lapok a 3. §-ban meghatározottaktól annyiban térnek el, hogy az A) lap hét rovatból áll, a melyek közül

az 1-ső a telekkönyvi részleteknek folyó (sor) számait és

a 2-ik a részleteknek a telekjegyzőkönyvi helyrajzi számait tartalmazza,

a 3., 4., 5., 6. és 7-ik rovatok pedig a betét A) lapjára nézve megállapított, illetve 3., 4., 5. és 6-ik rovatoknak felelnek meg.

A terv készítésekor e terv A) lapjának 3. és 6-ik rovata kitöltetlenül hagyatik.

(Lásd az utasítás 49., 50., 51. §-ait.)

31. §.

A betétek tervének elkészítése után a kiküldött telekkönyvvezető jelentésére a telekkönyvi hatóság kitűzi a határnapot, a melyen a kiküldött eljárásának folytatása végett az illető községben megjelenend.

Az erről szóló értesítésben felhívandók mindazok, a kik a telekjegyzőkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kivánnak tenni, hogy a kiküldött előtt a kitűzött határnapon megkezdendő eljárása alatt jelenjenek meg, és előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel.

Az értesítvény az illető község elöljáróságának oly időben küldendő meg, hogy annak vétele és a kitűzött határnap között legkevesebb 30 napi időköz legyen.

Az értesítvényt a községi elöljáróság a községi képviselő testület ülésében és ezen kívül a községben szokott módon közzé teszi, és ennek megtételéről a kiküldöttnek bizonyítványt ad.

Azoknak a községi birtokosoknak, kik a községben állandó lakhelylyel nem birnak, és ott megbízottuk nincs, de lak- vagy tartózkodási helyük ismeretes, az értesítvény a községi elöljáróság által postabérmentes ajánlott levélben megküldendő. Ezen értesítés nem küldése vagy kézhez nem jutása jogi következménnyel nem bir.

A felhívás egy példánya a telekkönyvi hatóságnál kifüggesztendő.

(Lásd az utasítás 55., 56. §-ait.)

Jegyzet a 30. és 31. §§-hoz.

Teljesen indokolt a 30. §. azon rendelete, hogy a kiküldött telekkönyvvezető a betétek terveit a telekkönyvi helyiségekben köteles elkészíteni; mert különben az eredeti telekjegyzőkönyveket a telekkönyvi hatóság helyiségeiből elkellenék vitetni, mi már a biztonság igényeinek sem felelne meg, de a telekkönyvi forgalmat is megakasztaná s illetve késleltetné a munkálat egész ideje alatt, mit a telekkönyvek természetével, s a felek érdekeivel sem lehetne összeegyeztetni.

Helyes az is, mikép a hirdetés és közlések minden lehető módja felhasználandó arra, hogy azon nap, melyen a kiküldött telekkönyvvezető a betéti tervek elkészítése után munkája folytatására a községekben megjelenend, minél szélesebb körben tétessék közhirré. (31. §.) Ez természetesen maguknak a feleknek érdekében fekszik, szükséges lévén jogaik és igényeik biztosítása végett, hogy ott megjelenjenek.

32. §.

A kiküldött telekkönyvvezető a községben a pénzügyi hatóság által kirendelt kataszteri közeg, s esetleg a vízrendezési társulat által kirendelt szakközeg közreműködésével, a betéti tervek, a helyszínelési térkép, az

adókataszteri munkálatok és térkép egybevetése, valamint a szükséghez képest helyszíni szemle mellett és esetleg a 7., 8. és 9. §§-ok szerinti eljárás után, mindenek előtt a tervezet A) lapjain 3. és 6-ik rovatokat tölti ki.

Ha a 7. és 9. §§-okban meghatározott eljárás szüksége merül fel: a kiküldött telekkönyvvezető, a kataszteri közegnek és szükség esetében a vízrendezési társulat szakközegének esetleges segédkezése mellett, egyszersmind a szükséges vázrajzokat is elkészíti.

(Lásd az utasítás 57., 61. §-ait.)

33. §.

A kiküldött telekkönyvvezető az előtte megjelent felek által a telekkönyvi állapot megváltoztatása czéljából felmutatott okiratok közül azokat, a melyek telekkönyvi bejegyzésre alkalmasaknak mutatkoznak, lehetőleg egy a fél által benyújtandó egyszerű másolattal együtt átveszi, és a bekeblezés keresztülvitele czéljából kérvényt pótló jegyzőkönyveket vesz fel, melyeket az illető felekkel aláirat, s a kiküldő telekkönyvi hatósághoz az okiratokkal együtt késedelem nélkül beterjeszt. Az átvett okiratokról a kiküldött a feleknek térítvényt adni köteles.

A telekkönyvi hatóság a jegyzőkönyveket, a telekkönyvi rendelet értelmében soron kívül intézi el.

(Lásd az utasítás 69. §-át.)

34. §.

A kiküldött telekkönyvvezető, ha a kataszteri adatokból, vagy egyébként azt tapasztalja, hogy a betéti tervekben, illetve a telekjegyzőkönyvekben foglalt bejegyzésektől a tényleges állapot eltér: ha az érdekelt felek az eltérés telekkönyvi foganatosítása czéljából előtte meg sem jelennek, nyomozás útján lehetőleg minden adatot összegyüjt a végből, hogy a betétek szerkesztésére kiren-

delt bizottság által az érdekelt felek beleegyezésével, illetve a jelen törvény intézkedései szerint, a tényleges állapot telekkönyvileg keresztülvihető legyen.

E végből a kiküldött az érdekelt feleket is szükség esetén meghallgathatja, és azokat a szükséges adatok megszerzésére, s annak idejében a szerkesztő bizottságnáli felmutatásra felszólíthatja.

(Lásd az utasítás 70. §-át.)

Jegyzet a 34. §.-hoz.

A miniszteri indokolás szerint, hogy a bírósági kiküldött a betét szerkesztésében szükséges adatokat összegyűjthesse, a felek által felmutatott okiratokat át kell vizsgálnia, mert csak azok alapján teheti meg a tényleges állapotra vonatkozó jegyzeteit.

Az okiratok közül, tehát azokat, melyeket a bekeblezésre alkalmasnak tart, fáradság nélkül kiválaszthatja.

A kérvényt pótló jegyzőkönyv felvétele külön időt és munkát igényel ugyan, de e munka szaporulat által ismét a betét szerkesztésére kirendelt bizottság munkája fog kevesbedni, és okvetlenül előny, ha a betét a telekjegyzőkönyvi tételek alapján készíthető, a mi a javaslat által legalább részben elérhető.

A bírósági kiküldöttnek a nyomozás tételre utasítását, és annak a rendszerintinél nagyobb hatáskörreli felruházását a kitűzött czél követeli.

35. §.

A kiküldött telekkönyvvezető eljárása közben jegyzőkönyvet csak a 33. §. esetében vesz fel, egyébként pedig a betéti terveken — illetve a telekjegyzőkönyvekben foglaltaktól eltérő tényleges állapotra és a 11. §-ban érintett esetre nézve szerzett adatait az illető betét tervezetének megfelelő lapjaira írja rá, és körülményes leírással sorolja fel mindazon okiratokat, a melyek a felek által előtte felmutattatnak, valamint megemlíti a felek által tett azon nyilatkozatokat, a melyek a 15—18. §§-okban meghatározott eljárás alapját képezhetik.

Ha a telekjegyzőkönyvi tulajdonos elhalálozott — vagy ha valamely elárvereztetett ingatlanra a vevőnek tulajdonjoga be nem kebleztetett, — a kiküldött telekkönyvvezető a betéti tervekre tett feljegyzéseken kívül külön-külön jegyzéket készít, melyekbe folyó szám rendben beírja az illető telekjegyzőkönyv és esetleg a részlet helyrajzi számait, és ezen felül az első esetben az örökhagyó nevét és elhalálozási idejét, továbbá a vélelmezett örökösök neveit és esetleg azt a hatóságot, a mely előtt az örökösödési ügy folyamatban van; a második esetben pedig a telekkönyvi tulajdonos nevét, továbbá azt a hatóságot, a mely az árverést elrendelte, valamint az árverés napját és az árverési vevő nevét. Ha megtudható az az ok, a mely a vevő tulajdonjogának bekeblezését akadályozza: a jegyzékben ez az ok is kitüntetendő.

(Lásd az utasítás 69., 72. §-ait.)

36. §.

A helyszínén teljesítendő eljárás befejeztével a kiküldött telekkönyvvezető a telekkönyvi hatóságnál a betétek terveit a telekjegyzőkönyvekkel újra összehasonlíja és a mennyiben valamely telekjegyzőkönyv A és B lapjain időközben oly bejegyzések tétettek, a melyek a 4. §. szerint újabb betéti tervek készítését teszik szükségessé, e felirattal »a helyszínén teljesített eljárás után felvett terv« új betéti terveket készít, és azokat az illető első tervekhez csatolja.

Ha a B. lapon időközben tett bejegyzések ily intézkedést nem igényelnének, akkor azok az első betéti terv B. lapjára csak folytatólag jegyzendők be.

Igy folytatólag jegyzendők be az első terv C. lapjára a telekjegyzőkönyv C. lapjára időközben bejegyzett tehertételek is. Ha pedig az első terv C. lapján bejegyzett tételek időközben jogerejüleg megszüntek volna, ez a

körülmény a vonatkozó beadvány érkezési idejének és számának kitételével a terv C. lapján az illető tétel mellett a »jegyzet« rovatba irandó.

Az elkészített terveket a telekkönyvi kiküldött jelentés mellett a telekkönyvi hatósághoz terjeszti be.

(Lásd az utasitás 73., 74. §§-ait)

Jegyzet a 35. és 36-ik §§-hoz.

A kiküldött telekkönyvvezető működése a községekben, melyet a fentebbi §§-ok szabályoznak, nagy fontossággal bir, mert attól lényegesen függ az, hogy oly betétek, tehát állandó telekkönyvek alkottathassanak, melyek a valóságnak, a birtoklási tényleges állapotnak megfeleljenek. — Azért szükséges, hogy a kiküldöttek nagy gonddal és pontossággal összeszerezzék mindazon adatokat, melyek annak kiderítésére s kimutatására szolgálhatnak.

Szükséges tehát, miszerint a felek által felmutatott okiratokat alaposan átvizsgálják, hogy azokból a tényleges állapotot kiismerjék, és arról jegyzeteket tehessenek, s végül hogy azok közül a bekeblezésre alkalmasakat kiválaszszák.

Szükséges volt, hogy a kiküldött nagyobb mérvü nyomozási hatáskörrel ruháztassék fel, főkép azon esetekben, midőn tudomás nyeretik arról, hogy a telekkönyvi állapot eltér a ténylegestől; miért is a dolog tisztázására a feleket beidézheti, azokat kihallgatja, és ha meg nem jelennek, más úton szerez felvilágosító adatokat.

A nyomozásnak a 35. §. 2-ik pontja értelmében különösen az örökösödési és árverési változásokra kell kiterjedni, mert ezek főbb forrásai a telekkönyvi új alakulásoknak, s ezek folytán jönnek elő a legtöbb eltérések a tényleges állapottól.

A munka egyszerüsítése s főleg a gyorsaság tekintetéből a kiküldött végzésbeli elintézéseket ne tegyen, s jegyzőkönyvi tárgyalásokat ne tartson, miután ezek jogorvoslatok használatára vezethetnének.

37. §.

A telekkönyvi hatóság:

a) a 35. §. szerint készített kétrendü jegyzék alapján az eljáró hatóságokat az illető ingatlanok telekkönyvi

átíratását gátló ügyeknek soronkivüli elintézése végett megkeresi ; ha pedig olyan ügy annál a bíróságnál volna folyamatban, melyhez a telekkönyvi hatóság tartozik : ugyan ezen czélból a bíróság főnökének tesz jelentést; és

b) a betétek szerkesztésére bizottságot küld ki, mely áll egy bíróból és egy telekkönyvvezetőből. E bizottságba ha akadály nem forog fenn, az a telekkönyvvezető (segédtelekkönyvvezető) küldendő ki, ki a betét terveket készítette.

(Lásd az utasítás 75. §-át.)

Jegyzet a 37-ik §.-hoz.

Miniszteri indokolás szerint a munka tetemesen megkönnyíttetik, ha a betétek szerkesztésével megbízandó bíróhoz a tervezetet készített hivatalnok osztatik be; mert ez már a tervezeti eljárás alatt oly tájékozást nyert, melynél fogva a szükséges felvilágosítást azonnal megadhatja.

38. §.

A bizottság a betétek terveit a telekkönyvi hatóság helyiségében a telekjegyzőkönyvekkel összehasonlítja, az észlelt hiányokat kiigazítja, és a mennyiben időközben tett bejegyzések folytán szükségessé válnék, az illető betétekkez újabb betéti terveket készít, az illető C. lapokat pedig kiegészíti.

(Lásd az utasítás 76. §-át.)

39. §.

Az előző §-ban meghatározott teendők végeztével a bizottság az illető községben tartandó tárgyalásra határidőt tüz és erről hirdetményt bocsájt ki.

A hirdetményben felszólítandók :

1. azok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, hogy a mennyiben az eljárt bírósági kiküldöttnek az arra vonatkozó okiratot át nem adták, a tulajdonjog telekkönyvi bekeblezését a kitüzött határidőig vagy a

telekkönyvi hatósághoz intézendő szabályszerü beadvány útján kieszközölni, — vagy az átírásra a jelen törvény 15—18. §§-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényüket a kiküldött bizottság előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházási jogügylet létrejöttét a bizottság előtt szóval elismerje, és a tulajdonjog bekeblezésére engedélyét nyilvánitsa; mert ellen esetben jogaikat ez úton nem érvényesíthetik és a bélyeg- s illetékelengedési kedvezménytől is elesnek; és

2. azok a jelzálogi hitelezők, vagy azok, a kiknek javára egyéb nyilvánkönyvi jogok bejegyezve vannak, de a bejegyzett követelések vagy egyéb nyilvánkönyvi jogok már megszüntek, úgy szinte az ilyen bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, vagy a törlési engedély nyilvánítása végett a szerkesztő bizottság előtt jelenjenek meg; mert ellen esetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.

A hirdetmény a hivatalos közlönyben és abban a vidéki lapban, a melyet az illető bíróság hirdetményeinek közzétételére használ, háromszor közzéteendő, továbbá az illető község elöljáróságának megküldendő, mely a hirdetmény közzétételére és azok értesítésére nézve, a kik a községben állandó lakhelylyel nem birnak és ott megbizottjuk nincs, de lak- vagy tartózkodási helyük ismeretes, a 31. §-ban meghatározott eljárást követi.

Ugyan az a hirdetmény a telekkönyvi hatóságnak, továbbá annak a kir. járásbíróságnak hirdetményi tábláján, melynek területén az illető község fekszik, valamint az illető község házánál kifüggesztendő.

A határidő és a hirdetménynek a hivatalos közlönyben lett első beigtatása között legkevesebb 30 napi időköz legyen.

(Lásd az utasítás 77., 78. §§-ait.)

40. §.

A bizottság eljárása nyilvános.

A községi elöljáróság a bizottság mellé bizalmi férfiakként a szükséghez mért számban minden tekintetben kifogástalan és jó vagyoni viszonyok között élő községi lakosokat jelöl ki, a kik közül legalább ketten a bizottság minden hivatalos intézkedésével jelen lenni és azt eljárásánál felvilágosítással vagy egyébként támogatni, azonossági kérdésekben pedig nyilatkozni tartozik.

A bizottság csak is két bizalmi tag együttes jelenlétében müködhetik.

(Lásd az utasítás 79. §-át.)

Jegyzet a 40. §.-hoz.

A bizalmi férfiak a községben lakó tisztességes s a helyi viszonyokat s a községbeli lakosokat teljesen ismerő egyénekből neveztessenek ki. Ezen bizalmi tagok feladata leend a szükséges felvilágosításokat szolgáltatni, a jelentkezők személy azonosságát és esetleg a tényleges birtoklást, valamint annak jogczímét is bizonyítani; azért mindazon esetekben, midőn a törvény értelmében jegyzőkönyv veendő fel, azt a bizalmi tagok is aláírni kötelesek.

41. §.

A bizottság a községben, szükség esetén a helyszinén az azonosságról, illetve arról szerez meggyőződést: vajjon az ingatlanok az új helyrajzi számokkal helyesen jelöltettek-e meg a betéti tervekben.

E czélból tekintettel a 7-ik §-ban felsorolt adatokra, szükség esetében a 8. §-nak, ártérbirtokra nézve pedig a 9-ik §-nak alkalmazása mellett jár el, és az észrevett hiányokat a tervezeti íveken kiigazítván, azokat aláírja; a helyeseknek talált tervezeti íveket pedig »kifogástalan« megjelöléssel és hasonlókép aláirásával látja el.

(Lásd az utasítás 80., 81. §§-ait.)

42. §.

A 15—18. §§-ok alapján tulajdonjogi igényt támasztóknak, valamint a 22. §. alapján tényleg már megszűnt telekkönyvi jogok törlését szorgalmazóknak kérelmeiről illetve nyilatkozatairól, továbbá az ellenmondásokról a bizottság külön jegyzőkönyvet vesz fel.

Az ilyen jegyzőkönyvi kérelem, illetve nyilatkozat érvényére szükséges, hogy a kérelmező, illetőleg nyilatkozó vagy ellenmondó személy azonossága két bizalmi férfiú által, vagy a községi elöljáróság által ismert két azonossági tanú által bizonyíttassék, és a jegyzőkönyv az érdekelt felek aláírásával, vagy ha írni nem tudnak, vagy nem képesek, kézjegyével elláttassék s a jegyzőkönyv a bizottság mindkét tagjának aláírásával megerősíttessék. Ezen felül a jegyzőkönyv a bizalmi férfiaknak s a netán alkalmazott azonossági tanúknak névaláírásával, illetőleg kézjegyével is ellátandó. Az írni nem tudóknak vagy nem képeseknek neveit a telekkönyvvezető írja alá.

(Lásd az utasítás 82., 83., 84., 85. §§-ait.)

Jegyzet a 42. §-hoz.

A bejegyzéseket szorgalmazó felek kérelmeiről a jegyzőkönyvek felvétele a felek előnyére és a kitüzött czél biztosabb elérése szempontjából kivánatos.

Igaz, hogy ez a bizottság eljárását tetemesen lassitani fogja; minthogy azonban az esetben, ha a tényleges állapotnak keresztülvitele a jelen törvényben nyújtott könnyebbség mellett is teljesen a felekre bizatnék, a czél vagy éppen nem, vagy csak hosszabb idő mulva lenne elérhető, (miniszteri indokolás.)

43. §.

Az a fél, a ki a 15. §. alapján kéri tulajdonjoga bejegyzését, köteles a vonatkozó szerzési okiratot eredetiben és lehetőleg egy a bizottság által láttamozandó

másolatban, valamint az annak pótlására netalán szükséges helyhatósági bizonyítványt is eredetben a bizotsságnak átadni. A tényleges birtoklásnak a bizalmi férfiak által való bizonyítása, valamint irásbeli szerződés hiányában az átruházó telekkönyvi tulajdonos beismerése jegyzőkönyvbe veendő, az átadott okiratok pedig a jegyzőkönyvhöz csatolandók.

Ha a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése a telekkönyvi tulajdonos örökösei vagy hagyományosai által kiállított okirat alapján, vagy ugyanazok beismerésén kéretik: az öröklési vagy hagyományosi minőséget igazoló átadási okiratok vagy itéletek szintén bemutatandók, azoknak jogerőre emelkedése szabályszerüen bizonyítandó és ezek az okiratok is a jegyzőkönyvhöz csatolandók.

Ugyan ezek a szabályok megfelelően alkalmazandók a 17. §. eseteiben is.

(Lásd az utasítás 86. §-át.)

44. §.

A 16. §. esetében a tényleges birtokos által előterjesztendő és jegyzőkönyvbe veendő kérelem folytán, és a három évi békés birtoklásnak az eredetben becsatolandó helyhatósági bizonylattal, valamint két bizalmi férfiúnak a jegyzőkönyvbe iktatandó nyilatkozatával való szabályszerü igazolása után, a telekkönyvi tulajdonos a bizottság elé saját kezeihez kézbesítendő végzés által azzal idéztetik meg, hogy ha a végzésben megjelölendő ingatlanoknak a végzésben megnevezendő tényleges birtokos nevére való átírása ellen kifogása van: ellenmondását a bizottság előtt megjelenve, élőszóval terjeszsze elő, vagy pedig legkésőbb a telekkönyvi hatóság által kitüzendő félévi hirdetményi határidő alatt közvetlenül a telekkönyvi hatósághoz intézendő beadványban nyújtsa be.

E végzés kézbesítését a bíróságok székhelyén a tényleges birtokos költségére a bírósági végrehajtók, más helyeken a községi vagy körjegyző és egy elöljárósági tag együttesen teljesítik, és a vétbizonylatok a saját kézhez való kézbesítésen felül annak az egyénnek, a kinek a végzés kézbesíttetett, a telekkönyvi tulajdonossal való azonossága is tanusítandó; mi végből, ha a végzés megkeresés útján eszközöltetik, a megkeresésben az idézendő egyén lakása, állása és foglalkozása tüzetesen megjelölendő.

A végzésnek kézbesítéséről szóló vétbizonyítvány, ha a kézbesítés helyben eszközöltetett, a jegyzőkönyvhöz csatoltatik; a kézbesítés végett megkeresett hatóság pedig a vétbizonyítványt közvetlenül a telekkönyvi hatóságnak küldi meg.

Az irásbeli ellenmondást tartalmazó beadvány az ellenmondó által sajátkezüleg aláírandó, illetve két tanú alkalmazása mellett, a kiknek egyike az ellenmondó nevét írja alá, kézjegyével ellátandó. A szóval előterjesztett ellenmondás jegyzőkönyvbe iktatandó.

Ha a telekkönyvi tulajdonos ellentmondását a bizottság helyszini müködésének befejezéséig élőszóval előterjeszti: a bizottság a tényleges birtokost, kinek okiratai visszaadandók, igényeinek a törvény rendes útján való érvényesítésére utasítja.

(Lásd az utasítás 87. §-át.)

45. §.

A 18. §. esetében a telekkönyvi tulajdonos halála szabályszerü anyakönyvi kivonattal, vagy az, hogy a telekkönyvi tulajdonos holléte legalább 3 év óta nem tudatik, a községi elöljáróság által kiadott bizonyítványnyal igazolandó.

Ezek az okiratok, valamint a helyhatóság által a 18. §. értelmében az ingatlan megszerzése és tiz éves birtoklása tárgyában kiadott bizonyítvány szintén eredetben csatolandók a jegyzőkönyvhöz. A két bizalmi férfiúnak a tiz évi birtoklást tanusító nyilatkozata a jegyzőkönyvbe iktatandó.

A bizottság a bizonyitványokban és a bizalmi férfiak által igazolt tényállás kérdésében a szükséghez képest a szomszédokat, az illető hitfelekezet helybeli lelkészét, valamint az elhalt vagy ismeretlen tartózkodású telekkönyvi tulajdonosnak a községben netalán lévő házastársát és törvényes örökösödésre hivatott rokonait is kihallgatja, s nyilatkozatukat egyéb, netán kipuhatolt tényadatokkal együtt jegyzőkönyvbe iktatja.

A kihallgatott egyének által a jegyzőkönyv a 42. §. szerint aláírandó, s ha ezek az aláírást megtagadják, ezen körülmény az ok rövid előadása mellett megjegyzendő.

Ha a hivatalos nyomozás folytán a kérelem alapját képező bizonyítványok és nyilatkozatok tartalmának valódisága megingattatnék: a bizottság a tényleges birtokost, kinek okiratai visszaadandók, igényeinek érvényesítése végett a törvény rendes útjára utasítja.

Ha a telekkönyvi tulajdonos házastársa és törvényes örökösödésre hivatott rokonai távollétük miatt meg nem idézhetők, de lakhelyük, vagy tartózkodási helyük tudatik: a bizottság őket az eljárás folyamatba lételéről az illető ingatlannak, a telekkönyvi tulajdonosnak és a tényleges birtokosnak megjelölésével, ajánlott levélben értesíteni, s a netaláni jogsérelem esetében őket megillető ellentmondási jogukra figyelmeztetni köteles. Ezen értesítés el nem küldése, vagy kézhez nem jutása jogi következménynyel nem bir.

(Lásd az utasitás 88. §-át.)

46. §.

A telekkönyvi tulajdonosnak, illetőleg jogutódainak a 18. §. esetében is jogában áll a 44. §. értelmében ellentmondással élni.

Ha e joggal a bizottság előtt maga a telekkönyvi tulajdonos él: az eljárás megszüntetésére a 44. §. rendelkezései alkalmazandók.

Ha pedig jogutód él ellentmondással; azt, hogy ő a telekkönyvi tulajdonosnak jogutóda, kellően kimutatni, s bizonyítékait csatolni tartozik. A telekkönyvi tulajdonos leszármazó örököse és házastársa ellentmondás esetében csupán rokoni, illetve házastársi minőségüket tartoznak anyakönyvi kivonattal igazolni.

(Lásd az utasítás 89. §-át.)

47. §.

A bizottság a 15—18. és 22. §. eseteiben felvett jegyzőkönyvekről naplót vezet és a jegyzőkönyveket csatolmányaival együtt a 15., 17. és 22. §§-ok eseteiben hetenkint egyszer; a 16. és 18. §§-ok eseteiben pedig a helyszini eljárás befejezése után a telekkönyvi hatóságnak beiktatás végett bemutatja.

Azokban az esetekben, a melyekben az eljárás a 44., 45. és 46. §§-ok szerint megszüntettetik, a jegyzőkönyvek beiktatás végett külön be nem mutattatnak, hanem az 58. §. szerint beadandó jelentés mellé csatoltatnak.

(Lásd az utasítás 90. §-át.)

48. §.

Ha a 15—18. és 22. §§-ok eseteiben a kérelem támogatására felmutatott adatok a jelen törvény kivánalmainak egyáltalán meg nem felelnek, jegyzőkönyv sem veendő fel, hanem a jelentkező szóval elutasítandó, és a

felmutatott okiratra ráírandó: »A betét szerkesztő bizottság a további eljárásra alkalmasnak nem találta«, — a mely záradékot a bizottság mindkét tagja aláírja. A menynyiben a felmutatott okiratok hiányai pótolhatóknak mutatkoznak: a bizottság a jelentkező felet kellő utasítással ellátni köteles.

(Lásd az utasítás 91. §-át.)

49. §.

Ha a 7. §-ban felsorolt esetekről a bizottság szerez tudomást: a szabályszerü vázrajznak hivatalbóli elkészitéséről gondoskodik.

(Lásd az utasítás 81. §-át.)

50. §.

Ha a bizottság a telekjegyzőkönyvben, — illetve a betéti tervben a telekkönyvi rendelet 168. §-a alá eső szabálytalanságot vesz észre, iparkodjék azt az érdekeltek meghallgatása mellett megszüntetni, hogy azt a betétbe átvezetni ne kellessék. Ha ez nem sikerül, a bizottság a telekkönyvi hatósághoz jelentést tesz, mely azt soronkivül azonnal elintézi.

(Lásd az utasítás 93. §.

Jegyzet az 50-ik §.-hoz.

A telekkönyvi rendelet 168. §-a esetében nagy előnyére leend a szerkesztési müveletnek, ha a fennforgó hibát a bizottság saját körében szüntetheti meg.

Azon esetre pedig, ha ez nem sikerül, alkalmat kellett a jelentés tétel által szolgáltatni a telekkönyvi hatóságnak, hogy a hiba addig, míg a betétek szerkesztésére kerül a sor, már kiigazítható legyen. — (Min. indokolás.)

51. §.

A helyszini müködés befejezte után a bizottság a hivatali székhelyen a beiktatott külön jegyzőkönyveket

átvévén, a betétek szerkesztését kezdi meg, a melynél ismét a telekjegyzőkönyvi állapot veendő figyelembe.

Ha ez időközben változott: a betét A., B. és C. lapjai a változott telekjegyzőkönyvi állás és esetleg a 40—45. §§-ok értelmében felvett jegyzőkönyvek alapján, — ha pedig nem változott, és a 15—18 és 22. §§-ok esete sem forog fenn: a helyeseknek talált vagy helyesbített tervek alapján szerkesztendők.

(Lásd az utasítás 96., 97., 98. §-ait.)

52. §.

Ha a külön jegyzőkönyveket megelőző elintézetlen beadványok vannak: azok a telekkönyvi hatóság által soron kívül, késedelem nélkül elintézendők.

Ha a telekkönyvi állapot időközben akként változott, hogy az a külön jegyzőkönyvben bizonyított tényleges jog telekkönyvi foganatosítását, a telekkönyvi rendelet 61—71. §§-ai szerint gátolja, vagy ha a 16. és 18. §§-ok eseteiben maga a telekkönyvi tulajdonos szabályszerű ellentmondást adott be: az illető külön jegyzőkönyv annak rávezetésével »Telekkönyvi akadály, illetőleg ellentmondás miatt nem teljesíthető«, az irattárba teendő; és erről a tényleges birtokos azzal értesítendő, hogy igényét a törvény rendes útján érvényesítheti.

Ha ellenben a fentebbi akadályok fenn nem forognak: a külön jegyzőkönyvben bizonyított jog a 15—18. és 22. §§-ok alapján, hivatkozással a külön jegyzőkönyv érkezési időpontjára és iktatói számára, valamint a jelen törvénynek vonatkozó szakaszára, a beiktatás elsőbbségével a betétben telekkönyvileg keresztül vitetik. Ez esetben a bizottság az illető jegyzőkönyvre ezen záradékot írja: »Figyelembe vétetett.«

A 15., 16. és 17. §§-ok eseteiben a telekkönyvi tulajdonos, illetve igazolt örökösei vagy hagyományosai,

a 18 §. esetében az elhalt vagy távollévő telekkönyvi tulajdonosnak a helyszíni eljárásnál kipuhatolt házastársa s törvényes örökösödésre hivatott legközelebbi rokonai a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzéséről, — a 22. §. esetében pedig az, a kinek javára bejegyzett nyilvánkönyvi jog töröltetett, e törlésről lakhelyökre vagy tartózkodási helyökre intézendő ajánlott levélben értesítendők. Ezen értesítés el nem küldésének vagy kézhez nem jutásának jogi következménye nincsen.

(Lásd az utasítás 95., 96., 97., 98., 99. §-ait.)

Jegyzet az 52. §.-hoz.

A tényleges birtokállapot tisztára hozatala fő feladatot képez ugyan az új telekkönyvezési műveletnél, de ennek úgy kell létesíttetni, hogy jogsérelmekre ne vezessen. Ez okból a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzéséről a telekkönyvi tulajdonos, ennek örökösei, hagyományosai a 18. §. esetében a helyszíni eljárásnál kipuhatolt házastársa, s törvényes örökösödésre hivatott rokonai — valamint azok is, kiknek nyilvánkönyvi joguk töröltetett — kellően értesítendők — azért, hogy igy kellően értesítve képesek lehessenek a bejegyzés által netán okozott jogsérelmek orvoslását eszközölhetni; mi a jogbiztonság előmozdítására szükséges.

53. §.

A 16. és 18-ik §§-ok eseteiben, ha a telekkönyvi tulajdonosnak jogutódja élt ellentmondással: ez a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését nem akadályozza ugyan, de a külön jegyzőkönyv az arra vonatkozó ellentmondással együtt a bizottság által a 61. és 64. §§-ban előirt további eljárás végett a telekkönyvi hatósághoz bemutatandó.

Ha a 18. §. eseteiben a végzés a telekkönyvi tulajdonosnak saját kezeihez szabályszerüen nem kézbesíttetett: a bizottság a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegy-

zését mellőzi, s erről őt azzal értesíti, hogy igényeit a törvény rendes útján érvényesítheti.

(Lásd az utasítás 105. §-át.)

54. §.

Ha valamely terület a 7. és 9. §§-ok értelmében eldarabolva, külön részletszámok alatt vétetik fel: a szerkesztő bizottság ennek a térképen is szabályszerűleg leendő foganatosítása iránt intézkedik.

(Lásd az utasítás 106. §-át.)

55. §.

Mihelyt valamely telekjegyzőkönyvre nézve a betétnek szerkesztése (51. §.) megkezdetett, az abban felvett ingatlanokra és jogokra vonatkozólag a telekkönyvi hatóság által elrendelt bejegyzések már nem a telekjegyzőkönyv, hanem a betét illető lapján foganatosíttatnak.

Azok a telekjegyzőkönyvek, a melyekből a betétek már szerkesztettek, a bizottság jelentésére a telekkönyvi hatóság által végzésileg hatályon kívül helyeztetnek és külön kezelendők.

Az ilyen telekjegyzőkönyvekből másolatok adhatók, de e másolatok fejére kiírandó: »Hatályon kívül helyezett telekjegyzőkönyv másolata.«

(Lásd az utasítás 107. §-át.)

Jegyzet az 55-ik §.-hoz.

A köz- és magánérdek egyiránt elengedhetlenül követeli, hogy a telekkönyvi forgalom a legrövidebb időre se legyen megszakítva.

A telekkönyvi kérvények tehát folytonosan elfogadandók, és a betétek szerkesztési munkálataira tekintet nélkül intézendők el.

Mig egyrészről mellőzni kellett minden intézkedést, mely a forgalom megakasztására alkalmas lenne, — másrészről arról kellett gondoskodni, hogy a nyilvánkönyvi jogok keresztülvitelénéi se jöhessen létre zavar, vagy oly állapot, mely a feleket téve-

désbe ejthesse, felesleges munkát okozzon, vagy visszaélésre is tért nyithasson.

E tekintetben czélhoz vezetőnek egyedül oly intézkedés kívántatik, melyszerint, ha egy telekjegyzőkönyvre nézve a betétnek szerkesztése foganatba vétetik, az abban felvett ingatlanokra vonatkozólag a telekkönyvi hatóság által elrendelt bejegyzések többé nem a telekjegyzőkönyvben, hanem ennek széljegyzeteire figyelemmel, már a betét illető lapján lesznek foganatosítandók.

56. §.

A bététek kiegészítő részét képezi a reszlet-lajstrom, melyet szintén a bizottság készít el.

E lajstrom három rovatból áll:

1. Az elsőbe írandók a helyrajzi számok folyó sorrendben;

2. a másodikba azon betét száma, a melynek A) lapján a részlet foglaltatik; és

3. a harmadikba, illetve annak alrovataiba azon betét száma, a melybe a részlet vagy annak bizonyos hányada valamely jogügylet következtében átvitetik.

Valamely vasút vagy csatorna tulajdonát képező, a központi telekkönyvben már felvett részleteknek helyrajzi számai a kataszteri munkálatokból nem veendők fel a részlet-lajstrom 1. és 2. rovataiba; de a helyrajzi számok és pedig, ha egymásutáni sorrendben következnek, csakis az első és utolsó kivételével, — valamint a tulajdonos vasút vagy csatorna megnevezésével a 3-ik rovatba azzal a számmal írandók be, a melynél a megszakítás kezdődik.

A köz- vagy nyilvános javakra vonatkozó kataszteri helyrajzi számok megfelelő megjelöléssel a fentiek szerint a részlet-lajstromnak szintén 3-ik rovatába írandók be.

(Lásd az utasítás 108. §-át.)

57. §.

A betétek szerkesztésére kirendelt bizottság intézkedései és a betétek tartalma ellen az 58. §. értelmében

beadható törlési kereseten, ellentmondáson és felszólaláson kívül csupán az 58. §-ban megállapított hirdetményi határidő kitűzéséig beadandó előterjesztésnek van helye.

A telekkönyvi hatóság az előterjesztést azonnal megvizsgálja és a szükségesnek vélt intézkedéseket megteszi. A telekkönyvi hatóságnak az előterjesztés tárgyában hozott határozata vagy intézkedése ellen jogorvoslatnak helye nincs.

(Lásd az utasítás 109. §-át.)

58. §.

Mihelyt egy község összes betétei elkészíttettek, a bizottság eljárásáról a telekkönyvi hatóságnak jelentést tesz, mely a betétek elkészültét hirdetményileg közzé teszi.

Ezen hirdetményben, mely ugyanazon telekkönyvi hatósághoz tartozó több községre nézve együttesen is kibocsátható, felszólítandók:

1. mindazok, kik a jelen törvény 15., 17. és 22. §§-ai alapján eszközölt bejegyzések érvénytelenségét kimutathatják, hogy e végből törlési keresetöket hat hónap alatt a telekkönyvi hatóságnál nyujtsák be; mert e határidő eltelte után indítandó törlési keresetök annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, joghátrányára nem szolgálhat;

2. mindazok, a kik a tényleges birtokos tulajdonjogának a jelen törvény 16. és 18. §§-ai alapján való bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, hogy írásbeli ellentmondásaikat hat hónap alatt a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be; mert e határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. mindazok, a kik a fentebbi 1. és 2. pont esetein kívül a betétek tartalma által előbb nyert nyilvánkönyvi jogaikat bármely irányban megsértve vélik, hogy a felszólalásaikat tartalmazó kérvényt a telekkönyvi hatósághoz legkésőbb hat hónap alatt nyújtsák be, mert e határ-

idő eltelte után a betétek tartalma csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek sérelme nélkül támadható meg.

Végre figyelmeztetendők a felek: hogy a betétek szerkesztésére kirendelt bizottságnál benyújtott eredeti okiratokat, a mennyiben azokhoz egyszerű másolatokat is csatolnak, vagy olyanokat pótlólag benyújtanak, a telekkönyvi hatóságnál visszavehetik.

A határidőnek utolsó napja a hirdetményben naptárilag megjelölendő.

A hirdetmény a hivatalos közlönyben és abban a vidéki lapban, a melyet az illető bíróság egyéb hirdetményeire igénybe vesz, háromszor közzéteendő, és a közzétételre megteendők még azok az intézkedések is, melyeket a jelen törvény 31. és 39. §§-ai tartalmaznak.

(Lásd az utasítás 110., 112. §-ait.)

59. §.

Az 58. §. rendelkezésein felül a hirdetmény egy példányban ajánlott levélben megküldendő az osztrák magyar banknak, a magyar földhitelintézetnek, a kisbirtokosok országos földhitelintézetének, a magyar jelzálog- banknak s a kormány által rendeleti úton meghatározandó azon többi magyarországi vagy ausztriai pénzintézeteknek, a melyek Magyarország területén jelzálog üzlettel nagyobb kiterjedéssel foglalkoznak, továbbá a királyi jogügyek igazgatóságának, a közalapítványi ügyigazgatóságnak, az illető törvényhatóság területén lévő pénzintézetnek, azoknak a püspökségeknek, káptalanoknak és más egyházi főhatóságoknak, a melyeknek hatásköre az illető községre kiterjed, és végre mindazoknak, a kik az illető községre nézve kibocsátandó hirdetményről való értesítést a hirdetmény közzétételének elrendeléséig a telekkönyvi hatósághoz benyújtandó irásbeli beadványban kérik.

Az olyan kérvény, a melyben több községre vonatkozó hirdetménynek közlése iránti kérelem foglaltatik, figyelembe nem vétetik.

A jelen szakaszban megrendelt értesítés el nem küldésének vagy kézhez nem jutásának jogi következménye nincsen.

(Lásd az utasítás 111. §-át.)

Jegyzetek az 58. és 59. §§.-hoz.

Kiváló fontossággal birnak a jogbiztonság megóvása szempontjából az 58. és 59. §§-ok, melyek a hirdetményi határidő kitűzése és közzététele tárgyában intézkednek.

A hirdetmény tartalmának az ellentmondás előterjesztésére vonatkozó pótlása a 16. és 18. §§-ok rendelkezéseinek képezi folyományát, a melynek a szövegbe való felvétele mellett a bizottság a 15., 17. és 22. §§-ok eseteiben beadandó ellentmondásnak és a másnemü sérelmek orvoslása végett beadandó felszólalási kérvénynek benyújtására szolgáló határidőt egyöntetüen, hat hónapban azért állapította meg, mert egyfelől a különböző határidők közül ha a hosszabbik le nem járt, a telekkönyvi betétek a lejárt rövidebb határidő daczára nem birnak a megtámadhatatlanság biztosítékával.

A hirdetményi határidő elmulasztásának következményét a bizottság az 58. §. 1., 2. és 3-ik ponjaiban a különböző eseteknek megfelelően, tüzetesen szabályozta, figyelemmel lévén arra, hogy a nyilvánkönyvi bejegyzés biztossága és hitele követeli, hogy a hirdetményi határidő lejárta után a betét többé az időközben nyilvánkönyvi jogot nyert harmadik személy sérelmére megtámadható ne legyen.

60. §.

Az elkésetten benyújtott törlési keresetek, ellentmondások és felszólalási kérvények hivatalból visszautasítandók.

Az ilyen visszautasítandó végzés ellen 15 nap alatt benyujtandó felfolyamodásnak van helye. E kérdésben a kir. tábla végérvényesen határoz.

(Lásd az utasítás 113., 114. §§-ait.)

Jegyzet a 60-ik §.-hoz.

Az, hogy az elkésett törlési keresetek, felszólamlások (60. §.) hivatalból visszautasítandók, általános elvek alapján indokolt: de ezen felül az, mi a miniszteri javaslatba foglaltatott, hogy t. i. ez történjék azon keresetekkel s felszólalásokkal is, melyeket a telekkönyvi átruházók, vagy azok nyújtanak be, kik a szerkesztő bizottság előtt már beegyezésüket jegyzőkönyvileg nyilvánították: ezt már helyeselni nem lehetett volna, mert fennforoghat azon eset, mikép a bejegyzés eltérő a kijelentett bejelentéstől, mely eltérés a bejegyző tévedéséből könnyen származhatik. De különben is a bizottság előtt tett nyilatkozatra nézve foroghatnak fenn oly körülmények, melyek az arra fektetett bejegyzés érvénytelenségét vonhatják maguk után. Ily esetekben tehát a jogbiztonsággal ellenkeznék, a fentebbi szigort alkalmazni.

Hasonlóan a jog és igazság érvényesítése érdekében nem fogadhatta el a törvényhozás azon tilalmat sem, hogy a visszautasító végzés ellen jogorvoslattal élni ne lehessen; miután történhetik, hogy az említett törlési kereseteknek s felszólalási kérvényeknek visszautasítása valami elnézésen, tévedésen alapszik, mely esetekben a kellő orvoslás használásának kizárása sulyos jogsérelmekre vezethetne.

61. §.

A hirdetményben meghatározott idő alatt benyújtott keresetek, ellentmondások és felszólamlási kérvények valamint a bizottság által a telekkönyvi hatósághoz az 53. §. értelmében bemutatott ellentmondások, egy, e czélra nyitandó és a vonatkozó betét számával ellátandó felszólamlási lapra, a telekkönyvi hatósághoz való beérkezés napján feljegyzendők.

Azok a törlési keresetek, ellentmondások és felszólalási kérvények, a melyek a hirdetményi határidő eltelte előtt hiányosan adatnak be, hiánypótlás végett 15 napi zárhatáridő kitüzése mellett vissza adatnak.

(Lásd az utasítás 112. §-át.)

Jegyzet a 61-ik §.-hoz.

A felszólalási lap a felszólalási kérvények és törlési keresetek nyilvántartására szolgál.

Annak vezetése az egyszerü mintánál fogva sem terhes, sem nagy munkát vagy időt nem igényel; azon felekre nézve pedig, kik a felszólalási határidők alatt óhajtanak jogokat szerezni, azon lap igen előnyös szolgálatokat teend; mert minden nehézség nélkül és igen rövid idő alatt tudomást szerezhetnek arról, hogy valamely nyilvánkönyvi jog a kiviteles idő alatt meg lett-e támadva?

62. §.

Az 58. §. 1. pontja alá eső törlési keresetek a feljegyzés eszközlése után (61. §.) az illető betét hiteles másolatával a telekkönyvi hatóság által a birtokbirósághoz teendők át, és az 1868. LIV., illetőleg az 1881. LIX. t. cz. intézkedései szerint tárgyalandók és intézendők el.

(Lásd az utasítás 112. §-át.)

63. §.

Az 58. §. 2-ik pontjában megszabott hirdetményi határidő alatt maga a telekkönyvi tulajdonos által beadott ellentmondás esetében a telekkönyvi hatóság a tényleges birtokos tulajdonjogának a jelen törvény 16. és 18. §§-ai alapján eszközölt bejegyzését végzés által kitöröltetni rendeli s erről ugy az ellentmondót, mint a tényleges birtokost, utóbbit azzal értesíti, hogy igényeit a törvény rendes útján érvényesítheti.

(Lásd az utasítás 112. §-át.)

64. §.

Ha a 16. és 18. §§-ok eseteiben a telekkönyvi tulajdonos jogutóda él, az 58. §. 2-ik pontjában meghatározott hirdetményi határidő alatt ellentmondással, valamint a hirdetményi határidő kezdete előtt beadott és az 53. §. értelmében a telekkönyvi hatósághoz áttett ilyen ellentmondások eseteiben is, a telekkönyvi hatóság szükség esetében az érdekelteknek jegyzőkönyvi tárgyalás

útján való meghallgatása, s netalán előre bocsátandó bizonyítási eljárás folytán csupán abban a kérdésben dönt, vajjon az ellentmondó azt, hogy a telekkönyvi tulajdonos jogutóda, kellőleg kimutatta-e? Ha e jogosultság ki van mutatva: a tényleges birtokos tulajdonjogának törlése s az azt megelőző telekkönyvi állapot helyreállítása végzés által elrendelendő és a felek a 63. §. szerint értesítendők; ellenkező esetben pedig az ellentmondás elutasítandó, s erről a felek, különösen az ellentmondó azzal értesítendő, hogy a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését törlési keresettel a végzés jogerőre emelkedésétől számított 30 nap alatt akkor is megtámadhatja, ha időközben az 58. §. 1. pontjában kitűzött hat hónapi hirdetményi határidő lejárt volna.

(Lásd az utasítás 112. §-át.)

65. §.

Ha az 58. §. 3-ik pontja alá eső felszólalásban csak világos íráshibának kiigazítása, vagy egyéb olyan intézkedés kéretik, mely által harmadik személyek nyilvánkönyvi jogai nem érintetnek: a felszólalás tárgyalás nélkül végzésileg intézendő el, s erről az összes telekkönyvi érdekeltek értesítendők; ha ellenben a kérelem teljesítése által harmadik személyek jogai változást szenvednének: az érdekeltek meghallgatása végett jegyzőkönyvi tárgyalás tűzendő, és annak alapján szükség esetében bizonyítási eljárás előrebocsájtása után, a kérdés végzés által döntendő el.

(Lásd az utasítás 112. §-át.)

Jegyzet a 65. § -hoz.

Miniszteri indokolás a 65-ik §-ra.

Irásbeli hiba kiigazítása vagy oly intézkedés tétele czéljából, mely által mások nyilvánkönyvi joga nem is érintetik, tárgyalást tar-

tani felesleges volna; ellenben minden más esetben csak tárgyalás mellett intézhető el a felszólalás és pedig végzéssel, mert itt csak arról lehet szó: vajjon az új betét tartalma a régi telekkönyvi állapotnak megfelel-e vagy sem?

Minthogy ez esetben is úgy, mint a telekkönyvi rendelet I-ső része alá eső ügyekben, kiigazításról van szó, a fokozatos felfolyamodást a harmadbírósághoz is megengedni kellett.

66. §.

Az előző 63., 64. és 65. §§-ok eseteiben a telekkönyvi hatóság által hozott végzés ellen 15 nap alatt a másodbírósághoz, és ha a másodbíróság az elsőbíróság végzését megváltoztatja, további 15 nap alatt a harmadbírósághoz felfolyamodásnak van helye.

(Lásd az utasítás 115. §-át.)

67. §.

Azok a bírói határozatok, a melyekkel a felszólalási kérelemnek, az ellentmondásnak, illetve a törlési keresetnek hely adatik, — jogerőre emelkedés után a betétekbe keresztül viendők, a felszólalási lapon pedig az illető feljegyzések áthuzandók.

Azok a határozatok, a melyekkel a felszólalási kérelemnek, az ellentmondásnak, illetve a törlési keresetnek hely nem adatik, a betétekbe be nem jegyeztetnek, hanem a felszólalási lapon az illető feljegyzések áthuzandók; s ez a körülmény a felszólalási lap »jegyzet« rovatában a megfelelő végzés számára való hivatkozással megjegyeztetik. Ugyan ez az eljárás követendő akkor is, ha a hiánypótlás végett visszaadott törlési kereset, ellentmondás vagy felszólalási kérvény a 15 napi zárhatáridő alatt kellően hiány pótolva be nem adatik.

(Lásd az utasítás 116., 117. §-ait.)

Jegyzet a 67-ik §.-hoz.

A miniszteri javaslat e §-ának indokolása következő:

A telekkönyvi intézmény természetéből és a felszólalási határidők czéljából következik, hogy azon bírói határozatok, a melyekkel a felszólalási kérelem teljesíttetik, — vagy a törlési keresetnek hely adatik, jogerőre emelkedés után telekkönyvileg hivatalból és ne a fél külön kérelmére, keresztül vitessenek. Oly határozatokat azonban, melyekkel a felszólalási kérelem, vagy törlési kereset elutasíttatik, miután sem a kérvény, sem a kereset fel nem jegyeztetett, egész felesleges telekkönyvileg keresztül vinni.

Miután a felszólálási lap egyúttal nyilvántartási jegyzéket is képez, szüséges volt annak további vezetésére nézve is intézkedni.

Egyébiránt a hirdetményi határidő alatti felszólalásoknak és törlési kereseteknek a felszólalási lapon való feljegyzése által azon előny is eléretik, hogy a betét lapjai szükségtelen feljegyzésekkel nem töltetnek be, — hanem ha alapos a felszólalás, csak a szükséges bejegyzés tétetik meg, ha pedig a felszólalásnak nincs alapja, a betét egészen érintetlenül marad.

68. §.

A teljesen alaptalanul felszólalók vagy törlési keresetet indítók az elutasító végzésben, illetőleg ítéletben már az első bíróság által 300 forintig terjedő pénzbírságban marasztalhatók.

(Lásd az utasítás 116., 117. §-ait.)

69. §.

Mindenik község telekkönyvéről betűsoros névjegyzék készítendő, mely két rovatból áll:

1. az elsőbe írandó a tulajdonos neve, a netaláni megkülönböztető jelzővel; és

2. másodikba írandók azon betétek számai (2. §.), a melyeknek A) lapjain az első rovatban megnevezettnek tulajdonát képező ingatlanok bejegyezve vannak.

A betétek szerkesztésére vonatkozó iratok (tervezeti ívek, továbbá a szerkesztő bizottság eljárására vonat-

kozó összes iratok és a külön jegyzőkönyvek) községenként elkülönítve együtt kezelendők.

(Lásd az utasítás 118., 119. §-ait.)

Jegyzet.

Azon javaslati szabály, mely szerint új helyszinelési eljárás alkalmaztatott volna, azon községekben, melyeknek telekjegyzőkönyveiben oly mérvü szabálytalanságok mutatkoznak, melyek ezen törvény alkalmazását lehetetlenné tehetik, mellőztetett, és pedig mellőztetett nem csak azért, mivel a törvény más helyein, nevezetesen a 16., 18. §§-ban már úgy is gondoskodva van másképen e bajok orvoslásáról; hanem azon okból is, mivel az uj helyszinelési munkálat az illető vidéken a telekkönyvi hitel megakasztását vonná maga után.

III. Rész.

Vegyes határozatok.

70. §.

Ha valamely ingatlan több, a telekkönyvbe be nem jegyzett átruházásnak képezte tárgyát és az utolsó tényleges birtokos joga a jelen törvényben megállapított eljárás folyamán lesz a telekkönyvbe bejegyezve: azon közben eső jogügyletek után, a melyek a jelen törvény hatályba lépte előtt köttettek, de illetékszabás végett ezen időig be nem jelentettek, vagy ha bejelentettek is, de az illetékről szóló fizetési meghagyás a törvény hatályba léptét követő egy éven belül nem kézbesíttetik, bélyeg és illeték nem fizetendő, hanem csak is az utolsó vagyonátruházástól jár a szabályszerü illeték. Ezen illeték kiszabásnál azonban, ha megelőző birtokváltozás czimén illetékmérséklésnek van helye (1881. XXVI. t. cz. 2. §.), csak is oly megelőző birtokváltozás vehető a fennálló szabályok keretén belül figyelembe, a melytől az illeték kiszabatott.

(Lásd az utasítás 122. §-át.)

71. §.

A jelen törvény alapján felvett jegyzőkönyvek, beadványok és határozatok — kivéve a felek által az 58. §. alapján benyújtott felszólalási kérvényeket és törlési kereseteket, és az azok tárgyalásaira vonatkozó iratokat, valamint az azok alapján hozott bírói határozatokat, nemkülönben a jelen törvény 59. §-a alapján beadandó kérvényeket, — bélyeg- és illetékmentesek.

Nyilvánkönyvi jogoknak a jelen törvény 22. §-a értelmében való törlése esetében a nyugta és a beadvány, illetőleg a jegyzőkönyv és mindennemü a jog megszüntére vonatkozó okirat bélyegmentes akkor: ha a töröltetni kért jog az 1885. év végéig megszünt.

(Lásd az utasítás 121., 122. §-ait.)

72. §.

A telekkönyvi betétek szerkesztése végett a helyszínén müködő kiküldött telekkönyvvezető (31. §.) kirendelt kataszteri közeg (32. §.) és bizottság (38. §.) részére a községek iroda és lakásul alkalmas helyiséget kiszolgáltatni, annak fütéséről és világításáról, valamint az eljárás közben a község határán belől szükséges fuvarozásról gondoskodni kötelesek.

73. §.

A Budapest fővárosa Duna balparti részében fekvő ingatlanokról az 1874. XVII. t.-cz. alapján készített telekkönyvi betétekre nézve a jelen törvény I. és II. része csak annyiban alkalmazandó, hogy

a) az A. lapon a »jegyzet« rovatba a kataszteri tiszta jövedelem összege beírandó és

b) az ezentúl nyitandó betéteknél a 3-ik §-ban meghatározott lapok használandók.

(Lásd az utasítás 120. §-át.)

74. §.

Jelen törvény hatálya a polgárosított határőrvidékre ki nem terjed; az igazságügyminiszter azonban felhatalmaztatik, hogy a házközösségek megszüntetésének keresztülvitele után a telekkönyvi betéteknek a polgárosított határőrvidéken való elkészíttetése tárgyában, a jelen törvény alapján, a fennforgó körülmények által indokolt eltérésekkel rendeleti úton intézkedjek.

(Lásd az utasítás 120. §-át.)

75. §.

Az igazságügyminiszter és a pénzügyminiszter felhatalmaztatnak a jelen törvény megfelelő határozatai alapján rendeletileg intézkedni az iránt;

a) hogy azokban a községekben, a melyekben tagosítás vagy úrbéri birtokrendezés folytán a telekkönyvek átalakítása, a telekkönyvi betétek szerkesztését megelőzőleg fog eszközöltetni; a telekkönyvi helyrajzi számok az új földadó kataszteri helyrajzi számokkal azonosíttassanak:

b) hogy a művelési ágaknak és a kataszteri tiszta jövedelemeknek a betétek szerkesztése után való változásai a telekkönyvi betétekben hivatalból kiigazíttassanak.

c) hogy a betétek szerkesztésénél alkalmazandó birósági tagok és telekkönyvvezetők részére napidij és fuvar helyett évi átalányt állapítsanak meg, melynek összege az állam költségvetésről szóló törvénybe leszen felveendő.

76. §.

Az igazságügyminiszter felhatalmaztatik, a telekkönyvi rendeleteket ideiglenesen, a törvényhozás további intézkedéséig rendeleti úton módosítani és pótolni-a következő irányban:

1. hogy a telekkönyvi betétek szerkesztése után a bejegyzési kérvényekhez a kataszteri térkép léptékének (scala) alkalmazásaival készített vázrajzok mellékeltessenek;

2. hogy a vizrendezési társulatoknak kérelmére és költségére, a jelen törvény 9-ik §-ában foglalt előfeltételek esetében és a jelen törvény vonatkozó intézkedéseinek megfelelő alkalmazása mellett, az ártér birtokok a telekkönyvi betétek szerkesztése előtt a telekjegyzőkönyvben, a telekkönyvi betétek szerkesztése után pedig a betétekben elkülöníthetők és külön helyrajzi számok alatt bejegyezhetők legyenek; és hogy a vizrendészeti társulatok kölcsönei — elsőbbségük sértetlen fenntartása mellett — a társulatok kérelmére az ártér birtokokra bekeblezhetők legyenek;

3. hogy az ország azon részében, a melyben az ideiglenes törvénykezési szabályoknak a bányaügyekre vonatkozó VII. része érvényben van, a kőszén kutatási, kőszénbánya nyitási és kőszénkiaknázási jogosultság a telekjegyzőkönyvek, illetőleg telekkönyvi betétek B. lapjaira bekeblezhető vagy előjegyezhető jogok közé soroztassék; a mely bekeblezés vagy előjegyzés azonban a volt földes urak részéről kötött és az 1871. LIII. t.-cz. 84. §-ának második bekezdése szerint a birtokrendezés alkalmával kimutatott vagy már foganatba vett szerződéseken alapuló jogoknak és a bánya törvények értelmében mások által a telekkönyvi bekeblezés vagy előjegyzés előtt szerzett bánya jogoknak sérelmére nem szolgálhat;

4. hogy a betétek szerkesztése után elrendelt tulajdonjog bekeblezés esetében a jogerőre emelkedett végzés az adóköteles személyben bekövetkezett változás bejegyzése czéljából és pedig be és hozzájegyzés esetében a vázrajzzal együtt, az adó kataszter nyilvántartására hivatott hatóságnak megküldessék; a mely hatóság utóbbi esetben a vázrajzot vett használat után visszaküldeni és a betétek A. lapja 5-ik rovatainak kitöltése, illetőleg kiigazítása czéljából azt is közölni köteles legyen, hogy az eldarabolt birtoktest jövedelme az új részletek között mikép```
 osztatott fel;

5. hogy a telki szolgalmak az uralgó jószágtestnél is bejegyeztessenek;

6. hogy a jelzálog intézeteknél, árvapénztáraknál és minden egyéb nyilvános számadásra kötelezett takarék- és így pénzintézeteknél fennálló jelzálog kölcsönkövetelések-nek ezen testületek bármelyike útján történő átváltoztatása (conversio) alkalmával a zálogjog az új kölcsönből fizetendő tehertételek rangsorozatában legyen bekebelezhető, ha az új kölcsön a kitörlendő tehertételekből még kifizetetlenül fennálló tartozási összeget, tőke és járulékok tekintetében felül nem haladja és a fennálló tartozás az új kölcsönből kifizettetik;

7. hogy az egyetemleges zálogjogok törlése mindazon mellék betétekbe, a melyekből a zálogjog töröltetett, teljes tartalommal és oly módon vezettessék be, hogy a zálogjog kitörlésének igazolására a főbetétre szükség ne legyen;

8. hogy az, a ki magát nyilvánkönyvi jogaiban sértve véli, illetőleg annak törvényes képviselője, ha a bekeblezést rendelő végzés részére saját kezéhez szabályszerüen kézbesíttetett, — a polgári eljárás alá tartozó törlési keresetet (telekkönyvi rendelet 148—151. §§-ok) az időközben nyilvánkönyvi jogokat nyert harmadik személyek ellen való hatálylyal csak a végzés kézbesítésétől számított hat hónap alatt legyen jogosítva megindítani, de ezen határidő alatt is csak azon előfeltétel mellett, ha ebbeli szándékát a végzésnek saját kezéhez való szabályszerü kézbesítésétől számított hatvan nap alatt feljegyzés végett a telekkönyvi hatóságnak írásban bejelenti; a később bejelentett vagy benyújtott kereset folytán harmadik személyek nyilvánkönyvi jogai törlésének pedig csak abban az esetben legyen helye, ha ezek jogaik szerzése körül roszhiszemüleg jártak el, és ezen körülmény perrendszerüleg igazoltatik;

9. hogy az ősiségi nyilt parancs szerint elenyészett, valamint az elévülés folytán megszünt jogok törlése tárgyában, nemkülönben az alzálogjoggal való terheltetés vagy más ok miatt ki nem fizethető, de bírói kézhez való letétel által fedezett tehertételek törlése iránt indított keresetek jegyzőkönyvileg tárgyaltassanak és soron kivül intéztessenek el;

10. hogy akár a helyszínelés alkalmával, akár később eszközölt szabályellenes tulajdonjog bejegyzések megfelelő eljárás mellett helyesbíthetők legyenek;

11. hogy a telekkönyvi betétek elkészítését tárgyazó hirdetmény kibocsátása után a telekkönyvi rendeletek első részén alapuló igények bejelentésének többé hely ne adassék;

12. hogy a telekkönyvi bejegyzés alapjául szolgáló okiratok magyar nyelven állíttassanak ki, illetőleg a más nyelven szerkesztett okiratokhoz birósági hiteles tolmács vagy az illető nyelvre jogositványnyal biró kir. közjegyző által kiállitott bélyegmentes hiteles forditás csatoltassék, s hogy ezen fordításokért a hiteles tolmácsokat, illetve a kir. közjegyzőket megillető mérsékelt tolmács-dijt külön szabályozza.

Jegyzet a 76-ik §.-hoz.

Miniszteri indokolás, a javaslathoz.

A vázrajz kellékei a telekkönyvi rendeletben csak annyiban vannak megjelölve, hogy azoknak az eredeti okiratok mintájára kell kiállitva lenni.

Hogy a közönség e tekintetben teljes tájékozottsággal birjon: szükséges azon egyéb kellékeket is meghatározni, a melyekkel a vázrajznak birnia kell a czélból, hogy az a le és hozzájegyzés alapjául szolgálhasson, nehogy a felek határozott intézkedések nemlétében, esetleg jogaik hátrányára vissza utasíttassanak, mi jelenleg éppen nem ritka eset.

Minthogy pedig a rendelkezésre állandó telekkönyvi térképek szabályszerü felmérés útján készíttettek, a lejegyzésnek azon térképen keresztülvihetése szempontjából meg kellett határozni, hogy a vázrajzok műértelemmel és a kataszteri térkép készítésénél használt léptéknek (scala) alkalmazásával készíttessenek; mert

más léptékkel vagy műértelem nélkül készített vázrajzot nem lehetne használni — illetve olyannak alapján a lejegyzést lehetetlen volna a telekkönyvi térképen keresztülvezetni.

77. §.

Felhatalmaztatik az igazságügyminiszter továbbá, hogy a törvényhozás további intézkedéséig a bemutatóra szóló vagy forgatmány útján átruházható részkötvények (elsőbbségi kötvények, sorsjegyek stb.) birtokosait illető követelések telekkönyvi bejegyzését és a részvény-birtokosok közös képviseletét rendeleti úton szabályozhassa.

78. §.

Felhatalmaztatik az igazságügyminiszter arra is, hogy a telekkönyvi betétek szerkesztése végett a szükséges számu és birósági székhelyhez nem kötött birák és albirák kinevezése iránt intézkedjék oly módon, hogy a kinevezendő albírák a telekkönyvi betétek szerkesztésére a kir. törvényszéknél lévő telekkönyvi hatóságoknál is alkalmaztathassanak.

Az ily módon kinevezett bírákra és albírákra az áthelyezhetlenség kivételével az 1869. IV. és 1871. VIII. és IX. t. cz. intézkedései alkalmazandók s ezen bírák és albírák a midőn a telekkönyvi betétek szerkesztésére többé igénybe nem vétetnek, a törvényszékekhez, vagy járásbíróságokhoz megfelelő minőségben beosztandók lesznek.

79. §.

Felhatalmaztatnak az igazságügy- és földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterek, hogy a bányakönyveknek, a bányajog szabályai szerint, a közönséges telekkönyvi szabályok megfelelő alkalmazása mellett leendő átalakítása és vezetése iránt rendeleti úton intézkedjenek.

80. §.

Ezen törvény végrehajtásával az igazság-, bel,- földmívelés-, ipar-, kereskedelmi- és pénzügyminiszterek bizatnak meg.

$\frac{9178.}{1888.}$ I. M. sz.

UTASITÁS

a telekkönyvi betétek szerkesztéséről intézkedő 1886: XXIX. törvényczikk végrehajtása tárgyában.

(Kelt 1888. márczius 7-ik napján.)

I. Rész.

Előkészítő intézkedés és a betét szerkesztési munkálatra vonatkozó általános szabályok.

1. §.

Mindazon községekre nézve, a melyekben a betét szerkesztési munkálat megkezdendő, a telekkönyvi hatóság köteles gondoskodni arról, hogy az azon községek telekjegyzőkönyveire vonatkozó összes beadványok a telekkönyvi betétek szerkesztését tárgyazó munkálat megkezdéséig, a lehetőségig elintézést nyerjenek és az elrendelt bejegyzések szabályszerűleg foganatosíttassanak.

Köteles továbbá a telekkönyvi hatóság főnöke azon esetben, midőn az illető községben a törvény (1886. évi XXIX. t. cz.) 9. §-a alá eső ártéri területek léteznek, a vízrendezési társulat elnökét már előre átíratilag felhívni, hogy egy szakközeget rendeljen ki, a kivel a betéteket szerkesztő közegek rövid úton könnyen érintkezhessenek, köteles lévén a társulatnak ezen szakközege a szükséges felvilágosításokat megadni és a megfelelő árfejlesztési adatokat és térképeket előterjeszteni, szóval a betét szerkesztési munkálat során a szükséghez képest segédkezni,

2. §.

A telekkönyvi betétek szerkesztésére vonatkozó munkálat két részből áll:

a) a tervezet elkészítéséből és

b) a betételek szerkesztéséből.

Az a) pont alatti munkálatot egy e végből kiküldött telekkönyvvezető, vagy segédtelekkönyvvezető, a b) alattit pedig egy bíróból, vagy albíróból és egy telekkönyvvezető, vagy segédtelekkönyvvezetőből alakított bizottság végzi.

3. §.

A törvény 3. §-a a telekkönyvi betétek egyes lapjairól és e lapok rovatairól és tartalmáról tüzetesen intézkedvén. (I. minta), ezen intézkedés szabatos végrehajtása körül figyelem fordítandó a következő körülményekre:

1. A telekkönyvi betétek községenkint 1-től kezdve folyó számokkal láttatnak el, és ezen betétek összesége képezendi a községnek végleges telekkönyvét.

2. Minden ingatlan annak a községnek telekkönyvi betéteibe veendő fel, a mely községhez az ingatlan közigazgatási beosztás szerint tartozik. Ennélfogva az illető község telekkönyvi betéteibe felveendők azon ingatlanok is, melyek mint valamely uradalom alkatrészei, ugyanazon vagy egy másik telekkönyvi hatóság kezelése alatt álló uradalmi össztelekjegyzőkönyvben foglaltatnak.

3. Az A) lapon a birtokrészletek elősorolása előtt a telekkönyvi jószágtest illető jelzője: I., II., †, azután az ingatlanoknak a telekjegyzőkönyvben kitüntetett jogi természete: nemesi birtok, volt úrbéri birtok (egész, féltelek stb.), bérköteles (taxás) birtok, udvartelki zsellérség. megváltott szőlő stb. teendő ki. (I. minta betéti része. A) lap). Önként értetik, hogy a midőn a telekkönyvi betétek szerkesztésével egyidejüleg a megtörtént tagosí-

tás és úrbéri rendezés folytán a telekkönyv átalakítása is eszközöltetik, az egyes ingatlanok jogi természetének bejegyzésére vonatkozólag az 1869. április 8-án 2579. sz. a. kelt átalakítási szabályrendelet értelmében az úrbéri rendezési perben hozott ítélet, illetőleg létrejött egyezség tartalma irányadó.

4. Minthogy a telekkönyvi helyrajzi számoknak az adókataszteri munkálatban, és illetőleg kataszteri térképen létező helyrajzi számokkal azonosoknak kell lenniök, minden telekkönyvi jószágtest a törvény 7-ik és 9-ik §-ai értelmében eszközlendő felosztások eseteinek kivételével, annyi birtokrészletből álland, a hányra az adókataszteri munkálatban felosztva van. Minden ilyen külön helyrajzi számú részlet a telekkönyvi betét A) lapjára külön sorszám alatt vezetendő be. Ha a telekjegyzőkönyvben † jelző alatt felvett valamely birtokrészlet a telekkönyvi betétbe a kataszteri munkálat alapján több részletre osztatik fel, a több birtokrészletre osztott ilyen telekkönyvi jószágtest a telekkönyvi betétben nem többé †, hanem római számú jelzővel látandó el.

5. A telekkönyvi betét A) lapja 3-ik rovatában a mívelési ág kitétele után, ha azt a birtokrészlet valamely váltság terheli, annak összege és a lehetőséghez képest a lerovási kötelezettség időtartama is kiteendő ilyképen: »Terheli 10 év alatt törlesztendő 5%-os 160 forint szőlő (maradványföldbeli) váltság tőke.« (I. minta A) † 1. s. sz.)

4. §.

A törvény 4. §-ából kifolyólag a telekjegyzőkönyvek lapjai a legnagyobb gonddal vizsgálandók át és a telekkönyvi betétek akként készítendők, hogy azokba a telekkönyvi betétek szerkesztése alkalmával a telekjegyzőkönyvbe foglalt bevezetések szerint még fennálló tételek és azon tételek jegyeztessenek be, a melyeknek bejegyzését a törvény 13. és 21-ik §-ai rendelik.

Például:

a mártonfalvi 14. számu telekjegyzőkönyv A) lapján állott eredetileg Kovács István nevén I. 1—4. s. sz. alatt egy egész úrbéri telek és † 1. s. sz. alatt egy darab szőlő;

Kovács István meghalván, hagyatékán négy fia:

János,

József,

Kristóf és

Bálint akként osztoztak meg, hogy az I. egész telekből a kültelek felerésze átvezettetett János nevére egy külön telekjegyzőkönyvbe;

József egyéb módon elégíttetvén ki osztályrészére nézve, a 14. sz. telekjegyzőkönyvben visszamaradt egész belsőség és szőlő, valamint a külsőségnek 5—7. sorszám alatt visszajegyzett másik felerésze öröklés jogczímén átiratott Kristóf és Bálint nevére.

Bálint, ki ellen kétrendü jelzálogi teher volt bejegyezve, eladta saját jutalékát Béres Andrásnak, ki tulajdonjogát bekebleztette és Kovács Bálint jelzálogi tartozásait töröltette;

Béres András később eladta saját jutalékát Kovács Kristófnak és a Béres-féle felerésznyi tulajdoni jutalékra nézve Kovács Kristóf tulajdonjoga be is kebleztetett.

Igy állván a telekjegyzőkönyvi állapot a telekkönyvi betét szerkesztése idejében, minthogy az előbb közös tulajdont képezett ingatlan Kovács Bálint kizárólagos tulajdonává vált, s minthogy az előbbi jutalékok egyikére sincs zálogjog bekebelezve, a törvény 4. §-a szerint az I. minta alatti mártonfalvai 14. számu telekjegyzőkönyvből, a megfelelő telekkönyvi betét A), B) lapjai ugyancsak az I. alatti minta betétlapjai szerint lesznek szerkesztendők, a C) lap pedig, miután átvezetendő tehertétetel nincsen, üresen marad.

5. §.

A törvény 5. §-a által engedett egyesítésnél következők tartandók szem előtt:

1. Több telekkönyvi jószágtesteknek — legyenek azok a telekjegyzőkönyvekben akár egy, akár több birtokrészletből öszszeállitva — egy telekkönyvi jószágtestté egyesíthetésére megkivántatik:

a) hogy az egyesítendő telekkönyvi jószágtestek ugyanazon természeti vagy jogi személynek tulajdonát, vagy ugyanazon tulajdonostársaknak azonos arányu közös tulajdonát képezzék. Nem lehet tehát egyesíteni oly telekkönyvi jószágtesteket, melyeknek egyikére nézve az egyik tulajdonostárs $^1/_3$ részben, a másikára nézve pedig $^1/_2$ részben van a telekjegyzőkönyvekben tulajdonosul bejegyezve;

b) szükséges, hogy az egyesítendő ingatlanok ugyanazon egy jogi természettel birjanak. Így például nem egyesithető a nemesi birtok volt úrbéri birtokkal; valamint ezeknek egyike sem egyesíthető megváltás alá eső, de még meg nem váltott ingatlanokal: taxás birtokkal, szőlővel stb. Ha azonban a megváltás tényleg már megtörtént, vagy az ily birtokok a volt földesúr által magához váltattak, a kivánt egyesítés megengedendő;

c) szükséges, hogy az egyesítést a C) lapbeli bejegyzések különbözősége ne akadályozza. Nem egyesíthető e szerint két vagy több telekkönyvi jószágtest akkor, ha a telekjegyzőkönyvek C) lapjainak bejegyzései szerint az ugyanazon telekkönyvi tulajdonost illető különböző jószágtestekre, illetve tulajdonjog-közösség esetén ugyanazon tulajdonostársat illető különböző jutalékokra más-más követelések, vagy bár ugyazon követelések, de különböző elsőbbséggel vannak zálogjogilag bejegyezve.

2. A fenn körülírt kellékek hiányában is kivánhatja a telekjegyzőkönyvi tulajdonos, illetőleg kivánhatják a

közös ingatlanoknak azonos arányú tulajdonostársai, hogy különböző telekjegyzőkönyvekben levő, habár különböző jogi természetű ingatlanaik, mint külön telekkönyvi jószágtestek egy telekkönyvi betét A) lapjára vétessenek fel. Ezen esetben a telekkönyvi jószágtestek a telekjegyzőkönyvekben foglalt összeállításokban, jogi természetüknek kitétele a szabályszerü római számu, illetőleg † megjelöléssel vezetendők be egymásután, a C) lapon pedig az egyes tehertételek bevezetésénél a telekjegyzőkönyvi állapot útmutatása szerint világosan kitüntetendő, hogy mindegyik tehertétel az A) lapra bevezett telekkönyvi jószágtesteknek melyikét, illetőleg azokból melyik közös tulajdonosnak jutalékát terheli.

Az egyesítési kivánság a betétek készítésével foglalkozó hivatalos közegek által mindaddig figyelembe veendő, mig a betétszerkesztő bizottság a helyszínén müködik.

A fentebbiek szerint eszközölhető egyesítésnek, illetőleg egy A) lapra több jószágtest bevezetésének előnyeiről az illető felek, ha azt egyenesen nem kérelmezik is, hivatalból felvilágosítandók és arra ösztönözendők, hogy ezen reájuk nézve nagy előnynyel biró művelet kérelmezését saját jól felfogott érdekükben el ne mulaszszák.

6. §.

Azon községekre nézve, melyekben a tagosítás vagy úrbéri rendezés befejeztetett, de a telekkönyv az 1869. április 8-án 2579. sz. alatt kelt szabályrendelet értelmében a betétszerkesztési munkálat megkezdéséig átalakítva még nem lett, a törvény 6. §-a szerint az átalakítási mívelet a telekkönyvi betétek szerkesztésével együttesen eszközlendő. Ezen eljárásnál az idézett átalakítási szabályrendeletnek és az arra vonatkozólag később kiadott rendeleteknek intézkedései csak annyiban mérvadók, a meny-

nyiben az 1886: XXIX. t.-czikk határozmányai és a jelen rendeletben foglalt utasítások által nem módosíttattak, illetőleg ezeknél fogva feleslegesekké nem váltak. E szerint a külön átalakítási tervezet és külön hitelesítési eljárás, valamint az általános s külön tárgyalási jegyzőkönyvek felvétele elmarad. Azonban különös gond fordítandó a következőkre:

1. A telekjegyzőkönyvekben foglalt előbbi ingatlanok helyett kiosztott új területeknek azonossága: a tagosítási felszámítás, a kiosztási földkönyv és a tagosítási vagy úrbéri rendezési és kataszteri térkép segedelmével, az érdekelteknek és esetleg a tagosító mérnöknek meghallgatása mellett, minden kétséget kizárólag megállapítandó. A mérnök meghallgatása azonban csak oly esetben veendő igénybe, ha az azonosság az ügyiratok és különösen a fennemlített adatok tartalmából meg nem állapítható.

2. A betétek oly módon szerkesztendők, hogy a telekjegyzőkönyvekbe bejegyzett nyilvánkönyvi jogok semmiféle csorbulást ne szenvedjenek, különösen a bejegyzett tehertételek fedezetéül szolgáló jelzálogok egész épségükben megtartassanak.

3. A volt úrbéres birtokok után felosztva kiadott legelőilletőségek, a mennyiben az illető úrbéres birtokkal ugyanazon egyénnek képezik telekkönyvi tulajdonát, az illető úrbéres birtokot tartalmazó telekkönyvi betét A) lapjára az ott foglalt telekkönyvi jószágtesthez csatoltan külön helyrajzi szám, illetőleg számok alatt vezetendők be.

4. A volt úrbéres birtokok után kiadott, de közösben maradt legelő a volt úrbéreseknek kiadott erdőilletőséggel egy telekkönyvi betétbe nem vehető fel, hanem ezek mindenikéről külön-külön telekkönyvi betét szerkesztendő.

7. §.

Ha a megtörtént tagosítás vagy úrbéri rendezés folytán a telekkönyvek átalakítása már eszközöltetett és a

tagosítás vagy úrbéri rendezés alkalmával közösben maradt legelőterület, vagy annak egy része a telekkönyvi betétek szerkesztése előtt bírói uton már tényleg egyenenként felosztatott, de e felosztás telekjegyzőkönyvileg még keresztül nem vitetett: bekivánandók a felosztásra vonatkozó ügyiratok és térkép és a felosztás tekintetbevételével a telekkönyvi betétek szerkesztésénél következő szabályok tartandók meg:

1. Ha a telekjegyzőkönyvben a közös legelő az 1881. évi 40101. számu igazságügyminiszteri rendelet értelmében a közös tulajdonosokra névszerint lett felvéve, de ezek ellenében harmadik személyek önállólag nyilvánkönyvi jogokat még nem nyertek, akkor a telekkönyvi betétek szerkesztésénél egyszerüen a jelen utasítás 6. §-a 3. pontjában foglalt szabály követendő, vagyis az egyes legelőjutalék a felosztás alapján külön helyrajzi szám alatt azon telekkönyvi betét A) lapjára vezetendő, melyben a fővagyont képező úrbériség foglaltatik. Ha azonban

2. a névszerint kitüntetett tulajdonosok valamelyike ellen a közös telekjegyzőkönyvben harmadik személyek már önálló tulajdonjogi bejegyzést nyertek, az ily legelőjárandóság a telekjegyzőkönyvi harmadik tulajdonos nevére nyitandó külön telekkönyvi betétbe, vagy ha kivánja, az ő egyéb ingatlanait tartalmazó telekkönyvi betét A) lapjára vezetendő, de az ugyanazon betétbe foglalt többi ingatlanokkal egy telekkönyvi jószágtestté csak akkor egyesíthető, ha azon volt úrbéri birtokra, mely után a kérdéses legelő-illetőség kiosztatott, ezen legelő illetőség telekkönyvi átruházását megelőző elsőséggel telekkönyvi tehertételek bejegyezve nincsenek: vagy ha a telekjegyzőkönyv tartalma szerint a fővagyont képező volt úrberi birtok legelő-járandóság nélkül lett más tulajdonos nevére átírva, és annak telekkönyvi terheltetése ezen átírás után az új tulajdonos ellenében történt, tehát a járulékot képező

legelő-járandóságra ki nem hat. Ellenkező esetben, vagyis akkor, ha a fővagyonra előbbi elsőbbségü tehertételek vannak a telekjegyzőkönyben bejegyezve, az önnállólag szerzett legelőilletőség a harmadik tulajdonos telekkönyvi betétének A) lapjára csak külön telekkönyvi jószágtestként vezethető be, és arra a fővagyont terhelő elsőbbségü tehertételek mellékjelzálogilag bejegyzendők.

8. §.

A törvény 7. §-ára tekintettel, következő szabályok szolgáljanak zsinórmértékül:

Elkülönítés nem teljesítendő:

1. ha az ingatlanok egy részére, vagy az ingatlannak egy meghatározott mennyiségére csupán bérleti, haszonbérleti, használati, vagy haszonélvezeti jog van bejegyezve, avagy pedig az ingatlannak egy részére, vagy meghatározott mennyiségü részre vonatkozó per van feljegyezve;

2. ha a tagositás alkalmával több oly terület hasíttatott ki együttesen, mely a telekjegyzőköny, illetőleg telekjegyzőkönyvek tartalma szerint több telekkönyvi jószágtestet képez ugyan, de ugyanazon egy személynek kizárólagos vagy ugyanazon tulajdonos-társaknak azonos arányu közös tulajdonát képezi, és a külön telekkönyvi jószágtestekre a telekjegyzőkönyvekben vagy semmi nyilvánkönyvi jogok nincsenek bejegyezve, vagy csak olyanok, melyek ugyanazon személyeket, ugyanazon elsőséggel illetnek meg.

Azonban az elkülönítés okvetlenül eszközlendő és erről a szabályszerü vázrajz elkészítendő:

1. ha valakinek telekjegyzőkönyvi tulajdonát tevő ingatlanaihoz oly terület csatoltatott a tagosítás, vagy úrbéri rendezéskor, mely a telekjegyzőkönyvben nevére átírva nincs, vagy ha az adókataszteri részlet számok alatt oly ingatlanok vannak összefoglalva, a melyek külön-

bözö személyeknek telekjegyzőkönyvi megosztott (nem közös) tulajdonát képezik. (61. §.)

2. Ha a tagosításkor egy taggá, vagy a kataszteri munkálatban egy részletszám alatt oly ingatlanok egyesíttettek, melyek a telekjegyzőkönyvekben mint külön telekkönyvi jószágtestek vannak bevezetve és azoknak egyikére vagy másikára harmadik személyek javára külön nyilvánkönyvi jogok: tulajdonjog, utóörökösödési jog, zálogjog stb. állanak bejegyezve.

9. §.

Ha a betétek szerkesztése a telekkönyvi átalakítással kapcsolatosan eszközlendő és a tagosítás vagy úrbéri rendezés alkalmával összemért területek különítendők el, megállapítandó, hogy az egyesített területből a telekkönyvi jószágtestek mindenikének minő terület felel meg és az hol jelölendő ki. Ezen körülményeknek kipuhatolására biztos adatokként szolgálhatnak: a tagosítási felszámítás, a régi és az új területeknek osztályozása, a kiosztási földkönyv, a helyszínelési, tagosítási és kataszteri térkép egybehasonlítása és az érdekelt személyek meghallgatása: ha pedig mindezek a kellő sikerre még nem vezetnének, a törvény 8. §-a alapján szakértő mérnök, lehetőleg a tagosító mérnök hallgatandó meg.

10. §.

A megosztott területek a vázrajzon a szabályszerü törtszámokkal látandók el és vagy ugyanazon egy telekkönyvi betét A. lapjára külön telekkönyvi jószágtestenkint egymásután vezetendők be, vagy — ha ennek a telekkönyvi rendelet 55. §-ában foglalt szabályok szerint helye nem volna — a harmadik személyek nyilvánkönyvi jogával terhelt terület vagy az illető telekjegyzőkönyvnek

megfelelő, vagy pedig egy ujonnan nyitandó külön telekkönyvi betét A. lapjára viendő át.

Így például:

a) nem kell egy külön betétbe átvinni azon elkülönített területet, a melyre a telekjegyzőkönyv állása szerint utóörökösödés, zálogvisszaváltási jog, használati, avagy haszonélvezeti jog van harmadik személy javára bejegyezve, mert ezen bejegyzések, a terhelt telekkönyvi jószágtestre hivatkozás mellett, a többi ingatlanokat is tartalmazó betét B), illetőleg C) lapjára minden akadály nélkül átvezethetők. Ellenben

b) ha a megosztott területnek megfelelő előbbi birtokrészletre, vagy összetett telekkönyvi jószágtestre az illető telekjegyzőkönyv állása szerint harmadik személy javára tulajdonjogi előjegyzés van bejegyezve, akkor az elkülönített részlet a telekkönyvi rendelet 55. §-a szerint nem maradhat oly betét A) lapján, a melyben foglalt többi ingatlanoknak más volna a nyilvánkönyvi tulajdonosa; hanem egy külön telekkönyvi betét A) lapjára viendő át.

11. §.

A mely község határában a vizrendezési társulatok ártérfejlesztési munkálata már jogerejüleg, és oly módon eszközöltetett, hogy az egyes mentesített ártéri részletek biztosan kimutathatók, ott a törvény 9. §-a értelmében az ártéri területek e minősége a betét A) lapjának 6-ik (jegyzet) rovatában kitüntetendő.

Itt két eset adhatja magát elő, t. i.:

A kataszteri munkálatban egy birtokrészletként szereplő, következőleg a betét A) lapjára is szabály szerint így bevezetendő terület, vagy egészben esik az ártérbe, vagy csak részben:

első esetben felosztásnak esete nem forogván fenn, az egész ártéri birtokrészlet a betét A) lapjára saját sor-

száma alatt vezettetik be, és ártéri minősége a fentebbi módon kitüntettetik;

a második esetben pedig a törvény 7. §-a értelmében a vizrendezési társulat elnöke által kijelölt szakértőnek segédkezése mellett, az ártérfejlesztési munkálat alapján elkészíttetik a szabályszerü vázrajz, melyben az ártéri és az ármentes terület külön kitüntettetik, az elkülönített két terület a kataszteri helyrajzi szám törtjeivel szabályszerüleg megjelöltetik, és a betét A) lapjára az ármentes rész az adókataszteri munkálat szerinti helyén, utána pedig közvetlenül az ártéri rész külön sor- és helyrajzi szám alatt vezettetik be. (Lásd a II. minta A) lap 4., 7. sorszámát.)

Az ártéri részletek ily bevezetése esetében az előbb egy jószágtestet képező ingatlanok továbbra is egy és ugyanazon jószágtest alkatrészeit képezendik, és ennélfogva a telekjegyzőkönyvben † alatt felvett ingatlannak ármentes és ártéri birtokrészletei egymás melletti sorszám alatt római számokkal (I., II., III.) megjelölve vezetendők a betétbe. (Lásd a III. alatti mintát.)

Az ármentes birtoknak az ártéri birtoktól való elkülönítéséhez a jelzálogos hitelezők beleegyezése és meghallgatása nem szükséges.

12. §.

A törvény által kijelölt esetekben eszközlendő felosztásokról készítendő vázrajzoknál mindenkor a kataszteri térkép léptéke (scala) alkalmazandó.

13. §.

A szükségessé vált felosztások esetében a felosztott területekre nézve az illető telekkönyvi betét A) lapjának 5. rovata egyelőre kitöltetlen marad.

A felosztásokról a betétszerkesztő bizottság rovatos jegyzéket vezet, (lásd a IV. mintát), melyet a község telekkönyvi betétei szerkesztésének befejezése után a vonatkozó felosztási vázrajzokkal együtt, az adókataszter nyilvántartásával megbízott pénzügyi hatóságnak megküldi. E hatóság tartozik a közölt adatok alapján a megosztást, a nála levő kataszteri térképen azonnal keresztülvinni, a kataszteri nyilvántartást ahhoz képest kiigazítani, és kiszámítván egyenkint a megosztás által keletkezett új részleteknek tiszta jövedelmét, a jegyzéknek megfelelő 9. rovatát szabatosan kitölteni, azután pedig a jegyzéket a vázrajzokkal együtt az illető telekkönyvi hatósághoz visszaszármaztatni, mely annak alapján az illető telekkönyvi betétek A) lapjainak kitöltetlenül maradt 5. rovatait azonnal kitölti.

14. §.

A telki szolgalmaknak kitüntetését a törvény 11. §-a a telekkönyvi betétekben az uralgó ingatlannál is rendelvén, midőn valamely telekjegyzőkönyv C) lapján vagy esetleg szabályellenesen B) lapján a szolgalommal terhelt ingatlanra valamely telki szolgalom bejegyezve találtatik, és a bejegyzés tartalmából az uralgó ingatlanság ki nem vehető, az az illető bejegyzési ügyirat betekintése által puhatolandó ki, és a szerkesztendő betét A) lapján az uralgó részlet mellett a 6. rovatban az illető telki szolgalom: úthasználás, vízmerítés, marhaitatás stb. a szolgalommal terhelt ingatlan helyrajzi számának kitétele mellett, kitüntetendő. (Lásd a II. minta A) lapja 3. sorszámát.)

Ha tagosítás folytán a kültelkek fekvése olyképen változott, hogy a tagosítás előtt azokra nézve bejegyzett telki szolgalom a változott helyzetnél fogva kétségtelenül tárgytalanná vált; a telekjegyzőkönyvekben bejegyzett ilyen szolgalmi jognak a betétekbe való átvitele mellőzendő. Erről azonban a telekjegyzőkönyv tartalma szerint

jogosított fél, a mennyiben személyesen megjelenve, beleegyezőleg nem nyilatkozott volna, lakhelyére vagy tartózkodási helyére intézendő ajánlott levélben értesítendő (39. §.) és ezen értesítésben a törvény 58. §-ának 3-ik pontja szerint őt megillető felszólalási jogra figyelmeztetendő.

15. §.

Ha kétségtelenül kiderül, hogy valamely terület az eredeti helyszinelés alkalmával telekkönyveztetni elmulasztatott, valamint azon esetben is, ha valamely terület az eredeti helyszinelés után, például természetes iszapolás, a mederben való szigetképződés, vagy a vízmeder kiszáradása útján képződött, és az ily terület utóbb sem lett telekkönyvvezve, az ingatlan a törvény 12. §-a értelmében mindenkor a telekkönyvi betétben a megfelelő adókataszteri helyrajzi szám alatt a tényleges birtokos nevére veendő fel.

A természetes iszapolások és a mederben támadt szigetek az 1885. évi XXIII. t. cz. 5-ik §-a értelmében a parti birtok tulajdonát képezvén, ha azon személyek tényleges birtokában van, ki a telekjegyzőkönyv szerint a parti birtoknak nyilvánkönyvi tulajdonosa, akkor az az új terület a parti birtokot tartalmazó telekkönyvi betét A) lapjára, ezzel egy jószágtestté egyesítve, vezetendő be, mely esetben az új területre vonatkozólag a C) teherlapon külön bejegyzés sem szükséges, mert a fővagyonra szerzett zálogjogok, ezen csak most telekkönyvezett növedékre is kiterjednek.

Kötelessége azonban, úgy a tervezetet készítő telekkönyvvezetőnek, valamint a betét-szerkesztő bizottságnak úgy a szomszéd birtokosok, valamint a községi elöljáróság és a bizalmi férfiak meghallgatása mellett hivatalból kipuhatolni: vajjon az elszámlált területek tulajdonára nézve nincs-e per folyamatban, illetőleg annak tulajdoni joga

nem vitás-e? Ha igen, akkor az ily területnek a betét A) lapjára való bevezetésekor a »Jegyzet« rovatban e kitétel: »A tulajdonjog vitás«, jegyzendő be. (Lásd az V. alatt mintát.) Ezen bejegyzés az igénylők tulajdoni igényeinek biztosítása végett bejegyezve marad addig, mig vagy a felszólalási határidőn belül beadandó felszólamlás folytán az igény érvényesíttetik, illetőleg elutasíttatik, vagy pedig a felszólalási idő letelik a nélkül, hogy ily joglépés igénybe vétetett, vagy pedig a tulajdoni per folyamatban léte bejelentetett volna.

Az ily felvételről a tulajdoni jogot igénylő személyek, lak- vagy tartózkodási helyökre intézendő ajánlott levél útján értesítendők. (39. §.)

A fentebbi szabályok megfelelően alkalmazandók akkor is, ha valamely tényleg telekkönyvvezett birtokrészlet több telekjegyzőkönyv A) lapjára van bevezetve.

16. §.

A telekkönyvi betét B) lapjának szerkesztésére nézve a törvény 13. §-a értelmében főszabály az, hogy oda tulajdonosnak — a későbbi tulajdonjogi bejegyzések által hatálytalanná vált bejegyzési tételek mellőzésével — csak azon természeti vagy jogi személy vezetendő be, ki a megfelelő telekjegyzőkönyv állása szerint nyilvánkönyvi tulajdonosnak tekintendő. E főszabálytól eltérő kivételek a törvény 12. és 15—18. §§-aiban foglaltatnak.

Ha a tulajdonos az eredeti helyszinelés óta nem változott, a tulajdonos neve alá a B) lapon: »Eredeti felvétel alapján«, ha pedig a telekkönyvi kiigazítás alapján jegyeztetett be tulajdonosnak: »Telekkönyvi kiigazítás alapján« irandó. (Lásd a VI. minta B) 1. tételét.) Ha azonban a tulajdonjog már a telekkönyvi rendelet II. része szerinti bejegyzésen alapul, a tulajdonos neve mellett kiteendő a szerzés jogczíme; öröklés, vétel, ajándék stb.

és a vonatkozó bejegyzés alapjául szolgáló beadvány beérkezési időpontja és száma is. (Lásd az I. minta betéti részének B) 1. tétel-számát).

Ha a telekjegyzőkönyv B) lapjabeli tulajdonjogi bekeblezés felfolyamodással (felebbezéssel) van megtámadva, a betét B) lapjára a telekjegyzőkönyvből azon előbbi bejegyzési tételek is átvezetendők, melyek azon esetre, ha a felfolyamodásnak hely adatik, előbbi hatályukat érintetlenül megtartják. Ugyanezen eljárás követendő akkor is, ha valamely bekeblezett tulajdonos ellen a telekjegyzőkönyv B) lapján, harmadik személy részére tulajdonjog van előjegyezve, mert az igazolás vagy nem igazolástól függ: vajjon az előjegyzett tulajdonjog bekeblezéssel feltétlenné váland, vagy az előjegyzés törlése következtében az azzal terhelt bekeblezett tulajdonjog ezen feltételes bejegyzés alól menekül-e. (Lásd a II. minta B) 1., 2., 3. tételeit.

Ha a telekjegyzőkönyv tanusítása szerint valamely ingatlan vagyon, többeknek képezte közös tulajdonát és egy vagy több tulajdonostársnak jutalékaira a C) lapon egy vagy több zálogjog van még bejegyezve, habár a B) lap későbbi bejegyzése szerint a telekkönyvi betét készítésekor azon összes ingatlan vagyon egy személy telekkönyvi tulajdonát képezi, tehát tulajdonképen a betét B) lapján tulajdonosnak csak ez utóbbi volna bejegyzendő, még sem mellőzhetők a telekjegyzőkönyv B) lapjának azon bejegyzési tételei, melyekből kitünik, hogy a bejegyzett, tehát a betét C) lapjára átviendő tehertételek melyik volt tulajdonostársnak minő birtokjutalékára lettek bejegyezve, tehát az A) lapon lévő ingatlan vagyonnak mily arányu részét terhelik. Ennélfogva ilyen esetben a telekjegyzőkönyv B) lapjának megszünt ilynemü bejegyzési tételei a betét B) lapján akként vezetendők át, miként ezt a II. mintának B) 1. tétele után bejegyzett tartalom mutatja.

17. §.

A betét B) lapjának szerkesztésénél még következő szabályok követendők:

1. Ha az eredeti telekkönyvezéskor a telekjegyzőkönyvben egyik személy zálogtulajdonosnak vagy zálogbaadónak, a másik pedig zálogbirtokosnak vagy zálogbavevőnek lett felvéve: a telekkönyvi betét B) lapján a zálogbirtokosnak vagy zálogbavevőnek nevezett személy jegyzendő be tulajdonosul; utána pedig külön tétel alatt a zálogtulajdosnak vagy zálogbaadónak nevezett személy javára a zálogvisszaváltási jog feljegyzendő. (Lásd a VI. minta B) 1. és 2. tételét).

2. Ha a telekjegyzőkönyvben valamely tulajdonjogi bejegyzés valamely feltételhez van kötve, vagy arra nézve utóörökösödési jog van bejegyezve, a betét B) lapjára tulajdonosnak az igy korlátozott joggal biró személy jegyzendő be, egyuttal azonban az illető feltétel, vagy korlátozás is kitüntetendő, és illetőleg a tulajdonos bejegyzése után közvetlenül feljegyzendő az utóörökösödés a lehetőséghez képest, az utóörökösödésre jogositott személy nevének kitételével. (Lásd a VII. minta B) 1., 2., 3. tételét).

Oly birtokok, melyek valamely hitbizományhoz tartoznak, telekkönyvi betétben úgy veendők fel, miképen az illető telekjegyzőkönyvben előfordulnak.

3. Ha a telekjegyzőkönyvben a tulajdonos személyére vonatkozólag kiskorúság, gondnokság alatt létel, vagy csőd van bejegyezve, ez a telekkönyvi betét B) lapján a tulajdonos bejegyzése mellett tüntetendő ki akként, hogy a mennyiben a telekjegyzőkönyvi bejegyzésből a gondnokságnak, illetőleg csődnek elrendelését tárgyazó végzés kelte és száma kivehető, a betéti kitüntetésben is arra hivatkozás történjék. (Lásd a VII, minta 1. és 2. tételét).

4. Ha a telekjegyzőkönyvben a B), vagy még az igénylapon a telekkönyvi rendelet I. része szerinti igény-bejelentvények vagy igények, vagy zálogvisszaváltási jog, vagy per és az ősiség viszonyból származtatott egyéb igények, — vagy végre a telekkönyvi rendelet II. része 14. fejezete értelmében indított törlési vagy bár egyéb jogalapú perek vannak feljegyezve, ezek — nyert rangsorozatuk szerint — szintén a betét B) lapjára vezetendők be; és ha ugyanazok a telekjegyzőkönyvben foglalt bejegyzés szerint az A) lapon előforduló ingatlanoknak csak egy részére vonatkoznak, az illető betéti bejegyzésben a terhelt birtokrészletek helyrajzi szám szerint, illetőleg a terhelt hányadrész vagy terület is kiteendő. (Lásd a VII. minta B) 4. tételét).

18. §.

Azon főszabálytól, hogy a telekkönyvi betét B) lapjára tulajdonosnak az jegyzendő be, ki az illető telekjegyzőkönyv állása szerint nyilvánkönyvi tulajdonosnak tekintendő, a törvény 15—18. §-ai eltérést nem csak engednek, hanem azt egyenesen rendelik.

Ennélfogva a telekjegyzőkönyvi állapot daczára tulajdonosnak bevezetendő a telekkönyvi betét B) lapjára a tényleges birtokos (23. §.)

a) ha az ingatlannak megszerzését a telekjegyzőkönyvi tulajdonos által kiállított, bár bekeblezési kellékekkel nem biró eredeti okirattal igazolja; egyuttal azonban vagy helyhatósági bizonyítványnyal, vagy az eljáró bizottság mellett müködő bizalmi férfiaknak szóbeli nyilatkozatával tanusítja azt is, hogy az ingatlannak háborítlan békés birtoklásában van; vagy

b) ha a tényleges birtokos nem képes ugyan szerzési okiratot felmutatni, azonban a jogügylet létrejöttét az átruházó telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak a bizottság

előtt szóval tett beleegyezése, illetőleg beismerése által bizonyitja; ezenfelül pedig a tényleges birtoklást az a) pontban körülirt módon kimutatja.

Ha a telekjegyzőkönyvi tulajdonos már nem él, de hagyatéka örökösének vagy hagyományosának jogerejü átadási okirattal már átadatott, vagy jogerős birói itélettel oda itéltetett, az ily örökös vagy hagyományos által az örökhagyó részéről történt átruházásról, illetőleg átadásról kiállított eredeti elismerő okiratnak, vagy a hizottság előtt szóval tett nyilatkozatnak ugyanazon joghatálya van, mintha azt maga az átruházó vagy átadó telekjegyzőkönyvi tulajdonos tette volna. Ha pedig az átruházási jogügylet már a fentebbi módon elismert örökössel vagy hagyományossal köttetett, az ezáltal kiállitott eredeti átruházási okirat és a tényleges birtoklásnak az a) pont értelmébeni bizonyítása, iletőleg a b) pont szerinti beismerő nyilatkozat alapján szintén a tényleges birtokos jegyzendő be a betét B) lapján tulajdonosnak.

Ha a kérdéses ingatlanság több telekkönyvön kívüli átruházás tárgyát képezte és mindezen átruházások és a tényleges birtoklás a jelen §. a) vagy b) pontjai értelmében tanusíttatnak, a törvény 15. §-a ugy alkalmazandó, mintha csak egy átruházás történt volna.

19. §.

A tényleges birtokos (23. §.) tulajdonosnak jegyzendő be a betét B) lapján a törvény 16. §-a értelmében akkor is, ha ő helyhatósági bizonyítványnyal és két bizalmi férfiunak szóbeli nyilatkozatával bebizonyítja, hogy a telekjegyzőkönyvben nevén nem álló ingatlannak a törvény 42. §-a értelmében felveendő jegyzőkönyv keltét megelőzőleg már három évi békés birtoklásában van és a betét-szerkesztő bizottság által a törvény 44. §-a által előszabott módon megidézett telekjegyzőkönyvi tulajdonos

a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyeztetése ellen a bejegyzés eszközléseig ellenmondással nem él.

A törvény 16. §-a szerinti tényleges birtokos tehát tulajdonosnak a betét B) lapján már akkor sem jegyeztethető be, ha az idéző végzés a telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak bármi okból szabályszerüleg nem kézbesíttethetett.

20. §.

Több rendü nyilvánkönyvön kivüli átruházás folytán a tényleges birtokos (23. §.) tulajdonjoga a betét B) lapján bejegyzendő a törvény 17. §-a szerint akkor is: ha ezen átruházások mindenike szabályszerü okirattal, vagy a törvény 15. §-a értelmében teendő beismeréssel nem igazoltatik ugyan, de az, hogy a kérdéses ingatlan a telekkönyvi tulajdonos, vagy igazolt örököse, hagyományosa (15. §.) által átruháztatott, legalább is telekkönyvi előjegyzésre alkalmas okirattal, vagy a törvény 15. §-a értelmében az átruházó szóbeli nyilatkozatával igazoltatik, a törvény 15. §-a értelmében, az átruházó szóbeli nyilatkozatával igazoltatik, a törvény 15. §-a értelmében nem igazolt többi további átruházások megtörténte pedig a helyhatóságnak azon nyilatkozatával bizonyíttatik, hogy azon átruházásokról tudomással bir; azonfelül a helyhatóság és a bizalmi férfiak bizonyítják azt is, hogy az igénylő a kérdéses ingatlannak tényleges birtokában van.

21. §.

A tényleges birtokosnak (23. §.) tulajdonjoga végre bejegyzendő a törvény 18. §-a értelmében azon esetben is: ha a telekjegyzőkönyvi tulajdonos legalább három év előtt elhalt, vagy holléte legalább 3 év óta nem tudatik és a tényleges birtokos a telekkönyvi tulajdonosnak elhunytát anyakönyvi kivonattal, vagy holttá-nyilvánítási jogerős birói határozattal, illetőleg annak ismeretlen tar-

tózkodását helyhatósági bizonyítványnyal, valamint ugyancsak a helyhatóság bizonyítványával azt is igazolja, hogy a helyhatóság az átruházásról, illetőleg azon átruházásokról, melyeknek lánczolata mellett az igénylő az igényelt ingatlant megszerezte, tudomással bir; azonfelül a helyhatóság és két bizalmi férfiu által az is igazoltatik. hogy a tényleges birtokos maga, vagy ő és birtokelődei együtt legalább 10 év óta az ingatlannak békés birtokában vannak. Ha a telekkönyvi tulajdonos holléte nem tudatik, a tényleges birtokos tulajdonjoga a fentebbi feltételek esetében is csak akkor jegyzendő be, ha a szerkesztő-bizottság helyszini működése befejezéseig a telekjegyzőkönyvi tulajdonos a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellen ellentmondással nem élt.

A törvény 18. §-a által előszabott 3, illetve 10. évi határidő szintén a kérelemről, a bizottság által felvett jegyzőkönyv keltétől visszafelé számítandó.

22. §.

Ha a tényleges birtokosnak tulajdonjoga ez előző §-ok szerint csak lejegyzés útján jegyezhető be, vagyis midőn az ily szerzés valamely telekkönyvi jószágtestnek vagy egyes birtokrészletnek csak egy részére vonatkozik, a telekkönyvi rendelet 56. §-a alkalmazandó, következő eltérésekkel:

1. Ha valamely birtokrészlet eldarabolásáról van szó, a szabályszerü vázrajz hivatalból készítendő el.

2. A jelzálogos hitelezők beleegyezésének kimutatása nem szükséges, hanem az illető telekjegyzőkönyv C) lapján bejegyzett terhek a bejegyzett részre is mellékjelzálogilag hivatalból átviendők.

23. §.

Tényleges, tehát oly birtokosnak, kinek tulajdonjoga a telekkönyvi betét B) lapján a törvény 15—18. §§-ai

szerint bejegyzendő, csak az tekintethetik, ki az illető ingatlant élők közötti jogügylettel (ajándék, adásvétel, csere, stb.) vagy öröklés folytán megszerezte és azt, mint sajátját tartja birtokában, de tulajdonjoga telekkönyvileg még bejegyezve nincs. (A törvény 19. §.)

Ennélfogva a kezelő, bérlő, haszonbérlő és haszonélvező, kik az ingatlant, nem mint sajátjukat tartják birtokukban, hanem azt másnak nevében, illetőleg jogán pusztán birlalják, tényleges birtokos tekintete alá nem esnek.

24. §.

Midőn a törvény 15—18. §§-ai szerint a tényleges birtokosnak tulajdonjoga jegyeztetik a telekkönyvi betét B) lapjára, ez a törvény 20. §-a értelmében akként eszközlendő, hogy előbb a telekjegyzőkönyvi tulajdonos tulajdonjoga vezettetik át a telekjegyzőkönyv állásához képest, és azután külön tétel alatt a tényleges tulajdonos tulajdonjoga jegyeztetik be. (Lásd a VIII. mintabeli B) lapot.)

Egy telekkönyvi betét A) birtoklapjára tényleges birtoklás alapján többrendü ingatlan csak azon esetben vezethető be, ha az összes ingatlanok ugyanazon egy személynek kizárólagos telekjegyzőkönyvi tulajdonát, vagy ugyanazon tulajdonostársaknak azonos arányu közös telekjegyzőkönyvi tulajdonát képezték, és a tényleges birtokosok közötti birtokközösség fennforgása esetén a tényleges birtoktársakat azonos arányban illetik. A különböző telekjegyzőkönyvi tulajdonosoktól szerzett külön telekjegyzőkönyvbeli ingatlanok ily bevezetése már csak azért sem történhet meg, mert az ilyen egyesítés a felszólalási, illetőleg törlési eljárásra zavaró hatást gyakorolhatna. (Törv. 5. §.)

25. §.

A telekkönyvi betét C) lapjára a telekjegyzőkönyv C) lapjáról csak a telekjegyzőkönyvi bejegyzések szerint

még meg nem szünt tételek és az ezekre vonatkozó, még meg nem szünt további bekeblezések, előjegyzések, vagy feljegyzések vezetendők át. (A törvény 21. §-a.)

Ezen átvezetésnél először pontosan átvizsgálandó a régi betáblázott követelések bejelentési lapja, és a régi C/a. teherlap.

Ha a bejelentési lapon még ki nem törült feljegyzések találtatnak, első sorban ezen feljegyzések vezetendők át a telekkönyvi betét C) lapjára, és pedig a benyújtás sorrendjében. (Lásd a IX. minta C) 1., 2. tételeit.)

Azután átvezetendők a betét C) lapjára a telekjegyzőkönyv C/a) régi teherlapján bejegyzett és még meg nem szünt tehertételek az átkeblezési határozat tartalma szerint nyert elsőbbségük sorrendjében és ezen elsőbbségnek világos kitétele mellett. (Lásd a IX. minta C) 3., 4. tételeit.)

Ez megtörténvén, következnek a telekjegyzőkönyv C) lapján foglalt bejegyzések szerint még fennálló tételek. Ezek a betét C) lapjára beérkezésük sorrendjében vezetendők át. Miután pedig ezek közt lehetnek olyanok, melyek jelzálogi átkebelezés útján ugyan, de a hirdetményi határidő letelte után benyújtott bejelentés alapján jegyeztettek be, vagy melyek az elsőbírósági elutasító végzésnek megváltoztatása mellett, a másodbíróság által rendeltettek el, ezekre nézve az elsőbbségi rangsorozatot az átkeblezési igénybejelentvény, illetőleg a bejegyzési kérvény benyújtási ideje határozván meg, a betét C) lapjára való átvezettetésük, a beérkezésnek említett sorrendjében és annak elsőbbségével eszközlendő. (Lásd IX. minta C) 5. tételét).

Ha az átvezetendő tehertételek a telekjegyzőkönyvekben foglalt bejegyzések tartalma szerint a betét A) lapjára vezetett ingatlanoknak csak egy részét terhelik, az ily tehertételeknek a betét C) lapjára való átvezetésénél

a terhelt ingatlanok telekkönyvszerű megjelölése, vagyis ezek nyert új helyrajzi számainak kitétele mellett, ezen körülmény világosan kitüntetendő. Ha pedig a kérdéses tehertételek bejegyeztetése után a tulajdonos változott, tehát a betét B) lapján az utóbbi tulajdonos jegyeztetett be, akkor a betét C) lapjára átvezetett tehertételeknél a törvény 13. és illetőleg a jelen utasitás 16. §-ával összhangzásban a terhelt eredeti adósnak neve és terhelt jutalékának hányadrésze is megjelölendő. (Lásd a II. minta C. 1., 2., 3. tételbeli bejegyzéseit és a IX. minta C) 4. tételét.)

26. §.

Ha az átvezetendő tehertétel a telekjegyzőkönyvben már részben törölve van; akkor az eredeti bejegyzés száma alatt és sorrendjében csupán a még fennálló részkövetelés vezettetik át; a jegyzet rovatban pedig kitüntettetik az eredetileg bejegyzett összeg és az, hogy abból minő szám alatt és mennyi törültetett. (Lásd X. minta C) 1. tételét.)

Ha pedig az eredetileg bejegyzett tehertétel a telekjegyzőkönyvbe bejegyzett engedmény útján másra egészben átruháztatott: az eredeti bejegyzés sorrendjében s az eredeti hitelezőre, valamint az engedmény bejegyzésének alapjául szolgáló kérvény számára és érkezési időpontjára való hivatkozással, a tehertétel az engedményes javára vezetendő át. (Lásd X. minta C) II. tételét).

Részben való engedmény esetében, az átvezetés tárgyában, a jelen utasítás 102. §-nak rendelkezései tartandók meg.

27. §.

A telekjegyzőkönyvek C) lapjain lehetnek oly tételek bejegyezve, melyek tényleg már megszüntek, de töröltetésök elmulasztatott; ily tehertételeknek törlését, illetőleg azt, hogy azok a betét C) lapjának szerkesztésénél

mellőztessenek, törlésre alkalmas okirat, vagy a telekjegyzőkönyvi jogosultnak a betét-szerkesztő-bizottság előtt élő szóval tett beleegyező, illetőleg beismerő nyilatkozata alapján jegyzőkönyvileg kérhető. Ilyen kérelmet a helyszínén működő bizottság előtt a telekjegyzőkönyvi tulajdonos, továbbá azon tényleges birtokos, a ki tulajdonjoga bejegyeztetésének jogosultságát a törvény 15—18. §-ai értelmében bizonyította, végre az van jogosítva előterjeszteni, a kinek javára a törlendő, illetőleg mellőzendő jog a telekjegyzőkönyvben bejegyezve van. (A törvény 22. §-a.)

II. Rész.

Az eljárás, valamint a telekkönyvi hatóságnak erre vonatkozó teendői.

I. FEJEZET.

Általános határozatok.

28. §.

A telekkönyvi betétek szerkesztésére kirendelt bírák, albírák, telekkönyvvezetők és segédtelekkönyvvezetők azon idő alatt, mig valamely törvényszék vagy járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság területére nézve az említett munkálatokat teljesítik, az elnök, illetőleg a járásbiró, mint a telekkönyvi hatóság főnökének felügyelete alá tartoznak. Ez rendelkezik az iránt, hogy azon községekre nézve, a melyek telekkönyvi betéteinek szerkesztése a kir. igazságügyi miniszter által elrendeltetett, a betétek szerkesztése minő sorrendben kezdessék meg és folytattassék; az egyes községekre nézve azonban a telekkönyvvezetőt és a betét-szerkesztőbizottságot a telekkönyvi hatóság küldi ki. — Sürgős esetekben az ideiglenes helyettesítésről a telekkönyvi hatóság elnöke gondoskodik.

A munkabeosztásra nézve szabályul szolgáljon, hogy a szomszédos kisebb, és különösen az egy körjegyzői szövetkezethez tartozó községek telekkönyvi betéteinek szerkesztésére lehetőleg ugyanazon telekkönyvvezető, és ugyanazon bizottság küldessék ki, és hogy oly esetben, midőn több kisebb szomszédos község telekkönyvi betétei szerkesztendők, a telekkönyvvezető, mielőtt a tervezeti működés czéljából a helyszinére kimenne, a körjegyzői kerületekhez tartozó több-kisebb, illetőleg a szomszédos községek betéti terveit készítse elő a telekkönyvi hatóság helyiségében, és a helyszíni működést csak azután kezdje meg. Ily esetben a helyszíni működés határnapja (a törvény 31. §-a) együttesen és akkén tüzendő ki, hogy abban az egyes községekbeni megjelenés ideje megközelítőleg jelezve legyen.

29. §.

A telekkönyvi hatóság főnöke kötelezve van a előző §-ban említett tisztviselőket működésük egész folyama alatt kellőleg ellenőrizni és meggyőződni arról, vajjon ezek munkálatukat az 1886. XXIX. t.-cz. és a jelen utasítás szabályainak megfelelő módon és a kellő pontossággal és szorgalommal teljesítik-e.

30. §.

Midőn a telekkönyvi hatósághoz tartozó azon községekben, melyekre nézve a betétek szerkesztése elrendeltetett, ezen működés egészen befejeztetett, vagy midőn a működés bárminő ok miatt egy ideig nem folytatható, jogosítva van a telekkönyvi hatóság főnöke addig is, mig a szerkesztésre kirendelt közegeknek másfelé rendelése iránt a kir igazságügyminiszter intézkedik, illetőleg mig a működés folytathatóvá válik, az illető bírákat és telekkönyvvezetőket saját hivatalában hivatalos minőségükhöz képest kellőleg foglalkoztatni.

31. §.

A telekkönyvi hatóság főnöke köteles a telekkönyvi betétek szerkesztésével megbízott közegek részére, lehetőleg a telekkönyvi iroda mellett, nyugalmas helyiséget kijelölni. Egy ily helyiségben, annak nagyságához képest, egyszerre több telekkönyvvezető, illetve szerkesztő-bizottság is végezheti teendőit. Ha ily helyiségek kijelölése folytán a bíróság elkerülhetlenül szükséges helyiségeitől fosztatnék meg, a kir. törvényszék elnökének teendője a szükségessé válandó más helyiségek ideiglenes kibérlése iránt szabályszerűen gondoskodni.

32. §.

A telekkönyvi hatóság főnöke tartozik a szerkesztési munkálat alá került község összes telekjegyzőkönyveit, a részletlajstromot, a helyszinelési általános tárgyalási jegyzőkönyvet és helyszínelési térképet (szelvényeit), továbbá a hozzá beérkezett adókataszteri munkálatokat: adókataszteri telekkönyvet, birtokíveket és a kataszteri térkép másodlatát, ha pedig a telekkönyv átalakításának este is fennforog, a beérkezett tagosítási vagy birtokrendezési ügyiratokat, a kiosztási földkönyvet és tagosítási térképet is ideiglenes használat végett elismervény mellett a betéti tervezetet készítő telekkönyvvezetőnek, illetőleg a szerkesztő-bizottságnak átadni és intézkedni arról, hogy a szerkesztő-közegek, valahányszor a betétek helyes szerkesztése végett szükségesnek találják, a vonatkozó bejegyzési ügyiratokat az irattári kezelés szabályainak megtartásával, minél könnyebben megtekinthessék.

33. §.

A telekjegyzőkönyveknek használatul átadása az időközben beérkező beadványoknak a telekkönyvi hatóság

által eszközlendő szabályszerü elintézését, és az elrendelendő bejegyzéseknek foganatosítását sem nem gátolthatja. sem fel nem függesztheti.

Az eredeti telekjegyzőkönyvek és bejegyzési ügyiratok a telekkönyvi hatóság helyiségéből rendszerint el nem vihetők. E tekintetben kivételnek csak az igazságügyminiszternek különös engedélye mellett és csak akkor van helye, ha a helyi viszonyok egyáltalában nem engedik. hogy a betétek szerkesztésével foglalkozó hivatalos közegek a telekkönyvi hatóság helyiségében végezzék teendőiket.

A helyszínére azonban a telekjegyzőkönyvek semmi szín alatt sem lévén kivihetők: a telekjegyzőkönyvek akkor, midőn a telekkönyvvezető, illetőleg a szerkesztőbizottság helyszíni müködésre megy ki, ezt megelőzőleg. ismét elismervény mellett a telekkönyvi hatóság őrizete alá adandók.

34. §.

Az 1886: XXIX. t. czikk, valamint a jelen utasítás által a telekkönyvi hatósághoz utalt összes teendőkben a kir. törvényszékeknél a telekkönyvi ügyek elintézésére kirendelt egyes bírák, a kir. járásbiróságoknál pedig a járásbírák, vagy azok az albírák járnak el, a kik a telekkönyvi ügyek elintézésével a telekkönyvi hatóság főnöke által megbízva vannak.

Ezen rendelkezés által nem érintetnek a jelen utasításnak azon intézkedései, a melyek által egyes teendők határozottan a telekkönyvi hatóság főnökének hatáskörébe utaltatnak.

35. §.

Valahányszor szakértő mérnök alkalmazása válik szükségessé, annak felszámított díjai és költségei a 74., illetőleg 110. §. értelmében benyujtandó hivatalos jelentés

folytán az illető telekkönyvi hatóság által állapítandók meg, és az ily czélokra szolgáló hivatalos pénzalapból fizetendők.

A kataszteri mérnökök és a vízrendezési társulatok mérnökei azonban, valahányszor segédkezésük a törvény vagy ezen utasítás szabályai szerint igénybe vétetik, a fentebbi elbánás alá nem esnek, hanem a kataszteri mérnökökre nézve a reájuk fennálló szabályok alkalmazandók, a vízrendezési társulatok mérnökei pedig igényeiket szolgálati feltételeikhez képest, csak saját társulatuk ellenében érvényesíthetik.

36. §.

Mindazon esetekben, a melyekben a törvény 15—18., 22. és egyéb §§-ai élő szóval való nyilatkozást kivánnak meg, a telekkönyvi tulajdonosnak, az átruházónak, avagy annak, a ki valamely telekkönyvileg bejegyzett jog törlésére engedélyt ad, vagy egyébként jogáról lemond, csakis oly képviselője fogadható el évényesen, a ki hitelesített külön meghatalmazással el van látva.

A törvényes képviselőnek, gyámnak vagy gondnoknak, a gyámolt, illetőleg gondnokolt személy jogainak megváltoztatását, vagy az azokról való lemondást tárgyazó nyilatkozata pedig csak azon feltétel alatt bir hatálylyal, ha ez irányban gyám-, illetőleg gondnokhatósági jóváhagyás, vagy utasítás mutattatik fel. A csődtömeggondnoknak e tárgybeli nyilatkozata csak akkor bir hatálylyal, ha az 1881. XVII. t. cz. 160. §. értelmében e tárgyban a csődbíróság, illetőleg a csődválasztmány által felhatalmaztatott.

Ellentmondásoknál és a tényleges birtokos nyilatkozatánál, és általában akkor, a midőn a képviselt részére csak jogszerzés vagy jogainak megvédése czéloztatik, elégséges az általános meghatalmazás ; a törvényes képviselő és csődtömeggondnok pedig ezen esetekben gyám-

hatósági jóváhagyást vagy utasítást, illetőleg a csődbíróságnak vagy a csődválasztmánynak felhatalmazását igazolni nem köteles.

A meghatalmazás, gyámhatósági jóváhagyás, illetve utasítás eredetben az illető jegyzőkönyvhöz csatolandó, és ha a meghatalmazott vagy törvényes képviselő többrendü ügyben jár el, a későbbi esetekről felvett jegyzőkönyvekben hivatkozás teendő arra, hogy az eredeti okirat melyik jegyzőkönyvhöz van mellékelve.

37. §.

A telekkönyvvezető müködése folyamán a neki járó hivatalos javadalmazáson, és a törvény 72. §-a szerint a község által kiszolgáltatandókon kivül egyebet nem igényelhet és sem a községtől, sem egyesektől külön jutalmazással járó magán megbízásokat nem vállalhat.

38. §.

A kiküldött telekkönyvvezető köteles eljárásának egész folyama alatt a legnagyobb szorgalmat és pontosságot kifejteni, és a hivatalos órákat szigoruan megtartani. Müködését a telekkönyvi hatóság főnöke előtt igazolandó nyomós ok nélkül fel nem függesztheti.

39. §.

A midőn az 1886: XXIX. t cz., vagy a jelen utasítás értelmében a betétszerkesztő bizottság által a felek lak- vagy tartózkodási helyükre intézett ajánlott levélben értesítendők: köteles a betétszerkesztő bizottság a helyszinén az értesítendő személyeknek lak- vagy tartózkodási helyét és azt, hogy önjoguak-e vagy nem, valamint utóbbi esetben a nem önjogu érdekelt félnek törvényes képviselőjét (atyai hatalmat gyakorló atyát, gyámot, gondnokot), esetleg ha az értesítendő csőd alatt áll, a tömeggondno-

kot, valamint mindezeknek lak- vagy tartózkodási helyét kipuhatolni, és ezen kipuhatolás eredményét a felveendő jegyzőkönyvbe foglalni, (lásd a 85. §-ban foglalt második jegyzőkönyvi példát), ha pedig jegyzőkönyv felvételének nincs helye, az illető bététterv szerkesztőbizottsági feljegyzései közé iktatni.

Ha a puhatolásból az tünik ki, hogy az értesítendő személy atyai hatalom, gyámság, gondnokság vagy csőd alatt áll, de a törvényes képviselőnek, illetve a tömeggondnoknak neve, vagy lak- vagy tartózkodási helye ki nem nyomozható: az értesítő levél, a fentebbi körülményekre való utalással, az illető községre nézve illetékes gyámhatóságnak, illetve a csődbíróságnak küldetik meg.

Ha az értesítendő fél lak- vagy tartózkodási helye egyáltalán nem tudatik, az értesítő-levél az illető község elöljáróságának azzal adandó át, hogy a mennyiben az értesítendőnek lak- vagy tartózkodási helyét kinyomozni képes, annak részére a levelet postai uton ajánlva küldje meg és a feladási vevényt, a telekkönyvi hatóságnak mutassa be.

40. §.

Ha valamely község telekjegyzőkönyveiben előre nem látható oly általános nagymérvü szabálytalanságok fordulnak elő, melyek az 1886: XXIX. t. cz. és a jelen utasítás rendelkezéseinek helyes alkalmazását lehetetlenné, vagy legalább is az eredményt kétségessé teszik, kötelesek a telekkönyvi betétek készítésével megbízott hivatalos közegek, az akadályt képező szabálytalanságoknak kimerítő leírását tárgyazó jelentésüket az illető telekkönyvi hatóság főnökéhez (elnök, járásbíró) benyujtani és a már megkezdett működést felfüggeszteni addig, míg a telekkönyvi hatóság által haladéktalanul teendő felterjesztés folytán a kir. igazságügyminiszter a fennforgó akadályok megszüntetése iránt megfelelő módon intézkedik.

Ilyen esetben a kiküldött telekkönyvvezetőnek, illetve bírónak időközbeni alkalmaztatására nézve a jelen utasítás 30., 56., 78. §§-ai szolgálnak zsinórmértékül.

II. FEJEZET.

A betétek tervének készítése körül követendő különös szabályok.

41. §.

A betétek tervezetének készítése körüli eljárásnál a kiküldött telekkönyvvezető eljárásának egész folyama alatt az 1886: XXIX. törvényczikk és a jelen utasítás szabályait szigoruan követni tartozik és azoktól semmi szín alatt el nem térhet.

A kiküldött a felek előterjesztéseiről és nyilatkozatairól jegyzőkönyveket fel nem vehet, hanem ezeket és a betétek szerkesztésére befolyással lehető tapasztalatait a vonatkozó betét tervének illető lapján ezen felirat előrebocsátása mellett: »Telekkönyvvezetői feljegyzések« röviden összefoglalva jegyzi fel.

Jegyzőkönyvet felvenni a kiküldött jogosítva, illetőleg kötelezve egyedül a törvény 33. §-a esetében, vagyis akkor van, ha az előtte megjelent felek előtte oly okiratot mutatnak fel, mely a telekkönyvi rendelet szabályai értelmében telekkönyvi bejegyzésre: bekeblezés- vagy előjegyzésre alkalmasnak mutatkozik, és az annak alapján a telekkönyvi állapot megváltoztatására irányult kérelem teljesítése a vonatkozó tervezeti ív tartalma. tehát a telekjegyzőkönyvnek eddigi állása szerint telekkönyvi akadály által gátolva nincsen.

A telekkönyvvezető a kataszteri térkép másodlatán, mely a telekkönyvi térképet képezendi, a tervezetek elkészítésére vonatkozó egész működése alatt semmiféle változtatásokat nem tehet; következésképen a törvény 7. és

9. §§-ai esetében is a tervezett, és az általa készített vázrajzokon kitüntetett felosztásokat a térképen nem foganatosíthatja, hanem ez a szerkesztő-bizottság teendőihez tartozik és akkor teljesítendő, a midőn az illető telekkönyvi betét tényleg elkészíttetett.

42. §.

A telekkönyvvezető köteles mindenekelőtt meggyőződni arról, vajjon az illető pénzügyi hatóság az azonosításhoz szükséges kataszteri, — és ha a törvény 9. §-ának esete fennforog, — a vizrendezési társulat a megkivánt szakértő közeget már kijelölte-e. A mennyiben ez még meg nem történt volna, jelentésére s telekkönyvi hatóság az illető hatóságokat ez irányban megsürgetni tartozik.

43. §.

A tervezet elkészítésének munkálata három részre oszlik:

az első a telekkönyvi hatóság helyiségében,

a második az illető községben,

a harmadik pedig ismét a telekkönyvi hatóság helyiségében teljesíttetik.

44. §.

Minthogy az 1886. XXIX. törvényczikk alkotásának egyik főczélja az, hogy a hiteltelekkönyv, tehát a szerkesztendő telekkönyvi betétek az adókataszterrel összhangzásba hozassanak; a kiküldött telekkönyvvezető — mielőtt a telekjegyzőkönyvek átvizsgálásához fogna — szemügyre veszi a rendelkezése alá bocsátott adókataszteri munkálatot és térképet. Ha ezekben oly lényeges hiányokat tapasztal, hogy azok miatt a törvény említett czélját elérni: a hiteltelekkönyvet az adókataszterrel összhangzásba hozni lehetséges nem volna, ha például az adó-

telekkönyvben és a kataszteri bírtokívekben előforduló helyrajzi számok, a kataszteri térképen kitett helyrajzi számokkal meg nem egyeznek: köteles a tapasztalt hiányokat a pénzügyi hatóság által kijelölt kataszteri közeggel rövid uton közölni. Ha a hiányok oly természetüek volnának, hogy azok a kataszteri közeg által meg nem szüntethetők, tartozik a telekkönyvvezető a tényállás szabatos előterjesztése mellett, az illető telekkönyvi hatóságnak jelentést tenni, mely hatóság az adókataszter feletti felügyelettel megbizott pénzügyi hatóságot az akadályoknak sürgős megszüntetése végett haladék nélkül megkeresi.

Fontos esetekben, valamint akkor, ha a megkeresett pénzügyi hatóság a kivánt pótlásokat sürgősen nem eszközölné, a telekkönyvi hatóság részéről a kir. igazságügyi miniszterhez is jelentés teendő.

Mig a jelzett akadály az illető községre nézve megszünik, a telekkönyvvezető a hozzáutalt községek közül a sorrendben következő azon község tervezetének elkészítését veszi munkába, melyre nézve ily akadály fenn nem forog.

45. §.

Ha az adókataszteri munkálatban lényeges hiányok nincsenek, illetőleg, ha azok az előző §. értelmében megszüntetve lettek, a kiküldött telekkönyvvezető köteles első sorban az átvett telekjegyzőkönyveket gondosan átvizsgálni, és a mennyiben azokban jogerejüleg elutasított kérelmek feljegyzéseit, megszünt és hivatalból törlendő becslési és árverési feljegyzéseket, telekkönyv kiigazítása, zálogvisszaváltási jog, vagy per feljegyzés, avagy betáblázott követeléseknek jelzálogi átkebelezése iránti oly igénybejentvények feljegyzését, melyek jogerejüleg elintéztettek, tehát a feljegyzés törlése és az esetleg megállapított igény bejegyzése a telekkönyvi rendelet 27. és 42. §-ai értelmében hivatalból foganatosítandó lett volna, törületlenül,

illetve foganatosíttatlanul találná, a törlés, illetőleg foganatosítás elrendelése végett erről minden telekjegyzőkönyv átvizsgálása után a telekkönyvi hatóságnak külön jelentést teszen.

Ugyanezen átvizsgálás alkalmával köteles a telekkönyvvezető a XI. minta alkalmazása mellett külön jegyzéket készíteni azokról a közadóbeli tartozásokról, (állami adókról, illetékekről és a közadók módjára behajtandó más állami tartozásokról), melyek a községbeli telekjegyzőkönyvekben bekebelezve vagy előjegyezve vannak.

Ezen jegyzéket a község összes telekjegyzőkönyveinek átvizsgálása után az 1886. XXIX. törvényczikk 28. §-ára hivatkozólag átküldi a kir. adófelügyelőnek, ki azon tartozások fennállását halasztás nélkül gondosan megvizsgálni, és a megszünt tételek törlése végett, a jegyzék kézhezvételétől számítva, legfelebb 60 nap alatt a telekkönyvi hatóságot megkeresni, ez pedig az ily törléseket azonnal elrendelni és foganatosítani köteles úgy, hogy azon bejegyzések a betétek szerkesztése alkalmával már mint megszüntek, a betét C) lapján mellőzhetők legyenek.

46. §.

Ha a telekkönyvvezető a telekjegyzőkönyvek átvizsgálásakor azt veszi észre, hogy valamely ingatlan, vagy ennek egy része az illető telekjegyzőkönyv tartalma szerint több tulajdonostárs nevére határozatlan részekben van felvéve, minden egyes ily esetről a telekkönyvi hatóságnak külön jelentést tesz.

A telekkönyvi hatóság az ilyen jelentés folytán az 1886: XXIX. t.-cz. 29. §-a értelmében jár el.

Ezen eljárás a telekkönyvi hatóság által szintén sürgősen viendő keresztül; azonban folyamatban léte sem a tervezetek, sem a betétek szerkesztési munkálatára felfüggesztő vagy gátló befolyással nem lehet, hanem az

illető tervezeti íven az eljárás folyamatban létéről a »Telekkönyvvezetői« feljegyzések közt teendő említés.

Határozatlan aránynak csak az tekintendő, a mi kifejezetten ilyennek van a telekjegyzőkönyvben kitüntetve: következőleg, a midőn a közös tulajdonosok részesülési aránya kitéve nincs ugyan, de ők kifejezetten határozatlan arányú tulajdonosoknak bejegyezve nincsenek, a törvény szerint a bejegyzett tulajdonostársak egyenlő részekbeni tulajdonosoknak lévén tekintendők, a jelentéstétel mellőzendő.

Jelentéstételnek és az arány megállapítása iránti eljárásnak nincs' helye azon ingatlanokra nézve sem, melyek mint közbirtokossági közös vagyon, például erdőségek. havasok, az arányosítási külön eljárásra utalva vannak: továbbá oly közösnek kitüntetett vagyonra nézve, mely a volt földesúr és a volt úrbéresek közt az úrbéri rendezés tárgyát képezi, vagy a melyek mint a volt úrbéreseket megillető közös javadalmak: közös legelő, erdő, nádas. ezek részére az úrbéri rendezés alkalmával kiadattak.

47. §.

Ha a telekkönyvvezető valamely telekjegyzőkönyvben a telekkönyvi rendelet 168. §-a szerinti szabálytalanságot vesz észre: köteles ezt a telekkönyvi iroda vezetőjével rögtön szóbelileg közölni, hogy ez a szabálytalanság megszüntetése végett jelentését a telekkönyvi hatóságnak a telekkönyvi rendtartás 168. §-ában, illetőleg a 675 I. M. E. 888. szám alatt kiadott igazságügyminiszteri rendeletben foglalt intézkedés végett megtehesse. Az ily szabálytalanság azonban, ha rögtön meg sem szüntetik is, a betéti terv készítését fel nem függeszti, hanem a terv illető lapján a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt említendő meg.

48. §.

Ha a telekkönyvvezető a telekjegyzőkönyvek átvizsgálása alkalmával azt tapasztalja, hogy az illető község-

beli ingatlanok más községbeli ingatlanokkal együtt valamely uradalombeli össztelekjegyzőkönyvben vannak felvéve: erről a telekkönyvi hatóságnak szintén külön jelentést teszen.

A telekkönyvi hatóság ennek folytán sürgősen intézkedik, hogy az uradalmi össztelekjegyzőkönyvben foglalt különböző községbeli ingatlanok az össztelekjegyzőkönyv B) és C) lapján levő összes még fennálló tételek szabályszerü átvitele mellett községenkint haladéktalanul elkülöníttessenek. A mennyiben az össztelekjegyzőkönyvben foglalt ingatlanok részben más telekkönyvi hatósághoz tartoznak, az illető elkülönített telekjegyzőkönyvek ezen telekkönyvi hatóságnak hivatalból küldendők meg.

Ha az össztelekjegyzőkönyv valamely más telekkönyvi hatóságnál vezettetik: az elkülönítésnek a fentebb előadott módon sürgősen leendő eszközlése és az elkülönített telekjegyzőkönyv megküldése végett az illető telekkönyvi hatóság hivatalból keresendő meg.

49. §.

Az előző §-okban elősorolt előzetes teendők befejezése után a telekkönyvvezető a betéti tervezet készítését a telekkönyvi hatóság helyiségében tényleg megkezdi.

A betét tervezetéhez a XII. minta szerinti rovatos nyomtatvány használandó, mely a betéteknek a törvény 3. §-ában megállapított rovataitól csak annyiban tér el, hogy A) lapja nem hat, hanem hét rovatból áll; ennek 2-ik rovatába ugyanis a telekjegyzőkönyvbeli helyrajzi, illetőleg tagosítási térképi számok vezettetnek be, melyek a valóságos betét szerkesztésénél azután elmaradnak; a 3—7. rovat pedig a betét 2—6. rovatainak felel meg.

50. §.

A tervezet készítése az 1-ső számú telekjegyzőkönyvnél kezdendő meg és rendszerint a telekjegyzőkönyvek számainak sorrendjében folytatandó.

Minden betétterv úgy belül az ott kijelölt helyeken. valamint kívül is az illető telekjegyzőkönyv számával jelölendő meg és összehajtva egymás mellé helyezendő.

Ha valamely telekjegyzőkönyv átvezetések folytán egészen megszünt, annak sorrendi helyére a betéttervek közé egy fél ív tiszta papir teendő s annak külzetére az illető telekjegyzőkönyv száma és azon körülmény, hogy ama jegyzőkönyv átvezetések folytán megszünt, feljegyzendő.

51. §.

A tervezetnek a telekkönyvi hatóság helyiségében eszközlendő készítésénél különösen a törvény 4. §-a tartandó szem előtt, vagyis a telekkönyvvezető a betétterv lapjait ugy tartozik kitölteni, hogy azokba — a mennyiben a törvényben kivétel nem foglaltatik — csak a telekjegyzőkönyvek tartalma szerint még fennálló tételek vezettessenek át. A telekjegyzőkönyv B) lapján levő azon bejegyzési tételek, a melyek későbbi bejegyzés folytán hatálytalanokká váltak, a betétterv B) lapjára kivételképen csak akkor vezetendők át, ha ezt a törvény 13. §-ának harmadik és negyedik bekezdésében említett esetek valamelyikének fennforgása teszi szükségessé. (Lásd a II. és XIII. mintákat).

52. §.

A betétterv A) lapjának 3. és 6. rovata egyelőre kitöltetlenül hagyandó; azon esetben pedig, ha a telekjegyzőkönyvekben, illetőleg a tagosítási térképen foglalt és az adókataszteri munkálatban előforduló számoknak egybehasonlításából már a birtok azonossága egész biztossággal ki nem vehető, a 4. és 5. rovat kitöltése is a községbeni működés idejére halasztandó.

A betétterv A) lapjának kitöltésénél figyelem fordítandó arra, hogy egy-egy telekjegyzőkönyvi részletszám-

nak rendszerint több kataszteri részletszám felel meg: minélfogva a telekjegyzőkönyvi részletszámok olyan közök hagyásával vezetendők be, hogy a többi rovatoknak az adókataszteri munkálatok alapján való kitöltésére elegendő tér maradjon.

53. §.

Ha a telekkönyvi betétek az időközben megtörtént tagosítás és úrbéri rendezés folytán szükségessé vált telekkönyvi átalakítással együttesen készítendők, a betéttervek A) lapjára minden esetben előbb a telekjegyzőkönyv A) lapján álló birtokrészletek vezetendők be; azután pedig »Tagosítás utáni állapot« felírás előrebocsájtása mellett írandók be azon területek, melyek a régiek helyett a kiosztási földkönyv tartalma szerint kiadattak. (Lásd a XII. mintát.) Ezen folytatólagos bevezetésnél a 2. rovatban a tagosítási térkép számai írandók be. A tagosítási állapotnak a betétterv A) lapjára való bevezetése, ha a régi területnek megfelelő uj terület egész biztossággal előbb meg nem állapítható, a helyszínéni müködés idejére hagyandó fenn.

54. §.

A telekkönyvi betétek készítésének egyik legfontosabb és legnehezebb feladatát az ingatlanok azonosítása, vagyis azon könülmények megállapítása képezvén, hogy a telekjegyzőkönyvek A) lapjain foglalt ingatlanoknak, illetőleg az úrbéri rendezés vagy tagosításkor ezek helyett kiosztott új területeknek az adókataszteri munkálatban eltérő helyrajzi számokkal ellátott mely ingatlanok felelnek meg: a telekkönyvvezető ezen fontos munkálat során a helyszínén leendő használat végett már a telekkönyvi hatóság helyiségében készíti el a szükséges két összehasonlítási jegyzéket, és pedig a XIV.|a, és XIV.|b. minta szerint.

Ha a telekkönyvi betétek szerkesztése a telekkönyv átalakítása nélkül eszközlendő, akkor a XIV.|a. minta szerinti jegyzék 1. és 2. rovata a részletlajstrommal azonos, de megfordított alakban; vagyis a birtokrészletek egymásutáni sorrendben a. 2. rovatba írandók és pedig úgy, hogy a belsőségek helyrajzi számai előrebocsáttatván, azután a külsőségek helyrajzi számai dülőnként elkülönítve következzenek, és midőn a helyrajzi számok a 2. rovatba már mind bevezetve vannak, töltetik ki az 1. rovat a birtokrészleteket tartalmazó telekjegyzőkönyvek számaival. Ezen jegyzék rovatai tekintettel arra, hogy egy-egy telekjegyzőkönyvi részletszámnak rendszerint több kataszteri részletszám felel meg, oly módon töltendők ki, hogy az összehasonlítás megtörténtével a 2. rovatba beírt telekjegyzőkönyvi helyrajzi számoknak megfelelő adókataszteri helyrajzi számok a 3. rovatba beírhatók legyenek. A XIV.|b. minta szerinti másik összehasonlítási jegyzék 1. rovatába beírandók sorrendben az adókataszteri helyrajzi számok szintén a belsőség és dülők szerinti elkülönítés mellett, a 2. rovatba pedig a megfelelő adókataszteri birtokívek számai.

Ha a betétek szerkesztésével együttesen a megtörtént tagosítás vagy úrbéri rendezés folytán a telekkönyvek átalakítása is eszközlendő: akkor ezen utasítás 6. §-a 1. pontja értelmében mindenekelött az lévén megállapítandó, hogy a telekjegyzőkönyvek A) lapjain foglalt régi területek helyett a tagosításkor vagy úrbéri rendezéskor mely új területek osztattak ki, ha e megállapítás a telekkönyvi hatóság helyiségében az úrbéri ügyiratokból nem eszközölhető a XIV.|a. minta szerinti jegyzék 1. rovata egyelőre üresen hagyandó, a 2. rovatba pedig — mely ezen felírással »Tagosítási térképi számok« látandó el, a telekjegyzőkönyvi halyrajzi számok helyett szintén dülönkénti elkülönítés szerint a tagosítási térkép számai íran-

dók be, az 1. rovat kitöltése akkorra hagyatván fenn, a midőn a helyszínén megállapítva leend, hogy a tagosításkor vagy úrbéri rendezéskor kiosztott új területek melyik telekjegyzőkönyvbeli ingatlanok helyett adattak ki.

Ezen kétrendű jegyzék az azonosítás könnyebb nyilvántartására és a betéti tervek helyességének szabatosabb ellenőrizhetésére szolgál és akként kezelendő, hogy midőn megállapíttatik, hogy a telekjegyzőkönyvben foglalt valamely helyrajzi számú birtokrészletnek, illetőleg a tagosításkor vagy úrbéri rendezéskor a helyett kiadott területnek az adókataszteri muukálatban foglalt mely helyrajzi számok felelnek meg, ez utóbbiak a XIV.|a. mintabeli jegyzék 3. rovatába vezettetnek be, a XIV.|b. mintabeli jegyzék 1. rovatában pedig veres tintával egyszerűen keresztül vonatnak, jeléül annak, hogy azokra nézve az azonosság már megállapítva lett, A. XIV.|b. jegyzéknek második rovata pedig a betéttervek A) lapjai 4., 5. és 6. rovatainak könnyebb kitölthetésére szolgál segédeszközül azon irányban, hogy a megfelelő birtokívek könnyebben elővehetők legyenek.

55. §.

Midőn a telekkönyvezető a betéttervek lapjait a telekkönyvi hatóság helyiségében a már előírt módon kitöltötte, jelentést tesz a telekkönyvi hatóságnak. Ezen hatóság ennek folytán, tekintetbe véve azon körülményt, hogy a határidő az illető vidék sürgős mezei munkájának időszakával össze ne essék, kitüzi a napot, a melyben a kiküldött eljárásának folytatása végett a községben megjelenend. E határnap kitüzésénél esetleg figyelembe veendő a 28. §. azon rendelkezése, mely szerint több kisebb községre nézve a helyszini eljárási határnap együttesen tüzendő ki.

E határnap kitüzéséről szóló értesítvény következő alakban szerkesztendő :

»Értesítvény.

Az ...-i kir. törvényszék (kir. járásbíróság), mint telekkönyvi hatóság, közhirré teszi, hogy a hatóság területéhez tartozó N. N. község (város) telekjegyzőkönyveire vonatkozólag az 1886: XXIX. törvényczikk értelmében szerkesztendő telekkönyvi betétek készítésének munkálata folyamatba tétetvén, a betéti tervek elkészítésével megbízott N. N. telekkönyvvezető ur munkálatának folytatása végett 188 évi hó -ik napján a községben megjelenend. Felhivatnak ennélfogva mindazok, kik a telekjegyzőkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kivánnak tenni, különösen, a kik a telekjegyzőkönyvi állapottal szemben az 1886: XXIX. t. cz. 15—18. §-aiban foglalt alapokon tulajdonjoguknak bejegyeztetésére, vagy ugyanazon törvényczikk 22. §-a értelmében valamely tényleg megszünt nyilvánkönyvi jog töröltetésére vannak jogositva, hogy a kiküldött előtt annak a fent kitett napon megkezdendő eljárása folyama alatt jelenjenek meg, és előterjesztéseiket támogató okirataikat előtte mutassák fel.«

Ezen értesítvény egy példánya a telekkönyvi hatóságnál kifüggesztendő, egy-egy példány a segédkezésre kijelölt kataszteri közegnek az őt kiküldő pénzügyi hatóság útján és esetleg a vízrendezési társulat igazgatójának kézbesítendő, megfelelő számú példányban pedig az illető község elöljáróságának (város tanácsának) rendelvény mellett tudomás- és közhirrététel végett és pedig oly időben küldendő meg, hogy annak vétele és a kitűzött határnap közt legkevesebb 30 napi időköz legyen.

Ezen értesítvényt a községi elöljáróság (a város polgármestere) a községi (városi) képviselőtestület ülésében és ezenfelül a községben szokott módon közhirré tenni és az ennek megtörténtéről szóló, a közhirrététel módozatait is tartalmazó bizonyítványt a telekkönyvi hatóság-

nak a helyszini müködés megkezdésére kitüzött határnap előtt legalább nyolcz nappal beküldeni tartozik. A helyi szokás szerinti közhirrététel többször és még akkor is ismétlendő, ha a kiküldött a községben már megjelent.

Azon községi birtokosoknak, kik a községben állandó lakhelylyel nem birnak, és ott megbizottjuk sincs, de tartózkodásuk ismeretes, az értesítvény a községi elöljáróság által postabérmentes ajánlott levélben megküldendő. (A törv. 31. §.) A mennyiben a községhez küldött példányok erre elegendők nem volnának, az elöljáróság a még hiányzó példányoknak pótlólag leendő megküldése végett a telekkönyvi hatósághoz sürgősen jelentést teend.

Mindezekre a községi elöljáróság a telekkönyvi hatóság által az értesítés kapcsán megküldendő rendelvényben körülményesen figyelmeztetendő, és különösen a távollevő birtokosokhoz küldendő ajánlott levelekre nézve tudtul adandó az elöljáróságnak, hogy azok e kitétellel: »Hivatalból telekkönyvi betéti ügyben« láttassanak el. Végre a törvény 72. §-ának rendelkezésére hivatkozva, utasítandó a községi elöljáróság, hogy a kiküldött részére ottani müködése ideje alatt iroda és lakásul alkalmas helyiséget, világítást, esetleg fütést és a község határán belül szükséges fuvarokat kiszolgáltasson; valamint gondoskodjék arról, hogy a szükséges küldönczök mindenkor a kiküldött rendelkezésére álljanak, és a kiküldött müködése körében a községi elöljáróság segédkezését mindenkor fennakadás nélkül igénybe vehesse.

56. §.

A kiküldött az értesítvény kibocsátásának alapjául szolgálandó jelentését időkimélés végett a betéttervi lapok teljes kitöltését megelőzőleg is benyujthatja, kiszámítván megközelítőleg ezen munkálata befejezhetésének idejét.

Ha pedig kitöltési munkálatát mégis a helyszini megjelenésre kitüzött határnap előtt fejezné be, a hozzá utalt következő község betéti tervezetének elkészítését tartozik munkába venni, avagy pedig a müködési körébe eső más nemü teendőket végezni. Ha müködési köre már egészen kimerítve volna, további alkalmazására nézve a jelen utasítás 30. §-a szolgál zsinórmértékül.

57. §.

A telekkönyvvezető a telekkönyvi hatóság helyiségében általa kitöltött betétterveket, a helyszinelési térképet. a kataszteri ügyiratokat és térképet, valamint esetleg a tagosítási és úrbéri rendezési ügyiratokat, a kiosztási földkönyvet és térképet magához vevén, a kitüzött határnapon az illető községben megjelenik, és itteni munkálatát lehetőleg a betéti tervek sorrendjében végzi.

Első teendője azonban meggyőződni arról, hogy az értesítvény a községben kellőleg közhirré tétetett-e, és különösen, vajjon a távollevő birtokosoknak az értesítvény a törvény 31., illetőleg a jelen utasítás 55. §-a által előszabott módon megküldetett-e, és a mennyiben a közzététel részben elmaradt volna, annak röktöni pótlásáról gondoskodni. Ha a közzététel általánosságban sem történt volna meg, a helyszini eljárásnak felfüggesztése mellett szabályszerü intézkedés végett a telekkönyvi hatósághoz tesz sürgős jelentést.

Ha az eljárás felfüggesztésének ezen esete fenn nem forog: a kiküldött helyszini müködésének megkezdésével mindenekelőtt a betéttervek A) lapjain a 3., 6. és esetleg a 4. és 5. rovatokat tölti ki; és illetőleg az A) lapokra — ha ez előbb meg nem történhetett — a tagosítás vagy úrbéri rendezés utáni állapotot, ezen utasítás 53. §-ában előirt módon bevezeti.

58. §.

Hogy az előző §. szerinti bevezetések és kitöltések megtörténhessenek, az azonosítási eljárás veendő foganatba.

És pedig a törvény 6. §-a esetében, vagyis akkor, ha az illető községben a tagosítás vagy úrbéri rendezés befejeztetett, de a telekkönyv még át nem alakíttatott, mindenekelőtt megállapítandó a jelen utasítás 6. §-ának 1. pontja értelmében egész pontossággal, hogy a telekjegyzőkönyvek A) lapjain foglalt régi területek helyett a tagosítás vagy úrbéri rendezés alkalmával, mely új területek osztattak ki. Ha pedig ezen megállapítás a telekkönyvi hatóság helyiségében meg nem történhetnék, az a községben eszközlendő, és annak alapján a jelen utasitás 54. §-a értelmében készült XIV.|a. minta szerinti összehasonlítási jegyzék 1. rovata kitöltendő, vagyis abba a tagosításkor, vagy úrbéri rendezéskor kiosztott és a 2. rovatban foglalt új területeknek megfelelő telekjegyzőkönyvek számai beírandók.

Ha a betétek szerkesztésével egyuttal a tagosítás vagy úrbéri rendezés folytán átalakítás is eszközlendő: a kataszterrel való azonosítási eljárás a fentebbi mívelet megtörténte után teljesítendő. Ha ellenben a telekkönyvi átalakítás esete fent nem forog: az azonosítási eljárás közvetlenül kezdendő meg. Az azonosítási eljárás mindkét esetben a XIV.|a. és XIV.|b. mintának megfelelő jegyzékek alkalmazásával teljesítendő.

Az 1886: XXIX. törvényczikk szerint új helyszinelésnek egyáltalában nem lévén helye, hanem a telekkönyvi betétek a meglevő telekjegyzőkönyvekből lévén szerkesztendők és az adókataszterrel összhangzásba hozandók, helyszini szemlélet is csak kivételesen, vagyis akkor tartandó, ha e nélkül meg nem állapítható a telekjegyzőkönyvi, illetőleg tagosítási vagy úrbéri rendezési, és adó-

kataszteri helyrajzi számokkal jelölt valamely ingatlannak ugyanazonossága.

59. §.

Az azonosság megállapítására szolgálhatnak még a következő adatok:

1. A helyszinelési- és kataszteri térképeknek dülők szerinti összehasonlitása. Ha valamely dülő időközben más elnevezést nyert volna, vagy általában a kitüntetettől eltérő név alatt volna ismeretesebb; ez is tisztába hozandó és a XIV./a. és XIV./b. összehasonlítási jegyzékben az illető dülőnek uj neve »jelenleg«, illetőleg »igazabban« előrebocsátásával szintén kiteendő.

2. Az érdekelteknek és a községi elöljáróknak nyilatkozatai.

3. Egyes eseteknél valamely kötött (fix) ponttól kiinduló méretek megtétele.

4. Minthogy az átruházások telekkönyvi foganatosításának gyakori elmulasztásánál fogva a telekkönyvi állapot a tényleges birtokláson alapuló adókataszteri munkálattal a tulajdonosok személyére nézve sok esetben nincs összhangzásban, az azonosításnak egy igen gyakorlati módjául kinálkozik annak kinyomozása, hogy a kataszteri birtokívekben foglalt és bizonyos helyrajzi számokkal megjelölt ingatlanok az ott kitüntetett birtokos által nyilvánkönyvön kivül fokonként kitől szereztettek. Ezen nyomozás természetesen egészen a telekjegyzőkönyvi tulajdonosig folytatandó.

A kataszteri munkálatban az ingatlanok mívelési ágának szigorubb körvonalozása folytán nagyobbrészt több helyrajzi szám foglaltatik, mint a telekjegyzőkönyvi, illetőleg a tagosítási vagy úrbéri rendezési felvételben. Ezen körülménynek azonban — ha az által harmadik személyek telekjegyzőkönyvi jogai nem érintetnek — magában véve fontosság nem tulajdonítható és pedig még akkor sem,

ha az egymásmellett fekvő telekjegyzőkönyvi birtokrészletek együttvéve a telekjegyzőkönyvi birtokrészletektől eltérő több adókataszteri birtokrészletre vannak felosztva, mert ennek csakis az a következménye, hogy az előbbi birtokrészletek összterülete eltérő alakzatu s esetleg több kataszteri birtok részletekben s az újabb kataszteri helyrajzi számok alatt kerül ugyan a betét A) lapjára; de a birtok területe és azonossága tényleg semmi változást nem szenved. Ily esetben tehát semmiféle elválasztás vagy felosztásnak helye nincs, valamint azon esetben sem, a midőn a telekjegyzőkönyvben több helyrajzi szám alatt előforduló területek a kataszteri munkálat által egy birtokrészletté egyesíttettek, azonban harmadik személyek nyilvánkönyvi jogai az elválasztást szintén nem igénylik.

60. §.

A telekkönyvvezetőnek a községbeni működése folyamán egyik főkötelességét képezi: az érdekelt feleket minden alkalommal a kellő felvilágosításban részesíteni, jogaiknak kellő helyen és időben eszközlendő érvényesítésére figyelmeztetni, és őket különösen a törvény 5. §-a által megengedett egyesítés, illetőleg több telekkönyvi jószágtestnek egy betét A) lapjára való bevezetése előnyeiről, ennek kellékei és módozatairól felvilágosítva oda hatni, hogy a felek ezen jogukkal éljenek. E mellett kötelessége a telekkönyvvezetőnek oda törekedni, hogy a fennforgó ellentétek a felek közt közmegegyezéssel kiegyenlíttessenek, és ez által is a telekkönyvi állapotnak a tényleges birtoklással való összhangzásba hozatala elősegíttessék.

61. §.

Ha a törvény 7. vagy 9. §-ai által előszabott elkülönítésnek esete merül fel, a telekkönyvvezető a kataszteri, illetőleg a vízrendezési szakértő közeg segédkezése mellett a szabályszerü vázrajzot elkészíti.

Az illető betéttervek A) lapjai a törvény 7. §-a esetében a jelen utasítás 10. §-ában foglalt szabályoknak szemelőtt tartásával töltendők ki. A vázrajz, ha az elkülönített területek több betét A) lapjára lesznek bevezetendők, a betéttervek közül a sorrendben előbb következőhez csatolandó és az elkülönítés megtörténte, valamint az, hogy az elkülönített részek hova lettek vezetve, minden vonatkozó betétterv A) lapján a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt megemlítendő.

Ha akár a tagosítási vagy úrbéri rendezés, akár a kataszteri munkálatban oly ingatlanok találtatnak egyesítve, melyekre nézve ugyanazon személy tulajdonjoga, részben telekjegyzőkönyvi bejegyzésre, részben tényleges birtoklásra alapíttatik, tekintettel a törvény 20-ik §-a első bekezdésének rendelkezésére és arra, hogy csak a betét szerkesztése alkalmával és az akkori telekkönyvi állapotnak megfelelően leszen eldöntendő, hogy a tényleges birtokos tulajdonjoga bejegyezhető-e avagy pedig nem: az ily területek a betéttervek készítése alkalmával egymástól mindenesetre elkülönítendők, a szükséges vázrajz elkészítendő, és az elkülönített területek, mint külön telekkönyvi jószágtestek egy betéttervbe veendők fel. (Lásd a XV. mintát).

A törvény 9. §-ának esetében az elkülönített ártéri részletek a betétterv A) lapjára akként vezetendők be, miként ezt a betétek szerkesztésére vonatkozólag a jelen utasítás 11. §-a rendeli. A vázrajz az illető betéttervhez melléklendő, és az elválasztás a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt az A) lapon szintén megemlítendő.

62. §.

Ha ugyanazon személynek kizárólagos, vagy ugyanazon tulajdonostársaknak azonos arányú közös tulajdonát képező több telekjegyzőkönyvben foglalt ingatlanok helyett

kiadott területek a tagosításkor vagy úrbéri rendezéskor együttesen mérettek ki, és ezen egyesítést az ingatlanok jogi természetének különbözősége, vagy a C) lapbeli bejegyzések nem akadályozzák, a betétterv folytatólagos készítésénél következő eljárás követendő:

Például: a mártonfalvi 7. számú telekjegyzőkönyvben áll Németh Péter nevén egy egész úrbéri bel- és kültelek.

A 37. számú telekjegyzőkönyvben ugyanannak nevén fél úrbéri kültelek.

Ezen két telekjegyzőkönyvbeli külsőség tagosításkor összemérve adatott ki.

A telekkönyvi hatóság helyiségében a 7. és 37. számú betétterv a telekjegyzőkönyvek állása szerint töltetvén ki, most a jelen utasítás 53. §-a értelmében a betétterv A) lapjára folytatólag a tagosítás utáni állapot vezetendő be úgy, hogy a 2. rovatba a tagosítási térkép számai vezettetnek be. Miután pedig a telekkönyvvezető meggyőződést szerzett arról, hogy az egyesítést gátló telekkönyvi akadály fenn nem forog, az összemért $1\frac{1}{2}$ úrbéri állományt a 7. számú betétterv A) lapjára vezeti és ennek okát ott a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt indokolja; a 37. számú betétterv A) lapjára pedig ezt vezeti be: »A tagosítás utáni állapotot lásd a 7. számú betétterv A) lapján.« (XII. minta.)

Hasonló eljárás követendő, ha az egygyé mért terület a törvény 7. §-a szerint elválasztandó ugyan, de mégis ugyanazon egy személy tulajdonaként ugyanazon egy betét A) lapjára egymásután vezetendő be. Ily esetben természetesen a betétterv C) lapja is a jelen utasítás 25. §-ának utolsó bekezdése értelmében szerkesztendő.

63. §.

Ha a tagosításkor vagy úrbéri rendezéskor együtt kimért területek telekkönyvi egyesítését az illető ingatla-

noknak különböző jogi természete vagy a C) lapbeli bejegyzések különbözősége akadályozza: akkor a telekkönyvvezető a jelen utasítás 9. §-a értelmében jár el és az elválasztott részeket a tulajdonos ugyanazonossága, és telekkönyvi akadály fenn nem forgása esetében ugyanazon betét A) lapjára egymásután, mint külön jószágtesteket vezeti be, — ha pedig ily bevezetés a telekkönyvi rendelet 55. §-a, vagy harmadik személyek nyilvánkönyvi jogai által gátoltatnék (a jelen utasítás 8. §-a), akkor az elválasztott részeket a megfelelő számú betéttervek A) lapjaira bevezeti; a vázrajzot a kisebb számú betéti tervhez csatolja és itt az elválasztást a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt indokolja, a másik betétterv A) lapján pedig szintén a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt azon indokolásra hivatkozik. (Lásd a példát a XVI. minta két részében)

64. §.

Ha a telekjegyzőkönyvekben foglalt telekkönyvi jószágtesteknek egyesítése, illetőleg egy telekkönyvi betétbe való felvétele iránti kivánság a kiküldött telekkönyvvezető előtt nyilvaníttatik — a mit egyébként a 60. §. szerint hivatalból is előmozdítani köteles — a telekkönyvvezető gondosan vizsgálja meg a telekkönyvi hatóság helyiségében készített vonatkozó betétterveket, és ha az egyesítés az előző §-ban már körülirt akadályokba nem ütközik, a kisebb számu betétterv A) lapján a kivánt egyesítés, illetőleg átvezetés tervét ily felírás előrebocsátása mellett: »A telekjegyzőkönyvi tulajdonos (tulajdonosok) egyesítési kivánsága folytán« készítse el és a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt azt, hogy ki járult ily kivánsággal eléje, — hogy az egyesítés törvényes akadályba nem ütközik, és hogy az egyesíttetni, illetőleg áthozatni kivánt ingatlanok, mily számú betétterv A) lapján léteznek, említse

meg; az utóbbi betétterv A) lapjára pedig jegyezze fel a következőket: »Az egyesítési (illetőleg átviteli) kivánságot és tervet lásd az N. N. számú betétterv A) lapján.« (Megfelelő példa a XVII. mintának két részében.)

A midőn csak az kivántatik, hogy több telekkönyvi jószágtest egy betét A) lapjára vezettessék, akkor esetleg a C) lap szerkesztésénél a jelen utasítás 25. §-ának utolsó bekezdése követendő. (Lásd a IX. minta C) lapját.)

65. §.

Ha valamely ingatlan birtok a telekjegyzőkönyvi osztatlan birtokosok közt tényleg felosztatott, de a felosztás telekkönyvileg keresztül nem vitetett és e felosztást telekkönyvi vagy közigazgatási akadályok (például a belsőségeknél) nem gátolják, a telekkönyvvezető ezen felosztáshoz képest késziti el, illetőleg idomítja át a betétterveket, de csak azon esetben, ha ehhez mindazok, kik a telekjegyzőkönyvi állás szerint érdekelve vannak, hozzájárulnak és különösen a midőn az egyes tulajdonostársak birtokjutalékai külön terhelve vannak, ha a jelzálogos hitelezők a megejtendő helyi és mennyiségbeli megosztásba beleegyeznek, a mely beleegyezés az illető betétterveken két községelöljárósági tagnak előttemezése mellett az érdekletteknek aláírásával illetőleg kézjegyével tanúsítandó.

A mennyiben a kataszteri munkálat még nem e megosztás figyelembevételével készíttetett volna el, a telekkönyvvezető a felosztásról az érdekeltek hozzájárulásával szabályszerü vázrajzot készít, azt is a felekkel két községi elöljárósági tag előttemezése mellett aláíratja, illetve kézjegyökkel elláttatja, és azon betéttervhez csatolja, a melybe a telekkönyvi hatóság helyiségében a kérdéses egész birtok osztatlanul bevezetve lett. Ezen betétterv A) lapjára azután ily felirás előrebocsátása mellett: »Tényleges meg-

osztás folytán« az egyik osztályos fél jutalékát vezeti be, és ezt a B) lapon egyedüli tulajdonosnak tünteti ki, a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt pedig a felosztás körülményeit és azt, hogy a többi osztályrészek melyik betéttervekben találhatók, megemlíti; a többi tulajdonostársak birtokjutalékairól az ugyanazon betétterv törtszámaival megjelölve, új betétterveket készít, vagy ha valamely tulajdonostársnak egy, már felvett betéttervben volnának ingatlanai, a mennyiben az egyesítés, vagy egy betétbe foglalás előfeltételei fennforognak, osztályos jutalékát oda vezeti be; mindezen többi betéttervek A) lapjain pedig a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt hivatkozik a megosztásra vonatkozólag azon betéttervre, melyben a birtok előbb osztatlanul volt felvéve.

Ha a tényleges felosztás már a kataszteri munkálatban vétetett figyelembe akként, hogy ott minden egyes osztályos jutalék külön önálló helyrajzi számok alatt lett felvéve, ily esetben a vázrajz készítése elmarad.

66. §.

Ha a volt úrbéreseknek közösben kiadott és ekként telekkönyvvezett legelő időközben birói úton részben vagy egészben tényleg felosztatott, akkor a telekkönyvvezető az ezen utasítás 7. §-ában foglalt szabályok szoros megtartása mellett jár el, úgy hogy az egyes kiosztott területeket az illető úrbéri állományt vagy zsellérséget tartalmazó betétterv A) lapjára vezeti és ezt ott a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt megemlíti; a közös legelőt tartalmazó betétterv A) lapján pedig — ha az egész legelőterület osztatott fel — ezt jegyzi fel: »Tényleges felosztás folytán megszünt,« ha azonban a legelőterületnek egy része tovább is közösben fentartva lett, a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt tünteti ki, hogy a legelőnek melyik része vagy részlete osztatott fel.

Megjegyeztetik, hogy a legelő-illetőségek birói úton történt felosztás alapján is csak azon esetben vehetők fel elkülönítve az egyes betéti tervekbe, ha az adókataszteri munkálat e felosztásnak megfelelően lőn felvéve, illetve átalakítva. Ellenkező esetben a legelőterület a telekjegyzőkönyvi állapot szerint a jelen utasítás 6. §-ának 4. pontja figyelembe vételével veendő fel a közös betéttervbe; az adókataszteri közeg azonban a telekkönyvvezető által felhivandó, hogy a birói úton foganatosított felosztásnak az adókataszteri munkálatokban való keresztülvitele végett az adókataszter feletti felügyeletet gyakorló pénzügyi hatóságnak jelentést tegyen úgy, hogy a felosztott állapot a telekkönyvi betétek szerkesztésénél figyelembe vehető legyen.

67. §.

Ha a telekkönyvvezető a helyszínén azt veszi észre, hogy a természetben meglevő valamely terület az adótelekkönyvből és a kataszteri térképről — például a község határának helytelen kimutatása folytán — kimaradt, köteles a segédkezésre kijelölt kataszteri közeggel együttesen ez iránt a kataszter nyilvántartásának felügyeletével megbízott pénzügyi hatóságnak rögtön jelentést tenni. Ezen hatóság pedig tartozik a felfedezett hiány pótlása végett halasztás nélkül egy kataszteri nyilvántartót kiküldeni és gondoskodni arról is, hogy az adókataszteri térkép és annak a telekkönyvi hatósághoz áttett másodlata a tényleges állapothoz képest a kataszteri mérnök által lehetőleg még a telekkönyvvezetőnek a községben folytatott működése alatt szakszerűen kiegészíttessék.

68. §.

Ha a helyszinelési térképnek a helyszinével való szabatos összehasonlításából kétségtelenül kiderül, hogy valamely telekjegyzőkönyvbe bizonyos helyrajzi szám alatt

bevezetett birtokrészlet a természetben nem létezik, ezen körülmény a megfelelő betétterv A) lapján a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt világosan megemlítendő és a XIV./a. alatti minta szerinti összehasonlítási jegyzék »Jegyzet« rovatában is kitüntetendő.

69. §.

Ha a telekkönyvvezető előtt megjelent felek a telekkönyvi állapot megváltoztatáza céljából oly okiratokat mutatnak fel, melyek a telekkönyvi rendelet szabályai szerint bekeblezés vagy előjegyzés alapjául szolgálhatnak, és az illető betéttervek tartalma szerint az igényelt bejegyzés ellen telekkönyvi akadály fennforogni nem látszik; jelesül, ha tulajdonjogi bejegyzés kérelmezése esetében az ingatlan a betétterv tartalma szerint azon önjogu személy nevén áll, kivel az átruházási jogügylet köttetett: tartozik a kiküldött a törvény 33. §-a értelmében azon okirat eredetijének és lehetőleg a fél által átadandó másolatának átvétele mellett az illető bejegyzés elrendelése és foganatosítása céljából, kérvényt pótló jegyzőkönyveket felvenni, azokat a felek által aláíratni, csatolmányaikkal együtt késedelem nélkül a telekkönyvi hatósághoz beküldeni, és az átvett okiratokról a feleknek térítvényt kiszolgáltatni.

A telekkönyvi hatóság az ily jegyzőkönyveket soron kivül köteles elintézni.

Az ily jegyzőkönyv — melyről az illető betétterv B) lapján a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt említés teendő — következő alakban veendő fel:

Jegyzőkönyv.

Felvétetett 188.. évi ..... hó ...-ik napján N. N. telekkönyvvezető, mint N. N. község telekkönyvi betétei tervezete elkészítésével megbízott közeg által.

Jelenlevők:
az alulirottak.

Megjelenik N. N. x...i lakos, és felmutatván az 1879. május 1-én N. N. tulajdonossal kötött adásvételi szerződés eredetijét A) és egyszerü másolatát B) alatt, kéri az ...i 14. sz. telekjegyzőkönyvben A) I. 1—5. s. sz. alatt foglalt $1/2$ úrbéri telekre nézve a tulajdonjogot javára bekebleztetni.

K. m. f.
N. N.
kiküldött telekkönyvezető.

N. N. vevő.
Előttünk:
N. N. községi bíró.
N. N. községi jegyző.

70. §.

Ha a telekkönyvvezető akár a kataszteri munkálatból, akár más úton nyert értesülés folytán azt tapasztalja, hogy a telekkönyvi hatóság helyiségében a telekjegyzőkönyv tartalma szerint készített valamely betétterv a tulajdonjog tekintetében a tényleges állapottól eltér, ha az érdekelt felek előtte önként nem is jelentkeznek, köteles nyomozás útján minden adatot összegyüjteni a végből, hogy a betétek szerkesztésére kirendelendő bizottság által a törvény 15—18. §-ai szerint a tényleges birtokos tulajdonjoga bejegyezhető legyen.

E végből a telekkönyvvezető az érdekelt feleket és a községi elöljárókat meghallgatja, az előtte felmutatott okiratokat átvizsgálja, szóval értesülést szerez arról, vajjon az előadott és kipuhatolt körülmények olyanok-e, a melyek a törvény 15—18. §-ai szerint a tényleges birtokos tulajonjogának bejegyeztetését eredményezhetik. Tapasztalatait azután a felmutatott okiratok keltének, rövid tartalmának, valamint esetleg a telekjegyzőkönyvi tulajdonos beleegyező nyilatkozatának megemlítése mellett az illető betétterv B) lapján a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« köztpontonként

feljegyzi, az érdekelt feleket pedig a hivatkozott §-ok által megkivánt adatok minőségéről és kellékeiről felvilágosítván, azoknak beszerzésére és annak idejében a szerkesztő bizottság előtti felmutatására utasítja.

71. §.

A törvény 12. §-a esetében a helyszínelés alul kimaradt, vagy a helyszínelés után képződött, avagy pedig tévesen több telekjegyzőkönyv A) lapjára bejegyzett területek mikénti felvételére nézve a jelen utasítás 15. §-a tüzetesen intézkedvén, itt csak annyi említtetik meg, hogy az ily területre nézve akár egy új betétterv készíttetik akár pedig ugyanaz a jogosítottnak egyéb ingatlanait tartalmazó betétterv A) lapjára vezettetik be, a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közt mindig megemlítendő, hogy azon terület helyszínelve nem volt, vagy a helyszínelés után képződött, avagy tévesen több és pedig mely számú telekjegyzőkönyvek A) lapjaira van bejegyezve.

Ezen esetekben, a mennyiben a helyszínén külön betéttervek készítésének szüksége merül fel, azok a sorrendben következő folyó számokkal látandók el.

72. §.

Ha a telekkönyvvezető a községbeni működése közben arról szerez tudomást, hogy valamely telekjegyzőkönyv szerinti tulajdonos meghalt, vagy hogy valamely ingatlanság bíróilag elárvereztetett, de a vevő nevére még az nem iratott, ezen tapasztalatait is az illető betétterv B lapján a »Telekkönyvvezetői feljegyzések« közé beiktatja, egyszersmind pedig az ily ingatlanokról a XVIII. és XIX. alatti minta szerint külön-külön jegyzéket vezet.

E jegyzékek — melyeknek mikénti kitöltésére nézve a rovatok felirásai adnak kellő utasítást — a telekkönyvvezető által a telekkönyvi hatósághoz a betétek terveinek készítéséről szóló jelentéssel nyujtandó be.

73. §.

Midőn a telekkönyvvezető teendőit a községben egészen befejezte, különösen a betéttervek A) lapjainak 3—6. rovatait a XIV.|a. és XIV.|b. összehasonlítási jegyzékek és illetőleg a kataszteri birtokívek tartalma alapján pontosan kitöltötte, ismét a telekkönyvi hatóság helyiségébe tér, és ott a betétek terveit a telekjegyzőkönyvekkel újra gondosan összehasonlítja, és a mennyiben időközben a telekjegyzőkönyvek A), B) lapjain oly bejegyzések történtek volna, melyek a törvény 4. §-ában foglalt szabálynál fogva új betétterv készítését teszik szükségessé, ezen felirattal:

»A helyszínén teljesített eljárás után felvett terv« új betéttervet készít és azt az előbbihez csatolja.

Példa:

A 14. számu betétterv A) lapján I. 1—7. s. sz. alatt volt egy egész bel- és kültelek bevezetve.

Arra a B) lapon idősebb Varga István volt egyedüli tulajdonosnak bejegyezve.

Idősebb Varga István időközben átruházta ezen ingatlanát két fiára: ifj. Varga Istvánra és Varga Pálra; minek folytán a 2—7. s. sz. a. kültelek felerésze egy ujonnan nyitott telekjegyzőkönyvbe átvitetvén, arra nézve a tulajdonjog Varga Pál javára, a 14. sz. tjkvbe visszamaradt egész belsőségre és visszajegyzett fél kültelekre nézve pedig ott a tulajdonjog ifj. Varga István javára bekebleztetett.

Kétségtelen tehát, hogy — miután úgy az A) mint a B) lap olyképen változott, hogy az előbb készített terv a törvény 4. §-ának már meg nem felel — uj betétterv készítendő, sőt uj telekjegyzőkönyv nyitása folytán Varga Pál féltelkére vonatkozólag az uj telekjegyzőkönyv számával megjelölve még egy külön betétterv szerkesztendő.

A feljegyzések közti kölcsönös hivatkozásra nézve a jelen utasítás 65. §-a szolgál szabályul.

Vagy például vevén a XVI. mintában foglalt kissallói 14. és 27. számú betéttervi A) lapokat:

A telekjegyzőkönyvekbeli újabb összehasonlítás alkalmával a kissallói 27. számú telekjegyzőkönyv B) lapjából az tűnvén ki, hogy az ott foglalt fél úrbéri telek bírói ítélet alapján végrehajtásilag Osváth István nevére iratott át, tehát az előbbi betéttervek készítésekor eszközölt elkülönítés alapja megszűnt, 14. sz. alatt új betétterv készítendő, annak A) lapjára a tagosításkor együttesen kiadott $1^{1}/_{2}$ telek egészben, minden felosztás nélkül, 140., 141., 142. és 870. helyrajzi szám alatt bevezetendő, a B) lapon pedig a féltelekre nézve a jogczím és a bejegyzés ideje és száma is kitüntetendő; ellenben a 27. számú betétterv A) lapjára azon körülmény, hogy ezen betétterv, átvezetés folytán megszűnt a 14. számú betéttervre hivatkozás mellett feljegyzendő.

Nem szükséges azonban új tervet készíteni akkor, ha a B) lapon bejegyzett tulajdonos ellen felfolyamodás alatt álló tulajdonjogi bekeblezés, vagy igazolástól függő tulajdonjogi előjegyzés lett időközben a telekjegyzőkönyvben foglalt összes ingatlanokra nézve bejegyezve; mert ezen esetben a törvény 13. §-a harmadik bekezdése szerint ezen tételek a B) lapon úgy is felveendők, tehát az illető tulajdonjogi bekeblezés vagy előjegyzéssel a már elkészített betétterv B) lapja csakis kiegészítendő.

Ha a telekjegyzőkönyv C) lapjára eszközöltettek időközben bejegyzések, ezekkel a betétterv C) lapja — azon tehertételek folytatólagos bevezetése mellett — kiegészítendő. Ha pedig a betétterv C) lapjára már előbb bevezetett tehertételek valamelyike a telekjegyzőkönyv C) lapja szerint időközben töröltetett; ezen körülmény a betétterv C) lapján az illető tételnél a vonatkozó törlési

beadvány beérkezési idejének és számának kitételével a »Jegyzet« rovatban kitüntetendő.

74. §.

Az elkészített betétterveket a telekkönyvvezető azután a törvény 35. §-a szerint felvett kétrendű jegyzékkel együtt a telekkönyvi hatósághoz jelentés mellett terjeszti be.

Ugyanezen jelentésével beterjeszti megállapítás és kiutalványozás végett a törvény 8., illetőleg a jelen utasítás 9. §-a értelmében netalán alkalmazott szakértő mérnök díjairól és költségeiről szóló felszámítást is. (35. §.)

III. FEJEZET.

A telekkönyvi betétek szerkesztése végett kiküldött bizottság eljárására vonatkozó különös szabályok.

75. §.

A telekkönyvi hatóság, midőn az elkészített betéttervekkel egyidejüleg bemutatott két jegyzék alapján a törvény 37. §-ának a) pontja értelmében intézkedik, egyuttal a betétek szerkesztésére a törvény 37. §-ának b) pontjában foglalt utasítás szerint bizottságot rendel ki; és esetleg a telekkönyvvezető által beterjesztett felszámímítás alapján a szakértői díjak és költségek megállapítását és kiutalványozását is eszközli.

76. §.

A kirendelt bizottság eljárásában szintén a törvény 2—22. §-aiban, illetőleg a jelen utasításban foglalt szabályokat köteles szorosan megtartani.

Első sorban a betétterveket egymásutáni sorrendben, a telekkönyvi hatóság helyiségében, a telekjegyzőkönyvekvekkel egész pontossággal összehasonlítja, az észlelt hiányo-

kat kipótolja, a hibákat pedig kiigazítja, és a mennyiben az időközi telekjegyzőkönyvi bejegyzések szükségessé tennék, a jelen utasítás 73. §-át szem előtt tartva, új betétterveket készít, illetőleg a terveket kiegészíti, a C) teherlapokra pedig az időközben bejegyzett tehertételeket bevezeti, illetőleg a tehertételek megszüntét a »Jegyzet« rovatban kitünteti. (A törvény 38. §.)

Az új tervek ily felírással: »A bizottság által készített betétterv« látandók el és az előbbi illető tervekhez melléklendők.

77. §.

Ennek megtörténtével a bizottság maga tüzi ki a határnapot, melyen működésének folytatása végett a községben megjelenend és e tekintetben következő hirdetményt bocsát ki:

»Hirdetmény.

Az N. N. község telekkönyvi szerkesztésére kirendelt bizottság közhirré teszi, hogy az 1886: XXIX. törvényczikkben előírt helyszini eljárás végett 188 .. évi .... ho ..-ik napján a községben megjelenend.

Felhivatnak ennélfogva:

1. mindazok, a kik a községben lévő valamely ingatlanhoz a telekjegyzőkönyvi állással szemben tulajdoni jogot tartanak, hogy — a mennyiben az eljárt bírósági kiküldöttnek az arra vonatkozó okiratokat át nem adták — tulajdonjogok bekeblezését a fent kitett határidőig a telekkönyvi hatósághoz intézendő szabályszerü beadvány útján kieszközölni; vagy az 1886: XXIX. t. cz. 15—18. §§-ai értelmében az átírásra szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényüket a bizottság előtt annak a községben teljesítendő működése folyama alatt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekjegyzőkönyvi tulajdonos az átruházási jogügylet létrejöttét a

bizottság előtt szóval elismerje, és a tulajdonjog bekeblezésére engedélyét nyilvánítsa, mert ellenesetben jogaikat ezen előnyös uton nem érvényesíthetik és a bélyeg- és illetékelengedés kedvezményétől elesnek;

2. mindazon jelzálogos hitelezők, és azok, a kiknek javára egyéb nyilvánkönyvi jogok vannak bejegyezve, de a bejegyzett követelések, illetőleg egyéb nyilvánkönyvi jogok már tényleg megszüntek, úgyszintén az ilyen bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, vagy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, vagy a törlési engedély nyilvánítása végett a szerkesztőbizottság előtt megjelenjenek, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől elesnek.«

Ezen hirdetmény, melyre a törvény 15—18. és 22. §§-ainak szövege is reávezetendő, a hivatalos közlönyben és abban a vidéki hírlapban, a melyet az illető bíróság hirdetményeinek közzétételére használni szokott, háromszori beiktatás által közzéteendő; továbbá szabatos utasítást tartalmazó rendelvénynyel az illető község elöljáróságának (város tanácsának) is megküldendő azon meghagyással, hogy annak a községben leendő közzététele és a távollevő birtokosok értesítése körül a törvény 31., illetőleg a jelen utasítás 55. §-ában körülírt módon járjon el, különösen a távollevő, de ismeretes tartózkodású birtokosoknak a hirdetményt ajánlott, bélyegmentes levéllel küldje meg és az erről s általában a közzététel megtörténtéről kiállítandó bizonyítványt a telekkönyvi hatósághoz a kitüzött határidő előtt legalább 8 nappal küldje be, azonfelül a törvény 40. §-ához képest a kellő számú és minősítvényü bizalmi férfiak kijelöléséről és a törvény 72. §-a értelmében a bizottság részére iroda, lakás, fütés, világítás és fuvarozásról is gondoskodjék.

Hogy pedig az illető község eme kötelességeinek pontos teljesítésében hatóságilag ellenőrizve legyen, a hir-

detmény egy példánya a járásbeli szolgabirónak is azon megkereséssel küldendő meg, hogy a mennyiben a község mulasztást követne el, a meghagyásnak hatóságilag érvényt szerezzen.

Azonfelül a hirdetmény a telekkönyvi hatóságnak hirdetményi táblájára, továbbá a telekkönyvi hatósággal fel nem ruházott azon kir. járásbiróságéra is, a melynek területén a község fekszik, valamint az illető község házánál is kifüggesztendő.

A hirdetés megtörténtéről szóló községi elöljárósági bizonyítvány, valamint a hirlapi közzétételt igazoló lappéldányok, annak idejében a szerkesztőbizottság jelentéséhez lesznek csatolandók.

A községbeni müködés megkezdésének határnapja akként tüzendő ki, hogy közte és a hirdetménynek a hivatalos közlönyben lett első megjelenése közt legalább 30 napi időköz legyen. (A törvény 39 §-a.)

78. §.

A bizottság a hirdetményt a telekkönyvi hivatal helyiségébeni müködése bevégzésének megközelítő kiszámítása mellett már előbb és illetőleg a jelen utasítás 28. §-ának rendelkezése értelmében több községre nézve együttesen is kibocsáthatja. A hirdetményi határnapig esetleg teljesítendő egyéb hivatalos teendőire nézve pedig a dolog természetéhez képest, a jelen utasítás 56. §-aban foglaltak szolgáljanak zsinórmértékül.

79. §.

A bizottságnak a községbeni eljárása nyilvános.

A bizottság tartozik az előtte jelentkező feleket meghallgatni, kellő felvilágosításban részesíteni, őket érdekeikre figyelmeztetni, jogaiknak érvényesítése módjáról

körülményesen felvilágosítani, szóval a törvénynek megfelelő útasításokkal útbaigazítani, sőt a felek egyenes felhívása hiányában is hivatalból lehetőleg odahatni, hogy a telekkönyvi állapot a tényleges birtoklással a törvény 15—18. és 22. §-ai alapján összhangzásba hozassék. E végből azokat, kik előtte meg nem jelennek, de meghallgatásukat a fentebbi czélból szükségesnek tartja, bármikor maga elé idézheti.

A bizottság csak két bizalmi férfiúnak együttes jelenlétében teljesítheti müködését.

Bizalmi férfiakul csak teljesen kifogástalan, és jó vagyoni helyzetben levő oly községi lakosok jelölhetők ki, kik a birtokváltozásokról és így a tényleges birtoklásról alapos tudomással birhatnak. A bizalmi férfiaknak a bizottság melletti müködésért díj nem jár. (A törvény 40. §-a).

80. §.

A bizottságnak a törvény 41. §-a értelmében a községben első teendője: meggyőződést szerezni az azonosságnak helyes megállapításáról, illetve arról: vajjon az ingatlanok a betéttervek A) lapjain az új helyrajzi számokkal helyesen jelöltettek-e meg, — vagyis vajjon a tervekbe bejegyzett kataszteri helyrajzi számok megfelelnek-e azon ingatlanoknak, melyek a megfelelő telekjegyzőkönyvek A) lapjain több-kevesebb birtokrészletekben más helyrajzi számok alatt vannak felvéve, illetőleg a tagosításkor ezek helyett kiosztattak.

Ezen irányban szabatosan megvizsgálandók általa a jelen utasítás 54. §-a értelmében a telekkönyvvezető által elkészített jegyzékek, és az összehasonlításnál igénybe veendők az 59. §-ban elsorolt azonosítási adatok.

A mennyiben az azonosság megállapítása végett szükséges, a bizottság helyszíni szemlét is tarthat.

81. §.

További teendője a bizottságnak meggyőződést szerezni a törvény 7. és 9. §-ai eseteiben a telekkönyvvezető által tervezett elkülönítések és vázrajzok helyességéről és arról, vajjon azon elkülönítések szükségesek, illetőleg a törvény szerint megengedhetők-e? A vázrajzok általa esetleg kijavítandók, vagy helyesekkel pótlandók.

A helyeseknek talált tervek ezen felírással: »Kifogástalan« jelölendők meg és a bizottság által aláírandók; hasonlóul aláírandók a megtörtént kijavítás után a többi tervek is.

82. §.

A bizottság jegyzőkönyvet köteles felvenni:

1. Azon felek kérelméről, a kik a törvény 15—18. §-ai szerint tényleges birtoklás alapján tulajdoni joguknak bejegyeztetésére igényt támasztanak.

2. Azoknak nyilatkozatáról, a kik a törvény 22. §-a szerint a bejegyzett, de tényleg megszünt nyilvánkönyvi jogoknak törlésére nézve nyilatkoznak, illetve a törlést szorgalmazzák.

3. A telekjegyzőkönyvi tulajdonosoknak, illetőleg jogutódaiknak azon ellenmondásairól, a melyek a törvény 16. és 18. §-ai eseteiben a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyeztetése ellen irányulnak.

83. §.

A midőn ily jegyzőkönyv felvétetik, ezen körülmény az illető betétterv megfelelő lapján a telekkönyvvezetői feljegyzések után folytatólag »A szerkesztő-bizottság feljegyzései« megjelölés előrebocsátása mellett, a kérelmező, illetve nyilatkozó nevének és a vonatkozó birtokrészletnek vagy telekkönyvi jószágtestnek, illetve tehertételnek vagy jognak megemlítésével azonnal feljegyzendő. (Lásd a XX. minta B) lapjának 1. tételét.)

84. §.

A jegyzőkönyvi kérelem érvényességére szükséges, hogy az illető kérelmező, nyilatkozó vagy ellentmondó, illetőleg ezek képviselőjének (36. §.) személyazonossága két bizalmi férfiú által, vagy a községi elöljáróság által ismert két azonossági tanu által bizonyíttassék, és hogy a jegyzőkönyv az érdekelt felek aláírásával, vagy ha írni nem tudnak, vagy nem képesek, kézjegyével elláttassék és a bizottság mindkét tagjának aláirásával megerősittessék. Ezenfelül a jegyzőkönyv a bizalmi férfiaknak és esetleg az alkalmazott azonossági tanuknak névaláírásával, illetőleg kézjegyével is ellátandó.

Az írni nem tudók vagy nem képeseknek nevét a telekkönyvvezető írja alá.

85. §.

Az előző §. szerint a felveendő jegyzőkönyveknek tartalma és alakja következő: pld.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett 188.. évi ...... hó ...-ik napján N. N. község telekkönyvi betéteinek szerkesztésére kiküldött bizottság által N. N. n...i lakosnak, mint tényleges birtokosnak, az 1886: XXIX. t. czikk 15. §-ának b) pontján alapuló alábbi bejegyzési kérelméről.

Jelenlevők:
az alulírtak.

Megjelenik a bizottság előtt az alulírt bizalmi férfiak által személyesen ismert Kovács József és átadván eredetben és egyszerü másolatban ·/. alatt egy 1877. október 7-én 1200 frt vételárról kiállított nyugtát, miután ezen összeg az általa Varga Imrétől vásárolt N. N. község 77. számú telekjegyzőkönyvében foglalt $^1/_4$ úrbéri bel- és kül-

teleknek vételárát képezi és ő ezen ingatlant a nyugta kelte óta tényleg is birtokolja, az írásbeli szerződés azonban Varga Imrének hirtelen bekövetkezett elhalálozása miatt ki nem állíttathatott, kéri az illető telekkönyvi betétben tulajdonjogát bejegyeztetni.

Megjelenik egyúttal a bizalmi férfiak előtt személyesen ismert Varga Pál mint eladó, Varga Imrének a 2:/. alatti eredeti által jogerejüleg elismert egyedüli örököse, Kovács József előadását valónak ismeri el és tulajdonjogának bejegyeztetésébe beleegyezését nyilvánítja.

Megjegyeztetik, hogy Kovács József itt helyben Bojt községben, Varga Pál pedig Nagyváradon, kőfaragó-utcza 74. sz. a. lakik.

K. m. f. Kovács József s. k.,
Varga Pál s. k.

A szerkesztő bizottság:
N. N. s. k., albíró.
N. N. s. k., telekkönyvvezető.
Bizalmi férfiak:
N. N. s. k.
N. N. s. k.

Vagy:

Jegyzőkönyv:

Felvétetett az 188.. évi .... hó ...-ik napján N. N. község telekkönyvi betéteinek szerkesztésére kiküldött bizottság által N. N. n...i lakosnak az 1886: XXIX. t. cz. 17. §-án alapuló bejegyzési kérelméről.

Jelenlevők:
az alulírtak.

Megjelenik az alulirt bizalmi férfiak által személyesen ismert Szabó Péter és előterjeszti, hogy Kuczor Gábor, ki a községbeli 7-ik sz. telekjegyzőkönyvben A) 1—4. r. sz. alatt foglalt nemesi birtoknak telekkönyvi tulajdonosa-

ként van bejegyezve, ezen birtokot az eredetben és másolatban ·/. alatt csatolt, de bekebelezési záradékkal el nem látott szerződés tartalma szerínt eladta még 1859. évben Márkus Lajosnak. Ettől ugyanazon birtokot még 1867. évben megvásárolta Boncz Albert. Ettől ismét 1877. évben Árok András, kitől azután kérelmező Szabó Péter 1879-ben a községi elöljárók előtt szóbeli szerződés mellett örökáron megvette és azóta folyton tényleg birtokolja is.

A Márkus Lajos és Boncz Albert, valamint ez utóbbi és Árok András közt létrejött szerződésekről, ugy saját vételéről okiratokat felmutatni nem bir; de hogy ezen telekkönyvön kivüli átruházások megtörténtek és kérelmező tényleges birtokban van, ezt a 2·/. alatti helyhatósági bizonyítványnyal kimutatta és kéri magát a szerkesztendő telekkönyvi betétben a jelzett ingatlanokra nézve tulajdonosnak bejegyeztetni.

Azt, hogy Szabó Péter a község 7. sz. tjkvében A) 1—4. r. sz. a. foglalt ingatlanoknak 1879. óta tényleges birtokában van, a bizalmi férfiak is bizonyítják.

A község elöljárósága azt adja elő, hogy Kuczor Gábor ellen 1881-ben a csőd elrendeltetett. Tudomásunk szerint maga Kuczor Gábor Kecskeméten lakik. Csődtömeggondnoka: Kemény Lajos ügyvéd Kecskeméten. Szabó Péter az elöljáróság előadása szerint itt helyben lakik.

K. m. f.

Szabó Péter s. k.,
kérelmező.

A szerkesztő-bizottság:
N. N. albíró, s. k.
N. N. telekkönyvvezető s. k.
Bizalmi férfiak:
N. N. s. k.
N. N. s. k.

Ily alakban szerkesztendők a tartalomra való megfelelő változtatással, a tulajdonjognak a törvény 16. és 18. §§-ai alapján szorgalmazott bejegyeztetésére irányzott kérelmekről, valamint a törlési nyilatkozatokról, illetve ellenmondásokról felveendő jegyzőkönyvek is; a 18. §. esetében a jegyzőkönyvbe foglalandó lévén a törvény 45. §-a értelmében kihallgatandó szomszédoknak, lelkésznek és esetleg az elhalt vagy ismeretlen tartózkodású telekkönyvi tulajdonos házastársának, illetve rokonainak nyilatkozata, valamint a netalán kipuhatolt egyéb adatok is. (Lásd a jelen utasítás 88. §-át.)

Minden jegyzőkönyv küllapjára feljegyzendő a vonatkozó betétterv száma és a törvénynek azon §-a, melyen a jegyzőkönyv felvétele alapul, ekként:

77. számú betétterv.

15. §. (16., 17., 18., 22. §§.)

86. §.

A felek által a jog igazolása végett felmutatott okiratok, valamint a nyilatkozó örökös vagy hagyományosnak e minőségét tanusító átadási okiratok vagy itéletek és az ezeknek jogerőre emelkedését igazoló, netalán külön kiadott okiratok eredetben és lehetőleg a bizottság által láttamozott másolatban, a tényleges birtoklásról és a telekkönyvön kivüli szerzésről kiadott helyhatósági bizonyitványok pedig csak eredetben csatolandók a jegyzőkönyvhöz.

Ha a tényleges birtoklás a bizalmi férfiak által tanusíttatik, ezeknek nyilatkozata, valamint a telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak, illetőleg jelzálogos hitelezőnek vagy egyéb nyilvánkönyvi jogosultnak szóval nyilvánított beleegyezése, illetve törlési nyilatkozata a jegyzőkönyv szövegébe veendő fel.

87. §.

A törvény 16. §-a esetében, vagyis akkor, ha a tulajdonjog bejegyeztetése egyedül 3 évi békés birtoklás és ennek a helyhatóság, valamint a bizalmi férfiak általi bizonyitása alapján kéretik a bizottság a jegyzőkönyv felvétele után és a tényleges birtoklásnak a helyhatóság, illetőleg a bizalmi férfiak által való igazolása után a telekjegyzőkönyvi tulajdonost saját kezéhez kézbesítendő végzés által maga elé idéztetni tartozik; azon hozzáadással, hogy ha a végzésben telekkönyvszerüleg megjelölendő ingatlanoknak a szintén megnevezendő tényleges tulajdonos nevére való felvétele ellen kifogása van: ellenmondását a bizottságnak a községben való tartózkodása alatt, e bizottság előtt személyesen, illetve a jelen utasítás 38. §-a szerint meghatalmazott képviselő által megjelenve, élőszóval terjeszsze elő, vagy pedig legkésőbb a telekkönyvi hatóság által hirdetményileg kitüzendő félév alatt irásban szerkesztve és sajátkezüleg aláirva, vagy ha irni nem tud, vagy nem képes, két tanu alkalmazása mellett, kiknek egyike az ellentmondó nevét irja alá, kézjegyével ellátva, közvetlen a telekkönyvi hatósághoz nyujtsa be, különben az ellenmondás figyelembe vétetni nem fog.

Az ily végzéseket a biróságok székhelyén az igénylő tényleges birtokos költségére a birósági végrehajtók, más helyeken a községi vagy körjegyző és egy elöljárósági tag együttesen kézbesítik és pedig kivétel nélkül akként, hogy ezen kézbesítő közegek a vétbizonylaton a saját kézhez történt kézbesítésen felül azt is kötelesek tanusítani, hogy azon személy, kinek a végzés kézbesíttetett, a telekjegyzőkönyvi tulajdonossal azonos. Hogy pedig ez, különösen akkor, a midőn a végzés megkeresés útján kézbesíttetik, minél szabatosabban megtörténhessék, az idézett személy lakása, állása, illetve foglalkozása a végzésben tüzetesen megjelölendő és arra nézve, hogy a kéz-

besítés miképen eszközlendő és a vevényen mi bizonyítandó, határozott utasítás adandó.

A helyben történt kézbesítésről szóló vétbizonylat az illető jegyzőkönyvhez csatolandó: megkeresés esetében pedig a megkereső hatóság által közvetlenül a telekkönyvi hatósághoz küldendő, mely az ily bizonylatokat külön őrzi és annak idejében a szerkesztő bizottságnak átadja. A megkeresett hatóság különösen figyelmeztetendő, hogy a vétbizonylat a megjelölendő telekkönyvi hatósághoz közvetlenül küldendő be.

Ha a helyben történt kézbesítés a fent jelzett követelményeknek meg nem felelne, a szerkesztő-bizottság, a mennyiben helyszini müködése alatt ez még lehetséges, a kézbesítést a szükséges utasítás megadása mellett, újra köteles elrendelni.

Az élőszóval tett ellenmondás a jelen utasítás 84. §-a szabályainak megtartása, különösen az ellenmondó személyazonosságának szabályszerü megállapítása mellett folytatólag a tényleges birtokos kérelméről felvett jegyzőkönyvbe iktatandó.

Ha a bizottság előtt annak helyszini müködése befejeztéig maga a telekjegyzőkönyvi tulajdonos él ellenmondással: a bizottság a tényleges birtokosnak okiratait egyszerüen visszaadja és őt igényével a rendes útra utasítja, magát a jegyzőkönyvet pedig, mint a betét szerkesztésére hatálytalant, ezen körülménynek reávezetése mellett, az illető betéttervhez mellékli.

88. §.

A törvény 18. §-a alapján előterjesztett kérelem esetében a telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak elhalálozása szabályszerü anyakönyvi kivonattal, vagy holttá nyilvánítási jogerős birói határozattal, az pedig, hogy a telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak holléte legalább 3 év óta nem tu-

datik, a községi elöljáróságnak erről kiadott bizonyítványával igazolandó.

Úgy ezen okiratok, valamint az ingatlan megszerzése és 10 évi birtoklása tárgyában kiadott helyhatósági bizonyitvány a jegyzőkönyvhez eredetben csatolandó. A két bizalmi férfinak a tiz évi békés birtoklást tanusító nyilatkozata pedig a jegyzőkönyvbe iktatandó.

A törvény 18. §-ához képest tanusított tényállás kérdésében egyébként a bizottság a szükséghez képest, meghallgatja még a szomszédokat, az illető hitfelekezet helybeli lelkészét, valamint az elhalt, vagyis ismeretlen tartózkodású telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak a községben netalán tartózkodó házastársát és törvényes örökösödésre hivatott rokonait is és nyilatkozataikat az egyéb kipuhatolt tényadatokkal együtt szintén a jegyzőkönyvbe veszi fel.

A jegyzőkönyv a törvény 42. §-a rendelkezéseinek megtartása mellett az így kihallgatott személyek által is aláirandó és ha aláirásukat megtagadták, ezen körülmény az ok rövid előadása mellett megjegyzendő.

Ha az eszközlött hivatalos nyomozás folytán a kérelmezett igény alapját képező bizonylatok és nyilatkozatok tartalmának valósága megingattatnék: a bizottság az okiratokat a tényleges birtokosnak visszaadja és őt rövid úton szóval, igényével a rendes útra utasítja, a jegyzőkönyvet pedig a fentebbi intézkedések feljegyzése után, mint a tulajdonjog bejegyzésére hatálytalant, az illető betéttervhez mellékli.

Ha a telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak házastársa, vagy törvényes öröklésre hivatott rokonai távol laknak, vagy vannak és e miatt ki nem hallgathatók, köteles a bizottság lak- vagy tartózkodási helyüket és — a mennyiben nem önjoguak, törvényes képviselőjüket kipuhatolni, e kipuhatolás eredményét a jegyzőkönyvbe iktatni s ha a lak- vagy tartózkodási hely kipuhatolható, őket a bizottság

végzésileg az igényelt ingatlanoknak telekkönyvszerű, valamint a telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak és a tényleges birtokosnak névszerinti megjelölésével, ajánlott levél útján értesíteni és ellenmondási jogukra figyelmeztetni. (39., 77. §.)

89. §.

A telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak, illetőleg jogutódainak e szerint a törvény 18. §-a esetében is van joga ellenmondással élni.

Ha e joggal a bizottság előtt maga a telekjegyzőkönyvi tulajdonos él, a törvény 44., illetőleg a jelen utasítás 87. §-ában foglalt szabály alkalmazandó.

Ha pedig a jogutód él ellenmondással, jogutódi minőségét kellően kimutatni és bizonyítékait csatolni tartozik. A telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak házastársa, vagy leszármazó örököse egyedül ebbeli minőségüket kötelesek anyakönyvi kivonattal bizonyítani.

A jogutódnak ellenmondása, ideértve a házastárs vagy leszármazó örökös ellenmondását is, a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését sem a 16., sem a 18. §. esetében nem akadályozza, hanem az ily ellenmondás a törvény 53., 61. és 64. §-aiban előszabott intézkedés végett a telekkönyvi hatósághoz bemutatandó.

90. §.

A bizottság a törvény 15—18. és 22. §-ai esetében felvett jegyzőkönyvekről naplót vezet, és a napló illető sorszámát a jegyzőkönyvek külzetére alól reávezeti. E jegyzőkönyvek a törvény 15., 17. és 22. §-ai eseteiben minden egyes jegyzőkönyvnek szabályszerű beiktatása és az illető telekjegyzőkönyv megfelelő lapján való széljegyzése végett hetenként legalább egyszer a telekkönyvi hatósághoz beküldendők, a 16. és 18. §-ok eseteiben fel-

vettek pedig a helyszíni működés befejezése után ott hasonló czélból egyszerre bemutatandók.

A telekkönyvi hatóság a törvény 15., 17. és 22. §-ai értelmében felvett és időnként hozzá érkező ezen jegyzőkönyveknek érdemleges elintézésére nincsen hivatva; azokra tehát végzést nem hoz, hanem azokat a szabályszerű beiktatás és széljegyzés után községenkint egybegyűjti, és a helyszíni eljárás befejezése után jegyzék mellett a szerkesztő-bizottságnak adja vissza.

Az a beadvány, a mely ilyen jegyzőkönyv beiktatását követő rangsorozattal érkezik a telekkönyvi hatósághoz és ugyanazon jogokra vagy terhekre vonatkozik, a telekkönyvi hatóság által csak a telekkönyvi betétek szerkesztése után intézhető el.

A szerkesztő-bizottság által felvett azon jegyzőkönyvek, melyekre nézve a bizottság a törvény 44., 45. és 46. §-ai eseteiben a kérelmezett bejegyzésnek helyét nem találta, vagy az eljárást megszüntette, beiktatás végett külön be nem mutattatnak, hanem az összes betétek elkészültéről tett jelentéssel az illető betéttervhez csatoltan terjesztetnek be.

91. §.

Azon esetben, midőn a fél által a törvény 15—18. és 22. §-ai szerinti kérelem támogatására felmutatott okiratok és felhozott adatok a törvény, illetőleg a jelen utasítás kívánalmainak meg nem felelnek, nem veendő fel jegyzőkönyv, hanem a jelentkező fél kérelme nem teljesíthetéséről szóval felvilágosítandó, és a mennyiben a hiányok pótolhatóknak mutatkoznak, e tekintetben a kellő utasítással ellátandó; a felmutatott okiratra pedig: »A betétszerkesztő bizottság a további eljárásra alkalmasnak nem találta« reáírandó és ezen záradék a bizottság mindkét tagja által aláírandó.

92. §.

Ha akár a tagosítás vagy úrbéri rendezési, akár a kataszteri munkálatban egyesített olyan ingatlanok, melyekre nézve ugyanazon személy tulajdonjoga részben telekkönyvi bejegyzésre, részben tényleges birtoklásra alapíttatott, a jelen utasítás 61. §-a értelmében elkülönítve ugyanazon betéttervbe, mint külön telekkönyvi jószágtestek vezettettek be, és a bizottság helyszíni működése alatt a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését nem kéri, avagy kéri ugyan, de a bizottság a törvény 44., 45. és 46. §-ai értelmében a kérelmet a kellő adatok vagy bizonyítékok hiányában teljesíthetőnek nem találja, vagy pedig ellentmondás folytán az eljárást megszünteti: akkor a bizottság a már eszközlött elkülönítés alapulvétele mellett a különböző személyek telekkönyvi tulajdonát képező jószágtestek egyikét ugyanazon betéttervbe meghagyva, a másikat az illető telekkönyvi tulajdonosnak netalán létező betéttervébe, vagy egy újonan nyitandó betéttervbe viszi át, tulajdonosul pedig a telekjegyzőkönyvi tulajdonost jegyzi be.

93. §.

Ha a bizottság a telekkönyvi álláson alapuló betétterv tartalmából a telekkönyvi rendelet 168. §-a alá eső szabálytalanság fennforgását veszi észre, azon kell lennie, hogy az érdekelt felek meghallgatása és kellő felvilágosítása mellett az ily szabálytalanság, — ha a jelen utasítás 47. §-a értelmében történt figyelmeztetés folytán a telekkönyvi hatóság által meg nem szüntettetett volna — egyezségileg eloszlattassék ugy, hogy a telekkönyvi betet a szabálytalanság mellőzésével legyen szerkeszthető. Ha ily kiegyezés sikerül, ezen körülmény az illető betéttervben feljegyzendő és a betétterv annak tartalmához képest

átidomítandó és a kiegyezés tanusításául az érdekelt felek és a bizalmi férfiak által aláirandó.

A kiegyezés nem sikerülte esetében a bizottság a telekkönyvi hatósághoz azonnal jelentést tesz, a mely hatóság annak alapján a telekkönyvi rendelet 168. §-a, illetőleg a $\frac{675}{\text{I. M. E.}}$ 1888. szám alatt kiadott igazságügyminiszteri rendelet által előszabott eljárás szerint soron kívül intézkedni tartozik.

94. §.

Ha a bizottság előtt azon panasz terjesztetik elő, hogy valamely ingatlannak határai akár egy szomszédos birtokrészlet, akár valamely köztér, utcza vagy közút irányában nem helyesen lettek a kataszteri munkálatokban és térképen kitüntetve; vagy ha szabályozás folytán közigazgatási úton fekvésükre nézve megváltozott vagy áthelyezett belsőségek nem ilyképen vétettek fel a kataszteri munkálatokban és a térképen: a bizottság az érdekelt szomszédokat, illetőleg a község (város) elöljáróságát jegyzőkönyvileg meghallgatja és ha ezen érdekeltek a térmérték és a határok kiigazítására, illetve a belsőségek szabályozása folytán szükséges kiigazításokra nézve egyértelmü megállapodásra jutnak: a megfelelő helyesbítés a helyszinén eszközlendő.

E végből köteles a kataszter nyilvántartásával megbízott pénzügyi hatóság, a bizottság felhívására halasztás nélkül egy kataszteri mérnököt kiküldeni, ki úgy a kataszteri munkálatokat és térképet, valamint utóbbinak a telekkönyvi térképet képezendő másodlatát a felek megállapodása és a bizottság utasításához képest kiigazítja.

Ha az érdekelt felek közt egyértelmü megállapodás létre nem jött, a kért kiigazítás mellőzendő és a kiigazítást kérő fél igényeit csak rendes úton érvényesítheti.

95. §.

Mielőtt a bizottság a helyszínét elhagyná, köteles a község elöljáróságát és a községi vagy a körjegyzőt az előtte való megjelenésre felkérni és nyomatékosan szivükre kötni, hogy a község lakosait a telekkönyvi betétek nagy fontosságára, valamint arra is nyomatékosan figyelmeztessék, hogy a szerkesztendő betétekbe netalán becsúszott hibák elleni felszólalásaikat, illetőleg ellenmondásaikat és törlési kereseteiket — mely joglépések eltérő természetéről és mi módon való használásáról kimeritő felvilágosítás nyújtandó — a kibocsátandó hirdetményben foglalt határidő alatt érvényesíteni és ez úton sérelmeik orvoslását szorgalmazni el ne mulaszszák és egyszersmind ismételt figyelmeztetések és felvilágosítások útján oda hassanak, hogy a betétek elkészítése után a lakosok minden birtokváltozás alapján a tulajdonjognak telekkönyvi bejegyzését azonnal szorgalmazzák, minthogy addig tulajdonosoknak nem tekintethetvén, mulasztásuknak jogaik elvesztése lehet a következménye.

Ezen figyelmeztetésről a bizottság által jegyzőkönyv veendő fel és az a községi elöljárók és a községi, vagy körjegyző által is aláirandó.

96. §.

A községbeni müködés befejezése után a bizottság a telekkönyvi hatóság helyiségébe tér vissza és átvevén ettől a jelen utasítás 90. §-a szerint hozzá beiktatás végett beküldött és ott összegyüjtött külön jegyzőkönyveket és a törvény 16. §-a esetében a jelen utasítás 87. §-a értelmében hozzá beérkezett kézbesítési íveket, a II. minta szerinti rovatos nyomtatványi ívek alkalmazása mellett a telekkönyvi betétek tényleges szerkesztését kezdi meg és pedig akként, hogy ezen munkálatnál ismét a

telekjegyzőkönyvek akkori állapotát is szabatosan megvizsgálja. (Lásd a XIII. mintát.)

A betétek szerkesztése rendszerint a betéttervek egymásután következő sorrendjében vendő foganatba.

A betétek, a telekjegyzőkönyvek, illetőleg betéttervek sorszámaitól eltekintve, önállólag 1-től kezdődő sorrendben számokkal jelöltetnek meg. Annyi számú betétből álland tehát egy községnek telekkönyve, a mennyi betét a törvény, illetőleg a jelen utasítás szabályai szerint szerkesztendő.

A betét száma felül a nyomtatvány jobb felén, a község neve pedig a bal felén jegyzendő fel.

97. §.

Ha a törvény 15—18. és 22. §-ai eseteiben felvett külön jegyzőkönyvek beiktatását megelőző, még elintézetlen vagy foganatosítatlan beadványok vannak a telekjegyzőkönyvekben széljegyezve: erre a telekkönyvi hatóság főnöke nyomban figyelmeztetendő, ő általa pedig intézkedés teendő, hogy ama beadványok elintézése, és a hozott határozatok telekkönyvi foganatosítása haladéktalanul eszközöltessék.

Ezen elintézés és foganatosítás megtörténtéig azonban a szerkesztési munkálat nem szünetelhet, hanem a bizottság köteles addig a következő betétek szerkesztését elővenni, és pedig azokat, a melyeknek tartalmára a kérdéses elintézés befolyással nem lehet.

98. §.

Ha a telekjegyzőkönyv állása időközben nem változott és a törvény 15—18. és 22. §-ainak esete sem forog fenn, akkor a telekkönyvi betét lapjai a helyesnek talált, illetőleg helyesbített betétterv alapján szerkesztendők.

Ha a telekjegyzőkönyvi állás nem változott ugyan, de a törvény 15—18. és 22. §-ai értelmében a tényleges birtokos tulajdonjoga bejegyzésének, illetőleg valamely megszünt nyilvánkönyvi jog törlésének esete forog fent, a telekkönyvi betét ugyancsak a helyesnek talált, vagy helyesbített betétterv és a vonatkozó külön jegyzőkönyv alapján szerkesztendő. Ez utóbbi esetben azonban a B) lap szerkesztésénél a törvény 20. §-ának szabálya pontosan megtartandó, vagyis előbb a telekjegyzőkönyvi tulajdonos, azután külön tétel alatt a tényleges birtokos tulajdonjoga jegyzendő be. Ez utóbbi bejegyzés a külön jegyzőkönyv iktatási ideje és száma alatt és a törvény azon §-ára való hivatkozás mellett, melyen a külön jegyzőkönyvi kérelem alapul, eszközlendő, (lásd a VIII. mintát) és a külön jegyzőkönyvre »Figyelembe vétetett« záradék reávezetendő.

Azon esetre, ha az ugyanazon betéttervbe külön jószágtest gyanánt felvett ingatlanok ugyanazon tulajdonos nevére részben telekkönyvi bejegyzés alapján, részben tényleges birtoklás alapján vezetendők be: a betét oly módon szerkesztendő, mint ezt a XV. minta előtünteti.

99. §.

Ha a telekjegyzőkönyv. állása időközben változott, és a törvény 15—18. és 22. §§-ainak egyike esete sem forog fenn, akkor a telekkönyvi betét lapjai a változott telekjegyzőkönyvi állás alapján a törvény 4. §-a értelmében készítendők el.

Ha a telekjegyzőkönyvi állás időközben változott, egyszersmind a törvény 15—18. és 22. §§-ainak valamely esete forog fenn: a telekkönyvi betét szerkesztésénél, a változott telekjegyzőkönyvi állás mellett, a külön jegyzőkönyvnek tartalma csak akkor veendő alapul, ha a telekjegyzőkönyvi időközi változás a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését, vagy valamely bejegyzett teher vagy

jog törlését nem gátolja. Igy például: ha a telekjegyzőkönyvi tulajdonos ellen a külön jegyzőköny beiktatását megelőzött rangsorozatban tulajdonjogi előjegyzés, vagy valamely követelésre nézve az engedmény előjegyzése rendeltetett el: ez a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyeztetését, vagy a bejegyzett tehertételnek törlését a telekkönyvi rendelet 75. §-a szerinti fentartással nem gátolhatja, csakhogy ily esetben a bejegyzés módozatánál ismét a törvény 20. §-ának első bekezdése tartandó meg. (Lásd a XXI. mintát, illetve a VIII. minta C) 5., 6., 7. tételeit.)

A külön jegyzőkönyv záradékolása az előző §. értelmében történik.

100. §.

Ha a telekjegyzőkönyvi állapot a külön jegyzőkönyvek beiktatását megelőzőleg beérkezett beadványokra hozott végzés folytán időközben ugy változott, hogy a külön jegyzőkönyvben foglalt kérelem teljesítését a telekkönyvi rendelet 61., 71. §-ain alapuló telekkönyvi akadály gátolja; például: ha valamely ingatlanságnak nyilvánkönyvi tulajdonjoga harmadik személy javára bekebeleztetett, vagy ha a telekjegyzőkönyvileg bekeblezett követelésre harmadik személy engedményi bekeblezést nyer: akkor a tényleges birtokos tulajdonjoga be nem jegyezhető, illetőleg a tehertétel nem törölhető, hanem az illető külön jegyzőkönyvre: »Telekkönyvi akadály miatt nem teljesíthető« záradék írandó, és erről a tényleges birtokos, illetőleg a törlést kérelmező a külön jegyzőkönyv iktató száma alatt azzal értesítendő, hogy igényét esetleg a törvény rendes útján érvényesítse.

101. §.

Ha azon ingatlanság, mely a tényleges birtokos által igényeltetik, időközben a telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak örökösére, vagy oly közbeeső harmadik személyre íratott át, ki a külön jegyzőkönyv tartalma szerint a tényleges

birtokosnak nyilvánkönyvön kivül közvetlen vagy közvetett jogelődje és a kire nézve szabályszerü okirattal, vagy a törvény 15. §. b) pontjához képest tett beismeréssel igazoltatott az, hogy az ingatlant a tényleges birtokosra vagy ennek jogelődére átruházta: az előző szakasz szabálya alul való kivételként az időközi telekkönyvi bejegyzés a tényleges birtokos tulajdonjogának a betétbe való bejegyeztetését nem gátolhatja; mert ez esetben egyéb nem történt, mint, hogy a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzésébe beleegyező azon birtok-előd, ki előbb csak telekkönyvön kivüli joggal birt, telekkönyvi jogot szerzett, és ezzel a tényleges birtokos tulajdonjoga bejegyeztetésének egyik akadályát szüntette meg.

Ugyanezen elv alkalmazandó a törvény 22. §-a esetében az oly bejegyzett követelésekre, melyek időközben a jogosítottnak örökösére vagy oly engedményesére ruháztattak át telekjegyzőkönyvileg, a kik a külön jegyzőkönyv tartalma szerint a bizottság előtt a követelési jog megszüntét élő szóval, vagy legalább a törlés előjegyzésére alkalmas okirattal elismerte, illetőleg a zálogjogi bejegyzés mellőzésébe beleegyezett.

Az ily harmadik személyek a tényleges birtokos bejegyeztetéséről, illetőleg a tehertétel törléséről, lak- vagy tartózkodási helyökre intézendő ajánlott levél útján azzal értesítendők (39. §.), hogy esetleges sérelmüket a törvény 58. §-ának 1. pontja értelmében törlési kereset útján, illetőleg ha a törvény 16. és 18. §-ai alapján jegyeztetett be tulajdonosul, a törvény 58. §-ának 2. pontja értelmében ellenmondás útján orvosolhatják.

102. §.

A törvény 22. §-a esetében első sorban a törlendő tétel vezettetik át és azután külön sorszám alatt a törlés vezettetik be ugy, a mint ezt a X. minta 3., 5. tétele előtünteti.

Ha a telekjegyzőkönyvileg bejegyzett követelésnek csak egy részére nyert időközben harmadik személy engedményi bekeblezést; ez az át nem ruházott részösszeg erejéig a törlésnek a törvény 22. §-a értelmében való eszközlését nem gátolhatja.

Igy pl. Arany István javára 1879. deczember 22-iki elsőbbséggel a zálogjog 1000 frt erejéig lett a telekjegyzőkönyv C) lapján bekebelezve. Ezen zálogjogilag biztosított 1000 frtból később Bankos Ferencz javára 500 frt erejéig az engedmény kebeleztetett be. A betét-szerkesztő bizottság előtt Arany István élő szóval beismeri, hogy ő az átengedményezett 500 frton túl őt illető követelésére nézve teljesen ki van elégítve, tehát zálogjoga megszünt. A betét C) lapján az 1000 frtra nézve a bejegyzések a X. minta C) 3., 4., 5. tételei szerint lesznek teljesítendők.

Ha pedig a bejegyzett követelésre nézve harmadik személyek a telekjegyzőkönyvben nem engedményi, hanem alzálogjogi bekeblezéseket nyertek, a törvény 22. §-ának esetében a törlés eszközlendő ugyan, azonban csak a telekkönyvi rendelet 79. §-án alapuló azon fentartással, hogy a zálogjog törlése csak az alzálogjogok törlésével lépend teljes hatályba. Ily esetben az illető tehertétel a a betét C) lapjára, ugy a mint a telekjegyzőkönyvben áll bejegyezve, átviendő és a feltételes törlés azután külön tétel alatt jegyzendő be. (Lásd a XXII. mintát.)

103. §.

Ha a törvény 16. és 18. §§-ai értelmében igényelt tulajdonjogi bejegyeztetés ellen a bejegyzés eszközléséig maga a telekjegyzőkönyvi tulajdonos élt szabályszerü ellenmondással: a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése mellőzendő és az illető külön jegyzőkönyvre: »Ellenmondás miatt nem teljesíthető« záradék jegyzendő, a tényleges birtokos pedig erről az utasítás 100. §-a szerinti módon értesítendő.

A tövény 16. §-ra esetében mellőzendő a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyeztetése ellenmondás nélkül is, ha az idéző végzés a telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak a törvény 44., illetőleg a jelen utasítás 87. §-ában előszabott módon nem kézbesíttetett. Ekkor a külön jegyzőkönyvre: »Szabályszerü kézbesítés meg nem történte miatt nem teljesíthető« záradék írandó és a tényleges birtokos ily esetben is a jelen utasítás 100. §-a szerinti módon értesítendő.

Ha akár a tagosítási vagy úrbéri rendezési, akár a kataszteri munkálatban egyesített ingatlan egy részére tényleges birtoklás alapján érvényesíteni kivánt tulajdonjogi bejegyzés, akár telekkönyvi akadály, akár ellenmondás, akár azon ok miatt mellőztetik a bizottság által, mivel a törvény 16. §-a esetében a végzés szabályszerüen nem kézbesíttetett: a betétterv elkészítésekor már elkülönített, de ugyanazon betéttervbe bevezetett külön jószágtesteknek, külön betétekbe való bevezetése tárgyában a bizottság a jelen utasítás 10. és 92. §§-ok értelmében intézkedik.

104. §.

Midőn a külön jegyzőkönyvi kérelem a betét szerkesztésénél teljesíttetett, erről értesítendők:

a törvény 15., 16., 17. §§-ai esetében a telekjegyzőkönyvi tulajdonos, vagy igazolt örökösei, illetve hagyományosai;

a törvény 18. §-a esetében az elhalt vagy távollevő telekjegyzőkönyvi tulajdonosnak a helyszini eljárás alkalmával kipuhatolt házastársa és a törvényes öröklésre hivatott legközelebbi rokonai;

a törvény 22. §-a esetében pedig az, a kinek javára a törölt, illetőleg mellőzött jog a telekjegyzőkönyvben bejegyezve volt.

Ezen értesítés az illetőknek lakhelyökre vagy tartózkodási helyökre intézendő ajánlott levélben küldendő meg. (39., 77. §§.)

105. §.

A törvény 16. és 18. §-ai eseteiben, ha nem maga a telekjegyzőkönyvi tulajdonos, hanem annak jogutódja él ellenmondással, ez a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését nem gátolja, hanem a külön jegyzőkönyv az arra vonatkozó ellenmondással együtt a bizottság által a törvény 61., 64. §-aiban előszabott eljárás végett a telekkönyvi hatósághoz mutatandó be.

106. §.

Midőn valamely betét szerkesztésénél a törvény 7., 9. §-ai szerinti felosztás esete forog fenn, a felosztást az elkészített vázrajz alapján a bizottság a térképen is azonnal foganatosítja.

A törvény 10. §-a szerint készítendő jegyzéket pedig a vonatkozó vázrajzokkal együtt a bizottság a kataszter nyilvántartásával megbízott pénzügyi hatósághoz akkor küldi át, midőn a községnek összes telekkönyvi betétei már elkészültek, és a szükséges megosztások a telekkönyvi térképen tényleg végrehajtattak is.

107. §.

Mihelyt valamely telekjegyzőkönyvre nézve a telekkönyvi betétnek szerkesztése megkezdetett, az abban foglalandó ingatlanokra és nyilvánkönyvi jogokra a telekkönyvi hatóság által elrendelt bejegyzések többé már nem a telekjegyzőkönyvben, hanem a szerkesztés alatt álló betét illető lapján foganatosíttatnak; a szerkesztésközben érkező bejegyzési kérvények és megkeresések pedig szemlei lelet megtétele és széljegyzés végett, úgy a telekkönyvi hatóság által azokra hozott végzések fo-

ganatosítás végett a bizotttsági telekkönyvvezetőnek adatnak ki.

Azok a telekjegyzőkönyvek, melyekből a betétek már elkészíttetetk, a bizottságnak a 110. §. értelmében benyújtandó jelentése alapján a telekkönyvi hatóság által végzésileg hatályon kívül helyeztetnek és külön őrzendők.

Az ily telekjegyzőkönyvek hitelesített másolatban a feleknek vagy esetleg hivatalos használatra azután is kiadhatók ugyan, de a másolat fejére: »Hatályon kívül helyezett telekjegyzőkönyv másolata« írandó.

108. §.

A község telekkönyvi betétei szerkesztésének befejezése után a bizottság a XIII. minta szerint részletlajstromot készít.

Ezen lajstrom 3 rovatból áll:

Az I. rovatba íratnak a betétbeli helyrajzi számok egymásután folyó sorrendben.

A 2. rovatba azon betét száma, a melynek A) lapján foglaltatik a megfelelő helyrajzi számú birtokrészlet.

A 3. rovatban, illetve annak további alrovataiba azon betét száma, melybe az illető helyrajzi számú birtokrészlet vagy annak bizonyos bejegyzett része később átvitetik.

A mennyiben a kataszteri térképen előforduló valamely részlet a szerkesztési eljárás folyama alatt a törvény vagy a jelen utasítás értelmében felosztás alá került: az ezáltal keletkezett tört helyrajzi számok a részletlajstromba a folyó sorrendben veendők fel. (Lásd a XXIII. minta 4|1., 4|2. hr. számát.)

A kataszteri munkálatban és térképen előforduló azon területeknek helyrajzi számai, melyek valamely vasut vagy csatorna tulajdonát képezik, és a központi telekkönyvben felvéve, vagy legalább már az illető vállalat javára a

közönséges telekjegyzőkönyvben lejegyezve vannak, a részletlajstrom 1. és 2. rovatában fel nem veendők, hanem a helyrajzi számok annál a számnál kezdve, a mely a megszakítás után sorrendben következik, a harmadik rovatba írandók, és pedig, ha egymásutáni sorrendben következnek csak az első és utolsó helyrajzi szám kivételével, mindenesetre pedig az illető vállalat megnevezésével. (Lásd a XXIII. minta 8—14. h. r. számát.)

Ugyanezen eljárás követendő a telekkönyvezés tárgyát éppen nem képező köz- és nyilvános ingatlanokra: közutak, utczák és közterekre is, ha ezek a kataszteri munkálatban és térképen helyrajzi számokkal megjelölve fordulnak elő. (A törvény 56. §-a.)

109. §.

A betétek szerkesztésével megbízott közegek egész müködése ideje alatt azoknak intézkedései tekintetében a felsőbb biróságok megvizsgálása alá eső jogorvoslatoknak nincs helye: a mégis esetleg benyújtandó ily jogorvoslatok tehát a telekkönyvi hatóságok által hivatalból visszautasítandók. Ha valamely érdekelt fél azt véli, hogy az említett közegek müködésükben az 1886: XXIX. törvényczikk, vagy ezen utasítás szabályainak mellőzésével jártak el: a betétek elkészítése utáni hirdetmény kibocsátásáig esetről-esetre előterjesztéssel élhetnek. Az előterjesztés a telekkönyvi hatósághoz nyújtandó be, mely azt nyomban megvizsgálja és a szükségesnek mutatkozó intézkedést megteszi. Az előterjesztés elintézésében a szerkesztő-bizottságnál müködő bíró részt nem vehet. Az előterjesztés felett hozott határozat ellen további jogorvoslatnak nincs helye; és a netalán benyújtott felebbviteli beadvány a telekkönyvi hatóság által ezen esetben is hivatalból visszautasítandó.

Mennyiben és kik által tett ellenmondás veendő a bizottság által már a betétek szerkesztésénél olyképen

figyelembe, hogy a külön jegyzőkönyvi kérelem mellőztetik, ez a törvény 44. és 46., illetve a jelen utasítás 87. és 89. §-aiban van megállapítva.

A telekkönyvi betétekben foglalt hibák és sérelmek kiigazítása, illetve orvoslása tárgyában a telekkönyvi betétek elkészítése következtében kibocsátandó hirdetmény után igénybevehető joglépéseket és azok feletti eljárást a törvény 58. §-a, illetőleg a jelen utasítás III. része külön szabályozza.

III. Rész.

A telekkönyvi hatóságok eljárása a telekkönyvi betétek szerkesztése után.

110. §.

Mihelyt egy községnek telekkönyvi betétei elkészültek, a szerkesztőbizottság eljárásáról jelentését a telekkönyvi hatósághoz beterjeszti.

Ezen jelentéséhez a bizottság az 1886: XXIX. t. cz. által rendelteken felül mellékli még: a jelen utasítás 95. §-a értelmében általa felvett jegyzőkönyvet; azonfelül megállapítás és utalványozás végett beterjeszti esetleg a jelen utasítás 35. §-a értelmében a költség-felszámításokat azon esetekben, a melyekben az ingatlanok azonosításánál mérnöki közbenjárást igénybe venni volt kénytelen.

A telekkönyvi hatóság a bizottság jelentése folytán következő hirdetményt bocsát ki.

»Hirdetmény.

N. N. községnek telekkönyvi betétei az 1886: XXIX. t. czikk értelmében elkészíttetvén, és a nyilvánosságnak átadatván, ez azon felszólítással tétetik közzé, hogy

1. mindazok, a kik az idézett törvény 15., 17. és 22. §§-ai alapján eszközölt bejegyzések érvénytelenségét

kimutathatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt, vagyis az 188.. évi ..... hó ..-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indítandó törlési keresetük annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, a kik a tényleges birtokos tulajdonjogának az idézett törvényczikk 16. és 18. §§-ai alapján való bejegyeztetése ellenében ellenmondással élni kivánnak, írásbeli ellenmondásukat hat hónap alatt, vagyis 188.. évi ..... hó ...-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz benyujtsák, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő letelte után ellenmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, a kik a fentebbi 1. és 2. pontban körülírt eseteken kivül a betétek tartalma által előbb nyert nyilvánkönyvi jogaikat bármely irányban sértve vélik, az e tekintetbeni felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis az 188.. évi ..... hó ...-ik napjáig bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után a betétek tartalmát csak a törvény rendes utján, és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Egyuttal figyelmeztetnek azok a felek, a kik a betétek szerkesztésére kiküldött bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, — hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerü másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyujtanak — az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.«

Miként a fentebbi hirdetmény szövegezéséből is kitünik, hogy hirdetményi hat hónapnak utolsó napja mindig naptárilag kiteendő; a telekkönyvi hatóság tehát

akként köteles intézkedni, hogy a hirdetménynek a hivatalos közlönyben való első izbeni megjelenésétől számítva, a kitett utolsó napig a törvényes hat hónapi időköz megtartassék.

Ha a körülmények megengedik, a hirdetmény több községre nézve együttesen bocsátandó ki.

A hirdetmény a hivatalos közlönyben és azon vidéki hírlapban, melyet az illető bíróság egyéb hirdetményeire igénybevenni szokott, háromszori beiktatással közzéteendő: azonfelül úgy a telekkönyvi hatóságnak, valamint azon járásbíróságnak, melynek területén a község fekszik, hirdetményi táblájára kifüggesztendő. Végre megküldendő a hirdetmény az illető község elöljáróságának (város tanácsának) kellő számu példányokban azon utasítással, hogy az a község (város) képviselő-testületi ülésében, és ezen felül a községekben szokott módon közzététessék, egy-egy példánya pedig a községben nem lakó, de ismeretes tartózkodásu birtokosoknak posta-bérmentes ajánlott levelekben megküldessék, és egy példánya a község- (város-) háza hirdetményi táblájára kifüggesztessék.

Ha a községhez leérkezett hirdetményi példányok a távollevő birtokosok értesítésére elegendők nem volnának, köteles a községi elöljáróság a hiányzó példányok pótlása végett a telekkönyvi hatósághoz rögtön jelentést tenni.

Utasítandó végre a községi elöljáróság, hogy a közhirrététel után, az ennek módozatairól szóló körülményes jelentését, a távollevő birtokosoknak megküldött ajánlott levelekről szóló postai feladóvevényekkel együtt a tkvi hatósághoz legkésőbb a hirdetmény vételétől számított 30 nap alatt küldje be.

III. §.

Ezen általános közhirrétételi intézkedéseken felül köteles a telekkönyvi hatóság a hirdetmény egy-egy példányát ajánlott levélben megküldeni:

1. az osztrák-magyar banknak;

2. a magyar földhitelintézetnek;

3. a kisbirtokosok országos földhitelintézetének;

4. a pesti első hazai takarékpénztárnak;

5. a magyar jelzálogbanknak; és a külön rendelet által meghatározandó azon többi magyarországi vagy ausztriai pénzintézeteknek, a melyek Magyarország területén jelzálogüzlettel nagyobb kiterjedésben foglalkoznak:

6. a kir. jogügyek igazgatóságának;

7. a közalapítványi ügyigazgatóságnak;

8. az illető törvényhatóság területén lévő pénzintézeteknek;

9. a püspökségeknek, káptalanoknak és más egyházi főhatóságoknak, a melyeknek hatásköre az illető községre kiterjed;

10. mindazoknak, kik a hirdetmény közzétételének elrendeléseig a hirdetményről való értesítést a telekkönyvi hatósághoz benyújtandó bélyegköteles beadványban kérelmezik. Az értesítés minden községre nézve külön beadványban kérendő; oly beadvány, melyben a hirdetményről való értesítés több községre nézve együttesen szorgalmaztatik, figyelembe nem vehető.

Az e tárgyban beadott szabályszerü kérvények községenkint külön csomókban elhelyezendők, egy azzal megbízott hivatalos közeg által nyilvántartandók és figyelembevétel végett a betétek elkészítéséről szóló jelentés beérkeztekor az illető telekkönyvi előadónak átadandók.

112. §.

A telekkönyvi betétek tartalma ellen, tehát a hirdetmény kibocsátása után háromféle joglépés vehető igénybe:

a törlési kereset;

az ellenmondás; és

a felszólalás.

Azt, hogy ezek közül mely esetekben van egyiknek vagy másiknak helye, a törvény 58. §-a határozza meg. A tényleges birtokos azon okból, mert tulajdonjogának a törvény 15—18. §-ai szerinti bejegyeztetése a betétszerkesztő-bizottság által nem eszközöltetett, az adós pedig azon ok miatt, hogy a törvény 22. §-a alapján valamely tehertétel nem töröltetett, sem felszólalással, sem más jogorvoslattal az 1886. XXIX. törvényczikk keretében nem élhet; hanem ebbeli jogait csak rendes úton érvényesítheti.

A törlési keresetek az 1868. LIV. és az 1881. LIX. törvényczikkek által előszabott tartalommal, alakban és példányokban; az ellenmondások és felszólalások pedig egy teljes példányban nyújtandók be. A teljes példány, mely a bíróságnál marad, az érdekeltek által mindenkor megtekinthető.

113. §.

Az elkésetten, t. i. a hirdetményben naptárilag kitett záros határnap után benyujtott törlési keresetek, ellenmondások és felszólalások hivatalból, vagyis tárgyalás nélkül visszautasítandók.

Az ilyen visszautasító végzés ellen 15 nap alatt benyujtandó felfolyamodásnak van helye. E kérdésben a kir. tábla végérvényesen határoz, tehát akár adatott általa hely a felfolyamodásnak, akár nem, a másodbírósági végzés ellen felfolyamodással élni nem lehet. A netalán mégis beadott ilyen felfolyamodás az elsőbíróság által hivatalból visszautasítandó.

114. §.

Minden telekkönyvi betéthez, a melynek tartalmára vonatkozólag a hirdetményben meghatározott idő alatt törlési kereset, ellenmondás vagy felszólalás nyujtatik be, vagy a törvény 53. §-a szerint a szerkesztőbizottság által

a telekkönyvi hatósághoz ellenmondás mutattatik be, a a betét számával ellátott és a XXIV. minta szerint vezetendő felszólalási lap füzendő, és abban az említett beadványok a beérkezés napján azonnal feljegyzendők.

Ha az ily beadvány hiányosan nyujtatik be; a hiányok pótlása végett 15 napi záros határidő kitüzése mellett visszaadandó, ez a felszólalási lap »Jegyzet« rovatában megjelölendő és ha a vonatkozó vevény beérkezik, ugyanoda a határnap utolsó napja is feljegyzendő. A kijavitott beadvány kellő időben benyujtottnak csak akkor tekinthető, ha a meg nem hosszabbítható záros határidő alatt adatik be. Ellenkező esetben a kijavított beadványnak, mint elkésettnek kivatalból való visszautasítására az előző §. alkalmazandó.

Az összes igénybevett joglépések jogerejü elintézése után a felszólalási lapnak a betéttől való elkülönítését és a betétszerkesztési ügyiratokhoz csatolását a telekkönyvi hatóság végzés által rendeli el.

115. §.

Az 1886: XXIX. törvényczikk által a bíróságokhoz utalt peres és nem peres ügyek minden fokozaton sürgősen és soron kivül intézendők el.

116. §.

Ha a törvény 64. §-nak rendelkezése alá eső ellenmondás a telekkönyvi hatóság által elutasíttatott: a feljegyzés az igénylapon az elutasító végzés jogerőre emelkedésével még nem vonandó keresztül, hanem ott a »Jegyzet« rovatban a törlési kereset benyujtására a törvény 64. §-a értelmében nyitva álló 30 napi határidőnek utolsó napja jegyzendő fel; maga a feljegyzés pedig, ha a törlési kereset be nem adatott, csak e határidő elmulta után, ha pedig a 30 nap alatt a törlési kereset megindíttatott, ennek jogerejü elintézése után vonandó keresztül.

117. §.

Ha a hozott érdemleges határozat által a törlési keresetnek, ellenmondásnak, vagy felszólalásnak hely nem adatott, valamint akkor is, ha a hiánypótlás végett visszaadott ilynemü valamely beadvány a kitüzött záros határidő alatt kellőleg pótolva be nem nyujtatott, a határozatnak jogerőre emelkedése, illetőleg az ellenmondó részére a törlési keresetre kitüzött határidőnek elmulta után. magában az illető telekkönyvi betétben mi bejegyzés sem eszközlendő, hanem a felszólalási lapon a vonatkozó beadvány feljegyzése egyszerüen keresztül vonandó, és ezen törlési tény a »Jegyzet« rovatban az elutasító, illetőleg a mulasztás jogkövetkezményét kimondó határozat számára való hivatkozással kitüntetendő.

Ha a hozott jogerős érdemleges határozat által a törlési keresetnek, ellenmondásnak, vagy felszólalásnak hely adatott: a felszólalási lapon a vonatkozó feljegyzés szintén keresztül vonandó, azonban egyuttal az elrendelt törlés, illetőleg kiigazítás, módosítás, vagy pótlás is a telekkönyvi betét megfelelő lapján szabályszerüleg foganatosítandó akként, hogy a bejegyzésben a határozat keltére és számára hivatkozás történjék. Törlés esetében egyuttal hivatalból törlendők mindazon bejegyzések is, melyek a töröltetni rendelt tételre a hirdetményi határidő kezdetétől fogva időközben eszközölve lettek.

Mivel pedig a törlési keresetek a birtokbíróságok által tárgyaltatnak és döntetnek el, kötelesek ezek, mihelyt az itélet jogerőre emelkedett, annak bélyegtelen hitelesített másolatát foganatosítás végett a telekkönyvi hatóságnak a jogerőre emelkedés körülményének tudatása mellett hivatalból átíratilag megküldeni, és pedig ha a per felebbezés folytán másod- vagy harmadbírósági megvizsgálás tárgyát képezte: az illető felsöbb bírósági iteleteknek hitelesített másolatait is.

118. §.

Minden község telekkönyvéhez egy betüsoros névjegyzék is készítendő, mely két rovatból áll:

1. az első rovatba írandó a tulajdonos neve, a netaláni megkülönböztető jelzővel, ugy miként az illető telekkönyvi betét B) lapján van bejegyezve;

2. a második rovatba azon betéteknek számai, a melyek A) lapjain az 1. rovatban megnevezettnek telekkönyvi tulajdonát képező ingatlanok bevezetve vannak. (XXV. minta.)

A telekkönyvi betétek szerkesztésére vonatkozó összes iratok: a betéttervek, a szerkesztő-bizottság eljárására vonatkozó összes ügyiratok, és a külön jegyzőkönyvek, ugy a hirdetményi idő lejárta, illetőleg a folyamatba tett törlési keresetek, ellenmondások és felszólalások jogerejü elintézése után a felszólalási lapok is, községenként elkülönítve együtt kezelendők, és e felirattal ellátva: »N. N. község telekkönyvi betéteinek szerkesztésére vonatkozó iratok« az irattárba helyezendők.

119. §.

A hirdetményi határidő eltelte, illetőleg a benyujtott törlési kerestek, ellenmondások és felszólalások jogerejü elintézése és azon ügyekben elrendelt törlések, kiigazítások vagy pótlások telekkönyvi foganatosítása után a telekkönyvi hatóság erről az adókataszter nyilvántartásával megbízott pénzügyi hatóságot halasztás nélkül értesíteni tartozik.

120. §.

Budapest főváros dunabalparti telekkönyvi betétei újabb szerkesztés alá nem esnek és azokra nézve az 1886: XXIX. t. czikk szabályai csak annyiban alkalmazandók, hogy

a) a kataszteri tiszta jövedelem összege a mostani telekkönyvi betétek A) lapjainak »Jegyzet« rovatába beírandó;

b) hogy az ezentúl nyitandó betétekre az érintett törvényczikk 3. §-ában meghatározott rovatos lapok alkalmazandók.

Ezen eljárás foganatosításának időpontját és módozatait külön rendelet fogja megállapítani.

A polgárosított határőrvidékre az 1886: XXIX. t.-czikknek és a jelen utasításnak szabályai ki nem terjednek.

121. §.

Az 1886-ik évi XXIX. törvényczikk alapján felvett jegyzőkönyvek, beadványok és hozott határozatok, — kivéve a felek által a törvény 58. §-a alapján benyujtott felszólalási kérvényeket és törlési kereseteket és az azok tárgyalásaira vonatkozó okiratokat, valamint az azok alapján hozott birói határozatokat, nemkülönben a törvény 59. §-a alapján a hirdetmény közlése tárgyában beadott kérvényeket — bélyeg- és illetékmentesek.

122. §.

Ha valamely ingatlan a telekkönyvbe be nem jegyzett több átruházásnak képezte tárgyát és a tényleges birtokos joga az 1886-ik évi XXIX. törvényczikkben megállapított eljárás folyamán lesz a telekkönyvbe bejegyezve: azon közbeeső jogügyletek után, a melyek a törvény (1886. XXIX. t.-cz.) életbelépte előtt köttettek, de illetékszabás végett ezen idöig be nem jelentettek, vagy ha bejelentettek is, de az illetékről szóló fizetési meghagyás a törvény hatálybaléptét követő egy éven belül nem kézbesíttetik, bélyeg és illeték nem fizetendő, hanem csakis az utolsó vagyonátruházástól jár a szabályszerü illeték. Ezen illetékkiszabásnál azonban, ha megelőző bir-

tokváltozás czimén illetékmérséklésnek van helye, csakis oly megelőző birtokváltozás vehető a fennálló szabályok keretén belül figyelembe, a mely után az illeték kiszabatott; tehát azon közbeeső átruházások, a melyek után a törvényben megállapított illetékmentesség folytán illeték nem jár, az utolsó átruházás utáni illetékmérséklést nem vonhatják maguk után.

Nyilvánkönyvi jognak a törvény 22. §-a értelmében való törlése esetében a nyugta és a beadvány, illetőleg a jegyzőkönyv és mindennemű a jog megszüntetésére vonatkozó okirat bélyegmentes akkor, ha a töröltetni kért jog 1885. év végeig szünt meg.

A törvény 70., 71. és 58. §§-aiból azonban nyilvánvaló, hogy az itt körülirt illeték- és bélyegmentesség csak azon feleknek esik javára, kik az ezen törvény által nyújtott rendkívüli előnyöket tényleg igénybe is veszik.

I. minta.

Telekjegyzőkönyv,

melyből a telekkönyvi betét szerkesztendő.

Mártonfalva. 14. szám.

A) Birtoklap.

Sorrendi sz.	Helyrajzi szám		Állítólagos térmérték Hold	Állítólagos térmérték □ öl	Jegyzet
		I. Kovács István (nős Varga Judittal)			
		I. Egy $\frac{1/2}{\text{egész}}$ urbéri telek.			
1	14.	Ház 17. ö. i. szám, udvar és kerttel a főutczában	—	1400	Átiratás B. 2., 3.
2	145.	Szántóföld a kecskés dülőben . .	14	—	Lejegyzés B. 1.
3	171.	Szántóföld a közép dülőben . . .	16	—	Lejegyzés B. 1.
4	814.	Rét a Szilason	2	—	Lejegyzés B. 1.
5	145/b.	Szántóföld a kecskés dülőben . .	7	—	Átiratás B. 2. 3.
6	171/a.	Szántóföld a közép dülőben . . .	8	—	Átiratás B. 2. 3.
7	814/a.	Rét a Szilason	1	—	Átiratás B. 2. 3.
		Ehhez tartozik a közös legelőbeli jog. Lásd az 570. sz. telekjegyzőkönyvet			
		+			
1	1071.	Szőlő a Hegyháton	1	200	
		Terheli 160 frt szőlődézsmaváltság			
		A 3., 4., 16 §§-hoz.			

B) Tulajdoni lap

Sorszámok		Jegyzet
1	Beérk. 1877. május 1. 714. szám. Nyitramegye törvényszéke mint hagyatéki és birtokbiróságnak 1877. márczius 11-én 370. sz. a. kelt átadási végzése alapján az I. egész úrbéri teleknek 145. h. r. számú szántóföldjéből 7 hold 145./a. hr. sz. alatt, — 171. hr. számú szántóföldből 8 hold 171./b. hr. sz. alatt — és a 814. hr. számú rétből 1 hold 814./b. hr. sz. alatt lejegyeztetvén az ujonnan nyitott 287. számú telekjegyzőkönyvbe örökösödési jogczimen **Kovács János** javára átvezettetik.	
2 3	Ezen lejegyzés után pedig az egész 14. hr. számú belsőségre, továbbá az 5, 6., 7. s. szám alatt visszavezetett 145./b. 171/a. es 814./a. hr. számú fél kültelekre, valamint a + 1071. hr. számú egész szőlőkre nézve örökösödés jogczimén a tulajdonjog **Kovács Kristóf** és **Kovács Bálint** javára egyenlő részekben bekebleztetik.	Eladás B. 4.
4	Beérk. 1879. okt. 17. 4700. sz. Vételár 1000 frt. Az 1879. okt. 14-én kelt eredeti adásvételi szerződés alapján a tulajdonjog az I. és + alatti birtokból Kovács Bálintot illető felerészre **Béres András** javára bekebleztetik.	Eladás B. 5.
5	Beérk. 1880. decz. 1. 5700. sz. Vételár 1200 frt. Az 1880. november 29-én kelt eredeti adásvételi szerződés alapján a tulajdonjog az I. és + alatti ingatlan vagyonból Béres András nevére irt felerészre nézve **Kovács Kristóf** javára bekebleztetik.	

C) Teherlap.

Sorszám		forint	kr	Jegyzet
1	Beérk. 1879. junius 17. 2700. szám. Az 1879. junius 14-én kelt eredeti adóslevél alapján a zálogjog az A. I alatti birtokból Kovács Bálintot illető felerésze 8% kamatozó hétszáz forint kölcsöntőke erejéig Spitz Bernát pani lakos javára bekebleztetik.	700	—	Törlés C. 3.
2	Beérk. 1879. augusztus 16. 3700. szám. Az 1879. aug. 12-én kelt eredeti adóslevél alapján a zálogjog az A. I. alatti birtokból Kovács Bálintot illető felerészre 7% kamatozó kétszáz forint kölcsöntőke erejéig Sólyom Dávid mártonfalvai lakos javára bekebleztetik.	200	—	Törlés C. 3.
3	Beérk. 1879. október 30. 4900. szám. Az 1879. okt. 29-én kelt, Spitz Bernát által, és ugyanaz napon kelt, Sólyom Dávid által kiállitott kétrendbeli törlési nyugta alapján a C. 1. és C. 2. alatt bekeblezett zálogjognak törlése bekebleztetik.			

I. minta.

Az I. mintabeli mártonfalvai 14. számu telekjegyzőkönyvből szerkesztendő telekkönyvi betét tartalma.

Mártonfalva. 11. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Helyrajzi szám		Kataszteri térmérték 1600 □ öles holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet
			hold	□ öl	frt	kr	
		I.					
		$\frac{1}{2}$ úrbéri telek					
1	11	Ház a főutczában 17. ö. i. sz. alatt udvarral és kerttel	—	1400	90	—	
2	157	Szántóföld a Kecskés dülőben . .	4	—	40	—	
3	158	Szántóföld a Kecskés dülőben . .	3	—	30	—	
4	179	Szántóföld a közép dülőben . .	5	—	70	—	
5	180	Szántóföld a közép dülőben . .	3	—	22	—	
6	870	Rét a Szilason	—	1000	7	—	
7	871	Rét a Szilason	—	600	3	—	
		Ehhez tartozik a volt úrbéreseket illető közös legelőtőli illetőség. Lásd az 50. számú betétet.					
		+					
1	907	Szőlő a hegyháton	1	200	30	—	
		Terheli: állami közvetítés alapján 160 frt 5%-os váltsági tőke.					
		A 3., 4., 16. §§-hoz.					

I. minta.

B e t é t.

Mártonfalva. II. szám.

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
1	Kovács Kistóf (idősb Kovács István fia) $^1/_2$ részben öröklés jogczimén (1887. máj. 1. 714. sz. a.) $^1/_2$ részben vételi jogczimen (1880. decz. 1. 5700. sz. a.)	
	A 3., 4., 16. §§-hoz.	

II. minta.

B e t é t.

Keszi.

1. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Helyrajzi szám		Kataszteri térmérték 1600 □ öles holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet
			hold	□ öl	frt	k	
		I. Nemesi birtok.					
1	1	Kastély a nagy téren 14. ö. i. sz. a. udvarral, angol kerttel	7	—	200	—	
2	7	Tiszttartói lak, gazdasági épületek, udvarral	12	—	170	—	
3	127/1	Szántóföld a darvas dülőben	307	—	1842	—	Illeti a 128. hr. sz. ingatlant terhelö uti szolgalom (1856. évi 900. szám.)
4	127/2	Ugyanott	43	—	—	—	Ártér
5	147	Szántó a csillagos dülőben	700	—	4200	—	
6	417/1	Rét a Szilason	42	—	252	—	
7	417/2	Ugyanott	300	—	—	—	Ártér
8	1091	Legelő a domboson . .	2000	—	4000	—	
9	1097	Erdő a csertőn	3000	—	7000	—	

A 11., 14., 15 §§-hoz.

II. minta.

Keszi. 1. szám.

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
	Darvas Gábor (nős Csányi Margittal.) Vétel jogczimén. 1887. márcz. 17-én 780. sz. Tulajdonjogi bejegyzések átvezetése. 1870. szept. 7. 2070. sz. a. a tulajdonjog öröklés jogczímén egyenlő arányban a) Gosztonyi Gábor b) Gosztonyi Géza és c) Gosztonyi Jolán Darvas Károlyné javára bekebeleztetett. 1871. aug. 1. 2021. sz. a. Gosztonyi Gábor és Géza jutalékai felerészére vétel-jogczímén a tulajdonjog d) Veszprémi Antal javára bekebeleztetett. 1873. jul. 1. 1700. sz. a. Gosztonyi Gábor és Géza jutalékai, másik felerészére nézve vétel jogczímén a tulajdonjog e) Gosztonyi Jolán Darvas Károlyné javára bekebeleztetett. 1877. márczius 17. 780 sz. a. Az A. I. alatti ingatlanokra vétel jogczímén a tulajdonjog f) Darvas Gábor (nős Csányi Margittal) B. 1. alatti betéti tulajdonos javára bekebeleztetett.	Előj. B. 2 Feltét. bekebl. B. 3.
2	Érkez. 1885. nov. 19. 3400. sz. Az 1885. nov. 18-án kelt és Darvas Gábor által kiállított átadási szerződés alapján a tulajdonjog Darvas Gáborné sz. Csányi Margit javára előjegyeztetik.	
3	Érkez. 1885. nov. 27. 3700. sz. Az 1885. nov. 1-én kelt és Darvas Gáborral kötött adásvételi szerződés alapján a tulajdonjog a B. 2. a. előjegyzés nem igazolásától feltételezetten Gosztonyi András javára bekebeleztetik.	Felfolyamodás 4100/885. sz. a.

II. minta.

Keszi 1. szám.

C) Teherlap.

Sorszám		Frt	kr.	Jegyzet
1	Érkez. 1870. decz. 14. 3057. sz. Az 1870. decz. 1-én kelt eredeti kötelezvény alapján 8% kamatozó huszonötezer forint kölcsöntőke erejéig Gosztonyi Gábornak az A. I. alatti birtokból őt illető egy harmadrésznyi jutalékára a zálogjog a Hevesmegyei takarékpénztár javára bekebleztetik.	25000	—	
2	Érkez. 1872. máj. 17. 879. sz. Az 1872. máj. 15-én kelt eredeti kötelezvény alapján az A. I. a. birtokból Veszprémi Antalt illető egy harmadrésznyi jutalékra tizenhétezer forint 7% kölcsöntőke erejéig a zálogjog Deutsch Bernát javára bekebleztetik.	17000	—	
3	Érkez. 1876. márcz. 27. 570. sz. Az 1876. márcz. 20-án kelt eredeti kötelezvény alapján az A. I. a. birtokból Gosztonyi Jolán Darvas Károlynét illető két harmadrésznyi jutalékra negyvenezer forint 7%-kos kölcsöntőke erejéig a zálogjog Goldberger Náthán javára bekebleztetik.	40000	—	

III. minta.

Telekjegyzőkönyv.

Kanak. 14. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Helyrajzi szám	+	Kataszteri térmérték 1600 □ öles holdakban		Jegyzet
			hold	□ öl	
1	174	Szántó és rét a Dubaviczában . . .	37	300	
2	282	Szántó és rét ugyanott	9	400	
3	782	Szántó a Vida dülőben	20	1200	
4	872	Szántó ugyanott	10	200	

A 11. §-hoz.

III. minta.

Betét.

Kanak. 11. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Helyrajzi szám		Kataszteri térmérték 1600 □ öles holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet
			hold	□ öl	frt	kr	
		I.					
1	194/1	Szántó a Dubaviczában . . .	17	300	41	—	
2	194/2	Rét ugyanott	20	—	5	—	Ártér
		II.					
1	311/1	Szántó a Dubaviczában . . .	5	100	11	20	
2	311/2	Rét ugyanott	4	300	1	—	Ártér
		+					
1	873	Szántó a Vida dülőben	20	1200	60	—	
2	910	Szántó ugyanott	10	200	32	—	

IV. minta.

Jegyzéke

az N. N. község telekkönyvi betéteinek szerkesztése alkalmával felosztás alá került birtokrészleteknek.

Sorszám	A felosztás alá került birtokrészletnek helyrajzi száma	Egész tér-mértéke hold	Egész tér-mértéke □öl	A vonatkozó vázrajz mily jegy alatt van	A felosztás folytán keletkezett birtokrészletek számai	Tér-mértékeik hold	Tér-mértékeik □öl	A tulajdonosok nevei, kiknek betéteibe a felosztott részletek vezetve lettek	Az illető betétek száma	A felosztás folytán egyenként kiszámított tiszta jövedelem frt	A felosztás folytán egyenként kiszámított tiszta jövedelem kr.	Jegyzet
					777/1.	7	700	Kovács István	57			
1	777	60	1400	1. sz.	777/2.	53	700	Varga Péter	158			
	A 13. §-hoz.											

V. minta.

Nagy-Sáró.

Betét.

3. szám.

A) Birtokalap.

Sorszám	Helyrajzi szám		Kataszteri térmérték 1600 □öles holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet
			hold	□ öl	frt	kr.	
		I. Nemesi birtok.					
1	7	Kastély a garamelléki utczában 5. ö. i. sz. a. udvarral és angol kerttel	12	500	40	—	
2	8	Tisztilak és gazdasági épületek udvarral és ker'tel	16	—	27	—	
3	170	Szántóföld a Túzok dülőben . .	700	—	3000	—	
4	171	Ujra képződött sziget a Garam folyó és a holt ér által környezve	17	—	170	—	A tulajdonjog vitás

A 15. §-hoz.

VI. minta.

Telekjegyzőkönyv.

Garam-Szőllős. 37. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Helyrajzi szám		Kataszteri térmérték 1600 □ öles holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet
			hold	□ öl	frt	kr.	
		1. Varsányi Antal (felső) zálogtulajdonos					
		2. Kovács Pál (Nyúl) zálogbirtokos.					
		I.					
		Nemesi birtok.					
1	47	Ház a czigánysoron 70. ö. i. sz. a. beltelekkel	—	800	20	—	
2	280	Szántó a »Törökvér« dülőben .	107	—	300	—	
3	407	Rét a Rekettyéseken	40	—	165	—	
		A 16., 17. §§-hoz.					

VI. minta.

A garam-szőllősi 37. sz. telekjegyzőkönyv A) lapja szerint szerkesztendő betétnek B) tulajdoni lapja.

Garam-Szőllős. 35. szám.

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
1	**Kovács Pál** Nyúl melléknévvel (Eredeti felvétel alapján).	
	Az eredeti felvételkor zálogtulajdonosnak bejegyzett	
2	**Varsányi Antal** (felső) javára a zálogvisszaváltási jog feljegyeztetik.	

VII. minta.

Betét.

Herend. 17. szám.

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
1	**Kardos Gyula** felerészben. (Öröklés jogczimén 1877. május 3. 750. szám alatt.) Kardos Gyula ellen a csőd elrendeltetett a veszprémi kir. törvényszéknek 1887. április 11-én 817. sz. a. kelt végzésével.	
2	**Kardos Sándor** kiskorú felerészben. (Öröklés jogczimén 1877. május 3. 750. sz. a.) Érk. május 15-én 1877. 1228 sz. a. A hagyatéki bíróságnak 1877. április 28-án 1011. sz. a. kelt átadási okirata alapján az A. I. alatti birtoknak Kardos Sándort illető felerészére az utóörökösödési jog	
3	**Abonyi Miklós** követségi titkár javára feljegyeztetik. Érk. 1878. szept. 5. 2700. sz. a. A veszprémi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnak 1879. jan. 14-én kelt 3900/78. sz. a. kelt végzése alapján az A. II. 370. és 374. hr. sz. birtokrészletekre vonatkozólag a zálogvisszaváltási pernek folyamatbanléte	
	Keresztes Péter herendi lakos javára feljegyeztetik.	

A 17. §-hoz.

VIII. minta.

Betét.

Barakony. 47. szám.

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
1	**Bárdos József** (Nagy) (vétel jogczimén 1867. aug. 31. 2370. sz.) Érk. 1889. jun. 11. 2900. szám. A szerkesztő-bizottság által 1889. junius 8-án felvett jegyzőkönyv, és az 1886. XXIX. t.-cz. 16 §-a alapján a tulajdonjog az A) 1—17. s. számu bel- és kültelekre nézve	
2	**Csákány Pál** (Ötvös) mint tényleges birtokos javára bejegyeztetik.	

A 24., 98. §§-hoz.

IX. minta.

Betét.

Baksaháza. 18. szám

A) Birtoklap.

Sorszám	Helyrajzi szám		Kataszteri térmérték 1600 □ öles holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet
			hold	□ öl	frt	kr	
		I.					
		Nemesi birtok.					
1	17	Ház 15. ö. i. sz. a. a holdsoron, beltelekkel és kerttel . . .	3	600	8	—	
2	450	Szántóföld a régi erdő dülőben	47	—	370	—	
3	840	Rét a Zsombékos dülőben . .	82	—	170	—	
		II.					
1	517	Szántóföld a Berkes dülőben . .	51	—	102	—	
2	970	Erdő a Galagonyáson	90	—	400	—	
		+					
1	771	Szőlő az Öreghegyen	3	—	25	—	
2	1411	Szőlő a Meszesen	1	—	17	—	

A 25., 99. §§-hoz.

IX. minta.

Betét.

Baksaháza. 18. szám.

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
1	Gaál Bertalan (Löki) (Az I. és + ingatlanokra nézve öröklés jogczimén, 1869. julius 19. 2500. sz. a.) (A II. telekkönyvi jószágtestre nézve vétel jogczimén 1877. aug. 5. 3200. sz. a.)	

A 25., 99. §§-hoz.

IX. minta.

Betét.

Baksaháza. 18. szám.

C) Teherlap.

Sorszám		Frt	kr.	Jegyz.
1	Érk. 1856. márcz 6. 669. szám. Jelzálogi átkebelezés iránti bejelentvénye Madarász Péternek 2500 pft. kölcsöntőke és 6% kamataira vonatkozólag. Az igényelt elsőbbség 1846. ápr. — Vonatkozik az I. 1—3. s. sz. a. birtoktestre.			
2	Érk. 1856. ápr. 4. 778. szám. Jelzálogi átkebelezési bejelentvénye Kovács Illésnek 900 frt tőke és 6% kamatai iránt. Igényelt elsőbbség 1845. nov. 12. — Vonatkozik az I. 1—3. s. sz. a. jószágtestre, és a + 771. és 1411. hr. számu szőlőkre.			
3	Érk. 1856. ápr. 10. 970. szám Zalamegye törvényszékének mint telekkönyvi hatóságnak 1867. szept. 14-én 1000. sz. a. kelt jogerős ítélete alapján 1847. máj. 3-ki elsőbbséggel a zálogjog az A) I. 1—3. s. sz. a. nemesi birtokra, és a + 771. és 1411. hr. sz. szőlőkre kétszáz forint és 6% kamatai erejéig. Berkes János nagy-kanizsai lakos javára jelzálogilag átkebeleztetik.	200	—	
4	Érk. 1856. febr. 12. 570 szám. Zalamegye törvényszékének mint tkönyvi hatóságnak az előbbi tulajdonos Mohos István ellen 1867. aug. 7-én 960. sz. a. hozott jogerős ítélete alapján az álogjog 1847. junius 2-ki elsőbbséggel 370 pft. kölcsöntőke, és 1858. jul. 23-tól számított 6% kamatai erejéig az A) II. 1. és 2. s. sz. a. foglalt jószágtestre Fülöp Antal baksaházai lakos javára jelzálogilag átkebeleztetik.	370	—	
	A 25., 99. §§-hoz.			

C. Teherlap.

Sorszám		Frt	kr.	Jegyzet
5	Érk. 1875. okt. 8. 2100. szám. A budapesti kir. ítélőtáblának az elsőbírósági végzést megváltoztató és 1876. decz. 10-én 40074 sz. a. kelt jogerős végzése folytán az 1875. szept. 14-én kelt eredeti kötelezvény alapján nyolczszáz forint kölcsöntőke 5%-kos kamatozással az A) I. 1—3. s. sz. a. foglalt jószágtestre a zálogjog Bene István zala-egerszegi lakos javára bekebeleztetik.	800	—	
6	Érk. 1888. decz. 30. 3400. sz. Bene István által 1888. decz. 1-én kiállított eredeti okirat alapján a C) 5. a. zálogjogi bekebelezéssel biztosított nyolczszáz forint tőke és kamataira nézve az engedmény Kondor Gyula javára előjegyeztetik.			
7	Érk. 1888. decz. 31. 3407. sz. A szerkesztő-bizottság által 1888. október 26-án felvett jegyzőkönyv és az 1886. XXIX. t. cz. 22. §-a alapján a C) 5. alatt 5% kamatozó nyolczszáz forint kölcsöntőke erejéig bekebelezett zálogjog a C) 6. alatt előjegyzett engedmény nem igazolásától függő joghatálylyal töröltetik.			

X. minta.

Betét.

Maklár. 117. szám.

C) Teherlap.

Sorszám		Forint	Kr.	Jegyzet
1	Érk. 1877. május 3. 970. sz. Az 1877. márczius 17-én eredetileg 1000 frtról kiállított eredeti kötelezvény alapján a zálogjog az A) 1—10. s. sz. a. $^{1}/_{2}$ úrbéri telekre nézve ötszáz forint 6% kölcsöntőke erejéig Gergely András füzesabonyi lakos javára bekebeleztetik.	500	—	Eredeti-leg 10[illegible] frt, [illegible] frt ere-jéig [illegible] 1879 ápr. 14. 87[illegible] sz. a.
2	Érk. 1879. okt. 10. 2900. sz. Az 1879. okt. 1-én Huszár Pál javára kiállitott és bekebelezett kötelezvény, ugy az 1880. jan. 14-én 34. szám alatt bekebelezett engedmény alapján a zálogjog az A) 1—10. s. sz. a. $^{1}/_{2}$ úrbéri telekre háromszáz forint 5%-ot kamatozó kölcsöntőke erejéig Görbe István szijhalomi lakos javára bekebeleztetik.	300	—	
3	Érk. 1879. decz. 22. 3700. sz. Az 1879. decz. 1-én kelt kötelezvény alapján a zálogjog az A) 1—10. s. sz. a. $^{1}/_{2}$ úrbéri telekre nézve egyezer forint 6%-ot kamatozó kölcsöntőke erejéig Arany István baktai lakos javára bekebeleztetik.	1000	—	Részbeni átruházás C) 4. Törlés C) 5.
4	Érk. 1880. márczius 12. 790. sz. Az 1880. márczius 10-én kelt engedményezési okirat alapján a C) 3. a. Arany István javára zálogjogilag bekebelezett 1000 frtból ötszáz forintra nézve az engedmény Bankos Ferencz egri lakos javára bekebeleztetik.	500	—	
5	Érk. 1888. decz. 31. 3970. sz. A szerkesztő-bizottság által 1888. szept. 12-én felvett jegyzőkönyv és az 1886. XXIX. t.-cz. 22. §§-a alapján a C) 3 a. bekebelezett követelésből Arany Istvánt illető 500 forint erejéig bekebelezett zálogjog töröltetik.			

A 26., 102. §§-hoz.

…yveiben a telekkönyvi betétek szerkesztése alkalmával bejegyezve talált oly állami követelé-
sekről, melyek a közadók módjára hajtatnak be. Az 1886: XXIX. t. czikk 28. §-a értelmében felvéve.

Sorszám	A tulajdonos neve	A telek-jegyzőkönyv száma	A bejegyzést rendelő telekkönyvi hatósági végzés száma	A bejegyzett összeg frt	A bejegyzett összeg kr.	A bejegyzés alapjául szolgáló kimutatás, fizetési meghagyás vagy megkeresés, a megkereső hatóság megjelölésével	Jegyzet
1	Kerekes János	75	1884. évi 1270. 1885. » 1420. 1886. » 370.	37 104 241	17 $35^{1}/_{2}$ $52^{1}/_{2}$	1884. évi 1240. / adóhitali kimutatás sz. 1885. évi 1170. / ill. szab. hiv. fiz. megh. sz. 1886. évi 240. / adófelügy. megkeresése sz.	
2							
3							

A 45. §-hoz.

XII. minta.

Mártonfalva.

Betét-terv.

7. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Telekjegyzőkönyvi helyrajzi szám	Helyrajzi szám		Kataszteri térmérték 1600 □ öles holdakban		Kataszteri tisztajövedelem		Jegyzet
				hold	□ öl	frt	kr.	
			I.					
			Egy egész úrbéri telek.					
1	17		Ház 21. ö. i sz. alatt a főutczában udvar és kerttel					
2	210		Szántó az agyagos dülőben . . .					
3	420		Szántó a határdülőben					
4	507		Rét a Szilason					
5	610		Rét az alsó réteken					
	Tagositási térkép szám		Tagosítás utáni állapot. I. $1^1/_2$ úrbéri telek.					
1	10	11	Ház 21. ö. i. sz. alatt a főutczában udvar és kerttel	1	800	25	—	
2	199	217	Szántó a felső dülőben	31	—	300	—	
3	199	218	Szántó a felső dülőben	9	—	63	—	
4		460	Rét az ujréten	5	—	75	—	
5		461	Rét az ujréten	3	—	36	—	
			Ehhez tartozik arányos jog a közös legelőben. Lásd az 507. sz. betéttervet.					

Telekkönyvvezetői feljegyzések.

Az itteni betéttervben foglaltatik a 7. sz. tjkvre esett 1 egész, és a 27. sz. tjkvre esett $^1/_2$ úrbéri telek, mely a tagosításkor egygyé méretett. Mindkét tjkvben Németh Péter az egyedüli tulajdonos, a tjk. C) lapján bejegyzések nincsenek, tehát az egyesítés ellen tjkvi akadály fenn nem forog.

A 49., 53. és 62. §§-hoz.

XII. minta.

Mártonfalva.

B e t é t - t e r v.

37. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Telekjegyző-könyvi h. r. szám	Helyrajzi szám		Kataszteri térmérték 1600 □ öles holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet
				hold	□ öl	frt	kr	
			I.					
			½ úrbéri telek.					
	370		Szántó az agyagos dülőben					
	430		Szántó a határdülőben					
	570		Rét a Szilason					
	640		Rét az alsó réteken					
			A tagosítás utáni állapotot lásd a 7. sz. betétterv A) lapján.					
			Telekkönyvvezetői feljegyzések.					
			A 37. sz. tjkvben foglalt ½ úrbéri kültelek a 7. számu tjkvbeli 1. egész telekkel összeméretvén, a 7. számu betétterv A) lapján van egyesítve bevezetve.					

XIII. minta.

Telekjegyzőkönyv.

Debreczen. 77. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Helyrajzi szám		Kataszteri térmérték 1600 □ öles holdakban		Jegyz.
			hold	□ öl	
1	777	Szép János, (nős Czifra Eszterrel) Ház 47. ö. i. sz. a a főutczában beltelekkel.	—	1000	

Az 51., 96. §§-hoz.

XIII. minta.

Telekjegyzőkönyv.

Debreczen. 77. szám.

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
1 2 3 4	Érk. 1862. junius 16. 2700. sz. A debreczeni kir. törvényszék mint birtokbíróságnak 1862. máj. 17-én 1970. sz. a. kelt végzése alapján a tulajdonjog az A) 1. s. 777. hr. számu ház és beltelekre nézve öröklés jogczímén néhai Szép János gyermekei: Szép István, Szép János, Szép Julianna, férjezett Nagy Andrásné, Szép Miklós javára egyenlő arányban bekebeleztetik.	Átruházás felerészben B) 9. Öröklés B) 6—8. Eladás B) 5. Eladás B. 10., 11.
5	Érk. 1868. jul. 17. 3700. sz. — Vételár: 300 frt. Az 1868. jul. 1-én kelt adásvételi szerződés alapján Szép Julianna férj. Nagy Andrásnénak B) 3. alatti tulajdoni illetőségére a tulajdonjog Szép István B) 1. a. tulajdonostárs javára bekebeleztetik.	Átruházás felerészben B) 9.
6 7 8	Érk. 1871. aug. 21. 4001. sz. A debreczeni kir. törvényszék mint birtokbíróságnak 1871. aug. 3-án 3900. sz. a. kelt végzése alapján a tulajdonjog a B) 2. tulajdonos szép János elhalálozása folytán öröklés jogczímén, nevezett örökhagyónak gyermekei: Szép Ferencz, Szép Mária, férj. Tenke Jánosné, Szep József javára egyenlő arányban bekebeleztetik.	
9	Érk. 1876. szept. 1. 4070. sz. Az 1876. julius 22-én kelt és vagyonközösséget megállapító eredeti szerződés alapján Szép István B) 1. és 5. a tulajdonos illetőségére nézve a tulajdonjog felerészben nevezett tulajdonosnak neje Szép Istvánné szül. Kerekes Lidia javára bekebeleztetik.	
10 11	Érk. 1880. jun. 2. 3900. sz. — Vételár 400 frt. Az 1880. febr. 4-én kelt eredeti adásvételi szerződés alapján Szép Miklósnak B) 4. a. jutalékára nézve a tulajdonjog Szabó Károly, és Szabó Károlyné szül. Deák Erzsébet házastársak javára egyenlő arányban bekebeleztetik.	
	Az 51., 96. §§-hoz.	

XIII. minta.

Telekjegyzőkönyv.

Debreczen. 77. szám.

C) Teherlap.

Sorszám		Forint	Kr.	Jegyzet
1	Érk. 1860. okt. 1. 4700. sz. Az 1860 szept. 29-én kelt eredeti kötelezvény alapján a zálogjog egyezer forint, 6% kamatozó kölcsöntőke erejéig a debreczeni első takarékpénztár javára bekebeleztetik.	1000	—	
2	Érk. 1865. jan 15. 97. sz. Az 1865. jan. 1-én kelt eredeti kötelezvény alapján a zálogjog Szép Istvánnak a B) 1. a. illetőségére kétszáz forint 6% kamatozó kölcsöntőke erejéig Krausz Lipót nagyváradi kereskedő javára bekebeleztetik.	200	—	
3	Érk. 1865. decz. 12. 5700. sz. Az 1865. decz. 1-én kelt eredeti kötelezvény alapján a zálogjegy Szép Istvánnak B) 1. a. illetőségére hétszáz forint 6% kamatozó tőke erejéig nevezett tulajdonos, mint Kiss József kezese ellen Bokor János derecskei mészáros javára bekebeleztetik.	700	—	Törlés C) 5.
4	Érk. 1866. máj. 4. 2900. sz. Az 1866. április 3-án kelt eredeti kötelezvény alapján a zálogjog Szép Julianna férj. Nagy Andrásnénak B) 3. a. illetőségére egyszáz forint 5% kamatozó kölcsöntőke erejéig a debreczeni népbank javára bekebeleztetik.			
5	Érk. 1867. szept. 24. 3794. sz. Bokor Jánosnak 1867. szept. 20-án kelt törlési nyugtája alapján a Szép István illetőségére 700 frt kezesség tőke és kamatai erejéig C) 3. a. bekebelezett zálogjognak törlése bekebeleztetik.			

Az 51., 96. §§-hoz.

C. Teherlap.

Sorszám		Frt	kr.	Jegyzet
6	Érk. 1870. jun. 22. 2876. sz. Az 1870. jun. 10-én kelt eredeti kötelezvény alapján a zálogjog Szép Istvánnak B) 1. és 5. a. tulajdoni illetőségére, háromszáz forint vételár-hátralék erejéig 6% kamatozással Szép Julianna férj. Nagy Andrásné javára bekebeleztetik.	300	—	
7	Érk. 1872. jan. 10. 87. sz. Az 1872. jan. 7-én kelt eredeti kötelezvény alapján a zálogjog Szép Miklósnak B. 4. a. tulajdoni illetőségére ötszáz forint kölcsöntőke erejéig 5% kamatozassal a nyiregyházi takarekpénztár javára bekebeleztetik.	500	—	Törlés C. 10.
8	Érk. 1882. jul. 17. 3001. sz. Az 1882. jul. 10-én kelt eredeti kötelezvény alapján a zálogjog Szép Istvánnak tulajdoni illetőségére egyszázötven forint 8% kamatozó kölcsöntőke erejéig Kóbi Mózses debreczeni tőzsér bekebeleztetik.	150	—	
9	Érk. 1885. ápr. 30. 1976. sz. Az 1885. ápr. 20-án kelt eredeti kötelezvény alapján a zálogjog Szép Mária férj. Tenke Jánosnénak illetőségére 80 forint 8% kölcsöntőke erejéig Garas Ferencz debreczeni gazdász javára bekebeleztetik.	80	—	
10	Érk. 1885. szept. 24 4000. sz. A nyiregyházi takarékpénztárnak 1885. szept. 20-án kelt eredeti törlési nyilatkozata alapján a C) 7. a. 500 frt és járulékai erejéig bekebelezett zálogjognak törlése bekebeleztetik.			
11	Érk. 1887. márcz. 17. 1400. Az 1887. márcz. 10-én kelt eredeti kötelezvény alapján a zálogjog Szabó Károlynak B) 10. a. tulajdoni jutalékára egyszázötven forint vételár-hátraték erejéig 8% kamatozással Szép Miklós dedreczeni csizmadia javára bekebeleztetik.	150	—	

:III. minta.

Betét a 77. sz. telekjegyzőkönyvből.

Debreczen. 70. szám.

A) Birtokalap.

Sorszám	Helyrajzi szám		Kataszteri térmérték 1600 □öles holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet
			hold	□ öl	frt	kr.	
1	797	Ház 47. ö. i. sz. a. a főutczában beltelekkel	—	1000	17	—	

Az 51. és 96. §§-hoz.

XIII. minta.

Betét.

Debreczen. 70. szám.

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
	Szép István $\frac{6}{24}$ részben (öröklés jogczimén 1862. jun. 16. 2700. sz. a.) (vétel jogczimén 1868. jul. 17. 3700. sz. a.) Szép Ferencz $\frac{2}{24}$ részben Szép Mária férj. Tenke Jánosné $\frac{2}{24}$ részben. Szép József $\frac{2}{24}$ részben. (Mindhárom öröklés jogczimén 1871. aug. 21. 4001. sz a. Szép Istvánné szül. Kerekes Lidia $\frac{3}{24}$ részben. (vagyonközösségi jogczimen 1876. szept. 2. 4070 sz. a.) Szabó Károly $\frac{3}{24}$ részben. Szabó Károlyné szül. Deák Erzsébet $\frac{3}{24}$ részben (E házastársak vétel jogczimén 1880. jun. 2. 3900. sz. a. **Tulajdonjogi bejegyzések átvezetése.** Eredeti telekkönyvvezés alapján. a) Szép János, nős Czifra Eszterrel, egyedüli tulajdonos. 1862. jun. 16. 2700. sz. Öröklési jogczimen egyenlő arányban: b) Szép István, c) Szép János, d) Szép Julianna férj. Nagy Andrásné. e) Szép Miklós javára a tulajdonjog bekebeleztetett. 1868. jul. 17. 3700. sz. Szép Juliannának d) illetőségére nézve vétel jogczimén: f) Szép István B) 1. a. tulajdonos javára a tulajdonjog bekebeleztetett. 1871. aug. 12. 4001. sz. Szép Jánosnak c) a. illetőségére nézve öröklés jogczimén egyenlő arányban: g) Szép Ferencz B 2. a. tulajdonos. h) Szép Mária férj. Tenke Jánosné B) 3. a. tulajdonos, és i) Szép József B) 4. a. tulajdonos javára a tulajdonjog bekebeleztetett. Az 51., 96. §§-hoz.	

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
	1876. szept. 2. 4070. sz. Szép István b) és f) alatti illetőségének felére átruházás jogczimén: k) Szép Istvánné szül. Kerekes Lidia B) 5. a. tulajdonos javára a tulajdonjog bekebeleztetett. 1880. junius 2. 3900. sz. Szép Miklósnak e) alatti illetőségére vételi jogczimen: l) Szabó Károly B) 6. alatti tulajdonos és m) Szabó Károlyné szül. Deák Erzsébet B) 7. alatti tulajdonos javára a tulajdonjog bekebeleztetett.	

XIII. minta.

Debreczen. **Betét.** 70. szám.

C) Teherlap.

Sorszám		Forint	Kr.	Jegyzet
1	Érk. 1860. okt. 1. 4700. szám Az 1860. szept. 29-én eredeti kötelezvény alapján Szép János eredetileg telekkönyvvezett tulajdonos ellenében a zálogjog egyezer forint 6% kamatozó kölcsöntőke erejéig az A. 1. s. sz a. egész belsőségre a debreczeni első takarékpénztár javára bekebeleztetik.	1000	—	
2	Érk. 1865. jan. 15. 97. szám. Az 1865. jan. 10-én kelt eredeti kötelezvény alapján a Szép Istvánt az A. 1. sor sz. belsőségből ekkor illetett $\frac{6}{24}$ rész jutalékra a jálogjog kétszáz forint 6% kamatozó kölcsöntőke erejéig Krausz Lipót nagyváradi kereskedő javára bekebeleztetik.	200	—	
3	Érk. 1866. május 4. 2900. szám. Az 1866. ápril 3-án kelt eredeti kötelezvény alapján az 1. számu belsőségből Szép Julianna férj. Nagy Andrásnét ekkor illetett $\frac{6}{24}$ rész tulajdoni jutalékra a zálogjog egyszáz forint 5%-ot kamatozó kölcsöntőke erejéig a debreczeni népbank javára bekebleztetik.	100	—	
4	Érk. 1879. jun. 22. 2876. szám. Az 1870. jun 10-én kelt eredeti kötelezvény alapján az A. 1. s. számu belsőségből Szép Istvánt ekkor illetett $\frac{12}{24}$ résznyi jutalékra a zálogjog háromszár forint 6%-ot kamatozó vételár hátralék erejéig Szép Julianna férj. Nagy Andrásné javára bekebeleztetik.	300	—	
	Az 51, 96. §§-hoz.			

C) Teherlap.

Sorszám		Forint	Kr.	Jegyzet
5	Érk. 1882. jul. 17. 3001. szám. Az 1882. jul. 10-én kelt eredeti kötelezvény alapján Szép Istvánnak az A. 1. s. számu belsőségbeli $\frac{6}{24}$ rész tulajdoni illetőségére a zálogjog egyszázötven forint 8%-ot kamatozó kölcsöntőke erejéig Kóbi Mózes debreczeni tőzsér javára bekebeleztetik.	150	—	
6	Érk. 1885. ápr. 30. 1976. szám. Az 1885. ápril 20-án kelt eredeti kötezvény alapján Szép Mária férjezett Tenke Jánosnénak az 1. s. sz. belsőségbőli $\frac{2}{24}$ résznyi tulajdoni illetőségére a zálogjog nyolczvan forint 8%-ot kamatozó kölcsöntőke erejéig Garas Ferencz debreczeni gazdász javára bekebeleztetik.	80	—	
7	Érk. 1887. márcz. 17. 1400. szám. Az 1887. márcz. 10-én kelt eredeti kötelezvény alapján az A. 1. s. számu belsőségből Szabó Károlyt illető $\frac{3}{24}$ tulajdoni illetőségre a zálogjog egyszázötven forint 8%-ot kamatozó vételár hátralék erejéig Szép Miklós debreczeni csizmadia javára bekebeleztetik.	150	—	

XIV./a. minta.

I.

Összehasonlitási jegyzék.

A telekjegyző-könyvek számai	Telekjegyzőkönyvi helyrajzi számok vagy tagosítási térképi számok	Adókataszteri helyrajzi számok	Jegyzet
Belső telkek:			
7.	1.	1., 2., 3.	
2.	2.	4., 5.	
	stb.		
Külső birtokok: Kertalji dülő.			
7.	307.	720., 721., 722., 723., 724.	
16.	308.	725., 726., 727., 728.,	
	stb.		
		Az 54. §-hoz.	

XIV./b. minta.

II.

Összehasonlitási jegyzék.

Kataszteri helyrajzi számok	Kataszteri birtokivek számai	Jegyzet	Kataszteri helyrajzi számok	Kataszteri birtokivek számai	Jegyzet
Belső telkek:			15.		
1.	5.		16.		
2.	stb		17.		
3.			stb.		
4.			**Külső birtokok:** Kertalja dülő.		
5.					
6.			720.	17.	
7.			721.	stb.	
8.			722.		
9.			723.		
10.			724.		
11.			725.		
12.			726.		
13.			727.		
14.			728.		
			stb.		

Az 54. §-hoz.

XV. minta.

Felső-Várad.

Betét-terv.

7. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Telekkönyvi helyrajzi szám	Helyrajzi szám		Kataszteri térmérték 1600 □ öles holdakban hold	□öl	Kataszteri tiszta jövedelem frt	kr.	Jegyzet
			I. $^1/_2$ urbéri telek.					
1	27	—	Ház a Garam-utczában 29. ö. i. sz. a. beltelek és kerttel					
2	140	—	Szántóföld a »Kutas« dülöben . . .					
3	150	—	Szántóföld a »Bolygó« dülőben . . .					
4	189	—	Szántó a »Csillagoson«					
5	251	—	Szántó a »Hajósmező« dülőben . . .					
6	370	—	Szántó a »Tatársáncz« dülőben . . .					
7	471	—	Kaszáló a »Felső porondon«					
8	587	—	Kaszáló az »Alsó porondon«					
			Tagositási állapot:					
			I. $^1/_2$ urbéri állomány.					
1	27	34	Ház 29. ö. i. sz a. a Garam-utczában beltelek és kerttel	—	1200			
2	157/1	174/1	Szántó a »Kutas« dülőben	8	400			
3	419/2	478/2	Szántó a »Hajósmező« dülőben . . .	7	200			
4	514/1	617/1	Kaszáló az »Alsó porondon«	3	900			
			Ehhez tartozik a közösben maradt legelőből $\frac{60}{100}$ (Lásd az 59. sz. betéttervet)					
			II. $^1/_4$ urbéri állomány.					
1	157/2	174/2	Szántó a »Kutas« dülőben	4	200			
2	419/1	478/1	Szántó a »Hajósmező« dülőben . . .	3	1400			
3	514/2	617/2	Kaszáló az »Alsó porondon«	1	1250			
			Ehhez tartozik a közösben maradt legelőből $\frac{30}{100}$ (Lásd az 59. sz. betéttervet.)					

Telekkönyvvezetői feljegyzések.

A tagositási földkönyv .... lapja .... tétele szerint a 7. sz. tjkvben foglalt $^1/_2$ bel- és kültelki állomány a 27. sz. tjkvben Kovács János nevén álló $^1/_4$ kültelki állománynyal egy tagban, és pedig Kiss Péter 7. sz. tjkvbeli tulajdonos részére hasíttatott ki.

Kiss Péter felmutatta Kovács Jánosnak levelét, melyben ez igéri, hogy az általa Kiss Péternek még 1883. évben eladott $^1/_4$ kültelekre nézve, az irásbeli szerződés kiállítása végett rövid idő alatt Felsőváradra érkezend. Kiss Péter vállalkozik arra, hogy a szerkesztőbizottság előtt az 1886. XXIX. t. cz. 15. §-ának eleget teend.

A 7. és 27. sz. tjkvbeli külsőségek elkülönítéséről a vázrajz A) a. csatoltatik.

Az I. a bejegyzett $^1/_2$ urbéri telek a 7. — a II. a $^1/_4$ urbéri telek pedig a 27. sz. tjkvben álló ingatlanoknak felel meg.

A 61., 98. §§-hoz.

XV. minta.

Betét-terv.

Felső-Várad. 7. szám.

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
1	Kiss Péter az A) I. 1—4. s. sz. a tkvi jószágtest tulajdonosa. Öröklés jogczimén. (1879. ápr. 14. 970. sz.)	
2	Kovács János az A) II. 1—3. s. sz. tkvi jószágtest tkvi tulajdonosa. Vétel jogczimén (1872. okt. 17. 2700. sz.)	
	Telekkönyvvezetői feljegyzések. Ha Kiss Péter a szerkesztő-bizottság előtt az 1886. XXIX. t. cz. kivánalmainak eleget tesz, akkor az A) II. 1—3. s. sz. $^1/_4$ kültelekre nézve a tulajdonjog tényleges birtoklás alapján lesz Kiss Péter javára bejegyzendő, ellenkező esetben a 27. számu tjkvnek megfelelő tkvi betét A) lapjára lesz, mint Kovács János tulajdona átvezetendő. Ez esetben a jelen terv B) lapjának 2. tétele elmarad.	
	A 61., 98. §§-hoz.	

XV. minta.

Betét-terv.

Felső-Várad.

27. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Telekkönyvi helyrajzi szám.	Helyrajzi szám		Kataszteri térmérték 1600 □ öles holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet
				hold	□ öl	frt	kr.	
			I. ¼ urbéri telek.					
1	141		Szántó a »Kutas« dülőben.					
2	151		Szántó a »Bolgó« dülőben.					
3	190		Szántó a »Csillagos« dülőben.					
4	252		Szántó a »Hajósmező« dülőben.					
5	371		Szántó a »Tatársáncz« dülőben					
6	472		Kaszáló a »Felső porondokon.«					
7	588		Kaszáló az »Alsó porondokon«.					

A 61, 98. §§-hoz.

XV. minta.

Betét-terv.

Felső-Várad. 27. szám.

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
1	Kovács János vétel jogczimen (1872. okt. 17. 2700.)	
	Telekkönyvvezetői feljegyzések. Az e lapon tervezett bejegyzés csak azon esetben alkalmazandó, ha a 7. sz. betét-tervben A) II. a. foglalt $^1/_2$ urbéri telekre nézve Kiss Péter mint tényleges birtokos javára a tulajdonjog bejegyezhető nem leszen.	
	A 61., 98. §§-hoz.	

XV. minta.

Betét.

Felső-Várad. 7. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Helyrajzi szám		Kataszteri térmérték 1600 □ öles holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet
			hold	□ öl	ftt	kr	
		I. 1/2 úrbéri telek.					
1	34	Ház 29. ö. i. sz. a. Garam-utczában beltelek és kerttel	—	1200	12	—	
2	174/1	Szántó a »Kutas« dülőben . . .	8	400			
3	478/2	Szántó a »Hajósmező« dülőben .	7	1200			
4	617/1	Kaszáló az »Alsó porondokon« .	3	900			
		Ehhez tartozik a közös községi legelőből $\frac{60}{100}$ (Lásd a 70. sz. betétet.)					
		II. 1/ úrbéri telek.					
1	174/a	Szántó a »Kutas« dülőben . . .	4	200			
2	478/1	Szántó a »Hajósmező« dülőben .	3	1400			
3	617/2	Kaszáló az »Alsó porondokon«	1	1250			
		Ehhez tartozik a közös községi legelőből $\frac{30}{100}$ (Lásd a 70. sz. betétet.)					
		A 61., 98. §§-hoz.					

XV. minta.

Betét.

Felső-Várad. 7. szám

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
1	Kiss Péter az A) I. 1—4. s. sz. tkvi jószágtest tulajdonosa, öröklés jogczimén (1879. ápr. 14. 970. sz.)	
2	Kovács János az A) II. 1—3. s. sz. tkvi jószágtest tkvi tulajdonosa vétel czimén (1872. okt. 17. 2700 sz.)	Átruházás tényleges birtoklás alapján B. 3.
3	Érk. 1889. szept. 19. 3715 sz. A szerkesztő-bizottság által 1889. aug. 22-én felvett jegyzőkönyv, és az 1886: évi XXIX. t. cz 15. §-a alapján a tulajdonjog az előbbi tkvi tulajdonost, Kovács Jánost illetett A) II. 1—3. s. sz. a. bejegyzett $^1/_4$ kültelekre nézve Kiss Péter mint tényleges birtokos javára bejegyeztetik.	

A 61, 98. §§-hoz.

XVI. minta.

Betét-ter..

Kis-Salló. 14. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Telekjegyző-könyvi helyrajzi szám	Helyrajzi szám		Kataszteri térmérték 1600 □ öles holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet
				hold	□ öl	frt	kr.	
			I.					
			Egy egész úrbéri telek.					
1	170		Szántó a szőlők alatt.					
2	210		Szántó az ugar dülőben.					
3	314		Szántó a hugodi dülőben.					
4	777		Rét a Garam-völgyben					
5	1070		Rét a Rekettyésen.					
			Tagosítás utáni állapot:					
1	290	140	Szántó a szőlők alatt . . .	12	—	90	—	
2	290	141/b.	Szántó a szőlők alatt. . .	6	—	60	—	
3	290	142/a.	Szántó a szőlők alatt. . .	8	—	48	—	
4	970	870/b.	Rét a Garam-völgyben . .	6	—	60	—	

Telekkönyvvezetői feljegyzések:

1 A kissallói 14. sz. telekjegyzőkönyvben foglalt egy egész. és a 27. sz. telekjegyzőkönyvben foglalt $^1/_2$ úrbéri állomány a tagosításkor együttesen osztatott ki Osváth István 14 sz. tjkvbeli tulajdonos részére. A 27. sz. ingatlan tulajdonosául azonban Kiss péter van bejegyezve, minélfogva az elkülönítés eszközöltetett, a vázrajz elkészíttetett és 1. sz. a. csatoltatik. Az elválasztott $^1/_2$ telek, tekintettel arra, hogy nem forognak fent oly körülmények, a melyeknek alapján Osváth Istvánnak, mint tényleges birtokosnak tulajdonosul való bejegyzése lehetőnek mutatkoznék, nem lőn külön telekkönyvi jószágtestként a betétbe felvéve, hanem a 27. sz. betét-terv A) lapjára vezettetett.

A 63. és 73. §§-hoz.

XVI. minta.

Betét-terv.

Kis-Salló. 27. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Telekjegyzőkönyvi helyrajzi szám	Helyrajzi szám		Kataszteri térmérték 1600 □ öles holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet
				hold	□ öl	frt	kr.	
			I.					
			½ urbéri telek.					
1	190		Szántó a szőlők alatt.					
2	270		Szántó az ugar dölőben.					
3	370		Szántó a hugodi dülőben.					
4	990		Rét a Garam-völgyben.					
5	1900		Rét a Rekettyésen.					
			Tagosítás utáni állapot					
1	290	141/a	Szántó a szőlők alatt . .	7	800	52	50	
2	290	142/b.	Szántó a szőlők alatt . . .	5	800	55	—	
3	970	870/a.	Rét a Garam-völgyben . .	3	—	30	—	

Telekkönyvvezetői feljegyzések:

1 A 14 sz. telekjegyzőkönyvbeli egy egész telekkel együttesen adatván ki a 27. sz. telekjegyzőkönyvbeli fél telek; ez utóbbi elválasztatott és ide hozatott át. A vázrajzot és az elválasztás indokolását lásd a 14. sz. betétterv A) lapja 1. feljegyzésében.

A 63. és 73. §§-hoz.

XVII. minta.

Betét-terv.

Ér-Endréd.

27. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Telekjegyzőkönyvi helyrajzi szám	Helyrajzi szám		Kataszteri térmérték 1600 □ öles holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet
				hold	□ öl	frt	kr	
			I.					
			Nemesi birtok.					
1	102	140	Szántóföld a galagonyás dülőben	304	—	2700	—	
2		141	Rét ugyanazon dülőben .	40	—	400	—	
			A telekjegyzőkönyvi tulajdonos egyesitési kivánsága folytán.					
			I.					
			Nemesi birtok.					
1	102	140	Szántóföld a galagonyás dülőben	304	—	2700	—	
2		141	Rét ugyanazon dülőben . .	40	—	400	—	
3	127	162	Szántóföld a somos dülőben	307	—	1970	—	
4		163	Rét a somos dölőben . .	37	—	370	—	

Telekkönyvvezetői feljegyzések:

A jelen 27. sz. betétterv szerinti tulajdonos Sólymossy Árpád kivánja, hogy az itteni két birtokrészlettel az 57. sz. betéttervben foglalt két birtokrészlet egy telekkönyi jószágtestté alakittassék.

Ezen kivánság telekkönyvi akadályokba nem ütközik.

Az egyesítendő 57. számu betéttervbeli 2 birtokrészlet, mely itt 3., 4. s. szám alatt van bevezetve, szintén Sólymossy Árpád telekkönyvi tulajdona.

A 64. §-hoz.

XVII. minta.

Betét-terv.

Ér-Endréd. 57. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Telekjegyzőkönyvi helyrajzi szám	Helyrajzi szám		Kataszteri térmérték 1600 □ öles holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet
				hold	□ öl	frt	kr.	
			I. Nemesi birtok.					
1	127	162	Szántóföld a somos dülőben	307	—	1970	—	
2	127	163	Rét a somos dülőben . .	37	—	370	—	
			Az egyesitési kivánságot és tervezetet lásd a 27. sz. betéti terv A) lapján.					

XVIII. minta.

Jegyzéke

azon N. N. községbeli ingatlanoknak, melyeknek telekjegyzőkönyvi tulajdonosa elhalálozott, de az ingatlanok az örökösökre még át nem irattak. (Az 1886: XXIX. t. czikk 35. §-a.)

Sorszám	Telek-jegyző-könyv száma	Telekjegyzőkönyvi tulajdonos neve	Elhalálozás ideje	Vélelmezett örökösök nevei	A hatóság melynél az örökösödési ügy folyamatban van	Jegyzet
1	151	Galambos Péter	1884. szept 4.	Gyermekei: Galambos Pál, Galambos Anna, Galambos Judit. Alapon, Fehérmegye.	A kir. járásbíróság Sárbogárdon.	Felerészben tulajdonos.
2	173	Madarász István	1884. decz. 17.	Gyermekei nincsenek. Végrendeleti örököse: neje szül. Bogár Erzsébet Czeczén.	Ugyanaz.	

A 72. §-hoz.

XIX. minta.

Jegyzéke

azon N N. községbeli ingatlanoknak, melyek biróságilag elárvereztettek, de a tulajdonjog a vevő javára még be nem kebeleztetett. (Az 1886: XXIX. t. cz. 35. §-a.)

Sorszám	Telekjegyzőkönyv száma	Az elárverezett birtokrészlet h. r. száma	A telekjegyzőkönyvi tulajdonos neve	A biróság, mely az árverést elrendelte	A megtartott árverés ideje	Az árverési vevő neve	Az ok, mely a vevő tulajdonjogának bekeblezését gátolja	Jegyzet
1	370.	507 602. szőlők	Görög István	A székesfehérvári kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság	1885. évi augusztus 1-je	Rácz András	A vevő állitólag a vételárból még 37 frtot le nem fizetett	

A 72. §-hoz.

XX. minta.

Betét-terv.

Ér-Endréd. 17. szám.

A) Birtoklap.

Sorszám	Telekkönyvi helyrajzi szám.	Helyrajzi szám		Kataszteri térmérték 1600 □ öles holdakban		Kataszteri tiszta jövedelem		Jegyzet
				hold	□ öl	frt	kr.	
			I. Nemesi birtok.					
1	70	240	Szántó az »Alsó dülő«-ben .	87	—	416	50	
2	280	370 371	Rét az »Érvölgy«-ben . .	96	—	519	70	

A 83. §-hoz.

XX. minta.

Betét-terv.

Ér-Endréd. 17. szám.

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
1	Uray Géza (nős Nagy Judittal) öröklés jogczímén (1887. julius 14. 2700. sz.)	

Telekkönyvvezetői feljegyzések:

Az érendrédi 17. sz. tjkvben Uray Géza nevén álló ingatlan birtok Kovács Antalnak van tényleges birtokában, ki azt állitja, hogy a birtokot Uray Gézától még 1873. évben megvásárolta, de irásbeli szerződése nincs, Uray Géza állítólag Amerikában van.

A szerkesztő-bizottság feljegyzései:

1. Az A) lapra bejegyzett ingatlanra nézve Kovács Antal tényleges birtokosnak az 1886. XXIX. t. cz. 18. §-a értelmében bejegyzési kérelméről 1888. junius 12-én jegyzőkönyv vétetett fel.

2. A fenti jegyzőkönyvbe folytatólag 1888. jun. 19-én Uray Andor, Uray Géza fiának Kovács Antal tényleges birtokos tulajdonjogi bejegyeztetése elleni ellenmondása vezettetett be.

A 83. §-hoz.

XXI. minta.

Betét.

Szent-Endre. 76. szám.

B) Tulajdoni lap.

Sorszám		Jegyzet
1	Sulyok Antal (Rácz) vétel jogczímén (1877. okt. 10. 4700. sz.)	
2	Érk. 1888. jun 12. 3400 sz. a. Az 1888. junius 11-én kelt adásvételi szerződés alapján a tulajdonjog az A) 1—14. s. sz. a. ingatlanokra nézve Bárány József javára előjegyeztetik.	
3	Érk. 1888. okt. 21. 5100. sz. a. A szerkesztő-bizottság által 1888. okt. 18-án felvett jegyzőkönyv és az 1886. XXIX. t. cz. 17. §-a alapján a tulajdonjog az A) 1—14. s. sz a. ingatlanokra nézve a B) 2. a. tulajdonjogi előjegyzés nem igazolásától függő joghatálylyal Szakállos István tényleges birtokos javára bejegyeztetik.	

A 99. §-hoz.

XXII. minta.

Betét.

Rácz-Szent-Miklós. 75. szám.

C) Teherlap.

Sorszám		Forint	Kr.	Jegyzet
1	Érk. 1887 márcz 11. 730. sz. Az 1877. márcz. 3-án kelt eredeti kötelezvény alapján az A) I. 1—14. s. sz. a foglalt ingatlan vagyonra kétezer forint 6%-ot kamatozó kölcsöntőke erejéig a zálogjog Markos Mihály baracskai lakos javára bekebeleztetik.	2000	—	Alzálog-jog C) 2. Feltételes törlés C) 3.
2	Érk. 1881 ápr. 6. 870. sz. Az 1881. ápr. 2-án Markos Mihály által kiállitott eredeti kötelezvény alapján a C) 1. alatt 2000 frt bekebelezett követelésre nézve háromezerkétszáz forint erejéig az alzálogjog Freund Izsák nyéki lakos javára bekebeleztetik.	3200	—	
3	Érk. 1888. szept. 16. 3200. sz. A szerkesztő-bizottság által 1888. augusztus 10-én felvett jegyzőkönyv és az 1886. XXIX. t. cz. 22. §-a alapján a C) 1. a. 2000 forint erejéig bekebelezett zálogjog töröltetik azzal, hogy ezen törlés teljes joghatályba csak a C) 2. a. bekebelezett alzálogjog kitörlésével fog lépni.			

A 102. §-hoz.

XXIII. minta.

Izsaszeg község telekkönyvének birtokrészlet-lajstroma

Helyrajzi számok	A telekkönyvi betét száma	Azon betét száma, melybe a birtokrészletek egészben vagy részben később vitetnek át				
1	3					
2	16					
3	1					
4/1	18					
4/1	52					
5	2					
6	53					
7	63	7/1 alatt felerészben 347				
		8—14. hr. sz. a magyar kir. államvasut részére a központi telekkönyvbe vitetett át				
15	74					

A 108. §-hoz.

XXIV. minta.

Felszólalási lap

. . . . számú telekkönyvi betéthez.

Sorszám	A benyújtás ideje és az iktatókönyvi szám	A beadvány neme	A felek nevei	Jegyzet
1	1888. decz. 17. 1097.	Törlési kereset	Varga Péter Szabó Pál ellen	
2	1888. decz. 17. 1099.	Felszólalás	Németh Antal Szabó Pál ellen	
3	1878. decz. 19. 2001.	Felszólalás	Kövér István Gazda János ellen	

A 114. §-hoz.

XXV. minta.

..................község telekkönyvének betüsoros névjegyzéke.

A tulajdonos neve, a netaláni megkülönböztető jelzővel	A megfelelő betétek számai
Ádám András	807., 800.
Agárdy István nős Nagy Judittal	502.
Agárdy István nős Szabó Rózával	107., 1000.
Biró József idősebb	407.
Biró József ifjabb	512.
Dacsó Pál bükki	777.
Ember Péter	555.
Farnady József	776.
Galos Gyula nős Kovács Polixenával	750.
Galos Gyula nős Veres Máriával	557.
Halász Gábor cselei	780.

A 118. §-hoz.

Körrendelet.

(Kibocsáttatott 1888. évi márczius hó 4-ik napján $\frac{676.}{I. M. E.}$ sz. a.

Az 1886. XXIX. törvényczikk 76. §-ának 10-ik pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §.

Némely község határának eredeti telekkönyvezése alkalmával az a szabálytalan eljárás követtetett, hogy egyes helyszínelt ingatlanok birtokosai, illetőleg tulajdonosai az illető telekjegyzőkönyvben szabályszerüen be nem jegyeztettek, hanem az ingatlan ismeretlen vagy egyébként határozottan meg nem jelölt személyek tulajdonául jegyeztetett be; avagy pedig olyan birtokok, a melyek se családi alapítványt, se családi közös vagyont nem képeznek, az illető telekjegyzőkönyvbe valamely család tulajdonául vétettek fel a nélkül, hogy a jogosult birtokosok személyenként vezeték- és keresztnevük kitétele mellett. világosan megjelöltettek volna.

A helyszínelési szabályokba ütköző és a hiteltelekkönyv czéljával ellenkező ez a helytelen telekkönyvezés — ha a telekkönyvi rendeletek I. része szerinti hirdetményi határidő már lejárt — hivatalból, és pedig lehetőleg a telekkönyvi betétek szerkesztését megelőzőleg a következő szabályok szem előtt tartása mellett helyesbítendő.

1. Köteles minden telekkönyvi hatóság, melynek telekkönyveire vonatkozólag a fentérintett szabálytalanságok fordulnak elő, e rendelet hatályba lépte után a telek-

könyvi bejegyzés helyesbítésére vonatkozó eljárást hivatalból megindítani.

2. Ha valamely ingatlan az eredeti telekkönyvvezéskor ismeretlen vagy egyébként határozottan meg nem jelölt tulajdonosok nevére vétetett fel, a telekkönyvi hatóság egy telekkönyvvezetőt küld ki oly czélból, hogy ez a helyszinén a községi elöljárók és a szomszédok meghallgatása és az adókataszteri munkálatok figyelembe vétele mellett állapítsa meg, hogy a kérdéses ingatlanok kinek és mily jogczímen vannak tényleges birtokában.

A kiküldött ezen eljárása folytán az ingatlanokat a tényleges birtokos nevére veszi fel, és pedig akként, hogy ha. több ily részlet állana egy telekjegyzőkönyv A) lapján és azok a tényleges birtoklás czímén különböző személyeket illetnének: a már meglevő telekjegyzőkönyvben a megfelelő részletre vagy részletekre nézve tulajdonosul az illető egyik tényleges birtokost jegyzi be, a többi részletre nézve pedig annyi telekjegyzőkönyvet nyit, a hány a tényleges birtokos és a megfelelő részleteket a nyitott telekjegyzőkönyveknek A) lapjaira átvive, azokra tulajdonosokul a tényleges birtokosokat jegyzi be.

Ha a C) lapra tehertételek vannak bejegyezve: az ujonnan nyitott telekjegyzőkönyvekbe ezek is szabályszerüleg átviendők.

A kiküldött eljárásáról jegyzőkönyvet vezet, mely jegyzőköny; valamint az ujonnan készített telekjegyzőkönyvek és vázrajzok is a községi elöljáróság két tagja által aláírandók.

A telekkönyvi hatóság a kiküldött által beterjesztett jelentés folytán, annak eljárását megvizsgálja, a mennyiben szükségesnek mutatkozik, a kellő pótlások és kiigazítások tárgyában intézkedik, ha pedig ilyen intézkedéseknek szüksége fenn nem forog, a kiküldött jelentését jóváhagyólag tudomásul veszi.

3. Ha a telekjegyzőkönyvben csak valamely család vezetékneve van bejegyezve, és e bejegyzés se az ingatlanok családi alapítványi természetén, se oly jogérvényes intézkedésen nem alapul, mely a koronkint változó egyes részesek névszerinti bejegyezhetését kizárja; se pedig a közösség mikénti megszüntetése és felosztása iránt per folyamatba téve nincsen, a telekkönyvi hatóság az ismeretlen jogosultak képviseletére ügygondnokot rendel. Ennek kötelessége a jogosultakat kipuhatolni, és magát ezekkel érintkezésbe tevén, mindazon adatokat beszerezni, melyek a kérdéses birtok természetére nézve kellő felvilágosítást nyujthatnak.

A telekkönyvi hatóság azon végzésével, melylyel az ügygondnokot kirendeli, egyszersmind tárgyalást tüz azon hozzáadással, hogy az ügygondnokon kivül, mindazok, kik a kérdéses birtok tekintetében jogokat kimutatnak, és a tárgyalásról, akár az ügygondnoktól, akár más uton szereztek tudomást, a tárgyalásban részt vehetnek. Egyúttal felhívja a telekkönyvi hatóság az illető község elöljáróságát, hogy a telekjegyzőkönyvbe bejegyzett család ismert tagjainak nevét és lakását a telekkönyvi hatóságnak 8 nap alatt jelentse be. A bejelentett családtagok a kitüzött tárgyalásra utólag külön-külön megidézendők.

Ezen előleges tárgyalásnak egyedüli czélja levén a kérdéses birtok jogi természetének és esetleg azon körülménynek megállapítása, vajjon nincs-e már is a közös családi vagyon felosztására vonatkozó per folyamatban: a telekkönyvi hatóság azon esetben, ha a szabálytalannak látszó bejegyzés a birtoknak családi alapítványi természetén, vagy oly jogérvényes intézkedésén alapul, mely a koronként változó jogosított személyek telekkönyvi kitüntetését kizárja, vagy ha a közösség felosztása iránt a per már folyamatban van, a további eljárást indokolt végzéssel megszünteti.

A végzés a kirendelt ügygondnoknak, és az általa, valamint a községi elöljáróság által bejelentett érdekelteknek szabályszerüen kézbesítendő.

Ha megszüntetés esete nem forog fenn, a telekkönyvi hatóság ujabb tárgyalást tüz, arra a gondnokot, az ismeretessé vált jogositottakat végzésileg, a netalán ismeretleneket pedig az 1868 : LIV. t.-czikk 269. §-ának megfelelő alkalmazása mellett hirdetményileg megidézi.

A biró által vezetendő ezen érdemleges tárgyalás, és az annak folyamán bizonyitott körülmények alapján szükség esetében hivatalból való pótlások elrendelése után a telekkönyvi hatóság végzést hoz az iránt, hogy a kérdéses birtokra nézve kik és mily arányban jegyzendők be tulajdonosoknak; egyszersmind megállapitja a jogosultak terhére az ügygondnok diját és kiadásait.

Az ebbeli, valamint az eljárás megszüntetését kimondó végzés ellen 15 nap alatt benyujtandó felfolyamodásnak van helye; a harmadbirósághoz azonban csak annyiban, a mennyiben a másodbiróság az elsőbiróság végzését megváltoztatta, avagy ujabb póteljárás megrendelése nélkül megsemmisitette.

4. A telekkönyvi hatóság, a 2. pont esetében a kiküldött telekkönyvvezető eljárásának helyeslő tudomásul vétele, esetleg a szükséges pótlások eszközlése után; a 3. pont esetében pedig az érdemleges végzés jogerőre emelkedése után hirdetményi felhivást bocsát ki, melyben felhivja mindazokat, kik a telekjegyzőkönyvbe a fentebbiek szerint eszközlött bejegyeztetések által, magukat jogaikban sértve vélik, hogy kiigazitási keresetüket naptárilag meghatározandó 8 hónap alatt a telekkönyvi hatósághoz annál bizonyosabban nyujtsák be, minthogy különben igényeiket oly harmadik személyek kárára, a kik a telekjegyzőkönyvben foglalt bejegyzések alapján további nyilvánkönyvi jogokat jóhiszemmel szereznek, többé nem érvényesithetik.

Ezen felhivásokról szóló hirdetmény a hivatalos közlönyben háromszori beiktatás utján, azon felül a telekkönyvi hatóság hirdetési táblájára és az illető községházán való kifüggesztés által közhirré teendő; valamint utasitás adandó a községi elöljáróságnak, hogy a hirdetményt a község képviselő testülete ülésében is kihirdesse; és hogy annak tartalmáról mindazokat, kik a kérdéses ingatlanokra vonatkozólag érdekelve lehetnek, külön is értesitse.

A hirdetmény ugyanazon telekkönyvi hatósághoz tartozó több községbeli különböző ingatlanokra nézve együttesen bocsátható ki és teenndő közzé.

Ha a hirdetmény a hivatalos lapban közhirré tétetett, a közhirrététel többi módozatainak és az értesitésnek elmaradása vagy szabálytalansága jogi hatálylyal nem bir.

5. A kiigazítási keresetek jegyzőkönyvi eljárás mellett tárgyalandók és ítélettel döntendők el, mely ellen az 1881. LIX. t.-czikk 32. §-a értelmében fokozatos felebbezésnek van helye.

6. Ezen egész eljárás, ide értve a felhívási idő alatt benyújtott kiigazítási kereseteket, azok tárgyalásait, és a hozandó ítéleteket, valamint az azok ellen közbevetett felebbezéseket is, bélyeg és illetékmentes.

2. §.

Ha a telekkönyvi rendelet II. része szerint elrendelt tulajdonjogi bejegyzésnél történtek oly szabályellenességek, melyek a telekkönyvnek további szabályszerü vezetését gátolják, ezeknek megszüntetése, illetőleg kiigazítása bármely érdekelt személy kérelmére, illetőleg, ha a telekkönyvi hatóság által észrevétettek, hivatalból is, a telekkönyvi rendelet 168. §-ának megfelelő alkalmazásával, szükség esetében helyszíni eljárás és szemle megtartása után eszközlendő. E §-ban szabályozott eljárás esetében bélyegmentességnek helye nincsen.

3. §.

A jelen rendelet szerinti eljárás során a határozatok úgy az első, mint a felsőbb bíróságoknál, soron kívül hozandók.

4. §.

Az esetleg előforduló másnemű szabálytajanságok megszüntetése tárgyában való eljárás szabályozása, külön kiadandó rendeletre tartatik fenn.

5. §.

A jelen rendelet 1888. évi márczius hó 20. napján lép hatályba.

Körrendelet

az összes kir. törvényszékeknek és telekkönyvi hatósággal felruházott kir. járásbíróságoknak.

(Kibocsáttatott 1888. évi márczius 5-ik napján $\frac{947.}{I.\ M.\ E.}$ sz. alatt.)

Az 1886: XXIX. törvényczikk 76. §-ának 6., 7., 8., 9. és 12. pontjában foglalt felhatalmazásánál fogva a következőket rendelem:

I.

Az idézett törvényszakasz 6-ik pontja alapján:

1. §.

Ha jelzálogintézeteknél, árvapénztáraknál, takarékpénztáraknál és nyilvános számadásra kötelezett más pénzintézeteknél fennálló, és jelzálogilag már biztosított valamely tartozásnak átváltoztatása (conversio) czéljából valamely jelzálogintézettől, árvapénztártól, takarékpénztártol, vagy nyilvános számadásra kötelezett más pénzintézettől kölcsön vétetik fel: mind a jelzálogi adós, mind az új hitelt nyújtó pénzintézet, illetőleg pénztár jogosítva van a zálogjogi bekeblezés iránti beadványban a telekkönyvi hatóságnál kérelmezni, hogy az új kölcsönre nézve bekeblezendő zálogjog azon elsőbbségi rangsorozatban részesíttessék, melylyel az átváltoztatandó régibb tehertétel birt.

2. §.

Hogy az 1. §-nak megfelelő kérelemnek az ujabb zálogjog bejegyzésével egyidejüleg hely adathassék, szükséges:

a) hogy a jelzálogilag biztosítandó új tőketartozás a már bejegyzett régi tőketartozást, illetőleg annak hiteles

könyvkivonattal, vagy hitelesített számlával kimutatandó még kifizetetlen tőke hátralékát meg ne haladja; kamatláb, biztosítéki összeg és egyéb mellékkötelezettségek tekintetében az előbbinél terhesebb kikötést ne tartalmazzon; a törlesztési idő különbözősége és az újabb kölcsönt adó pénzintézetnek törvényes kiváltságai azonban a kérelem teljesítésének akadályaul nem szolgálhatnak;

b) hogy azon kötelező okirat tartalmából, melynek alapján az új zálogjog bejegyzendő, világosan kitünjék, hogy az uj kölcsönügylet a már jelzálogilag biztosított régibb követelés átváltoztatása czéljából köttetett;

c) hogy a régibb tartozás erejéig bejegyzett zálogjognak törlése egyidejüleg kieszközöltessék és a törlés alapjául szolgáló nyugta tartalmából kitünjék, hogy a régibb tartozás a bejegyzendő újabb kölcsönből törlesztetett; *és*

d) hogy azon esetben, ha a törlendő régibb zálogjog alzálogjoggal van terhelve, ezen alzálogjog törlésének bekeblezése is alkalmas nyilatkozat alapján egyidejüleg kieszközöltessék.

3. §.

Ha a jelzálogi adós, vagy újabb hitelezője az újabb zálogjog bekeblezése iránti kérvénynek benyújtásakor a régi tehertétel és esetleg az arra bejegyzett alzálogjog törlésének bekeblezésére alkalmas és a 2. §. c) és d) pontjainak megfelelő okiratot be nem mutathatja: a 2. §. a) és b) pontjaiban körülirt kellékek kimutatása mellett jogosítva van az újabb zálogjog bekeblezése iránti beadványban azt kérelmezni, hogy az ujabb zálogjog bekeblezése mellett feljegyeztessék, hogy azon esetben, ha a régibb zálogjognak és esetleg alzálogjognak törlését 6 hónap alatt benyujtandó újabb kérvénynyel a 2. §. c) és esetleg d) pontjának megfelelő okirat alapján kieszközlendi: az új zálogjog a törlendő régibb zálogjognak elsőbbségi rangsorozatába lép.

Az ily feljegyzést elrendelő végzésben a 6 hónapi határidőnek utolsó napja naptárilag kiteendő

Ha a törlés a kitűzött határidő alatt kéretik, és a kérvényben a 2. §. c) és esetleg d) pontjában körülirt kellékek kimutattatnak: a törlés elrendelésével egyidejűleg kimondandó, hogy az újabb zálogjog a törült régibb zálogjognak elsőbbségi rangsorozatába lépett és ezen körülménynek a C) lapon való telekkönyvi bejegyzése elrendelendő.

A kitűzött 6 hónap elteltével, ha e határidő lejártáig az átváltoztatandó tehertétel törlése iránt a 2. §. c) és d) pontjainak megfelelően felszerelt kérvény be nem adatott, a feljegyzésnek törlése hivatalból rendelendő el.

4. §.

Az átváltoztatandó régibb követelés behajtása iránt folyamatba tett pernek, vagy az arra vonatkozó végrehajtási jognak, becslésnek, és árverésnek telekkönyvi feljegyzése nem szolgálhat akadályul arra nézve, hogy az új kölcsön a régi kölcsön zálogjogának rangsorozatában részesíttessék (1. §.) illetőleg e rangsorozat feljegyeztessék. (3. §.)

5. §.

Ha a törlendő régi zálogjog többrendű telekkönyvi jószágtestekre egyetemlegesen van bejegyezve: ennek elsőbbségi rangsorozatával az új zálogjog csak akkor kebelezhető be, illetőleg az új zálogjognak a régebbi zálogjog elsőbbségi rangsorozatába lépte csak azon esetben mondható ki, ha a régi zálogjog az összes egyetemlegesen terhelt ingatlanokról töröltetik.

6. §.

Az e tárgyban benyujtott, és végzésileg elintézendő kérvények és mellékleteik alakjára és tartalmára, vala-

mint az azok elintézésére, az elintézések foganatosítására és a végzések elleni jogorvoslatokra nézve is az 1855. évi deczember 15-én — és illetve 1870. évi február 5-én kelt telekkönyvi rendeletekben foglalt szabályok szolgálnak zsinórmértékül azon eltéréssel, hogy a kérelem jegyzőkönyvi felvételeinek helye nincsen.

II.

Az idézett törvényszakasz 7. pontja alapján:

7. §.

Ha a telekkönyvi rendeleteknek 116. és 117. §-ai értelmében a bejegyzett egyetemleges zálogjognak teljes törlése rendeltetik el: a törlés nemcsak a főbetétben, hanem az összes mellékbetétekben is, ha pedig az egyetemleges jelzálogoknak csak egy részéről rendeltetik el a zálogjognak törlése, ekkor a törlés a főbetétben s ezen kivül mindazon betétben, mely a zálogjogi megterhelés alól kibocsáttatott, a telekkönyvi rendeletnek 162. §-ban előírt módon, egész terjedelemben való bevezetés által, foganatosítandó.

Érintetlenül maradnak azonban a telekkönyvi rendeletek 108. §-ának ama szabályai, hogy az egyetemlegesen biztosított követelés tekintetében történt változtatások: alzálogjogok, engedményi átruházások, a főtétben teljesített bejegyzés által a mellékjelzálogokra nézve is hatályosakká válnak, és hogy mindazon telekkönyvi kérvények, melyek az egyetemlegesen biztosított követelést a fentebbi módon tárgyazzák, tehát a törlési kérvények is azon telekkönyvi hatóságnál nyújtandók be, melyet a főbetét vezetése illet.

III.

Az idézett törvényszakasz 8. pontja alapján:

8. §.

Az, a ki magát valamely bekeblezés által nyilvánkönyvi jogaiban sértve véli, illetőleg annak törvényes

képviselője, ha a bekeblezést rendelő végzés részére saját kezéhez szabályszerüen kézbesíttetett, a polgári eljárás alá tartozó törlési keresetet (telekkönyvi rendelet 148—151.) az időközben nyilvánkönyvi jogokat nyert harmadik személyek elleni joghatálylyal csak a végzés kézbesítésétől számított hat hónap alatt indíthatja meg. és pedig ezen határidő alatt is csak azon feltétel mellett, ha ebbeli szándékát a bekeblezést rendelő végzésnek saját kezéhez való kézbesítésétől számított 60 nap alatt feljegyzés végett a telekkönyvi hatóságnál írásban bejelenti.

A törlési kereset vagy közvetlenül 1881 : LIX. t. cz. 6. §-a szerint illetékes birtokbírósághoz, vagy pedig szintén a telekkönyvi hatósághoz adandó be. A mennyiben a kereset közvetlenül a birtokbírósághoz nyújtatik be, ezen körülmény a per feljegyzése végett legfeljebb a hat hónap eltelte után 15 nap alatt a telekkönyvi hatóságnál kérvényileg kimutatandó, mert ellenkező esetben a perindításra vonatkozó bejelentésnek feljegyzése az ellenfél kérelmére kitöröltetik.

Ugy a perindítási szándék bejelentésének, valamint a kereset megindításának a kitett idő alatti elmulasztása azt a következményt vonja maga után, hogy a törlési kereset folytán harmadik személyek nyilvánkönyvi jogai törlésének csak azon esetben lehet helye, ha ezek jogaik szerzése körül roszhiszemüleg jártak el, és ez e körülmény perrendszerüleg igazoltatik.

Ha a törlési kereset a végzés kézbesítésétől számított 60 nap letelte előtt a telekkönyvi hatósághoz nyújtatik be: a perindítás előleges bejelentése nem szükséges.

Ha a bekeblezést rendelő végzés nem a jelen §-ban előszabott módon, tehát nem szabályszerüen kézbesíttetett: a törlési kereset a telekkönyvi rendelet 150. §-a szerint harmadik személyek elleni joghatálylyal 3 év alatt indítható meg.

A jelen rendelet hatályba lépte előtt már kézbesített végzések által elrendelt bekeblezések törlését tárgyazó keresetekre a jelen szakasz hatálya ki nem terjed.

IV.

Az idézett törvényszakasz 9. pontja alapján:

9. §.

Ha a telekkönyvi tulajdonos, vagy nyilvánkönyvi előzője ellen jelzálogilag bejegyzett valamely követelés azon ok miatt, mert alzálogjoggal van terhelve, vagy más törvényes ok miatt a jelzálogos hitelezőnek ki nem fizethető: jogosítva van a telekkönyvi tulajdonos a megfelelő összegnek bírói letéteményezése alapján az 1881. LIX. t.-cz. 6. §-a értelmében illetékes birtokbíróságnál törlési keresetet indítani.

Az ilyen keresetek jegyzőkönyvileg tárgyalandók; és e tárgyalásra a kérdéses bejegyzés tekintetében nyilvánkönyvileg érdekelt összes személyek, illetve törvényszerinti képviselőik hivatalból is megidézendők. Ezen ügyek úgy az első, mint a felső bíróságoknál az egész eljárás folyamán soron kívül intézendők el. Ugyanezen szabály áll mindazon keresetekre is, melyek az ősiségi nyilt parancs rendelkezései következtében elenyészett, és többé nem érvényesíthető, valamint az elévülés folytán megszünt jogok törlése iránt indíttatnak.

10. §.

Ha a törlési kereset a megfelelő összegnek bírói letéteményezése alapján indíttatott: a törlési perben hozott ítélettel csak a törlés kérdése annak figgyelembe vételével döntendő el, jogosult volt-e a telekkönyvi tulajdonos a letéteményezésre és a törlendő tehertétel és járuléka a letéteményezett összeg által van-e fedezve.

Ellenben azon kérdés eldöntése, hogy a letéteményezett összeg kit illet, ha e kérdés vitás, külön útra tartozik.

A telekkönyvi tulajdonosnak a telekkönyvi rendelet 91. §-án alapuló azon joga, hogy a bírói letéteményezés alapján a zálogjog törlésének előjegyzését kérheti, a fentebbi rendelkezések által nem érintetik.

V.

Az idézett törvényszakasz 12. pontja alapján:

11. §.

A telekkönyvi bejegyzések alapjául szolgáló okiratok az állam hivatalos nyelvén állítandók ki; illetőleg a más nyelven szerkesztett okiratok a bejegyzési kérvényhez bírósági hites tolmács vagy az illető nyelvre fordítási jogosítványnyal felruházott kir. közjegyző által kiadott hiteles magyar fordításban is csatolandók.

Ily hiteles fordítások, melyek »Telekkönyvi használatra« felirással látandók el, bélyegmentesek és azokat úgy a bírósági hites tolmácsok, valamint a kir. közjegyzők az alább szabályozott mérsékelt díjakért kötelesek eszközölni és kiadni.

Ezen fordítások más ügyekben nem használhatók.

Ha a más nyelven szerkesztett okiratoknak hiteles magyar fordításai a kérvényhez nem csatoltattak, a kérvény, amennyiben már annak tartalmából ki nem tűnnék, hogy a kérelem elutasítandó: a telekjegyzőkönyv, illetve telekkönyvi betét illető lapján rangsorozat végett feljegyeztetik. Egyúttal a kérelmező arra, hogy a hiányzó hiteles fordításokat a végzés kézbesítésétől számítandó 15 napi meg nem hosszabbítható záros határidő alatt mutassa be, oly hozzáadással utasítandó, hogy e határidő eredménytelen lejárta után kérelmével elutasíttatni, és a rangsorozat feljegyzése hivatalból töröltetni fog. Ezen

végzés kapcsában kérelmezőnek a lefordítandó eredeti okirat a kérvény iktató számának feljegyzése és hivatalos pecséttel való ellátása után visszaadatik.

Kérelmezőnek egyébként jogában áll a költségek előlegezése mellett, a fordításoknak a bíróság által való eszközlését kérni; e kérelem azonban csak a bejegyzést tárgyazó beadványban (jegyzőkönyvben) terjeszthető elő.

A kir. közjegyzők és bírósági hiteles tolmácsoknak járó mérsékelt dijak következők:

1. A hitelesített fordítások első lapjáért 60 krajczár, a másodikért 40 krajczár, a továbbiakért pedig laponként 30 krajczár.

Minden lapnak legalább 30 sort és egy sornak 16 szótagot kell tartalmaznia.

Egy lapnál rövidebb fordítás egész lapnak számíttatik.

2. Kész fordítások hitelesítésénél az első félívért 40 krajczár, minden további félívért 20 krajczár.

Félívnél kisebb fordítás egész félívnek tekintendő.

A jelen rendelet értelmében telekkönyvi használatra eszközlendő, vagy a hitelesítendő fordítások után sem a fordítás letisztázásáért, sem a hitelesítési záradékért avagy bármily más czímen a tolmácsot és a kir. közjegyzőt egyéb díj nem illeti.

12. §.

Jelen rendelet az 1888. évi ápril hó 1-ső napján lép hatályba.

Körrendelet.

(Kibocsáttatott 1888. évi augusztus hó 26. napján $\frac{2819.}{\text{I. M. E.}}$ sz. a.)

Az 1886. XXIX. törvényczikk 76. §-ának 3. pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §.

Az országnak abban a részében, melyben az ideiglenes törvénykezési szabályoknak a bányaügyekre vonatkozó VII. része érvényben van, a földtulajdonost megillető és általa másra átruházott kőszénkutatási, kőszénbányanyitási és kőszénkiaknázási jogosultság a közönséges telekjegyzőkönyvben, illetőleg telekkönyvi betétben a B) lapon az illető birtokrészletekre a telekkönyvi hatóság által bekeblezhető, vagy előjegyezhető jogok közé soroztatik.

E bekeblezés vagy előjegyzés által a bányajogok megszerzésére nézve a bányatörvényekben előírt szabályok nem érintetnek, hanem a bekeblezésnek vagy előjegyzésnek csak az a hatálya van, hogy a bekeblezett vagy előjegyzett jog a bányatörvényekben előírt feltételek mellett a földtulajdonos személyében történt változástól függetlenül érvényesíthető. (6. §.)

2. §.

Az 1. §-ban említett jogok bekeblezésére és előjegyzésére nézve, amennyiben a jelen rendelet kivételt nem tartalmaz, a telekkönyvi rendeleteknek a dologi jogok telekkönyvi bejegyzésére vonatkozó intézkedései megfelelően alkalmazandók.

3. §.

A kőszénkutatási, kőszénbányanyitási és kőszénkiaknázási jognak a közönséges telekjegyzőkönyvben, vagy telekkönyvi betétben való bekeblezése vagy előjegyzése a bányatörvények értelmében mások által a telekkönyvi bekeblezés vagy előjegyzés előtt szerzett bányajogoknak, — és amennyiben a bejegyzés volt úrbéres birtokra vonatkozik, a volt földesurak részéről kötött, és az 1871. LIII. törvényczikk 84. §-ának második bekezdése szerint a birtokrendezés alkalmával kimutatott, vagy már foganatba vett szerződéseken alapuló jogoknak sérelmére nem szolgálhat.

4. §.

A bekeblezett vagy előjegyzett kőszénkutatási, kőszénbányanyitási és kőszénkiaknázási jogra zálogjogi bejegyzések nem eszközölhetők.

Ennek a jognak, élők közti jogügylet, vagy öröklés alapján való további átruházása azonban a telekjegyzőkönyvbe, illetőleg telekkönyvi betétbe bejegyezhető. E bejegyzésre nézve a telekkönyvi rendeletek szabályai megfelelően alkalmazandók.

5. §.

Ha akár az eredeti bejegyzés, — akár a későbbi átruházás valamely telekkönyvi birtokrészletnek egy meghatározott részére vonatkozik: szabályszerű vázlatrajz mutatandó ugyan be (telekkönyvi rendelet 56. §. d) pont), de a birtokrészlet szétdarabolása és lejegyzése mellőzendő és csupán a vázlatrajzra való utalással tüntetendő ki, hogy a bejegyzett jog a telekkönyvi birtokrészletnek melyik részére vonatkozik.

6. §.

Ha az ingatlan, melyre a kőszénkutatási, kőszénbányanyitási és kőszénkianázási jogosultság bekebleztetett vagy

előjegyeztetett, bírói árverés alá kerül: az árverésnek az érintett jogosultság fentartásával, vagy a nélkül való elrendelésére és az utóbbi esetben e jogosultság egyenértékének a sorrendi tárgyaláson való felszámítására nézve az 1881. LX. törvényczikk 163. és 191. §-ainak a szolgalomra vonatkozó rendelkezései a dolog természetének megfelelően alkalmazandók.

7. §.

Jelen rendelet 1888-ik évi október hó 1-ső napján lép hatályba.

Budapest, 1888. augusztus 26.

Körrendelet.

(Kibocsáttatott 1888. évi október hó 15. napján 3834/I.M.E. sz. a

Az 1886: XXIX. törvényczikk 76. §-ának 1., 4., 5. és 11. pontjaiban foglalt felhatalmazásnál fogva a következőket rendelem:

1. §.

Azon időponttól kezdve, a midőn valamely község telekkönyvi betéteinek elkészültét a betétszerkesztő bizottság az 1886: XXIX. törvényczikk 58-ik §-a értelmében a telekkönyvi hatóságnak bejelentette, valamely birtokrészletnek szétdarabolása esetében a tulajdonjog bejegyzése iránti kérvényhez az 1855. deczember 15-iki, illetve 1870. február 5-iki telekkönyvi rendeletek 56. §-a c) pontja értelmében csatolandó vázrajz a kataszteri térkép léptéke (scala) alapján állítandó ki.

A vázrajzon úgy a szétdarabolt birtokrészlet, mint a szétdarabolás folytán keletkezett új részletek teljes alakja és összes határvonalai, valamint a határos birtokrészleteknek helyrajzi számai is kitüntetendők.

Ha az új részletek oly kicsinyek, hogy azok a kataszteri térkép léptékének alkalmazása mellett a vázrajzon éppen nem, vagy csak nehezen tüntethetők ki: akkor a vázrajz a kataszteri térkép léptékének többszöröse (kétszerese, háromszorosa stb.) szerint készítendő és az alkalmazott lépték a vázrajzon megjegyzendő.

A szétdarabolás folytán keletkezett részletek a vázrajzon törtalakú helyrajzi számokkal jelölendők meg, melyeknek számlálója a megosztott birtokrészlet helyrajzi

száma, nevezője pedig, lehetőleg a szomszéd kisebb számu birtokrészlettől a nagyobbik számú felé haladva, 1., 2., 3. stb. a szerint tudniillik, a hány részre a birtokrészlet felosztatott.

Ha a megosztott birtokrészlet helyrajzi száma már törtalakú: akkor az ennek újabb felosztása folytán keletkezett további részletek megjelölésére nevezőül az a, b, c betüi, szükség esetében az a, b, c többszörös betüi (aa, bb, cc stb.) alkalmazandók: így, ha a megosztott birtokrészlet helyrajzi száma például $\frac{407}{7}$, akkor a felosztás folytán keletkezett részletek $\frac{407}{7}|a$, $\frac{407}{7}|b$, $\frac{407}{7}|c$ stb. törtalakú helyrajzi számokkal lesznek megjelölendők.

További felosztásoknál az újabb részletek törtalakú helyrajzi számának nevezőjeül az arabs számjegyek és az a, b, c betüi felváltva használandók.

A vázrajzon minden új részletnek térfogata kataszteri holdakban és □ ölekben teendő ki.

Az új helyrajzi szám az új részlet vázrajzi alakjába, a térfogat pedig vagy az illető vázrajzi alakba, vagy azon kívül a vázrajzot tartalmazó ívre irandó.

Az utóbbi esetben az új helyrazi számok egymásutáni sorrendben felsorolandók és minden helyrajzi szám mellett az általa megjelölt birtokrészlet térfogata ily módon teendő ki:

1. $\frac{407}{7}|a$ — 2 hold 270 □ öl.
2. $\frac{407}{7}|b$ — 780 » »
3. $\frac{407}{7}|c$ — 170 » »

Az eképen elkészitett vázrajzon a kiállitás helye, éve, hónapja és napja kiteendő és a szerződő személyek sajátkezü néválairásával, illetve kézjegyükkel ellátandó és két kifogástalan férfi tanu által előttemezendő. Az irni nem tudó vagy irni nem képes szerződő fél nevét a tanuk egyike mint néválairó irja alá.

2. §.

Az 1. §-nak megfelelően kiállított vázrajz alapján, ha a bejegyzési kérvény a telekkönyvi rendelet által előírt kellékekkel egyébként el van látva, a kérelemnek hely adatik, és a tulajdonjog bejegyzése, a szétdarabolásnak az illető telekkönyvi betétek A) lapjain és a részletlajstromban való keresztülvitele mellett, a telekkönyvi betétek B) lapjain megfelelőleg foganatosíttatik.

3. §.

Minden tulajdonjogi bekeblezésről, mely az 1. §-ban kitett idő után rendeltetik el, a végzés jogerőre emelkedése után az adókataszter felügyeletével megbízott pénzügyi hatóság és ezen felül az illető község elöljárósága is értesítendő. E végből az említett hatóságokhoz áttendő: a tulajdonjogi bekeblezést rendelő, és ha a tulajdonjog előbb csak előjegyeztetett és igazolás útján csak utóbb kebeleztetett be, mind az előjegyzést, mind a bekeblezést elrendelő végzés. Ha valamely birtokrészlet szétdarabolásáról van szó, az adókataszter felügyeletével megbízott hatóságnak egyidejüleg a vonatkozó vázrajz is megküldendő.

Ezen adatok alapján: köteles a pénzügyi hatóság az adókataszteri munkálatban az adóköteles tulajdonos személyében történt változást szabályszerüen kitüntetni; szétdarabolás esetében pedig a telekkönyvi hatóság által áttett vázrajzot a megtörtént szétdarabolással összehasonlítani, esetleg helyesbíteni, a szétdarabolást a kataszteri térképen is foganatosítani és kiszámítani, hogy az eldarabolt birtokrészletből keletkezett új részletek mindenikére mennyi esik az adókataszteri tiszta jövedelemnek előbb osztatlan összegéből. Az e tárgyban hozott határozatáról, annak jogerőre emelkedése után, a telekkönyvi hatóság

a helyes vagy helyesbített vázrajznak visszaküldése mellett értesítendő.

A telekkönyvi hatóság tartozik ezen hivatalos értesítés folytán a vázrajz alapján az eldarabolást a telekkönyvi térképen is szabályszerüleg foganatosítani és a vele közölt kiszámitás alapján az új részletek kataszteri tiszta jövedelmét az illető telekkönyvi betétek A) lapjainak 5-ik rovataiba bevezettetni.

Ha a felosztás folytán keletkezett részek oly csekélyek, hogy azok a felosztás alá került birtokrészlet térképi alakjában kellőleg ki nem tüntethetők; akkor ezen birtokrészlet alakjának rajza a térkép szelvényivére, szükség esetén a szelvényivhez ragasztandó külön pótivre, a kataszteri lépték többszöröse szerint hivatalból elkészitendő, és a felosztás az eképen nagyobbitott térképi alakban foganatositandó.

A nagyobbitott térképi alak alatt az alkalmazott lépték kiteendő; az eredeti telekkönyvi térkép megfelelő alakjába pedig a megtörtént felosztás jelzésére veres tintával »f« betü irandó be.

A mennyiben a pénzügyi hatóságtól visszaérkezett vázrajzon a térfogat is helyesbíttetett, köteles a telekkönyvi hatóság a térfogat helyesbítését az A) lapon kitüntettetni és a B) lapon bejegyeztetni.

4. §.

Ha a lejegyzési kérvényhez mellékelt vázrajz az 1-ső §-ban meghatározott kellékekkel nem bir, de a lejegyzési kérelem teljesítésének egyéb akadálya nincs: a benyújtott kérvény rangsorozat biztosítása végett feljegyzendő és erről kérelmező oly megjegyzéssel értesítendő, hogy a telekkönyvi hatósághoz 15 nap alatt szabályszerü vázrajzot terjeszszen be, mert ellenkező esetben a rangsorozati feljegyzés töröltetni és a kérelem megtagadtatni fog.

Ha a szabályszerű vázrajz a kitüzött idő alatt beterjesztetik, a további eljárás a 2. és 3. §-ok értelmében teljesítendő; ellenesetben a lejegyzési kérelem megtagadandó és a vonatkozó rangsorozati feljegyzés törlendő.

5. §.

Az 1886-ik évi XXIX. t.-czik 55. §-a első bekezdésének rendelkezése alá eső telekkönyvi bejegyzések eseteiben vagyis akkor, a midőn a betétek elkészültének bejelentése előtt beadott kérvény alapján a telekkönyi hatóság által elrendelt bejegyzések a betét szerkesztésének megkezdése után már nem a telekjegyzőkönyv, hanem a betét illető lapján foganatosítandók: a mennyiben szétdarabolással kapcsolatos lejegyzés esete forog fenn, az e végből szükséges szabályszerü vázrajzot a korábbi szabályoknak megfelelően bemutatott vázrajz alapján a betét szerkesztésénél közremüködő telekkönyvvezető, a betét szerkesztésének befejezése után pedig az ilyen bejegyzés foganatosítását teljesítő telekkönyvvezető hivatalból készíti el.

A jelen rendelet 3. §-ának rendelkezései ezen esetben is megfelelően alkalmazandók.

6. §.

Azon vázrajz (térkép), mely a kisajátítási joggal felruházott vállalatok részéről a kisajátitott területek tömeges le- és illetve átjegyzése végett az 1881 : XLI. t. cz. 60. §-a értelmében a lejegyzésre hivatott telekkönyvi hatóságokhoz beadatik, szintén az 1. §-ban foglalt szabályok szerint készítendő, mindazáltal a következő eltérésekkel:

1. Az ily vázrajz (térkép), mindenkor hites mérnök (épitész) által készítendő, keltezendő és aláírandó. A közönséges telekkönyv szerint érdekelt személyeknek aláírása és tanuk előttemezése nem szükséges.

2. A szétdarabolás folytán keletkezett azon új részletek, melyek egyáltalában megszünnek a telekkönyv tárgyát képezni, valamint ama részletek, melyek az eddigi telekkönyvi tulajdonosok nevére jegyzendők vissza, és végül ama részletek is, melyek a kisajátitó vállalat nevére jegyzendők át, a vázrajzon (térképen) külön-külön kitüntetendők és a szabályszerü törtalakú helyrajzi számokkal ellátandók.

Magától értetődik, hogy a fentebbiek szerint a vázrajzon (térképen) külön-külön kiteendő és a megfelelő törtalaku helyrajzi számokkal ellátandó részletek a kisajátitási összeírásban is (1881 : XLI. t. cz. 31. §.), mely a vázrajzzal együtt alkotja a lejegyzés alapjául szolgáló kisajátitási tervet, külön-külön nyitandó rovatokban a tulajdonos nevének, az új helyrajzi számnak, és a kataszteri térfogatnak előadásával külön sorolandók fel.

A központi telekkönyv tárgyát képező vállalatok részére eszközlendő kisajátitás esetében a lejegyzéshez szükséges vázrajzoknak (térképeknek) és egyedi kimutatásoknak kellékei külön rendeletben fognak szabályoztatni.

7. §.

A 6. §-ban érintett vállalatok részére elrendelt telekkönyvi lejegyzések eszközlése után a lejegyzést rendelő végzésnek a községi és a pénzügyi hatósághoz, valamint a vázrajznak (térképnek) a pénzügyi hatósághoz való átküldésére, az adóköteles személyben bekövetkezett változás kitüntetésére, valamint az adókataszteri tiszta

jövedelem felosztása és az ennek folytán teendő intézkedésekre nézve a 3. §. rendelkezései azon eltéréssel alkalmazandók, hogy a műszakilag készített ezen vázrajzok (térképek) a pénzügyi hatóság által való helyesbítésnek tárgyát nem képezik.

Egyebekben az 1881: évi XLI. törvényczikknek rendelkezései érintetlenül maradnak.

8. §.

Azon időponttól kezdve, a midőn valamely község telekkönyvi betéteinek szerkesztése megkezdetett, a telki szolgalom nem csupán a telekkönyvi rendeleteknek 54. §-a szerint a szolgalmi jószágot tartalmazó telekkönyvi betét C) teherlapján jegyzendő be; hanem az uralgó jószágot magában foglaló betét A) lapján is, és pedig e lap »Jegyzet« rovatában kitüntetendő ilyképen: »Illeti útszolgalom az ..... h. r. számu ingatlanra nézve. Lásd a ..... számu betét C) 7. tételét.«

Midőn az ilykép bejegyzett telki szolgalom törlése elrendeltetik, ez hasonlóan ugy a szolgalmi, mint az uralgó jószágot tartalmazó telekkönyvi betétben foganatosítandó; és pedig az utóbbi betét A) birtoklapján akként: hogy a »Jegyzet« rovatban foglalt bejegyzés a törlést rendelő végzésre való hivatkozással egyszerüen aláhuzatik.

9. §.

Valamely község telekkönyvi betéteire nézve az 1886. évi XXIX. törvényczikk 58. §-a értelmében kibocsátott hirdetménynek a hivatalos lapban harmadszor való közzétételét közvetlenül követő naptól kezdve, az azon község betéteiben foglalt ingatlanokra a telekkönyvi rendeletek I. részén alapuló igények bejelentésének többé helye

nincsen. Az ezen naptól kezdve benyujtott ilyen beadványok hivatalból visszautasítandók. A nyilvánkönyvbe be nem jegyzett ily igényeknek érvényesítése, — a mennyiben az harmadik személyek által nyert telekkönyvi bejegyzés által kizárva nincsen — ezen idő után csak a törvény rendes útján a törvény szerint illetékes bíróság előtt szorgalmazható.

1881. évi XLI. Törvényczikk

a kisajátításról.

(Szentesítést nyert 1881. évi május hó 29-én. Kihirdettetett az országgyűlés mindkét házában 1881. évi május hó 31-én.)

I. FEJEZET.

Általános határozatok.

1. §.

Kisajátításnak csak közérdekből és csak a következő esetekben van helye:

1. közútak és közhídak építésére;

2. közhasználatra szolgáló gép- vagy lóerejű vasutak létesítésére;

3. hajózásra, árvizek levezetésére vagy öntözésre szolgáló csatornák építésére;

4. folyóvizek szabályozására;

5. állóvizek és mocsárok lecsapolására, alapcsővezésekre és belvizek levezetésére;

6. árvizek elleni védtöltések emelésére;

7. közhasználatra szolgáló kikötők, parti rakhelyek (dock) és közraktárak építésére;

8. futó homok meggátlására;

9. távirdák felállítására;

10. hadi erődítésekre;

11. állami épületek és intézetek létesítésére és a szabadságvesztés-büntetés végrehajtására rendelt épületek és intézetek biztosságának eszközlésére;

12. a fennebbi pontokban elősorolt vállalatok (munkálatok) nagyobbítására vagy czélszerűbb berendezésére;

13. mindazon esetekben, melyekben a kisajátítást külön törvény állapítja meg.

2. §.

Községekben az 1. §-ban elősorolt eseteken felül közérdekből helye van még a kisajátításnak uj utczák és köztérek nyitására, köztemetők és közdülő-útak létesítésére, községi iskolák, közkórházak, közfürdők, katonai laktanyák és az azokhoz tartozó épületek építésére, közhasználatra szolgáló viz- és gázvezetékekre, valamint a köztisztaság és közegészség czeljából tervezett csatornák előállítására; — s mindezen vállalatok nagyobbítására vagy czélszerübb berendezésére.

3. §.

Törvényhatósági joggal felruházott városokban, valamint a rendezett tanácscsal és egyszersmind tizezernél több lakossal biró városokban az 1. és 2. §-ban elősorolt eseteken felül közérdekből helye van még a kisajátításnak utczák és köztérek szabályozására, továbbá közegészségügyi, kereskedelmi, forgalmi és közbiztossági czéloknak szolgáló középületek és intézetek létesítésére; — s ezek nagyobbítására vagy czélszerübb berendezésére.

4. §.

Budapest főváros területén az 1., 2. és 3. §-ban elősorolt eseteken felül közérdekből helye van még a kisajátításnak közművelődési és szépítési vagy bármely más közczélra szolgáló középületek és intézetek létesítésére s ezek nagyobbítására vagy czélszerübb berendezésére.

5. §.

A kisajátítási jogot minden egyes vállalat részére — a mennyiben azt nem külön törvény adja meg, vagy

a külön törvény másként nem intézkedik, — a közmunka- és közlekedési miniszter engedélyezi.

Olyan vállalatoknál vagy munkálatoknál, melyek létesítésére a fennálló törvények értelmében hatósági engedély vagy jóváhagyás kivántatik meg, a kisajátítási jog csak akkor engedélyezendő, ha az illető vállalat az erre hivatott hatóság által engedélyeztetett, vagy ha az illető munkálatnak létesítése az arra illetékes hatóság által elhatároztatott.

6. §.

Ha Budapest főváros területén az 1., 2., 3. és 4. §-ban elősorolt valamely vállalatnak vagy munkálatnak végrehajtása a főváros kezdeményezése nélkül a kormány részéről határoztatott el, a határozat ellen a főváros azon miniszterhez, ki a munkálatot elhatározta, a hivatalos értesítéstől számítandó 15 nap alatt előterjesztést intézhet; s azon esetben, ha a felmerült nehézségek kölcsönös felvilágosítások útján meg nem szüntethetnének, a munkálat csak a törvényhozás engedélyezése után hajtathatik végre.

7. §.

Az 1. §-ban elősorolt vállalatok terveinek előmunkálataira az engedélyt rendszerint a közmunka- és közlekedési miniszter adja meg.

Községi útak építésénél, a csupán egy község területén helyi belforgalom czéljából létesítendő vasútak építésénél, valamint azon esetekben, melyekben az 1. §. 5., 6. és 8. pontjaiban elősorolt vállalatok csak egy község határára szorítkoznak: az előmunkálati engedélyt az illető törvényhatóság alispánja vagy polgármestere is megadhatja.

A 2., 3. és 4. §§-ban elősorolt esetekben az előmunkálati engedélyt az illető törvényhatóság alispánja vagy polgármestere adja meg.

8 §.

Az előmunkálatokra kiadott engedély alapján a vonalirányok megállapítása s a vállalat tervének elkészítése czéljából szükséges müszaki munkálatokat és anyagkutatásokat mindenki köteles birtokán ingyen eltürni.

A vállalkozó az előmunkálatok megkezdésének helyét és idejét a megkezdés előtt legalább 3 nappal az illető község elöljáróságának bejelenteni tartozik; s az elöljáróság erről az érdekelt birtokosokat egyénenként vagy a helyi szokásnak megfelelő hirdetményben értesíti.

Ha az előmunkálatok foganatosítása alkalmával valakinek kár okoztatnék, azt az előmunkálatok készítői azonnal megtériteni kötelesek. — Ezen kártérítési kötelezettség biztositása végett valamelyik érdekelt fél kérésére az illető törvényhatóság alispánja vagy polgármestere aránylagos óvadék letételét rendelheti el, s annak megtörténtéig a vállalkozót az előmunkálatok megkezdésétől vagy folytatásától eltilthatja.

Az előmunkálatokra adott engedély alapján a közigazgatási hatóságok a vállalkozót és megbizottait eljárásukban támogatni kötelesek.

9. §.

Kisajátítás tárgyát csak ingatlan dolog képezheti.

A kisajátítást nem akadályozhatja sem a kisajátítandó ingatlannak, sem a tulajdonosnak minősége.

10. §.

Kisajátítás által az ingatlannak tehermentes tulajdonjoga, vagy annak a jelen törvényben szabályozott időleges használata szereztetik meg.

Valamely ingatlannak kisajátításával a vállalat nem szerzi meg azon jogokat, a melyek a kisebb királyi haszon-

vételi jogok tekintetében, valamint az arányosítás vagy úrbéri rendezés és elkülönítés tárgyát képezhető közös területekre nézve a kisajátított ingatlan tulajdonosát megilletnék. Ezen jogok a kisajátítást szenvedő tulajdonos sajátjai maradnak.

11. §.

A kisajátítási jog csak azon területre terjed ki, mely az illetékes hatóság által jóváhagyott vállalati tervek szerint a vállalat létrehozására, átalakítására, nagyobbítására, czélszerűbb berendezésére vagy fentartására szükséges; továbbá azon területre, mely a vállalat czéljaira szükséges kő-, kavics-, homok-, föld- és téglaanyagok és viz előállítására vagy a felesleges anyagok lerakására és viz levezetésére megkivántatik, ideértve az e területhez vezető nélkülözhetlen utak előállítására szükséges tért is.

12. §.

Ha a vállalat tervszerű létesítésére valamely birtoktestnek csak egy része vétetik kisajátítás alá, köteles a vállalat a 15. §-ban meghatározott módon gondoskodni arról, hogy a felülmaradó birtokrészek előbbi rendeltetésükre czélszerűen használtathassanak.

13. §.

Valamely birtoktest egy részének kisajátítása esetében a tulajdonosnak joga van az egész birtoktestnek kisajátítását követelni következő esetekben:

1. Külbirtoknál:

a) ha a birtoktestnek felülmaradó része a kisajátítás következtében használhatlanná válik;

b) ha a felülmaradó rész a kisajátítás alá vett egész birtoktest területének egy negyedénél kisebb. — E jog nem illeti meg a tulajdonost azon határokon, melyeken

a tagosítás még nem történt meg, kivéve, ha a kisajátítandó terület olyan minőségű, hogy az tagosítás utján kicserélésnek tárgyát nem képezi (gyümölcsös, szőlő stb. eff.);

c) ha a birtoktest a kisajátítás által több részre daraboltatik fel, a tulajdonos a kisajátítást a birtoktestnek csak azon részére nézve követelheti, melyre nézve az a vagy b) pontok alatt elősorolt feltételek fennforognak.

2. Beltelkeknél:

a) ha valamely gazdasági, gyári, vagy iparüzlethez tartozó több épület közül egy, vagy az azokhoz tartozó telek egy része esik kisajátítás alá s ez által a fennállott üzlet lehetetlenné válik;

b) ha a telekkel kapcsolatban volt valamely jog vagy üzlet gyakorlátától a tulajdonos a kisajátítás által egészen megfosztatnék, vagy annak használata, illetőleg folytatása tetemesen költségesebbé válnék.

Az utóbbi a) és b) pont alatt felsorolt esetekben a tulajdonosnak a kisajátítás követelése iránti joga megszünik, ha a kisajátító a birtoktestet egy azzal érintkezésben levő más területtel olykép ajánlkozik kiegészíteni, hogy az egy részének kisajátítása után is előbbi czéljának bebizonyíthatólag meg fog felelni s ha ez esetben a kisajátítás alá veendő építmény helyett ugyanolyan építménynek előállitására vagy teljes készpénzbeli kárpótlásra ajánlkozik.

14. §.

A kisajátítandó területen levő épület, vizimű vagy más tartozék nem részletben, hanem mindig egészben tárgya a kisajátításnak.

Az ut-, hid- s révvámjog kisajátítása esetén köteles a kisajátító, mennyiben ezt a tulajdonos kivánja, az e jog gyakorlata czéljából fennálló építményeket is kisajátitani.

15. §.

A létesítendő vállalat altal a szomszédbirtokosok birtokainak használata nem akadályozható s a szükségen tul meg nem nehezíthető.

Ennél fogva köteles a kisajátító a szomszédbirtokokhoz jutásra, az átjárásra s a marha áthajtására szükséges utakat, átjárókat és hidakat, valamint a viz levezetésére megkivántató árkokat, csatornákat és zsilipeket az illető községben létező többi hasonművek módjára s esetleg a vállalat által módosított viszonyoknak megfelelően előállítani, jogában állván az e czélra szükséges területeket a kisajátítási tervbe szintén felvenni.

Ezen müveknek használható állapotban fentartása a vállalat feladata, ha az olyan területen fekszik, melyet a vállalat saját czéljaira maga is használ; más esetben a fentartás csak annyi részben terheli a vállalatot, a menynyiben annak fentartása a kisajátítás előtt ugyanazon czélra szolgált mü fentartásánál többe kerül.

16. §.

Gőzmozdonyú vasutak és gőzhajózásra szánt vízi utak vállalatai kötelesek a kisajátítási tervbe belefoglalni azon épületeket is, melyek a szabályszerü tüztávlat körén belül esnek.

A szabályszerü tüztávlat a következő:

1. tüzbiztos anyagból készült s ugyanolyan anyaggal fedett épületeknél, melyeknek összes nyilásai ablakokvagy ajtókkal elzárhatók, 8 méter;

2. fa, vagy zsindelyes oldalú, vagy fedelü épületeknél, melyeknek nyílásai fentebbi módon szintén elzárhatók, 20 méter;

3. szalma, gyékény, sás vagy náddal fedett, valamint olyan épületeknél, melyeknek nyílásai ablakokkal vagy ajtókkal el nem zárhatók, továbbá a szalma- vagy széna-

kazalok lerakására rendesen használt szérűs kerteknél 60 méter;

4. lobbanékony tárgyak készítésére vagy eltartására szolgáló épületeknél 100 méter.

Ezen távolságok vasutaknál a pályaszín és az épület fedelének gerincze, illetőleg a szérűskert földszíne közötti magasság-különbség kétszeresével nagyobbítandók, ha az épület fedelének gerincze, illetőleg a szérűskert földszíne 2 méternél mélyebben fekszik a pálya színénél.

A pálya vagy a hajózható vízfolyás felszínénél 6 méterrel magasabb talajon fekvő épületek se a kisajátítás, se az átalakítás tárgyát nem képezik.

17. §.

A tüztávlat meghatározására gőzmozdonyú vasútaknál az épület legkiállóbb pontja s a folyó pályán az e ponthoz legközelebb eső sínvágány tengelye, állomásoknál ellenben a pályasík széle, a gőzhajózás létesítése tekintetéből eszközlendő folyamszabályozásoknál, csatorna- és kikötő-építéseknél pedig az épület legkiállóbb pontja s az ahhoz legközelebb eső hajózható vízfolyás határvonala közti távolság veendő alapul.

18. §.

A 16. §-ban megállapított tüztávlat kissebbíthető a csupán helyi érdekü vasútaknál egyáltalában s más vasútaknál is akkor, ha a nem tüzbiztos épületek vagy szérűskertek, tüzbiztos épületek vagy élőfák által fedeztetnek.

Ilyen esetekben a tüztávlatot s a csupán helyi érdekü vasútaknál e miatt alkalmazandó elővigyázati szabályokat, a közmunka- és közlekedési miniszter állapítja meg.

19. §.

A tüztávlat czímén a kisajátítási tervbe felvett épületeket a vállalat vagy a tüztávlati szabályoknak

megfelelő módon tűzbiztossá tenni, vagy kisajátítani köteles.

A tűztávlatba eső szérűskertek kisajátítását a tulajdonos nem követelheti, hanem köteles megelégedni azon értékveszteség megfizetésével, mely felmerül az által, hogy az illető terület szérűskert gyanánt többé nem használható.

20. §.

A vállalat építésének megkezdése után annak a 16. §-ban körülirt pontjához 60 méter távolságon belül eső területen szérü-kertek egyátalán fel nem állíthatók, épületek pedig csak az illetékes hatóság engedélyével építhetők.

Az engedély megadása előtt az illető vállalat meghallgatandó s netaláni felfolyamodás esetében, az ügy a közmunka- és közlekedési miniszternek elhatározása alá terjesztendő.

21. §.

A 3. és 4. §§. rendén felsorolt városokban kötelesek a tulajdonosok minden köz- és magánépítkezésnél az illetékes hatóságok által jóváhagyott építkezési szabályokat, valamint az utczák és terek szabályozási czéljából megállapított szabályozási vonalakat megtartani.

Ha a szabályozási vonalak megtartása által a tulajdonos telkének egy részét az utcza vagy tér szabályozására átengedni kényszerülne, az így átengedett terület kisajátítási jogczímen községi vagyonná válik s a város köteles annak valódi és teljes becsértékét, az új épület tetőzetének felállításakor készpénzben megfizetni; ezen fizetésnek teljesítésénél s illetőleg a becsértéknek birói letéteményezésénél a jelen törvény IV. fejezetében foglalt szabályok tartandók meg.

Ha ellenben a szabályozási vonalak megtartása által a telek tulajdonosa az utczából vagy térből valamely részt

telkéhez kapcsolni kényszerülne, ezen terület kisajátítási jogczímen a telektulajdonos tulajdonába megy át, ki is köteles annak valódi és teljes becsértékét az építés megkezdése előtt a város részére készpénzben megfizetni.

Az ilyen utcza-, tér- vagy telekterjedékek becsértéke, a felek megegyezésének hiányában, a jelen törvény IV. fejezetében foglalt határozatok szerint állapítandó meg s az illető város polgármestere köteles az átengedett vagy átvett terjedéknek kisajátítási tervét az illetékes birtokbirósághoz a kártalanítási eljárás megindítása végett, haladék nélkül beadni.

22. §.

Budapest területén a főváros rendezése czéljából még a következő határozatok lépnek érvénybe:

1. A fővárosi utczáknak s tereknek akár egészben, akár csak részben eszközlendő szabályozása esetében, az ugyanazon utczában vagy téren levő olyan telkek s épületek, melyek a munkálat által elérendő czél igényeinek meg nem felelnek, továbbá olyan épületek, melyek a kitűzött új utcza vagy térszabályozási vonalánál hátrább állanak, kisajátítás alá vehetők, ha tulajdonosaik a fővárosi hatóság felszólítására kiállítandó s az illető ingatlanokra telekkönyvvileg feljegyzendő irásbeli nyilatkozatokban kötelezőleg ki nem jelentik, hogy három év alatt az említett igényeknek megfelelő épületet fognak fellállítani, illetőleg épületeiket a szabályozási vonalnak megfelelőleg kiépíteni.

Ha a tulajdonosok a nyilatkozatot a fővárosi hatóság felszólításában kitűzött határidő alatt alá nem irják, valamint akkor is, ha a nyilatkozatban meghatározott három év a nélkül telt el, hogy az illetők a nyilatkozatban foglalt kötelezettségeiknek megfeleltek volna: a kisajátítás azonnal foganatba vehető.

2. Ha a fővárosban kisajátított ingatlannak a czélba vett munkálatra nem szükséges olyan része marad fenn, a mely utczára, vagy térre homlokzattal bir és a mely terjedelmét tekintve, nem alkalmas arra, hogy azon az építési szabályoknak megfelelő épület felállíttassék: joga van a kisajátítónak a szomszéd ingatlant szintén kisajátítani s azzal egy telekké egyesíteni, hacsak a szomszédok egyike késznek nem nyilatkozik azt becsáron átvenni és telkével egyesíteni.

A szomszédok közül annak van elsőbbsége, a kinek telke kisebb utczai homlokzattal, illetőleg kiterjedéssel bir.

A szomszédok felszólításának minden esetben a fővárosi hatóság útján kell történni, s ha a szomszédok a telekterjedék átvételére a kitüzendő határidő alatt készeknek nem nyilatkoznak, ellenük a kisajátítás azonnal foganatba vehető.

Ha a szomszéd a telekterjedék átvételére hajlandó, de annak becsértéke iránt megegyezés nem jön létre, a becsérték a jelen törvény II. és IV. fejezeteiben foglalt szabályok szerint állapitandó meg, s e végből a kisajátító fél a kisajátítási tervet az illetékes birtokbírósághoz haladék nélkül beadni köteles.

3. Ha a kisajátító fél az 1-ső pont értelmében kiállított nyilatkozatban foglalt három évnek, vagy az 1. és 2. pontokban említett nyilatkozatok kiállítására kitüzött és sikertelenül letelt határidőnek utolsó napjától számított 90 nap alatt a kisajátítási s illetőleg kártalanítási eljárást meg nem indítja, a jelen szakasz alapján támasztható kisajátitási joga elenyészik.

II. FEJEZET.

A kártalanításról.

23. §.

A kisajátitás valódi és teljes kártalanitás mellett eszközöltetik.

A kártalanitási összeg mennyiségének megállapitásánál nemcsak a kisajátitott ingatlannak az értéke veendő számitásba, hanem:

1. azon értékveszteség is, melyet az ingatlan a megcsonkitás, vagy részekre szakitás által, szenved;

2. azon átalakitási költségek is, a melyek megkivántatnak arra, hogy a birtok, a melyből egy rész kisajátittatott, a kisajátitás előtt gyakorolt módon továbbra is használható legyen;

3. azon költségtöbblet tőkéje is, a melyet a megmaradt birtokrésznek a kisajátitás utáni használata a kisajátitás előtti állapothoz hasonlitva, igényel.

24. §.

A kisajátitás alá eső ingatlanon található függő termés, ültetvények s állaguk sérelme nélkül elmozditható egyéb tárgyak, a kisajátitási összeg megállapitásánál számitásba nem vehetők. Ezekért a birtokos a kisajátitó ellen, a mennyiben ilyen tárgyakban kár okoztatott, sommás birói eljárás utján, külön kártéritést igényelhet.

25. §.

A kisajátitandó tárgyak értéke a becsléskor létező árak szerint határozandó meg. E meghatározás alapjául a tiszta jövedelem, a helybeli árak, bérek, haszonbérek és egyéb, a közönséges adásvevésnél számba vétetni szokott körülmények szolgálnak; de a tulajdonosnak a kisajátítandó tárgy iránti különös előszeretete, vagy a ki-

sajátítandó tárgyak értékének valamely beállható változásból, vagy épen a kisajátítás folytán létrejövendő vállalatból remélhető emelkedése számitásba nem vétethetnek, valamint azon javitások sem, melyek a birtokos által a kisajátítási terv megállapítása, vagy pedig a 22. §-ban meghatározott nyilatkozat kiállítása után tétettek, hanem ha ezek nyilvánvalólag a kisajátítónak is hasznára szolgálnak.

Ha a kisajátítandó területnek állapota a foganatosított építkezési munkálatok által olyan változást szenvedett, hogy annak korábbi minősége a becsléskor fennálló állapot szerint meghatározható nem lenne, a minőség a kisajátítás után a tulajdonosnál maradt s hason müvelési ág alatt levő részeknek és ezek hiányában a szomszéd területeknek minősége szerint határoztatik meg. Mindkét félnek azonban jogában áll a polgári eljárásban meghatározott bizonyítékok által igazolni azt, hogy a kisajátított terület a fenn megjelöltektől különböző minőségü volt.

Ezen kérdésekben eskü általi bizonyításnak helye nincs.

26. §.

A kártalanítási összeg rendszerint készpénzben állapítandó meg. Kivételt képez azon eset, ha a kisajátitó a tulajdonosnál megmaradt területrészt azzal határos más területtel olykép ajánlkozik kiegésziteni, hogy az a kisajátitás után is, előbbi céljának bebizonyithatólag meg fog felelni és ha a tulajdonos a kártalanitás ezen nemét elfogadja.

Ez utóbbi esetben a kárpótlás részben vagy egészben, készpénz helyett más ingatlanban is megállapítható.

Ilyen esetekben mind a kisajátitandó, mind a kárpótlásul adandó ingatlanok értéke a fentebbi 25. §. határozatai szerint állapittatik meg.

Ha ez utóbbinak az értéke az előbbinek értékénél csekélyebb, a különbözetet a kisajátító készpénzben tartozik ráfizetni.

Ellenben a kártalanitandó, természetben nyujtani szándékolt olynemű kárpótlást semmi esetben sem köteles elfogadni, a melynek folytán ő tartoznék felülfizetni.

A kártalanításnak ugyanezen szabályai alkalmazandók a 13. §. 2. a) és b) pontjaiban felsorolt esetekben is.

27. §.

A gyárak és egyéb üzletek felszereléséhez szükséges tárgyak csak azon esetben esnek kisajátítás és megtérítés alá, ha elkülönítésük az épülettől jelentékeny rongáltatás nélkül nem eszközölhető.

A felszerelés áthelyezésének költségei, és az ez által okozott netaláni értékcsökkenés azonban az illetőnek megtérítendő.

28. §.

Bérlők, haszonbérlők és haszonélvezeti vagy más szolgalmi joggal birók igényei a kisajátítást nem gátolják, és rendszerint a kártalanítási összegből, s illetőleg annak törvényes kamataival egyenlítendők ki.

Ha a kisajátítás a telekkönyvileg bekeblezett bérleti vagy haszonbérleti szerződésnek megszüntét vonja maga után, valamint ha a kisajátítás telekkönyvileg bekeblezett olyan telki szolgalmat szüntet meg, mely az uralgó teleknek nagyobb előnyére szolgált, mint a mennyire a terhelt és kisajátított telek értékét csökkentette, ez esetekben a bérlőknek, haszonberlőknek, vagy az uralgó telek tulajdonosainak igényei a jelen fejezetben megállapított elvek alapján külön kártalanítandók.

29. §.

A kisajátítás miatt a bérlő vagy haszonbérlő a szerződés megszüntetését csak akkor követelheti;

a) ha az egész bérlemény kisajátíttatik;

b) ha a bérlemény egy részének kisajátítása folytán a szerződés feltételei többé nem teljesíthetők, vagy a bérlemény olyan változást szenved, hogy előbbi rendeltetésének többé meg nem felelhet.

30. §.

Azon időponttól, a melyben a kártérítési összeg egyezség vagy határozat által jogerejüleg megállapíttatot, vagy a mennyiben a kisajátított tárgy a kártalanítás megállapítása előtt foglaltatott el, az elfoglalás napjától kezdve a kártalanítási összeg után a lefizetésig, vagy letéteményezésig 6%-os kamat is fizetendő, hacsak az előbbi tulajdonos a kártalanítási összeg megállapítása után a használatot nem folytatja, mely esetben a 6%-os kamatok csak a tényleges átvételtől folynak.

III. FEJEZET.

A kisajátitási tervről és annak megállapításáról.

31. §.

A kisajátítási joggal felruházott vállalat köteles a kisajátítási tervet jelen törvény rendeleteinek megfelelően s a mennyiben a kisajátítás több község területére terjed ki, minden egyes községre vonatkozólag külön elkészíteni.

A kisajátítási terv a tervrajzból és összeírásból áll, melyek a következő szabályok szerint készítendők el:

1. A tervrajzon a kisajátítási eljárás tárgyául szolgáló birtokrészletek és azok helyrajzi számai is kitüntetendők.

Ugyane terven a kisajátítandó részletek külön színnel tüntetendők elő, s az összeírás sorszámával és az egyes alkatrészeken fekvő épületek betükkel, a szolgalmak pedig kereszt-alaku jegyekkel jelölendők meg.

A terv egyes szeletekre is feloszthatő, de minden szeletnek egy és ugyanazon mérték szerint kell készíttetnie.

2. A kisajátítási összeírásnak a tervvel összhangzásban kell lennie, s következő rovatokkal birnia:

a) sorszám;

b) tulajdonos neve;

c) telekjegyzőkönyvi és helyrajzi, valamint kataszteri helyszinelési száma azon birtokrészletnek, a mely kisajátítás alá esik;

d) a városrésznek és utczának, illetőleg dülőnek neve és száma, a melyben az ingatlan fekszik és a részlet müvelési ága;

e) az egész birtokrészlet kataszteri térfogata;

f) a kisajátítandó rész térfogata, mérnöki felvétel szerint, holdakban és ölekben;

g) a kisajátítandó egyéb tárgyak leírása;

h) a kisajátítandó földterület- és tartozékaiért felajánlott kisajátítási ár tételenkint és összesen;

i) a bíróilag vagy egyezségileg megállapított ár;

k) észrevételek.

Az összeírás végére az esetleg kisajátítandó jogok leírása iktatandó be, mely a tulajdoni viszonyokat és az illető jog minőségét tüntesse fel; továbbá ugyanott a kisajátítandó ingatlanokra bekeblezett szolgalmak is kitüntetendők.

Az összeírás elkészítésére szükséges adatokat ugy a telekkönyvi hatóságok, valamint az illető kataszteri és adóhivatalok soronkívül kiszolgáltatni kötelesek.

32. §.

Ha a vállalat a kisajátítás által érdekelt tulajdonosokkal a kisajátítási terv megállapítása iránt megegyezett, s ha az illető község elöljárósága az egyezséghez hozzá-

járulását a kisajátítási tervre vezetett záradékokban kifejezte, jogában áll a kisajátító vállalatnak, a mennyiben a kártalanítás iránt, az összes telekkönyvi érdekeltekkel kiegyezni nem tudna, az egyezségileg megállapított kisajátítási terv alapján a kártalanítási eljárás megindítását az illetékes birtokbíróságnál kérni.

Ha a kisajátítási terv megállapítása iránt az egyezség az érdekelt tulajdonosokkal létre nem jött, vagy ha ahhoz a községelöljáróság hozzá nem járult, a kisajátítási eljárás megindítását a közmunka- és közlekedési miniszter rendeli el, mivégre a kisajátítási terv két egybehangzó példánya a nevezett miniszterhez nyújtandó be.

33. §.

A közmunka- s közlekedési miniszter a kisajátítási eljárást elrendelvén, arról az illetékes törvényhatóság közigazgatási bizottságát a 31. §-ban körülírt terv 2 példányának átküldése mellett értesíti.

A közigazgatási bizottság, esetleg ennek elnöke, a közmunka- s közlekedési miniszter rendeletének vételétől számított legfeljebb 8 nap alatt a közigazgatási bizottság kebeléből, vagy a törvényhatósági bizottság tagjai közül egy elnökből, két tagból és egy jegyzőből álló bizottságot küld ki, s egyuttal a bizottsági eljárás határidejét kitűzi.

A kiküldött bizottság hatásköréhez tartozik: határozni mindazon igények és észrevételek fölött, a melyeket a felek a jelen törvény I-ső fejezete alapján netalán emelnek.

34. §.

A bizottság kiküldéséről, valamint a tárgyalás idejéről az illető község elöljárósága, a terv közlése mellett, azon meghagyással értesíttetik, hogy a tervrajzot és összeírást a községházánál, a tárgyalást megelőzőleg leg-

alább 15 napig közszemlére tegye ki, s erről és a tárgyalás idejéről az érdekelt feleket a helyi szokáshoz képest haladék nélkül értesítse.

A tárgyalási határnap úgy tüzendő ki, hogy a községben leendő valószinü kihirdetéstől számítva, a tárgyalás napjáig legalább 15 és legfeljebb 30 napi határidő maradjon; a hirdetménybe felveendő, hogy a bizottság a kisajátítási terv megállapítása felett akkor is érdemileg határoz, ha az érdekeltek közül senki sem jelen meg.

A hirdetmény a hivatalos hirlapban is egy izben a kisajátítás helyén, vagy ahhoz legközelebb megjelenő valamelyik hirlapban pedig három izben, közzéteendő.

35. §.

A kisajátítónak jogában áll kérni, miszerint a terv megállapítasa végett kitüzött határnapról a telekkönyvi érdekeltek, vagy azok közül némelyek, egyénileg külön is értesíttessenek; köteles a vállalat e czélból a kisajátítási összeírásnak minden külön értesítendő érdekelt félre vonatkozó teljes kivonatát kellően czímezve kérvényéhez csatolni, hogy a külön értesítés e kivonatokon eszközöltethessék. Az egyéni külön értesítésről szóló vétbizonyítványok a tárgyalási iratokhoz csatolandók.

36. §.

A tárgyalásnál jogában áll minden tulajdonosnak a kisajátítási terv ellen s minden telekkönyvi érdekeltnek a felajánlott ár ellen felszólalni s kifogásait jegyzőkönyvbe vétetni.

Ennek elmulasztása azon jogi következménynyel jár: hogy a nem nyilatkozóra nézve:

a) közhirdetésnél a kisajátítási terv;

b) szabályszerüen teljesített egyéni értesítésnél pedig úgy a kisajátítási terv, mint a felajánlott ár (31. §.

h) betü) végleg megállapítottnak és általa elfogadottnak tekintetik.

A megjelenés elmulasztása miatt igazolásnak helye nincs.

37. §.

Ha a községelöljáróság jelentéséből az tűnik ki, hogy a kisajátítás által érdekelt tulajdonosok között olyanok vannak, kiknek lakhelyét az elöljáróság kipuhatolni nem tudta, vagy a kik az országon kivül tartózkodván, a hirdetményről értesítést nem vehettek, s ha az ilyen tulajdonosok a kisajátító fél kérésére egyénileg külön értesítést nem kaptak, ez esetben a bizottság számukra azonnal ügygondnokot nevez, s azt a távollevő fél érdekeinek képviseletére utasítja.

Az ügygondnok képviselői jogosultsága a kártalanítás iránti egyezkedésre nem terjed ki.

38. §.

A kitűzött határnapon mindenekelőtt a község elöljáróságának, azután sorszám szerint az érdekletteknek észrevételei vétetnek tárgyalás alá.

A barátságos egyezség előzetesen mindig megkisérlendő, és ha létrejött, jegyzőkönyvbe veendő. Ha nem sikerült, az eljáró bizottság a felek kölcsönös meghallgatása és érveik megfontolása s a hol szükségesnek látja, nyomban teljesítendő és jegyzőkönyvbe veendő szemle után érdemleges határozatot hoz, melyben határozottan megállapítja, hogy a kisajátítási tervezet, mely részben hagyatik helyben, s viszont mely részben s minő változást szenved.

E határozatban egyuttal felsorolandók azon érdekelt felek is, kikre nézve a 36. §. b) pontja szerint a kisajátítási ár megállapítottnak tekintetik.

39. §.

A határozat szóval rögtön kihirdettetik, és irásba foglalva az iratokhoz csatoltatik. A meg nem elégedő félnek jogában áll a határozat ellen a közlekedési miniszterhez felfolyamodni; köteles azonban a felfolyamodást az eljáró bizottsághoz, a kihirdetéstől számitandó 3 nap alatt irásban benyujtani vagy szóval bejelenteni.

Az eljáró bizottság tartozik a felfolyamodást, vagy az erről felvett jegyzőkönyvet, az eljárásra vonatkozó összes iratokkal és térképszeletekkel együtt, további 3 nap alatt a közlekedési miniszterhez felterjeszteni, a ki a felfolyamodás tárgyát képező kérdésekben véglegesen határoz.

40. §.

Ha a kisajátítási tervezetben akár a felek megállapodása, akár a bizottság intézkedése s felfolyamodás esetében a közlekedési miniszter határozata folytán változások teendők, a bizottság ezek eszközlése iránt minden késedelem nélkül intézkedik.

Az ekkép elkészült tervezetet ezen szavakkal: »egyezség« vagy »végérvényes határozat folytán megállapíttatott« hitelesiti.

A jogerőre emelkedett határozat, a tárgyalási iratokkal és tervekkel együtt az illetékes birtokbirósághoz haladék nélkül átteendő.

41. §.

A kisajátítási terv megállapítása tárgyában keletkezett jogerejü egyezségnek, vagy határozatnak a kisajátítási árt megállapító intézkedései bírói végrehajtás alapjául szolgálnak, mely az illetékes birtokbiróságnál kérendő.

42. §.

A kisajátító vállalat jogosítva van a kisajátítási jog elnyerésének igazolása mellett, a szabályszerü kisajátítási terv alapján, annak megállapítása előtt is ugyanazon község összes érdekelt birtokosai ellen egy kérvényben kérelmezni, hogy a kisajátítási jog a tervbe felvett ingatlanokra telekkönyvileg feljegyeztessék.

A kisajátítás feljegyzése azon hatálylyal bir, hogy a feljegyzés után telekkönyvi jogot szerző felek a kisajátítási és kártalanitási eljárást azon állapotban veszik át, a melyben azt találják; s a telekkönyvi érdekeltek személyében bekövetkezett változásoknál a jogelődök cselekvényei és mulasztásai a jogutódokra nézve is kötelezők.

Ezen kivül minden kisajátításra jogosult vállalatnak, általában, a vasut- és csatorna-vállalatoknak pedig az 1868. évi I. t.-cz.-ben szabályozott eljárás előtt is jogában áll a kisajátitásra vonatkozó szerződések vagy egyezségek alapján ugyanazon község érdekelt birtokosai ellen egy kérvényben a kisajátított területekre nézve szerzett tulajdonjognak előjegyzését kérelmezni.

IV. FEJEZET.

A kártalanítási eljárásról.

43. §.

A kártalanítási eljárásra azon törvényszék illetékes, a mely a kisajátítandó ingatlannak birtokbiróságát képezi

44. §.

Ha a kisajátító a tulajdonossal telekkönyvileg terhelt ingatlannak kisajátítási ára iránt megegyezett, tartozik az egyezséget a telekkönyvi hatósághoz benyujtani olyan czélból, hogy arról a telekkönyvi érdekeltek személyesen értesíttessenek.

Azon telekkönyvi érdekeltnek, kinek dologi joga a kisajátítás feljegyzését megelőző elsőbséggel kebleztetett be, ha a tulajdonos által kötött egyezség útján megállapitott kisajátítási árral megelégedve nincs, jogában áll a kézbesítéstől számitott 30 nap alatt követelni, hogy a kártalanítási összeg, tekintet nélkül az egyezségre, a jelen törvényben megállapított kártalanítási eljárás útján határoztassék meg.

Ilyen esetben a kártalanítási eljárás hivatalos költségeit a telekkönyvi érdekelt köteles előlegezni s ha az eljárás eredményéből az egyezség által megállapított kártalanítási összeg helyessége tünik ki, a költségek viselésében végleg elmarasztalandó. Ha ellenben a kártalanítás a biróság által jelentékenyen nagyobb összegben állapíttatik meg, az eljárás költségeit a kisajátító vállalat megtériteni, illetőleg viselni köteles.

A telekkönyvi érdekelteknek ezen szakaszban foglalt követelése nyomán a telekkönyvi hatóság a kisajátító vállalatot felhivja arra, hogy a kiegyezett tulajdonosra vonatkozó kisajátítási tervet a kártalanítási eljárás meginditása végett a birtokbirósághoz 30 nap alatt adja be, vagy annak oda történt áttételét ugyanezen idő alatt igazolja. — E felhivás teljesítésére a vállalat 300 frtig terjedhető pénzbírsággal kényszerithető.

45. §.

A jogerejüleg megállapított kisajátítási tervbe felvett területeken az épitési munkálatok a kártalanítási eljárás előtt és a tulajdonos beleegyezése nélkül is megkezdhetők, ha azt a közlekedési miniszter a munkálatnak közérdekböli sürgőssége alapján a következő feltételek alatt megengedi:

a) hogy a kisajátitó, ha a kártalanitási árra nézve egyezség nem létezik, vagy ha létezik is, de a kisajátitandó ingatlan

a telekkönyvben feljegyzett igényekkel vagy bekeblezett követelésekkel van terhelve, vagy a munka alá veendő ingatlanért felajánlott kártalanítási összeget, vagy ha ez az illető ingatlannak az adókataszterben felvett tiszta jövedelme negyvenszeres összegénél kisebb lenne, ez utóbbi összeget készpénzben vagy óvadékképes s a letétel idejében jegyzett tőzsdei árfolyam szerint számítandó értékpapirokban az építési munkálat megkezdése előtt az illetékes birtokbíróság letéti pénztárába tegye le;

b) hogy az ezen területeken létező bármi építmények meg nem bonthatók, míg értékük biróilag meg nem becsültetett s a kisajátító azoknak a szakértők többségének becsüjében foglalt értékét az a) pont értelmében letétbe nem helyezte.

E végből a kisajátító kérelmére az illetékes birtokiróság hivatalból 3 szakértőt nevez ki, kik az e célra kiküldött birósági tag által meghiteltetvén, ennek vezetése alatt a becslést foganatosítják s véleményüket, mely indokolt becsüjöket is tartalmazza, a kiküldött birósági tagnak átadják, ki azt az eljárásról szóló jegyzőkönyvvel együtt a törvényszéknek bemutatja.

Ezen becslési eljáráshoz a tulajdonos s illetőleg a kisajátítási árral meg nem elégedő telekkönyvi érdekelt is meghívandó, kiknek esetleges észrevételei a jegyzőkönyvbe felveendők s a becslés a kérelem benyujtásától számítandó 8 nap alatt befejezendő.

Az a) és b) pontban foglalt feltételek teljesítése esetében a birtokba vezetést az illetékes birtokbíróság a végrehajtás szabályai szerint rendeli el és foganatosíttatja, mi ellen jogorvoslatnak helye nincs.

46. §.

A törvényszék, mihelyt a kisajátítási terv a 21., 22., 40., 44. §§-ok intézkedéseihez képest hozzá beérkezett, a

kártalanítási eljárás megkezdésére és pedig, a mennyibe[n] székhelyén kívül esik a kisajátítandó tárgy, a helyszín[r]e tárgyalási határnapot tűz ki, erre a kisajájítót és a összeírásban foglalt azon tulajdonosokat, a kikkel az ár[r]a nézve egyezség nem jött létre, úgy nemkülönben a több összes telekkönyvi érdekelteket vagy azok törvényes képviselőit a hivatalos felzeteken egyénenként külön megidézi, a távollevők vagy ismeretlen tartózkodásuak számára hivatalból gondnokot nevez, s minderről hirdetmény[t] bocsájt ki, mely a községben szokott módon közhírre teendő, a hivatalos hirlapba egyszer, s a kisajátítás helyén, vagy az ahhoz legközelebb eső helyen megjelen[ő] egyik hirlapba háromszor beiktatandó. Az idézés és hirdetményben mindig kifejezendő, hogy az érdeklettek elmaradása a kártalanitás fölött hozandó érdemleges határozatot nem gátolja. Az egyéni külön értesítésnek elmaradása, vagy a tárgyalásról elmaradás miatt igazolásnak helye nincs.

47. §.

A törvényszék a tárgyalás vezetésére kebeléből eg[y] bírói tagot s e mellé egy tollvivőt küld ki.

Mindazon esetekben, midőn a kártalanitási eljárás több községben eszközlendő, a törvényszék a vállalat kérelmére és a szükséghez képest több küldöttséget is nevezhet ki, a melyek ugyanazon időben külön-külön községben végzik az eljárást.

48. §.

A bírói küldöttség a hirdetményi határnapon a helyszinén megjelenvén, mindenekelött az összeírás sorrend[je] szerint, a kisajátító és érdeklett tulajdonos és telekkönyvi érdekeltek vagy azok törvényszerü képviselői közt a barátságos egyezséget megkisérleni köteles. Ha az sike-

rül, a létrejött egyezséget az általa megnyitott jegyzőkönyvbe bevezeti, felolvassa, s ezt a felek által aláiratja.

Ezen egyeztetést folytatja mindaddig, a mig a kisérlet minden érdekelt fél irányában meg nem történt.

A felek közt létrehozott valamennyi egyezség ugyanazon jegyzőkönyvbe iktatandó.

49. §.

Az egyeztetés befejeztével a küldöttség azon feleket, a kiket kiegyeztetnie nem sikerült, felszólítja, hogy a kártalanítási összeg meghatározására szakértő becsüsöket nevezzenek.

Az épületekre, az iparművekre, a vízi s egyéb építményekre, úgyszintén az ingatlanok külön művelési ágaira, a mennyiben a becslésre különös szakképzettség kivántatik, külön-külön szakértők lesznek kinevezendők.

50. §.

A szakértőknek a törvénykezési rendtartásban kijelölt kellékekkel szükséges birniok. Az érdeklettek, vagy azok, kik a kisajátított területre nézve telekkönyvileg kitüntetett jogokkal vagy igényekkel birnak, mint szakértők nem alkalmazhatók.

A kisajátítónak jogában áll a becsű eszközléséhez rendesen alkalmazot szakértőit nevezni ki, ha azok a törvénykezési rendtartásban meghatározott kellékekkel birnak.

51. §.

Ugyanazon községnek a kisajátított ingatlanok hasonminőségénél fogva hasonérdekü birtoktulajdonosai egy-egy szakértőt együtt választanak. Ha a választás iránt megegyezni nem tudnának, vagy ha választani nem akarnának — helyettük egy szakértőt a birói kiküldött nevez ki.

Ugyancsak a biról kiküldött nevez ki minden szakértő bizottsághoz egy-egy elnököt.

Az egyes feleknek jogukban áll saját ingatlanaik becslésére a hasonérdekü birtokosok által választott, vagy részükre a biró által kinevezett szakértő helyett, külön szakértőt választani; azonban ennek díját megtérítési igény nélkül maguk viselni kötelesek.

52. §.

Ha a megnevezet szakértők ellen egyik vagy másik félnek kifogása van: azt a választás vagy kinevezés alkalmával rögtön tartozik előadni. Ilyen kifogások között a biró azonnal határoz, s ha szükséges, új szakértő választását eszközli.

53. §.

A bíró ezután a becslőbizottságokat megalakultaknak kijelenti s felhivja a feleket, hogy az azoknak adandó utasitásra nézve kivánalmaikat és a becsü tárgyainak értékére vonatkozó adataikat terjesszék elő.

Ezen kivánalmak lényeges pontjai jegyzőkönyvbe iktattatván, a bíró a becsü teljesítésére határnapot tüz ki s erre a szakértőket a mulasztásnak a törvénykezési eljárásban meghatározott következményeire figyelmeztetvén, szóval vagy irásban megidézi, s az idézés megtörténtét a jegyzőkönyvben feljegyzi.

54. §.

A becslésre kitüzött határnapon a bíró a kisajátítási tervet és esetleg létrejött egyezségeket a felek kivánalmairól az 53. §. szerint felvett jegyzőkönyvet és általuk előterjesztett adatokat a szakértőkkel közli, őket a jelen törvénynek a kártalanítás elveit megállapitó határozata figyelemben tartására utasítja, ha még megesketve nin-

csenek, megesketi s meghagyja, hogy a becsüt az összeirás sorrendje szerint teljesitsék.

A teljesített becsüről a szakértők indokolt véleménye jegyzőkönyvbe vétetik s mind általok, mind a netalán jelenvolt felek vagy képviselőik által aláiratik.

Nagyobb épületeknél vagy iparműveknél megengedtetik, hogy a szakértők véleményöket irásban nyújthassák be. Az ilyen szakértői vélemények a jegyzőkönyvhez csatoltatnak s ez a jegyzőkönyvben megjegyeztetik.

A becslés befejezése után az érdekelt feleknek jogukban áll a szakértői véleményekre nézve észrevételeiket megtenni s azoknak a jegyzőkönyvbe leendő felvételét követelni.

Mennyiben legyen a szakértői vélemény az ár meghatározására irányadó, a biróság határozza meg.

Ugy az első folyamodású, mint felebbezés esetén a felsőbb biróságok bármelyike is jogositva van, ha a becsü helyes volta iránt alapos aggályai vannak, új becslést rendelni, mely esetben az első becslésnél müködött szakértők nem alkalmazhatók.

55. §.

Mihelyt valamely községben a becslési eljárás befejeztetett, a kiküldött biró a felvett jegyzőkönyvet, az arra vonatkozó összes iratokkal együtt, a törvényszék elé terjeszti; ez iratokhoz csatolandók azon becslési jegyzőkönyvek is, melyek a 45. §. b) pontja szerint korábban keletkeztek.

A törvényszék a beterjesztett ügyiratok felett 8 nap alatt határozatot hozni köteles.

A kiküldött biró előtt kötött egyezségek (48. §.) csak alaki szempontból képezik birálat tárgyát s ott, hol gyámság vagy gondnokság alattiak vannak érdekelve, jóváhagyás végett az erre illetékes hatóság által jóváhagyott

és a telekkönyvi érdekeltek részéről kifogás alá nem vett egyezséget a biróság végzésileg elfogadja, a mely végzés ellen jogorvoslatnak helye nincs. — A biróság által elfogadott egyezség a kikötött kártalanítási árra nézve végrehajtási jogot ad. Ha jogerejü egyezség nem jött létre, a törvényszék a szakértői becsü alapján a kártalanítás kérdésében érdemileg határoz, vagy ha ez a fennforgó hiányok miatt nem volna lehetséges, az eljárást a szükséghez képest részben vagy egészben megsemmisíti s új eljárást rendel.

E határozatról az érdekelt feleket s ott, hol gyámság vagy gondnokság alattiak is érdekelvék, a gyámhatóságot, hitbizományhoz tartozó vagyon kisajátításánál pedig a hitbizományi hatóságot is értesiti.

56. §.

Az érdemleges kártalanítási határozatnak magában kell foglalnia:

1. a kisajátitandó ingatlannak, esetleg tartozékainak pontos körülirását;

2. a kártalanítás módjának s a kártalanítási összegnek pontos meghatározását.

57. §.

A törvényszék határozata ellen nemcsak az eljárási formák megsértése miatt, hanem ugyanezen beadványban a kártalanitás módjára és mennyiségére nézve is felebbezésnek van helye, s mindkét esetben másodbíróságilag a kir. tábla, harmadbiróságilag pedig a magyar királyi curia határoz.

Ugy az első, mint másodbirósági határozat ellen csak a kézbesitést követő 8 nap alatt lehet felebbezni.

Más jogorvoslatnak ez ügyekben helye nincs.

58. §.

Ha az ugyanazon községben kártalanitási eljárás alá vont minden tárgy kártalanitására nézve jogérvényes határozat keletkezett, a törvényszék az összeirás illető rovatában a megfelelő összegeket beiktatja, ott, hol e kártalanítás természetben eszközöltetik, ennek módját az észrevételek rovatában kimerítően kitünteti, s az ilyképen kiegészített összeírást hivatalos alakban a kisajátító részére kiszolgáltatja.

59. §.

A kártalanítási határozat jogerőre emelkedése után a kisajátító, a megállapított kisajátítási tervben felvett ingatlanokat, a mennyiben azok még nem volnának birtokában, azonnal tettleg birtokba veheti, s ha bárki által háborgattatnék, folyamodásra őt az illető közigazgatási hatóság a birtokban védelmezni tartozik.

A kártalanítási összeg a bírói határozat jogerőre emelkedése után 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett kifizetendő, vagy a mennyiben a kisajátított ingatlanon bekeblezett terhek vannak, az illetékes telekkönyvi hatóságnál készpénzben leteendő. A vasutak és csatornák kisajátítása esetében a kártalanítási összeg kifizetése az 1868: I. t. cz. 19. és következő §-aiban meghatározott módon teljesítendő.

60. §.

A jogerejüleg megállapított kártalanítási összegnek lefizetése s illetőleg szabályszerü letétele által, a kisajátított ingatlan minden arra bekeblezett magánjogi terhektől felmentetik, kivéve azokat, melyeket a kisajátító vállalat egyezség útján magára átvállalt.

A vállalat jogosítva van az egyezségileg vagy jogerejü határozattal megállapított kisajátítási tervnek, a kártalanítási egyezségnek vagy jogerejü határozatnak, és a

kártalanítás összeg kifizetését vagy szabályszerü letételét igazoló okiratnak előterjesztése mellett, az ugyanazon egy község területén kisajátított összes ingatlanoknak tehermentes átjegyzése és a tulajdonjognak a vállalat javára bekeblezése végett, egy beadványban folyamodni.

Ha a kisajátítási eljárás rendén a vállalat terhére szolgalmak állíttatnak fel, azok a tulajdonjoggal egyidejüleg bekeblezendők.

A vasutak és csatornák telekkönyvezése az 1868. évi I. t. cz. szabályai szerint foganatosítandó.

61. §.

Ha a kártalanítási összegnek a 36. §. értelmében történt jogerejü megállapítása, vagy az 55. §-ban felemlített kártalanítási egyezség, s illetőleg a kártalanítási határozat jogerőre emelkedésétől számitott hat hónap alatt a tulajdonos a kártalanítási összeg kifizetése vagy letétele végett a végrehajtást nem kéri, és ha ugyanezen idő alatt a vállalat sem a kisajátítási tervbe vett ingatlant birtokba nem veszi, sem a kártalanítási összeget az illetékes bíróságshoz letétbe nem teszi, vagy ki nem fizeti, ez esetben ugy a vállalat, mint a tulajdonos úgy tekintetnek, mint a kik a kisajátítástól visszaléptek, s a kisajátítási terv és kártalanítási egyezség vagy határozat hatályukat vesztik.

V. FEJEZET.

A közterhekről s költségekről.

62. §.

A kisajátított ingatlan után járó közterheket, a kártalanítás iránt hozott bírói határozatnak vagy a létrejött egyezségnek jogerőre emelkedése napjától, vagy ha az illető tárgy előbb vétetetett volna birtokba — a birtokbavétel napjától kezdve a kisajátító viseli, s azokat a meny-

nyiben az előbbi birtokos által előlegeztettek, annak megtériteni köteles.

63. §.

A jelen törvény alapján eszközlendő kisajátítási eljárásra vonatkozó minden beadvány, tervrajz, összeirás, szerződés, egyezség, jegyzőkönyv, becslevél, bizonyitvány vagy nyilatkozat, határozat és felebbezés bélyegmentes.

Magántársulatok vagy magánfelek által eszközölt kisajátítások eseteiben azonban a fentebb felsorolt okiratok csak feltételesen, vagyis addig maradnak bélyegmentesek, míg más czélokra, mint a jelen törvényben megállapitott kisajátítási s telekkönyvezési eljárás keresztül vitelére nem használtatnak.

A bírói kézhez letett biztositék és kártalanítási öszszegek után letéti díj nem fizettetik.

64. §.

A pénzügyi törvényekben s szabályokban meghatározott vagyonátruházási s telekkönyvezési illetékek a kisajátitásoknál nem járnak.

A nyereségre alakult vállalatok azonban tartoznak a kisajátítás útján tulajdonukba átment földterületektől a fizetett kártalanítási összegek alapján megszabandó vagyonátruházási illetéknek fele részét fizetni.

A kisajátítás útján megvett és lebontandó építmények megszerzéseért vagyonátruházási illeték nem jár.

A kisajátítások alapján fizetett kártalanítási összegekről szóló nyugták a II. fokozat szerint járó bélyegilletékek alá esnek.

65. §.

A kisajátítási eljárás folyamában felmerült költségeket, ideértve s 37., 46. §§-ok szerint kinevezendő ügygondnokok díjait is, a kisajátító előlegezni és viselni köteles.

Az érdekelt felek magán és képviseleti költségei felszámításának és megállapításának ez eljárásnál helye nincs. s ezek fizetésére a vállalat nem kötelezhető.

Az eljárási költségeket, a mennyiben a kisajátítási terv megállapítása körüli eljárásra vonatkoznak, azon hatóság, mely a terv megállapítására kirendelt bizottságot kiküldi, a mennyiben pedig a kártalanítási eljárás körül merültek fel, az illetékes bíróság állapítja meg.

VI. FEJEZET.

Az ideiglenes kisajátításról.

66. §.

Az 1. §-ban felsorolt vállalatok s munkálatok czéljaira ingatlan dolgok ideiglenesen is kisajátíthatók.

67. §.

Az ideiglenes kisajátítás meghatározott időre engedélyezendő s tartama a tulajdonos beleegyezése nélkül 3 éven túl nem terjedhet.

A jelen törvény hatályba lépte előtt meg nem határozott időre engedélyezett ideiglenes kisajátítások leghosszabb tartama, mennyiben a tulajdonos a meghosszabbításba bele nem egyezik, a jelen törvény hatályba lépte napjától számított 3 év.

68 §.

Ha a kisajátító az ideiglenesen kisajátított területet a 67. §-ban megjelölt időtartamon túl is szükségli, tartozik a 3 évi határidőnek lejárta előtt legalább 6 hónappal, a végleges kisajátítást kérni; ha ezt elmulasztaná, a határidő lejárta, vagy ha kérelme később elutasítólag intéztetnék el, a hozott határozat kézbesítése után, az

ingatlant a tulajdonosnak végrehajtás terhe alatt visszabocsátani köteles.

69. §.

Az ideiglenes kisajátítás alól ki vannak zárva:

1. az épületek és iparművek;

2. azon ingatlanok, melyek az illető vállalat vagy építkezés czéljaira véglegesen szükségesek;

3. feltárt és használt kő-, kavics- és homokbányák;

70. §.

Az ideiglenes kisajátítás csak olyan vállalat vagy munkálat czéljaira adható meg, a mely az 5. §. értelmében már engedélyeztetett, vagy melynek létesítése az illetékes hatóság által elrendeltetett.

Az erre vonatkozó kérvény a megfelelő tervvel (31) és a kisajátítás szükségét vagy czélszerűségét igazoló adatokkal és bizonyítékokkal felszerelve, a közmunka- és közlekedési miniszterhez nyújtandó be.

71. §.

A közmunka- és közlekedési miniszter a kisajátítási eljárást elrendelvén, erről az illetékes törvényhatóság közigazgatási bizottságát a kisajátítási terv leküldése mellett értesíti.

A közigazgatási bizottság a kérvény tárgyalására határnapot tűz ki, a tárgyalás vezetésére kebeléből egy tagot rendel ki, s erről az illető község elöljáróságát a terv átküldése mellett értesíti.

A község elöljáróságának kötelessége az eljárás megindításáról az összes érdekletteket, vagy azok törvényes képviselőit azzal tudósítani, hogy a kérvényt és mellékleteit tekintsék meg s a tárgyalásnál vagy személyesen, vagy megbizottjaik által jelenjenek meg.

72. §.

A tárgyalásnál mindenekelőtt a barátságos egyezség kisérlendő meg, s ennek nem sikerülte esetén minden érdekelt fél észrevételei s adatai a felveendő jegyzőkönyvbe iktatandók. A jegyzőkönyv az összes iratokkal együtt a közigazgatási bizottságnak határozathozatal végett bemutatandó.

73. §.

A közigazgatási bizottság határozata ellen felfolyamodásnak van helye.

A felfolyamodás, mely az elsőfokú határozat kézbesítésétől számított 8 nap alatt a közigazgatási bizottságnál nyújtandó be, a közmunka- és közlekedési miniszterhez terjesztendő fel, ki a kérelem felett végérvényesen határoz.

74. §.

Az ideiglenesen kisajátított tárgyért, a kisajátítási egyezségnek vagy a határozatnak jogerőre emelkedésétől, avagy ha a birtokbavétel előbb történt volna — a birtokbavétel napjától kezdve, előleges félévi részletekben haszonbér fizetendő s azonfelül az ideiglenes kisajátítás megszünte után, az illető tárgynál beállott értékcsökkenés is megtérítendő.

75. §.

A mennyiben a felek másképp nem egyeztek, a birtokbavétel előtt minden ideiglenesen kisajátított tárgy értéke birói becsü útján megállapítandó. Hasonló értékmegállapítás történik akkor is, mikor a kisajátítás szükség megszünvén, a kisajátított tárgy a tulajdonos birtokába visszabocsáttatik. A két becsü összehasonlítása után mutatkozó értékcsökkenés, a kisajátító által végrehajtás terhe alatt 15 nap alatt megtérítendő. Az értékemelkedésért azonban a kisajátító semmit sem követelhet.

76. §.

Valamint az évi haszonbérnek, úgy az értéknek megállapítására nézve is azon elvek és azon alaki szabályok szerint kell eljárni, melyek a jelen törvény II. és IV. fejezeteiben meghatároztattak és ennélfogva a közigazgatási úton hozott jogérvényes határozat, a tervvel és az összes tárgyalási iratokkal együtt szabályszerü eljárás végett, az illetékes birtokbirósághoz teendő át.

77. §.

Ha az ideiglenes kisajátítás nem az állam, vagy valamely hatóság, hanem valamely vállalat vagy egyesek részére eszközöltetik, az illető tulajdonos jogosítva van követelni, hogy a haszonbérre s a netaláni értékcsökkenésért idővel járó kártalanításra nézve kellő biztosíték nyújtassék.

Ezen biztosítéki összeget a körülmények figyelembe vétele mellett a biróság állapítja meg s az az ideiglenesen kisajátítandó ingatlan kataszteri tiszta jövedelmének 40-szeres összegét felül nem mulhatja. A biztosíték készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban teendő le.

78. §.

Az ideiglenesen kisajátított ingatlan tárgy értékkevesbedéseért járó összeg, ha az ilykép kisajátított ingatlanokon telekkönyvvileg bekeblezett terhek vagy feljegyzett igények léteznek, a telekkönyvi hatóságnál teendő le, mely ugyanazon szabályok szerint jár el, a melyek a kártalanítási összegre nézve e tekintetben fennállanak.

79. §.

Az 1. §-ban felsorolt vállalatoknak joguk van arra, hogy a céljaikra szükséges kő-, kavics, homok- és agyaganyagokat a jogosítottak teljes kártalanítása mellett, fo-

lyókban és patakokban előállíthassák és onnan elszállíthassák.

Ezen jog a hajózható folyókban levő zátonyokra nem terjed ki.

80 §.

Közhasználatra szolgáló vasútak részére az italmérési jog ideiglenesen kisajátítható a végre, hogy állomási étkező helyiségeikben az utazó közönségnek és saját alkalmazottjaiknak, valamint más egyéneknek helyben, esetleg a vonaton való fogyasztásra italokat mérethessenek.

81. §.

Az italmérési jog ideiglenes kisajátítását a vállalat indokolt kérelmére minden további eljárás nélkül, esetről-esetre közvetlenül a közmunka- és közlekedési miniszter rendeli el.

82. §.

Ha a kisajátítás elrendelése után a regale-jog tulajdonosa és a vasut között a fizetendő évi haszonbérre nézve egyezség nem jön létre, a haszonbér a vállalat kérelmére, az állomási helyre nézve, illetékes törvényszék által biróilag állapíttatik meg. Ezen megállapításnál a jelen törvény II. fejezetében foglalt elvek és a IV. fejezetben szabályozott eljárás követendők.

83. §.

A biróilag megállapitott haszonbér a határozat jogerőre emelkedésétől számítandó három évre bir hatálylyal, s ha a vasut az italmérési jog további haszonbérlete iránt a tulajdonossal ki nem egyezett, az ideiglenes kisajátítás három évről három évre mindig ugyanazon modon eszközölhető.

84. §.

Az évi haszonbért megállapító birói határozatban megjelölendő azon személy is, kinek kezéhez a haszonbér

fizetni kell, vagy azon hátóság, melyhez az letétbe helyezendő lesz. A határozat után a jogosultak személyében, vagy jogaiban történt változás esetében, a vasut a haszonbért az illetékes törvényszékhez teheti le.

A haszonbér végrehajtás terhe alatt félévenként előre fizetendő, biztosíték letételét kérni a tulajdonosnak joga nincs. A haszonbéri összegnek birói megállapítása után a vasutnak nem áll jogában a három év letelte előtt az ideiglenes kisajátításról visszalépni.

VII. FEJEZET.

Vegyes és átmeneti intézkedések.

85. §.

Ha az 1. §-ban említett valamely vállalat létesítése csak úgy eszközölhető, hogy az más, már előbb engedélyezett s közhasználatra szolgáló vállalat területét átszelje, az utóbb említett vállalat tulajdonosai területükön e szolgalmat eltűrni kötelesek.

Ilyen esetben a szolgalomnak neme és terjedelme, valamint a használat és a fentartás módja iránt, ha a barátságos egyezség létre nem jött, a közmunka- és közlekedési miniszter határoz.

Ellenben azon kérdés, hogy van-e ilyen esetben kártalanításnak helye s miből álljon az, egyezség hiányában a II. és IV. fejezet szabályai szerint a biróság által állapíttatik meg.

86. §.

Háború vagy árviz-veszélyek idején, honvédelmi vagy biztosítási szempontokból, valamint a hegycsúszások, terület-sülyedések vagy árvizek által megszakított közlekedés gyors helyreállítására sürgősen igénybe veendő területek, a közmunka- és közlekedési miniszter egyszerű engedélye alapján elfoglalhatók.

Ez esetben a terv s összeirás megállapítása és a birói eljárás utólagosan lesz eszközlendő.

Ha azonban az épitkezés egy fennálló építmény elbontását tenné szükségessé, ennek megkezdése előtt az épitménynek és tartozékainak értéke becsü utján meghatározandó.

A becsü ez esetben a jelen törvény 31. §-ának a) pontjában előirt módon s időben lesz foganatosítandó.

Az e czélokra megengedett ideiglenes kisajátításokra nézve a jelen törvény 67. és 68. §§. alkalmazandók.

87. §.

A bányászati czélokra szükséges kisajátítások a bányajog szerint eszközlendők.

Olyan utak, vasutak, csatornák építéséhez szükséges területek azonban, melyek a bányatermékeknek vagy bányászati czélokra szükséges anyagoknak s eszközöknek a bánya területéről a legközelebbi közlekedési utig, vagy viszont való szállítására épittetnek, csak a jelen törvény értelmében sajátíthatók ki.

88. §.

Az 1868. évi LV. és LVI. t.-cz. ezen törvény hatályba lépte napjától érvényen kivül helyeztetnek s mindazon esetekben, melyekben a fennálló törvénynek rendén azokra hivatkozás történik, a jelen törvény értendő és alkalmazandó.

89. §.

A Szeged sz. kir. város területén eszközlendő kisajátításokról szóló 1879. évi XIX. törvényczikk a jelen törvény által nem érintetik.

90. §.

A jelen törvény hatálybalépte előtt folyamatba tett kisajátítási ügyekben a következő átmeneti szabályok tartandók meg:

a) ha a kisajátítási terv egyezségileg még meg nem állapíttatott, sem annak megállapítása, s illetőleg a felszólamlások felett még első foku határozat nem keletkezett, a jelen törvény szabályai a magok teljességében alkalmazandók, s a mennyiben szükségesnek mutatkozik, a kisajátítási terv, a kisajátító vállalatnak kiegészítés végett visszaadandó;

b) ha a terv megállapítása, s illetőleg a felek felszólalása felett már elsőfokú határozat keletkezett, az ellen a jogorvoslat és annak felülvizsgálata az akkor érvényben volt törvények szerint történik;

c) ha a kártalanítási eljárásban még első bírói határozat nem keletkezett, az eljárás jelen törvény szerint viendő keresztül, s e végre a szükséghez képest az eljárás kiegészítése rendelendő el;

d) ha a kártalanítás felett már elsőfokú bírói határozat, illetőleg esküdtszéki ítélet keletkezett, az ellen csak az akkor érvényben állott törvényekben megengedett és azok szerint elbírálandó jogorvoslatnak van helye

91. §.

Az 1868. évi LV. t.-cz. 66., 67., 68. és 69. §§-ban a kisajátított birtok előbbi tulajdonosa részére biztosított visszavásárlási jog és annak érvényesítési szabályai hatályban maradnak azon kisajátításokra nézve, melyek azon törvény hatálya alatt lettek foganatosítva.

Az idézett törvény szerint, ha a vállalat befejezése után a kisajátított területekből oly egyes részletek maradnak fenn, melyeket a kisajátító áruba bocsát: ezekre nézve az előbbi tulajdonosokat a visszavásárlási jog illeti.

A kisajátító tartozik tehát őket ebbeli joguk gyakorlására felhivni; a volt tulajdonosok viszont tartoznak a felszólítás napjától számitandó 30 nap alatt határozottan nyilatkozni, minthogy különben az vélelmeztetik, hogy visszavásárlási jogukról lemondottak. (66. §.)

A 65-ik §-ban érintett területek tulajdona a visszavásárlásra nem jogosult más személyekre telekkönyvileg csak akkor kebleztethetik át, ha egyuttal bemutattatott, hogy a visszavásárlásra jogosult ebbeli jogával a törvényes határidő alatt élni nem kivánt. (67. §)

Ha a visszavásárlás a kisajátított egész tárgyra kiterjed: az egész kártalanítási ár azonnal visszafizetendő; ha azonban annak csak részére terjed ki: a kártalanítási árnak azon hányada fizetendő vissza, mely a visszavásárlott területre esik.

Mindkét esetben a tárgy időközbeni rosszabodásáért kártérités, illetőleg árlevonás követelhető; de a kisajátító a javulásért vagy értékemelkedésért áremelést nem kivánhat.

Ha a kisajátítónak a visszabocsátott téren olyan ültetvényei vagy más tárgyai lennének, a melyek onnan az ingatlan romlása nélkül elvihetők, jogositva van ezeket 90 nap alatt elhordatni. (68. §)

A jelen fejezetben érintett jogviszonyokból felmerülő bármi kérdés birói elintézése a törvénykezési rendtartásban szabályozott jegyzőkönyvi eljárás szerint és az illetékes birtokbiróság által eszközlendő. (69. §.)

92. §.

Jelen törvény hatálya kiterjed a magyar korona összes országai területére mindazon esetekben, midőn a kisajátítás olyan vállalatok vagy munkálatok czéljaira eszközlendő, melyek az 1868. XXX. t.-cz. 9. §-a értelmében a magyar korona országai közös törvényhozásának avagy kormányának hatáskörébe tartoznak.

Ilyen kisajátításokra nézve a közigazgatási bizottságokra ruházott jogokat fogják gyakorolni:

a) Fiume városa és kerülete területén a polgármester;

b) Horvát- és Szlavonországok területén az illet alispáni, a határőrvidéken a kerületi hatóság.

A levelezést e hatóságok, és a közmunka- és közlekedési miniszter közt közvetíteni fogják:

Fiume városa és területére nézve a fiumei kormányzó;

Horvát-Szlavonországok területére nézve a Horvát-Szlavon bán;

A határőrvidékre, tényleges bekeblezéseig, a határőrvidéki hatóság főnöke.

93. §.

Azon esetekben, melyekben a jelen törvény a polgári törvénykezési rendtartásra utal, a nevezett társországok területén az ott érvényes perrendtartás szabályai lesznek alkalmazandók.

Fiume városában és területén is az ott érvényes perrendtartás szabályai alkalmazandók.

A kártalanítási eljárásnál felmerülő felebbezések esetében Horvát-Szlavonországok területén az ottani felsőbb biróságok ítélnek.

94. §.

Ezen törvény végrehajtásával a közmunka- és közlekedésügyi, a belügyi és az igazságügyi miniszterek, Horvát-Szlavonországokra nézve a közmunka- és közlekedésügyi miniszter, — ki e tekintetben Horvát-Szlavon-Dalmátországok bánjával egyetértőleg jár el, — bizatnak meg.

Szabályrendelete

a m. kir. igazságügyi- és közlekedési minisztereknek a magyar korona országaiban lévő vasútak és csatornák külön összpontosított tkkvezéséről alkotott 1868. I. t.-cz. végrehajtása tárgyában.

A magyar korona országaiban levő vasútak és csatornák külön összpontositott tkkönyvezéséről alkotott 1868. I. t.-cz. 48. és 52. §-ban az igazságügyi és közlekedési miniszteriumok ezen törvény végrehajtásával megbizatván, és az erre szükséges intézkedésekre felhatalmaztatván, ennek folytán rendeltetik.

1. §.

A központi telekkönyvi hatóság és központi telekkönyvi hivatal (a törvény 2. §-hoz).

Mindazon teendőket, melyeket a polg. törv. rendtartás 18. és 19. §§-ai a tkvi hatósághoz utalnak, a vasútak és csatornák összpontosított tkvei körül sz. kir. Pest fővárosának tkvi hatósága mint a »központi tkvi hatóság« végezi.

2. §.

Az összpontosított tkkvek felvétele és vezetése, a segédhivatalok (iktató, kiadó és irattár) vitele, az ügydarabok előadása a jelen rendelet által szervezett »központi telekhivatal« által eszközöltetik.

E hivatal személyzete a magy. kir. igazságügyi miniszter által neveztetik ki s költségei az országos pénztárból fedeztetnek.

E költségek közé tartoznak a személyzet fizetése, a hivatali helyiségek bére, a könyvkötői, nyomtatványi, fütési, világítási és az irodaszerekre megkivántató kiadások.

3. §.

A központi telekhivatal személyzete a következő tagokból áll: egy hivatalfőnök, egy telekkönyvvezető, egy hivatalitiszt és egy hivatalszolga.

Szükség esetében ezeken felül: egy titkár, egy második telekkönyvvezető, és egy dijnok is fog kineveztetni.

E hivatal tagjai államtisztviselők és közvetlen a magyar kir. igazságügyi miniszter alá vannak rendelve.

4. §.

A központi telekhivatal egyes tagjai a következő hatáskörrel birnak;

a) A hivatalfőnök felügyel a személyzet többi tagjaira, a teendőket köztük felosztja, a pontos és szabályszerü ügyvitelt ellenőrzi; ezenfelül a központi tkkvek felvételét önállólag vezeti és átalában végzi az ezen felvételnél felmerülő összes teendőket, különösen pedig az összeirás, térkép és egyedi kimutatás hitelesítésénél közreműködik; végre a központi tkvi hatóságnál a központi tkvi ügydarabokat ő adja elö és ez ügyekben szavazati joga van; ő irja alá a kiadmányozásokat és a tkvi. kivonatokat.

b) A tkkönyvvezető az összpontositott telekkönyveket összeállítja, azoknak biztos és sértetlen fentartása felett őrködik, az elrendelt bejegyzéseket foganatositja, a tkvi és térképi másolatokat elkésziti, a segédhivatalok teendöit végzi, a feleknek értesitést ad és az irodai szükségletek felett rendes számadást vezet.

Ezenfelül a központi tkvi hatóság ülésében, a központi tkvi ügydarabok elöadásáról ő vezeti a tanács jegyzőkönyvet.

A hivatalfőnök a tkvvezetőt a hitelesítésekre maga helyett kiküldheti, s a kiadmányozások és kivonatok aláírásával is megbízhatja.

c) A hivataltiszt a tkvvezetőnek teendőiben segitségül van, a másolatokat ő köteles elkészíteni.

d) A hivatalszolga a rendes teendőkön fölül Budapesten a kézbesítéseket végzi.

A titkár a hivatalfőnök helyettese s mint ilyen a központi tkvi hatóságnál előad és szavazati joggal bir.

A hivatalfőnök jogositva van a lejegyzések gyors foganatositása céljából a tkkvvezetőket, az illető törvényszék elnökének egyetértésével, a vidéki telekkönyvi hatóság rendelkezése alá bocsátani.

5. §.

Pest főváros tkkvi hatóság a központi tkkvi ügydarabokat üléseiben minden más ügy előtt fogja elintézni, sőt sürgős esetben rendkivüli ülést is köteles tartani, a központi telekhivatal fölött a felügyeletet annyiban gyakorolja, a mennyiben a hivatalos teendőknek rendes és pontos teljesitése fölött szintén őrködik, azonban a személyzet fölötti fegyelmi hatóság kizárólag a m. kir. igazságügyi minisztert illeti.

6. §.

A központi telekhivatalnak külön pecsétje van, mely az ország czimerét a következő körirattal: »A magyarországi vasutak és csatornák központi tkkvi hatósága Pesten« foglalja magában.

7. §.

A vállalat birtokának összeirása és térképe, (a törvény 4—6. §§-hoz.

A központi telekkönyvvezés tárgyát az 1868. I. t. cz. 4. §. értelmében csak az ingatlanok és az azokkal össze-

kapcsolt dologi jogok képezvén: a fölvétel csak ezekre terjesztendő ki.

A fölvétel alá esnek tehát: a vállalat kiegészitő alkatrészeit képező összes ingatlanok és a rajtok emelt építmények és összekötő hidak.

A központi telekkönyvvezés alól a birtokos kivánatára kivétethetnek az oly ingatlanok, melyek a tkkvezendő vállalathoz tartoznak ugyan, de annak üzletéhez nem elkerülhetlenül szükségesek és így a vállalati mü kiegészitő alkatrészei közé nem számíthatók. (29. §.)

Ha pedig a vállalat valamelyik alkatrészén oly épitmények emeltettek, a melyek a beváltás esetére, vagy az engedély megszüntével is a vállalkozók tulajdonai maradnak: például az 1868: XXXVII. t. cz. 10. §. szerint a kormány engedélyével épitett coaks-kemenczék, dockok, gép- és más gyárak, öntődék, stb. — az ily épitmények ezen minőségüknek a birtoklapon való világos kitüntetése mellett, a központi tkvbe szintén felveendők ugyan, de külön átruházás vagy terhelés tárgyát mindaddig nem képezik, míg a beváltás, illetőleg az engedély megszünte bekövetkezett.

Az összpontosított tkvek az összeírás és térkép alapján állittatnak össze.

8. §.

A vállalati vonalnak minden egyes határra eső részéről külön és oly összeírás készitendő, mely a vonalnak alkatrészeit teljesen leírja.

Az alkatrészek a törvény 5. §. b) szerint képzendők, igy péld. a pályaudvar összes épületeivel, az őrházak, a vonalnak ezek közt fekvő részei, a jelentékenyebb hidak, átjáratok, továbbá a csatornáknál az egyes zsilipek közt fekvő részek stb. külön alkatrészeket képeznek. Az alkatrészek mérvadatai a pálya tengelyére alapí-

tott összrendező (Coordinata) által fejezendők ki, és azok jegyzéke az összeiráshoz melléklendő.

Az összeirásban kiteendő az épületek minősége is. p. o. gyár, raktár, vendéglő stb.

Oly al- és felépítmények, melyek a vállalat tartozékát nem képezik, és a beváltás vagy az engedély megszüntének esetére is a vállalkozó tulajdonául maradnak, különösen kitüntetendők.

Ha valamelyik alkatrészt szolgalom terhelné, megemlítendő, ki köteles a szolgáló jószágot jó karban tartani; ha pedig az uralgó dolog, úgy a szolgáló jószág tjkvi lap száma és helyrajzi, illetőleg helyszínelési száma kiteendő.

A vállalat részére szerzett jogok és az azt terhelő szolgalmak jegyzéke a kisajátítási összeírásból átveendő.

Minthogy a központi tkkönyvezés alá eső vállalatok létesítésénél többnyire a tizedes mérték alkalmaztatik: az 1868. I. t.-cz. 5. §. e) esetében az összeírásnál e mértek is használható.

9. §.

A vállalati birtok térképének a tkkvi hivatalban őrzött térképpel kell megegyeznie, s a határnak azon részét, a melyen a vonal keresztül megy, a tkkvi helyszínelési, illetőleg helyrajzi számokkal együtt teljesen ki kell tüntetnie.

A vonalnak menete és egyes alkatrészei: az épületek, hidak, zsilipek stb. kék téntával jelölendők.

Az egyes térkép szeletek vászonnal egybe ragasztatnak. Az egyes szeleteknél, egyformaság tekintetéből, a bélyeg papirnál előirt nagyság mértékül (scala) pedig 1 : 1000 használandó.

10. §.

Az egyedi kimutatás (a törvény 7. §-hoz).

Az egyedi kimutatások községenkint a birtokosok nevének betűszerinti sorrendjében készítendők.

Az egyedi kimutatásnak czélja:

a) hogy az annak alapján a kisajátított részletek lejegyeztessenek;

b) hogy az ezekért járó kártalanítási összeg a jogosultaknak gyorsan és biztosan kifizettessék.

11. §.

A lejegyzés szükséges:

a) a tkkvben (hol a tkkvek már léteznek) s e czélból az egyedi kimutatásban a tjkv lap száma, a helyszínelési szám és a kisajátított térfogat kitétetik;

b) az adóföldkönyvben, hogy a kisajátított birtokrészletre eső adó lerovassék.

Az egyedi kimutatásnak minden egyes tétele a hivatkozás könnyítése czéljából folyó sorszámmal látandó el és ezenfelül az egyes tételek közt a netalán szükséges hozzájegyzésekre elegendő tér hagyandó.

12. §.

A kisajátított birtokrészletért járó kárpótlás az ingatlan helyébe lépvén, azt fogja illetni, a ki az ingatlanra joggal birt.

Az egyedi kimutatás illető rovatába ily jogosultkép azon birtokos veendő fel, ki az 1868. 55. t. cz. 23. §. szerint készitett kisajátitási összeirásba bejegyeztetett, s a kérdéses birtokrészletet mint tulajdonos birja, és a kisajátítás eszközlésénél közbenjárt, habár a tulajdonjog nevére nincs is átírva.

Azok, kik bármi okból a kártalanítási összegre igényt tartanak, kötelesek igényeiket a törvény 17. §. szerint kitüzendő hirdetményes határidő alatt bejelenteni, a tkvi hatóság ez igények felett, még ha azok a telekkönyvbe bejegyezve lennének is, hivatalból csak annyira őrködik, a mennyiben köteles a telekkönyvi érdekletteket a bejelentési felhivásról értesíteni.

13. §.

Minthogy az általános kisajátítási törvény (1868. 55. t. cz.) 30. és 61. §§. értelmében a kisajátítási összeg a birtokbavétel és igy a hitelesités előtt kifizetendő vagy bírói kézhez leteendő, a vállalkozó a kifizetést a jogosult kezéhez köteles teljesíteni:

a) ha a tulajdonjog a jogosult részére van bekebelezve; és

b) ha más tkvi bejegyzések, például igénybejegyzések vagy bejegyzett követelések ezt nem gátolják; vagy ha a tkvi érdeklettek beleegyezése megszereztetett.

A tkvi állapot ez esetben a kisajátítási eljárás tkvi feljegyzésének időpontja szerint biráltatik meg, a mennyiben ezen feljegyzés a telekk. rend. 161. §. és az általános kisajátítási törvény 24. §. értelmében foganatosittatott.

14. §.

A hitelesités a törvény (9., 13. §-hoz).

Mihelyt a kisajátítás valamely határra nézve végleg befejeztetett: és a fentebbi három okmány elkészíttetett: a vállalkozó köteles ezen okmányokat hitelesíttetni és e czélból:

1., a közlekedési minisztériumhoz folyamodik az 1868. I. t. cz. 8. §. a) és c) pontjaiban megnevezett küldöttségi tagok kinevezése végett;

2., az illető vidéki tkvi hatósághoz beadja az érintett t. cz. 9. §. szerint a fentebbi három okmányt eredetiben, ezenkivül az egyedi kimutatás másolatát az adó- és a térkép másolatát a telekhivatal számára;

3., a központi tkvi hatósághoz beadja a tulajdonjog bekebelezésére szükséges okmányokat, ugymint:

a) az engedélyezési okmánynak, valamint a netalán előfordult átruházásokról szóló okiratoknak hiteles másolatait;

b) az egész vonalnak átnézetés térképét, melyen csak az egyes határok és ezek nevei jelöltetnek meg, és az egész vonal hosszasága mértföldekben kimutattatik, és a melyhez a külön határok táblás lajstroma (helyrajzi rendben római számokkal) csatolandó, megjegyeztetvén, hogy a transversalis vonalok sorrendje Pesthez legközelebb eső végpontjuktól számítandó.

15. §.

A vidéki tkvi hatóság a közlekedési miniszterium kiküldöttje által kitüzött hitelesitési határnapról a vállalkozót, illetőleg képviselőjét, ugy a község elöljáróját értesíti és a kibocsátandó hirdetményt a törvényszék táblájára kifüggeszteti; e hirdetmény az illető községben a helyi szokás szerint közzéteendő, és a hivatalos lapba egyszer beiktatandó.

E közzétételnél különösen ügyelni kell, hogy a kihirdetés, illetőleg beiktatás megtörténte és a hitelesítési határnap közötti határidő legalább 15 napot tegyen.

A több községre nézve kitüzött határnapok egy hirdetménybe is foglalhatók.

16. §.

Az 1868. I. t. cz. 11—13. §§-ban és az 1868. 55. t. cz. 72. §-ban emlitett vitás kérdések a központi és a vidéki tkvi hatóság kiküldöttjei által döntetnek el.

A központi tkvi hatóság kiküldöttje különösen felügyel, hogy a vállalat birtokának összeírása és térképe akkép készíttessék el, hogy azok alapján az összpontosított tkv. akadály nélkül összeállítható legyen; a vidéki tkvi hatóság kiküldöttei pedig arra ügyelnek, hogy az egyedi kimutatás a lejegyzés gyors foganatosítására alkalmas módon szerkesztessék.

17. §.

A telekkönyvi lejegyzés (a törvény 16. §-hoz).

A vidéki tkvi hatóság a kiküldöttei által beadott jelentés folytán:

a) az egyedi kimutatás hiteles másolatát az illetékes kir. adóhivatalhoz 8 nap alatt átküldi az adó lerovása végett; ezenfelül

b) az egyedi kimutatást és térképet eredetiben a kisajátított birtokrészletek lejegyzése végett a telekhivatalnak kiadja; végre

c) az 1868. I. t.-cz. 17. §-ban meghatározott hirdetményt a törvényben felsorolt igények bejelentése végett kibocsátja.

18. §.

A lejegyzés a fennálló tkkvi szabályok szerint a következő módon eszközöltetik:

a) ha valamely birtokrészletnek csak egy része jegyzendő le a birtoklapon, a térmérték keresztül huzatik, s a fennmaradt térmérték vörös tentával fölibe iratik: a jegyzet rovatában pedig kiteendő a tulajdonlap sorszáma, mely alatt a lejegyzési végzés bevezettetett, ha pedig helyszüke miatt ezen eljárás nem követhető, a birtokrészlet a fennmaradt térmértékkel uj sorszám alatt veendő fel;

b) ha az egész birtokrészlet lejegyeztetik és a községi telekkönyvből kivétetik, ez a birtokrészlet-lajstromban is kiteendő;

c) ha a birtoklapon a térfogat kitéve nem lenne és a fennmaradt térmérték nincs tudva, a lejegyzési végzés a tulajdonlapon bevezettetik és a birtoklapon ezen sorszámra a jegyzet rovatában a hivatkozás kiteendő;

d) tagosított községeknél, ha a kisajátítás már a kiosztott uj birtokból eszközöltetett és ezen uj birtok a tkkvbe még bejegyezve nem lenne: a lejegyzési végzés

egész terjedelmében a tulajdonlapon bevezettetik, és minthogy a birtoklapon a térmérték le nem jegyezhető, a régi birtok mellé a jegyzet rovatában a tulajdonlap sorszámára a hivatkozás kiteendő és a tagosított birtok bevezetése alkalmával csak a fennmaradt térfogat veendő fel;

e) a telekhivatal térképén a vállalati vonal vörös szinnel kitüntetendő;

f) ha valamely birtokrészletet szolgalom terhel, ez az illető tjkvben bekebelezendő; végre

g) a fő-tjkvekben foglalt birtokrészleteknél a lejegyzés a községi másolatokban is kitüntetendő.

A lejegyzés megtörténtéről az egyedi kimutatásra hivatalos bizonylat vezetendő.

A telek hivatal ezután a lejegyzés foganatosításáról a tkkvi hatósághoz jelentést tesz, mely a központi tkkvi hatósághoz a végelintézés alkalmával (24. §.) átteendő.

19. §.

Igények bejelentése (a törvény 17., 28. §-hoz).

A hirdetményi felhivás a törvény 17. §-a értelmében kiterjed:

a) azokra, kik az egyedi kimutatásban foglalt kárpótlási összeg mennyisége vagy megállapítása ellen kifogást tenni szándékoznak; és

b) azokra, a kik ezen összegre erősebb jogot akarnak érvényesíteni.

A bejelentések irásban vagy szóval történhetnek; utóbbi esetben jegyzőkönyv veendő fel.

Oly felszólalásoknak, melyek a kisajátítás jogosultsága, vagy az egyedi kimutatásban kitett térfogat ellen intézvék, helye nincs, s azokra a hirdetményi felhivás nem vonatkozik.

20. §.

Az eljárás gyorsítása tekintetéből a vidéki tkkvi hatóságnak az ált. kisajátítási törvény 62. §. szerint az igénybejelentésre vonatkozó felhivása az 1868. I. t.-cz. 8. és 9. §§-ai szerint a hitelesítés iránt kibocsátandó hirdetménybe is felvehető.

Azonban akár ily együttesen, akár külön eszközöltessék a kihirdetés: az igények bejelentési határnapja úgy tüzendő ki, hogy közte és a hirdetmény beiktatása között legalább 30 napnyi időköz legyen.

21. §.

A tkvi hatóság az igény bejelentési határidőről a tkvi érdekletteket külön értesíteni köteles és pedig a következő módon:

a) azok, kiknek tartózkodása ismeretes, felzet kézbesítése által személyesen értesítendők;

b) azok részére pedig, a kiknek tartózkodás helye a tkvből ki nem tünik, vagy a kik külföldön tartózkodnak és a tkvi hatóság tudtával ennek székhelyén megbizottat nem rendeltek, gondnok nevezendő;

c) kiskoruak és gondnokoltak helyett a gyámhatóság;

d) jogi személyek helyett elöljáróik, illetőleg igazgatóik értesítendők;

e) ha valamely birtok több bekebelezéssel van terhelve és csak aránytalanul kis része esik kisajátitás alá: csak azon korábban bekebelezett hitelezők értesítendők személyenként, a kiknek követelése a kártalanítási összeget kimeríti, a később bejegyzettek gondnok kezéhez értesittetnek; végre

f) csőd alatti birtoknál a felhivás csak a csődtömeggondnoknak kézbesítendő.

22. §.

A tkvi hatóság a bejelentéseket az egyedi kimutatás jegyzet rovatában feljegyzi és a tárgyalási határnapot kitüzi.

A tárgyaláskor mindenekelőtt a vitás kérdéseknek egyezség útján való kiegyenlítése megkisérlendő, mi jelen utasítása 21. §-nak e) esetében főleg azáltal eszközölhető, ha a kártalanítási összeg a legelöl bekebelezett hitelezőknek az illető terhek tkvi törlése mellett, kifizettetik.

Ha pedig a megállapított kártalanítási összeg mennyisége ellen adatott be kifogás: az egyedi kimutatás jegyzet-rovatában a követelt többlet letéteményezése elrendelendő, mi ha nem teljesíttetnék, a törvény 26. §-a értelmében ezen többletnek tkvi biztosítása fog elrendeltetni.

23. §.

A bejelentési határidő elmulta után a tkvi hatóság a vállalkozót az egyedi kimutatás kézbesítése mellett az 1868. I. t.-cz. 19. §-a értelmében a kisajátítási ár kifizetésére, illetőleg letételére utasitja és erről a jogosultakat, a kiknek részére t. i. a kifizetés vagy a letétel elrendeltetett, értesíti.

Ha a letéteményezés rendeltetett el, a vállalkozó a jogosultaknak a kárpótlási összeget kifizetheti, mihelyt az érdekeltek nyilatkozatai által a letéteményezés okai megszüntetnek.

E nyilatkozatok a nyugtákkal együtt az illetékes vidéki tkvi hatósághoz nyújtandók be.

24. §.

A vállalkozó az 1868. I. t.-cz. 20. §. értelmeben a nyugták, letéti jegyek és a fennérintett nyilatkozatok (23. §.) jegyzékét beadni köteles. E jegyzékben az egyedi

kimutatás sorszámai megtartandók s azokkal a mellékletek is megjelölendők.

Ez alkalommal a vállalkozó a különbözet tkvi biztosítása iránt is köteles nyilatkozni. (22. §.)

Ha az okmányok rendben találtatnak, a tkvi hatóság végzésileg kimondja: hogy a kisajátítási összeg a vállalkozó által teljesen lefizettetett és hogy az átirás tehermentesen foganatosítható; ha peedig a peres összegekre nézve zálogjogi bekebelezés szükségeltetnék: ezt az összeg és a jogosítottak nevei kitételével egyuttal elrendeli.

Ugyanezen végzésben a tkvi hatóság a törlést is el fogja rendelni;

a) ha a kisajátítási ár valamely bekebelezett követelés teljes vagy részleges törlesztésére fordittatott: vagy

b) ha a zálogtárgy a lejegyzés folytán végképpen megszünt.

Ezen végzés a telekhivatalnak a lejegyzés foganatositásáról szóló jelentésével együtt a központi tkkvi hatósághoz elküldendő.

Ha a vállalkozó a fennérintett jegyzéket a kitüzött határidő alatt be nem adja: a tkkvi hatóság köteles őt a jegyzék benyujtására pénzbirsággal is szoritani.

Az eredeti nyugták és letéti jegyek a vállalkozónak visszaadatnak, az eredeti egyedi kimutatás és egy térkép másolat a telekhivatalnál megtartatnak.

25. §.

Ha a kártalanítási összeg az általános kisajátítási törvény 30. és 61. §§. értelmében már a hitelesités előtt kifizettetett vagy birói kézbe letétetett: köteles a vállalkozó a nyugták és a letéti jegyek jegyzékét (24. §.) a bejelentési határidő lefolyta után azonnal beadni.

Ha a bejelentési határidő alatt sem ellenvetés, sem igény nem jelentetett be és a jegyzék is rendben talál-

tatott: a tkkvi hatóság a jelen utasitás 24. §-ban érintett végzést meghozza és ebben egyszersmind hivatalból elrendeli, hogy a letéteményezett és kifogás alá nem eső kártalanítási összeg a jogosultaknak adassék ki.

26. §.

Az összpontosított telekkönyvek összeállítása (a törvény 29. 30. és 41 – 45. §§-hoz).

A központi tkkvek összeállitásánál nyomtatott ivek használandók. Mindegyik tkkv a későbbi bejegyzésekhez szükséges üres ivekkel ellátva, bekötendő és külön folyó számmal megjelölendő.

Az összes központi tkkvekről a folyó számok szerint egy általános jegyzék és ezen felül a czégekről egy betüsorozatos névjegyzék vezetendő.

E két jegyzék elkészülvén, egybeköttetik és rendesen tovább vezettetik.

Az egyes tkkvhöz tartozó összes térképek kellő felirással egy vagy több papirtokban (carton) akkép helyeztetnek el, hogy legelől a vonalnak átnézetes térképe a külön határok táblás lajstromával (14. §. b) és utána a határbeli térképek azon sorban és azon római számokkal ellátva következnek, a mely sorban és szám alatt az illető községbeli birtok a fennebbi táblás lajstromban és igy a tkkvben is előfordul.

A központi tkkvek és a térképek tüzmentes helyiségben és zárt szekrényekben őrizendők.

27. §.

Ha a vállalkozó a fővonal tkkvébe a szárnyvonalakat is fölvétetni akarja, akkor először a fővonal és utána a szárnyvonalak felsorolandók.

A főlapon a végpontok mellé a vonal hosszusága mértföldekben szavakkal kiirva kiteendő és pedig mind a fővonal, mind a szárnyvonalak külön-külön.

Ha valamely vonal a magyar korona országainak határain tul terjed; a tkkvbe csak az ország határáig terjedő birtok veendő fel s a főlapon csak a határon belül fekvő végpontok teendők ki.

A főlapon történő változásokról szóló végzések a tulajdonlapra jegyeztetnek be.

28. §.

A központi tkkvek fő- és birtoklapjai a hitelesített összeirás és térkép alapján állittatnak össze és az összeállitás helyességét a hivatalfőnök vagy helyettese a főlapon aláirásával bizonyitja.

A fennebbi 24. §-ban emlitett végzés és lejegyzési jelentés beérkeztével a központi tkkvi hatóság a tulajdonjognak, ugy szükség esetében a zálogjognak bekebelezését elrendeli és egyuttal meghatározza a napot, a melyen a központi tkkv. hatályossága kezdődik. Ily napul mindig a bekebelezési végzés hozatalát követő 15-ik nap tüzendő ki, mely nap a főlapon feljegyzendő.

A kártalanítási összegek biztosítására szolgáló zálogjogi bekebelezések egy és ugyanazon községbeliek javara egy általános összegben együttesen foganatosítandók, azonban a bekeblezésben hivatkozni kell azon okmányra, mely a kártalanításra jogositottak nevét és az őket egyenkint illető összegeket kimutatja.

Ezen összegekre felülkeblezések nem eszközölhetők s a törlés az 1868. I. t.-cz. 27. §. értelmében csak az illető vidéki tkvi hatóság végzése alapján rendelhető el.

29. §.

A vállalkozó az egyes önálló vonalakat külön telekkönyvekbe vétetheti fel, de szabadságában áll több összefüggő vonalt egy tkvbe egyesíttetni; köteles azonban ez iránti kérelmét a 14. §. szerint beadandó kérvényben világosan kifejezni.

A vállalati mű kiegészítő alkatrészeit képező birtokrészletek a központi tkvbe szükségkép felveendők.

A vállalat tulajdonában lévő oly más fekvőségek és építmények, melyek a vállalat érdekében használtatnak ugyan, de annak kiegészítő alkatrészét nem képezik, p. o. az igazgatóság háza, vagy más, a fővárosban fekvő épületek stb. — A központi tkvbe csak akkor vétetnek föl, ha azt maga a vállalat kérelmezi, különben az ily birtoktárgy bejegyzése a rendes tkkvekben eszközlendő.

30. §.

A központi tkkvek vezetése (a törvény 28. 37—40. §-hoz).

A központi telekkönyvi hatóság külön iktató könyvet vezet, mely egyuttal a naplót a kiadó és irattári könyveket is helyettesíti, miért is az iktatókönyv rendes rovatai ez utóbbi könyvek szokott rovataival kiegészítendők. Az iktatókönyv mellett rendes névjegyzék is vezettetik.

Az iktató- és a központi telekhivatal hétköznapon 5, ünnep és vasárnapokon pedig 3 órán át nyitva tartatik.

A hivatali órák közelebbi meghatározása és a közönség tudomására juttatása a hivatal kötelessége.

A hivatalfőnök vagy helyettese a hivatalos órák elteltével az iktatókönyvet naponkint megtekinti s ennek jeléül aláirja.

31. §.

Ha a tkvezés után a vállalat alkatrészei utólagos szerzés által szaporodnának; az uj alkatrészek bejegyzése, a mennyiben azok kisajátitás útján szereztettek, az 1868. I. t.-cz. és a jelen szabályrendelet, ha pedig az utólagos szerzés más jogczimen történt, az általános tkvi szabályok szerint teljesítendő.

32. §.

Hozzájegyzési kérvényeket, ha egyuttal valamely község tkvében lejegyzés szükséges, az illetékes vidéki tkvi hatósághoz adandók be, mely a lejegyzést foganatosítván, végzését a térkép másolatával a központ tkvi hatósághoz átküldi és egyuttal, ha a birtokrészlet egészben megszünt, a birtokrészletlajstromban a központi tkvbe való átjegyzést följegyzi.

Ha pedig a lejegyzés a központi tkvben történt és a lejegyzett részlet valamely községi tkvbe vezetendő át: a lejegyzés megtörténtéről az illetékes vidéki tkvi hatóság kellőleg értesíttetik.

33. §.

Ha oly kölcsönök keblezendők be, melyekről a bemutatóra szóló részkötvények adatnak ki: a bejegyzésben a kölcsön egész összege, a részkötvények száma, a kamatláb és a visszafizetési módozatok szabatosan kiteendők: a bekeblezés pedig nem az egyes részvénybirtokosok nevére és részösszegekben, hanem a közvetítő hitelintézet megnevezése mellett az összes hitelezők javára egy összegben teljesítendő, és a bekeblezési záradék csak a főkötelezvényre vezetendő. Az ily bekeblezésre felülkeblezések nem eszközölhetők, és a törlés csak a részkötvények felmutatása, illetőleg azok megsemmisítésének igazolása alapján történik, és a törlési záradék a részkötvényre röviden rávezettetik.

34. §.

Az ügydarabok a következő ülésben mindig elintézendők és további 24 óra alatt kiadandók, sőt sürgős esetben az elintézés rendkivüli ülésben történik és a kiadmányozás haladék nélkül eszközöltetik.

35. §.

Az irattárban az ugyanazon tkkvre vonatkozó iratok egy csomóban lajstromoztatnak, mely az illető telekkönyv folyó számával megjelölendő és ha egy csomó elégséges nem lenne, a többi csomó a szám mellé irandó betű által jelöltetik meg.

A csomókban elhelyezett iratok külön folyó számmal jelöltetnek és mindegyik csomóhoz az abban foglalt iratokról rendesen vezetett jegyzék csatolandó.

Az irattári jelzés akkép történik, hogy fölül a csomó száma és betűje, alul az iratok folyó száma irandó, például: 1 a 5.

Ha valamely ügydarab több tkkvre vonatkozik, az annak csomójába lajstromoztatik, melyben a főbejegyzés eszközöltetett, p. o. egyetemleges jelzálogoknál a főjelzálog telekkönyvének csomójában.

36. §.

A központi tkkvből a felek kivánatához képest négyféle kivonat adható ki, u. m.:

a) a tkkv teljes másolata;

b) a tulajdonképi telekkvi kivonat, mely csak a fennálló tételeket tartalmazza és melyből a megszünt tételek kihagyatnak; különösen a birtoklapról a változások lapja egészen kihagyatik, és a birtok a jelenlegi állapot szerint kimutattik, a tulajdon és teherlapon a megszünt tételek sorszámai mellett ezen körülmény kitétetik, különben a sorszámok megtartatnak;

c) a részleges kivonat, mely csak az egyes lapokat tartalmazza; és

d) a sommás kivonat mely a birtoklapok kihagyásával csak a fő-tulajdon- és teherlapokat a mostani állás szerint tartalmazza.

37. §.

A központi tkkvek magyar nyelven vezettetnek, a kivonatok szintén ezen nyelven adatnak ki; azonban a felek kivánatára és költségére más nyelven hiteles fordításban is kiadhatók.

A végzések és záradékok magyar nyelven szerkesztendők; azonban a felek kivánatára és költségére a magyar szerkezet mellé hiteles fordítás is csatolandó.

38. §.

A fennálló vállalatok tkkvezése (a törvény 48. §-hoz).

A már fennálló vállalatok tkkvezésénél a fennebbi szabályok szintén irányadók, a mennyiben a következő szakaszok eltérőleg nem rendelkeznek. Az ily vállalatok tkkvezésénél meg kell különböztetni:

a) azokat, melyeknél a kisajátított birtokrészletek már lejegyezvék; és

b) azokat, melyeknél a kisajátítás és kifizetés ugyan már befejeztetett, de a tkkvi lejegyzés még nem eszközöltetett.

39. §.

Ha már a helyszinelés alkalmával a vállalati mű a felvételből kihagyatott és csak a térképen jelöltetett ki, vagy ha már a helyszinelés alkalmával az ily vállalatról külön tlkjkv nyittatott; vagy végre, a helyszinelés után a vállalat részére kisajátított birtok, tlkjkv nyitása mellett vagy a nélkül már lejegyeztetett; az ily vállalatok központi tkkvezésére csak a vállalat birtokáról szóló összeirás s térkép elkészitése és hitelesítése szükséges, mely az 1868. I. t. cz. és a jelen szabályrendelet szerint teljesítendő.

A központi tjkvek összeállítása után a vidéki tkkvi hatóságoknál netalán vezetett tjkvek megszüntettetnek.

Miután a telekkönyvezendő birtok már a korábbi jogosult nevéről lejegyeztetett s a vállalat annak tettleges és tkkvi birtokában van: az egyedi kimutatás elkészitése, valamint az igények bejelentése végetti határidőnek kitüzése nem szükséges.

40. §.

Ha a kisajátítás és a kifizetés már megtörtént ugyan, de a tkkvi lejegyzés vagy éppen nem vagy csak részben eszközöltetett: akkor a vállalat birtokának összeirása, térképe és az egyedi kimutatás elkészitendők.

Az egyedi kimutatásra nézve azonban megjegyeztetik: hogy

a) a birtokos rovatában annak neve teendő ki, a kinek a kártalanítás kifizettetett, vagy a kinek részére az letéteményeztetett;

b) a mennyiben a lejegyzés már részben megtörtént, az egyedi kimutatásba csak azon birtokrészletek veendők fel, melyek még lejegyezve nincsenek;

c) az egyedi kimutatáshoz egyuttal a kifizetésről szóló nyugták, illetőleg a letéteményezésről szóló letéti jegyek is melléklendők.

E három okmány hitelesitése, ugy a felhivás az igények bejelentésére és a további eljárás az 1868. I. t. cz. és a jelen utasitás szerint történik.

A felhivási hirdetményben világosan ki kell tenni, hogy mindazok, kik az egyedi kimutatásba felvett részekért megállapitott kártalanítási összegre nézve bármi oknál fogva még kielégitve nem volnának, vagy a kik a netalán letéteményezett kártalanítási összegre igényt tartanak, követeléseiket, illetőleg igényüket a kitüzött határidő alatt annál bizonyosabban jelentsék be, mert a későbbi jelentkezők felszóllalásai tekintetbe nem fognak vétetni s a letéteményezett kártalanítási összeg annak és

azon mennyiségben fog kiadatni, a kinek nevére és a mely összegben az az egyedi kimutatásban fel van véve; a bekebelezett, vagy felül kebelezett tételek pedig a kisajátított területről hivatalból letöröltetnek.

Az 1868. I. t. cz. 18. §-ban megszabott értesités a fönnálló tkkvi állapot szerint történik.

Ha a bejelentések folytán kitüzött tárgyaláson a már megtörtént kifizetés helyessége vitattatnék: irányadóul egyedül azon tkkvi állapot veendő, mely a kisajátítás befejeztének időpontjában fennállott, későbbi bejegyzések tekintetben nem vehetők.

A tkkvi lejegyzés a jelen szabályok szerint történik. (18. §.)

A kisajátítási összeg kifizetéséről vagy letéteményezéséről szóló nyugtákat, illetőleg letéti jegyeket a tkkvi hatóság megvizsgálja, (1868. I. t. cz. 20. §.) s ha azokat rendben találja, a jelen utasítás 24. és 25. §. szerint intézkedik; egyuttal a letéteményezett és kifogás alá sem vett kártalanítási összegnek kiadását a jogosultak részére elrendeli.

41. §.

Ha pedig a törvény hatályba léptekor a kisajátítás már megtörtént ugyan, de a kifizetés és lejegyzés még nem teljesíttetett: a jelen utasítás 7—24. §§. foglalt szabályok alkalmazandók.

42. §.

Az ily régibb vállalatok telekkönyvezésénél a törvény 48. §. értelmében az engedélyezett elsőbbségi kötvények hivatalból biztosítandók lévén, a vállalati igazgatóság a központi tkkvi hatósághoz a 14. §. szerint beadandó kérvényében egyuttal ezen tartozások összegét kimutatni, és azon esetre, ha részkötvények már beváltva lettek, ezeket eredetiben mellékelni köteles, hogy ezen

kifizetett részösszegek levonása mellett csak a még fennmaradt összlet kebeleztessék be.

Az ily követelések biztosítására a zálogjog a tulajdonjoggal egyidejüleg bekebeleztetik és pedig azon elsőbbség szerint, a mint engedélyeztetett. Ha az eredeti főkötvény beadatnék, akkor e bekebelezési záradék rávezetendő; e czélból azon közvetitő hitelintézet, melynél az eredeti kötvény letétetett, annak bemutatására még a tulajdonjog bekebelezése előtt külön fölszólítandó.

A törlés a felmutatott részkötvényekre röviden rávezettetik.

Ha a már törlesztett részkötvényeknek felmutatása nem lehetséges, és a bekebelezendő összegre nézve a már létrejött vállalatok és a közvetítő intézetek között vita támad, akkor a bekebelezés a hitelező által bemondott és az eredeti főkötelezvény által is bebizonyított összeg erejéig eszközlendő és a vállalati igazgatóság perre utasítandó.

43. §.

Ha a vállalat az elsőbbségi kötvények zálogjogi bekebelezését a 42. §. értelmében kérni elmulasztaná: a hitelezőknek, illetőleg a kölcsönt közvetítő intézetnek kötelessége a bekebelezést a vállalatról nyitott központi tkv. hatályosságának megkezdéseig kérelmezni, különben az ily kötvényeket illető elsőbbség, a vállalat telekkönyvezett vagyonára egy harmadik által a fennérintett időpont után szerzett jogok ellenében többé nem érvényesíthető.

44. §.

A tlkkvezés oly vidékeken, hol tlkkvek még nem léteznek (a törvény 51. §-hoz).

Az 1868. I. t. cz. és a jelen utasítás rendeletei oly vidékekre nézve is alkalmazandók, a hol még telekköny-

vek nem léteznek, és csak annyiban szenvednek módosítást, a mennyiben azok tkkvek létezését feltételezik.

45. §.

A 44. §-ban érintett vidékeken az egyedi kimutatásba a tjkvi lapszám fel nem vétethetvén, hogy azonban az adólejegyzés lehetséges legyen, és a birtokrészletek ugyanazonossága megállapíttassék; mind a térképen, mind az egyedi kimutatásban az adóföldkönyvben használt helyrajzi számok kiteendők. A birtokos rovatába azon tettleges birtokos veendő fel, a ki a kérdéses területet tulajdonjoggal birja.

Az okmányok az illetékes birtokbírósághoz adatnak be, mely a hitelesítési és igénybejelentési határnapot kihirdeti.

A már fennálló vállalatok tlkkvezésére nézve a fennebbi §§. rendeletei alkalmazandók, tekintettel a jelen §-ban foglalt módosításokra.

Az 1868. I. t. cz. 18. §-ban megszabott értesítés ott, hol tlkkvek még nem léteznek, eszközölhető nem levén, a birtokbíróság által az igények bejelentésére kitüzendő határidő a lehető leghosszabb idöre szabandó ki

46. §.

Utólagos kisajátítások esetében (31. §.) a jelen utasításban felebb megszabott eljárás követendő (45. §).

Más szerzéseknél a szerződés a községnek azon bizonyitványával, hogy az eladó, átadó, stb. az eladott résznek tettleges tulajdonosa, a birtokbíróságnál benyujtandó.

A birtokbíróság ezután hirdetményt bocsát ki, s abban a netaláni igények bejelentésére egy havi határidőt tüz ki.

E hirdetmény a szokásos kifüggesztésen felül a községben a helyi szokás szerint közzététeik és egy izben a hivatalos lapba beiktatandó.

Ha e határidő alatt igény nem jelentetett be, vagy a bejelentettek kiegyenlíttettek: a birtokbíróság ezen körülmény bizonyitása mellett az összes iratokat a szerzett rész átirása végett a központi telekkönyvi hatósághoz beküldi.

Ez utóbbi hatóságnál teljesített átirásnak ugyanazon joghatálya van, a melyet az 1868. I. t.-cz. 17., 21. §§. a kisajátított birtokra nézve megállapitanak.

47. §.

A hitelesítési költségek (a törvény 50. §-hoz).

A hitelesítési költségek közé tartoznak a kiküldött bizottsági tagoknak fuvarbérei és napidijai, melyek számvevői megállapítás után az illető országos vagy törvényhatósági pénztárból előlegeztetnek és a vállalkozó köteles e költségeket az előlegező pénztárnak megtériteni.

48. §.

Határidő a már fennálló vállalatok telekkönyvezésére nézve.

A már fennálló vállalatok tkkvezésére a törvény 48. §-ban kiszabott egy évi határidő 1869. május 15-én fog letelni. Kötelesek ennélfogva e vállalatok a jelen utasítás 14. §-ban előirt kérvényeket e határnapig benyújtani, vagy ha ezt e napig nem teljesíthetnék, a fennforgó akadályokat, de mindenesetre a határidőn belül, a központi telekkönyvi hatóságnál bejelenteni, mely esetben a tkkvi hatóság a kérvényék benyújtására legfölebb 1869. decz. végeig terjedhető ujabb határidőt engedhet.

Azon vállalatok, a melyek igazgatósága nem Pesten székel, kötelesek a törvény 3. §-ban érintett megbizottat

legfölebb 1869. május 15-ig a központi tkkvi hatóságnál bejelenteni.

49. §.

A szervezendő központi telekhivatal működését 1869. évi ápril 1-én kezdi meg.

50. §.

A vidéki telekkönyvi hatóságoknál szükséges nyomtatványok beszerzése.

Az eljárás gyorsítása czéljából, a hitelesítési határnap és az igény bejelentési felhivás iránt hozandó végzések és kibocsátandó hirdetményekhez nyomtatott minták használandók. E nyomtatványok a központi telekhivatal által a vidéki tkkvi hatóságokhoz kivánt mennyiségben megküldetnek, a fel nem használt példányok a központi telekhivatalhoz visszaküldendők.

51. §.

A kitűzött határidők megtartása fölötti őrködés.

A közlekedési miniszterium az összes fennálló vállalatok jegyzékét a központi telekkönyvi hatósággal oly felhivással közli, hogy a felett, miszerint a vállalatok a fennebbi 48. §-ban kiszabott határidőt megtartsák, hivatalból őrködjék és elmulasztás esetében a közlekedési miniszteriumhoz jelentést tegyen.

52. §.

Vidéki telekkönyvvezetők jutalmazása.

A vidéki telekkönyvi hatóságoknál alkalmazott azon tkkvvezetőknek, a kik terjedelmesebb lejegyzéseknél különös szorgalmat fejtettek ki, az igazságügyminiszter külön jutalmazást fog engedélyezni. Az ily tárgyú kérvények az illető törvényszéki elnökhöz nyújtandók be, a ki azokat a

központi tkkvi hatóság útján az igazságügyi miniszterhez felterjeszti.

53. §.

Egyebekben az általános tkkvi rendelet és az azzal kapcsolatban álló ügyviteli rendszabály követendő.

Kelt Pesten, 1869. márczius 8-án.

Horvát Boldizsár s. k.
m. kir. igazságügyminiszter.

Gróf Mikó Imre s. k.
közmunka és közlekedési miniszter.

A m. kir. igazságügyminiszternek 1870. évi augusztus hóban 2150. sz. a. kelt rendelete

az 1868: I. t. cz. életbeléptetése előtt már fennállott vasuti és csatorna-vállalatok központi telekkönyvezése tárgyában.

Az 1868: I. t. cz. 48. §-ában foglalt felhatalmazásánál fogva, az ezen törvényczikk életbeléptetése előtt már fennállott vasuti és csatorna-vállalatok központi telekkönyvezésének egyszerüsítése és gyorsítása czéljából egyetértőleg a közlekedési miniszterrel, a következőket rendelem:

1. §.

Az elkészült összeírás, térkép és egyedi kimutatás hitelesítését bizottság eszközli, melynek tagja:

a) a központi hivatal főnöke, vagy egyik hivatalnoka;

b) azon tkkvi törvényszéknek egyik bírói tagja, a melynek vezetése alatt az illető határ tkkve áll;

c) ugyanazon törvényszék tkkvi hivatalának egyik telekkönyvvezetője;

d) egy a tkkvi törvényszék által kinevezendő hitelesítő mérnök.

2. §.

A telekkönyvezési előmunkálatok a központi tkkvi hivatalnál adatnak be, a mely azokat ha helyeseknek találja, vagy ha az észrevett hiányok kiigazíttattak, az illetékes tkkvi törvényszékhez elküldi, és a hitelesítési határnapot kitűzi.

A megkeresett tkkvi törvényszék a hitelesítés, és igénybejelentési hirdetményt legfeljebb 15 nap alatt kihirdetni köteles.

3. §.

A központi telekhivatal főnöke köteles a kitűzött hitelesítési határnapokat a közlekedési miniszteriumnak bejelenteni.

A közlekedési miniszterium a hitelesítéshez egy tagot kiküldhet: azonban jelenléte a hitelesítés érvényesítéséhez nem szükséges.

4. §.

Ha a törvényszék által kinevezett hitelesítő mérnök akadályozva lenne: helyettest a bizottság nevez ki.

5. §.

A hol tlkkvek még nem léteznek: az 1. §. b) és c) pontjaiban megnevezett tagok helyett a birtokbíróság két bírói tagja küldetik ki.

6. §.

Egyebekben az 1869. évi márczius hó 8-án kelt szabályrendelet 31—43. §§-ainak határozatai irányadók.

Pesten, 1870. évi augusztus hóban.

Horváth Boldizsár, s. k.

Kivételes intézkedést tartalmaz az 1879. évi XIX. t. cz. a Szeged szab. kir. város területén eszközölt kisajátításokra, mely törvény 17. §-a szerint a kártalanítási eljárás befejezte után, az összes iratok a törvényszék telekkönyvi osztályához, a változás tlkkvi keresztülvitele végett átteendők.

A kisajátítás eseteire járó bélyeg- és illetékek iránt az 1881. évi XXVI. t. cz 20. §-a és az XLI. t. cz. 64. §-a intézkedik, mely §-ok következőleg szólnak :

20. §.

Bélyeg- és jogilletékek kisajátítás eseteiben.

A kisajátítás eseteire járó bélyeg és illetékek iránt eddig fennálló szabályok helyébe (1868: LV. t. cz.) a következő határozatok lépnek.

A kisajátítási törvény alapján eszközlendő kisajátítási eljárásra vonatkozó minden beadvány, terv, összeírás, leírás, egyezség jegyzőkönyv, becslevél, bizonyítvány vagy nyilatkozat, határozat, panasz és felebbezés bélyegmentes.

Magántársulatok vagy magán felek által eszközölt kisajátítások eseteiben azonban a fentebb felsorolt okmányok csak addig maradnak bélyegmentesek, míg más czélokra, mint a kisajátítási törvényben megállapított kisajátítási és tkvi eljárás keresztülvitelére nem használtatnak.

Az illeték-szabás határozatai által megállapított vagyonátruházási és telekkönyvezési illetékek, a közczélokra történt kisajátításoknál nem járnak.

A nyereségre alakult vállalatok tartoznak azonban a kisajátítás útján tulajdonukba átment földterületektől, a fizetett kártalanítási összegek alapján megszabandó átruházási $4^{3}/_{10}\%$ illetéknek fele részét fizetni.

A kisajátítás útján megvett és lebontandó építmények megszerzéseért vagyonátruházási illeték nem jár.

A kisajátítások alapján fizetett kártalanítási összegekről szóló nyugták ellenben a II. fokozat szerint járó bélyegilleték alá esnek.

A pénzügyminiszter utasittatik, hogy ezen határozakat az 1868. évi LV. t.-cz. hatálya alatt kisajátítás útján eszközölt vagyonátruházásokra nézve függőben lévő illetékek megszabásánál is alkalmazza.

64. §.

A pénzügyi törvényekben és szabályokban meghatározott vagyonátruházási és telekkönyvezési illetékek a kisajátításoknál nem járnak.

A nyereségre alakult vállalatok azonban tartoznak a kisajátítás útján tulajdonukba átment földterületektől a fizetett kártalanítási összegek alapján megszabandó vagyonátruházási illetéknek fele részét fizetni.

A kisajátítás útján megvett és lebontandó építmények megszerzéseért vagyonátruházási illeték nem jár.

A kisajátítások alapján fizetett kártalanítási összegekről szóló nyugták a II. fokozat szerint járó bélyegilletékek alá esnek.

A tkvi hatóságok jogköréhez tartozik a kisajátításoknál felmerült kártalanítási eljárás folyamában létrejött egyezségek, valamint a birói határozatokkal eldöntött ily ügyek elintézése az 1881. évi XL. I. t.-cz. 44., 59. és 60. §-ai szerint, mely §-ok következőleg szólnak:

44. §.

Ha a kisajátító a tulajdonossal a tkvileg terhelt ingatlannak kisajátítási ára iránt megegyezett, tartozik az egyezséget a tkvi hatósághoz benyújtani olyan czélból, hogy arról a tkvi érdekeltek személyesen értesíttessenek.

Azon tkvi érdekeltnek, kinek dologi joga a kisajátítás feljegyzését megelőző elsőbbséggel kebleztetett be, ha a tulajdonos által kötött egyezség útján megállapított kisajátítási árral megelégedve nincs, jogában áll a kézbesítéstől számított 30 nap alatt követelni, hogy a kártalanítási összeg, tekintet nélkül az egyezségre, a jelen törvényben megállapított kártalanítási eljárás útján határoztassék meg.

Ilyen esetben a kártalanítási eljárás hivatalos költségeit a tkvi érdekelt köteles előlegezni s ha az eljárás eredményétől az egyezség által megállapított kártalanítási összeg helyessége tünik ki, a költségek viselésében végleg elmarasztalandó. Ha ellenben a kártalanítás a biróság

által jelentékenyen nagyobb összegben állapíttatik meg, az eljárás költségeit a kisajátító vállalat megtéríteni, illetőleg viselni köteles.

A tkvi érdekelteknek ezen szakaszban foglalt követelése nyomán a tkvi hatóság a kisajátító vállalatot felhívja arra, hogy a kiegyezett tulajdonosra vonatkozó kisajátítási tervet, a kártalanítási eljárás megindítása végett, a birtokbirósághoz 30 nap alatt adja be, vagy annak oda történt áttételét ugyanezen idő alatt igazolja. E felhívás teljesítésére a vállalat 300 frtig terjedhető pénzbirsággal kényszeríthető.

59. §.

A kártalanitási határozat jogerőre emelkedése után a kisajátító, a megállapított kisajátítási tervben felvett ingatlanokat, a mennyiben azok még nem volnának birtokában, azonnal tettleg birtokba veheti s ha bárki által háborgattatnék, folyamodására őt az illető közigazgatási hatóság a birtokban védelmezni tartozik.

A kártalanítási összeg a birói határozat jogerőre emelkedése után 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett kifizetendő, vagy a mennyiben a kisajátított ingatlanon bekebelezett terhek vannak, az illetékes tkkvi hatóságnál készpénzben leteendő. A vasutak és csatornát kisajátítása esétében a kártalanítási összeg kifizetése az 1868. I. t.-cz. 19. és köv. §-aiban meghatározott módon teljesítendő.

60. §.

A jogerejüleg megállapitott kártalanitási összegnek lefizetése s illetőleg szabályszerü letétele által, a kisajátított ingatlan minden arra bekeblezett magánjogi terhektől felmentetik, kivéve azokat, melyeket a kisajátító vállalat egyezség utján magára átvállalt.

A vállalat jogositva van az egyezségileg vagy jogerejü határozattal megállapitott kisajátítási tervnek, a kártalanítási egyezségnek vagy jogerejü határozatnak és a kártalanítási összeg kifizetését vagy szabályszerü letételét igazoló okiratnak előterjesztése mellett, az ugyanazon egy község területén kisajátított összes ingatlanoknak tehermentes átjegyzése és az ingatlan jognak a vállalat javára bekeblezése végett, egy beadványban folyamodni.

Ha a kisajátítási eljárás rendén a vállalat terhére szolgalmak állittatnak fel, azok a tulajdonjoggal egyidejüleg bekeblezendők.

A vasutak és csatornák tkkvezése az 1868. évi I. t.-cz. szabályai szerint foganatositandó.

1868. évi törvényczikk

a magyar korona országaiban levő vasútak és csatornák külön összpontosított telekkönyvezéséről.

(Szentesítést nyert 1868-ik évi ápril 7-én. Kihirdettetett az ország-gyülés mindkét házában 1868-ik évi ápril 7-én.)

Mi Első Ferencz József,

Isten kegyelméből Ausztriai Császár, Magyar-, Cseh-, Dalmát-, Horvát-, Tót-, Halics-, Lodomér-, Róma-, stb. országok Apostoli, úgy Illyria, Jeruzsalem stb. Királya, stb. stb.

Kedvelt Magyarországunk és társországai hü Főrendei és Képviselői közös egyetértéssel a következő törvény-czikket terjesztették szentesítés végett Felségünk elé:

1. §.

A magyar korona országaiban levő vasútak és csatornák részére külön, összpontosított telekkönyvek nyittatnak és vezettetnek, melyek czélja egy összefüggő egészben előtüntetni s nyilvánosságban tartani, egyszersmind pedig hitelképességre emelni az ily országos vállalatok ingatlan vagyonát.

2. §.

Ezen összesített telekkönyvek szab. kir. Pest fővárosa telekkönyvi hatóságának felügyelete és vezetése alatt állanak, a kezelő személyek az igazságügyminiszter által lévén nevezendők.

E telekkönyvi hatóság »központi telekkönyvi hatóság« czimet fog viselni.

3. §.

Ha a vállalat igazgatóságának székhelye Pesten kivül volna, ez esetben köteles az igazgatóság egy ott lakó és a vállalatot jogi ügyekben képviselő megbizottat kinevezni, és azt, valamint a képviselő személyében idő folytán előforduló változást is, a pestvárosi törvényszéknek bejelenteni.

4. §.

A vasút- és csatornatulajdonosoknak ezen összesített telekkönyvekbe vezetett ingatlan vagyona, u. m. azoknak kisajátított összes földterülete, a vasútak és csatornák, minden tartozékaikkal, az azokhoz tartozó udvarokkal, épületekkel, hidakkal, töltésekkel, zsilipekkel, élelmezési, kavicsolási vagy más egyéb jogokkal, miként azok a kisajátítás és hitelesítés alkalmával készülő hiteles térképen s ahhoz mellékelt leirásban ki vannak mutatva, egy telekkönyvi jószágtestnek, s jogi tekintetben egy egésznek tkintentők.

5. §.

A 4. §-ban érintett kisajátítási összeirás kellékei a következők:

a) minden határra nézve külön összeirást kell késziteni;

b) minden alkatrész, mely szélességére nézve az elsőbbitől különbözik, az összeirásban uj számmal látandó el; azaz: a vállalat annyi alkatrészből kell hogy álljon, a hány változás a mü szélességében előfordul;

c) az egyes alkatrészeknek mind szélessége, mind hosszasága ölek, lábak és hüvelyk szerint. egy külön rovatban pedig azok összes térfogata is pontosan kiteendő.

d) az épületek, hidak stb. mindig az illető alkatrész után, a melyen léteznek, és pedig betükkel megjelölve soroltassanak fel;

e) minden egyes összeírás végére a vállalat részére szerzett jogok, mint például az élelmezési, kavicshordási jog stb., továbbá a szolgalmak jegyzéke iktatandó, és pedig, ha e jogok vagy szolgalmak valamely alkatrészszel vagy épülettel jogilag vagy természetszerüleg össze vannak kötve, szám szerinti hivatkozással az illető alkatrészre vagy épületre.

6. §.

A térképnek teljes összhangzásban kell lennie az 5. §-ban említett összeírással. Ez okból a térképen az alkatrészek ugyanazon számokkal s az épületek ugyanazon betükkel jelöltetnek meg, a melyek alatt azok az összeírásban előfordulnak.

A szolgalmakat minden egyes alkatrészen kereszt alakzatu jegygyel kell kitüntetni.

Ezen kivül a térkép úgy készítendő, hogy azon a vállalat vonalára dülő szomszéd tárgyak, és pedig a határbeli telekkönyv helyszinelési számaival megjelölve, szintén rajta foglaltassanak; ezeket azonban a vállalat tulajdonától mindig külön szinnel szükséges megkülönböztetni.

A térkép tetszés szerint osztható fel egyes szeletekre. de mindannyi szeletnek ugyanazon mérték (scala) szerint kell készíttetnie, s e mérték (scala) minden egyes szeleten kiteendő.

7. §.

Az összeiráson és térképen kivül minden határra nézve külön egyedi kimutatás is készítendő azon földterület mennyiségéről, mely az egyes birtokosoktól ki lett sajátítva, valamint azon összletekről is, melyek a kisajátított terekért az illető birtokosoknak a vállalat részéről megtérítendők.

Ezen egyedi kimutatásban, melynek egybeállítása körül az illető telekkönyvi hatóság közreműködni tartozik, rovatok szerint ki kell tüntetni:

Az urbéri közös birtok

(LEGELŐ, ERDŐ és NÁDAS)

EGYÉNENKÉNTI FELOSZTÁSÁRA.

I.

Felosztási eljárás.

1. Általános határozatok.

1. §.

A volt urbéresek részére urbéri rendezés, tagositás, vagy elkülönités alkalmával közösen kiadott birtok-illetőségeknek vagy ezek egy részének egyénenkinti felosztása jogérvényesen csak az urbéri ügyekre nézve illetékes kir. törvényszék közbenjárásával vagy utólagos jóváhagyásával (47—52. §§.) történik meg. 1)

Az ugyanazon községbeli volt urbéresek részére kiadott különböző birtok-illetőségeknek (legelőnek, nádasnak és erdőnek, 56. §.) felosztása vagy a felosztás jóváhagyása iránti eljárás együttesen is folyamatba tehető. 2)

1) Ismétlése az 1836: VI. t.-cz. 3. §-ában és az 1873. LIII. t.-cz. 44. §-ában foglalt azon szabálynak, hogy birtokrendezés jogérvényesen csak az illetékes biróság közbenjöttével foganatositható.

2) Ha a telkesek illetősége a zsellérek illetőségétől még elkülönitve nincs, a felosztás csak az esetben engedhető meg, ha azt mind a két fél kölcsönösen kéri, illetve a felosztásban közösen megegyeznek. Ellenesetben a felosztás nem engedhető meg, mert előzetesen az elkülönitési eljárás vezetendő keresztül, a melyre pedig ezen rendelet hatálya ki nem terjed.

2. §.

A közös urbéri birtok-illetőségek feloszthatására vonatkozó anyagi jogszabályok 1) a jelen rendelet által nem érintetnek.

Az urbéri rendezés, tagositás vagy elkülönités alkalmával közösen kiadott, de utólagos felosztás folytán a telekkönyvi helyszineléskor a jogosultaknak megosztott egyénenkénti tulajdonául felvett, vagy a telekkönyvnek az urbéri rendezéshez képest történt átalakitásakor, avagy a telekkönyvi betétek szerkesztésekor ilyképen bevezetett illetőségek ujabb felosztása 2) a jelen rendelet szerinti eljárás tárgyát nem képezi.

1) A törvényben gyökerező anyagi jogszabályokat lásd az 1836. VI. t.-cz. 3—5. § aiban és az 1871. LIII. t.-cz. V—VII fejezetében; az erdélyi és az ehhez kapcsolva volt részekre pedig az utóbbi t.-cz. X. fejezetében.

2) Az urbéri biróság közbenjöttével felosztott s az egyes jogosultak nevére telekkönyvileg is átirt területeknek ujabbi felosztását ezen §. kizárja ugyan, kérdés azonban, hogy ezen felosztott területeknek közösre leendő visszaváltoztatása ki van-e zárva? A pestvidéki kir. törvényszék, röviddel ezen rendelet életbelépte előtt, egy előfordult esetben, bár a telekkönyv átalakitása is megtörtént, a közösség visszaállitását megengedte. Nézetem szerint ez jövőre is megengedendő; mert ezt sem az anyagi jogszabályok, sem a fenti §. nem tiltja; továbbá mert jelzálogos hitelezők ez által nem károsodnak és végül mert az érdekelteket már csak nemzetgazdasági szempontból sem célszerü gátolni abban, hogy belátva a felosztásnak káros következményeit, az okszerü gazdálkodásnak inkább megfelelő közösségre visszatérjenek.

2. *Közös legelő felosztása.*

a) Eljárás a feloszthatóság kérdésében.

3. §.

A közös urbéri legelő felosztása iránti eljárás az illetékes kir. törvényszékhez beadandó kérvény 1) alapján indittatik meg.

A felosztás iránti eljárás meginditását a közös urbéri legelő tulajdonosainak egy része, sőt azoknak e g y i k e 2) is kérheti.

A kérvényhez a felosztandó területet tartalmazó telekjegyzőkönyv vagy telekkönyvi betét hiteles másolatban csatolandó.

Oly esetben, midőn a felosztatni kért terület telekkönyvileg a község tulajdonául van fölvéve: a felosztási eljárás csak ugy inditható meg, ha a kérvény mellett a községnek a törvényhatóság által jóváhagyatott oly közgyülési határozata mutattatik be, 3) melyben a legelő urbéri minősége elismertetik és a telekkönyvezés hibásnak jelentetik ki.

1) A kérvény itt a keresetet helyettesiti. Az aláirás hitelesitését a rendelet nem irja elő; a kérvény tehát az aláirás hitelességének hiányában is elfogadandó. De miután a kérvény beadása a 37. §. értelmében esetleg a költségek fedezésére kötelez; nehogy a kérvénynek más nevében lett beadása, vagy az aláirásnak folyamodó által lett megtagadása esetén kérdésessé váljék, hogy a már felmerült költségek fedezésére ki kötelezhető, helyesen jár el a biróság, ha az esetben, midőn az eljárás megindithatónak mutatkozik s a kérvény nem hiteles alakban (p. t. r. 167. 168. §§.) van beadva, folyamodót előzőleg a költségek előlegezésére hivja fel.

2) Az eljárás a tulajdonosok egyikének kérelmére is meginditható, de azért a közös legelő csak akkor osztható fel, ha a felosztási kérők urbéri birtoka a határban levő urbéri birtoknak legalább egy negyedét teszi, (1871 LIII. t.-cz. 42. §.)

3) Ha a felosztandó terület a község nevére van a telekkönyvbe felvéve, elegendő az itt körülirt nyilatkozat s nem szükséges előbb a telekkönyvet kiigazittatni.

4. §.

A törvényszék, ha a bemutatott telekkönyvi kivonatnál vagy a vonatkozó urbéri ügy 1) iratainál fogva az eljárás meg nem indithatónak mutatkozik (2—3. §§.), elutasitó végzést hoz és ezt a kérvényezőnek, illetve iga-

zolt képviselőjének, ha pedig több a kérvényező és közös képviselőjök nincs, azok közül az első helyen megnevezettnek kézbesiti.

1) A biróság által mindenek előtt az urbéri ügy iratai szerzendők be, mert csak ezen iratok alapján birálható el, hogy a felosztást valamely anyagi jogszabály nem gátolja-e?

5. §.

A mennyiben az eljárás megindithatónak mutatkozik, a törvényszék a felosztás megengedhetőségét tárgyazó kérdés eldöntésére szükséges nyomozás megtétele végett törvényszéki birót küld ki; egyuttal a nyomozásnak a helyszinén leendő foganatositása végett határnapot 1) tüz ki, és erre a felosztatni kért terület telekkönyvszerü megjelölése mellett, a közös legelőre nézve jogosultakat hirdetmény utján oly hozzáadással idézi, hogy az eljárás további folyamán személyenkénti idézés, vagy értesités elvárása nélkül, érdekeik képviseléséről gondoskodjanak.

A hirdetmény a törvényszéknél és az illető községházánál kifüggesztendő, a községben szokott módon háromszor közzéteendő és a hivatalos hirlapba, valamint a vidék egyik hirlapjába 2) egyszer beiktatandó.

A törvényszéknél kifüggesztve volt hirdetmény, a vidéki hirlap illető példánya és a községi elöljáróság által a hirdetménynek kifüggesztéséről és háromszor történt közzétételéről kiállitott bizonyitvány az ügyiratokhoz csatolandók, és a kiadvány eredetije feljegyzendő, hogy a hirdetmény a hivatalos lapnak mely számaiban tétetett közzé.

1) $\frac{6507}{\text{I.M.881.}}$ Körrendelet az erdélyi kir. törvényszéknek.

Egy jelenleg folyamatban levő tagositási ügyben, a helyszinén megtartani szándékolt tárgyalás alkalmával a nép tömeges ellenszegülést tanusitott elannyira, hogy a hirtelen segitségül hivott azonban kellő számban rendelkezésre nem álló rendőrség a

félbe szakitott tárgyalás keresztül vitelét biztositani éppen nem a tárgyalást vezető birói kiküldött személyes biztonságát pedig csak nagy erőfeszitéssel volt képes megóvni.

A birói tekintély, valamint a személyes biztonság fentartása és a tárgyalások akadály nélküli megtarthatása nem különben a munkálatok foganatosithatása érdekében szükségesnek mutatkozik tehát, hogy ily ügyekben az illető közigazgatási hatóságok az eljáró biróságok által tárgyalások idejéről mindenkor jó eleve értesittessenek, hogy igy a nép hangulatáról maguknak tudomást szerezhetvén; netán szükséges csendőrségi, vagy katonai segédletek igénybevételének sikerét biztositó intézkedéseket ideje korán megtehessék.

Felhivom ennélfogva (a cimet), hogy az urbéri birtok rendezési és tagositási ügyekben, a helyszinére kitűzendő tárgyalások határnapjairól az illetékes közigazgatási hatóságokat a fent irt célból mindenkor jó eleve értesitse.

Magától értetődik azonban, hogy ezentul is rendszerint az eljáró biróság, illetőleg a birói kiküldött feladata leend ily alkalmakkor a legközelebbi közbiztonsági közegek segélyét igénybe venni.

Budapest, 1881. mart. 6.

30882 / I.M. 1887

Körrendelet

az erdélyrészi kir. törvényszékeknek.

Birtokrendezési (tagositási stb.) ügyekben a helyszinén tartandó tárgyalások akadálynélküli megtartásának biztositása céljából 1881 évi március 6-án 6507. sz. a. kiadott igazságügyminiszteri rendelettel utasittattak az erdélyrészi kir. törvényszékek, hogy a tárgyalások idejéről mindenkor jó eleve értesitsék az illető közigazgatási hatóságokat, (szolgabirákat), hogy ezek a nép hangulatáról tudomást szerezhetvén, a netán szükséges óvintézkedéseket ideje korán megtehessék.

Ennek megfelelő tartalmu rendeletet intézett az erdélyrészi törvényhatóságokhoz a kir. belügyminiszter ur 1881. évi március 24-én 12883. szám alatt.

Minthogy mégis ezen rendeletek alkalmazásánál félreértések merültek fel, felhivom az illető törvényszékeket, hogy akkor, a midőn az illető közigazgatási hatóságokat a tárgyalás helyéről és idejéről értesitik, ezen értesités kapcsán hivják fel a közigazgatási

bizottságot, hogy a nép hangulatáról szerezzen tudomást s ha ellenszegüléstől lehet tartani, erről és ennek előre látható mérvéről haladék nélkül értesitse a megkereső törvényszéket, hogy ez a szükséges csendőrségi, vagy katonai karhatalom kirendelése iránt kellő időben intézkedhessék.

Kelt Budapesten, 1887. nov. 23-án.

2) A birtok rendezési hirdetmények az erdélyi, valamint a volt Közép-Szolnok, Kraszna és Zarándmegyei ugy a Kővár vidéki részekben (Zaránd megyének Arad megyéhez, ugy Kővár vidékén Szathmármegyéhez csatolt községeit kivéve) az igazságügyminiszteriumnak 944|881 I.M.E. és 5964|885 I.M. szám alatt kelt rendeletei szerint a hivatalos napon kivül, a Kolozsvárt megjelenő «Magyar Polgár» és a Nagyszebenben megjelenő «Telegraful Romanu» cimű lapokban, a Királyföld községeire nézve pedig a «Hermanstädter Zeitung» nagyszebeni lapban teendők közzé.

3) A tárgyalásnak ugyanezen határidőben leendő folytatására lásd a 11. 15. 19. §-okat.

6. §.

A kiküldött törvényszéki biró a kitüzött határnapon a hirdetményt a községben szokott módon még egyszer közzététeti és ezután az eljárás tárgyát, célját és menetét a megjelenteknek értésére adván, az urbéri ügyiratok, a telekkönyv, a földadó-kataszternak a községben levő adatai, a megjelent feleknek és a községi elöljáróságnak meghallgatása és szükség esetén helyszini szemle valamint saját hatáskörében elrendelt és foganatositott tanukihallgatás alapján s a szükséges adatoknak hivatalból való beszerzése mellett megállapitja a felosztatni kért területet, ennek mivelési s használási módját (54. §.) és jogi minőségét és kinyomozza, vajjon a kért felosztás ellen a fennálló anyagi jogszabályok 1) értelmében akadályok nem forognak-e fenn.

1) Az anyagi jogszabályok szerint nem osztható fel, a volt urbéreseknek a fajzási jog fejében kiadott erdőterület (1871. LIII. t.-c. 32. §.) a közös legelőnek esetleg véderdőt (1879. XXXI. t.-c. 2. §-a) vagy feltétlen erdőtalajt (1879 XXX. t.-cz. 4-a) képező

része (az ide vonatkozó rendeleteket lásd az 54. §-nál). Ezenkivül a volt urbéresek szerződés vagy birói itélettel is kötelezve lehetnek a községnek bizonyos időn át leendő fenntartására. A felosztás tehát ezen esetekben nem rendelhető el.

7. §.

A 6-ik §-ban szabályozott teendők teljesitése után, a mennyiben a felosztás anyagi jogszabályba nem ütközik a kiküldött biró kérdést intéz a megjelent érdekelt felekhez aziránt, hogy van-e közöttük valaki, aki a kért felosztást ellenzi s ha a felosztásnak senki ellene nem mond, annak megjegyzése mellett, hogy ha az érdekeltek közül csak egy is kivánja, szabályszerü szavazást fog tartani arra nézve, hogy kik kivánják és kik ellenzik a felosztást, az érdekelt feleket e tárgybeli nyilatkozattételre ismételve azzal szólitja fel, hogy a ki a felosztást ellenzi és szavazást kiván: ebbeli nyilatkozatát a kiküldött biró előtt egy óra alatt jentse ki.

Ha az egy óra eltelt és ez alatt senki sem jelentkezett, a ki a felosztást ellenezné és szavazást kérne: a kiküldött biró részéről a megjelentekhez intézett kérdést és felszólitást a jegyzőkönyvbe vezeti s ugyanebben megállapitja, hogy a kért felosztás az érdekeltek közül senki által sem elleneztetett.

A jegyzőkönyv a kiküldött biró és az érdekelt felek által aláirandó s illetve az utóbbiaknak kézjegyével ellátandó.

8. §.

Ha a kért felosztást egy vagy több érdekelt ellenzi, illetőleg szavazást kiván: a kiküldött biró megállapitja és egyénenkint összeirja az annak idején közösen kiadott legelő illetőséget jelenlegi tényleges birtokosait; az összeirás megtörténte után a tényleges birtokosokat a felosztás kérdésében az 1871. LIII. törvényczikk 42 §-a (79. §.) értelmében megszavaztatja 1) és egyrészt azo-

kat, kik a felosztást kivánják, másrészt, akik ellenzik. jegyzőkönyvben urbéri birtokaik telki mennyiségének, illetve kataszteri térmértékének bejegyzése mellett, csoportositva feltünteti.

Atyai hatalom, gyámság vagy gondnokság alatt állók helyett az atya, gyám vagy a gondnok szavazhat. A szavazás jogérvényéhez gyámhatósági jóváhagyás nem szükséges.

Egyidejüleg felhivandók ugy azok, kik a felosztást kivánják, mint azok, kik a felosztást ellenzik, hogy egy-egy közös megbizottat jelöljenek ki, a kinek a feloszthatóság kérdésében hozandó birói határozat kézbesittetni fog.

1) A szavazás célja, megállapitani, hogy az urbéresek negyed része kivánja-e a felosztást.

9. §.

A 7 ik §. esetében a törvényszék csupán azt vizsgálja meg, vajjon a kérdésben forgó terület a vonatkozó anyagi jogszabályok szerint felosztható-e? A 8-ik §. esetében a törvényszék a feloszthatóságon felül megvizsgálja a foganatositott szavazás alaki helyességét, valamint azt is, hogy a felosztás mellett szavazók az érvényben levő jogszabályok szerint a felosztást kérni jogositva vannak-e? Szavazás esetében a meg nem jelent felek valamint azok, a kik megjelentek, de nem szavaztak, a kért felosztást ellenőrzőkhöz számitandók.

A törvényszék az eredményhez képest a felosztás elrendelésére vagy megtagadására nézve mindkét esetben végzéssel határoz. A végzés szokott módon leendő kihirdetés végett a községi elöljáróságnak kézbesittetik, mely a megtörtént kihirdetést és az ennek napját igazoló bizonyitványt a törvényszéknek megküldeni köteles.

A 8-ik §. szerinti szavazás folytán hozott végzés ezenfelül az ugyanazon §. utolsó bekezdése értelmében kijelölt megbizottaknak is kézbesitendő.

Ha a törvényszék a kiküldött biró eljárásában hibákat talál, ezeknek elözetes jóvátételét, illetve kiegészitését rendeli el.

b) A felosztás módjának megállapitása.

10 §.

A felosztást elrendelő végzés jogerőre emelkedése után az erről tett hivatalos jelentés elintézéseül a törvényszék a felosztás tárgyában szükséges előmunkálatok megtétele végett birói tagot küld ki, s egyuttal kitüzi az ez által a helyszinén foganatositandó eljárás megkezdésének határnapját.

Az ebbeli végzés kézbesitésére a 9. §. szabályai alkalmazandók.

11. §.

Ha a legelő felosztását a 7. §. értelmében senki sem ellenezte, illetőleg ha szavazást senki sem kért, vagy ha a 8. §. szerint foganatositott szavazás eredménye azt mutatja, hogy a felosztás elrendelése végett szükséges többség kétségtelenül meg van s egyszersmind bármelyik esetben aziránt sem forog fenn semmi kétség, hogy a felosztatni kivánt terület az anyagi jogszabályok értelmében felosztható: a kiküldött biró a jegyzőkönyvben egyénenkint megnevezendő érdekelt felek külön kérelmére a 12—24. §-okban szabályozott eljárást a törvényszéki határozat meghozatalának és jogerőre emelkedésének bevárása és ujabb kiküldetés nélkül az 5. §. szerint kitüzött határ napon nyomban folytathatja.

Az érdekelt felek, kik az eljárás folytatását kérik, a kiküldött biró által a költségviselés kérdésében a 37. §. rendelkezésére figyelmeztetendők és ennek megtörténte a jegyzőkönyvbe iktatandó. A felosztás megengedhetőségének kérdésében felvett jegyzőkönyv határozathozatal

végett a törvényszékhez ebben az esetben is késedelem nélkül bemutatandó.

Az eljárásnak ugyanezen határidőben leendő folytathatására lásd a 15 és 19 §-okat.

12. §.

A kiküldött törvényszéki biró első teendője az, hogy az urbéri rendezés, tagositás vagy elkülönités alkalmával közösen kiadott legelőilletőségre nézve egyrészt az ekkor részesitett urbéreseket, az urbéri és kiváltságos (lelkészi, tanitói stb.) telki állományok mennyiségét 1) esetleg azt az urbéri birtokterületet, mely a közös illetőség kiszámitásánál alapul vétetett, valamint az urbéri telki állomány, illetve urbéri birtokterület után közösben kiadott legelő illetőség területét, másrészt a jelenlegi birtokosokat s ezek birtokjutalékát azonositási eljárás utján az I. számu mintának megfelelően készitett kimutatás alakjában megállapitsa.

A kimutatás A. rovatának kitöltése az urbéri ügyiratok és az ezekkel kapcsolatos adatok alapján, a B. rovat kitöltése a földadókataszter adatainak felhasználásával a felek, a szomszédok s a községi elöljáróság nyilatkozatainak kivételére, szükség esetén az urbéri rendezésnél alkalmazott mérnöknek meghallgatására és tanuknak kihallgatására is kiterjedő nyomozás eredménye alapján történik. Igénylő gyanánt a C. rovatba csak az vezettetik be, ki mint a tényleges birtokos ellen igényt tartó, a kiküldött biró előtt jelentkezett.

1) A legelőfelosztásnál alapul a telki állományok és a zsellérségek száma szolgál. Nyolc urbéri zsellérség után egy egész telki járandóság adandó ki. Ezenkivül mind a két katholikus és a görög nem egyesült szertartásu plébánusi, ugy a két protestans vallásu lelkipásztori járandóság akár legyen azoknak fiók egyházuk, akár nem, egy egész telki, az oskolamesteré pedig és helységjegyzőé külön-külön fél telki illetőséghez fognak hasonlit-

tatni s ezen mennyiséggel valósággal kiadattatni ; — kivévén ha ezeknek valamelyike élelme fejében nagyobb, az az egy egész telket felülhaladó mennyiséget birna, akkor a legelőt is ehhez kell mérsékelni: (1836. VI. t.-c. 3. §-a) Ezenkivül a népiskolai közoktatásról szóló 1868: XXXVIII. t.-c. 39. § a szerint, »mindenütt a hol a tagositás és a legelő elkülönités még ezentul fog megtörténni, azon alkalommal, a már fennálló, vagy netán felállitandó községi népiskola számára a felosztandó közös területnek mindenki illetményébe aránylag beszámitandó legalább egy századrésze elkülönittetik.«

26138
I. M. 878.

Körrendelet.

Az összes első folyamodásu kir. törvényszékek elnökeinek

Az 1868: XXXVIII. t.-c. 39. §-ának intézkedésénél fogva az iskolai alap vagyon gyarapitása végett, mindneütt a hol a tagositás és legelő elkülönités még ezentul fog keresztül vitetni, azon alkalommal a már fennálló vagy netán felállitandó községi népiskola számára a felosztandó közös területnek mindenki illetményébe aránylag beszámitandó legalább egy század része elkülönittetik. — Hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur, a községi iskolai alapvagyon állagának csonkitatlan fentartása és jövedelmeinek a kitüzött célra leendő fordittatására kellő felügyeletet gyakorolhassa, felhivom elnök urat: intézkedjék, hogy ezen rendeletem vétele után keresztül viendő tagositás és legelő elkülönités által eredő ily iskolai alapvagyon keletkezéseiről nevezett miniszter urhoz esetről-esetre jelentés tétessék.

Budapest, 1878. évi szeptember hó 15-én.

13. §.

Az azonositás megtörténte után a kiküldött biró az érdekelteket, ezek számához és a felosztandó terület nagyságához képest 5, 7 vagy 9 tagból álló **bizottság** választására utasitja, melynek feladataihoz tartozik a felosztásnál jogosultak összességének képviselése, a müködő mérnök felfogadása, a szerződésnek ezzel való megkötése, a mérnök munkálkodásának ellenőrzése, az osztályozásnál közremüködő szakértők megválasztása (20 §.),

az eljárási költségek beszedése s kezelése (40. §.), valamint általában az elrendelt felosztás foganatositásának elősegitése.

Ha bizottsági tagok általában nem, vagy nem kellő számban választatnak, a bizottság tagjait, illetve a hiányzó tagokat a kiküldött biró nevezi ki.

A bizottság saját köréből elnököt választ és ennek nevét a kiküldött birónak bejelenti. A bizottság a további birói határozatokról az elnök részére való kézbesités által értesittetik.

A bizottság megalakulása után a kiküldött biró az egész felosztási eljárásra vonatkozólag a bizottság meghallgatásával költségelőirányzatot 1) késziti (38. §.), mleyben az egyes kiadási tételek valószinű öszszegei kiteendők és az egyes telek által fizetendő költségjárulékok kiszámitandók. A költségelőirányzat a kiküldött biró aláirásával két példányban állittatik ki, s ezek egyike a jegyzőkönyvhöz csatoltatik, a másik pedig a bizottságnak adatik át.

1) Az erdélyi részekben „a birtokrendezési előirányzatok két, az eljáró biró és az illető felek által aláirt eredeti példányban és nagy másolati példányban terjesztendők fel az igazságügyminiszteriumhoz, oly alakban, hogy az eredeti példányokra az igazságügyminiszter záradéka és ennnek felvételei reá iktattathassanak. Csatolandó a pénztári utasitás 2. pontjában érintett kivetési lajstromnak egy másolata, melyben azonban csak az előirányzott költségeknek az egyes birtokosokra eső összes s nem egyszersmind évi járulékai tüntetedők ki. Az előirányzott költség a 2367|I. M. 880. sz. a. utasitás 96. §-ában (1880: XLV. t.-cz. 33. §.) megállapitott 8 évnek első hátévére rovandó ki. (1881 nov. 20-án 3148/880 sz. a. kelt rendelet 1—3 §-a.) Ezen rendeletet kiegészitik még az 1881. ápril 25-én 1366/I. M. E. 881. sz. a. 1881 május 12-én 1488/I. M. 881. sz. a. és 1888 szept. 19-én 31.551/I. M 888. sz. a. kelt rendeletek, melyekkel a birtokrendezési költségek nyilvántartásának a kir. törvényszékek székhelyén levő adóhivataloknál leendő összpontositása elrendeltetett.

14. §.

A megválasztott bizottság köteles a kiküldött biró által a körülményeknek megfelelően kitüzendő záros határidő alatt a működő mérnökkel 1) szerződést kötni és ezt a kiküldött birónak jóváhagyás végett bemutatni.

Ha a bizottság ezen kötelességének eleget nem tesz, mérnök felfogadása iránt a kiküldött biró intézkedik, azzal a szerződést a felosztás körül érdekeltek nevében ő köti meg és erről a bizottságot értesiti. A bizottság a szerződésre vonatkozólag az értesités vételétől számitott 15 nap alatt észrevételeket tehet. A szerződés jóváhagyása ily esetben az eljáró törvényszék hatáskörébe tartozik, melyhez a kiküldött biró a szerződést a netaláni észrevételekkel együtt a 15 napi határidő lejártával beterjeszteni köteles.

1) Az erdélyi részekben birtokrendező mérnök csak az lehet, a ki erre a Kolozsvárt felállitott vizsgáló bizottság által az előtte letett vizsga alapján képesitve lett. A hitelesitő mérnökök az igazságügyminiszter által neveztetnek ki. Lásd a 2147/880 sz. rendeletet.

15. §.

A müködő mérnök szerződtetése után ennek bevezetése s a felosztás tárgyát képező terület határainak megállapitása végett a kiküldött biró a helyszinére határnapot tüz ki.

Az ezt tárgyazó végzés a községi elöljáróságnak kihirdetés végett (9. §.) és a bizottságnak (13. §.) kézbesitendő.

A müködő mérnök a kitüzött határnapra szintén megidézendő.

A mennyiben az érdekelt felek a müködő mérnök szerződtetése tárgyában elölegesen intézkedtek és a működő mérnök jelen van: a határok megállapitása a 10. §. szerint kitüzött határnapon nyomban folytatandó 1)

1) az eljárásnak ugyanezen határidőbeni folytathatásra lásd a 19.

16. §.

A határok megállapitásánál az urbéri kiosztási térkép szolgál alapul.

Ha az urbéri kiosztási térkép fel nem találhat, vagy ha a tényleges birtokállapot a térképnek meg nem felel: felosztás tárgyát csak az a terület képezheti, a mely a volt urbéresek összességének közös birtokában van.

Ha a határra nézve vitás kérdés merül fel: a kiküldött biró ezt a szomszédok meghallgatása mellett egyezségileg igyekezzék elintézni.

17. §.

Ha a határra vonatkozó vitás kérdések tekintetében egyezség nem sikerül: a felosztandó legelőre nézve jogosultaknak szabadságukban áll abban állapodni meg, hogy a vitás területrész kihagyásával a közös terület többi része osztassék fel. Erre az érdekeltek a kiküldött biró által figyelmeztetendők; és ha ily megállapodás létre jön, a felosztás annak értelmében foganatositandó. Ebben az esetben megállapodásnak és ha ez nem létesül, birói határozatnak (25. §.) tárgyát képezi annak a kérdésnek megoldása is, hogy a közös legelő kiegészitő részeül utólag netalán megitélendő területre nézve annak idejében mily intézkedés tétessék.

Ha a vitás kérdésekre nézve nem egyezség, nem a jogosultak között a fentebbieknek megfelelő megállapodás létre nem jön; a felosztás a határra vonatkozó vitás kérdéseknek külön birói uton való jogérvényes eldöntéseig függőben tartandó.

18. §.

A felosztás tárgyát képező közös legelőből, egyes jogosultakat illető jutalék iránt felmerülő ellentétes igények az eljárás folytatását nem gátolják.

19. §.

A 15—17. §§. szerinti eljárás eredményéhez képest a működő mérnök az urbéri kiosztási térkép és a netalán már foganatositott kataszteri felmérés adatainak felhasználásával első sorban a felosztandó közös terület mérnöki felvételét 1) foganatositja s az ebbeli munkálat befejezte után a kiküldött birónak jelentést tesz, a mire ez az eljárás folytatására, különösen az osztályozás foganatositása az elhelyezési terv megállapitása és az ezek tekintetében felmerülhető panaszok és észrevételek tárgyalása végett a helyszinére határnapot tüz ki. Az ezt tárgyazó végzés kézbesitésére a 15. §. szabályai alkalmazandók.

A mennyiben az osztályozás és az elhelyezési terv megállapitása a felosztandó terület mérnöki felvételének foganatositása előtt eszközölhető; az ez iránti eljárás a 15. és esetleg a 10. §. szerint kitüzött határnapon s a mennyiben a 11 §-nak esete is fenforog, az 5. §. szerint kitüzött határnapon ujabb határidő kitüzése nélkül nyomban folytatandó.

1) $\frac{22351}{\text{I.M. } 1887}$

Körrendelet.

Az összes erdélyrészi és aradi kir. törvényszéknek.

Az 1885. évi január hó 21-én 2622. sz. a, kibocsájtott igazságügyminiszteri körrendelettel intézkedés tétetett az iránt, hogy az erdélyi részekben folyamatban levő birtokszabályozásoknál gyakran elkövetett azon téves eljárás, mely szerint a központi telekkönyvben vagy a magán telekjegyzőkönyvekben a magyar kir. állam tulajdonául szereplő ingatlanok harmadik személy javára vétettek fel, megszüntettessék és e végből a kir. törvényszékek felhivattak, hogy a szabályozás által érintett azon községek határaira vonatkozólag, a melyekben a magy kir. államvasutak is érdekelve vannak, ugy a központi telekönyvi hatóságoktól, mint az illető kir. biróságtól, mint telekkönyvi hatóságtól a vonatkozó birtokállási lapok másolatait beszerezve, azokat megfelelő utasitás kiséretében a működő mérnökök rendelkezésére bocsássák.

Ezen körrendelet dacára a jelzett hibák még most is gyakran követtetnek el, a miért is a kir. törvényszéket a fölebbi körrendeletre ujólag figyelmeztetem és egyidejüleg felhivom, hogy

1) jövőre az emlitett telekkönyvi hatóságoktól illető községek telekjegyzőkönyveinek nemcsak a birtokállási, hanem tulajdoni lapjait is szerezze be és bocsássa a müködő mérnökök rendelkezésére, hogy továbbá,

2) a magy. kir. államvasutak keleti vonalának mentén fekvő községek határaiban folyamatba tett birtokrendezésekről, arányositásokról és tagositásokról a magy. kir. államvasutak igazgatóságát értesitse és hogy

3) mindazon esetekben, a midőn az 1880. XLV. t.-cikkben nyert felhatalmazás alapján 1880 évi aug. 23-án 2394/I. M. E. sz. a. kiadott belügy-, igazságügy- és pénzügyminiszteri utasitás szerint tárgyalási határnap tüzendő ki, a tárgyalási határnapot kitüző végzéseket a magy. kir. államvasutak igazgatóságának is kézbesittesse.

A midőn ezen körrendeletet a kir. törvényszéknek szoros miheztartás végett megküldöm, megjegyzem, hogy ezen körrendeletem mindazon birákkal közlendő, a kik birtokrendezési, arányositási és tagositási ügyekben, mint birói kiküldöttek eljárnak.

Budapest, 1887. junius 23.

20. §.

A felosztandó terület egyes részeinek osztályozása s az egyes osztályok szerinti becsholdak megállapitása — a mennyiben eziránt az összes érdekeltek között megállapodás nem jött létre — három szakértő közbenjöttével birói becsü utján történik.

A szakértőket 1) — ide értve a három rendes tagon felül még két póttagot — a 13 §. szerint alakitott bizottság köteles a kiküldött birónak szóbeli vagy irásbeli felhivására megválasztani s gondoskodni arról, hogy a megválasztott szakértők az osztályozásra megállapitott helyen és időben megjelenjenek. Ha a bizottság a kiküldöttnek szóbeli, vagy irásbeli felhivására a szakértőket meg nem választja, vagy a megválasztott szakértők

☞ Az árak koronaértékben ☜

Politzer Zsigmond és Fia könyvkiadóhivatalában (Budapesten) megjelent könyvek

---

Illés József dr. Az Anjou-kori társadalom és az adózás 2.40
Jancsó György. Házassági és házastársi öröklési jog . . . . 15.—
Jászi Oszkár. A történelmi materialismus állambölcselete. 1903 . . 4.—
Jellachich: Törvényszéki orvostan jogászok számára . . . . 7.—
Jogi compendiumok gyűjteménye.
I—II. kötet: Magyar magánjog compendiuma 3.20
III—IIIa. kötet: Politika compendiuma II. kiadás 3.20
IV. kötet: *Vámbéry R.:* Büntető perrendtartás vázlata. II. kiadás 1.60
V. kötet: Magyar pénzügyi jog compendiuma III. kiad. 1.60
VI. kötet: A magyar közjog compendiuma. II. kiad. . 1.60
VII—VIIa. kötet: Nemzetgazdaságtan compendiuma II. kiad. 3.20
VIII. kötet: Pénzügytan compendiuma II. kiadás . . . 1.60
IX. kötet: Váltójog compendiuma II. kiadás 1.60
X. kötet: Európai jogtörténet compendiuma 1.60
XI—XII. kötet: Közigazgatási jog compendiuma II. kiadás 3.20
XIII—XIV. kötet: A perrendtartás rövid vázlata 3.20
XV—XVI. kötet: Egyházjog compendiuma. (K.) II. kiadás . 3.20
XVII. kötet: *Quaestor:* Államszámviteltan. Kérdések és feleletekben. 1900. . . . . 1.60
XVIII—XIX. kötet: Institutiók compendiuma 3.20
XX. A jogbölcsészet compendiuma. A nemzetközi jog rövid vázlata 1.60
XXI. Magyar alkotmány és jogtörténet compend. . . 1.60
XXII. *Yerma:* A római jog rövid vázlata. A kolozsvári egyetemi viszonyokhoz alkalmazva 1.60
XXIII. A magyar büntetőjog compendiuma 1.60
XXIV. Magyar telekkönyvi rendtartás compendiuma . . 1.60
XXV. Végrehajtási eljárás. — Csődjog compendiuma . 1.60
XXVI—XXVIII. *Bedő:* A kereskedelmi jog rendszere 4.80
Késmárky István dr. Katholikus egyházi vagyonjog. 1900. . . . . . . 4.—
Kiss Albert dr. Az elévülés. Magánjogi tanulmány. . . . . 5.—
Kmety Károly. A közigazgatási jog kézikönyve III. kiad. 15.20
— A magyar közjog tankönyve II. kiadás 8.80
— A magyar pénzügyi jog kézikönyve . . . . 10.—
— Elmélkedés a nemzeti czimer és lobogó jussáról . . . . —.80
Kováts Ferencz. Nyugotmagyarország áruforgalma a XV. században. 5.—
Lévy Béla dr. A magyar szabadalmi jog rendszere 3.20
Lucián. Klasszikus bűnperek . . . . 2.—
Malthus. Tanulmány a népesedésről . . . . 6.—
Mandelló Gyula. Adalék a középkori munkabérek történetéhez . . . 6.—
Mayer S. A csődtörvény magyarázata iromány példákkal . . . . 2.—
Meszlény A. Országbirói értekezlet (21. és 156. §) és az osztrák polg. törvénykönyv . . . . 2.—
— Magánjog-politikai tanulmányok . . . . 5.—
— Mutató Zsögöd „Fejezetek“-hez . . . . 4.—
Navratil Ákos. A gazdasági élet elemi jelenségei . . . . 5.—
Nyulászy János dr. Az örökösödési eljárásról szóló 1894 : XIV. t.-cz. s az arra vonatkozó összes törvények és rendeletek. Jegyzetekkel és magyarázatokkal. 1896. Angol kötésben 3.20
— Ugyanaz fűzve . . . . 2.—
Oberschall. Visszaesésről . . . . 5.—
Perbeszédek a Sonnenberg-Ziegler bűnperben . . . . 1.—
Pikler Gy. A jog keletkezéséről és fejlődéséről II. kiadás . . . . . . 6.—
— A büntetőjog bölcselete. IV. kiadás. 3.20
— Az emberi egyesületek és különösen az állam fejlődése IV. kiadás . 4.—
— A „jus“ szó eredete és fogalmi és nyelvi rokonai. 1898. . . . . —.50
— A lelki élet fizikája 1.20

Az árak koronaértékben

Politzer Zsigmond és Fia könyvkiadóhivatalában (Budapesten) megjelent könyvek

Raffay Ferenc dr. Házassági perrendtartás 2 4
— Észrevételek a polg. perrendtartáshoz . . . . 1 –
— A különvagyon és közszerzemény kodifikálása . . . . 1 –
Rósa Ferenc dr. Váltótörvény és eljárás döntvényekkel . . . . . . 2 –
— Ugyanaz angol vászonkötésben . . . . 3 –
— Fejtegetések és ujabb fejtegetések a biztositási jog köréből 2 füzet [illegible]
Rósa Ferenc dr. A biztositási törvény magyarázata 10
Rousseau. Művészetek hatása az erkölcsökre . . . . — [illegible]
Sárkány A. A közigazgatási hatóságok elé utalt kihágások . . . . . [illegible]
Schwarcz G. dr. Római jogi gyakorlatok szemináriumi használatra
 I. Válogatott czimek a Digestákból. Ad legem Aquiliam. IX. tit. II. 1897. . . . . — [illegible]
 II. Stammler R. Institutiói gyakorlatok 2
 III. Mandati vel contra. lib. XVII. tit. I. . . . . — [illegible]
 IV. Iustinianus Institutiói. Latinul és magyarul. Ford. *Besnyő Béla* 4 –
 V. De hereditatis petitione. Lib. V. tit. III. . . . . — [illegible]
Schwarcz G. dr. Ujabb magánjogi fejtegetések . . . . [illegible]
Schwarcz G. dr. előadásai után *Besnyő Béla.* Institutiók és pandekták 11 [illegible]
Sohm Rudolf. Institutiók. Ford.: *Mautner* és *Schiller* . . . . . 10 –
Somló B. A nemzetközi jog bölcseletének alapelvei 2
— Az erkölcs tulkövetelései . . . . — 4
— Állami beavatkozás és individualismus 4
Spencer Herbert synthetikus philosophiájának kivonata. Összeállitotta *F. Howard Collins.* Forditják Jászi Oszkár, Somló Bódog és Vámbéry Rusztem. Megjelen 1903. év elején. Előfizetési ára 12
Spencius. A jog- és állambölcsészet. Kérdés- és feleletekben . . . . 1 [illegible]
Szentmiklósi: Magánjogi esetek . . . . [illegible]
Tájékozó a kir. curia és itélőtábláknak 1900. junius végéig hozott teljes ülési polgári döntv. és határozataihoz . . . . 1 –
Társadalomtudományi könyvtár.
 I. kt. *Spencer* synth. philosophiájának kivonata, kötve . . . . 14 –
 II. „ *Somló.* Állami beavatkozás és individualismus. . . . . 4 –
 III. „ *Jászi O.* A történelmi materialismus állambölcselete 4
Tetétleni Á. és **Feles S.** Az ausztriai általános polgári törvénykönyv commentárja (Antal után). II. kiad. 1899. . . . . 6 –
Vámbéry R. dr. és **Kálmán M.** Magyar-német jogi szótár. Angol vászonkötésben 2
— Büntetőpolitikai követelések . . . . 3 –
— A házasság védelme a büntetőjogban . . . . 6 –
— A párbaj Angliában . . . . — [illegible]
Vécsey Tamás dr. Római jogi seminarium. I. *Vécsey Tamás dr.*: A XII. táblás törvény töredékei . . . . 1 –
 II. *Vécsey.* Jogesetek. . . . . 2 –
Wellisz. A törvénytelen gyermek joga . . . . — [illegible]
Wlassics Gyula dr. előadásai után *Tetétleni Ármin* és *Vámbéry Rusztem*: Büntetőjogi jegyzetek . . . . 12 –
Werbőczy Istv. Tripartitum opus juris consuetudinarii regn. Hungariae. Magyarország szokásos jogának hármaskönyve. Ford.: *Csiky Kálmán dr.* (Latin-magyar szöveg.) . . . . 8 –
Wiener Moszkó. A magyar czukoripar fejlődése. 2 kötet . . . . . 30 –
Wittmann: Nemzetközi és időközi magánjog . . . . 6 –
Zsögöd Benő. Magánjogi tanulmányok. 2 kötet 28
— Fejezetek kötelmi jogunk köréből. I. kötet. II. kiadás . . . . . . [illegible]
— Hitel- és reál-uzsora . . . . 2 –
— A szerzemény család- és örökjogunkban 1

Révai és Salamon könyvnyomdája Budapest, VIII., Üllői-út 18.